

ЛУИЗ ПЕНИ ОТРОВНИ ДУМИ

Част 5 от „Разследванията на инспектор Гамаш“

Превод от английски: Нели Лозанова, 2017

chitanka.info

*На сдружението за защита на животните
„Монтерези“ и на всички хора, заради които „ще звъннат
райските камбани“.*

И на Маги, която накрая отдаде цялото си сърце.

БЛАГОДАРНОСТИ

Тази книга е факт, защото за пореден път получих огромна помощ от огромен брой хора. Искам и трябва да благодаря на съпруга си Майкъл, който четеше и препрочиташе ръкописа и винаги ме уверяваше, че е блестящ. Благодаря на асистентката си Лиз Пейдж за неуморната, жизнерадостна работа и за страхотните идеи. На Шарийз Хобс и Хоуп Делън съм признателна за търпението и за редакторските бележки.

Както винаги искам да благодаря на най-добрия литературен агент в света — Тереза Крис. Изпрати ми сребърно сърчице, когато предишната ми книга попадна в списъка с бестселъри на „Ню Йорк Таймс“ (как да не го спомена!). Тереза е много повече от агент. Тя е прекрасен и грижовен човек.

Също така благодаря на добрите си приятелки Сюзън Макензи и Лили де Гранпре за помощта и подкрепата.

И накрая искам да кажа няколко думи за поезията, която цитирам в тази книга, както и в другите си романи. Колкото и да ми се иска да премълча това и да повярвате, че аз съм написала стихотворенията, всъщност трябва да благодаря на чудесните поети, които ми дадоха разрешение да използвам техните думи и техния труд. Както навярно сте забелязали, обожавам поезията. Тя наистина ме вдъхновява — с думи и с чувства. Винаги казвам на младите писатели да четат поезия, което, струва ми се, е литературният еквивалент на съвета да ядат брюкселско зеле. Не ги въодушевява особено. Но е срамота, ако един писател поне не опита да открие стиховете, които му въздействат. Поетите успяват да съберат в една строфа всичко онова, което аз се боря да постигна чрез цяла книга.

Мисля, че е време да го призная.

В този роман както обикновено съм използвала творби от едно малко томче на Маргарет Атууд, озаглавено „Утрин в опожарената къща“. Да, името не е много весело, но стиховете са блестящи. Цитирала съм и прекрасно старо стихотворение, наречено „Райските

камбани“, от Ралф Ходжсън. И една чудесна творба от младия канадски поет Майк Фрийман — „Нулева гравитация“ от стихосбирката „Кости“.

Исках да ви кажа за тях. И се надявам, че тези стихотворения ще въздействат и на вас така, както въздействат на мен.

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА

Полицаяте от Surete du Quebec

Арман Гамаш — главен инспектор от отдел „Убийства“.

Жан Ги Бовоар — инспектор, заместник на Гамаш.

Изабел Лакост — полицай от екипа на Гамаш.

Доктор Шарън Харис — съдебен лекар.

Пол Моран — млад полицай.

Терез Брюнел — комисар.

Местните

Клара Мороу — художник.

Питър Мороу — известен художник, съпруг на Клара.

Мирна Ландерс — собственик на книжарницата в Трите бора.

Рут Зардо — възрастна поетеса.

Габриел Дюбо — готвач и хотелиер; държи местното бистро и пансиона на селото с партньора си Оливие.

Оливие Брюле — търговец на антикварни стоки и партньор на Габриел.

Марк и Доминик Жилбер — богато семейство, което се е заселило наскоро в Трите бора.

Венсан Жилбер — някогашно светило в медицината, баща на Марк.

Карол Жилбер — пенсионирана медицинска сестра, майка на Марк.

Стария Мъндин и Съпругата — младо семейство дърводелци, родители на Чарлс Мъндин.

Хавък Пара — млад келнер, работи в селското бистро.

Рор Пара — градинар, баща на Хавък.

Хана Пара — член на общинския съвет на Сан Реми, майка на Хавък.

Отшелника — потаен старец, който живее в горска колиба.

Речник на някои френски думи и изрази в романа

Bon — добре.

Bon Dieu — мили боже.

Bonjour — добър ден.

C'est extraordinaire — това е изключително.

C'est tout — това е всичко.

C'est un plaisir — за мен е удоволствие.

C'était ma faute — вината е моя.

Cafe au lait — кафе с мляко.

Ce n'est pas nécessaire — не е необходимо.

Ce n'est pas possible — не е възможно.

Coup de grace — унищожителен удар.

D'accord — добре.

Fantastique — фантастично.

Felicitations — честито, поздравления.

Incroyable — невероятно.

Je comprends — разбирам.

Mais, c'est formidable — но това е страхотно.

Merci, madame — благодаря, госпожо.

Merde — проклятие, по дяволите.

Non — не.

Oui — да.

Pardon? — Моля?

Pâtisserie — сладкиш, печиво.

Patron — хазяин, шеф, ментор.

Propre — спретнат.

Salut — здравей.

S'il vous plait — моля, ако обичате.

Sûreté du Québec — квебекската полиция.

Un instant — един момент.

Vraiment — наистина.

ГЛАВА ПЪРВА

— Всички? Дори децата? — Пламъците в огнището изпращаха и погълнаха невярващото му ахване. — Изклани?

— По-лошо.

Възцари се тишина. В мълчанието оживяха всички онези неща, които могат да бъдат по-лоши от клане.

— Близо ли са?

По гърба му полазиха тръпки, когато си представи страховитите твари, които пълзяха из гората. Към тях. Озърна се, сякаш очакваше да види червени очи, които надничат през притъмнените прозорци. Или от някой ъгъл, или изпод леглото.

— Навред около нас. Виждал ли си светлината в нощното небе?

— Мислех си, че е Северното сияние.

Розово, зелено и бяло преливаха на фона на блещукащите звезди. Сиянието изглеждаше като живо, като нещо, което грее и расте. И се приближава.

Оливие Брюле сведе поглед. Не издържаше вече взора на тревожните, обезумели очи насреща му. Тази история бе станала част от живота му толкова отдавна, но винаги си бе повтарял, че е измислена. Беше просто легенда, приказка, преразказвана многократно и всеки път разкрасявана все повече и повече. Край огньовете като този тук.

Беше само една приказка, нищо повече. Напълно безобидна.

Но в тази обикновена дървена къщурка, скътана в горския пуцинак на Квебек, изглеждаше по друг начин. Дори Оливие усещаше, че започва да ѝ вярва. Може би защото Отшелника видимо я възприемаше за истина.

Старецът се бе настанил на креслото си от едната страна на каменното огнище, а Оливие седеше отсреща. По-младият мъж се вираше в огъня, който не бе угасвал повече от десетилетие. На древния пламък не бе разрешено да замира, той кротко мъждукаше и пропукваше в камината и огряваше колибата с мека светлина. Оливие

разбута жаравата с обикновен железен ръжен и към комина се стрелнаха рояк искри. Запалените свещи се отразяваха в лъскави предмети и се превръщаха в зеници наред мрака, блеснали от пламъците.

— Скоро.

Очите на Отшелника грейнаха като нажежен до разтопяване метал. Старецът се бе привел, както често правеше, когато говореха за легендата.

Оливие обхвана с поглед едничката стая в колибата. Трепкащите пламъчета на свещите разкъсваха мрака и хвърляха причудливи, гротескни сенки. Нощта сякаш се процеждаше през цепнатините в дървените стени и изпълваше къщурката, свиваше се в ъглите и пропълзяваше под леглото. Много туземни племена вярваха, че злото живее в ъглите, затова по традиция строяха домовете си кръгли. Не като квадратните къщи, които властите им предоставяха.

Оливие не вярваше, че злото живее в ъглите. Не съвсем. Поне не на дневна светлина. Но беше убеден, че в тъмните кътчета на тази колиба се спотайват неща, за които знае само Отшелника. Неща, от които сърцето на госта се разтуптяваше бясно.

— Продължавай — положи усилия, за да овладее гласа си.

Беше късно, а на младия мъж му предстоеше дващестминутна разходка през гората до селцето Трите бора. Изминаваше този път веднъж на всеки две седмици и го познаваше отлично дори в тъмното.

Само в тъмното. Тяхната връзка можеше да съществува единствено след падането на нощта.

Отпиха по глътка ориндж пико^[1]. Оливие знаеше, че висококачественият черен чай е специалитет, запазен за почетния гост на Отшелника. За единствения му гост.

Но сега бе време за приказка. Наведоха се към огъня. Беше началото на септември и заедно с нощта в къщичката бе пропълзъл нощен хлад.

— Докъде бях стигнал? А, да. Спомних си.

Оливие стисна топлата чаша още по-силно между дланите си.

— Ужасната сила унищожи всичко по пътя си. И Стария свят, и Новия. Всичко изчезна. Освен...

— Освен?

— Остана едно мъничко село. То е сгушено в долина и неумолимата армия още не го е открила. Но и това ще стане. А когато се случи, грамадният предводител ще застане начело на войските си. Той е исполин, по-висок от дърветата, покрит с броня, изкована от камъни, остри черупки и кости.

— Хаос.

Прошепнатата дума изчезна в тъмнината, където се сви в един ъгъл. Там зачака.

— Хаос. И фуриите^[2]. Болест, Глад, Отчаяние. Плъзнали са. Търсят. Навеки ще бродят, без да спират. Докато не го намерят.

— Онова, което е било откраднато.

Старецът кимна с мрачно изражение. Сякаш виждаше кръвопролитията и разрушението. Виждаше мъжете, жените и децата, които бягат, за да се спасят от безмилостната, бездушна войска.

— Но какво е то? Какво може да е толкова важно, че са готови да разрушат всичко, за да си го върнат?

Оливие се насили да не отмества очи от сбръчканото лице към тъмнината. Към ъгъла и към нещото, което и двамата знаеха, че се спотайва в подлата си малка платнена торбичка. Но Отшелника като че ли прочете мислите му и младият мъж зърна зловецата усмивка, която озари лицето му за един кратък миг. А после изчезна.

— Не армията иска да си го върне.

Тогава и двамата съзряха онова, което се извисяваше зад ужасната войска. Онова, от което дори Хаос се боеше. Което изпращаше Отчаяние, Болест и Глад пред себе си. С една-единствена цел. Да намерят онова, което е било отнето от Господаря им.

— По-лошо от клане.

Снишили бяха гласовете си толкова, че те пълзяха по пода. Мъжете бяха като съзаклятници в отдавна изгубена кауза.

— Когато армията най-сетне открие онова, което търси, ще спре. Ще отстъпи. И тогава ще дойде най-лошото, което можем да си представим.

Отново настана тишина. И в нея оживя най-лошото, което човек би могъл да си представи.

Отвън се надигна вой от глутница койоти. Бяха хванали натясно жертвата си.

„Легенда, нищо повече — повтори си утешително Оливие. — Просто приказка.“ Пак отмести очи към жарта, за да не гледа ужасяващото изражение, изписано на лицето на Отшелника. После обърна циферблата на ръчния си часовник към камината, докато той грейна в оранжево и му показва колко е часът. Два и половина сутринта.

— Хаос иде, стари друже, и нищо не може да го спре. Отне му много време, но вече е тук.

Старецът кимна. Очите му изглеждаха зачервени и сълзяха, незнайно дали заради дима от огъня, или от нещо друго. Оливие се облегна и с изненада усети внезапна болка в трийсет и осем годишното си тяло. Осъзна, че е седял напрегнато, докато отровните думи изпълваха въздуха.

— Съжалявам, но стана късно, а Габри ще се тревожи. Трябва да си вървя.

— Толкова скоро?

Младият мъж се изправи, напълни емайлираната мивка със студена прясна вода и изми чашата си. После се извърна и се усмихна:

— Пак ще дойда.

— Нека ти дам нещо — заглежда се Отшелника из дървената къщурка. Оливие стрелна с поглед ъгъла, в който стоеше платнената торбичка. Завързана. С парче канап, стегнато около отвора ѝ.

Старецът се изкиска:

— Може би някой друг път, Оливие. Не днес.

Приближи се до грубо изсечената полица над камината, взе мъничък предмет и го подаде на русокосия хубавец.

— За хранителните продукти. — Посочи консервите, сиренето, млякото, чая, кафето и хляба на кухненския плот.

— Не, няма нужда. За мен е удоволствие — отвърна Оливие, но и двамата знаеха как завършва сцената и че гостът ще приеме дребния подарък. — *Merci* — добави младият мъж от вратата, преди да излезе.

В гората се чуваха шумове от неистово боричкане, докато обреченото животно се опитваше да избяга от съдбата си, а койотите бързаха да го довършат.

— Внимавай — изрече възрастният самотник, докато обхождаше с поглед нощното небе. Сетне, преди да затвори вратата, прошепна една-едничка дума, която бе погълната от горите.

Оливие се зачуди дали Отшелника се кръсти и мълви молитви, опрял гръб от вътрешната страна на вратата си. Тя бе дебела, но може би не достатъчно.

Зачуди се дали старецът вярва на приказката за огромната страховита армия, предвождана от Хаос и фуриите. Непреклонна и неудържима. Все по-близо и по-близо.

А след тях иде нещо друго. Нещо неописуемо.

Запита се дали Отшелника вярва в молитвите.

Оливие светна с фенерчето си и се огледа в мрака. Сивите дънери на дърветата го обграждаха от всички страни. Насочи лъча в няколко посоки, докато се опитваше да открие тясната пътечка в непрогледния лес. Щом намери просеката, хукна по нея. Колкото повече бързаше, толкова по-страшно му ставаше, а колкото повече се поддаваше на страха, толкова повече ускоряваше бяг. Накрая тичаше и се препъваше, гонен от тъмни слова из тъмната гора.

Най-сетне дърветата останаха зад гърба му и той спря със залитане. Подпря длани на коленете си и задиша тежко. Бавно се изправи и погледна към селото в долината.

Трите бора тънеше в дълбок сън както винаги. Селцето бе в мир със себе си и със света. Нехаеше за онова, което се случва около него. Или може би знаеше всичко, но въпреки това избираше да е в мир. Някои от прозорците сияеха с мека светлина. Срамежливите стари къщи бяха с дръпнати завеси. Сладкият аромат на първите есенни огньовете долетя до ноздрите му.

А в самия център на малкото квебекско село се извисяваха като стражи три огромни бора.

Оливие беше в безопасност. Тогава бръкна в джоба си.

Подаръкът. Дрънкулката, с която му плати старецът. Беше я забравил.

Докато проклинаше, Оливие се обърна и се взря в гората, която се бе затворила зад гърба му. Спомни си платнената торбичка в ъгъла на колибата. Старецът го бе дразнил с нея, беше му я обещавал, бе я развявал под носа му. Мъжът, който се крие от хората, криеше нещо.

Оливие бе изморен, дошло му бе до гуша и се ядосваше на себе си, че е забравил дрънкулката. Ядосваше се и на Отшелника, че не му дава онова в торбичката. Онова, което досега трябваше да си е заслужил.

Поколеба се за миг, после се обърна и потъна в гората. Усещаше как страхът му расте и подклажда гнева. Докато вървеше, а сетне се затича, един глас го следваше на всяка крачка и кънтеше зад него. Подканваше го да бърза все повече и повече.

„Хаос иде, стари друже.“

---

[1] *Orange Pekoe* — най-висок клас черен чай от ръчно набрани свежи листни пъпки на чаеното растение. — Б.пр. ↑

[2] Богини на отмъщението в древноримската митология, които съответстват на ериниите в древногръцката. — Б.р. ↑

ГЛАВА ВТОРА

— Ти вдигни.

Габри се зави през глава и остана неподвижен под юргана. Но телефонът продължи да звъни, а Оливие спеше непробудно в леглото до партньора си. Едрият мъж погледна през прозореца и докато дъждът тихо ръмеше по стъклата, влажната неделна сутрин сякаш се промъкна в спалнята. Но под завивките му беше топло и уютно и Габри нямаше намерение да мърда оттам.

Побутна Оливие:

— Събуди се!

Партньорът му отвърна само с изсумтяване.

— Пожар!

Никакъв резултат.

— Етел Мърман^[1]!

Нищо. Мили боже, да не беше умрял?

Габри се наведе над своя любим и се загледа в оредяващата му коса, разпиляна по възглавницата и върху челото. Очите бяха затворени и спокойни. Вдиша аромата на Оливие — мускусен, с лек дъх на пот. Скоро щяха да си вземат душ и да заухаят на тоалетен сапун.

Телефонът отново иззвъня.

— Майка ти те търси — прошепна Габри в ухото на Оливие.

— Какво?

— Вдигни телефона. Майка ти е.

Оливие се надигна и докато се опитваше да отвори очи, запремигва замаяно, сякаш излизаше от дълъг тунел.

— Майка ми? Та тя е мъртва от години!

— Ако някой можеше да се върне от оня свят само за да те прецака, щеше да е тя.

— Ти ме прецакваш.

— Ще ти се. Хайде, вдигни телефона!

Оливие се пресегна през масивното тяло на партньора си и взе слушалката:

— *Oui, allo.*^[2]

Габри се сгуши в топлото легло и хвърли поглед към дигиталния будилник и сияещите цифри на дисплея му. Шест и четирийсет и три. В неделя сутринта. През дългия уикенд по случай Деня на труда^[3].

Кой, по дяволите, звънеше в този ранен час?

Седна в леглото и се вгледа в лицето на партньора си така, както пътник се вглежда в израженията на стюардесите, докато самолетът излита. Дали са тревожни? Уплашени?

Видя как физиономията на Оливие премина от леко загрижена към обърквана, последва рязко смръщване и кръвта се отцеди от лицето му.

„Божичко, свършено е с нас!“ — помисли си Габри.

— Какво има? — прошепна.

Оливие мълчеше и слушаше. Но красивото му лице бе по-изразително от всякакви думи. Случило се бе нещо ужасно.

— Какво е станало? — изсъска Габри.

Докато двамата мъже тичаха през затревения селски площад, дъждобраните им плющяха под напора на вятъра. Посрещна ги Мирна Ландерс, която с усилие удържаше огромния си чадър, и заедно забързаха към бистрото. Тъкмо се зазоряваше и светът все още бе сив и мокър. До входа на бистрото имаше само няколко крачки, но дори за това кратко разстояние станаха вир-вода — дрехите им подгизнаха, косите залепнаха за челата им. За разлика от обикновено, Оливие и Габри не обръщаха внимание на дъжда. Те и Мирна спряха задъхани пред тухлената сграда.

— Обадох се на полицията. Скоро трябва да пристигнат — заяви жената.

— Сигурна ли си в това, което каза?

Оливие се втренчи в своята приятелка и съседка. Беше едра, закръглена и чисто мокра, с жълти гумени ботуши, яркозелен дъждобран и червен чадър. Приличаше на експлодирала плажна топка. В същото време никога досега не я бе виждал толкова сериозна. Беше повече от сигурна.

— Влязох и го видях с очите си — потвърди Мирна.

— О, боже! — прошепна Габри. — Кой е?

— Не знам.

— Как така не знаеш? — попита Оливие. Приблужи се към един от прозорците на бистрото, украсен с множество шпроси^[4], и вдигна длани от двете страни на лицето, за да засенчи отблясъците от оскъдната утринна светлина. Мирна държеше яркочервения си чадър над него.

Дъхът на Оливие замъгли стъклото, но преди това той успя да зърне онова, което бе видяла и жената. В бистрото имаше човек. Лежеше на пода върху старото чамово дюшеме. По гръб.

— Какво има? — Габри проточи врат, докато се опитваше да погледне през рамото на партньора си.

Изражението на русокосия мъж му каза всичко, което искаше да знае.

Габри се обърна към едрата книжарка:

— Мъртъв ли е?

— По-лошо.

„Какво пък може да е по-лошо от смъртта?“ — зачуди се мъжът.

Мирна бе единственият човек в селото със специалност, близка до лекарската. Работила бе като психолог в Монреал, но един ден ѝ бе дошло до гуша от лични драми и здрав разум. Стегна си багажа и напусна града. Натовари всичко в колата с намерението да обикаля няколко месеца, докато се установи някъде. Където и да е, само да ѝ хареса. Излезе от Монреал и кара в продължение на час, преди да се натъкне на Трите бора. Спря за *cafe au lait*^[5] и кроасан в бистрото на Оливие и там си и остана. Разтовари багажа от колата, нае съседния магазин и апартамента на горния етаж и отвори книжарница за нови и стари книги.

Хората започнаха да идват: кой заради книгите, кой за да побъбри. Носеха ѝ своите разкази — някои между корици, други — отпечатани в сърцата им. Мирна разбираше, че сред тях има и истински, и измислени истории. С готовност изслушваше всяка, но не вярваше безусловно на чутото.

— Да влезем — предложи Оливие — и да се погрижим никой да не мести тялото. Добре ли си?

Габри бе затворил очи, но когато ги отвори, изглежда, се бе овладял.

— Нищо ми няма. От стреса е. Човекът не ми се стори познат.

На лицето му се изписа същото облекчение, което и Мирна бе почувствала, когато се бе втурнала вътре по-рано. Тъжната истина бе, че мъртъв непознат е много по-добре от мъртъв приятел.

Тримата се вмъкнаха в бистрото, скупчени един до друг, сякаш покойникът щеше да се протегне и да завлече някого от тях при себе си. Приблжиха се бавно и внимателно до трупа и се надвесиха над него. Дъждовната вода се стичаше от косите и носовете им върху захабените дрехи на мъртвеца и се събираше на локвички по широките дъски на пода. Тогава Мирна нежно дръпна приятелите си далеч от ръба.

Така се чувстваха двамата мъже. Бяха се събудили в тази празнична неделна утрин в удобното си легло, в удобния си дом, в удобния си живот, и внезапно се бяха озовали увиснали на ръба на пропаст.

Извърнаха се и се спогледаха безмълвно с разширени от ужас очи.

В бистрото имаше мъртвец.

И то не просто мъртъв, а по-лошо.

Докато чакаха полицията, Габри сложи кафе, а Мирна свали дъждобрана си, седна до прозореца и се загледа в мъгливото септемврийско утро. Оливие се захвана да пали огън в каменните камини в двата противоположни края на помещението. Разрови енергично жаравата и дървата в едното огнище и усети как топлината прониква във влажните му дрехи. Беше изтръпнал, но не само заради пронизващия хлад.

Когато преди малко стояха надвесени над мъртвеца, Габри бе промълвил:

— Бедничкият...

Мирна и Оливие кимнаха. Пред тях лежеше възрастен мъж, облечен в дрипи. Лицето му бе бледо, в изцъклените му очи се четеше изненада, а устата му бе леко отворена.

Мирна посочи тила му. Една от дъждовните локви бе започнала да порозовява. Габри колебливо се приведе по-близо, но Оливие не

помръдна. Беше смаян и зашеметен — не заради задната част на черепа, която бе смазана, а заради предната. Лицето.

— *Mon Dieu*^[6], човекът е бил убит! Божичко! — възкликна едрият мъж.

Оливие продължи да се взира в очите на мъртвеца.

— Кой ли е? — прошепна Габри.

Беше Отшелника. Мъртъв. Убит. В бистрото.

— Не знам — отвърна Оливие.

Главен инспектор Арман Гамаш получи обаждането, докато приключваше заедно с Рен-Мари разтребването след неделния брънч^[7]. От трапезарията на апартамента в монреалския квартал „Отремон“ долитаха гласовете на заместника му Жан Ги Бовоар и дъщеря му Ани. Дватамата не разговаряха. Никога не разговаряха. Караха се. Особено когато съпругата на Жан Ги, Инид, не беше наоколо, за да послужи като буфер. Този път тя трябваше да подготвя уроци за училище и се бе извинила, че няма да може да дойде на брънча. Жан Ги от своя страна никога не отказваше покана, в която е включено безплатно ядене. Дори когато трябваше да плати определена цена за това. А цената винаги се оказваше Ани.

Бяха започнали да спорят още с прясно изцедения портокалов сок, продължиха по време на бърканите яйца с бри, а когато стигнаха до плодовете, кроасаните и конфитюрите, вече нищо не можеше да ги спре.

— *Как може да подкрепяш използването на електрошок?* — извиси глас Ани в трапезарията.

— Поредният прекрасен обяд. *Merci*^[8], Рен-Мари! — поздрави Дейвид свекърва си и я целуна по бузата, след като остави мръсните чинии на мивката.

Мъжът бе среден на ръст, с къса и оредяваща тъмна коса. Беше на трийсет, само с няколко години по-голям от съпругата си Ани, макар че понякога изглеждаше по-млад от нея. Според Гамаш отличителната му черта бе оживлението. Не беше свръхактивен, просто изпълнен с жизненост. Ани го беше представила на родителите си преди пет години и главният инспектор го бе харесал още тогава. За разлика от всички други младежи, които дъщеря му бе водила у дома (предимно

нейни колеги адвокати), този не се бе опитал да се изкара по-мъж от Гамаш. Подобни игрички не бяха интересни на главния инспектор, нито го впечатляваха. Но реакцията на Дейвид при първата му среща с Арман и Рен-Мари Гамаш определено бе направила впечатление. Тогава младият мъж се бе усмихнал широко и усмивката му бе огряла стаята. После просто бе казал *Bonjour*.^[9]

По нищо не приличаше на останалите момчета, с които бе излизала Ани. Не блестеше с ум, нито със спортни постижения, не беше и зашеметяващо красив. Едва ли му бе писано да стане министър-председател на страната или дори шеф на адвокатската кантора, в която работи.

Не, Дейвид бе просто чистосърдечен и добър.

Ани се омъжи за него, а Арман Гамаш с удоволствие я отведе до олтара, докато Рен-Мари вървеше от другата страна на единствената им дъщеря. Беше щастлив, че този приятен човек взема детето му за жена.

Защото Арман Гамаш отлично познаваше неприятните. Беше се срещал с жестокостта, отчаянието и ужаса. И знаеше, че да си приятен човек е ценно, но отдавна забравено качество.

— *Нима искаш направо да застрелваме заподозрените?* — повиши глас Бовоар в трапезарията.

— Благодаря ти, Дейвид — усмихна се Рен-Мари и пое чиниите.

Гамаш връчи на зет си чиста кухненска кърпа и двамата се заеха да подсушават съдовете, които Рен-Мари миеше.

— Е — обърна се Дейвид към главния инспектор, — смяташ ли, че Хабс^[10] имат шансове за купата тази година?

— *Не!* — изкрещя Ани в съседната стая. — *Искам да се научите да задържате хората, без да ги осакатявате или убивате. Искам да гледате на заподозрените като на заподозрени, нищо повече. А не да се държите с тях като с някакви низки престъпници, които можете да пребивате, да пържите с електрошок или да застрелвате.*

— Мисля, че имат — отвърна Гамаш, подаде на Дейвид мокра чиния и взе една за себе си. — Харесвам новия им вратар, а и ми се струва, че нападателите им вече действат по-зряло. Тази година определено е тяхната.

— Но защитата все още им е слабото място, нали? — намеси се Рен-Мари. — Винаги наблягат твърде много на атаката.

— *Опитай се да арестуваш въоръжен убиец. Искам да гледам, докато се опитваш. Ти... ти...* — запени се Бовоар.

Разговорът в кухнята утихна и всички зачакаха да чуят какво ще каже Жан Ги. Този спор се повтаряше на всеки семеен обяд, всяка Коледа, Ден на благодарността или рожден ден. Темите се променяха малко. Караха се за електрошоковете, детските градини, образователната система или околната среда. Ани казваше „черно“, Бовоар — „бяло“. Беше все същото, откакто инспектор Бовоар се бе присъединил към отдел „Убийства“ на *Surete du Quebec*^[11] преди десетина години. Станал бе не само член на екипа, но и на семейство Гамаш.

— *Какво аз?* — подразни го Ани.

— *Ти, жалко правистко лайно!*

Рен-Мари посочи задния изход на кухнята, който водеше към малка метална площадка и противопожарно стълбище:

— Как мислите?

— Бягство? — прошепна Гамаш. Тайно се надяваше съпругата му да не се шегува, но подозираше, че не бива да приема сериозно думите ѝ.

— Защо не пробваш да ги застреляш, Арман? — предложи Дейвид.

— Опасявам се, че Жан Ги е по-бърз от мен — отвърна главният инспектор. — Ще извади пистолета пръв.

— Все пак си заслужава да опиташ — обади се съпругата му.

— *Правистко лайно?* — процеди Ани презрително. — *Много оригинално. Малоумен фашист.*

— Предполагам, че мога да използвам електрошок — сви рамене Гамаш.

— *Фашист? Фашист?* — почти изквича Бовоар.

Немската овчарка Хенри се надигна от кучешкото си легло в кухнята и любопитно наклони глава. Ушите му бяха огромни и Гамаш предполагаше, че кучето му не е чистокръвно, а някаква кръстоска между овчарка и сателитна чиния.

— Ох! — промълви съпругът на Ани.

Хенри се сви на топка в леглото си, а на Дейвид му се искаше да може да постъпи като него. Той и родителите на жена му погледнаха

замислено към аварийния изход. Навън бе дъждовен и хладен септемврийски ден. Дългият уикенд на Деня на труда в Монреал.

Ани каза нещо неразбираемо. Отговорът на Бовоар обаче бе напълно ясен:

— *Майната ти!*

— Е, мисля, че този спор скоро ще приключи — обяви Рен-Мари и посочи машината за еспreso. — Още кафе?

— *Non, pas pour moi, merci*^[12] — усмихна се Дейвид. — Моля те, не сипвай повече и на Ани.

— Глупава жена — промърмори Жан Ги на влизане в кухнята. Грабна суха кърпа от рафта и се зае да търка яростно една чиния. Гамаш предположи, че за последен път вижда индийските шарки по порцелана. — Кажете ми, че е осиновена.

— Не, домашно приготвена е — отвърна Рен-Мари и подаде следващата чиния на мъжа си.

— Майната ти и на теб! — Ани показа само за миг тъмнокосата си глава и после изчезна зад вратата на кухнята.

— Да е жива и здрава — въздъхна майка ѝ.

От двете деца на семейството Даниел повече приличаше на баща си. Висок, задълбочен, интелигентен. Беше добър, нежен и силен. След раждането на Ани Рен-Мари някак естествено си бе помислила, че дъщеря ѝ ще прилича на нея: сърдечна, умна, духовита. Любовта на Рен-Мари към книгите бе толкова силна, че я бе подтикнала да стане библиотекарка и дори да поеме управлението на цял отдел в *Bibliothèque Nationale*^[13] на Монреал.

Но Ани бе изненадала и двамата си родители. Беше будно и весело дете, което обичаше да се състезава. Свирепо бранеше всичко, с което се захванеше и в което вярваше.

Трябваше да се досетят. В първите месеци след раждането ѝ Арман я качваше на колата и я возеше часове наред, за да я утеши, а малката ревеше, та се късаше. Баща ѝ пееше с дълбокия си баритон песни на „Бийтълс“ и на Жак Брел^[14]. *La Complainte du phoque en Alaska*^[15] на „Бо Домаж“^[16]. Тази бе любимата на Даниел. Беше прочувствена елегия. Но на Ани въобще не ѝ действаше.

Веднъж обаче от касетофона на автомобила се понесоха звуците от стара касета на „Уийвърс“^[17]. И докато слушаше фалцетните им гласове, малката се успокои.

Отначало Арман реши, че това е чудо. Но след стотната обиколка на квартала, докато слушаше смеха на детето и извисяващите се гласове на „Уийвърс“, които редяха *Wimoweh, a-wimoweh*^[18], на Гамаш му се прииска нещата да се върнат постарому или самият той да запищи. Но музикантите пееха, а малкото лъвче спеше.

Ани Гамаш стана тяхното малко лъвче. Като порасна, се превърна в лъвица. Понякога обаче, докато се разхождаше с баща си, тя му споделяше страховете, разочарованията и ежедневните тревоги на младия си живот. Тогава главен инспектор Арман Гамаш го обземаше желание да я притисне в прегръдките си, за да не ѝ се налага непрекъснато да се преструва на смела.

Беше свирепа, защото се страхуваше. От всичко.

Останалите виждаха в нея силна и горда лъвица. Гамаш поглеждаше дъщеря си и виждаше Бърт Лар^[19], макар че никога не би ѝ го признал. Нито на съпруга ѝ.

— Може ли да поговорим? — попита Ани баща си, като пренебрегна Бовоар. Той кимна и подаде кърпата на Дейвид.

Гамаш и дъщеря му минаха по коридора и влязоха в топлата дневна. Множество книги бяха подредени по рафтовете в прилежни редици, а под масите и отстрани до дивана бяха струпани томчета на не толкова прилежни купчини. На масата лежаха вестници, в камината гореше кротък огън — не буйните пламъци, които сгриват през люта зима, а мекото, почти течено сияние на ранната есен.

Говориха си няколко минути за Даниел, който живееше в Париж със съпругата и дъщеря си, а до края на месеца се очакваше да се сдобият и с второ момиченце. Обсъдиха мъжа ѝ Дейвид и неговия хокеен отбор, който се подготвяше за предстоящия зимен сезон.

Арман предимно слушаше. Не беше сигурен дали Ани има да му каже нещо конкретно, или просто иска да си поприказват. Хенри дотърча в стаята и плъсна глава в скута на младата жена. Тя започна да мачка ушите му, а кучето заръмжа доволно. Накрая отиде и си легна пред камината.

Точно тогава телефонът иззвъня. Гамаш не му обърна внимание.

— Мисля, че е онзи в кабинета ти — предположи Ани. Виждаше телефонния апарат върху старото дървено бюро, до компютъра и тефтерчето на баща си. Стаята бе отрупана с книги и изпълнена с аромат на сандалово дърво и розова вода.

В кабинета имаше три стола. С брат ѝ Даниел обичаха да седат на двата дървени, които се въртяха, и всеки да върти другия, докато почти му прилошее. Баща им се разполагаше в стабилното кресло. Четеше. Понякога просто гледаше в нищото.

— И аз така мисля.

Телефонът отново иззвъня. Добре познаваха този звън, някак различен от на другите телефони. Звън, който предизвестяваше смърт.

Ани изглеждаше притеснена.

— Ще почака — промълви Гамаш. — Какво искаше да ми кажеш?

— Да вдигна ли? — надникна през вратата Жан Ги. Усмихна се на Ани, но бързо отмести поглед към главния инспектор.

— Ако обичаш. Ще дойда след малко.

Арман се обърна към дъщеря си, но Дейвид тъкмо бе влязъл в стаята и младата жена отново бе сложила маската си за пред хората. Не беше много по-различна от онази Ани, с която оставаше насаме Гамаш. Може би малко по-твърда и неуязвима. Когато Дейвид седна до нея и я хвана за ръка, баща ѝ се зачуди за миг защо ѝ е нужно да си слага маска, когато е със съпруга си.

— Станало е убийство, сър — прошепна инспектор Бовоар. Стоеше на вратата на стаята.

— *Oui* — кимна Гамаш, без да сваля очи от дъщеря си.

— Върви, татко — махна с ръка Ани. Не за да го отпъди, а за да го увери, че няма нужда да остава с нея.

— Ще отида по-късно. Искаш ли да се поразходим?

— Навън вали като из ведро — каза през смях Дейвид.

Гамаш искрено обичаше зет си, но понякога се учудваше колко недосетлив може да бъде. Ани също се разсмя:

— Наистина, татко. Дори Хенри не би излязъл навън в това време.

Кучето подскочи и изгърча да вземе топката си. Комбинацията от съдбоносните думи „Хенри“ и „навън“ бе отключила неудържима сила.

— Е — въздъхна Гамаш, когато немската овчарка влетя обратно в стаята, — трябва да отивам на работа.

Изглежда Ани и Дейвид многозначително, после кимна към Хенри. Този път дори зет му не можеше да се обърка.

— Господи — прошепна младият мъж, надигна се от удобния диван и с жена му отидоха да намерят каишката на Хенри.

Когато главен инспектор Арман Гамаш и инспектор Бовоар пристигнаха в Трите бора, местната полиция бе отцепила бистрото, а хората от селото се суетяха наоколо с чадъри и се взираха в старата тухлена сграда. Мястото, където всички бяха хапвали, пийвали и празнували, сега бе местопрестъпление.

Докато Бовоар спускаше колата по лекия склон към селото, Гамаш го помоли да отбие.

— Какво има? — попита по-младият мъж.

— Просто искам да погледам.

Останаха на топло в колата и наблюдаваха селото през дъгата, която описваха ленивите чистачки върху предното стъкло. Пред тях се простираше селският площад с езерцето и пейката, лехите с рози и хортензии, късно цъфтящите флоксове и ружи. От другата страна на това уютно пространство — като опора за него и за цялото село — се извисяваха трите грамадни бора.

Гамаш отклони поглед към постройките, които обвиваха в прегръдка селския площад. Имаше обрулени от времето къщи с бели дъсчени стени, просторни веранди и плетени столове от ракица. Имаше каменни къщурки, построени преди векове от първите заселници. Те разчистили земята и с извадените от нея камъни издигнали домовете си. Но повечето сгради около селския площад бяха от тухли с розов оттенък, строени от имперските лоялисти, които избягали по време на американската революция. Трите бора бе само на няколко километра от границата с щата Вермонт, но колкото и сърдечни да бяха отношенията със САЩ в момента, едно време не е било така. Създателите на селото отчаяно са търсели убежище, където да се скрият от война, която не приемали за своя.

Главният инспектор проследи с очи улица „Мулен“ и почти в края ѝ, встрани от пътя, който водеше извън селото, зърна малката бяла англиканска църква „Свети Тома“, кацнала на склона.

Гамаш отново се съсредоточи върху групичката хора, които се бяха скупчили под чадърите си, обсъждаха, сочеха и зяпаха. Бистрото на Оливие бе точно в средата на дъгата, по която бяха наредени

няколко магазина. Всеки бе залепен плътно до съседния. Смесеният магазин на мосю Беливо, до него — хлебарницата на Сара, после бистрото на Оливие и най-накрая книжарницата на Мирна за нови и стари книги.

— Да тръгваме — кимна Гамаш.

Бовоар само чакаше сигнала му. Колата потегли бавно напред — към сгушените един до друг заподозрени, към убиеца.

Но Жан Ги отдавна, още при присъединяването си към прочутия отдел „Убийства“ на *Surete du Quebec*, бе научил от главния инспектор, че за да заловят престъпника, не е нужно да се движат напред. Трябваше да се върнат назад, в миналото. Там бяха корените на злодеянието, там започваше всичко за убиеца. Някаква случка, вероятно отдавна забравена от всички останали, се бе загнездила в него и бе започнала да загноява.

„Това, което убива, не се вижда с просто око — предупредил го бе Гамаш. — Именно затова е толкова опасно. То не е пистолет, нож или юмрук. Не можеш да го предугадиш или да се защитиш от него. То е чувство — загнило и отровно, което чака удобен момент, за да нанесе фаталния удар.“

Колата бавно се движеше към бистрото и към трупа в него.

— *Merci* — кимна Гамаш минута по-късно, когато местен полицаи от *Surete* му отвори вратата на селското заведение. Младежът се канеше да се изпречи пред непознатия, но се поколеба.

Бовоар обожаваше този момент — реакцията на местните полицаи, когато осъзнаят, че едрият, петдесет и няколко годишен мъж пред тях е нещо повече от любопитен гражданин. Младите служители на реда оприличаваха Гамаш на бащите си. Имаше нещо достолепно в осанката му. Винаги бе облечен с костюм или носеше сако, вратовръзка и сиви панталони от фина вълна, с каквито беше и сега.

Забелязваха мустаците му — посивели и грижливо оформени. Тъмната му, леко вълниста коса също бе прошарена покрай слепоочията. В дъждовни дни като този главният инспектор носеше каскет, който сваляше, когато влезе някъде, и тогава младите полицаи виждаха оплешивяващото му теме. И сякаш всичко това не бе достатъчно, забелязваха очите му. Всеки ги забелязваше. Бяха кафяви, дълбоки, мъдри и интелигентни, но в тях имаше още нещо. Нещо,

което отличаваше небезизвестния началник на отдел „Убийства“ в *Surete du Quebec* от останалите старши офицери.

Доброта.

Бовоар знаеше, че това е и най-силното, и най-слабото място на шефа му.

Гамаш се усмихна на стъписания полицай, който се бе озовал лице в лице с най-уважавания инспектор в цял Квебек. Подаде ръка, а младият служител продължи да го зяпа още няколко секунди и накрая също протегна своята.

— *Patron*^[20] — промълви младежът.

— Ох, надявах се, че сте вие! — Габри забързано пресече салона и мина покрай хората от *Surete*, които се бяха надвесили над жертвата. — Попитахме в квебекската полиция дали може да изпратят вас, но явно не считат за редно заподозрените да си поръчват конкретен разследващ екип.

Едрият мъж прегърна главния инспектор, сетне се обърна към останалите полицаи и обяви:

— Ето, видяхте ли, че наистина го познавам? — Наведе се към Гамаш и прошепна: — Мисля, че е най-добре да не се целуваме.

— Мъдро.

Габри изглеждаше уморен и напрегнат, но спокоен. Косата му бе разрошена, което не беше необичайно за хотелиера. Зад него стоеше Оливие — някак по-тих, почти в сянка. И той беше рошав. Виж, това беше необичайно. И по неговото лице се четеше изтощение, а очите му бяха обрамчени от тъмни кръгове.

— Началник, съдебният лекар ще дойде всеки момент. — Полицай Изабел Лакост се зададе от другия край на помещението и поздрави Гамаш. Носеше семпла пола и лек пуловер, но на нея дори обикновените дрехи изглеждаха стилни. И тя като повечето квебекчанки бе дребна на ръст и самоуверена. — Доколкото разбрах, е доктор Харис.

Всички обърнаха поглед към прозорците и забелязаха как тълпата се разделя, за да пропусне жена с медицинска чанта на рамо. За разлика от полицай Лакост доктор Харис изглеждаше леко старомодно със своята непретенциозна пола и пуловер. Но явно ѝ беше удобно. А в ужасен ден като този удобното беше много привлекателно.

— Добре — кимна главният инспектор и се обърна отново към Лакост. — Какво знаем?

Жената отведе Гамаш и Бовоар при трупа. Коленичиха край него — ритуал, който бяха изпълнявали стотици пъти. Беше изненадващо задушевен. Не докосваха тялото, но се наведоха много близо, по-близо, отколкото биха застанали до който и да е друг, освен до любимите си хора.

— Изненадали са жертвата в гръб и са я ударили по главата с тъп предмет. Нещо твърдо, гладко и тясно — заяви Лакост.

— Ръжен за камина? — предположи Бовоар и хвърли поглед към огньовете, които Оливие бе напалил. Гамаш отмести очи в същата посока. Утрото бе влажно, но не особено студено. Нямаше нужда от огън. Камините навярно горяха по-скоро за уют, отколкото за топлина.

— Ако е убит с ръжен, трябва да е бил чист. Съдебният лекар ще огледа по-обстойно, разбира се, но на пръв поглед няма следи от пепел, трески или друго замърсяване в раната.

Главният инспектор се взираше в зейналата дупка в черепа на мъртвеца, докато слушаше колежката си.

— Значи оръжието не е открито? — попита Бовоар.

— Още не. Търсим го, естествено.

— Коя е жертвата?

— Не знаем.

Гамаш отклони поглед от раната и се втренчи в полицай Лакост, но не проговори.

— Няма лични документи — продължи тя доклада си. — Прегледахме джобовете му, но бяха празни. Дори носна кърпичка нямаше в тях. Явно никой не го познава. Бял мъж, бих казала на седемдесет и няколко години, слаб, но не недохранен, висок около метър и седемдесет.

Преди доста време, когато започна работа в отдел „Убийства“, на Лакост ѝ се струваше странно, че трябва да изброява всички тези неща, които шефът ѝ вижда и сам. Но Гамаш бе обучил всички да изброяват, затова Изабел го правеше. Години по-късно, когато наставляваше друг новоназначен, тя осъзна колко е ценна тази практика.

Така беше сигурно, че и двамата виждат едно и също. Полицайте можеха да сгрешат или да са субективни като всеки друг човек.

Пропускаха някои неща, други тълкуваха неправилно. Когато си изброяваха известното до момента, вероятността от разминавания доста намаляваше. Ако не го правеха, щяха да повтарят едни и същи грешки.

— Не е държал нищо и няма следи от каквото и да е под ноктите му. Няма синини по тялото. Изглежда, не е имало борба.

Изправиха се.

— Състоянието на стаята го потвърждава.

Огледаха се наоколо.

Нищо разхвърляно, нищо прекатурено. Всичко беше чисто и подредено.

Салонът вдъхваше покой. Камините в двата края на помещението, под тавана с открити греди, разведряваха навъсения ден. Пламъците се отразяваха в излъскания дъсчен под, потъмнял от наслояван с години пушек и от фермерски стъпки.

Пред всяка камина бяха разположени дивани и големи фотьойли с избеляла тапицерия, чиято мекота примамваше посетителите. Около тъмните маси бяха подредени старинни столове. Край нишите с красиво украсени прозорци три-четири кресла с високи и удобни облегалки очакваха жителите на селото. Местните се отпускаха на седалките, обгърнали с длани гореща чаша *cafe au lait*, придружено от кроасани; поръчваха си шотландско уиски или бургундско вино. Гамаш си помисли, че хората, които се навъртат отвън в дъжда, не биха отказали по едно силно питие. Оливие и Габри — още по-малко.

Главният инспектор и неговият екип бяха посещавали бистрото много пъти. Похапвали бяха сладко пред веселия огън през зимата или спокойно бяха отпивали разхладителни напитки на терасата лятно време. Почти винаги обсъждаха някое убийство. Но не се бе случвало трупът да е в същата стая.

Шарън Харис се приближи до тях, съблече мокрия си шлифер, усмихна се на полицай Лакост и официално се здрависа с главния инспектор.

— Доктор Харис — поздрави я с лек поклон Гамаш, — съжалявам, че прекъснахме почивката ви.

Когато ѝ позвъниха, патоложката се бе разположила у дома си и сменяше телевизионни канали с дистанционното, за да намери предаване, което не е назидателно. Благодарни на бога, че си е намерила

оправдание да излезе. Но сега, като гледаше трупа, осъзна, че станалото няма много общо с господ.

— Ще ви оставя да работите — каза ѝ главният инспектор. Обърна се към прозорците и погледна жителите на селото, които все още стояха отвън и очакваха вест. Висок привлекателен мъж с посивяла коса се наведе да чуе какво му казва дребничка жена с буйна коса. Питър и Клара Мороу. Местните художници. До тях, опната като струна и вперила немигащ поглед в бистрото, стоеше Рут Зардо със своята царствена наперена патица. Наметнала бе на раменете си мушам за дъжд, обсипана с блещукащи водни капки. Клара каза нещо на старицата, но тя не ѝ обърна внимание. Гамаш знаеше, че Рут Зардо е алкохолизирана и озлобена дърта проклетия. Но освен това беше и най-любимата му поетеса на света. Художничката ѝ заговори отново и този път възрастната жена отвърна. Дори през стъклото Гамаш разбра какъв е отговорът: „Разкарай се.“

Главният инспектор се усмихна. Труп в бистрото определено бе нещо необичайно, но някои неща в селото никога нямаше да се променят.

— Господин инспектор — поздрави го жена с познат, дълбок и мелодичен глас.

Гамаш се извърна и видя, че към него се приближава Мирна Ландерс. Потропваше по пода с електриково жълти гумени ботуши, облечена с розов анцуг, чиито крачоли бе втъкнала в ботушите.

Беше цветна жена във всеки смисъл на думата.

— Мирна — усмихна се Арман и я разцелува по двете бузи. Част от местните служители на *Surete* го погледнаха изненадано, явно не очакваха главният инспектор да целува заподозрените. — Какво правите тук вътре, след като всички останали са навън? — посочи прозореца.

— Аз го открих — призна жената и изражението на Гамаш стана сериозно.

— Така ли? Съжалявам. Сигурно е било голям шок. — Поведе я към един от столовете край огъня. — Вече сте дали показания на някого, нали?

Книжарката кимна:

— Полицай Лакост се погрижи. За съжаление, няха много за разказване.

— Искате ли кафе или чаша хубав чай?

Мирна се усмихна. Често бе предлагала топла напитка на главния инспектор. Предлагаше на всички да им сипе от чайника, който винаги къкреше върху старата ѝ печка на дърва. А сега тя самата получаваше предложението. Разбра колко утешително може да бъде то.

— Чай, моля.

Жената се настани пред камината и започна да се сгрява, а главен инспектор Гамаш отиде при Габри, помоли го за каничка чай и не след дълго се върна. Седна на другото кресло и се наведе към Мирна.

— Какво се случи?

— Всяка сутрин излизам на дълга разходка.

— Досега не бях чувал за този ваш навик. Да не е отскоро?

— Ами, да. От тази пролет. Като навърших петдесет, реших, че трябва да вляза във форма. — Ухили се широко. — Или поне в друга форма. Целта ми е да стана по-скоро круша, отколкото ябълка. — Потупа корема си. — Макар че май ми е заложено да бъда цяла овощна градина.

— Какво по-хубаво от овощна градина? — усмихна се Гамаш и погледна към своя колан. — Е, и аз не съм фиданка. В колко ставате сутрин?

— Навивам си будилника за шест и половина и в седем без петнайсет съм готова за тръгване. Тази сутрин, тъкмо като излизах, забелязах, че вратата на Оливие е леко откряната, затова надзърнах вътре и го повиках. Зная, че обикновено отваря по-късно в неделя и доста се учудих.

— Но не се разтревожихте?

— Не. — Въпросът сякаш я изненада. — Канех се да тръгна, когато го видях.

Мирна седеше с гръб към салона, а инспекторът не хвърли поглед към трупа. Продължи да я гледа в очите и кимна мълчаливо, за да я подкани да продължи.

Чаят им дойде и макар да бе ясно, че Габри с удоволствие би се присъединил към тях, готвачът от бистрото бе достатъчно тактичен, за разлика от зетя на Гамаш, Дейвид, и разбираше езика на жестовете. Остави на масата каничката с чай, две чашки с чинийки от костен порцелан, мляко, захар и малък поднос с джинджифилови бисквити. После се оттегли.

— Първо си помислих, че е купчина покривки, които сервитьорите са оставили на пода за пране, докато са разчиствали предишната вечер — продължи Мирна, когато Габри се отдалечи достатъчно, за да не може да чуе. — Повечето са доста млади и не бих се изненадала. Но след това погледнах малко по-внимателно и разбрах, че е тяло.

— Тяло?

Така се описваха мъртъвци, а не живи хора.

— Веднага разбрах, че е мъртъв. Виждала съм и други, нали знаете.

Гамаш знаеше.

— Изглеждаше точно както и в момента. — Остави инспектора да налее чай в двете чашки. Прие предложеното мляко и захар и после пое своята чаша заедно с една бисквитка. — Приблжих се, но не го докоснах. Не ми и мина през ум, че може да е бил убит. Поне в началото.

— Какво си помислихте? — Гамаш обвини едрите си длани около чашата. Чайт беше силен и ароматен.

— Предположих, че е получил удар или инфаркт. Нещо внезапно, ако се съди по изражението му. Изглеждаше изненадан, но не уплашен или измъчен.

Добре казано, помисли си инспекторът. Смъртта бе изненадала този човек. Но тя изненадаваше повечето хора, дори старите и болните. Почти никой не очаква да умре.

— Тогава видях главата му.

Гамаш кимна. Нямаше начин да не я забележи. Не главата, а онази част от нея, която липсваше.

— Познавате ли го?

— Никога не съм го виждала. А ми изглежда като човек, който не се забравя лесно.

Главният инспектор бе склонен да се съгласи. Жертвата приличаше на скитник. Всеки подминаваше такива хора, но рядко ги забравяше. Арман Гамаш постави фината чашка върху крехката й чинийка. Непрестанно се връщаше към въпроса, който изникна в съзнанието му в мига, в който вдигна телефона и научи за убийството. В бистрото на Трите бора.

Защо тук?

Хвърли бърз поглед към Оливие, който в този момент разговаряше с инспектор Бовоар и полицай Лакост. Собственикът на бистрото бе спокоен и сдържан. Но навярно осъзнаваше как изглежда отстрани това.

— После какво направихте?

— Обадох се на 911^[21], след това и на Оливие. После излязох отвън и ги изчаках да дойдат.

Жената описа всичко, което се бе случило до пристигането на полицията.

— *Merci* — изрече Гамаш и се изправи.

Мирна взе чая си и отиде при Оливие и Габри в другия край на салона, пред камината.

Всеки присъстващ знаеше кои са тримата основни заподозрени. Всеки, освен тримата основни заподозрени.

---

[1] Етел Мърман (1908–1984) — американска актриса и певица, известна с участието си в много мюзикъли и с острия си език. — Б.пр.

↑

[2] Ало, да (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Денят на труда в Канада и САЩ се празнува в първия понеделник на септември. — Б.пр. ↑

[4] Декоративни елементи към рамката на прозорец, които разделят стъклото на по-малки сектори с квадратна или друга форма. — Б.пр. ↑

[5] Кафе с мляко (фр.). — Б.пр. ↑

[6] Боже мой (фр.). — Б.пр. ↑

[7] *Brunch* — късна закуска, която замества и обема. От англ. думи *breakfast* — закуска, и *lunch* — обяд. — Б.р. ↑

[8] Благодаря (фр.). — Б.пр. ↑

[9] Добър ден (фр.). — Б.пр. ↑

[10] „Монреал Канейдиенс“, отбор по хокей на лед от Квебек. — Б.пр. ↑

[11] Полицията на Квебек (фр.). — Б.пр. ↑

[12] За мен не, благодаря (фр.). — Б.пр. ↑

[13] Националната библиотека (фр.). — Б.пр. ↑

[14] Жак Брел (1929–1978) — белгийски певец на шансони. — Б.пр. ↑

[15] „Жалбата на тюлена в Аляска“ (фр.). — Б.пр. ↑

[16] Канадска фолк рок група, популярна в Квебек и Франция през 70-те години на XX век. — Б.пр. ↑

[17] Американска фолк група, творила през 50-те и 60-те години на XX век. — Б.пр. ↑

[18] *Wimoweh* е популярна песен на „Уийвърс“ от 1952 г. Заглавието ѝ се превежда приблизително от зулуски като „лъв“. По-късните кавър версии на песента са озаглавени „Лъвът спи тази нощ“. — Б.пр. ↑

[19] Бърт Лар (1895–1967) — американски комедиен актьор, известен с ролята си на Страхливия лъв в най-популярната екранизация на романа „Магьосникът от Оз“ от 1939 г. — Б.пр. ↑

[20] Шефе, началник (фр.). — Б.пр. ↑

[21] Телефон за спешни сигнали (към полиция, бърза помощ, пожарна), използван в Северна Америка. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ТРЕТА

Доктор Шарън Харис се изправи, изтупа полата си с длани и се усмихна сдържано на главния инспектор.

— Не е извършено с особен финес — отбеляза.

Гамаш се вгледа в мъртвеца.

— Прилича на клошар — обади се Бовоар, приведе се над убития мъж и огледа дрехите му. Всичко беше износено и изглеждаше събрано оттук-оттам.

— Навярно е имал тежък живот — предположи Лакост.

Гамаш коленичи на пода и отново се взря в лицето на стареца. Беше сбръчкано и обрулено. Лице като алманах, написан от природните стихии, от слънцето, вятъра и студа. Закалено лице. Внимателно потърка с палец бузата на мъртвеца и усети едва набола брада. Мъжът бе гладко избръснат, но ако беше поникнало и косъмче, то щеше да е бяло. Косата също бе бяла, с мързелива подстрижка — по малко клъцнато оттук-оттам.

Главният инспектор улови едната ръка на жертвата, сякаш искаше да го утеши. Поддържа я за кратко, после я обърна с дланта нагоре. Бавно прокара своята длан по тази на убития мъж.

— Който и да е бил, трудил се е здраво. Има мазоли. Повечето бездомници не работят.

Гамаш бавно поклати глава. „Е, кой си ти? Защо си тук, в това бистро, в това село? Село, за което много малко хора изобщо са чували, а още по-малко са го намирали.“

„Но ти си го сторил — продължи да разсъждава инспекторът, докато все още държеше студената ръка на мъртвеца. — Намерил си селото и смъртта си.“

— Изминали са между шест и десет часа от смъртта — събщи съдебната лекарка. — Починал е след полунощ, но преди четири-пет тази сутрин.

Гамаш впери поглед в тила на мъжа и раната, която бе причинила смъртта му.

Беше опустошителна. Изглеждаше, сякаш е бил нанесен един-единствен удар с много твърд предмет. От някой много разгневен. Само гневът можеше да даде толкова сила на човек. Силата да размаже череп и онова, което се крие под него.

Всичко, което е определяло същината на мъжа, се е пазело в тази глава. Някой я е премазал. С един жесток, решителен удар.

— Няма много кръв.

Гамаш се изправи на крака и се огледа наоколо, докато екипът от „Местопрестъпления“ се бе разпръснал и събираше доказателства из просторната стая. Тя бе поругана. Първо от убийството, а сега и от тях. Неканените гости.

Оливие стоеше пред огъня и се сгряваше.

— Това е проблем — отбеляза доктор Харис. — Раните на главата кървят тежко. Трябва да има много, много повече кръв.

— Може да е била почистена — предположи Бовоар.

Шарън Харис отново се наведе над раната, сетне се изправи:

— При тази сила на удара кървенето може да е било обилно, но вътрешно. Смъртта е настъпила почти мигновено.

Това беше най-добрата вест, която Гамаш бе чувал на местопрестъпление. Смърт, с която можеше да се примири. Макар да беше убийство. Най-силно го смущаваше страданието. Беше виждал много страдания. Ужасни убийства. Беше голямо облекчение да попадне на едно бързо и решително. Почти хуманно.

Веднъж бе чул от един съдия, че най-хуманният начин да екзекутираш затворник е да му кажеш, че е свободен. После да го убиеш.

Гамаш се бе борил против това, бе спорил, бе ругал. Накрая, напълно изтощен, бе разбрал, че е истина.

Докато гледаше лицето на мъртвеца, знаеше, че той не е изпитал болка. Ударът в задната част на главата означаваше, че навярно дори не е разбрал какво му се случва.

Почти като да издъхнеш в съня си.

Но не съвсем.

Сложиха тялото в чувал и го изнесоха. Събралите се отвън хора мрачно отстъпиха, за да сторят път. Мъжете снеха мокри шапки от

главите си, а жените проследиха процесията с тъжни погледи и стиснати устни.

Гамаш се дръпна от прозореца и отиде при Бовоар, който седеше с Оливие, Габри и Мирна. Екипът от „Местопрестъпления“ се бе преместил в служебните помещения на бистрото, частната трапезария, стаята на персонала и кухнята. Главният салон сега изглеждаше почти нормално. С изключение на въпросите, които тегнеха във въздуха.

— Съжалявам за случилото се — обърна се Гамаш към Оливие. — Как сте?

Русокосият мъж въздъхна тежко. Изглеждаше изтощен.

— Май още не съм на себе си. Кой е този човек? Знаете ли?

— Не — отвърна Бовоар. — Някой да е съобщавал за подозрителен непознат в района?

— Да е съобщавал ли? — възкликна Оливие. — На кого?

И тримата отправиха объркан поглед към Бовоар. Инспекторът явно бе забравил, че в Трите бора няма полиция, нито светофари, тротоари или кмет. Доброволният противопожарен отряд бе под командването на онази изкуфяла дърта поетеса Рут Зардо и повечето хора бяха готови по-скоро да загинат в огъня, отколкото да й се обадят.

Тук дори нямаше престъпност. Като изключим убийствата. Единственото престъпно деяние, което се случваше в селото, бе възможно най-лошото.

И ето на, отнякъде се бе взел поредният труп. Поне предишните си имаха имена. Този сякаш бе паднал от небето и при падането си бе ударил главата.

— През лятото е малко по-сложно — проговори Мирна, докато се разполагаше на дивана. — Пристигат повече посетители. Някои семейства идват да прекарат почивката си тук, деца се връщат от училище за ваканцията. Това е последният дълъг уикенд. После всички се прибират по домовете си.

— Този уикенд е и селският панаир в Брюм — добави Габри. — Утре е последният ден.

— Така — отвърна Бовоар, който ни най-малко не се интересуваше от панаира, — значи Трите бора опустява след края на тази седмица. Но посетителите, за които говорите, са приятели и роднини, нали?

— Повечето — потвърди Мирна и се обърна към Габри: — Някои странници отседат в твоя пансион, нали?

Мъжът кимна.

— По-скоро съм резервен вариант, ако хората от селото нямат достатъчно място да настанят гостите по домовете си.

— Имам предвид — уточни Бовоар раздразнено, — че онези, които пристигат в Трите бора, всъщност не са никакви странници. Просто искам да потвърдите дали съм прав.

— Съжалявам, но правото не е по нашата част, питайте ни за нещо обратно — вметна Габри. Дори на изнуреното лице на Оливие се появи усмивка.

— Дочух нещо за някакъв странник — каза Мирна, — но не обърнах особено внимание.

— От кого?

— От Рор Пара — призна жената неохотно. Чувстваше се сякаш доносници, а никой нямаше желание да го прави. — Чух го да разказва на Стария Мъндин и Съпругата, че видял някого в гората.

Бовоар си записа. Не чуваше за първи път фамилията Пара, те бяха изтъкнат чешки род. Но Стария Мъндин и Съпругата? Това звучеше като шега. Присви устни и изгледа Мирна със сериозно изражение. Тя му отвърна с не по-малко сериозен поглед.

— Да — потвърди книжарката, след като прочете мислите на инспектора. Не беше трудно. Дори чайникът можеше да прочете мислите на Бовоар. — Така се казват.

— Стария и Съпругата? — повтори Жан Ги. Вече не беше ядосан, а объркан. Мирна кимна. Бовоар все пак попита: — Какви са истинските им имена?

— Същите — обади се Оливие, — Стария и Съпругата.

— Добре, ще се съглася със Стария. Донякъде е възможно, но няма нормален човек, който ще погледне новороденото си момиченце и ще реши да го кръсти Съпругата. Поне така се надявам.

Мирна се усмихна:

— Прав сте. Просто толкова съм свикнала, че дори не съм се замисляла. Нямам представа как е истинското ѝ име.

Бовоар се замисли колко жалка трябва да е една жена, за да позволи да я наричат Съпругата. Всъщност прозвището звучеше някак библейско, сякаш от Стария завет.

Габри донесе няколко бутилки бира, кола и купички с ядки и ги сложи на масата. Селяните, които стояха пред заведението цяла сутрин, най-сетне се бяха разотишли по домовете си. Времето изглеждаше мокро и мрачно отвън, но вътре бе топло и уютно. Почти бе възможно да забравят, че това не е приятелско събиране. Служителите от екип „Местопрестъпления“ все едно бяха изчезнали като дим през дървените греди и напомняха за себе си само с някое тихо драцене или приглушена размяна на думи. Сякаш бяха гризачи или призраци. Или полицаи, разследващи убийство.

— Разкажете ни как мина снощи — започна главен инспектор Гамаш.

— Беше лудница — отвърна Габри. — През последния дълъг уикенд на лятото всички се изсипаха тук. Повечето бяха изкарали целия ден на панаира и бяха уморени. Не им се е занимавало да готвят. Винаги е така през уикенда преди Деня на труда. Бяхме подготвени.

— В какъв смисъл? — намеси се Изабел Лакост, която тъкмо се присъедини към групата.

— Бях наел допълнителен персонал — обясни Оливие. — Всичко мина гладко. Посетителите бяха спокойни и затворихме навреме, към един след полунощ.

— Какво се случи после? — попита полицайката.

Повечето разследвания на убийства изглеждаха сложни, но всъщност бяха много прости. Трябваше само многократно да се задава въпросът „Какво се случи после?“. А внимателното изслушване на отговорите също бе от полза.

— Обикновено правя отчета на касата и оставям персонала от втора смяна да почисти, но съботите са по-различни — продължи Оливие. — Стария Мъндин идва, след като затворим, доставя всичко, което е ремонтирал през седмицата, и взема мебелите, които междуременно са се счупили или повредили. Не отнема много време и свършваме работата, докато сервитьорите и персоналът в кухнята почистват.

— Чакайте малко — прекъсна го Бовоар. — Значи Мъндин идва след полунощ в събота? Защо не в неделя сутрин или по някакво друго, по-нормално време? Защо посред нощ?

На инспектора му се стори, че има нещо потайно, а той имаше нюх за потайни и подмолни дела.

Оливие сви рамене:

— Май просто така сме свикнали. Когато започна да поправя мебелите ни, още не беше женен за Съпругата и прекарваше съботните си вечери тук. Докато затваряхме, използваше момента да вземе счупените неща. Не сме сметнали за нужно да променяме уговорката.

В село, където почти нищо не се променяше, звучеше логично да е така.

— Значи Мъндин е взел мебелите. Какво се случи после?

— Тръгнах си.

— Вие ли останахте последен в бистрото?

Оливие се поколеба.

— Не съвсем. Тъй като беше много натоварено, имаше още няколко неща за довършване. Но те са добри деца, разбирате ли? Отговорни.

Гамаш през цялото време слушаше мълчаливо. Предпочиташе така. Неговите колеги задаваха въпросите, а това му даваше възможност да наблюдава, да чува какво казват хората, как го казват и какво премълчават. Сега забеляза как в спокойния и услужлив тон на Оливие се промъква отбранителна нотка. Дали се опитваше да оправдае собственото си поведение, или да защити персонала си, за да не попаднат и те сред заподозрените?

— Кой си тръгна последен? — попита полицаи Лакост.

— Малкият Пара — отвърна Оливие.

— Малкият Пара? Това да не е нещо като Стария Мъндин? — зачуди се Бовоар.

Габри направи гримаса:

— Разбира се, че не. Не се казва Малкият, би било твърде шантаво. Името му е Хавък.

Бовоар присви очи и стрелна Габриел Дюбо с ядосан поглед. Не обичаше да му се подиграват, а подозираше, че този едър и добродушен мъж прави точно това. Отмести поглед към Мирна, но тя не се смееше. Само кимна.

— Така се казва. Рор е кръстил сина си Хавък.

Жан Ги Бовоар си записа, но с неудоволствие и недоверие.

— Дали е заключил? — попита Лакост.

И Гамаш, и Бовоар бяха наясно, че това е въпрос от огромна важност, но Оливие сякаш не осъзнаваше значението му.

— Със сигурност.

Гамаш и Бовоар се спогледаха. Това вече беше нещо. Убиецът трябва да е разполагал с ключ. Изведнъж огромният списък с вероятни извършители рязко се сви.

— Може ли да ми покажете вашите ключове? — обърна се Бовоар към двамата мъже.

Оливие и Габри изровиха връзките си и ги подадоха на инспектора. Но се появи и трета връзка. Бовоар се обърна и видя комплекта ключове, който висеше от едрата ръка на Мирна.

— Дадох ми ги за всеки случай, ако не мога да вляза в моя апартамент или ако има спешна ситуация.

— *Merci* — благодари Бовоар малко по-неуверено, отколкото се чувстваше. — Скоро давали ли сте ги назаем на някого?

— Не.

Младият инспектор се усмихна. Това беше добре.

— Освен на Стария Мъндин, разбира се. Беше изгубил неговите и трябваше да си извади нови.

— И на Били Уилямс — напомни Габри на Оливие. — Сещаш ли се? Обикновено използва ключа, който стои под саксията до входа, но не искаше вече да се навежда, докато мъкне дървата. Щеше да вземе онзи ключ, за да си изкара няколко дубликата.

Бовоар изкриви лице в пълно недоумение:

— Защо въобще си правите труда да заключвате? — попита накрая.

— Заради застраховката — отвърна Оливие.

„Е, нечии застрахователни премии ще скочат“ — помисли си Жан Ги. Погледна към Гамаш и поклати глава. Тези хора заслужаваха да бъдат заклани, докато спят. Но, естествено, по ирония на съдбата убитите винаги бяха онези, които се заключват и си слагат аларми. Опитът на Бовоар показваше, че Дарвин е бил в голяма грешка. Не оцеляваха най-приспособимите. Те загиваха, убити от идиотщината на съседите си, които дори не осъзнаваха какво са сторили и продължаваха своя тромав и непохватен живот.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

— Не го ли разпозна? — попита Клара, докато нарязваше пресния хляб от пекарната на Сара.

Имаше само един човек, за когото можеше да говори приятелката на Мирна. Книжарката поклати глава, изсипа накълцаните домати в купата за салата и се захвана с шалота^[1]. Всички зеленчуци бяха току-що набрани от градината на Питър и Клара.

— И казваш, че Оливие и Габри също не го познават? — включи се Питър, който се бе заел да раздели на порции печеното пиле.

— Странно, нали? — Мирна спря и погледна приятелите си. Питър бе висок и елегантен, с посивяла коса и прилежен вид. До него стоеше съпругата му Клара — дребничка, пухкава, с буйна тъмна коса, по която бяха полепнали трошички от кората на хляба като ситни звездици. Очите ѝ бяха сини и обикновено искряха весело. Но не и днес.

Художничката заклати глава озадачено. Няколко трохи се поръсиха по кухненския плот. Тя разсеяно ги събра и ги сложи в устата си. След като първоначалният шок от откритието бе попреминал, Мирна бе доста уверена, че всички си мислят едно и също.

Това беше убийство. Мъртвецът бе непознат. Но дали и убиецът бе такъв?

Навярно и тримата бяха стигнали до един и същи извод. *Едва ли.*

Беше се опитала да не разсъждава по темата, но мисълта отново и отново се промъкваше в главата ѝ. Мирна си взе филийка от франзелата и отхапа. Хлябът бе топъл, мек и уханен, с хрупкава коричка.

— За бога! — възкликна Клара и размаха ножа към нагрзания хляб в ръката на приятелката си.

— Искаш ли? — Мирна ѝ подаде един залък.

Двете жени стояха в кухнята и похапваха пресен топъл хляб. Обикновено по това време сядаха в бистрото за неделен обяд, но днес това нямаше как да стане покрай цялата история с трупа. Затова Клара,

Питър и Мирна се бяха събрали в мансардния апартамент на тъмнокожата книжарка, който бе непосредствено до заведението на Оливие. Вратата на магазина на долния етаж беше оборудвана с аларма, в случай че някой реши да влезе. Е, не беше точно аларма, а звънче, което издрънчаваше, когато вратата се отвори. Понякога Мирна слизаше, друг път — не. Почти всичките ѝ клиенти бяха местни и знаеха колко пари да оставят на касата. „А ако някой се нуждае толкова силно от стара книга, че да я открадне, със здраве да си я ползва“ — смяташе книжарката.

Мирна потръпна. Огледа се за отворен прозорец, от който нахлува студен и влажен въздух. Погледът ѝ премина по голите тухлени стени, масивните греди и редицата от големи индустриални прозорци. Отиде да ги провери, но всички бяха затворени — освен един, открянат леко, за да се проветрява жилището.

Докато крачеше по широките чамови дъски обратно към кухнята, се спря до черното чугунено кюмбе, разположено наред просторната стая. Огънят в него пращеше. Жената вдигна кръглия капак и мушна вътре още една цепеница.

— Сигурно е било ужасно — приближи се Клара до приятелката си.

— Да... Бедничкият, просто лежеше на пода. Отначало дори не видях раната.

Седнаха на дивана срещу печката. Питър им донесе две чаши скоч и безшумно се оттегли обратно в кухнята. Оттам можеше да ги вижда и да ги чува, но нямаше да им се пречка.

Наблюдаваше как двете жени се привеждат една към друга, докато отпиват от питиетата си, и разговарят тихо, приятелски. Питър им завидя. Извърна се и се зае да разбърква ябълковата супа с чедър.

— Какво мисли Гамаш? — попита Клара.

— Изглеждаше не по-малко объркан от нас. И какво изобщо правеше този непознат човек в бистрото? Мъртъв! — възкликна Мирна.

— Убит — поправи я приятелката ѝ.

Двете се замислиха за момент. Накрая Клара наруши тишината:

— Оливие каза ли нещо?

— Нищичко. Изглеждаше доста зашеметен.

Художничката кимна. Чувството ѝ беше познато.

Полицаяите бяха пред вратите. Скоро щяха да са в домовете им, в кухните и спалните. В главите им.

— Направо не ми се мисли какво е мнението на Гамаш за нас — обади се Мирна. — Всеки път, щом дойде, тук го чака поредният труп.

— Селата в Квебек са се специализирали в различни неща — отвърна Клара. — Някои са добри в производството на сирене, други — на вино, трети — на керамични съдове. Ние произвеждаме трупове.

— Манастирите се специализират — обади се Питър през смях, докато поставяше купичките с димяща ароматна супа на дългата маса на Мирна. — А и ние не произвеждаме трупове.

И все пак не прозвуча много уверено.

— Гамаш е шеф на отдел „Убийства“ в *Surete* — напомни Мирна. — Навярно това е нещо нормално за него. Всъщност би бил изненадан, ако нямаше труп.

Мирна и Клара седнаха на масата заедно с Питър и докато жените разговаряха, той се замисли за човека, който оглавява разследването. Убеден бе, че Арман Гамаш е опасен. Опасен за онзи, който бе убил стареца. Художникът се почуди дали убиецът знае що за човек е тръгнал по следите му. Опасяваше се, че знае, и то доста добре.

Инспектор Жан Ги Бовоар огледа новия временен щаб и видиша дълбоко. За своя изненада установи, че миризмата му е позната и дори вълнуваща.

Миришеше на въодушевление, на преследване и лов. На дълги часове пред прегрели компютри, докато мъже и жени се опитваха да сглобят парченцата от пъзела. Миришеше на работа в екип.

Всъщност се долавяше по-скоро мирис на дизелово гориво и дим от горящи дърва, на лак и бетон. Бовоар отново се намираше в старата, запусната гара на Трите бора, изоставена от Канадската национална железница преди десетилетия. Доброволната противопожарна команда на селото бе превзела помещението тайно, с надеждата, че никой няма да забележи. Разбира се, така и бе станало, тъй като в КНЖ отдавна бяха забравили за съществуването на Трите бора. Малката гара се бе превърнала в дом за селските пожарни камиони, тежките униформи и оборудване. Стените бяха облицовани с борови дъски, а върху тях бяха налепен плакати с красиви пейзажи от Скалистите планини и техники

за оказване на първа помощ. Указания за пожарна безопасност, графици за дежурства и стари железопътни разписания се бореха за място наред с огромен плакат, на който бе носителят на наградата за литература на генерал-губернатора. От афиша, запечатан за поколенията, гледаше ликът на старица с налудничав поглед.

В момента тя стоеше пред Бовоар от плът и кръв и го гледаше със същите налудничави очи.

— Какво търсите тук, по дяволите?

Патицата до бабичката също се визираше в него.

Рут Зардо. Навярно най-известната и уважавана поетеса в страната. И нейната патица Роза. Бовоар знаеше, че главен инспектор Гамаш вижда огромна поетическа дарба в тази възрастна жена. Но самият той я свързваше само със стомашно разстройство.

— Станало е убийство — обясни инспекторът, като се надяваше, че гласът му излъчва достойнство и авторитет.

— Знам, че е станало убийство. Не съм малоумна.

Патицата разлюля глава и запляска с криле. Бовоар бе свикнал да вижда Рут в компанията на пернатата ѝ другарка и вече не му правеше впечатление. Никога нямаше да го признае гласно, но тайно се радваше, че Роза е още жива. Подозираше, че не са много нещата, които оцеляват дълго покрай шантавата дъртофелница.

— Налага се отново да използваме сградата — обясни и се извърна.

Въпреки преклонната възраст, куцането и злъчния си характер Рут Зардо бе избрана за началник на Доброволната противопожарна команда. Бовоар подозираше, че хората са постъпили така, защото са се надявали един ден старицата да загине в пламъците. Но му се струваше, че е невъзможно дъртата вещица да изгори.

— Не — тропна Рут с бастуна по бетонния под. Роза не трепна, но Бовоар почти подскочи. — Не можете да я използвате.

— Съжалявам, мадам Зардо, необходима ни е и смятаме да се разположим тук.

Тонът му вече не бе толкова любезен. Тримата се визираха един в друг и само Роза примигваше. Бовоар знаеше, че тази кукундела може да го победи само ако започне да рецитира своята зловеща, непонятна поезия. В нея нямаше рими. Нямаше дори смисъл. Щеше да го пречупи на секундата. Но също така бе наясно, че от всички в селото

най-малко вероятно бе тя да цитира творбите си. Изглежда, беше притеснена и дори се срамуваше от тях.

— Как върви поезията? — подхвърли инспекторът и забеляза как старицата потрепва. Късо подстриганата ѝ бяла коса бе тънка и прилепнала, така че главата ѝ напомняше на оголен, избелял череп. Вратът ѝ бе жилав и мършав, а тялото, което някога навярно е било здраво и стройно, сега изглеждаше по-скоро крехко. Но нищо друго в нея не беше крехко.

— Някъде прочетох, че скоро ще издавате нова книга.

Рут Зардо направи колеблива крачка назад.

— Главният инспектор също е тук, както знаете — продължи Бовоар, вече с любезен, умерен и топъл глас. Старицата изглеждаше, сякаш току-що е видяла Сатаната. — Зная, че няма търпение да я обсъди с вас. Скоро ще дойде. Научил е наизуст всичките ви стихотворения.

Поетесата се обърна и си тръгна.

Победа! Успял бе да я прогони. Вещицата бе мъртва, или поне се беше разкарала.

Бовоар се зае да организира временния щаб. Поръча бюра и комуникационни уреди, компютри и принтери, скенери и факсове, коркови дъски и ароматизирани маркери. Щеше да закупе дъска точно върху афиша с ухилената физиономия на шантавата старица. И върху лицето ѝ щеше да пише за убийства.

Бистротото бе притихнало.

Служителите от отдел „Местопрестъпления“ си бяха тръгнали. Полицай Изабел Лакост стоеше на колене на пода — там, където бяха открили тялото. Старателна и усърдна както винаги, искаше да провери за последно дали са пропуснати улики. Доколкото Арман Гамаш виждаше, Оливие и Габри не бяха помръднали. Все още седяха на избелелия стар диван срещу голямата камина и всеки беше потънал в своя собствен свят, зареял поглед в огъня, пленен от магията на пламъците. Главният инспектор се запита за какво размишляват.

— За какво си мислите? — приближи се той и седна на масивния фотьойл до двамата мъже.

— Аз си мислех за мъртвеца — отвърна Оливие. — Питам се кой е. Какво ли е търсил тук и дали е имал семейство. Чудех се дали липсва на някого.

— А пък аз си мислех за обяд — призна Габри. — Някой да е гладен?

В другия край на салона полицай Лакост вдигна поглед и се обади:

— Аз!

— И аз, *patron*^[2] — добави Гамаш.

След малко Габри се изгуби в кухнята и оттам долетяха звуци на тракащи тенджери и тигани. Главният инспектор се наведе към русокосия мъж. Сега бяха само двамата — той и Оливие. Собственикът на бистрото го погледна безизразно. Но Гамаш бе виждал такива лица и преди. Всъщност бе почти невъзможно някой да остане напълно безизразен. За инспектора спокойното лице означаваше само едно — трескав ум.

От кухнята се понесе познат аромат на чесън, а едрият готвач си тананикаше „Какво да правиш с пиян моряк“.

— Габри смята, че жертвата е бил скитник. Вие как мислите?

Оливие си спомни изцъклените очи, студени като стъклени топчета. Спомни си и последния път, когато бе посетил колибата в гората.

Хаос иде, стари друже... Отне му много време, но вече е тук.

— Че какъв друг може да е бил?

— Според вас защо е убит тук, във вашето бистро?

— Не знам — отвърна ресторантьорът и посърна. — От сутринта напъвам мозъка си и се опитвам да разбера. Защо някой би извършил убийство тук? Няма никаква логика.

— Напротив, има.

— Така ли? — поизправи се Оливие. — Каква?

— Не зная, но ще разбера.

Собственикът на бистрото се втренчи в застрашителния, но кротък мъж, който сякаш изпълни цялото помещение, без да повишава глас.

— Познавахте ли го?

— Вече ме попитахте — сопна се Оливие, сетне се окопити и продължи по-любезно: — Съжалявам, но знаете, че и преди сте ми

задавали този въпрос. Става малко досадно. Не го познавам.

Гамаш се вгледа в събеседника си. Лицето му беше алено, гореше. Но дали от гняв, от топлината на огъня, или защото бе изрекъл лъжа?

— Все някой трябва да го е познавал — настоя инспекторът и се облегна, за да създаде у другия мъж впечатление, че сменя натиска от него и му дава възможност да си поеме въздух.

— Аз не. Габри също. — Оливие сбърчи вежди и Гамаш предположи, че е искрено разстроен. — Какво ли е търсел тук?

— „Тук“ в Трите бора или „тук“ в бистрото?

— И двете.

Оливие излъга и Гамаш го знаеше. Имал бе предвид бистрото, беше очевидно. По време на разследване на убийство винаги някой лъжеше. Ако първата жертва на войната бе истината, то в разследванията първи падаха в битка лъжите на хората — онези, които повтаряха на себе си, и онези, които казваха един на друг. Невинните лъжи, които им помагаша да станат от леглото в студените и тъмни сутрини. Гамаш и неговият екип проследяваха тези лъжи и ги разобличаваха. В един момент всички безобидни историйки, които улесняваха ежедневието, изчезваха и оставяха хората разголени. Номерът беше да успеят да отсеят важните от дребните измислици. Тази изглеждаше дребна. Тогава защо ресторантьорът си бе направил труда да лъже?

Зададе се Габри с поднос, отрупан с димящи блюда. След минути всички седяха край камината и похапваха фетучини със скариди и миди „Сен Жак“, задушени със зехтин и чесън. Сервиран бе и пресен хляб, а чашите бяха напълнени със сухо бяло вино.

Докато се хранеха, разговаряха за почивните дни покрай Деня на труда, за кестеновите дървета и за детската игра с кестени на връвчици. За учениците и студентите, които скоро щяха да започнат новата учебна година, и за нощите, които ставаха все по-дълги.

Освен тях нямаше никой друг в бистрото. Но на главния инспектор му се струваше препълнено — с лъжите, които вече бе чул, и с онези, които тепърва се заплитаха и чакаха да бъдат изречени.

---

[1] Вид дребен лук. — Б.пр. ↑

[2] Хазяин (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ПЕТА

След като обядваха, полицай Лакост се зае да уреди нощувките на екипа в пансиона на Габри, а Арман Гамаш бавно тръгна в противоположната посока. Дъждът бе спрял, но горите и хълмовете около селото бяха обвити в мъгла. Хората излизаха от домовете си, за да свършат някои задачи или да поработят в градините си. Главният инспектор тръгна по калната улица и зави наляво, към извития каменен мост на река Бела Бела.

— Има ли гладни? — Главният инспектор отвори вратата на старата жп гара и протегна ръка, в която държеше кафяв хартиен плик.

— Умирам от глад, *merci!* — Бовоар почти се затича, пое торбичката и извади от нея сочен сандвич с пилешко, бри и песто. Вътре имаше също кутийка кола и *patisserie*.^[1]

Поколеба се, преди да посегне към безценния сандвич.

— А вие? — попита началника си.

— О, аз хапнах — отвърна Гамаш, решил, че няма смисъл да описва обяда на заместника си.

Придърпаха по един стол по-близо до старата печка на дърва и докато Бовоар се хранеше, започнаха да сравняват записките си.

— До момента не знаем нищо за самоличността на жертвата, за вероятния убиец и за използваното оръжие. Нямаме представа и защо старецът е бил в бистрото — започна главният инспектор.

— Още няма следа от оръжието?

— Не. Според доктор Харис трябва да търсим метален прът или нещо подобно. Гладко и твърдо.

— Ръжен за камина?

— Възможно е. Взехме ръжена на Оливие и го изпратихме за изследвания. — Гамаш замълча.

— Какво има? — попита Бовоар.

— Просто ми се стори малко странно, че Оливие е побързал да запали огън и в двете камини. Времето е дъждовно, но не чак толкова

студено. А и да се захване първо с тази работа, след като току-що е попаднал на труп...

— Смятате, че убийството е извършено с един от онези ръжени? Оливие е запалил двата огъня, за да използва металните инструменти и така да изгори уликите, останали по тях?

— Смятам, че е възможно — отвърна главният инспектор с безпристрастен тон.

— Ще ги проверим — увери го по-младият мъж. — Но дори да се окаже, че един от тях е оръжието на убийството, това не означава, че го е използвал Оливие. Всеки би могъл да хване ръжена и да смачка главата на онзи човечец.

— Вярно е. Но само Оливие е запалил камините тази сутрин, при това с ръжена.

Като главен инспектор бе длъжен да подозира всеки, но това никак не радваше Гамаш.

Бовоар даде знак на едрите мъже, които стояха на вратата, да влязат. Оборудването за временния щаб бе пристигнало. Изабел Лакост също се появи и отиде при колегите си край печката.

— Запазих стаи в пансиона — заяви. — Впрочем попаднах на Клара Мороу. Покани ни на вечеря у тях.

Гамаш кимна. Това беше добре. Можеше да научат много повече на приятелско събиране, отколкото по време на разпит.

— Оливие ми каза имената на хората, които снощи са били на смяна в бистрото. Отивам да ги разпитам — докладва Лакост. — Няколко екипа претърсват селото и околностите за оръжието на убийството, като най-вече разглеждат ръжени за камина и други подобни инструменти.

Инспектор Бовоар приключи с обяда си и отиде да дава насоки за оборудването на щаба. Полицай Лакост излезе да провежда разпити. Гамаш винаги се чувстваше зле, когато хората от екипа му тръгваха нанякъде. Всеки път ги предупреждаваше да не забравят с какво са се захванали и кого търсят. Убиец.

Преди години главният инспектор бе загубил един от полицаите си, който бе паднал жертва на издирван от тях престъпник. Проклет да е, ако отново го допуснеше. Но все пак не можеше да предпазва всички и по всяко време. Трябваше най-накрая да ги остави да правят каквото намерят за добре, както се бе наложило да постъпи с Ани.

Дойде ред на последния разпит за деня. До момента полицай Лакост бе разговаряла с петима души, работили в бистрото предишната вечер, и всички ѝ бяха дали сходни отговори. Според тях не се бе случило нищо необичайно. Цяла вечер било пълно с хора, тъй като било събота, и то в почивните дни преди Деня на труда. Учебната година започваше във вторник и всички, които се бяха прибрали при роднините си за лятната ваканция, щяха да заминат за Монреал в понеделник. Утре.

За четирима от келнерите лятото бе приключило и те щяха да се върнат в университета на следващия ден. Не бяха особено полезни с показанията си, тъй като, изглежда, бяха забелязали само една маса, на която седели много красиви момичета.

Петият разпит помогна малко повече, защото сервитьорката не бе видяла само помещение, пълно с деколтета. Но и според нея вечерта бе преминала нормално, макар и малко напрегнато заради многото работа. Никой не спомена труп, а Лакост предполагаше, че дори момчетата, които бяха зяпали гърдите на жените, щяха да забележат нещо такова.

Полицайката се качи в колата и потегли към дома на последния келнер, на когото Оливие бе възложил всички отговорности предишната вечер, след като си бе тръгнал. Младежът бе натоварен със задължението да огледа всичко за последно и да заключи заведението.

Къщата бе разположена малко встрани от главния път и до нея се стигаше по дълга прашна алея, обградена от редици кленове. Дърветата все още не бяха облекли ярките си есенни премени, но тук-там се виждаха оранжеви и червени листа. „След няколко седмици алеята ще изглежда великолепно“ — помисли си Лакост.

Слезе от автомобила и зяпна удивено. Стоеше пред сграда от бетон и стъкло. Къщата изглеждаше толкова нелепо тук, колкото палатка, опъната напред Пето авеню. Не беше никак на място. Докато вървеше към входната врата, полицайката осъзна още нещо. Къщата ѝ се струваше заплашителна, но не можеше да определи защо. Обичаше традиционната архитектура и никак не си падаше по превзетата. Много харесваше голите тухлени стени и откритите греди на тавана и мразеше да ѝ е разхвърляно, макар че след раждането на децата се бе

отказала от всякакви надежди нейният собствен дом да е подреден. Напоследък беше истинско постижение, ако успее да мине през някоя стая, без да настъпи нещо, което издава цвъртящи звуци.

Тази къща определено изглеждаше като нечие постижение. Но дали беше дом?

Вратата ѝ отвори здрава жена на средна възраст с много добро, макар и твърде отчетливо френско произношение. Лакост се изненада и осъзна, че е очаквала в тази ръбата къща да живеят ръбати хора.

— Мадам Пара? — Полицай Лакост показва служебната си карта. Жената отсреща кимна, усмихна се приветливо и отстъпи, за да направи път на посетителката.

— *Entrez.*^[2] Идвате заради онова, което се е случило при Оливие, нали? — попита Хана Пара.

— *Oui* — потвърди Лакост и се наведе, за да свали калните си ботуши. Винаги ѝ се бе струвало неловко и някак непристойно известният екип на отдел „Убийства“ в *Surete du Quebec* да разпитва заподозрените по чорапи.

Мадам Пара не спря гостенката си, но пък ѝ предложи чехли, които извади от дървената кутия до вратата, пълна с разбъркани стари обувки. Това бе поредната изненада за младата жена, която бе очаквала всичко в модерната къща да е чисто и подредено. И сковано.

— Бих искала да поговоря със сина ви.

— Хавък.

Хавък^[3]. Името се бе сторило забавно на инспектор Бовоар, но полицай Лакост не намираше нищо смешно в него. Странно, но то сякаш си бе на мястото в подобна студена и ръбата къща. Че какво друго би могло да удържи едно разрушение?

Преди да тръгне, Лакост бе попроучила набързо семейство Пара. Жената, която я посрещна в антрето, беше член на общинския съвет на Сан Реми, а съпругът ѝ Рор бе градинар и поддържаше по-големите имоти в района. Избягали от Чехословакия в средата на осемдесетте години на ХХ век, а щом пристигнали в Квебек, се установили в близост до Трите бора. Всъщност в околността имаше голяма и влиятелна чешка общност, съставена от имигранти — хора, бягали, докато намерят онова, което търсят. Свобода и сигурност. Хана и Рор Пара спрели в това село.

И тук създали Хавък.

— Хавък! — извика майка му, а кучетата се измъкнаха през входната врата, докато жената крещеше към гората.

След още няколко вика се появи нисък и набит младеж. Лицето му бе поруменяло от работата на открито, тъмната му къдрава коса бе разрошена. Момчето се усмихна и Лакост разбра, че останалите келнери в бистрото не са имали никакъв шанс с момичетата. Този хубавец можеше да има всяка от тях. Открадна дори частица от нейното сърце и Изабел бързо си направи сметка наум. Беше на двайсет и осем, а той — на двайсет и една. След двайсет и пет години тази разлика нямаше да е от особено значение, макар че мъжът и децата ѝ едва ли щяха да се съгласят.

— Как мога да ви помогна? — Младежът се наведе и изу зелените си гумени ботуши. — Разбира се, тук сте заради онзи човек, когото откриха в бистрото тази сутрин. Съжалявам. Трябваше да се досетя.

Докато младият Пара говореше, влязоха в доста впечатляваща кухня, каквато Лакост бе виждала само в списания. Вместо класическото разположение на уредите в триъгълник, което според нея бе задължително, кухнята заемаше цялата стена в дъното на светлото помещение. Плотът бе дълъг, излят от бетон, уредите — от неръждаема стомана, а на стената бяха монтирани открити рафтове, по които в стройни, безупречни редици блестяха чисто бели чинии. Шкафовете под плота бяха с тъмни ламинирани врати. Имаха едновременно много ретро и много модерно излъчване.

Нямаше кухненски остров, вместо него пред плота бяха поставени трапезна маса от матово стъкло и столове в старинен стил, направени от тиково дърво. Лакост се настани на един от тях и с изненада забеляза, че е много удобен. Зачуди се дали тези антики са внесени от Прага. После си каза, че хората едва ли минават незаконно границите с тикови столове под мишница.

В другия край на стаята имаше стена, покрита от пода до тавана с прозорци, които разкриваха впечатляваща гледка — поля, гори и планинската верига зад тях. Изабел виждаше белия заострен връх на църквата и облаче дим в далечината. Село Трите бора.

В дневната, край огромните прозорци, два дивана бяха подредени безупречно един срещу друг, а между тях бе разположена ниска масичка за кафе.

— Чай? — попита Хана и Лакост кимна.

Двамата членове на семейство Пара, които бе срещнала, си противоречаха напълно с почти стерилната обстановка и докато чакаха да кипне чайт, полицайката се замисли за отсъстващия. Бащата — Рор. Навярно той бе наложил ъгловатия си твърд отпечатък върху този дом. Дали жадуваше за хладна увереност, прави линии, почти празни помещения и подредени рафтове?

— Знаете ли кой е убитият? — попита Хана, докато сервираше чаша чай на Изабел Лакост. Постави и бяла чиния със сладки по средата на безупречно чистата маса.

Младата жена благодари и си взе курабийка. Беше топла и мека, с вкус на стафида, овесени ядки, кафява захар и канела. Домашно приготвена. Забеляза, че върху чаената чаша е нарисуван усмихнат снежен човек с червен костюм, който маха с ръка. Боном^[4], герой в ежегодния зимен карнавал на Квебек. Полицайката отпи. Чайт бе силен и сладък.

Също като Хана, навярно.

— Не, все още не знаем кой е — отвърна.

— Чухме, че... — Домакинята се поколеба. — Смъртта не била естествена. Вярно ли е?

Лакост си спомни черепа на мъжа.

— Не, не е била естествена. Бил е убит.

— Боже мой! — възкликна Хана. — Ужасно! И нямате представа кой го е извършил?

— Скоро ще разберем. Но първо искам да чуя какво се е случило снощи — заяви Лакост и се обърна към младежа.

В този момент от задния вход се чу глас — някой говореше на непознат език и полицайката предположи, че е чешки. Мъж с дребно и четвъртито тяло влезе в кухнята, докато отупваше плетената си шапка в палтото.

— Рор, защо го правиш тук, а не в антрето? — заговори Хана на френски и въпреки лекия укор в тона ѝ, бе ясно, че се радва да види съпруга си. — Тази дама е от полицията. Заради трупа.

— Какъв труп? — Мъжът също премина на френски с едва доловим акцент. Звучеше разтревожен. — Къде? Тук ли?

— Не тук, татко. Открили са мъртъв човек в бистрото тази сутрин. Убит.

— Искаш да кажеш, че е било предумишлено убийство? Някой е бил убит в бистрото снощи?

Очевидно не можеше да повярва. Рор беше набит и мускулест също като сина си. Косата му бе тъмна и къдрава, но бе започнала да посивява. Лакост предположи, че е около петдесетгодишен.

Полицайката се представи.

— Познавам ви — изрече мъжът и я стрелна с острия си, пронизващ поглед. Очите му бяха смущаващо сини и строги. — Била сте в Трите бора и преди.

Лакост осъзна, че Рор е физиономист. Повечето хора запомнях инспектор Гамаш. Понякога и Бовоар. Но рядко се случваше някой да запомни нея или останалите служители от екипа.

Този човек обаче я разпозна.

Домакинът си наля чай и седна. Той също изглеждаше малко неуместно наред модерния, изчистен интериор, но явно се чувстваше у дома си. Изглеждаше като човек, който би се чувствал у дома си почти навсякъде.

— Не знаехте ли за трупа?

Рор Пара отхапа от курабийката в ръката си и поклати глава:

— Цял ден работя в гората.

— В този дъжд?

Мъжът изсумтя:

— Какво? Човек не може да умре от малко дъжд.

— Но от удар по главата може.

— От това ли е починал? — Когато Лакост кимна, Пара продължи: — Кой е?

— Никой не знае — обади се Хана.

— Може би вие знаете — предположи Лакост. Извади от джоба си снимка и я постави върху твърдата студена маса, но обърната така, че изображението да не се вижда.

— Аз? — навъси се Рор. — Дори не знаех за трупа.

— Чух, че сте забелязали непознат човек, който се е мотаел из селото това лято.

— Кой ви каза?

— Няма значение. Чули са ви да го споменавате. Да не е тайна?

Пара се поколеба:

— Не. Беше само веднъж. Може би два пъти. Нищо важно. Глупава история, просто съм си въобразил, че виждам някого.

— Глупава?

Рор изведнъж се усмихна и строгото му лице се преобрази напълно. Сякаш се пропука черупка. Очите на мъжа грейнаха за миг, бръчици набраздиха бузите му.

— Повярвайте ми, глупаво е. А аз разпознавам глупостта, все пак имам син, който е минал през пубертета. Ще ви разкажа, но според мен е без значение. Старото имение „Хадли“ има нови собственици. Една двойка го купи преди няколко месеца. Започнали са да го ремонтират и ме наеха да построя обор и да разчистя няколко пътеки. Искаха да оплевя и градината. Много работа.

Лакост знаеше, че старото имение „Хадли“ е запуснатата викторианска грамада на върха на хълма, който се извисява над Трите бора.

— Стори ми се, че видях някого в гората. Мъж. Почувствах, че някой ме наблюдава, докато работех в имението, но предположих, че само си въобразявам. На онова място е лесно човек да си въобрази какво ли не. Понякога се оглеждах бързо, за да видя дали наистина има някой, но в повечето случаи нямаше. Освен веднъж.

— Какво се случи тогава?

— Той изчезна. Извиках и дори се затичах след него в гората, но се беше изгубил сред дърветата. — Рор Пара замълча. — Може би дори не е съществувал.

— Но вие не вярвате, че е така, нали? Сигурен сте, че е имало някого.

Мъжът погледна полицайката и кимна.

— Бихте ли могъл да го разпознаете? — попита Лакост.

— Може би.

— Имам снимка на мъртвеца, направена тази сутрин. Не е за хора със слаби нерви — предупреди младата жена. Рор кимна и тя обърна снимката. Семейство Пара се вгледаха в нея съсредоточено, сетне поклатиха глави. Лакост я остави на масата, до чинията с курабийки.

— Как мина снощи? Всичко ли беше нормално? Имаше ли нещо необичайно? — обърна се полицайката към Хавък.

Последва същият разказ като онези, които вече бе чула от другите келнери. Натоварено, много бакшиши, никакво време за мислене.

Непознати?

Хавък помисли за кратко и поклати глава. Не. Имало хора, дошли само за лятото или за уикенда, но всички те му били познати.

— Какво направи, след като Оливие и Стария Мъндин си тръгнаха?

— Прибрах чиниите, огледах набързо, угасих лампите и заключих.

— Сигурен ли си, че си заключил? Тази сутрин вратата е била открената.

— Сигурен съм. Винаги заключвам.

В тона на привлекателния младеж се прокрадна нотка страх. Лакост знаеше, че е нормално. Повечето хора, дори невинните, започваха да се страхуват, когато ги разпитват инспектори от отдел „Убийства“. Но полицайката забеляза още нещо.

Бащата погледна сина си, а после бързо отклони поглед. Младата жена се зачуди кой всъщност е Рор Пара. Сега работеше в гората. Косеше трева и плевеше градини. Но с какво се бе занимавал преди? Много мъже намираха утеха в тихия градинарски труд след тежък сблъсък с ужасите на живота.

Дали Рор Пара бе изживял нещо ужасно? Или го бе създал?

---

[1] Сладкиш, печиво (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Влезте (фр.). — Б.пр. ↑

[3] *Navos* — опустошение, разрушение, поразии (английски ез.).
— Б.р. ↑

[4] *Vonhomme de neige* — снежен човек (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ШЕСТА

— Господин инспектор, Шарън Харис е.

Гамаш пое телефонната слушалка.

— *Oui*, доктор Харис.

— Все още не съм готова с пълната аутопсия, но събрах малко информация от работата ми до момента.

— Слушам ви. — Инспекторът се облегна на бюрото и придърпа бележника си.

— По тялото няма отличителни особености, татуировки или белези от операции. Изпратих за анализ стоматологични проби.

— Как изглеждат зъбите му?

— Трябва да призная, че не са толкова зле, колкото очаквах. Мога да се обзаложа, че не е ходил често на профилактични прегледи и е изгубил един-два кътника заради заболяване на венците, но като цяло са в доста добра форма.

— Миел ли ги е редовно?

Патоложката се засмя:

— Невероятно, но факт. Дори ги е почиствал със зъбен конец. Има леко отдръпване на венците, малко плака и възпаления, но се вижда, че е полагал грижи за зъбите си. Дори има данни, че преди време ги е лекувал сериозно: пломби, запълнени канали.

— Все скъпи процедури.

— Именно. Човекът е имал пари някога.

„Не се е родил скитник — помисли си Гамаш. — Но кой ли се ражда без дом?“

— Може ли да се определи преди колко време са правени пломбите и другите процедури?

— Бих казала, че поне преди двацет години, ако се съди по степента на износване и използваните материали. Изпратих проби на съдебномедицинския стоматолог. Би трябвало да ми се обади утре.

— Преди двацет години — повтори замислено инспекторът, докато пресмяташе и записваше числа в бележника си. — Мъжът е бил

на около седемдесет. Това означава, че за последно е ходил на зъболекар, когато е бил на около петдесет. После се е случило нещо. Уволнили са го, пропилил се е, получил е нервен срив... Някакво преломно събитие го е тласнало към пропастта.

— Да, нещо се е случило — съгласи се доктор Харис, — но тогава не е бил на около петдесет. По-скоро между трийсет и пет и четиридесет.

— Толкова отдавна? — възкликна Гамаш объркано и погледна записките си. Беше си отбелязал *20 ans*^[1] и го бе оградил в кръгче.

— Това исках да ви кажа — обясни патоложката. — Нещо не е съвсем наред с тялото.

Гамаш изправи гръб и свали полукръглите си очила за четене. Бовоар беше в другия край на стаята, но забеляза жеста на началника си и се приближи до бюрото му.

— Продължавайте — подкани Гамаш и кимна на Жан Ги да седне. Натисна един бутон на телефона. — Превключих на високоговорител. Инспектор Бовоар също е тук.

— Добре. Ами, стори ми се странно, че този мъж на пръв поглед беше руина, но се оказа, че старателно си е миел зъбите и дори ги е чистел с конец. Но пък бездомниците често имат необичайни навици. В много случаи са психически нестабилни и проявяват маниакално поведение.

— Но обикновено не са вманиачени на тема хигиена — отбеляза главният инспектор.

— Вярно е. Но ми се стори странно. А като го съблякох, установих, че е чист. Къпал се е наскоро. Косата му беше рошава и буйна, но също добре измита.

— Има временни приюти, може да е посетил някой от тях — предположи Гамаш. — Въпреки че човек от нашия екип се обади на всички местни старчески домове и приюти и те не знаеха за него.

— Как разбрахте? — Патоложката рядко поставяше под въпрос работата на главния инспектор, но й стана любопитно. — Не знаем името му, а описанието му сигурно отговаря на много други бездомници.

— Така е — призна Гамаш. — Колежката го е описала като слаб възрастен мъж на около седемдесет, с бяла коса, сини очи и загубяла

кожа. Имало подобни скитници, но никой от тях не бил изчезнал. Изпратили сме и колега, който обикаля с негова снимка.

От другата страна настана мълчание.

— Какво има?

— Описанието ви е грешно.

— Какво? — Сигурен бе, че е видял ясно мъжа, също като останалите присъстващи.

— Не е бил старец. Затова исках да говоря с вас. Заради зъбите му реших да разгледам по-обстойно. По стените на артериите и кръвоносните съдове почти няма плаки и данни за атеросклероза. Простатата не е особено увеличена и не е страдал от артрит. Бих казала, че е бил на петдесет и няколко години.

„На моята възраст“ — помисли си Гамаш. Възможно ли бе онази развалина, която бяха намерили на пода, да е на същата възраст като него?

— Освен това не смятам, че е бил бездомен.

— Защо?

— Твърде чист е. Полагал е грижи за себе си. Разбира се, не е имал шанс да го снимат за корица на списание, но в крайна сметка не всички изглеждаме като инспектор Бовоар.

Жан Ги леко се изпъчи.

— Външно прилича на седемдесетгодишен, но се оказа, че е бил в добра физическа форма. После разгледах дрехите му. И те бяха чисти. И закърпени. Бяха стари и износени, но *propres*.^[2]

Доктор Харис прибягна до типична за Квебек дума, която все по-рядко се използваше в разговорната реч, предимно от по-възрастни родители. Но тук сякаш бе точно на място. *Propre*. Дрехите не бяха нито по-специални, нито последен писък на модата, но все пак бяха здрави, чисти и прилични. В думата имаше някакво повехнало достойнство.

— Предстои ми още работа, но това са първоначалните ми наблюдения. Ще ви изпратя всичко по имейл.

— *Воп*.^[3] Можете ли да предположите с какво се е занимавал? Как се е поддържал във форма?

— Тоест за коя фитнес зала е имал абонаментна карта? — подхвърли патоложката шеговито.

— Точно така — потвърди главният инспектор. — Бягал ли е, или е вдигал тежести? Ходел ли е на спининг, на пилатес?

Доктор Харис се разсмя на глас:

— Предполагането ми е, че не е ходел много, но доста е вдигал тежко. Мускулатурата в горната част на тялото му е малко по-развита от тази в долната част. Ще имам предвид този въпрос в следващите етапи от работата ми.

— *Merci, docteur*^[4] — благодари й Гамаш.

— Още нещо — намеси се Бовоар. — Оръжието, с което е извършено убийството. Имате ли нови следи? Догадки?

— Тъкмо щях да премина към тази част от аутопсията, но след като хвърлих един бърз поглед, няма промяна в преценката ми. Твърд и тъп предмет.

— Ръжен за камина? — попита Жан Ги.

— Вероятно. Забелязах нещо бяло по раната. Може да е пепел.

— Ще получим резултатите от лабораторните изследвания на ръжените до утре сутринта — вметна Гамаш.

— Като имам повече информация, ще се обадя пак.

Точно когато доктор Харис затвори, полицаи Лакоост се върна от разпитите.

— Навън малко се проясни. Залезът ще е красив.

Бовоар я зяпна невярващо. От нея се очакваше да обърне Трите бора с краката нагоре в търсене на улики и на оръжието, с което е извършено убийството. Трябваше да разпитва заподозрени и да гони престъпник, а първите й думи бяха за красивия залез!

Инспекторът забеляза, че началникът му се приближи до един от прозорците и отпи от кафето си. Гамаш се извърна и се усмихна:

— Прекрасно.

В центъра на временния щаб бе разположена конферентна маса, а в полукръг до единия й край бяха подредени бюра и столове. На всяко бюро имаше компютър и телефон. Организацията малко напомняше за Трите бора — конферентната маса беше селският площад, а бюрата — магазините. Древна и изпитана подредба.

Млад полицаи от местния участък на *Surete* се приближи колебливо, сякаш искаше да каже нещо.

— Мога ли да ви помогна? — обърна се към него главен инспектор Гамаш.

Останалите местни полицаи спряха и се втренчиха в колегата си. Някои си размениха многозначителни усмивки.

Младежът изправи рамене:

— Бих искал да се включа в разследването.

Настъпи мъртвешка тишина. Дори техниците изоставиха работата, която вършеха, като хора, които зарязват всичко, за да наблюдават разгръщащо се пред очите им ужасно бедствие.

— Моля? — Инспектор Бовоар направи крачка напред. — Какво каза?

— Бих искал да помагам.

До този момент младият полицай трябваше да е забелязал, че към него с бясна скорост се носи камион, а собственият му автомобил е извън контрол. Осъзна грешката си, но бе твърде късно.

Разбра в каква ситуация е, но остана неподвижен на мястото си — дали от ужас или от смелост, не беше ясно. Зад него четиримাপетима едри и здрави полицаи стояха със скръстени ръце и не му помагаха.

— Не трябва ли да подреждаш бюра и да опъваш телефонни кабели? — Бовоар се приближи към младежа.

— Да. Свърших всичко — отвърна той с по-тих и колеблив глас.

— Защо си мислиш, че можеш да ни помогнеш?

Главният инспектор стоеше зад заместника си и мълчаливо наблюдаваше сцената. Младият полицай поглеждаше инспектор Бовоар, когато отговаряше на въпросите му, но веднага след това отместваше очи към Гамаш.

— Познавам района. И местните хора.

— Те също. — Бовоар посочи неподвижната стена от полицаи зад младежа. — Ако имахме нужда от помощ, защо да изберем точно теб?

Въпросът сякаш го стъписа и той остана безмълвен. Жан Ги махна с ръка, за да го отпрати, и понечи да си тръгне.

— Защото помолих — каза най-сетне полицаят, като се обърна към главния инспектор.

Бовоар спря и се извърна с невярващо изражение:

— *Pardon*^[5]? *Pardon*? Тук работим по убийство, не играем детска игра. Ти изобщо от *Surete* ли си?

Въпросът бе съвсем основателен. Младежът изглеждаше на около шестнайсет, униформата висеше свободно на слабото му тяло, макар че видимо бе направил опит да я попристегне тук-там. Както бе застанал по-напред, а неговите *confreres*^[6] стояха в редица зад него, сцената наподобяваше схема на еволюцията и младият служител бе изчезващият вид.

— Щом си свършил със задачите си, напусни, ако обичаш.

Младежът кимна. Понечи да се върне към задълженията си, но като тръгна, пред него се изпречи стената от полицаи и той се спря. Заобиколи ги, докато Гамаш и екипът му от отдел „Убийства“ го наблюдаваха. Преди да се захванат отново за работа, за последно видяха гърба и силно зачервения врат на отдалечаващия се млад мъж.

— Моля, заповядайте — обърна се Гамаш към Бовоар и Лакост и те заеха места около конферентната маса.

— Какво мислите? — попита началникът тихо.

— За мъртвеца?

— За младежа.

— Ох, стига! — въздъхна Бовоар раздражено. — Ако изобщо имаме нужда от някого, в отдела ни има достатъчно много добри служители. В случай че са заети с разследвания, можем да преминем към списъка с чакащи. Винаги се намират полицаи от други отдели, които биха дали мило и драго, за да се прехвърлят в „Убийства“. Защо да вземаме неопитно хлапе от дивата провинция? Ако ни е нужен още един колега, нека повикаме някого от централата.

Това беше вечният спор.

В отдел „Убийства“ към *Surete du Quebec* бяха най-престижните постове, които можеха да заемат полицаите в тази провинция. Дори в цяла Канада. Работеха по най-ужасните престъпления в кошмарни условия. Но работеха редом с най-добрия, най-уважавания и най-известния следовател. Главен инспектор Гамаш.

Тогава защо трябваше да обират утайката?

— Определено бихме могли да постъпим така — съгласи се началникът.

Но Бовоар знаеше, че той няма да го послуша. Главният инспектор бе попаднал на Изабел Лакост пред кабинета на завеждащия отдел „Пътна полиция“, докато младата жена чакаше шефът ѝ всеки

миг да я уволни. Арман Гамаш изненада всички, като ѝ предложи да я вземе в екипа си.

Бовоар пък откри в момент, когато сегашният му заместник бе понижен до пазач на веществени доказателства в местния участък на *Surete* в Троя ривиер. Тогава Жан Ги все още бе принуден да носи всеки ден полицейската си униформа и да влиза в хранилището за улики. Да стои затворен там. Като животно в клетка. Толкова бе ядосал колегите и шефовете си, че това бе единственото място, където можеха да го пратят. Сам. С неодушевени предмети. По цял ден нищо не се случваше и беше тихо, освен когато други полицаи идваха да оставят или да вземат някоя улика. Дори не го поглеждаха в очите. Беше се превърнал в прокажен. Неудобен. Невидим.

Но главен инспектор Гамаш го видя. Един ден занесе нещо в хранилището за улики и там намери Жан Ги Бовоар.

Полицаят, когото всички отбягваха, стана заместник-ръководител в отдел „Убийства“.

Но той не можеше да се отърси от убеждението си, че до момента Гамаш просто е имал късмет, с няколко забележителни изключения. Истината бе, че неопитните полицаи са опасни. Бяха склонни да допускат грешки. А в отдел „Убийства“ грешките водеха до смърт.

Бовоар се извърна и погледна с отвращение слабичкия млад служител. Този ли щеше да направи фаталния фал? Могъщата грешка, която отново ще причини нечия смърт? „Сигурно аз ще го отнеса“ — помисли си инспекторът. Или по-лошо. Погледна към Гамаш, който стоеше до него, и прошепна:

— Защо точно той?

— Изглежда приятен — обади се Лакост.

— Като залеза — подхвърли Жан Ги саркастично.

— Като залеза — повтори колежката му. — Стоеше там съвсем сам.

Настъпи мълчание.

— Само затова ли? — попита Бовоар.

— Не се вписва. Виж го само.

— Би взела изтърсака от котилото? Би му дала да се занимава с разследване на убийство? За бога, началник — обърна се към Гамаш, — да не сте Майка Тереза?

— Не съм ли? — усмихна се леко главният инспектор.

— Имаме нужда от най-добрите в този екип за този случай. Нямаме време да обучаваме новаци. А този, честно казано, едва ли може да си върже и обувките сам.

Гамаш трябваше да признае, че младият полицаи наистина изглежда непохватен. Но имаше още нещо.

— Ще го вземем — заяви. — Знам, че не си съгласен, и разбирам мотивите ти.

— Тогава защо да го вземаме, началник?

— Защото помоли — отговори Гамаш и стана. — Никой друг не го направи.

— Но и останалите биха се присъединили към нас на секундата — възрази Бовоар и също се изправи. — Кой не би?

— Какви качества търсиш в членовете на нашия екип? — попита шефът му.

Младият инспектор се замисли.

— Искам хора, които са умни и силни.

Гамаш кимна към младежа:

— Според теб колко сила бе нужна, за да постъпи той така? Колко сила му трябва, за да отива на работа всеки ден? Почти толкова, колкото ти е коствало на теб в Троа ривиер. Или на теб — обърна се към Лакост — в „Пътна полиция“. Другите може и да искат да дойдат при нас, но или нямат достатъчно мозък в главите, или им липсва кураж да помолят. Нашият младеж има и от двете.

„Нашият — повтори си Бовоар наум. — Нашият младеж.“ Хвърли поглед към другия край на помещението, където стоеше момчето. Само. Внимателно навиваше кабели и ги прибираше в кашон.

— Ценя мнението ти, Жан Ги, знаеш много добре. Но в този случай съм непоколебим.

— Разбирам, началник. — Наистина разбираше. — Виждам, че е важно за вас. Но невинаги сте прав.

Гамаш се втрени в своя заместник и Бовоар се отдръпна стреснато. Уплаши се, че е стигнал твърде далеч, че е прекрачил границата. Но тогава главният инспектор се усмихна и заяви:

— С удоволствие ще те изслушам, ако смяташ, че правя грешка.

— Мисля, че в момента допускате грешка.

— Ще го имам предвид. Благодаря ти. Би ли повикал онзи млад човек, за да се присъедини към нас?

Бовоар прекоси стаята самоуверено и се спря пред полицая:

— Ела с мен.

Младежът се изправи. Изглеждаше притеснен.

— Да, сър.

Зад тях един служител се изкиска. Инспекторът спря и се обърна към младежа, който вървеше по петите му.

— Как се казваш?

— Пол Моран. Работя в участъка на *Surete* в Ковънсвил, сър.

— Полицай Моран, моля, седнете на масата. Искаме да чуем вашите разсъждения по повод разследването на това убийство.

Моран го погледна смаяно. Но не толкова смаяно, колкото едрите мъже, които стояха отзад. Бовоар се обърна и бавно закрачи към конферентната маса. Чувстваше се добре.

— Докладвайте, моля — подкани Гамаш и хвърли поглед към часовника си. Беше пет и половина.

— Започнаха да пристигат резултатите от тестовете на някои улики, които събрахме в бистрото тази сутрин — започна Бовоар. — Кръв от жертвата, макар и малко количество, бе открита между дъските на пода.

— Доктор Харис ще е готова с пълната аутопсия скоро — вметна главният инспектор. — Според нея липсата на кръв може да се обясни с вътрешните кръвоизливи.

Бовоар кимна:

— Имаме анализ на дрехите. Все още няма следи, които да ни насочат към самоличността му. Облеклото му е старо, но чисто. Някога е било висококачествено. Пуловер от мериносова вълна, памучна риза, панталони от рипсено кадифе.

— Дали е бил облечен с най-хубавите си дрехи? — обади се полицай Лакост.

— Да? — подкани я Гамаш, като се приведе и свали очилата си.

— Ами... — Младата жена се разрови в мислите си. — Да предположим, че е отивал на среща с важен за него човек. Навярно би се изкъпал, избръснал, дори би си изрязал ноктите преди това.

— И би облякъл чисти дрехи — продължи мисълта ѝ Бовоар. — Може да ги е взел от магазин за втора употреба или от офис на

благотворителна организация, където се даряват неизползвани вещи.

— Има такъв в Ковънсвил — намеси се полицай Моран — и още един в Гранби. Ще ги проверя.

— Чудесно — отвърна главният инспектор.

Полицай Моран хвърли поглед към Бовоар, който му кимна окуражително.

— Доктор Харис не е убедена, че човекът е бил скитник, поне не в класическия смисъл на думата — заяви Гамаш. — Изглеждаше на около седемдесет, но според нея е бил по-близо до петдесетте.

— Шегувате се! — възкликна полицай Лакост. — Какво ли му се е случило?

„Това е въпросът — помисли си Гамаш. — Какво му се е случило? Докато е бил жив, какво го е състарило с две десетилетия? И какво е причинило смъртта му?“

Бовоар се изправи и се приближи към чистите бели листове, закрепени на стената с кабарчета. Взе нов маркер, отвори капачката и инстинктивно я поднесе към носа си, за да я подуши.

— Нека опишем събитията от снощи — подкани ги.

Изабел Лакост прегледа записките си и разказа какво е научила от разпитите на персонала, работил в бистрото предишната вечер.

Вече имаха по-ясен поглед върху развилите се събития. Докато слушаше, Арман Гамаш си представяше оживения салон, пълен с жители на селото, които хапват или вдигат наздравици в почивния ден. Разговарят за селския панаир в Брюм, обсъждат конните надбягвания, търговията с добитък, занаятчийските шатри. Празнуват края на лятото и се сбогуват с роднини и приятели. Когато си тръгват и последните клиенти, младите келнери почистват масите, гасят огньовете в камините и измиват съдовете. Тогава вратата се отваря и влиза Стария Мъндин. Гамаш нямаше представа как изглежда мъжът, затова извика във въображението си образ от картина на Брьогел Стария^[7] — прегърбен и жизнерадостен селяк. Влиза в бистрото, може би един от сервитьорите му помага да внесе поправените столове. Мъндин и Оливие вероятно разговарят. Разменят се пари и Мъндин си тръгва с мебели, които трябва да ремонтира.

И после какво?

Според разпитите, които бе провела Лакост, келнерите са си тръгнали малко преди Оливие и Мъндин. Тогава в бистрото е останал

само един човек.

— Как ти се стори Хавък Пара? — попита Гамаш.

— Изглеждаше изненадан от случилото се — отвърна полицайката. — Може и да се е преструвал, разбира се. Трудно ми е да преценя. Баща му обаче каза нещо интересно. Потвърди онова, което бяхме дочули по-рано. Видял е човек в гората.

— Кога?

— Преди месец-два, през лятото. Работел е в старото имение „Хадли“, ангажирали са го новите собственици. Мисли, че е видял някого в околността.

— Мисли? Или наистина е видял? — попита Бовоар.

— Мисли. Тръгнал е да го гони, но човекът изчезнал.

Помълчаха няколко секунди и накрая Гамаш наруши тишината:

— Хавък Пара казва, че е заключил и си е тръгнал към един след полунощ. Шест часа по-късно Мирна Ландерс е открила тялото, когато е излязла за сутрешната си разходка. Защо някой би убил чужд човек в Трите бора, и то наскре бистрото?

— Ако Хавък наистина е заключил, убиецът е знаел как да се сдобие с ключ — обади се Лакост.

— Или вече е имал — довърши Бовоар. — Знаете ли какво ми се струва странно? Чудя се защо извършителят го е оставил там.

— Какво искаш да кажеш? — поинтересува се Изабел.

— Ами, заведението е било пусто. Тъмно. Защо просто не е хванал трупа и не го е завлякъл до гората? Не е много далече, само на стотина метра. Дивите животни са щели да свършат останалото и навярно нямаше да открием мъртвеца. Нямаше и да разберем, че е било извършено убийство.

— Как смяташ, защо е оставил трупа? — попита главният инспектор.

Бовоар се замисли за минута.

— Смятам, че някой е искал да го намерим.

— В бистрото? — изрече Гамаш.

— Да, в бистрото.

---

[1] 20 години (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Спретнати (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Добре (фр.). — Б.пр. ↑

[4] Благодаря, докторе (фр.). — Б.пр. ↑

[5] Моля? (фр.). — Б.пр. ↑

[6] Събратя (фр.). — Б.пр. ↑

[7] Питер Брьогел Стария (ок. 1521–1569) — фламандски ренесансов художник. — Б.пр. ↑

ГЛАВА СЕДМА

Оливие и Габри пресичаха затревения селски площад. Беше седем вечерта и прозорците на околните къщи един по един засилваха, но бистрото пустееше и бе тъмно.

— Господи — дочу се ръмжене в мрака, — педеругите са излезли на разходка.

— *Merde!*^[1] — възкликна Габри. — Селската идиотка се е измъкнала от таванската си килия.

Рут Зардо се приближи с куцукане към двойката, а след нея се поклащаше Роза.

— Чух, че най-сетне си убил някого с острия си като бърснач ум — подхвърли поетесата на Габри, щом се изравни с него.

— Аз пък разбрах, че клетникът е прочел твое стихотворение и главата му се е пръснала — не ѝ остана дължен едрият хотелиер.

— Де да беше вярно — подхвърли Рут, пъхна кокалестите си ръце под мишниците на мъжете и така, хванати под ръка, тримата продължиха към дома на Питър и Клара. — Как сте? — попита старицата тихо.

— Добре — отговори Оливие, без да поглежда към притъмнялото бистро, покрай което минаваха.

То бе негово творение и го чувстваше като свое дете. Бе вложил в него всичко най-хубаво от себе си — най-ценните антики, които притежаваше, най-добрите си рецепти, най-отбраните вина. Понякога вечер заставаше зад бара и се преструваше, че бърше чаши, но всъщност наблюдаваше хората, които идваха в неговото заведение, и слушаше смеха им. Бяха щастливи, когато го посещаваха. Чувстваха се като у дома си, той — също.

Докато се случи това.

Кой щеше да идва оттук нататък, след като в бистрото бе извършено убийство?

Ами ако хората разберат, че той е познавал Отшелника? Ако научат какво е сторил? Не. Най-добре да не казва нищо и да види как

ще се развият нещата. И без това положението в момента бе достатъчно зле.

Спряха на улицата, точно пред къщата на Питър и Клара. През прозореца видяха Мирна, която тъкмо слагаше пищна аранжировка от цветя в центъра на кухненската маса, подготвена за сервиране на вечерята. Клара се прехласваше по красотата и майсторската изработка на украсата. Не се чуваше какво казва, но бе очевидно, че е във възторг. Питър беше в дневната и слагаше нова цепеница в камината.

Рут обърна гръб на милата домашна сцена и се наклони към Оливие. Прошепна в ухото му толкова тихо, че дори Габри не успя да долови думите ѝ:

— Дай си време. Всичко ще се нареди, нали знаеш?

Отново се извърна към прозореца и загледа как Клара прегръща Мирна, а Питър влиза в кухнята и на свой ред се възхищава на цветята. Оливие се наведе, целуна старицата по студената буза и ѝ благодари. Но Рут грешеше. Не бе наясно с всичко, което знаеше той.

Хаос бе открил Трите бора. Скоро щеше да връхлети и да им отнеме всичко сигурно, топло и добро.

Питър напълни чашите на всички гости, освен на Рут, която вече се бе самообслужила. Старицата седеше по средата на дивана пред камината и отпиваше скоч от любимия си съд, който обичайно служеше за ваза. Роза сновеше из стаята и се поклащаше, но почти никой не ѝ обръщаше внимание. Дори Люси, голдън ретривърът на Питър и Клара, едва я поглеждаше. Първият път, когато поетесата се бе появила в компанията на Роза, домакините бяха настояли патицата да остане отвън, но тя вдигна такава врява, че се принудиха да я пуснат вътре, само и само да си затвори човката.

— *Bonjour*.

От антрето долетя познат дълбок глас.

— Божичко, да не би да сте поканили и Клузо^[2]? — Рут зададе въпроса си на празната стая. Празна, с изключение на Роза, която се втурна и застана до стопанката си.

— Прекрасно е! — възхити се Изабел Лакост, докато вървеше от антрето към просторната кухня.

На дългата дървена маса бяха подредени панери с нарязани франзели, масло, кани с вода и бутилки вино. Ухаеше на чесън, розмарин и босилек, прясно набрани от градината. В центъра на

трапезата бе зашеметяващият букет от ружи и пълзящи бели рози, клематис, декоративен грах и ароматен розов флокс.

Новодошлите също получиха пълни чаши и всички се преместиха в дневната, където продължиха да разговарят, докато похапваха филийки хляб, намазани с разтопено сирене бри или с пастет от северен елен с портокал и шамфъстък.

В другия край на стаята Рут подлагаше на разпит Гамаш:

— Предполагам, че все още не знаете кой е мъртвецът.

— Боя се, че не — отвърна главният инспектор спокойно. — Засега.

— А разбрахте ли от какво е умрял?

— *Non.*^[3]

— Някакви предположения кой е извършил престъплението?

Гамаш поклати глава.

— А защо в бистрото?

— Нямам представа — призна детективът.

Рут го изгледа кръвнишки:

— Просто исках да се уверя, че сте все така некомпетентен. Хубаво е, че някои неща няма опасност да ме изненадат.

— Радвам се, че одобрявате. — Гамаш се поклони леко и се отдалечи към камината. Спря пред нея, хвана ръжена и го заоглежда.

Клара изникна внезапно до главния инспектор и обясни:

— Това е ръжен за камина. С него се разравя огъня.

Наблюдаваше го с усмивка. Гамаш осъзна, че навярно изглежда малко странно отстрани — хванал бе дългата метална пръчка и я оглеждаше, все едно никога не е виждал подобно нещо. Върна я на мястото ѝ и се успокои. Нямахше следи от кръв по нея.

— Разбрах, че след няколко месеца откривате самостоятелна изложба — обърна се любезно главният инспектор към домакинята. — Сигурно сте развълнувана.

— Ако е вълнуващо да си набуташ зъболекарска машинка в носа, тогава да.

— Толкова ли е зле?

— Ами, нали знаете, просто едно нищо и никакво мъчение.

— Завършили ли сте всички картини?

— Да, общо взето. Пълен боклук са, разбира се, но поне са готови. Дени Фортен ще дойде лично, за да обсъдим как ще бъдат

изложени. Намислила съм точно определен начин на подреждане. Ако не се съгласи, имам план. Ще се разплача.

Гамаш избухна в смях:

— И аз така станах главен инспектор.

— Нали ти казах — изсъска Рут на Роза.

— Картините ви са блестящи, Клара. Не бъдете излишно скромна — увери я той и се отдалечиха заедно от останалите гости.

— Откъде знаете? Виждали сте само една. Може другите да са ужасни.

Гамаш изкриви лице в гримаса.

— Искате ли да ви ги покажа? — попита Клара.

— С удоволствие.

— Чудесно. Какво ще кажете да е след вечеря обаче? Така ще имате цял час да се упражнявате да казвате: *Господи, Клара, това са най-красивите произведения на изкуството, които някой някога е създавал!*

— Да се подмазвам? — усмихна се Гамаш. — Така станах инспектор.

— Вие сте ренесансов човек.

— Доколкото разбирам, и на вас ви се удава.

— *Merci*. Като заговорихме за работа, имате ли представа кой е убитият? — Клара сниши глас. — Казахте на Рут, че не знаете, но така ли е наистина?

— Нима смятате, че бих излъгал? — възмути се инспекторът. „Но защо пък не, помисли си веднага. Явно всички останали лъжат.“ — Навярно искате да знаете дали сме близо до разкриване на престъплението?

Клара кимна.

— Трудно е да се каже. Имаме няколко следи и предположения. Но все още не знаем коя е жертвата, а това ни затруднява още повече да разберем защо е извършено убийството.

— Ами ако не разберете?

Гамаш сведе поглед към художничката. Дали долови нещо и гласа ѝ? Зле прикрита надежда, че няма да открият никога самоличността на мъртвия?

— Това определено ще усложни задачата ни — съгласи се инспекторът, — но няма да я направи невъзможна. — Тонът му, макар

и спокоен, за миг стана по-строг. Искаше у събеседничката му да не остане съмнение, че ще разрешат случая по един или друг начин. — Бяхте ли в бистрото снощи?

— Не. Ходихме на панаира с Мирна. Вечеряхме там, но беше отвратително: пържени картопки, хамбургери и захарен памук. Качихме се на няколко въртележки, гледахме представлението на местните таланти и накрая се прибрахме. Предполагам, че Мирна може и да се е отбила в бистрото, но ние с Питър бяхме твърде уморени.

— До момента знаем, че убитият не е от селото. Напоследък виждали ли сте чужди хора наоколо?

— Понякога минават туристи и колоездачи — отвърна Клара и замислено отпи от червеното си вино, — но повечето са млади хора. Разбрах, че този е бил доста възрастен.

Гамаш не спомена нищо за предположението, което съдебната лекарка бе споделила с него по телефона.

— Рор Пара е казал на полицай Лакост, че това лято е забелязал някой да се крие в гората. Да ви звучи познато?

Внимателно наблюдаваше как ще реагира художничката.

— Да се крие? Не е ли малко преувеличено? Не, не сме виждали никого — нито аз, нито Питър. Иначе мъжът ми щеше да каже. И двамата прекарваме много време навън, в градината. Ако имаше някакъв подозрителен тип, щяхме да го забележим.

Клара размаха ръка в посока към тъмния заден двор. Гамаш знаеше, че той се простира на голяма площ и плавно се спуска надолу към река Бела Бела.

— Господин Пара не го е видял там — обясни, — а там.

Посочи към старото имение „Хадли“ на върха на хълма. Дватама взеха питиетата си и излязоха на верандата пред къщата. Инспекторът носеше сив панталон от фина вълна, риза, вратовръзка и сако. Клара беше с пуловер, от който определено имаше нужда. В началото на септември нощите започваха да стават все по-дълги и хладни. Цялото село бе огряно от мекото сияние на прозорците, дори къщата на хълма бе осветена.

Дватама се загледаха в нея мълчаливо за няколко мига.

— Чух, че са я продали — обади се Гамаш най-накрая.

Клара кимна. От всекидневната долиташе глъчка от приглушени разговори, а прозорците хвърляха светлина, която очертаваше профила на художничката.

— Преди няколко месеца — потвърди тя. — Кой ден сме днес? Доколкото си спомням, я купиха през юли и веднага започнаха да я ремонтират. Млада двойка. Или поне на моята възраст, което за мен означава, че са млади.

Клара се разсмя.

Гамаш трудно можеше да си представи старото имение „Хадли“ просто като една от къщите в Трите бора. А и никога не го бе смятал за част от селото. Приличаше му на обвинение, на воайор, кацнал на хълма, който наблюдаваше всички. Преценяваше ги. Дебнеше ги. А понякога отвличаше някой от селяните и го убиваше.

Ужасни неща се бяха случвали там горе.

В началото на годината Гамаш бе дошъл със съпругата си Рен-Мари и двамата помогнаха на жителите на Трите бора да преобоядисат и постегнат имението. Вярваха, че всеки заслужава втори шанс. Дори къщите. И се надяваха, че някой ще купи тази.

Така и стана.

— Разбрах, че са наели Рор да облагороди градината — продължи Клара. — Дори е построил обор и е започнал да разчиства пътеките в околността. По времето на Тимър Хадли е имало над петдесет километра маршрути за езда из близките гори. Разбира се, в момента всичко е обрасло и буренясало. Рор го чака тежък труд.

— Господин Пара е забелязал непознатия в гората, докато работел. Усетил, че някой го наблюдава, и като погледнал, зърнал човек. Подгонил го, но странникът изчезнал.

Гамаш отклони очи от старото имение „Хадли“ и се загледа надолу, към Трите бора. На затревения селски площад група деца играеха футбол, решени да се възползват докрай от лятната ваканция. От съседните веранди долитаха откъслечни фрази от разговори, докато селяните се наслаждаваха на ранната вечер. Не обсъждаха обаче зреещите домати, все по-хладните ноци или складирането на дърва за зимата.

В дружелюбното селце бе пропълзляло нещо зловредно. В здрача се носеха думи като „убийство“, „кръв“ и „труп“. Носеше се още нещо.

Деликатният аромат на розова вода и сандалово дърво от високия, мълчалив мъж до Клара.

В дневната Изабел Лакост се спря пред подноса с напитки, оставен върху пианото, сипа си още един скоч и допълни чашата си с вода. Озърна се из стаята. Една от стените бе изцяло заета от претъпкана с томчета библиотека. Книжната стена нарушаваха единствено самотен прозорец и врата. Вратата водеше към верандата. Лакост забеляза силуетите на главния инспектор и Клара отвън.

В другия край на стаята Мирна си бърбеше с Оливие и Габри, докато Питър приготвяше храна в кухнята, а Рут продължаваше да пие на дивана пред камината. Лакост бе идвала и друг път в дома на съпрузите Мороу, но само за да провежда разпити. Не бе влизала като гост.

Беше удобно и уютно, както и бе предполагала. Представи си как се прибира при мъжа си в Монреал и го убеждава да продадат апартамента, да отпишат децата от училище, да напуснат работа и да се преместят тук. Можеха да си намерят къщичка край селския площад и да се хванат на работа в бистрото или в книжарницата на Мирна.

Младата жена се отпусна в едно от креслата, а от кухнята се зададе Бовоар — носеше филия, намазана с пастет, в едната ръка и бутилка бира в другата. Насочи се към дивана, но внезапно спря на място, сякаш нещо го отблъсна. Размисли и излезе навън.

Рут стана и с накуцване се отправи към подноса с напитките. На лицето ѝ играеше зловна и подигравателна усмивка. След като напълни чашата си със скоч, се върна на дивана подобно на морско чудовище, което се плъзва обратно под повърхността, за да дебне следващата си жертва.

— Имате ли представа кога ще можем да отворим пак бистрото?
— Габриел Дюбо се приближи към полицай Лакост, следван от Оливие и Мирна.

— Габри! — скастри го партньорът му раздразнено.

— Какво? Просто питам.

— Ние си свършихме работата — отвърна Лакост. — Можете да отворите, когато пожелаете.

— Не може да държите затворено още дълго — намеси се Мирна. — Всички ще умрем от глад.

Питър надникна от кухнята и обяви:

— Вечерята!

— Е, явно няма да е веднага — сви рамене Мирна и всички се насочиха към масата.

Рут се надигна от дивана и отиде до вратата на верандата.

— Глухи ли сте? — извика на Гамаш, Бовоар и Клара. — Вечерята ще изстине. Влизайте!

Жан Ги се изниза възможно най-бързо покрай старата поетеса, но докато се разминаваше с нея, усети болка в стомаха. Клара го последва в кухнята, но Гамаш остана на верандата.

Отне му няколко секунди да осъзнае, че не е сам. Рут се бе изправила до него — висока, скована, облежната на бастуна си, с лице, нашарено от отразената светлина и набраздено от дълбоки бръчки.

— Странен подарък за Оливие, не мислите ли?

Острият и режещ старчески глас разкъса смеха, който долиташе от селския площад.

— Моля? — обърна се Гамаш към нея.

— Мъртвецът. Дори вие не сте толкова тъп. Някой го е убил, за да натопи Оливие. Той може да е алчен и некадърен, а и доста слабохарактерен, но не е способен да убие човек. Защо някой би избрал неговото бистро, за да извърши подобно престъпление там?

Гамаш повдигна вежди:

— Смятате, че някой нарочно е убил в бистрото?

— Е, не е станало случайно. Убиецът е решил да нанесе удара именно в заведението на Оливие. Подарил му е труп.

— За да убие едновременно и човек, и бизнес? — предположи Гамаш. — Като да нахраниш златна рибка с бял хляб?

— Майната ви — процеди Рут.

— *Никой от подаръците ми не бе достоен за теб* — цитира Гамаш. — *Бяха като бял хляб за златни рибки.*

Рут Зардо се наежи и с ръмжене довърши стихотворението си:

*Те се тъпчат ли, тъпчат до смърт,
обърнали коремите се носят в басейна,
със смаяни физиономии
ни карат да изпитваме вина,
сякаш за токсичната им лакомия*

отговорността е наша.

Гамаш слушаше, докато старицата рецитираше едни от любимите му стихове. Отправи поглед към притъмнялото и пусто бистро, което във вечер като тази трябваше да кипи от живот.

Дали беше права Рут? Дали някой бе избрал бистрото нарочно? Но в такъв случай Оливие бе замесен по някакъв начин. Дали сам си беше навлякъл това нещастие? Кой от жителите на селото мразеше достатъчно много скитника, че да го убие, и Оливие, за да го стори в неговия ресторант? А може би жертвата е била просто удобен инструмент? Клет нещастник, който се е оказал на неподходящото място и е бил използван като оръжие срещу ресторантьора?

— Според теб кой би причинил това на Оливие? — попита главният инспектор.

Рут сви рамене, обърна се и влезе в къщата. Гамаш остана навън да наблюдава. Старата поетеса се присъедини към компанията. Всички общуваха и се смееха свободно, защото се познаваха добре помежду си, а вече и инспекторът ги познаваше.

Колко ли добре ги познаваше убиецът?

---

[1] По дяволите; проклятие (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Жак Клузо — неумел детектив, герой от „Розовата пантера“.
— Б.пр. ↑

[3] Не (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ОСМА

Вечерята бе към своя край. Менюто включваше цяла съомга, печена на дървени въглища, с гарнитура от кочани царевица със сладко масло и пресни зеленчуци от лехите на Питър и Клара. Гостите бърбеа приятелски, подаваха си топъл хляб и си сипваха салатата.

Пищната аранжировка от ружи, декоративен грах и флокс, която бе донесла Мирна, заемаше центъра на трапезата и създаваше усещане, че вечерята се е пренесла в някоя градина. Гамаш дочу как Лакост разпитва съседите си по маса за семейство Пара, а после веднага преминава към въпроси за Стария Мъндин. Зачуди се дали хората осъзнават, че младата полицайка ги подлага на разпит.

Бовоар си говореше със седналите край него за селския панаир в Брюм и за посетителите му. Рут се бе настанила срещу Жан Ги и му хвърляше гневни погледи. Гамаш се питаше защо възрастната поетеса гледа така заместника му, макар че това май бе единственото възможно изражение на Рут Зардо.

Главният инспектор се обърна към Питър, който тъкмо слагаше в чинията си рукола, къдрава маруля и пресни зрели домати.

— Чух, че имението „Хадли“ е продадено — подхвърли. — Запознахте ли се вече с новите собственици?

Художникът му подаде полираната салатiera от дърво с причудлива шарка.

— Да, семейство Жилбер, Марк и Доминик. Идват от град Квебек. Майката на Марк също живее с тях. Доколкото разбрах, е била медицинска сестра. Отдавна пенсионирана. Доминик е работела в рекламна агенция в Монреал, а Марк си е изкарвал хляба като инвестиционен посредник. Натрупал е богатство и е излязъл рано в пенсия, преди пазарът да се срине.

— Късметлия.

— Умник — додаде Питър.

Детективът си сипа от салатата. Дресингът ухаеше деликатно на чесън, зехтин и свеж естрагон. Питър доля червено вино в двете чаши

и подаде бутилката нататък по дългата маса. Гамаш се опита да долови дали в коментара на художника има задна мисъл или подтекст. Дали под „умник“ всъщност имаше предвид „хитрец“ или „шмекер“? Не, думата явно бе изказана като комплимент. Питър Мороу рядко обиждаше хората, но също толкова рядко ги хвалеше. Марк Жилбер явно го бе впечатлил.

— Познавате ли ги добре?

— Идвали са у нас на вечеря няколко пъти. Приятна двойка са.

По стандартите на Питър това беше направо излияние.

— Странно, че са решили да купят точно имението „Хадли“ — коментира Гамаш. — Беше изоставено цяла година, дори повече. Предполагам, че са имали възможност да се сдобият с която и да е къща в околността, щом са толкова заможни.

— И ние бяхме малко изненадани, но казаха, че искат да започнат начисто и да вземат имот, който да ремонтират по свой вкус. Знаете ли, на практика изкъртиха всичко, докато имението остана на голи стени. Освен това с него са придобили и много земи, а Доминик иска да отглежда коне.

— Да, чух, че Рор Пара е започнал да разчиства пътеките за езда.

— Бавна работа.

Както говореше, Питър сниши глас и почти зашепна. Приведоха се един към друг като съзаклятници и Гамаш се запита за какво ли съзаклятничат.

— Къщата е твърде голяма за трима души. Имат ли деца?

— Ами... не.

Художникът хвърли бърз поглед към другия край на масата, преди отново да насочи вниманието си към Гамаш. Кого бе погледнал току-що? Клара? Габри? Главният инспектор нямаше как да отгатне.

— Имат ли вече приятели в селото? — запита спокойно, набоде малко салатата с вилицата си и се облегна назад.

Питър отново погледна настрани крадешком и понижи глас още повече:

— Не съвсем.

Преди Гамаш да продължи, събеседникът му се изправи и започна да прибира празни съдове от масата. Занесе ги до мивката в кухнята, спря се пред нея и отпрати очи към приятелите си, които водеха непринудени разговори. Бяха толкова близо. Толкова близо, че

можеха да се пресегнат и да се докоснат. И го правеха от време на време.

Но Питър не можеше да ги достигне. Стоеше отстрани и наблюдаваше. Липсваше му Бен, който някога бе живял в старото имение „Хадли“. Питър си бе играл там като дете. Познаваше всяко ъгълче на къщата. Всяко страшно местенце, обитавано от призраци и паяци. Но сега там се бяха настанили други хора и бяха превърнали имението в съвсем различно място.

Докато си мислеше за семейство Жилбер, Питър леко се разведри.

— Какво си мислите?

Художникът се сепна, когато осъзна, че Арман Гамаш е до него.

— Нищо особено.

Инспекторът взе миксера от ръцете му и наля течна сметана и капка ванилова есенция в охладената купа. Включи уреда и се наведе към Питър. Шумът от свистящите бъркалки заглушаваше гласа на Гамаш и само домакинът му бе достатъчно близо да го чуе.

— Разкажете ми за имението „Хадли“ и за новите му обитатели.

Питър се поколеба, но знаеше, че инспекторът не се отказва лесно. А и това бе най-дискретният начин да продължат разговора си. Затова заговори. Думите му потъваха и се смесваха с шума на миксера и никой на повече от педя разстояние не можеше да ги долови.

— Марк и Доминик планират да отворят луксозен хотел със СПА.

— В старото имение „Хадли“?

Гамаш бе толкова удивен, че реакцията му почти разсмя Питър.

— То вече не изглежда така, както го помните. Трябва да отидете. Направо е фантастично.

Главният инспектор се зачуди дали един пласт боя и нова мебелировка могат да прогонят демоните и дали католическата църква е наясно с този метод.

— Но не всички са възхитени — продължи художникът. — Новите собственици на имението са разговаряли с някои от служителите на Оливие. Предложили са им работа и по-високи надници. Той успя да задържи по-голямата част от персонала си, но е принуден вече да им плаща повече. Двамата почти не си говорят.

— Марк и Оливие ли? — попита Гамаш.

— Не търпят дори да са в една и съща стая.

— Навярно е много неловко, като се има предвид колко малко е селото.

— Не особено.

— Тогава защо шепнем?

Инспекторът спря миксера и продължи с нормален глас. Питър, видимо нервен, отново погледна към масата.

— Вижте, на Оливие ще му мине, но засега е по-лесно да не повдигаме темата пред него.

Домакинът подаде на госта си разрязан на две шорткейк^[1], натрупа върху него парченца зрели ягоди и ги поля с аленочервения им сок.

Гамаш забеляза, че Клара става от масата и Мирна тръгва след нея. Оливие се появи в кухнята и пусна кафеварката.

— Мога ли да ви помогна с нещо? — включи се и Габри.

— Ето, сложи сметана. Върху десерта, Габри! — извика Питър, когато видя как едрият мъж се приближава към партньора си с пълна лъжица бита сметана.

Скоро се образува малка манифактура, в която мъжете приготвяха ягодов шорткейк. Когато приключиха, се канеха да занесат готовите десерти на масата, но застинаха по местата си.

Във всекидневната, осветени единствено от блясъка на свещите, бяха подредени творбите на Клара. Или поне три големи платна, облежани на стативи. Гамаш внезапно се почувства замаян, сякаш се бе върнал столетия назад, във времената на Рембранд, Да Винчи и Тициан, когато хората са съзерцавали картините само на дневна светлина или на свещи. Така ли бяха видели за първи път „Мона Лиза“? Или Сикстинската капела? Огряна от пламъци? Като рисунките на пещерните хора.

Детективът избърса ръце в кухненската кърпа и се приближи до стативите. Забеляза, че и другите гости го следват, привлечени от творбите. Около тях пламъците на свещите трепкаха и хвърляха повече светлина, отколкото Гамаш очакваше, макар че бе възможно картините на Клара да излъчват свое собствено сияние.

— Има и още, разбира се, но тези ще заемат централно място в изложбата ми в галерия „Фортен“.

Никой не слушаше появилата се художничка. Всички се бяха втренчили в едно или друго от платната ѝ. Гамаш се спря за миг и обхвана с поглед цялата сцена.

Три портрета на три възрастни жени.

Първата очевидно беше Рут. Именно тя бе привлякла вниманието на Дени Фортен. Тя го бе подтикнала да направи невероятното предложение за самостоятелна изложба. Тя бе накарала целия артистичен свят — от Монреал до Торонто, от Ню Йорк до Лондон, да говори за новооткрития талант, за съкровището, заровено в източните провинции на Квебек.

И ето я сега — стоеше пред тях.

Клара Мороу бе нарисувала Рут Зардо като остаряла и забравена Дева Мария. Рут от портрета бе ядосана и побъркана, изпълнена с отчаяние и горчивина. Заради отминалия живот, заради пропилените възможности, заради загуби и предателства — реални и въображаеми, създадени и причинени. Жената от картината стискаше груб син шал с измършавелите си ръце. Платът се бе смъкнал от едното ѝ кокалесто рамо и разкриваше посърнала кожа, която напомняше за увиснала празна торба.

И все пак портретът сияеше и изпълваше стаята със светлина, която идваше от една малка точица. В очите ѝ. Озлобената, обезумяла Рут се взираше в далечината, в нещо на огромно разстояние, което се приближаваше. По-скоро въображаемо, отколкото истинско.

Надежда.

Клара бе успяла да улови момента, в който отчаянието се превръща в надежда. Моментът, в който започва животът. Някак бе запечатала върху платното божията милост.

Дъхът на Гамаш секна и той усети парене в очите си. Примигна и се извърна от творбата, сякаш бе толкова ярка, че го заслепяваше. Видя, че всички останали в стаята също са потънали в съзерцание, а пламъците на свещите леко огряват лицата им.

На следващия портрет бе майката на Питър. Гамаш се бе запознал с нея преди време. Веднъж срещне ли тази жена, човек не би могъл да я забрави. Клара я бе нарисувала с поглед, насочен право към наблюдателя. Не гледаше към нещо далечно като Рут, а към нещо близко. Твърде близко. Бялата ѝ коса бе прибрана в небрежен кок, лицето ѝ бе мрежа от фини бръчици, сякаш бе разбит прозорец, но

парченцата все още се държат едно за друго, без да падат. Кожата ѝ беше бяла и розова, здрава и хубава. Усмиваше се кротко и нежно, а усмивката се отразяваше и в меките ѝ сини очи. Гамаш почти усещаше аромата на талк и канела. Но незнайно защо портретът събуждаше у него дълбоко безпокойство. Тогава забеляза едва доловимия жест. Дланта на жената бе обърната леко навън. Сякаш се пресягаше отвъд платното. Към него. Имаше усещането, че тази очарователна, блага старица всеки момент ще го докосне. А ако се допре до него, той ще изпита невъобразима тъга. Ще познае онова пусто място, където не съществува нищо, дори болка.

Беше отблъскваща. И все пак го привличаше неудържимо — както пропаст притегля човек, който се страхува от височини.

Не можа да определи коя е третата възрастна дама. Никога преди не я бе виждал и си помисли, че може да е майката на Клара. Нещо в нея му се струваше смътно познато.

Погледна картината отблизо. Художничката рисуваше душите на хората и той искаше да разбере какво носи тази душа.

Изглеждаше щастлива. Гледаше през рамо и се усмиваше на нещо, което бе приковало вниманието ѝ. Нещо, от което силно се интересуваше. И тя бе наметната с шал — този беше от стара тъмночервена вълна. Приличаше на човек, който е свикнал на охолен живот, ала внезапно е обеднял. Но това сякаш нямаше значение за нея.

Интересно, помисли си Гамаш. Бе тръгнала в една посока, но гледаше в друга. Зад гърба си. Картината го изпълни с непреодолим копнеж. Осъзна, че иска просто да придърпа едно кресло, да си налее чаша кафе и да се взира в образа на жената цяла вечер. Цял живот. Беше съблазнителна. И опасна.

С усилие откъсна очи от платното и забеляза Клара, която стоеше в мрака и наблюдаваше приятелите си, вторачени в нейните творения.

Питър също гледаше картините. С чиста гордост.

— *Bon Dieu* — промълви Габри. — *C'est extraordinaire!*^[2]

— *Felicitations*^[3], Клара — обади се и Оливие. — Господи, великолепни са! Има ли още?

— Искаш да кажеш, дали съм нарисувала и теб? — запита художничката през смях. — *Non, mon beau.*^[4] Само Рут и майката на Питър.

— А това кой е? — поинтересува се Лакост и посочи картината, в която се вираше Гамаш.

Клара се усмихна:

— Няма да ви кажа. Трябва да се досетите.

— Да не би да съм аз? — предположи Габри.

— Да, Габри, ти си — потвърди художничката.

— Наистина ли?

Вече го бе изрекъл, когато видя усмивката ѝ.

„Най-странното е, че много напомня на Габри“ — помисли си Гамаш. Отново погледна към портрета, огрян от меката светлина на свещите. Сходството не бе физическо, а емоционално. Платното излъчваше щастие. Но и още нещо. Нещо, което никак не прилягаше на Габри.

— Е, на коя съм аз? — попита Рут и се приближи с куцукане към картините.

— Дърта пияницо — смъмри я Габри, — ето на тази.

Поетесата се вгледа в своята свършена двойничка.

— Не виждам прилика. Повече ми прилича на теб.

— Вещица — промърмори хотелиерът.

— Педал — не му остана дължна тя.

— Клара те е нарисувала като Дева Мария — обясни Оливие.

Рут се наведе по-близо до платното и поклати глава.

— Дева? — прошепна Габри на Мирна. — Явно мръсното подсъзнание не се брои.

— И като стана дума — започна Рут и хвърли поглед към Бовоар, — Питър, да ти се намира лист хартия? Имам чувството, че ми идва музата за ново стихотворение. Как мислите, прекалено ли ще е да набутам думите „задник“ и „лайно“ в един стих?

Бовоар направи отвратена гримаса.

— Просто затворете очи и си мислете за Англия^[5] — посъветва го старата поетеса, но той и без това вече мислеше за нейния английски.

Гамаш се приближи до Питър, който все още съзерцаваше произведенията на съпругата си.

— Как сте?

— Имате предвид, дали искам да взема един бърснач, да ги накълцам на парчета и след това да ги изгоря?

— Нещо такова.

Водили бяха този разговор и преди и бе станало ясно, че може би скоро Питър ще трябва да отстъпи на жена си мястото на най-добрия художник в семейството, в селото и в окръга. Бореше се с тази мисъл, но невинаги успешно.

— Не бих могъл да я спра, дори ако опитам — промълви той. — А и не искам да го правя.

— Има разлика между това да се сдържате и да подкрепяте някого активно.

— Картините й са толкова добри, че дори аз не мога да го отрека — призна художникът. — Смайващо талантлива е.

Двамата мъже погледнаха пухкавата дребна женица, която притеснено наблюдаваше приятелите си и явно не осъзнаваше какви шедеври е сътворила.

— Вие работите ли върху нещо? — Гамаш кимна към затворената врата, която водеше към ателието на Питър.

— Винаги. Един дънер.

— Дънер?

Трудно бе да се намери нещо вълнуващо в това. Но Питър Мороу беше сред най-успешните художници в страната и се бе издигнал толкова, защото вземаше обикновени предмети от ежедневието и ги рисуваше с мъчително старание до най-малкия детайл. До такава степен, че бе трудно човек да разпознае в картината предмета, който е изобразен. Питър се приближаваше, увеличаваше една част и рисуваше само нея.

Произведенията му изглеждаха абстрактни. Но творецът изпитваше огромно удовлетворение, защото знаеше, че не са. Бяха реализъм в най-крайната му форма. Толкова реални, че никой не можеше да ги разбере. Сега бе дошъл ред на дървото. Взел бе една цепеница от купчината, струпана край камината, и тя го чакаше в ателието му.

Десертът бе сервиран, а чашите — напълнени с кафе или коняк. Гостите си приказваха, Габри свиреше на пианото, а Гамаш постоянно се връщаше към картините. И най-вече към онази, на която бе непознатата жена. Отправила поглед назад. Художничката се приближи до детектива.

— Господи, Клара, това са най-красивите произведения на изкуството, които някой някога е създавал!

— Сериозно ли го казвате? — попита го с престорена искреност.

Мъжът се усмихна:

— Знаете, че картините ви са блестящи. Нямаме основание да се притеснявате.

— Ако беше така, изкуството ми нямаше да го има.

Главният инспектор кимна към портрета, който го бе впечатлил най-много:

— Коя е тя?

— А, просто една позната.

Гамаш изчака, но Клара остана нетипично мълчалива и той реши, че едва ли е от значение. Художничката се отдалечи, а Арман продължи да се вира в платното. И докато се вираше, портретът започна да се променя. Помисли си, че може и да е илюзия, причинена от колебливата светлина. Но колкото повече се вглеждаше, толкова повече го обземаше усещането, че в картината има скрито послание. Както образът на Рут показваше огорчена жена, която е открила надеждата, така и в този портрет се таеше нещо неочаквано.

Щастливата старица, изобразена на платното, виждаше около себе си неща, които я радваха и утешаваха. Но като че ли тъкмо бе забелязала друго в далечината. И то се приближаваше.

Гамаш отпи от коняка си и продължи да гледа. Постепенно осъзна какво чувство се зараждаше тепърва в жената от портрета.

Страх.

---

[1] Вид кекс от маслено тесто, който се пече под формата на дебели, ронливи бисквити. — Б.пр. ↑

[2] Боже мой. Това е изключително! (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Поздравления (фр.). — Б.пр. ↑

[4] Не, красавецо мой (фр.). — Б.пр. ↑

[5] Английски израз, който намеква за нежелан полов акт. В миналото — съвет към млада булка, която се притеснява за първата брачна нощ, например. Може да се предаде и като „Направи го за родината“. — Б.р. ↑

ГЛАВА ДЕВЕТА

Полицайте от *Surete* се сбогуваха с домакините и си тръгнаха през затревения площад. Беше единайсет вечерта и тъмно като в рог. Лакост и Гамаш спряха, за да погледнат нощното небе. Бовоар както винаги беше на няколко крачки пред тях, но в един момент осъзна, че върви сам, и също спря. Неохотно вдигна глава и с изненада забеляза колко много звезди блестят в тъмнината. Спомни си какво му каза Рут на прощаване: „Всъщност *Жан Ги* се римува с *яж ми*, нали?“

Щеше да бере ядове.

Точно тогава над книжарницата на Мирна, в мансардния ѝ апартамент, светна лампа. Полицайте се загледаха в едрата тъмнокожа жена — как снове из жилището си, прави си чай, слага бисквити в чиния. После светлината угасна.

— Току-що я видяхме как си налива питие и взема чиния със сладки — отбеляза Бовоар.

Колегите му се зачудиха защо казва нещо толкова очевидно.

— Тъмно е. За да направи човек каквото и да е, трябва да си светне — обясни Жан Ги.

Гамаш се замисли над тази поредица от очевидни твърдения, но Лакост първа осъзна смисъла им.

— В бистрото снощи. Убиецът навярно е имал нужда да включи осветлението. А ако го е сторил, все някой го е видял, нали?

Главният инспектор се усмихна. Бяха прави. Ако в заведението е светло, може би някой бе забелязал.

Огледа се, за да прецени от кои къщи е най-вероятно да се види нещо. Но постройките около бистрото се разделяха като разперени криле. Отникъде нямаше идеален изглед, освен от мястото, което се падаше точно отсреща. Гамаш се обърна. Там бяха трите могъщи бора и селският площад. Те навярно бяха станали свидетели как един човек отнема живота на друг. Но имаше и още нещо, разположено точно срещу бистрото. Отсреща, но нависоко.

Старото имение „Хадли“. Беше отдалечено, но ако през нощта в бистрото е светло, имаше вероятност новите собственици да са били очевидци на убийството.

— Има и друг вариант — заяви Лакост. — Може престъпникът да не е включил осветлението. Знаел е, че има опасност да го видят.

— Искаш да кажеш, че е използвал фенерче? — попита Бовоар и си представи как убиецът дебне жертвата си там вътре на оскъдната светлина.

Лакост поклати глава:

— И така е имало вероятност да го видят отвън. Според мен не е искал да рискува дори и с фенерче.

— Значи е оставил осветлението изключено — довърши Гамаш, предположил накъде отиват нещата, — защото не му е било нужно. Можел е да се ориентира и на тъмно.

Следващото утро изгря ярко и свежо. Арман Гамаш се разхождаше из селския площад преди закуска и щом усети топлите лъчи на слънцето, бързо си свали пуловера. Край езерцето няколко ранобудни деца, станали преди родителите, бабите и дядовците си, се забавляваха с последен лов на жаби. Хлапетата не обърнаха внимание на главния инспектор, а той нямаше нищо против да ги погледа отдалече и после да продължи спокойната си обиколка в уединение. Помаха на Мирна, докато едрата жена се изкачваше по хълма, излязла за своята самотна разходка.

Беше последният ден на лятната ваканция и макар да бяха минали десетилетия, откакто бе завършил училище, Гамаш почувства как сърцето му се свива. Спомни си смесицата от тъга по отиващото си лято и въодушевление, че скоро отново ще е с другарите си. Новите дрехи, купени, след като миналогодишните му бяха умалели през летните месеци. Новите моливи, подостряни отново и отново, и миризмата на стърготините от тях. И новите тетрадки. Винаги бяха вълнуващи по особен начин. Неопорочени. Без грешки по страниците. Носеха в себе си само обещания и възможности.

Всяко ново разследване на убийство създаваше подобни усещания у Гамаш. Дали вече бяха изцапали тетрадките си? Дали бяха допуснали грешки?

Замисли се за това, докато бавно обикаляше затревения селски площад, сключил ръце зад гърба и отправил поглед в далечината. След като направи няколко кръга, без да бърза, се отправи към закуската.

Бовоар и Лакост вече бяха слезли от стаите си в пансиона, а на масата пред тях бяха сервирани чаши *cafe au lait* с обилна пяна. Изправиха се, когато шефът им влезе, но главният инспектор ги прикани с жест отново да седнат. От кухнята се носеше аромат на пушен бекон с кленов сироп, на яйца и кафе. Още преди Гамаш да се разположи на стола си, Габри се появи тържествено, понесъл чинии с яйца по бенедиктински, плодове и кексчета.

— Оливие тъкмо тръгна към бистрото. Не е сигурен дали ще отвори днес — обясни едрият мъж. Тази сутрин много приличаше, както външно, така и по гласа, на Джулия Чайлд^[1]. — Казах му, че е добре да отвори, но ще видим. Подчертах, че ще изгуби пари, ако не го направи. Това обикновено действа при него. Кексче?

— *S'il vous plait*^[2] — отвърна Лакост и си взе едно. Приличаха на ядрени гъби.

Младата жена тъгуваше по децата и съпруга си, липсваха й много. Но с удивление осъзнаваше, че това селце е способно да излекува дори такава празнина. Разбира се, ако я натъпчеш с достатъчно кексчета, дори най-голямата празнина ще се запълни — поне за известно време. Изабел бе склонна да опита.

Габри поднесе на Гамаш чаша *cafe au lait* и след като се отдалечи, Бовоар попита:

— Какъв е планът за днес, началник?

— Трябва да проучим миналото на всеки заподозрян. Искам да разбера всичко за Оливие, включително кой би могъл да му има зъб.

— *D'accord*^[3] — кимна Лакост.

— Също и за семейство Пара. Разпитайте за тях, поискайте информация и от Чехия.

— Ще го направим — потвърди Бовоар. — А вие?

— Аз имам среща със стар приятел.

Арман Гамаш се изкачваше по хълма в покрайнините на Трите бора. Беше праметнал сакото от туид през лакътя си и небрежно ритна паднал в краката му кестен. Във въздуха се носеше ухание на ябълки,

натезали от сладост и топлина по клоните. Всичко бе зряло и сочно, но само след няколко седмици щеше да бъде сковано от убийствен мраз. И да погине.

Докато крачеше, старото имение „Хадли“ растеше пред погледа му. Главният инспектор събра сили. Пригответи се да посрещне скръбта, която се носеше на талази от огромната къща и бе способна да удави всеки неразумен човек, дръзнал да се приближи.

Но или защитата му бе по-добра, отколкото очакваше, или нещо се бе променило.

Гамаш спря в едно петно от слънчева светлина напред гората и се обърна към имението: хаотично построена викторианска грамада с кулички. Покривите блестяха, покрити с керемиди, подобни на люспи, а отпред се ширеха веранди с черни парапети от ковано желязо. Прясно боядисаните стени сияеха под лъчите на слънцето, а входната врата грееше в жизнерадостно яркочервено. Цветът не напомняше за кръв, а за Коледа. За череши. За сочни есенни ябълки. Къпинакът край алеята беше разчистен и пътеката бе постлана със здрави каменни плочи. Гамаш забеляза, че плетовите са подрязани, дърветата — окастрени, изсъхналите клони — отсечени. Рор Пара очевидно си вършеше работата.

Главният инспектор с изненада осъзна, че стои пред старото имение „Хадли“ с усмивка на лице. И дори нямаше търпение да влезе вътре.

Отвори му възрастна жена на седемдесет и няколко години.

— *Oui?*

Косата ѝ беше стоманеносива и прилежно подстригана. Почти не носеше грим, като изключим малко молив около очите. Отначало го гледаше с любопитство, а след това погледът ѝ се проясни, сякаш го е разпознала. Жената се усмихна и отвори вратата по-широко.

Гамаш показа служебната си карта.

— Съжалявам за безпокойството, мадам. Казвам се Арман Гамаш. Работя в *Surete du Quebec*.

— Познах ви, мосю. Моля, заповядайте. Аз съм Керъл Жилбер.

Покани го любезно в антрето. Главният инспектор бе влизал в това преддверие и преди. Много пъти. Но едва успя да го разпознае. Стори му се като скелет, който е бил облечен в нови мускули, жили и кожа. Конструкцията бе запазена, но всичко друго се беше променило.

— Познавате ли къщата? — попита жената, докато го наблюдаваше.

— Да, бил съм тук — потвърди Гамаш и извърна очи към нея.

Възрастната жена срещна погледа му, без да трепне, но и без прекалена дързост или наглост. Като истинска стопанка, уверена, че е на мястото си и няма нужда да го доказва. Беше дружелюбна, топла и извънредно наблюдателна, което не убягна на Гамаш. Какво му бе казал Питър? Някога е работела като медицинска сестра? Детективът предположи, че е била много добра в професията си. Най-добрите са наблюдателни. Нищо не пропускат.

— Променила се е много — заяви.

Домакинята кимна утвърдително и го поведе към вътрешността на имението. Главният инспектор избърса подметките си в изтривалката, постлана върху блестящото дървено дюшеме, и последва Карол Жилбер. От антрето се влизаше в просторен вестибюл с лъскави нови черно-бели плочки на пода. Срещу тях се бе ширнало внушително стълбище, а няколко арки по стените водеха към различни стаи. При последното му посещение къщата бе занемарена развалина. Изглеждаше сякаш се е обърнала срещу себе си от отвращение. Разхвърляни стари мебели, обелени тапети, надигнати от влага дъски по пода, напукани тавани. Но сега в центъра на вестибюла, върху полирана маса, бе поставена ваза с огромен, жизнерадостен букет, от който се носеше приятно ухание. Стените бяха боядисани в изтънчено светлокафяво, смесица от бежово и сиво. Интериорът бе светъл, топъл и елегантен. Като жената пред Гамаш.

— Все още имаме много работа по къщата — обясни тя и поведе посетителя през една арка отдясно и надолу по няколко стъпала, към огромната дневна. — Казвам „имаме“, но всъщност заслугата е на сина ми и снаха ми. И на работниците, разбира се.

Възрастната дама се засмя с нотка на самоирония.

— Онзи ден проявих глупостта да попитам дали мога да помогна с нещо. Дадох ми чук и ми казаха да се заема с гипсокартона по стените. Ударих на водопроводна тръба и електрически кабел.

Смехът ѝ бликна толкова естествено и заразително, че Гамаш не можа да се сдържи и също прихна.

— Сега ми дават само да приготвям чай. Назначиха ме за асистент по напитките. Чай?

— *Merci, madame*, с удоволствие.

— Ще съобщя на Марк и Доминик, че сте тук. Идвате заради бедния човек от бистрото, нали?

— Точно така.

Макар да изрази вежливо съчувствие, жената не изглеждаше особено заинтересована. Сякаш станалото нямаше нищо общо с нея. Гамаш установи, че тайно се надява наистина да не е замесена.

Докато чакаше, главният инспектор огледа помещението и се насочи към огромните прозорци. Простираха се от пода до тавана и през тях нахлуваше слънчева светлина. Стаята бе комфортно обзаведена с дивани и столове, които изглеждаха примамливо. Бяха тапицирани със скъпи дамаски, които им придаваха съвременен вид. Две удобни кресла с поставки за крака стояха от двете страни на камината. Стилът умело съчетаваше модерни и класически елементи. Човекът, изготвил интериорния дизайн, явно имаше добър вкус.

Прозорците бяха обрамчени от шити по поръчка копринени завеси, които се спускаха до пода, покрит с дъски от широколистна дървесина. Гамаш предположи, че обитателите на къщата почти никога не дърпат пердетата. Защо да скриват гледката?

Беше невероятна. Имението бе разположено на хълма и от него се разкриваше панорама към долината. Виждаше се река Бела Бела, която криволичеше през селото, излизаше от него и пресичаше съседната планинска верига по пътя си към следващата долина. Дърветата по билото вече бяха започнали да променят цветовете си. Тук, нависоко, бе настъпила есента. Скоро червените, златистокафявите и яркооранжевите краски щяха да се спуснат надолу по склоновете, докато цялата гора пламне в цвят. А това бе съвършената позиция, от която човек да наблюдава как природата сменя премяната си. И не само това.

Както стоеше пред прозореца, Гамаш виждаше Рут и Роза, които се разхождаха по затревения селски площад. Възрастната поетеса замерваше другите птици с изсъхнали залъци хляб или с камъни. Виждаше Мирна, която работеше в зеленчуковата градина на Клара, и полицай Лакост, която тъкмо минаваше по каменния мост, явно тръгнала към временния щаб в старата железопътна гара. Главният инспектор наблюдаваше как колежката му спира насред моста и се вглежда в кротко ромолящите води на реката. За какво ли се бе

замислила? После младата жена продължи по пътя си. Много други селяни също бяха навън, заети със сутрешните си задачи или с градинарска работа. Някои просто седяха на верандите си, четяха вестници и пиеха кафе.

Оттук се виждаше всичко. Включително бистрото.

Полицай Пол Моран бе пристигнал преди Лакост, затова чакаше пред сградата на гарата и записваше нещо в бележника си.

— Размишлявах върху случая снощи — започна младежът, докато Изабел Лакост отключваше вратата, сетне я последва в хладното тъмно помещение. Колежката му светна лампите и се насочи към своето бюро. — Убиецът трябва да е включил осветлението в бистрото, нали? Опитах се да ходя из къщи в два сутринта, но не виждах нищо. Беше тъмно като в рог. В града човек може да се възползва от светлините на уличните лампи, които влизат през прозорците, но тук не е така. Как е можел да е сигурен, че напада когото трябва?

— Предполагам, че ако самият той е поканил жертвата там, всичко е било ясно. Трябвало е да убие единствения човек, освен него, който е в бистрото.

— Разбирам — съгласи се Моран и придърпа стола си към бюрото на Лакост, — но убийството е сериозна работа. Никой не би искал да направи грешка. Нападателят е нанесъл силен удар по главата на жертвата, нали?

Лакост въведе паролата, за да отключи компютъра си. Името на мъжа ѝ. Моран бе твърде зает да преглежда записките си и да разказва, затова тя бе сигурна, че не е забелязал.

— Не смятам, че е толкова лесно, колкото изглежда — продължи младежът със сериозен тон. — Опитах се да направя нещо подобно снощи. Ударих един пъпеш с чук.

С това прикова вниманието ѝ. Стана ѝ интересно какво се е случило после, а и реши, че всеки, който е готов да стане в два през нощта, за да атакува пъпеш в тъмното, заслужава да бъде изслушан. Може би от медицинско лице.

— И?

— Първия път само го охлузих леко. Наложих се да го ударя няколко пъти, докато постигна желанния резултат. Оплесках цялата кухня.

Моран се зачуди за миг какво си е помислила приятелката му, когато се е събудила и е видяла големия надупчен плод. Беше й оставил бележка, но не бе сигурен, че това ще помогне.

„Аз го направих — гласеше посланието. — Експериментирах.“

Може би трябваше да е по-конкретен.

Но полицаи Лакоств напълно разбираше значението на думите му. Облегна се назад и се замисли. Моран бе достатъчно разумен, за да запази тишина.

— Е, какво мислиш? — попита го накрая.

— Мисля, че трябва да е светнал. Но така би рискувал. — Младежът звучеше неудовлетворен. — Не ми се връзва. Защо ще го убива в бистрото, след като само на метри оттам има гъста гора? В нея може да изтрепе сума ти народ и никой няма да забележи. Защо го е извършил на място, където е много вероятно трупа да бъде открит, а и някой да стане неволен очевидец?

— Прав си — съгласи се Лакост. — Няма логика. Шефът смята, че може да има нещо общо с Оливие. Възможно е убиецът умишлено да е избрал бистрото.

— За да уличи собственика?

— Или да съсипе бизнеса му.

— Може и да го е сторил самият Оливие — предположи Моран. — Защо не? Той навярно е единственият, който би могъл да действа, без да включва осветлението. Имал е ключ за вратата...

— Всеки е имал ключ. Явно из цялото село се търкалят връзки с ключове за бистрото, а и Оливие е държал един комплект под саксията до входа.

Младият мъж кимна. Не изглеждаше изненадан. Това беше характерно за хората от провинцията, особено в малките села.

— Определено е сред главните заподозрени — продължи Лакост. — Но защо би убил човек в собственото си заведение?

— Може скитникът да го е изненадал. Да е влязъл с взлом. Оливие се е натъкнал на него, сбили са се и му е нанесъл смъртоносния удар — каза Моран.

Лакост замълча, за да види дали младият полицай ще си продължи мисълта. Той събра длани, подпря брадичка на тях и се втренчи в далечината.

— Било е посред нощ. Ако е видял непознат в бистрото, защо не се е обадил на полицията и не е събудил партньора си? Оливие Брюле не ми прилича на мъж, който ще грабне бухалка и ще се втурне сам да си решава проблемите.

Изабел Лакост въздъхна и погледна Моран. Когато светлината падаше по определен начин върху слабото лице на младия човек, той изглеждаше като идиот. Но съвсем не беше такъв.

— Познавам Оливие — отвърна полицайката. — И съм готова да се закълна, че беше потресен, когато видя тялото. Изпадна в шок. Трудно е човек да имитира такова състояние и съм сигурна, че той не се преструваше. Не. Когато се е събудил вчера сутринта, Оливие Брюле не е предполагал, че ще намери труп в бистрото си. Но това не означава, че не е замесен по някакъв начин. Дори и несъзнателно. Началникът иска да проучим Оливие. Къде е роден, какво е миналото му, семейството му, къде е учил, с какво се е занимавал, преди да се премести тук. Има ли хора, които таят лоши чувства към него, хора, които може да е ядосал.

— Убийството не е извършено от някой, който просто се е ядосал.

— Откъде знаеш? — попита Лакост.

— Ами и аз се ядосвам понякога, но не убивам хора.

— Ти не. Предполагам, че като цяло си уравновесена личност, като изключим инцидента с пъпеша — отбеляза с усмивка Изабел и младежът се изчерви. — Виж, голяма грешка е да мерим действията на другите според нашия аршин. Скоро ще научиш от главен инспектор Гамаш, че реакциите на другите хора не са като нашите. А поведението на убийците е още по-различно. Този случай не е започнал с един удар по главата. Започнал е преди години с друг вид удар. Случило се е нещо с нашия убиец, нещо, което според нас може да е незначително, дори банално, но за него е било съкрушително. Събитие, подигравка или спор, който повечето хора биха пренебрегнали. Не и убийците. Те си спомнят отново и отново, трупат и подхранват негодуванието си, което расте все повече. Убийствата са свързани с емоциите. Емоции, които са се вгорчили или са излезли извън контрол. Запомни го. И

никога не си помисляй, че знаеш какво си мисли някой друг. И най-вече какво чувства.

Това бе първият урок, който бе научила от главен инспектор Гамаш, и първият, който сега предаваше на своето протеже. Да, трябваше да се следват уликите, за да се намери убиецът. Но трябваше да се следват и емоциите. Онези, които вонят — прогнили и отблъскващи. Трябваше да се върви по мръсната следа. И където свършваше тя, там, в ъгъла, бе свита плячката.

Имаше и други уроци, много други. Щеше да му предаде и тях.

За това се бе замислила на моста. Мислеше и се тревожеше. Надяваше се, че ще успее да сподели с този млад човек достатъчно мъдрост и умения, необходими за залавянето на убиец.

— Натаниъл — каза внезапно Моран, докато се изправяше. — Така се казва мъжът ви. Или синът ви?

— Мъжът ми — призна Лакост, леко стресната. Значи все пак бе забелязал.

Телефонът иззвъня. Беше съдебната лекарка. Искаше спешно да разговаря с главен инспектор Гамаш.

---

[1] Джулия Чайлд (1912–2004) — американска готвачка, авторка и телевизионна водеща, направила френската кухня достъпна за американците. — Б.пр. ↑

[2] Моля; ако обичате (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Добре (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ДЕСЕТА

По молба на госта си Марк и Доминик Жилбер го развеждаха из новия си дом и сега всички стояха пред помещение, което Гамаш познаваше добре. Някога то бе главната спалня на имението, стаята на Тимър Хадли.

Тук бяха извършени две убийства.

Сега детективът се вглеждаше в затворената врата, покрита с чисто нов слой блестяща бяла боя, и се чудеше какво се крие зад нея. Доминик отвори със замах. Нахлу дневна светлина. Гамаш не можа да скрие изненадата си.

— Доста е различно, нали? — отбеляза Марк, видимо доволен от реакцията на посетителя.

Стаята беше просто зашеметяваща. Нямаше и помен от дърворезбите и декорациите, трупани от поколения обитатели. Натруфените корнизи, тъмната полица над камината и ужасните кадифени завеси, които спираха светлината с тежкия си, пращен викториански укор, също бяха изчезнали. Огромното злокобно легло с балдахин вече не беше там.

Бяха върнали на стаята някогашната ѝ простота и чисти линии, които подчертаваха изящните ѝ пропорции. Завесите бяха на широки райета в сиво и бледозелено и позволяваха на слънчевите лъчи да проникват свободно. Всеки от големите прозорци бе увенчан с мозайка от цветно стъкло в горната си част. Оригинална. На повече от век. Мозайките разпръскваха игриви цветни петна из стаята. Прясно боядисаният под сияеше. Масивното двойно легло имаше тапицирана табла и бе застлано със семпло и чисто искрящо бяло спално бельо. В камината гореше огън — всичко бе готово за посрещане на първия гост.

— Нека ви покажа стаите със самостоятелна баня — предложи Доминик.

Беше висока и грациозна. Според Гамаш бе около четиридесет и пет годишна. Носеше дънки и непретенциозна бяла блуза, русата ѝ

коса бе пусната. Излъчваше тиха увереност и добро здраве. По ръцете ѝ личаха петънца от бяла боя, ноктите ѝ бяха късо подрязани.

До нея се усмихваше Марк Жилбер, щастлив, че може да се похвали с творението им. А Гамаш отлично знаеше, че това възкресение на старото имение „Хадли“ е същински акт на сътворение.

Марк също бе висок на ръст, над метър и осемдесет. Малко по-висок от инспектора и около десет килограма по-лек. Косата му бе къса, почти обръсната, но ако я беше оставил да порасне, навярно щеше да се види, че оплешивява. Сините му очи бяха проникателни и игриви, отношението му — предразполагащо и енергично. Но докато съпругата му бе спокойна, у Марк Жилбер се долавяше някаква нервност. Или по-скоро потребност да бъде оценен.

„Иска да заслужи одобрението ми“ — помисли си Гамаш. В което всъщност нямаше нищо странно, тъй като съпрузите Жилбер показваха резултатите от много важен за тях проект. Доминик описваше характеристиките на банята: нейните мозайки от синьо-зелени стъклени плочки, вана за СПА и отделна душкабина. Гордееше се с добре свършената работа, но сякаш не очакваше инспекторът да сипе хвалебствия.

За разлика от Марк.

За Гамаш не бе трудно да му даде онова, което иска. И без това бе искрено впечатлен.

— А тази врата я монтирахме миналата седмица — посочи Марк и отвори вратата, от която се излизаше на балкона. Намираха се в задната част на имението и от балкона се разкриваше гледка към градината и полето отвъд нея.

Очакваше ги масичка с четири стола.

— Предположих, че това ще ви дойде добре — долетя глас иззад тях.

Марк побърза да поеме от майка си подноса с четири чаши студен чай и кифлички.

— Да седнем? — Доминик кимна към масата, а Гамаш дръпна един стол за Карол.

— *Merci* — благодари му възрастната жена и се настани.

— За вторите шансове — вдигна тост главният инспектор със студената си чаша чай. Докато домакините му вдигаха наздравици, той

ги наблюдаваше. Хората, които тази тъжна, обругана и порутена стара къща бе привлякла. Хората, които ѝ бяха вдъхнали нов живот.

И тя им връщаше услугата.

— Е, има още много работа — отбеляза Марк, — но вече ѝ се вижда краят.

— Надяваме се да посрещнем първите си гости преди Деня на благодарността — добави Доминик. — Разбира се, ако Карол размърда своя *derriere*^[1] и вземе да свърши нещо. Засега отказва да копае дупки за коловете на оградата или да излива бетон.

— Може би днес следобед — отвърна възрастната дама през смях.

— Забелязах няколко антики. От дома ви ли са? — попита я Гамаш.

Карол кимна:

— Събрахме нашите собствени вещи, но има още много, които трябва да купим.

— От Оливие?

— Някои да.

Това бе най-лаконичният отговор, който Гамаш бе получил досега от домакините си. Зачака продължение.

— От него взехме един чудесен килим — включи се Доминик. — Мисля, че е в антрето.

— Не, в мазето е — срязва я Марк. Опита се да омекоти резкия си тон с усмивка, но не му се получи.

— Май и няколко стола — вметна Карол набързо.

Това навярно бе около една стотна от обзавеждането на старата викторианска грамада. Гамаш отпи от чая, докато наблюдаваше тримата си събеседници.

— Купихме всичко останало от Монреал — продължи Марк. — На улица „Нотр Дам“. Знаете ли я?

Главният инспектор кимна и се заслуша, докато високият мъж разказваше за обикалянето из прословутата улица, където на всяка крачка имаше антикварен магазин. Някои от тези места бяха просто вехтошарници, но в други можеха да се намерят истински находки, почти безценни антики.

— Стария Мъндин ще ремонтира някои употребявани мебели, които купихме от гаражни разпродажби. Само не казвайте на гостите

ни! — довери Доминик през смях.

— Защо не купихте повече неща от Оливие?

Двете жени фокусираха цялото си внимание върху кифличките, а Марк побутна кубчетата лед в питието си.

— Стори ни се, че цените му са малко височки, господин главен инспектор — призна Доминик накрая. — Предпочитахме да купуваме от него, но...

Изречението увисна във въздуха недовършено, Гамаш изчака търпеливо. Накрая Марк проговори:

— Бяхме поръчали масите и леглата от него. Всичко беше уредено, но в един момент разбрахме, че почти е удвоил реалната цена на мебелите.

— Стига, Марк, няма как да знаем със сигурност — прекъсна го майка му.

— Почти сигурен съм и това ми стига. Както и да е, отменихме поръчката. Можете да си представите как го прие той.

Доминик си бе мълчала през повечето време, докато обсъждаха Оливие. Сега се обади:

— Все пак си мисля, че трябваше да си платим или да обсъдим проблема насаме с него. Каквото и да е направил, той си остава наш съсед.

— Не обичам да ме прецакват — възрази Марк.

— На никой не му е приятно — съгласи се съпругата му. — Но има начини човек да се справи с такива ситуации. Може би просто трябваше да си платим. Виж какво стана сега.

— Какво е станало? — поинтересува се Гамаш.

— Ами, Оливие е един от факторите в Трите бора — обясни Доминик. — Ако го ядосаш, плащаш висока цена. Не се чувстваме много комфортно, когато слизаме до селото, и със сигурност не сме добре дошли в бистрото.

— Чух, че сте говорили с хора от персонала на Оливие — подхвърли инспекторът.

Марк почервеня.

— Кой ви каза? Оливие ли? — сопна се.

— Вярно ли е?

— И какво, ако е? Онзи им плаща буквално жълти стотинки.

— Някои съгласиха ли се да работят за вас?

Мъжът се поколеба и накрая призна, че не са се намерили желаещи.

— Но само защото Оливие им вдигна надниците. Поне това можяхме да направим за тях.

Доминик явно се чувстваше неловко, докато слушаше разговора, затова се пресегна и хвана мъжа си за ръката:

— Сигурна съм, че са го сторили и от лоялност към работодателя си. Мисля, че го харесват.

Марк изсумтя и се помъчи да овладее гнева си. Очевидно не бе свикнал да не става на неговото, осъзна Гамаш. Поне жена му явно осъзнаваше колко незряло изглежда това отстрани и се опитваше да говори разумно.

— Вече ни е наклеветил пред цялото село — продължи упорито мъжът.

— Големи хора са, ще си изградят собствено мнение — намеси се Карол и погледна сина си притеснено. — Онези съпрузи, художниците, бяха мили с нас.

— Питър и Клара Мороу. Да, харесвам ги — съгласи се Доминик. — Жената каза, че иска да поязди, когато дойдат конете.

— А кога ще пристигнат те? — поинтересува се Гамаш.

— Днес следобед.

— *Vraiment?*^[2] Сигурно ще е забавно. Колко ще са на брой?

— Четири — каза Марк. — Породисти.

— Всъщност, май леко сменихме поръчката, нали? — обърна се Карол към снаха си.

Марк погледна Доминик:

— Така ли? Мислех, че искаш чистокръвни животни.

— Исках, но след това видях едни ловни коне^[3] и реших, че щом така и така живеем на село, те ще са по-подходящи. — Хвърли поглед към Гамаш. — Не че планирам да ходя на лов. Така се казва породата.

— Използват ги в състезания за прескачане на препятствия — вметна главният инспектор.

— Яздите ли?

— Не съм голям ездач, но едно време много ми харесваше. Не съм се качвал на кон от години.

— Трябва да дойдете да пояздите с нас — предложи Карол, макар всички да бяха доста сигурни, че детективът няма да се напъха в

чифт тесни бричове и да се покатери на гърба на състезателен кон. Но самият той се усмихна, когато си представи как би реагирал Габри на подобна покана.

— Как се казват? — поинтересува се Марк.

Доминик се поколеба и свежърва й се намеси:

— Много трудно се помнят тези имена, нали? Единият не беше ли Гръм?

— Да, точно така. Гръм, Герой, Гордост и... как беше последният? — По-младата жена се обърна към Карол.

— Мълния.

— Сериозно? Гръм и Мълния? — изненада се Марк.

— Братя са — обясни Доминик.

Студеният чай в чашите бе свършил и от кифличките бяха останали само трохи, затова инспекторът и домакините станаха от масата и се върнаха в къщата.

— Защо се преместихте тук? — запита Гамаш, докато слизаха към долния етаж.

— *Pardon?* — не разбра Доминик.

— Защо се преместихте да живеете в провинцията, и то в Трите бора? Не е много лесно човек да открие мястото.

— Точно това ни харесва.

— Не искате да ви намират? — В тона на инспектора имаше весела нотка, но погледът му остана съсредоточен и пронизващ.

— Искахме тишина и спокойствие — обясни Карол.

— И предизвикателство — допълни синът й.

— Искахме промяна. Помниш ли? — Доминик се обърна към мъжа си, а след това отново към Гамаш. — И двамата заемахме важни постове на работните си места в Монреал, но бяхме уморени. Съсипани от напрежението.

— Не беше точно така — възрази Марк.

— Е, приблизително. Не можехме да продължаваме по този начин. Не искахме.

Доминик не каза нищо повече. Разбираше защо Марк не иска да признае как се е чувствал доскоро. Безсъние, панически пристъпи. Налагаше му се да отбива колата, докато кара по магистрала „Вил-Мари“, за да си поеме въздух. С усилие сваляше ръце от волана, така

силно ги вкопчваше в него. Започнал бе да изпуска живота си от контрол.

Ден след ден ходеше на работа в такова състояние. Седмици, месеци. Година. Накрая сподели с Доминик как се чувства. Заминаха за един уикенд за първи път от години и си поговориха.

Макар да не страдаше от паническо разстройство, самата тя бе усетила нещо. Празнота, която ставаше все по-голяма. Чувство, че всичко е напразно. Всяка сутрин ставаше и се опитваше да убеди сама себе си, че онова, с което се занимава, има някакъв смисъл. Реклама.

Ставаше ѝ все по-трудно да си повярва.

Тогава Доминик си спомни нещо заровено в миналото и отдавна забравено. Една детска мечта. Да живее на село и да отглежда коне.

Откакто се помнеше, искаше да управлява семеен хотел. Да посреща гости и да ги обгръща в комфорт, за да се чувстват като у дома си. Със съпруга ѝ нямаха деца, а тя имаше силна потребност да се грижи за някого. Затова напуснаха Монреал, изоставиха стреса и високите изисквания в службата, празнотата на живота в големия град. Пристигнаха в Трите бора с торба пари, за да излекуват първо себе си, а после и останалите.

Със сигурност бяха изцерили раната, в която се бе превърнало имението „Хадли“.

— Една събота видяхме обява за къщата във вестника, качихме се на колата, карахме дотук и купихме имота — разказа Доминик.

— От вашата уста звучи много просто — отбеляза Гамаш.

— Не беше никак сложно, след като решихме какво точно искаме.

Докато я гледаше, главният инспектор прецени, че може да ѝ повярва. Тази жена знаеше нещо, което ѝ даваше огромна сила, нещо, което повечето хора така и не успяваха да проумеят. Че всеки сам кове съдбата си.

Това я правеше непобедима.

— А вие, мадам? — обърна се детективът към Карол Жилбер.

— О, аз се пенсионирах преди известно време.

— В град Квебек, доколкото разбрах.

— Точно така. Напуснах работа и се преместих там, след като съпругът ми почина.

— *Desole.*^[4]

— Няма защо. Беше преди много години. Неотдавна Марк и Доминик ме поканиха да дойда с тях тук, което ми се стори приятна възможност.

— Работили сте като медицинска сестра, нали? Знанията ви навярно ще са от полза тук, щом ще предлагате СПА услуги.

— О, надявам се, че не — разсмя се възрастната жена. — Не е добре да причиняваш на хората болка, нали? — попита тя снаха си. — Ако някой се нуждае от моята помощ... бог да му е на помощ!

Върнаха се в дневната и главният инспектор се спря пред прозорците, които заемаха стената от пода до тавана, сетне се обърна с гръб към домакините си.

— Благодаря, че ме разведохте. Благодаря и за чая. Но бих искал да ви задам няколко въпроса.

— За убийството в бистрото — предположи Марк и застана малко по-близо до съпругата си. — Изглежда толкова нетипично селцето да стане сцена на убийство.

— Човек би решил, че е странно, нали? — отвърна Гамаш и се запита дали някой е разказал на новите собственици каква е историята на новия им дом. Служителят от агенцията за недвижими имоти едва ли е включил такива факти в описанието.

— Добре, като за начало, виждали ли сте непознати наоколо?

— Много — отвърна Карол. — Вече сме срещали повечето жители на селото и се познаваме поне дотолкова, че да се поздравяваме, но този уикенд тук се напълни с хора, които никога не сме виждали.

— Този човек щеше да ви направи впечатление. Вероятно е изглеждал като скитник или бездомник.

— Не, не съм виждал никого, който отговаря на това описание — каза Марк. — А ти, мамо?

— Не.

— Къде бяхте в събота вечерта и рано сутринта в неделя?

— Марк, май ти си легна пръв, нали така? Има навика да заспива рано. Ние с Доминик останахме да гледаме новините, след това се качихме на горния етаж.

— Около единайсет, нали? — добави по-младата жена.

— Някой от вас будил ли се е през нощта?

— Аз — обади се Карол. — Станах за малко, за да ида до тоалетната.

— Защо ни задавате тези въпроси? — попита Доминик. — Убийството е станало долу в бистрото. Няма нищо общо с нас.

Гамаш се извърна и посочи прозорците:

— Ето затова питам.

Погледнаха натам. Долу в селото няколко коли бяха готови да потеглят с пълни багажници. Разменяха се прегръдки, деца неохотно се прибираха от селския площад, защото родителите им ги викаха. Млада жена се изкачваше с бърза крачка по улица „Мулен“ и се приближаваше към имението.

— В Трите бора единствено вие имате гледка към цялото село, само отгук може директно да се наблюдава бистрото. Ако убиецът е включил лампите, може би сте забелязали.

— Спалните ни са от другата страна на къщата — отбеляза Доминик. Гамаш вече бе обърнал внимание на тази подробност по време на обиколката.

— Така е. Но се надявах някой от вас да страда от безсъние.

— Съжаляваме, господин главен инспектор. Тук спим дълбоко като мъртъвци.

Гамаш не спомена, че мъртъвците в старото имение „Хадли“ не почиват в мир.

В този момент прозвуча звънецът на входната врата и семейство Жилбер се сепнаха леко, тъй като не очакваха никого. За разлика от инспектора. Той бе видял как полицаи Лакост пресече затревения селски площад и се насочи нагоре по улица „Мулен“.

Нещо се бе случило.

— Може ли да поговорим насаме? — попита Изабел Лакост началника си, след като той я представи на домакините. Семейство Жилбер разбраха намека. Щом излязоха от стаята, полицайката се обърна към Гамаш: — Обади се патоложката. Жертвата не е била убита в бистрото.

---

[1] Дупе, задник (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Наистина ли? (фр.). — Б.пр. ↑

[3] *Hunters*, букв. Ловни коне. Делят се на *show hunters* (състезателни коне, особено при прескачане на препятствия) и *field*

hunters (коне, които се яздят при лов на лисици и други диви животни).

— Б.пр. ↑

[4] Съжалявам (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ЕДИНАЙСЕТА

Мирна почука тихо на вратата на бистрото и след малко я отвори.
— Добре ли си? — попита почти шепнешком в слабо осветения салон. За първи път, откакто бе дошла да живее в Трите бора, виждаше заведението тъмно през деня. Оливие го отваряше дори на Коледа.

Сега той седеше на едно кресло и гледаше с празен поглед. Отмести очи към посетителката си и се усмихна:

— Добре съм.

— ДОБРЕ като Рут? Дърт, отвратителен, безсрамен, разярен егоист^[1]?

— Нещо от този сорт.

Мирна седна срещу Оливие и му подаде чаша с чай, който бе донесла от книжарницата си. Силен, горещ, с мляко и захар. „Ред Роуз“^[2]. Нищо твърде претенциозно.

— Искаш ли да поговорим?

Едрата жена седеше тихо и наблюдаваше приятеля си. Познаваше добре лицето му и всички дребни промени, които се бяха появили с годините: ситните бръчици „пачи крак“ в ъгълчетата на очите му, оредялата руса коса. Онова, което не се бе променило — поне според нея, беше невидимо, но дори по-очевидно. Доброто му сърце, вниманието към околните. Той пръв носеше супа на болните, пръв отиваше на свиждане в болницата. Четеше на глас на възрастните хора, които бяха твърде слаби, уморени или очакваха края си и не можеха да четат сами. Габри, Мирна, Клара — всички те организираха жителите на селото, когато някой имаше нужда от помощ, но когато стигнеха до него, Оливие вече бе там.

Сега беше техен ред да му помогнат.

— Не мисля, че искам да отворя отново.

Мирна отпи от чая си и кимна:

— Разбираемо е. Наранен си. Навярно е било ужасно шокиращо да го видиш проснат на пода. За мен самата бе шок, а заведението дори не е мое.

„Нямаш си и представа“ — помисли си Оливие. Не каза нищо, само се загледа през прозореца. Забеляза главен инспектор Гамаш и полицай Лакост, които вървяха по улица „Мулен“. Спускаха се надолу по хълма, на който бе построено старото имение „Хадли“. Помоли се наум да си продължат по пътя. Да не влизат тук. Да го подминат и да му спестят зорките си погледи и изпитателните си въпроси.

— Чудя се дали да не го продам. Просто да зарежа всичко и да започна нов живот.

Изявлението изненада Мирна, но тя успя да прикрие емоциите си.

— Защо? — попита тихо книжарката.

Оливие поклати глава и сведе очи към дланите, отпуснати в скута му.

— Всичко се променя. Вече се промени. Защо не може нещата да си останат постарому? Взеха ми ръжените от камините, нали видя? Гамаш явно подозира, че аз съм виновникът.

— Сигурна съм, че не е така. Оливие, погледни ме! — настоя Мирна. — Няма значение какво смята той. Ние знаем истината за теб. И ти трябва да знаеш нещо за нас. Обичаме те. Да не мислиш, че идваме тук всеки ден заради храната?

Русият мъж кимна и се усмихна едва:

— Искаш да кажеш, че не е заради кроасаните? Или червеното вино? Ами шоколадовата торта?

— Е, добре, може и да е заради тортата... Слушай, идваме само заради теб. Ти си нашата забележителност. Обичаме те, Оливие.

Мъжът вдигна очи и срещна погледа ѝ. Едва сега осъзна, че винаги се е страхувал да не се окаже, че любовта на съселяните му не е безкористна. Той бе собственикът на единственото бистро в селото. Хората го харесваха заради атмосферата и обслужването. Заради храната и напитките. Дотам бяха границите на чувствата им към него. Харесваха го заради онова, което им даваше... или по-скоро им продаваше.

Оливие не означаваше нищо за тях без бистрото.

Как можеше Мирна да знае нещо, което той самият не бе признавал пред себе си досега? Когато я погледна, тя се усмихна. Носеше един от пицните си пъстри кафтани както обикновено. За рождения ѝ ден, който предстоеше скоро, Габри ѝ бе ушил зимен

кафтан от мъхест вълнен плат. Оливие си я представи в книжарницата, облечена с подаръка. Огромна и мека топка от вълна.

Светът, който от няколко дни бе започнал да се разпада около него, за миг застина. Стана му някак по-леко.

— Ще ходим на селския панаир в Брюм. Днес е последният ден. Какво ще кажеш? Можем ли да те изкушим с малко захарен памук, крем сода^[3] и бургер с бизонско месо? Чух, че следобед Уейн ще показва новото си прасило от сукалчета. Знам колко харесваш малките прасенца.

Един-единствен път в живота си Оливие бе придумал приятелите си да отидат до свинските кочини на ежегодния селски панаир, за да погледат малките. И сега се оказа, че го смятат за любител на прасенцата. И все пак някак си му харесваше да мислят за него по този начин. Беше вярно, обичаше прасетата. Явно имаше много общо с тях. Но поклати глава отрицателно.

— Боя се, че не съм в настроение. Вие вървете. Донесете ми плюшено животно.

— Искаш ли компания? Мога да остана с теб.

Оливие знаеше, че предложението на Мирна е искрено. Но имаше нужда да остане сам.

— Благодаря ти, но наистина съм дърт, отвратителен, безсрамен, разярен егоист.

— Е, щом си добре — каза тя и се изправи. Години наред бе работила като психолог и знаеше как да изслушва хората. И кога е време да ги остави на мира.

Мъжът видя през прозореца как Мирна, Питър, Клара, Рут и патицата Роза се натовариха в колата на семейство Мороу. Помахаха му и той на свой ред им отвърна с жизнерадостно махване. Книжарката просто кимна, без да вдига ръка. Оливие също отпусна своята, погледна в очите приятелката си и кимна в отговор.

Беше ѝ повярвал, когато каза, че всички го обичат. Но знаеше, че обичат човек, който не съществува. Той беше измислица. Ако познаваха истинския Оливие, щяха да го пропъдят от живота си, а може би и от селото.

Докато колата се изкачваше с пухтене нагоре по хълма, към селския панаир на Брюм, думите отново проехтяха в главата му. Думите от колибата, скрита дълбоко в гората. Усещаше ароматите на

пушек от горящи дърва, на сушени билки. Виждаше пред себе си Отшелника. Жив. Здрав. Уплашен.

Отново чу приказката. Но Оливие знаеше, че не е просто приказка.

Имало едно време Планински цар, който пазел съкровище. Заровил го дълбоко и то му правело компания в продължение на хилядолетия. Другите богове му завидели и се ядосали. Заплашили го, че ако не сподели съкровището си с тях, ще сторят нещо ужасно.

Но той бил най-могъщият от всички богове, затова само се изсмял. Знаел, че не могат да му навредят. Способен бил да отблъсне всяко нападение, а после да удари с двойно по-голяма сила враговете си. Бил неуязвим. Подготвил се за тяхната атака. Очаквал я. Но тя така и не дошла.

Нищо не идвало. Нищичко.

Нито стрела, нито копие, нито боен кон или ездач, куче или птица. Нито едно семенце не се носело по вятъра. Дори нямало вятър.

Нищо. Нищичко. Завинаги.

Първо го съкрушила тишината, а след това липсата на допир. Нищо не се докосвало до него. Нямало ветрец, който да погали скалистата му снага. Не пълзели мравки по него, не кацали птици. Нямало червей, който да копае тунели в пръстта.

Не чувствал нищо.

Докато един ден се появил младеж.

Оливие положи усилие да се върне обратно в бистрото. Беше напрегнат, с изопнати мускули. Така бе стиснал юмруци, че ноктите му се впиваха в дланите.

„Защо?“ — запита се за кой ли път. Защо бе постъпил така?

Преди да тръгне за срещата със съдебния лекар, главният инспектор се приближи до листовете, закачени на стената на временния щаб. С големи червени букви инспектор Бовоар бе написал:

Кой е убитият?
Защо е убит?
Кой го е убил?
Какво е оръжието на убийството?

С въздишка Гамаш добави отдолу още два реда:

Къде е извършено убийството?
Защо трупът е бил преместен?

По време на разследването бяха изникнали повече въпроси, отколкото улики. Но така се стигаше до отговорите. Чрез въпроси. Арман Гамаш бе озадачен, но не и недоволен.

Жан Ги вече го чакаше пред болницата в Ковънсвил. Влязоха заедно и се спуснаха по стълбите надолу към сутерена, където се съхраняваха архивите и мъртвците.

— Обадох се незабавно, когато разбрах с какво си имаме работа — побърза да каже доктор Харис, след като ги поздрави. Заведе ги в стерилна стая, ярко осветена от луминесцентни лампи. Мъртвецът лежеше гол върху стоманена маса на колелца. На Гамаш му се прииска да бяха метнали одеяло отгоре му. Изглеждаше, че му е студено. И наистина бе студен.

— Имаше вътрешен кръвоизлив, но не е масивен. От тази рана — патоложката посочи смазаната задна част на черепа — трябва да е изтекла много кръв по повърхността, където жертвата е паднала.

— По пода на бистрото нямаше почти никаква кръв — обади се Бовоар.

— Бил е убит на друго място — заяви съдебната лекарка уверено.

— Къде? — попита Гамаш.

— Искате ли да ви дам адреса?

— Ако нямате нищо против — съгласи се главният инспектор с усмивка.

Доктор Харис се усмихна в отговор:

— Не знам точното място, но открих няколко неща, които може да ви дадат ориентир.

Отиде до лабораторната си маса, където стояха няколко шишенца с надписани етикети, и подаде едно от тях на Гамаш.

— Спомняте ли си, че бях забелязала нещо бяло в раната? Мислех, че е пепел. Или частица от кост, или дори пърхот. Е, оказа се, че греша.

Главният инспектор си сложи очилата, за да види миниатюрната бяла люспица в шишенцето. Погледна етикета с надпис: „Парафин, открит в раната.“

— Парафин? Като восък?

— Да, познат е като парафинов восък. Старовремски материал е, както навярно знаете. Някога от него са се правели свещи, но напоследък е заменен с по-стабилни видове восък.

— Майка ми го използва, когато прави зимнина — обади се Бовоар. — Разтапя го върху капачките на бурканите, за да ги запечата.

— Точно така — потвърди доктор Харис.

Гамаш се обърна към Жан Ги:

— А къде е била майка ти в нощта на убийството?

По-младият инспектор се разсмя:

— Единственият, когото би заплашила с удар по главата, съм аз. Като цяло не е заплаха за обществото.

Арман Гамаш подаде шишенцето на патоложката и попита:

— Имате ли предположения?

— Парафинът беше доста дълбоко в раната, което означава, че е бил върху главата на жертвата, когато е нанесен ударът, или се е намирал върху оръжието на убийството.

— Буркан с туршия? — предположи Бовоар.

— Виждали сме и по-странни неща — отвърна Гамаш, макар че не можа да се сети за много примери.

Жан Ги поклати глава и си каза, че убиецът навярно е англичанин^[4]. Кой друг би превърнал буркан кисели краставички в оръжие?

— Значи не е използвал ръжен, така ли? — попита главният инспектор.

— Не, освен ако е бил много чист. Не намерих следи от пепел. Само парафина. — Доктор Харис кимна към шишенцето. — Има и друго. — Придърпа високо столче на колелца към стоманената маса. — По гърба на дрехите му открихме това. Много оскъдно количество, но все пак го има.

Подаде на Гамаш доклада от лабораторията и му посочи един ред. Той прочете:

— Акрилен полиуретан и алуминиев оксид. Какво е това?

— „Варатан“ — обясни Бовоар. — Наскоро освежавахме подовете у дома. Нанася се един слой, за да се запечата дървото, след като е било обработено с шкурка.

— Не е само за подове — допълни доктор Харис и си взе обратно шишенцето. — Приложим е за всякаква дърводелска работа. Вид лак. Като изключим раната на главата, убитият е бил в добро здраве. Можел е да живее още двацет и пет, трийсет години.

— Виждам, че се е хранил няколко часа преди убийството — прочете Гамаш в лабораторния доклад.

— Вегетарианска храна. Подозирам, че е отгледана без пестициди и синтетични торове. Изпратила съм проби за изследване — отговори патоложката. — Здравословно постно ястие. Не е типичната вечеря на един скитник.

— Може би някой го е поканил на вечеря и после го е убил — предположи Бовоар.

Доктор Харис се поколеба.

— Обмислих тази вероятност, възможно е, да.

— Но? — подкани я Гамаш.

— Но ми изглежда като човек, който редовно се е хранел така. Не само веднъж.

— Значи или сам си е приготвял храната и е предпочитал здравословно меню — заяви главният инспектор, — или му е готвел вегетарианец.

— Това е, общо взето — завърши патоложката.

— Не виждам нищо за алкохол или наркотици — отбеляза Бовоар, докато преглеждаше набързо доклада.

Доктор Харис кимна утвърдително:

— Не съм убедена, че е бил бездомник. Не знам дали някой го е било грижа за този човек, но смятам, че той се е грижел сам за себе си.

„Какъв чудесен епитаф“ — помисли си Гамаш. *Той се грижеше за себе си.*

— Може да е бил маниак на тема оцеляване — намеси се Бовоар. — Нали знаете, от онези, смахнатите, които зарязват градовете и се крият по горите, защото вярват, че идва краят на света.

Арман Гамаш се извърна към по-младия си колега и го погледна. Идеята му беше интересна.

— Честно казано, съм силно озадачена — призна патоложката. — Вижда се, че му е бил нанесен един-единствен фатален удар в задната част на главата, което е доста необичайно. Само един удар... — Доктор Харис не довърши изречението си и поклати глава. — Обикновено, ако някой е набрал на някого дотолкова, че да го пребие до смърт, е подвластен на емоциите си. Буквално обезумява. Изпада в истерия и не може да се спре. Удря много пъти. Но само един удар като в този случай...

— На каква мисъл ви навежда? — попита Гамаш, докато гледаше смазания череп.

— Не е било обикновено престъпление от гняв — заяви тя. — Да, имало е гняв, но е имало и план. Човекът, извършил убийството, е бил бесен. Но е успял да овладее бесовете си.

Гамаш вдигна учудено вежди. Това беше рядкост, изключителна рядкост. И звучеше притеснително. Да се обуздае стадо диви жребци, които буйстват и се изправят на задните си крака, пръхтят с разширени ноздри и трополят с копита... Кой би могъл да контролира такава стихия?

Явно този убиец.

Бовоар се обърна към началника си и двамата се спогледаха. Заключение, до което бяха стигнали, не беше никак хубаво.

Гамаш обърна гръб на студеното тяло върху студената маса. Ако човекът се е подготвял за оцеляване, това не му е помогнало. Ако се е страхувал от края на света, не е избягал достатъчно далече, не се е скрил достатъчно дълбоко в канадските гори.

Краят на света го е намерил.

[1] Намигване към стихосбирката на Рут „Аз съм ДОБРЕ“, където ДОБРЕ е абривиатура за „дърта, отвратителна, безсрамна, разярена егоистка“. — Б.р. ↑

[2] Марка черен чай, който се продава в Канада. В асортимента им е и чай ориндж пико. — Б.р. ↑

[3] Подсладена газирана напитка, популярна в Северна Америка. — Б.р. ↑

[4] Наричателно за англоезичен във Френска Канада. — Б.р. ↑

ГЛАВА ДВАНАЙСЕТА

Доминик Жилбер стоеше до свекърва си и се взираше надолу по черния път. От време на време двете трябваше да се отдръпнат, защото минаваше кола, пълна с хора, потеглили от Трите бора към Брюм за последния ден на панаира, или шофьор, който бързаше да стигне в близкия град рано, за да избегне задръстванията.

Жените не гледаха към селото, а в обратната посока. По пътя, който водеше към Ковънсвил. И конете.

Доминик все още не можеше да повярва, че доскоро съвсем бе забравила за детската си мечта. И все пак май не беше чак толкова изненадващо — някога си мечтаеше също да се омъжи за Кийт от „Семейство Партридж“^[1] и тайно се надяваше да открие, че е една от изгубените принцеси от династията Романови^[2]. Фантазията ѝ да притежава коне се бе изпарила заедно с останалите нереалистични възжелания, изместена от оперативки и клиенти, карти за фитнес и все по-скъпи дрехи. Докато накрая последната капка преля чашата и всички повишения, екзотични ваканции и СПА терапии изгубиха смисъл. Но на дъното на тази чаша, пълна с планове, цели и резултати, остана само една капчица.

Мечтата ѝ да има свой собствен кон.

Като малка ходеше на езда. Вятърът развяваше косите ѝ, а кожените юзди леко потрепваха в ръцете ѝ и тя се чувстваше свободна. И в безопасност. Сериозното момиченце забравяше за тежкото бреме на тревогите си, докато бе на гърба на коня.

Години по-късно, когато неудовлетворението се превърна в отчаяние, когато умората завладя душата ѝ, когато едва ставаше сутрин от леглото, мечтата отново се появи. Притече ѝ се на помощ като кавалерия, като Кралската канадска конна полиция.

Конете щяха да я спасят. Тези великолепни създания, които толкова обичаха ездачите си, че бяха готови да препуснат в битка заедно с тях и да преминават през взривове, ужас, крещящи мъже и

свистящи оръжия. Докато ездачът ги смущаваше да продължават напред, те не спираха.

Кой не би ги обичал заради това?

Една сутрин Доминик се събуди и разбра какво да направи, за да запази разсъдъка и душата си. С Марк трябваше да напуснат работа и да си купят къща в провинцията. И да се сдобият с коне.

Щом купиха старото имение „Хадли“ и Рор започна работа по обора, тя се зае с търсенето на конете. Проучва с месеци идеалната порода, идеалния темперамент. Височината, теглото, дори цвета. Паломино^[3]? Сив петнист? Всички думи, които знаеше от детството си, изплуваха в паметта ѝ. Всички снимки, откъснати от календари и залепени на стената редом с Кийт Партридж. Черният кон с бели чорапи, могъщият сив жребец, изправен на задните си крака, арабският — царствен, благороден и силен.

Накрая Доминик се спря на четири великолепни ловни коня. Стройни, с лъскав косъм, два дорести, един черен и един чисто бял.

— Чувам камион — обади се Карол и хвана ръката на снаха си леко и внимателно, като юзда.

Изад завоя наистина се появи товарен автомобил. Доминик помахаше и даде указания. Камионът намали, влезе в двора и спря до чисто новия обор.

Шофьорът изведе от фургона четири коня. Животните потропваха с копита по дървената рампа, докато слизаха. Когато застанаха едно до друго на двора, доставчикът се приближи до жените, хвърли цигарата си в прахта и я стъпка с обувка.

— Трябва да подпишете тук, мадам. — Мъжът протегна документите. Доминик посегна да ги вземе, подписа се на указаното място, почти без да сваля очи от конете, и даде бакшиш на шофьора.

Той го прие и премести поглед от озадачените жени към животните.

— Сигурни ли сте, че искате да ги задържите?

— Да, благодаря ви — отвърна Доминик с повече увереност, отколкото чувстваше. След като ѝ ги доставиха и мечтата ѝ се сбъдна, осъзна, че всъщност няма представа какво се прави с един кон. Какво остава за четири.

Шофьорът явно се смили и попита:

— Да ги прибера ли в конюшната?

— Не, няма проблем. Ще се справим. *Merci*.

Искаше ѝ се мъжът да си тръгне веднага. Да не става свидетел на нейната несигурност, тромавост, некомпетентност. Доминик Жилбер не бе свикнала да действа на сляпо, но ѝ се струваше, че много скоро ще трябва да се примири с това.

Шофьорът обърна празния камион и потегли. Карол погледна снаха си:

— Е, *ma belle*^[4], предполагам, че едва ли ще сме по-лоши от последните им собственици.

Докато товарният автомобил се отдалечаваше към Ковънсвил, двете жени зърнаха думата, изписана на гърба на каросерията. С дебели черни букви, за да няма никакво съмнение. *Abattoir*.^[5] Обърнаха се към окаяните животни в двора. Със сплъстени гриви и опашки, с пердета в очите, с хлътнали гърбове. Копитата им отдавна не бяха подрязвани, а по козината им личаха кал и язви.

— *Ще звъннат райските камбани...*^[6] — прошепна Карол.

Доминик не знаеше за райските камбани, но главата ѝ определено кънтеше. Какво бе направила? Приблужи се и подаде морков на един от конете — изнурена стара кобила на име Бръшлян. Тя се поколеба, явно не беше свикнала да се отнасят с добрина към нея. След малко направи крачка към жената и пое сладкия морков от ръката ѝ.

Стопанката на имението бе отказала поръчката за великолепните ловни коне и бе взела решение да купи животни, изпратени в кланица. Щом очакваше те да я спасят, можеше поне да стори същото за тях.

Час и половина по-късно жените и конете все още стояха пред обора. Но беше дошъл и ветеринар.

— След като ги изкъпете, ще трябва да втривате това в раните им — обясни лекарят и подаде на Доминик кофичка с мехлем. — Два пъти на ден, сутрин и вечер.

— Можем ли да ги яздим? — попита Карол, докато държеше оглавника на най-едрия кон. Мина ѝ през ум, но не каза на никого, че навярно въобще не е кон, а лос. Казваше се Макарони.

— *Mais, oui*.^[7] Даже е препоръчително. — Ветеринарят обикаляше около окаяните животни и ги милваше със своите големи, опитни ръце. — *Pauvre cheval*^[8], — прошепна в ухото на старата кобила Бръшлян. Гривата ѝ бе почти окапала, опашката ѝ бе изтъняла,

козината ѝ бе проскубана. — Имат нужда от движение, добра храна и вода. Но най-вече биха се радвали на грижа и внимание.

Лекарят клатеше глава, докато завършваше прегледа.

— Добрата новина е, че нямат тежки заболявания. Оставили са ги да гният в кални поля и леденостудени обори. Не са ги сресвали и почиствали. Били са напълно пренебрегнати. За разлика от този. — Приблужи се към високия кон със забулени в бяло ириси и животното плашливо се дръпна. Докторът изчака и след малко пак пристъпи напред тихо, като издаваше успокоителни звуци, докато жребецът се укроти. — Той е бит. Виждате ли? — посочи белезите по хълбоците на животното. — Страхува се. Как се казва?

Доминик провери в разписката от кланицата и погледна Карол.

— Какво има? — попита свекърва ѝ и се приближи да види разписката. — О! — възкликна и се обърна към ветеринаря: — Може ли да се сменят имената на конете?

— В повечето случаи бих казал, че може, но не и при този кон. Добре е да има приемственост. Животните свикват с имената си. Защо питате?

— Казва се Марк.

— И по-лоши имена съм чувал — отвърна лекарят и започна да си събира нещата.

Жените се спогледаха. Засега Марк — съпругът, не конят — нямаше представа, че Доминик се е отказала от ловните коне и вместо тях е взела тези онеправдани твари. Беше почти сигурно, че няма да е щастлив от промяната. Доминик се надяваше мъжът ѝ да не забележи, а ако можеше да им даде могъщи и мъжествени имена като Гръм и Герой, навярно нямаше да му пука толкова. Но със сигурност щеше да му направи впечатление полусляпа, покрита с белези и уплашена стара развалина на име Марк.

— Пояздете ги възможно най-скоро — напомни ветеринарят, след като се качи в колата си. — Първо само на бавен ход, докато си върнат силите. — Усмихна се окуражително. — Ще се оправите. Не се тревожете. Конете са извадили голям късмет с вас.

И с тези думи потегли.

— *Oui* — подхвърли Карол, — докато не ги оседлаем от грешната страна.

— Мисля, че седлото се слага по средата — отвърна Доминик.

— *Merde*.

Служителите на *Surete* тръгнаха на лов за кръв. Щом жертвата не е била убита в бистрото, значи трябваше да открият истинското местопрестъпление. Беше пролята кръв, и то доста. И макар убиецът да бе разполагал с два дни да почисти, от кръвта оставаха петна. Не можеше да се изтрие лесно. Бе почти невъзможно да се заличат напълно следите от бруталното убийство. Полицаяте се заеха да претърсят всеки дом, всеки магазин, всяка барака, хамбар, гараж и кучешка колиба в Трите бора и околността. Жан Ги Бовоар се грижеше за организацията и изпращаше екипи от хора на *Surete* из цялото село и покрайнините му. Самият той работеше във временния щаб, където приемаше докладите, насочваше подчинените си, от време на време ги смърряше, а търпението му се изчерпваше, докато го заливаха отрицателни резултати.

Не разполагаха с нищо.

Нямаше и следа от оръжието на убийството или от местопрестъплението. Не откриха нищо дори в старото имение „Хадли“, чиито лъскави нови подове не бяха виждали кръв. Бяха пристигнали и лабораторните резултати от анализа на ръжените на Оливие. Вече имаха потвърждение, че нито един от металните инструменти не е използван за убийството. Оръжието все още бе някъде там.

Намериха обаче изчезналите ботуши на Гилен и една отдавна забравена и запусната изба под дома на мосю Беливо, в която все още имаше буркани с мариновано червено цвекло и бутилки сайдер. Една катеричка си бе направила гнездо на тавана на Рут, което май не беше особено изненадващо, а подозрителните семена в коридора на Мирна се оказаха от ружа.

Нищо.

— Ще разширя периметъра, който претърсваме — увери Бовоар началника си по телефона.

— Навярно ще е добре. — Но Гамаш не звучеше убеден.

От слушалката долетяха и далечни шумове — Жан Ги чуваше звънци, музика и смях.

Арман Гамаш беше на панаира.

Традиционният селски панаир в Брюм някога бил място за среща на животновъди и земеделци, които показвали добитъка си, продавали есенната реколта, сключвали сделки и се виждали с приятели. Вече повече от век той събирал посетители от цялата околия. В една барака се оценяваха домашни животни, а в друга занаятчиите излагаха изделията, които бяха създали с ръцете си. Под навесите в дълги редици бяха подредени маси, на които се продаваха печива, а децата се редяха на опашки за бонбони с лакрица или кленов сироп, пуканки и топли понички.

Това бе последното празненство за лятото, мост към есента.

Арман Гамаш подмина люлките, въртележките и амбулантните търговци и погледна часовника си. Беше време. Тръгна към една поляна встрани от оборите, където вече се бе събрала тълпа. Предстоеше хвърлянето на гумени ботуши.

Инспекторът остана в края на поляната. Наблюдаваше, докато деца и възрастни се нареждаха в редица. Младежът, който ръководеше състезанието, успокои събралото се множество, раздаде на всеки по един гумен ботуш и след като се отдалечи на почтително разстояние, вдигна ръка високо във въздуха. И застина така.

Напрежението бе почти непоносимо.

Тогава рязко, като секира, спусна ръка.

Подредените в редица хора вдигнаха ръце в синхрон и стрелбата започна. Под окуражителните подвиквания на зяпачите бе отприщана истинска буря от гумени ботуши.

В този момент Гамаш осъзна защо толкова лесно си е намерил хубаво място отстрани на поляната. Към него летяха поне три ботуша.

Главният инспектор се обърна с гръб, приведе се и инстинктивно вдигна ръка над главата си, за да се предпази. Ботушите с изтрополяване се приземиха около него, но нито един не го удари.

Младежът отговорник се затича и спря до детектива.

— Добре ли сте?

Къдравата кестенява коса на младия мъж сияеше с червеникави отблясъци на слънцето. Лицето му бе загоряло, очите — сини и дълбоки. Беше удивително красив и много ядосан.

— Не трябва да стоите тук. Мислех, че ще се отместите.

Погледна го така, сякаш тъкмо осъзнаваше, че си има работа с невероятно глупав човек.

— *C'était ma faute*^[9] — призна Гамаш. — Съжалявам. Търся Стария Мъндин.

— Аз съм.

Инспекторът се втренчи в запъхтияния млад мъж.

— А вие сте главен инспектор Гамаш. — Младежът подаде едрата си мазолеста ръка. — Виждал съм ви в Трите бора. Жена ви не участва ли в танците с дървени обувки по случай националния празник?

Детективът не можеше да откъсне очи от този изпълнен с енергия и светлина млад човек. Кимна в отговор на въпроса му.

— Така си и помислих. Аз бях един от цигуларите. Мен ли търсите?

Зад Стария Мъндин започнаха да се трупат хора, които очакваха насоки. Той хвърли бърз поглед към тях, но остана спокоен.

— Бих искал да поговорим, когато имате малко време.

— Разбира се. Остават още няколко етапа от състезанието и после мога да си тръгна. Искате ли да се пробвате?

Младежът подаде на Гамаш един от ботушите, които почти го бяха цапардосали по главата. Инспекторът го прие и докато вървеше след Мъндин към редицата от състезатели, попита:

— Какво трябва да правя?

— Съревноваваме се по хвърляне на гумени ботуши — разсмя се Стария Мъндин. — Мисля, че и сам можете да се досетите.

Главният инспектор се усмихна. Явно днес не му беше ден, поне що се отнася до досетливост. Зае място близо до Клара и забеляза, че Стария Мъндин изтича до края на редицата и спря пред красива млада жена и дете на около шест години. Младежът коленичи и подаде на момченцето малък ботуш.

— Чарлс — обясни Клара. — Синът му.

Гамаш отново погледна. Чарлс Мъндин също беше хубавец. Засмя се и се обърна в грешната посока, но родителите му търпеливо го насочиха в правилната. Стария Мъндин целуна сина си и се върна на бегот до началото на редицата.

Детективът забеляза, че Чарлс е със синдром на Даун.

— Готови? — извика Мъндин и вдигна ръка. — По местата!

Инспекторът стисна своя ботуш и хвърли поглед надолу по редицата, където Питър и Клара гледаха съсредоточено пред себе си.

— Хвърляйте!

Гамаш замагна с ръка и усети как ботушът го перва по гърба. Залитна, а калната обувка почти се изплъзна от пръстите му. Полетя накриво и се приземи на около половин метър напред и леко встрани.

Клара бе стиснала по-силно своя ботуш, но не успя да го задържи много по-дълго и той изхвърча почти вертикално над главата ѝ.

— Пазете се! — закрещяха всички и като един се дръпнаха назад. Заслепени от яркото слънце, напрегнаха очи, за да видят къде ще падне „снарядът“ на художничката.

Удари Питър. За щастие, бе просто малко розово детско ботушче и отскочи от мъжа, без да го засегне. Застанали зад Гамаш, Габри и Мирна се обзалагаха колко време ще отнеме на Клара да измисли оправдание и какво ще бъде то.

— Залагам десет долара, че ще се измъкне с „Ботушът беше мокър“! — заяви Мирна.

— Неее, това беше миналата година. Какво мислиш за „Питър застана под него“?

— Договорихме се.

Съпрузите Мороу се приближиха към приятелите си.

— Можете ли да повярвате, че отново ми дадоха мокър ботуш?

Габри и Мирна прихнаха да се смеят, Клара се ухили широко и се спогледа с Гамаш. Размениха се пари. Художничката се наведе към главния инспектор и прошепна:

— Следващата година ще кажа, че Питър е застанал под ботуша. Можете да направите залог.

— А ако не го уцелите?

— О, винаги го уцелвам — заяви тя сериозно. — Той се намества точно отдолу, нали се сещате.

— И аз така чух.

Мирна помахна на Рут, която куцукаше в другия край на поляната в компанията на Роза. Поетесата показа среден пръст. Чарлс Мъндин видя и размахна ръчички с вдигнат среден пръст пред цялата тълпа.

— Рут не участва ли в хвърлянето на гумени ботуши? — попита Гамаш.

— Май е прекалено забавно за нея — поясни Питър. — Дойде на панаира да пазарува детски дрешки от занаятчиите.

— Защо?

— Кой знае защо Рут прави нещата, които прави? — включи се Мирна. — Имате ли напредък в разследването?

— Имаме едно много важно откритие — призна Гамаш и всички се скупчиха около него. Дори Рут се приближи с накуцване. — Съдебният лекар твърди, че мъртвецът не е убит в бистрото. Убиецът го е нападнал другаде и после е занесъл трупа там, където го намерихме.

Главният инспектор вече ясно чуваше врявата от въртележките, люлките и търговците, които обещаваха огромни плюшени играчки за награда на онези, които успеят да улучат тенекиена патица. Звънхяха звънчета, за да привлекат посетителите към различни игри, а викачът от манежа съобщаваше, че представлението с коне ще започне всеки момент. Но струпаните около Гамаш хора мълчаха. Накрая проговори Клара:

— Това е чудесна новина за Оливие, нали?

— Имате предвид, че вече е извън подозрение? — попита детективът. — Донякъде, да. Но възникват още повече въпроси.

— Като например как тялото се е озовало в бистрото — предположи Мирна.

— И къде е извършено убийството — додаде Питър.

— Претърсваме селото. Къща по къща.

— Какво? — извика художникът. — Без наше знание?

— Имаме съдебно разрешение — отвърна Гамаш, изненадан от разпазената реакция на мъжа.

— Това не променя факта, че нарушавате правото ни на лична неприкосновеност. Знаехте, че скоро ще се приберем. Можехте да изчакате.

— Можех, но реших да не го правя. Този път не ви идваме на гости по приятелски, а и честно казано, чувствата ви в момента не са важни.

— Явно и правата ни не са.

— Не е точно така — отговори главният инспектор любезно, но твърдо. Колкото повече се разпалваше Питър, толкова по-спокоен ставаше Гамаш. — Имаме разрешение от съда. Опасявам се, че вашето

право на лична неприкосновеност бе нарушено в момента, в който някой отне живот в селото ви. Не ние потъпкваме правата ви, убиецът го е сторил. Не го забравяйте. Трябва да ни съдействате, което означава да се отдръпнете и да ни оставите да си вършим работата.

— Да ви позволим да претърсвате домовете ни? — продължи ядосано Питър. — Вие как бихте се почувствали?

— И на мен нямаше да ми е приятно — призна Гамаш. — Кой не би имал против? Но предполагам, че бих проявил разбиране. Знаете ли, това е само началото. Ще става все по-лошо. И преди да приключим, ще знаем къде е скрито всичко.

Главният инспектор погледна Питър строго.

Художникът си представи затворената врата на ателието си. Видя във въображението си как служители на *Surete* я отварят. Щракват ключа за осветлението. Нахълтват в най-личното му пространство. Мястото, където той пази своето изкуство. Мястото, където е сърцето му. Най-новата му творба бе там, покрита с платнище. Потулена, далеч от критични погледи.

Но сега група непознати бяха отворили тази врата, бяха вдигнали булото и бяха видели платното. Какво ли си бяха помислили?

— Доколкото разбрах, засега не сме открили нищо, освен изгубените ботуши на Гилен.

— Значи сте ги намерили — обади се Рут. — Дъртата кучка ме обвиняваше, че съм ги откраднала.

— Открихме ги в плета между нейния и вашия двор — уточни Гамаш.

— Виж ти! — възкликна поетесата.

Детективът забеляза, че семейство Мъндин стоят в края на поляната и го чакат.

— Моля да ме извините.

Побърза да се присъедини към младата двойка и сина им и заедно се отправиха към павилиона на Стария Мъндин за ръчно изработени мебели. Гамаш знаеше, че изборите, които човек прави в живота си, говорят много за него. Мъндин бе избрал да прави мебели, и то изящни. Главният инспектор плъзна опитен поглед по масите, шкафчетата и столовете. Пред себе си виждаше резултата от усърдна и прецизна работа. Всяка сглобка на длаб и зъб бе безупречна, изящните интарзии^[10] бяха красив акцент, а повърхностите бяха излъскани до

блясък. Съвършени. Такъв труд костваше много време и търпение. Младият дърводелец никога нямаше да получи заплащане, достойно за високото качество на тези маси, столове и скринове.

И все пак Стария Мъндин продължаваше да се занимава с този занаят. Такава всеотдайност не бе характерна за днешната младеж.

— Можем ли да ви помогнем? — попита Съпругата с топла усмивка. Косата ѝ бе много тъмна, късо подстригана, а очите ѝ бяха големи и интелигентни. Носеше няколко ката дрехи един върху друг и облеклото ѝ изглеждаше едновременно комфортно и бохемско.

„Богиня майка, омъжена за дърводелец“ — помисли си Гамаш.

— Имам няколко въпроса, но първо ми разкажете за вашите мебели. Прекрасни са.

— *Merci* — усмихна се Мъндин. — През по-голямата част от годината работя по тях и ги продавам тук, на панаира.

Инспекторът прокара едрата си длан по гладката повърхност на скрин с няколко чекмеджета и отбеляза:

— Съвършено полирано. С парафин?

— Ако искахме да избухнат в пламъци ей така — засмя се Стария. — Парафинът е леснозапалим.

— „Варатан“?

На красивото лице на Мъндин се разля поредната усмивка, придружена с фини бръчици.

— Май ни бъркате с ИКЕА. Хората често се заблуждават — пошегува се. — Не, използваме пчелен восък.

„Ние“ — помисли си Гамаш. Наблюдаваше тези млади съпрузи само от няколко минути, но вече му беше ясно, че са екип.

— Успявате ли да продадете много на панаира?

— Само тези ни останаха — отвърна Съпругата и посочи изящните мебели около тях, които се брояха на пръсти.

— Ще ги вземат до довечера, преди панаирът да е свършил — заяви уверено Стария Мъндин. — Ще трябва пак да се захващам за работа. Есента е най-подходящият сезон да обикалям гората и да търся добър дървен материал. Повечето дърводелски труд оставям за зимата.

— Бих искал да видя работилницата ви.

— Когато ви е удобно.

— Какво ще кажете да идем сега?

Младият мъж се втренчи в събеседника си. Гамаш на свой ред не отместваше очи от него.

— Сега?

— Проблем ли е?

— Ами...

— Няма нищо — успокой го Съпругата. — Аз ще остана да наглеждам павилиона. Ти върви.

— Може ли да вземем Чарлс с нас? — обърна се Стария към инспектора. — На Съпругата ще ѝ е трудно едновременно да наглежда детето и да се занимава с клиенти.

— Настоявам да дойде с нас — отвърна Гамаш. Протегна ръка към момченцето, а то я пое, без да се колебае. Сърцето на детектива се сви, когато осъзна колко ценно е това дете. Винаги щеше да е. Животът му преминаваше под знака на вечното доверие.

На родителите щеше да им е много трудно да го опазят.

— Всичко ще бъде наред — увери инспекторът Съпругата.

— О, знам. По-скоро се тревожа за вас.

— Съжалявам — посегна да се здрависа с младата жена Гамаш, — не разбрах как се казвате.

— Името ми е Мишел, но всички ме наричат Съпругата.

Дланта ѝ беше загрубяла и мазолеста като на Стария Мъндин, но гласът ѝ бе нежен и преливаше от мекота. Някак му напомни за Рен-Мари.

— Защо? — попита детективът.

— Всичко започна като шега между нас двамата, а после си остана. Стария и Съпругата. Мисля, че ни подхожда.

Гамаш бе съгласен. Прозвищата подхождаха на тези млади съпрузи, които като че ли живееха в свой собствен свят с красивите си творения.

Чарлс помахна на майка си със свито юмруче и изпънат среден пръст:

— Чао!

— Старче! — смъмри младата жена мъжа си.

— Не бях аз — оправда се Мъндин. Но Гамаш забеляза, че младежът не хвърли вината върху Рут.

Стария сложи детето на седалката в буса си, закопча колана му и потеглиха от паркинга на панаира.

— Истинското ви име „Стария“ ли е?

— Цял живот са ме наричали така, но се казвам Патрик.

— Откога живеете тук?

— В Трите бора? От няколко години. — Младежът се замисли за момент. — Господи, станаха единайсет години. Направо не мога да повярвам. Оливие беше първият, с когото се запознах.

— Какво е отношението на хората към него?

— Не знам за хората, но знам какво мисля аз. Харесвам го. Винаги е бил честен с мен.

— Но не с всички? — Гамаш бе забелязал интонацията.

— Някои хора нямат представа каква е стойността на притежанията им. — Стария Мъндин се бе съсредоточил в пътя и шофираше внимателно. — А други просто искат да създават неприятности. Не им става хубаво, ако някой им каже, че античната им ракла всъщност е просто стара. Без особена стойност. Вбесяват се. Но Оливие си знае работата. Много търговци на антики се навъдиха в околността напоследък, само че повечето от тях си нямат представа от тънкостите на занаята. А Оливие има.

След няколко секунди мълчание, през които двамата мъже се взираха в пейзажа през прозорците на автомобила, Гамаш проговори:

— Винаги съм се чудел откъде си намират стока антикварите.

— Повечето работят със събирачи — хора, които се специализират в ходене по търгове и обикалят местните жители. Най-вече възрастните, които биха продали част от имуществото си. По тези места, ако в неделя сутрин някой почука на вратата ти, е по-вероятно да е събирач на антики, отколкото свидетел на Йехова^[11].

— Оливие има ли си събирач?

— Не, сам върши тази работа. Труди се здраво за антиките, с които се сдобива. И много добре знае кое колко струва. Добър е. И е честен... поне в повечето случаи.

— В повечето случаи?

— Е, трябва да печели от това, разбира се, а и много от предметите имат нужда от поправка. Старите мебели праща при мен, за да ги реставрирам. По някои има много работа.

— Сигурен съм, че не му искате толкова пари, колкото е реалната стойност на услугите ви.

— Е, стойността е нещо относително. — Стария хвърли бърз поглед към Гамаш, докато се подрусваха на седалките заради неравния път. — Обичам си работата, но ако цената ми отговаряше на труда, който влагам, никой нямаше да може да купува мебелите, които изработвам. А и Оливие нямаше да ме наеме да поправам прекрасните му находки. Така че на мен ми е изгодно да намаля цената. Живея добре. Не се оплаквам.

— Има ли някой, който се е ядосвал много на Оливие?

Стария продължи да кара мълчаливо и Гамаш си помисли, че може да не е чул въпроса. Но накрая младежът проговори:

— Да, преди около година. Възрастната мадам Поарие, която живее нагоре по планинския път, реши да се мести в старчески дом в Сан Реми. Оливие я ухажваше от няколко години. В крайна сметка тя му продаде повечето си вещи. Сред тях имаше някои удивителни мебели.

— Плати ли достатъчно за тях?

— Зависи кого питате. Бабата беше доволна. Оливие — също.

— А кой бе ядосан тогава?

Стария Мъндин не каза нищо. Гамаш изчака.

— Децата й. Твърдяха, че Оливие е направил всичко, за да спечели благоволениято й, а после се е възползвал от самотната старица.

Мъндин спря в двора на малка фермерска къща. Край стените се извисяваха стройни ружи, а в градината бе пълно с рудбекии^[12] и старомодни рози. Поддържани и подредени зеленчукови лехи заемаха част от мястото встрани от къщата.

Двигателят на буса утихна и Мъндин посочи една от постройките в двора:

— Ето я работилницата ми.

Главният инспектор разкопча колана на детското столче, където седеше Чарлс. Момченцето бе заспало и Гамаш го пое в ръце. Насочиха се към бараката, която Мъндин използваше за работилница.

— Споменахте, че Оливие е открил нещо неочаквано в дома на мадам Поарие.

— Платил й е твърда сума за всички вещи, които вече са й били непотребни. Тя е решила какво да задържи, а останалото е било за него.

Стария Мъндин спря пред вратата на бараката и се обърна към детектива:

— Имала е комплект от шест стола „Чипъндейл“^[13], всеки от тях на стойност около десет хиляди. Знам, защото ги реставрирах, но не мисля, че е споделял с някой друг.

— А вие?

— Не. Няма да повярвате колко дискретност се иска в моя бранш.

— Знаете ли дали Оливие е платил на мадам Поарие допълнителна сума?

— Нямам представа.

— Но децата ѝ са се ядосали?

Мъндин кимна отсечено и отвори вратата на бараката. Пристъпиха в друг свят. Букетът от селски аромати на късното лято се изпари. Нямаше го лекия мирис на тор, прясно окосена трева, слама и съхнещи на слънцето билки.

Тук имаше само един аромат — на дърво. Току-що отрязано. Но и старо дърво от стените на бараката. Най-различни видове дърво. Гамаш се огледа и видя, че наоколо са подпрени парчета дървесина, които чакаха своя ред да се превърнат в мебели. Стария Мъндин внимателно поглади с длан една груба дъска.

— Няма как да забележите, но тук вътре има дървесен тумор. Трябва да знаете какви признаци да търсите. Дребни несъвършенства. Не е ли странно, че външните недостатъци подсказват за нещо великолепно отвътре?

Младият мъж погледна Гамаш в очите. Чарлс леко се размърда и главният инспектор го погали по гърба с голямата си длан, за да го успокои.

— За съжаление, не разбирам много от дървесина, но, доколкото виждам, имате различни видове. Защо?

— За различни нужди. Използвам клен, череша или борова дървесина за вътрешността, а за облицовката избирам кедър. Това тук е червен кедър. Любимият ми. В момента е леко неугледен, но когато се обработи и полира... — Мъндин направи красноречив жест.

Гамаш забеляза два стола, разположени на работна платформа. Единият бе обърнат наопаки.

— От бистрото ли са? — Детективът се приближи до тях. И наистина, първият беше с паянтова облегалка за ръце, а вторият — с нестабилен крак.

— Тези ги взех в събота вечерта.

— Има ли проблем да говорим за станалото в бистрото, докато Чарлс е тук?

— Не, няма. Или ще разбере, или няма да разбере. И в двата случая не се притеснявам. Той си знае, че това не го засяга.

На Гамаш му се прииска повече хора да имат такава нагласа.

— В нощта на убийството сте посетили бистрото, нали?

— Така е. Ходя до бистрото всяка събота, за да взема повредените мебели и да оставя онези, които вече съм поправил. Нямахше нищо по-различно от обикновено. Стигнах там малко след полунощ. Последните клиенти се канеха да си тръгват, хлапетата от персонала бяха започнали да прибират и да чистят.

„Хлапетата“ едва ли бяха много по-млади от този човек, помисли си Гамаш. Но Стария някак си изглеждаше много... ами, *стар*.

— Но не видях никакъв труп.

— Жалко, иначе можеше да ни помогнете. А като цяло нещо необичайно да ви е направило впечатление?

Стария Мъндин се замисли. Чарлс се събуди и се размърда нервно в ръцете на Гамаш. Главният инспектор го пусна да стъпи на пода. Детето си намери парче дърво и започна да го разглежда съсредоточено.

— Съжалявам. Иска ми се да можех да помогна, но онази събота вечер си беше като всяка друга.

Детективът също взе парче дървесина и го изтупа от стърготините.

— Как започнахте да поправяте мебели за Оливие?

— О, беше доста отдавна. Даде ми един стол за ремонт, който бил зарязан в някаква барака в продължение на години. Оливие беше решил да го използва в бистрото. Но първо трябва да разберете, че...

Последва разпален монолог за старите квебекски чамови мебели. Млечната боя, варварщината на свалянето на оригиналния цвят, рисковете да се съсипе красив предмет по време на реставрацията. Тънката граница между това една мебел да се направи годна за употреба или да се съсипе така, че вече да не струва нищо.

Гамаш слушаше в захлас. Живо се интересуваше от историята на Квебек, а следователно и от квебекските антики — забележителните мебели, създадени от първите заселници по време на дългите зими преди столетия. Бяха изработили чамови мебели, които бяха едновременно практични и красиви, и бяха вложили душата си в тях. Всеки път, когато Гамаш се докоснеше до старинна маса или шкаф, се опитваше да си представи занаятчия, който издялва и полира дървото, поглажда го със загубелите си ръце отново и отново. И така се ражда нещо красиво — красиво и дълготрайно. Благодарение на хора като Стария Мъндин.

— Какво ви доведе в Трите бора? Защо не избрахте по-голямо селище? Със сигурност щяхте да имате повече работа в Монреал или дори в Шербрук.

— Роден съм в град Квебек. Човек би предположил, че там има много работа за реставратор на антични мебели, но е доста трудно, ако си млад и неопитен. Преместих се в Монреал и започнах работа в антикварен магазин на улица „Нотр Дам“, но стигнах до извода, че не ми е мястото в големия град. Затова реших да ида в Шербрук. Качих се на колата, тръгнах на юг и се изгубих. Попаднах на Трите бора, влязох в бистрото да попитам за посоката, поръчах си *cafe au lait*, седнах и столът под мен рухна. — Младежът се разсмя и Гамаш също прихна. — Предложих да го поправа и така започна всичко.

— Казахте, че сте тук от единайсет години. Явно сте били много млад, когато сте напуснали Квебек.

— На шестнайсет. Тръгнах след смъртта на баща ми. Прекарах три години в Монреал, после дойдох тук. Запознах се със Съпругата, роди се Чарлс. Основахме малък бизнес.

„Този младеж е постигнал много за единайсет години“ — помисли си Гамаш.

— Как изглеждаше Оливие, когато се видяхте в събота вечер?

— Както обикновено. Около Деня на труда винаги е доста натоварено, но той беше спокоен. Е, доколкото може да е спокоен Оливие, разбира се — усмихна се Мъндин. Беше ясно, че думите му не са язвителни, а обагрени с приятелски чувства. — Не казахте ли, че в крайна сметка убийството не е извършено в бистрото?

Гамаш кимна утвърдително:

— Опитваме се да открием мястото, където е убита жертвата. Всъщност, докато бяхме на панаира, моите хора имаха за задача да претърсят цялата околност, включително и вашата къща.

— Наистина ли? — Вече бяха на вратата на бараката, Мъндин се обърна и се вгледа в мрака. — Или са много добри, или не са направили нищо. Не се забелязва.

— Такава е целта — отвърна главният инспектор, но му направи впечатление, че за разлика от Питър, Стария Мъндин въобще не изглежда притеснен.

— Но защо да убиваш някого на едно място, а после да го местиш на друго? — попита младият мъж, без да очаква отговор. — Престъпникът по всяка вероятност е искал да се отърве от трупа, особено ако е убил човека в собствения си дом, но защо би го занесъл при Оливие? Изглежда ми странно, но пък бистротото е на доста централно място. Може просто да му е било удобно.

Гамаш не коментира твърдението. И двамата знаеха, че не може да е вярно. Бистротото наистина бе много удобно място да се захвърли труп. И това тревожеше Гамаш. Убийството не беше случайно, нито преместването на трупа.

Сред тях се движеше много опасен човек. Навярно изглеждаше щастлив, замислен или дори дружелюбен. Но това бе заблуда. Маска. Арман Гамаш знаеше, че когато открие убиеца и смъкне фалшивото му лице, ще се отлепи и кожата. Маската се бе сраснала с човека. Измамата бе пълна.

---

[1] *The Partridge Family* — популярен американски телевизионен сериал от 70-те години на XX век. — Б.пр. ↑

[2] Руска царска династия, управлявала от 1613 до 1918 г., когато царят и семейството му са разстреляни от болшевиките; има предположения, че две от децата, включително принцеса Анастасия, са оцелели. — Б.пр. ↑

[3] Кремав, жълт или пясъчен цвят на козината на коня. — Б.пр. ↑

[4] Хубавице моя (фр.). — Б.пр. ↑

[5] Кланица (фр.). — Б.пр. ↑

[6] Първият стих от едноименното стихотворение на английския поет Ралф Ходжсън (1871–1962), в което той засяга темата за правата

на животните. — Б.пр. ↑

[7] Но да (фр.). — Б.пр. ↑

[8] Бедният кон (фр.). — Б.пр. ↑

[9] Вината е моя (фр.). — Б.пр. ↑

[10] Изящни мозайки от дървени парченца или фурнир, залепени върху дървена плоскост. — Б.р. ↑

[11] „Свидетелите на Йехова“ е християнска секта, възникнала в САЩ през 1876 г. — Б.пр. ↑

[12] Вид цвете с жълти или жълто-оранжеви венчелистчета, което в Северна Америка е известно и под името Чернооката Сюзън. — Б.пр. ↑

[13] Томас Чипъндейл (1718–1779) — английски майстор на мебели, който твори в различни стилове, включително рококо и неокласицизъм. Мебелите му са с изключително висока антикварна стойност. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ТРИНАЙСЕТА

— Изкарахме си страхотно на панаира! Взех ти това. — Габри затвори вратата и светна лампите в салона на бистрото. Подаде плюшен лъв на Оливие, който го пое и го сложи в скута си.

— *Merci.*

— Чу ли новината? Гамаш каза, че жертвата не е убита тук. И ще ни върнат ръжените. Аз си искам ръжена, а ти? — усмихна се Габри лукаво. Но Оливие не си направи труда да отговори.

Готвачът продължи да обикаля мрачния салон, за да включи навсякъде осветлението, после запали огън в една от камините. Партньорът му продължи да седи на един от фотьойлите и да гледа през прозореца. Габри въздъхна, наля и на двамата по една бира и седна до Оливие. Отпиваха, хапваха кашу и гледаха селото, притихнало в късния следобед в края на лятото.

— Какво виждаш? — попита едрият мъж накрая.

— В какъв смисъл? Виждам същото, което и ти.

— Невъзможно. Това, което виждам, ме прави щастлив. А ти не си щастлив.

Готвачът бе свикнал с променливите настроения на партньора си. Оливие бе по-тихийт, по-сдържаният в двойката. Габри може и да изглеждаше по-чувствителен, но и двамата знаеха, че е тъкмо обратното. Русокосият мъж изживяваше всичко много дълбоко и го задържаше в себе си. Животът бе нанесъл повърхностни рани на Габри, ала Оливие бе ранен до мозъка на костите си, а дълбоката, скрита болка можеше да е смъртоносна.

И все пак беше най-добросърдечният мъж, когото Габри бе срещал, а той бе излизал с доста хора преди Оливие. Но всичко се промени, когато за пръв път съзря срамежливия и строен русокос мъж. Той плени огромното му сърце напълно и завинаги.

— Какво има? — попита Габри, наведе се и хвана слабите му ръце. — Кажете ми.

— Просто вече нищо не ме радва — призна Оливие накрая. —
Защо въобще да си правя труда? Повече никой няма да дойде. Кой би
искал да вечеря в ресторант, където е имало труп?

— Рут казва, че и без това всички сме ходещи трупове.

— Супер. Ще го използвам в рекламите.

— Е, поне не дискриминираш никого. Настоящи и бъдещи
мъртъвци — всички са добре дошли при нас. Едва ли има по-добър
лозунг от този.

Габри се взираше в Оливие и забеляза леко потрепване в
ъгълчетата на устните му.

— Не е ли страхотна новината, че според полицаите човекът не е
бил убит тук? Това е от огромно значение.

— Мислиш ли? — обнадежди се Оливие.

— Знаеш ли какво? — Габри изведнъж стана сериозен. —
Мисля, че е все тая. Смяташ ли, че Питър, Клара и Мирна щяха да ни
отбягват, дори ако бедният старец бе убит в бистрото? Семейство
Пара? Мосю Беливо? Всички те щяха да идват отново и отново, дори
някой да бе заварил тук планина от трупове. И знаеш ли защо?

— Защото харесват бистрото?

— Защото харесват теб. Обичат те. Слушай, Оливие, твоето
бистро е най-доброто, храната ти е най-вкусната, обстановката е най-
комфортната. Тук е великолепно. Ти си великолепен. Всички те обичат.
И знаеш ли какво?

— Какво? — промърмори кисело.

— Ти си най-милият и най-красивият мъж на света.

— Казваш го просто така. — Оливие отново се почувства като
малко момче. Докато другите хлапета търчаха и събираха жаби,
пръчки или скакалци, той търсеше утеха. Нежност. Събираше думи и
постъпки дори от непознати и ги тъпчеше в онази празнота, която
растеше в него.

Помагаше. Поне в началото. После разбра, че му трябва нещо
повече от голи думи.

— Мирна ли те подучи да го кажеш?

— Да, бе. Нищо от казаното не е вярно, всичко е тлъста лъжа,
която сме измислили с Мирна. Какъв ти е проблемът?

— Няма да разбереш.

Габри проследи погледа на Оливие, зареян през прозореца. Нагоре към хълма. Въздъхна. Вече бяха говорили за това.

— Не можем нищо да направим. Те са си там. Може би просто трябва...

— Какво трябва? — сопна се русият мъж.

— Да не си търсиш оправдание, за да продължиш да се цупиш? Това ли било?

Дори за човек като Оливие реакцията бе пресилена. Габри го успокои, че убийството не е станало в бистрото, че всички все още го обичат. Успокои го, че няма да го изостави. Какъв беше проблемът тогава?

— Виж, може би просто трябва да им дадем шанс. Кой знае, техният хотел със СПА център може дори да ни помогне.

Това бе последното, което Оливие искаше да чуе в този момент. Стана рязко и почти събори стола. Усещаше как гневът се разпалва в гърдите му. Беше като свръхсила. Правеше го неуязвим. Силен. Смел. Брутален.

— Хубаво, щом искаш, върви да се сприятелиш с тях. Или направо върви по дяволите!

— Нямах това предвид. Смятам, че не можем да ги накараме да изчезнат, затова е по-добре да ги приемем и да станем приятели.

— Говориш, сякаш сме в детската градина. Ще ни разорят. Разбираш ли? Когато пристигнаха, бях любезен с тях, но те поискаха да ни отмъкнат клиентите и дори персонала. Дали някой би отседнал в твоя смотан малък пансион, ако можеше да се настани в хотел?

Лицето на Оливие бе пламнало, червенината се разпростираше дори по кожата на главата, под оредяващата му руса коса.

— Какви ги говориш? Не ми пука дали хората ще идват. Много добре знаеш, че нямаме нужда от тези пари. Правя го просто за удоволствие.

Оливие се бореше да овладее яростта си. Да не направи последната, фатална крачка. Двамата се гледаха на кръв, а въздухът между тях трептеше от напрежение.

— Защо? — попита русокосият мъж накрая.

— Какво защо?

— Ако мъртвецът не е убит в бистрото, защо е попаднал тук?

Готвачът усети как гневът му се разсейва, прогонен от въпроса.

— Днес ми се обадиха от полицията — добави Оливие с почти монотонен глас. — Утре ще отидат да разпитат баща ми.

„Горкият Оливие“ — помисли си Габри. Значи все пак имаше за какво да се тревожи.

Жан Ги Бовоар слезе от колата и погледна към дома на мадам Поарие от другата страна на улицата.

Къщата изглеждаше паянтова и се нуждаеше от много повече от един пласт боя. Верандата бе изкривена, стълбите не изглеждаха никак стабилни, част от дъските по стените липсваха.

Бовоар бе посещавал десетки подобни домове из квебекските села. В тях, откак се бяха родили, живееха хора от едно по-старо поколение. Клотилд Поарие навярно пиеше кафето си от същата очукана чаша, която бе ползвала и майка ѝ. Спеше на леглото, в което е била зачената. По стените по всяка вероятност висяха хербаризирани цветя и декоративни лъжички, изпратени от роднини, забегнали към екзотични места като Римуски, Шикутими и Гаспе^[1]. До прозореца, близо до старата печка, стоеше люлеещ се стол. На него сигурно бе метнато зацапано плетено одеяло, поръсено с трохи. Щом прибереше мръсните чинии след закуска, Клотилд Поарие навярно седнаше на този стол и гледаше през прозореца.

Какво ли очакваше да види? Приятел? Познат автомобил? Поредната лъжица?

Дали го наблюдаваше в момента?

Волвото на Арман Гамаш се появи на билото на хълма и след минута спря зад колата на Бовоар. Инспекторите постояха и погледаха къщата мълчаливо.

— Проверих за „Варатан“-а — сподели младият мъж. Хрумна му, че на съборетината пред тях няма да ѝ се отразят зле стотина литра от въпросния лак. — Семейство Жилбер не са го използвали, когато са правили ремонта. Говорих с Доминик Жилбер. Каза, че искали да е възможно най-екологично чисто. След като изциклили дюшемето, отгоре минали с тунгово масло.

— Значи следите от „Варатан“ по дрехите на убития не са от имението „Хадли“ — заключи главният инспектор с разочарование. Следата му се беше сторила обещаваща.

— Защо дойдохме тук? — попита Бовоар, докато оглеждаше схлупената къща и ръждясалия пикап, паркиран в двора ѝ. Получил бе обаждане от шефа си, който пожела да се срещнат на това място, но така и не обясни с каква цел.

Гамаш разказа какво бе чул от Стария Мъндин за Оливие, мадам Поарие и нейните мебели. И по-конкретно за столовете „Чипъндейл“.

— Значи децата ѝ смятат, че Оливие я е прецакал? И съответно е прецакал и тях? — предположи Бовоар.

— Така изглежда.

Почукаха на вратата. След малко отвътре се чу кисел глас:

— Кой е?

— Главен инспектор Гамаш, мадам. От *Surete du Quebec*.

— Нищо лошо не съм направила.

Мъжете се спогледаха.

— Искаме да поговорим, мадам Поарие. Става въпрос за тялото, което намерихме в бистрото в Трите бора.

— Е, и?

Беше много трудно да се провежда разпит през три пръста олющено дърво.

— Може ли да влезем? Бихме искали да поговорим за Оливие Брюле.

Отвори им възрастна жена, дребна на ръст и слабичка. Погледна ги гневно, обърна се и бързо се прибра обратно в къщата. Гамаш и Бовоар я последваха.

Обзавеждането вътре отговаряше на представите на Жан Ги. Доколкото въобще можеше да се говори за обзавеждане. Изглежда, поколения наред бяха окачвали по стените разнообразни вещи по реда на пристигането им и така бяха създали хоризонтална разновидност на археологически разкопки. Колкото по-навътре в къщата навлизаха инспекторите, толкова по-нова изглеждаше украсата. По избелелите тапети с флорални мотиви се редуваха сухи цветя в рамки, ламинирани подложки за хранене, разпятия, картини с Исус и Дева Мария и... разбира се, лъжички.

— Чай? — Старицата вдигна чайника от печката. Бовоар отказа, но Гамаш прие. Жената донесе чаши за всички. — Е, кажете.

— Разбрахме, че Оливие е купил мебели от вас — започна младият мъж.

— Не просто някакви. Купи ги всичките. Слава богу. Плати ми повече, отколкото би дал някой друг, макар че децата ми може да са ви разказали различна история.

— Още не сме говорили с тях — уточни Бовоар.

— Нито пък аз, откакто си разпродадох нещата — призна възрастната домакиня, но това като че ли не я притесняваше. — Алчни са. Всичките до един. Чакаат ме да умра, за да си получат наследството.

— Как се запознахте с Оливие? — попита младият инспектор.

— Един ден се появи на вратата ми. Представи се. Интересуваше се дали имам нещо за продаване. Първите няколко пъти го изпъдих — усмихна се старицата, докато си припомняше. — Но имаше нещо в него. Продължи да идва. Затова накрая го поканих да влезе само за един чай. Започна да ме посещава горе-долу веднъж в месеца, пиехме чай и после си тръгваше.

— Кога решихте да му продадете вещите си?

— Ще стигна и дотам — сопна се бабата. Бовоар осъзна колко много усилия е хвърлил Оливие, за да се добере до тези мебели.

— Имаше една особено дълга зима. С много сняг и студ. Затова си казах: „Да върви по дяволите всичко, ще разпродам нещата си и ще се преместя в Сан Реми, в онзи нов старчески дом.“ Така и казах на Оливие. Заедно обиколихме къщата. Показах му всички боклуци, които бяха останали от родителите ми. Стари шкафове и скринове. Чамови грамади, боядисани в убити цветове — синьо и зелено. Опитах се да остържа боята от някои, но напразно.

Бовоар чу как началникът му си поема рязко въздух, но това бе единственият намек за болката, която явно го бе жегнала. Прекарал беше толкова много години покрай Гамаш, че знаеше за страстта му към антиките. Разбрал бе, че да свалиш стара боя е като да одереш нещо живо. Не биваше да се прави в никакъв случай.

— Значи показахте вещите си на Оливие. Той какво каза?

— Че ще вземе всичко накуп, включително вещите в бараката и на тавана, макар че там не го заведох. На тавана има маси и столове отпреди времето на баба ми и дядо ми. Щях да ги изхвърля на сметището, но мързеливите ми синове не дойдоха да помогнат. Така им се пада. Продадох всичко на Оливие.

— Спомняте ли си колко ви плати?

— Съвсем точно. Три хиляди и двеста долара. Стигнаха ми, за да купя това. От „Сиърс“^[2].

Гамаш погледна краката на масата. ПДЧ^[3]. Срещу новия телевизор бе разположен тапициран люлеещ се стол, а отстрани — секция от тъмен фурнир с декоративни чинии, подредени по рафтовете.

Мадам Поарие също се взираше в обзавеждането си, но нейното изражение бе гордо.

— Няколко седмици по-късно дойде пак и знаете ли какво ми донесе? Ново легло. Матракът все още си беше в найлонова опаковка. Дори ми го сглоби. Понякога ме посещава. Много мил човек.

Бовоар кимна. Мил човек, който бе платил на възрастната жена само частица от стойността на мебелите ѝ.

— Но не сте в старческия дом. Защо?

— След като се сдобих с ново обзавеждаше, домът ми вече изглеждаше по-различно. Усетих го повече като свой. Някак си отново ми хареса.

Старицата ги изпрати до вратата и Бовоар обърна внимание на изтривалката. Износена бе, но все още си беше там. Сбогуваха се и тръгнаха към дома на най-големия син, който беше на километър-два надолу по пътя. Отвори им едър мъж с шкембе и набола брада.

— Ченгета! — извика той на някого в къщата. И той, и домът му воняха на бира, пот и тютюн.

— Клод Поарие? — попита Бовоар. Беше просто формалност. Кой друг можеше да е? Наближаваше шейсетте и всяка година личеше по тялото и лицето му. Младият инспектор бе отделил час, преди да тръгне от временния щаб, за да проучи семейство Поарие. Да знае с кого си имат работа.

Дребни провинения. Пиянство и хулигански прояви. Кражби от магазини. Измами, свързани със социални помощи.

Бяха използвачи — хора, които търсеха кусур на всеки и всичко и сочеха с пръст. Все пак навярно понякога имаха основание да роптаят. Като в случая с Оливие. Той наистина ги беше прецакал.

След като полицаите се представиха, Поарие се впусна в дълъг, прочувствен разказ. Бовоар правеше всичко възможно темата да не се отклонява от Оливие, но списъкът с хора, които бяха сторили зло на този мъж, беше безкраен. И включваше собствената му майка.

Накрая детективите се измъкнаха от задушната къща и с пълни гърди вдишаха свежия следобеден въздух отвън.

— Как мислиш, дали той е извършителят? — попита Гамаш.

— Определено изглежда ядосан — отвърна Бовоар, — но тъй като не е измислен начин да се телепортира труп в бистрото чрез бутоните на дистанционното, според мен е извън списъка на заподозрените. За да е извършил убийството, трябва да се е надигнал от онзи вмирисан диван за достатъчно дълго време, а аз не мога да си представя, че е способен да го стори.

Тръгнаха обратно към колите. Главният инспектор изглеждаше вгълбен в размишленията си.

— За какво мислите? — попита Жан Ги.

— Спомних си думите на мадам Поарие. Имала намерение да занесе всичките си антики на сметището. Представяш ли си?

Младият детектив видя, че тази мисъл причинява истинска болка на Гамаш.

— Но Оливие ги е спасил — продължи началникът. — Какво нещо е животът. Не е дал на госпожата достатъчно пари, но ѝ е дал внимание, правел ѝ е компания. Това има ли цена?

— Е, можете ли да ми продадете колата си? Ще ви правя компания в продължение на двайсет часа.

— Не бъди циничен. Някой ден може да се превърнеш в самотен старец и ще те питам тогава.

Докато караше след колата на шефа си по пътя към Трите бора, Бовоар се замисли по въпроса и стигна до извода, че Оливие наистина е спасил безценните старинни мебели и е подарил част от времето си на една свадлива бабичка. И все пак, можеше хем да бъде приятна компания на старицата, хем да ѝ плати прилична сума.

Но не го бе направил.

Марк Жилбер гледаше коня Марк. Конят Марк гледаше Марк Жилбер. Нито един от двамата не изглеждаше доволен.

— Доминик! — извика мъжът от обора.

— Да? — отвърна бодро съпругата му, като се зададе от къщата и тръгна през двора. Таила бе надежда, че Марк ще открие конете чак след няколко дни. Всъщност се надяваше никога да не ги открие. Но

това бе толкова слабо вероятно, колкото и мечтата ѝ да стане госпожа Кийт Партридж.

Завари мъжа си в сумрачната конюшня със скръстени на гърдите ръце.

— Какво е това?

— Конете — отговори Доминик, макар да подозираше, че Макарони може да е лос.

— Виждам, но каква порода са? Не са ловни, нали?

Жената се поколеба. За секунда се замисли какво ли би станало, ако каже, че са. Но предположи, че макар да не е експерт по конете, Марк няма да се хване.

— Не, по-хубави са.

— По-хубави? Как?

Изреченията му ставаха все по-кратки, което не беше добър знак.

— Ами... по-евтини са.

Доминик забеляза, че тези думи оказаха леко смекчаващ ефект. Май бе най-добре да му разкаже цялата история.

— Купих ги от кланицата. Щяха да ги заколят днес.

Марк остана мълчалив. Жена му виждаше, че той се бори с гнева си. Не се опитваше да го пусне, а да го задържи в себе си.

— Може би е имало причина да ги пратят за... знаеш какво.

— Клане? Не, прегледа ги ветеринар и каза, че са добре, или поне ще бъдат.

Оборът миришеше на дезинфектант, сапун и лекарства.

— Физически може да са добре, но не можеш да ме убедиш, че на този всичко му е наред. — Марк махна към адаша си, който разшири ноздри и изпръхтя. — Дори не е почистен. Защо?

Трябваше ли съпругът ѝ да е толкова наблюдателен?

— Ами, никой не можа да се доближи до него — призна Доминик, а после ѝ хрумна идея. — Ветеринарят каза, че му е нужно специално отношение. Би допуснал до себе си само изключителен човек.

— Така ли? — Марк погледна коня и тръгна към него. Жребецът отстъпи назад. Мъжът протегна ръка. Животното присви уши, но Доминик успя да дръпне съпруга си точно навреме, за да избегнат на косъм опасната захапка.

— Беше дълъг ден. Явно е объркан.

— Хмм — изсумтя замислено мъжът и излязоха от обора. — Как се казва?

— Гръм.

— Гръм — повтори Марк, за да усети как му звучи името. — Гръм! — изрече още веднъж, но този път повиши глас, все едно язди жребеца и го смушква да тича в галоп.

Карол ги посрещна на вратата на кухнята.

— Е — обърна се към сина си, — как са конете? Как е Марк?

— Добре съм, благодаря — погледна я недоумяващо той и прие напитката, която възрастната жена му подаде. — А Керъл как е?

Зад него Доминик размахваше ръце като пощуряла към свекърва си, която тъкмо се бе разсмяла и се канеше да каже нещо, но видя жестовете на снаха си и се спря.

— Добре. Харесват ли ти конете?

— „Харесвам“ е силна дума, а и „коне“ — също.

— Ще мине малко време, докато свикнем едни с други — намеси се Доминик. Взе чашата скоч от Керъл и отпи голяма глътка. Тримата излязоха в градината.

Докато жените си приказваха — повече приятелски, отколкото като свекърва и снаха, Марк се загледа в цветята, във вековните дървета, в прясно боядисаната бяла ограда и в полето, което се простираше отвъд. Скоро конете, или каквото там бяха, щяха да са навън и да пасат.

Марк отново изпита онова чувство на празнота, онова леко разкъсващо усещане, което съпровождаше разширяването на бездната.

За Доминик бе болезнено да изостави Монреал, а на майка му й беше трудно да си тръгне от град Квебек. И двете се разделиха с приятели. А Марк се бе преструвал, че му е тъжно, бе отишъл на всички прощални събирания с думите, че близки и познати ще му липсват, но всъщност не се чувстваше така наистина.

За да му липсват, трябваше да са били част от живота му, а те не бяха. Спомни си онова стихотворение на Киплинг, което баща му обичаше и го учеше да рецитира. По-точно онзи стих: „Ако зачиташ всеки, но не лазиш“^[4].

Над четиридесет и пет години Марк бе зачитал всеки, но нито един не бе достоен да му стане достатъчно близък.

Имаше куп колеги, познати, другари. Беше емоционален комунист. Всеки заслужаваше поравно внимание и зачитане, но никой — повече от това.

„И главно, сине мой — ще бъдеш Мъж!“ — така завършваше стихотворението.

Но заслушан в тихия разговор наблизо и загледан в тучните, безкрайни поля, Марк Жилбер си задаваше въпроса дали това е достатъчно. И дали изобщо е вярно.

* * *

Полицаяте се събраха около заседателната маса и Бовоар махна капачката на червения си маркер. Младият Моран бе забелязал, че това леко изщракване е като сигнала от пистолет, с който стартира всяко състезание. За краткото време, което бе прекарал в екипа на отдел „Убийства“, се бе привързал към миризмата на маркерите и към онзи отчетлив звук при отварянето им.

Седеше на стола си, както винаги леко нервен, и се притесняваше да не каже нещо тъпо. Полицай Лакост му беше помогнала. Докато събираха документите и докладите за оперативката, тя бе забелязала треперещите му ръце и бе прошепнала, че може би този път е най-добре само да слуша.

Младежът я бе погледнал учудено:

— Няма ли да си помислят, че съм идиот? Че нямам какво да кажа?

— Повярвай ми, няма начин със слушане да изгубиш тази работа. Или която и да е работа. Просто се отпусни, остави ме аз да говоря днес, а утре ще видим. Става ли?

Беше се вгледал в нея, за да проумее подбудите ѝ. Моран знаеше, че всеки си има подбуди. Някои хора действаха от добрина, други — не. Прекарал бе достатъчно време в *Surete*, за да разбере, че повечето служители в известната полицейска служба не се водят от желание да бъдат мили.

Работеше в среда на жестока конкуренция, а борбата за пост в отдел „Убийства“ не можеше да се сравни с нищо. Най-престижните

длъжности бяха в този отдел. Както и възможността да работиш с главен инспектор Гамаш.

Моран едва наскоро бе влязъл в екипа и се държеше на косъм в него. Една погрешна стъпка и щеше да изхвърчи през вратата и да бъде забравен на секундата. Нямахше да го позволи. Инстинктивно усещаше, че моментът е повратен. Дали полицаи Лакоств бе искрена?

— Добре, докъде сме?

Бовоар стоеше пред листовете хартия, закрепени за стената редом до карта на селото.

— Знаем, че жертвата не е убита в бистрото — започна Лакоств. — Но все още не сме наясно къде е извършено убийството и каква е самоличността на човека.

— Или защо трупът е бил преместен — добави Бовоар. Докладва за посещението у Поарие, *mere et fils*.^[5]

Лакоств разказа какво са разбрали тя и полицаи Моран за Оливие Брюле:

— На трийсет и осем е. Единствено дете. Роден и отраснал в Монреал. Бащата е на висша административна длъжност в железопътната компания, майката е била домакиня, но е починала. Живял е в разкош като малък. Учил е в гимназия „Нотр Дам дьо Сион“.

Гамаш вдигна вежди, щом чу името на водещото католическо частно училище. И Ани го бе посещавала, но бе обучавана от строгите монахини доста след Оливие. Синът му Даниел бе отказал и бе предпочел държавна гимназия, където учителите не бяха чак толкова взискателни. Ани бе изучавала логика, латински език и решаване на казуси. Даниел се бе научил да свива джойнт. И двамата се превърнаха в свестни и щастливи възрастни.

— Оливие има магистърска степен от *Universite de Montreal*^[6], а първата му работа след дипломиране е била в *Banque Laurentienne*^[7] — продължи да чете от записките си полицаи Лакоств. — Занимавал се е с ключови корпоративни клиенти. Явно е бил доста успешен. После е напуснал.

— Защо? — поинтересува се Бовоар.

— Не сме сигурни. Утре ще посетим банката, уговорихме си среща и с бащата на Оливие.

— Какво научихте за личния му живот? — включи се Гамаш.

— Разпитах Габри. Заживели са заедно преди четиринайсет години. Габри е една година по-млад, на трийсет и седем. Бил е фитнес инструктор в местния клуб на YMCA^[8].

— Габри? — учуди се Бовоар и си спомни едрия пухкав мъж.

— Случва се и на най-добрите — усмихна се Гамаш.

— След като Оливие напуснал работата в банката, двамата се отказали от апартамента си в старата част на Монреал и се преместили тук. Взели бистрото, което тогава още не било бистро, а железария, и се нанесли в жилището над него.

— Така ли? — изненада се младият инспектор. Не можеше да допусне, че бистрото е било нещо различно. Опита се да си представи лопати за сняг, батерии и крушки, окачени по откритите греди на тавана или подредени пред каменните камини. Не успя.

— Слушайте, има още — продължи Лакост. — Разрових се в архивите на имотния регистър. Преди десет години Оливие е купил не само бистрото, а и пансиона. И не е спрял дотам. Купил е всичко — бакалията, пекарната, бистрото и книжарницата на Мирна.

— Всичко? — повтори Бовоар невярващо. — Притежава цялото село?

— Горе-долу. Не мисля, че някой друг знае. Разговарях със Сара от пекарната и с мосю Беливо от бакалията. Казаха, че плащат наем на някакъв човек в Монреал. Имат дългосрочни договори с много приемливи условия. Пращат чековете си на името на фиктивно дружество — фирма, регистрирана под номер^[9].

— Оливие е фирма с номер? — попита Жан Ги.

Гамаш попиваше информацията и слушаше внимателно.

— Колко е платил? — поинтересува се по-младият детектив.

— Седемстотин и двайсет хиляди долара за всичко.

— Мили боже! — възкликна Бовоар. — Това са много закуски^[10]! Откъде е взел парите? Ипотека?

— Не, платил е в брой.

— Спомена, че майка му е мъртва. Може да е наследил богатството си от нея.

— Съмнявам се — поклати глава Лакост. — Починала е едва преди пет години, но ще проуча повече, като ида в Монреал.

— Върви по следите на парите — напомни ѝ Бовоар неписаното правило в разследването на престъпления и особено на убийства. А в

техния случай изведнъж се оказа, че има много пари за проследяване.

Жан Ги написа набързо известното до момента на лист, закрепен за стената, и после разказа за находките на съдебния лекар.

Моран слушаше в захлас. Значи така се разкриваха убийци. Не чрез лабораторни ДНК тестове, блюда на Петри, ултравиолетови снимки или други подобни. Те със сигурност бяха от полза, но тук беше истинската лаборатория. Младият полицаи хвърли поглед към отсрещния край на масата, където седеше другият човек, който само слушаше и не казваше почти нищо.

Главен инспектор Гамаш за момент отклони дълбоките си кафяви очи от Бовоар и срещна погледа на младия полицаи. И се усмихна.

Полицаи Лакост замина за Монреал малко след края на оперативката. Моран си тръгна към къщи, а Бовоар и Гамаш прекосиха бавно реката по каменния мост и се върнаха в селото. Минаха край притъмнялото бистро и се срещнаха с Оливие и Габри на просторната веранда на пансиона.

— Оставих ви бележка — каза готвачът. — Тъй като бистрот е затворено, всички отиваме на гости за вечеря и вие също сте поканени.

— Пак ли у Питър и Клара? — попита Гамаш.

— Не, у Рут — отвърна Габри и за награда получи две стъписани изражения. Човек би си помислил, че някой е насочил пистолет към снажните следователи от *Surete*.

Главен инспектор Гамаш изглеждаше изненадан, но Бовоар бе направо уплашен.

— Няма да е зле да си сложите протектора за слабини — прошепна Габри на Жан Ги, когато полицаят се изкачи по стъпалата на верандата.

— О, аз със сигурност няма да дойда. Вие? — попита Бовоар, когато влязоха вътре.

— Шегуваш ли се? Да изпуснем възможността да видим Рут в естествената ѝ среда? За нищо на света!

За двайсет минути главният инспектор успя да си вземе душ, да се чуе с Рен-Мари и да се преоблече в ежедневен панталон, синя риза с вратовръзка и жилетка от камилска вълна. Когато слезе в дневната, там го очакваше Бовоар с бутилка бира и картофен чипс.

— Сигурен ли сте, че не искате да останете, *patron*?

Гамаш трябваше да признае, че се изкушава, но поклати глава.

— Ще оставя свещ да гори до прозореца^[11] — обеща младият инспектор и изпрати с поглед началника си.

Облицованият със застъпващи се дъски дом на Рут бе през няколко къщи и гледаше към селския площад. Беше малка къща с веранда отпред и два фронтонна на втория етаж. Гамаш бе влизал и преди, но винаги въоръжен с бележник и въпроси. Никога като гост. Когато прекрачи прага, всички се извърнаха едновременно и се втурнаха да го посрещнат, но Мирна стигна до него първа.

— За бога, носите ли пистолет?

— Не, разбира се.

— Как така не?

— Опасно е. Защо ви е пистолет?

— За да я застреляте. Опитва се да ни убие. — Книжарката сграбчи Гамаш за ръкава и посочи Рут, която сновеше между гостите. Надянала бе престилка с къдрички и носеше яркооранжев пластмасов поднос в ръце.

— По-скоро се опитва да ни отвлече и да ни върне обратно в 1950-а — намеси се Габри.

— Навярно тогава за последно е посрещала гости — додаде Мирна.

— Ордъовър, стари друже? — Рут забеляза новодошлия посетител и се втурна към него.

Габри и Оливие се спогледаха:

— Има предвид теб.

Колкото и да бе невероятно, всъщност имаше предвид Гамаш.

— Майчице, патице! — възкликна Рут с доста несполучлив британски акцент. Зад нея се клатушкаше Роза.

— Говори така, откакто сме дошли — оплака се Мирна, дръпна се от пътя на подноса и събори купчина литературни притурки на „Таймс“.

Гамаш погледна с подозрение намазаните с кафеникава субстанция солени крекери, които се мъдреха върху оранжевия поднос. Надяваше се, че кафявото е фъстъчено масло.

— Чела съм за подобни състояния — продължи Мирна. — Някои хора започват да говорят със странен акцент след мозъчна травма.

— Обладването от дявола брои ли се за мозъчна травма? — попита Габри.

— Гръм да ме порази! — възкликна Рут.

Но най-поразителното в стаята не бяха нито висящите полилеи, нито мебелите от тиково дърво, нито благовъзпитаната по британски Рут и нейната съмнителна почерпка, нито пък затрупаните от книги, вестници и списания дивани или мекият зелен килим. В центъра на вниманието беше патицата.

Роза бе облечена в рокля.

— „Залегни и се покрый“^[12] — обяви Габри. — Буквално.

— Нашата Роза — промълви гордо Рут. Изоставила бе крекерите с фъстъчено масло и сега разнасяше стръкове целина с топено сирене.

Гамаш наблюдаваше сцената и се чудеше дали да не се обади на няколко места. Първо в Асоциацията за хуманно отношение към животните, а после в психиатричното отделение. Но Роза и Рут не изглеждаха притеснени. За разлика от гостите им.

— Искате ли едно? — Клара предложи на главния инспектор топче, покрито със семена.

— Какво е? — попита той.

— Според нас е лой, смесена със зърна. Използва се като храна за птици — поясни Питър.

— Защо ми го предлагате тогава? — попита Гамаш.

— Е, поне някой трябва да хапне от него, за да не обидим домакинята — измънка Клара и кимна към Рут, която внезапно се втурна към кухнята. — Прекалено сме уплашени.

— *Non, merci* — усмихна се детективът и тръгна да търси Оливие. Когато мина покрай кухнята, надникна и видя как възрастната поетеса отваря консерва. Роза стоеше върху масата и наблюдаваше стопанката си.

— Сега ще отворим това — бръщолевеше старицата с благ глас — и можем да го помиришем. Какво ще кажеш, да го помиришем ли?

Патицата нямаше намерение да казва нищо. Рут все пак подуши отворената консерва.

— Става — заяви. После избърса ръцете си с кърпа, посегна и повдигна ръба на роклята, с която бе накиприла Роза, за да приглади едно щръкнало перо.

— Мога ли да помогна? — попита Гамаш от вратата.

— Ах, колко сте любезен!

Главният инспектор примижа и се присви уплашено, защото очакваше старицата да го замери със сатър след тези думи. Но тя просто се усмихна и му подаде чиния с маслини, пълнени с парченца мандарини от компот. Гамаш я пое и се върна при гостите. Не беше изненадващо, че го посрещнаха, все едно се е присъединил към тъмната страна. Беше благодарен, че Бовоар не е тук и не може да види Рут, по-смахната от обикновено, как се преструва на англичанка, как Роза щипука насам-натам в рокля и как самият той сервира храна, която по всяка вероятност ще убие или осакати всеки, достатъчно глупав да я вкуси.

Инспекторът поднесе чинията към Оливие:

— Маслина^[13]?

Русокосият мъж и партньорът му погледнаха към хапките.

— Това означава ли, че аз съм мандарината? — обади се Габри.

— Светът не се върти около теб — скастри го Оливие.

Готвачът отвори уста, но предупредителните изражения на всички останали го накараха да я затвори отново.

Питър, който тази вечер оставаше малко встрани от разговорите и бе прегърнал чашата си с вода, се усмихна. Нещо подобно му беше казала и Клара, когато ѝ сподели, че се е почувствал поруган от полицейското претърсване на дома им.

— Защо? — попитала го бе тя.

— Ти не се ли чувстваш оскърбена? Някакви чужди хора гледат произведенията ти.

— За мен е вид изложба. Повече хора са разгледали картините ми днес следобед, отколкото през цялата ми кариера. Да пратят още ченгета. Особено ако си носят чековите книжки — засмяла се бе художничката весело. Но бе забелязала, че съпругът ѝ е угрижен. — Какво има?

— Картината ми не е готова за чужди очи.

— Ох, Питър, говориш така, сякаш този обиск има нещо общо с творбите ти.

— Е, има, разбира се.

— Те търсят убиец, а не художник!

И така между тях се бе настанила поредната неудобна истина.

Гамаш и Оливие се отделиха от групата и се усамотиха в един ъгъл.

— Разбрах, че сте купили няколко сгради преди известно време.

Собственикът на бистрото леко поруменя, изненадан от темата. Огледа стаята крадешком, за да се увери, че никой не подслушва разговора.

— Реших, че е добра инвестиция. Бях спестил малко пари от предишната си работа, а Трите бора ми се стори добро място за нов бизнес.

— Явно. Платили сте почти седемстотин и петдесет хиляди долара.

— Обзалагам се, че сега сградите се оценяват на поне милион.

— Възможно е. Но сте платили в брой. Инвестицията наистина ли си е заслужавала толкова?

Русокосият мъж се огледа, но никой не бе достатъчно близо, за да чуе разговора. Въпреки това сниши глас:

— Бистрото и пансионът работят доста добре... поне засега, но приятната изненада е търговията с антики.

— В какъв смисъл?

— Има огромен интерес към квебекските чамови мебели и доста ценни находки.

Гамаш кимна:

— Разговаряхме със семейство Поарие днес следобед.

Изречението на Оливие се вкамени.

— Вижте какво, те лъжат. Не съм измамил майка им. Тя сама поиска да продаде вещите си. Беше отчаяна.

— Зная. Говорихме и с нея. И със съпрузите Мъндин. Мебелите й явно са били в много лошо състояние.

Оливие се поотпусна.

— Така беше. Години наред са мухлясвали във влажна и студена барака и на тавана. Трябваше да изпъдим мишките. Някои предмети бяха почти непоправимо деформирани. Направо да му се доплаче на човек.

— Мадам Поарие сподели, че по-късно сте я посетили, за да й занесете ново легло. Много мил жест.

Светлокосият мъж сведе очи:

— Ами, да, исках да ѝ се отблагодаря.

Съвест, помисли си Гамаш. Този мъж имаше огромна и страховита съвест, която наглеждаше огромната му и страховита алчност.

— Казахте, че бистрото и пансионът работят добре „поне засега“. Какво имахте предвид?

Оливие погледна през прозореца за момент, после обратно към Гамаш.

— Хайде, хайде! Вечерята е сервирана! — изчурулика Рут.

— Какво да правим? — прошепна Клара на Мирна. — Можем ли да избягаме?

— Прекалено късно е вече. Ще ни спипат. Или Рут, или патицата ѝ. Единственото, което ни остава, е да се скрием под масата и да се молим слънцето да изгрее по-скоро. Ако се стигне до най-лошото, ще се престорим на умрели.

Гамаш и Оливие се насочиха към трапезата последни.

— Навярно знаете какво се случва в старото имение „Хадли“... — Когато инспекторът не отговори, събеседникът му продължи: — Изкъртили са всичко до голи стени, направили са основен ремонт и сега ще отворят хотел със СПА център. С десет масажни помещения и часове по йога и медитация. Ще предлагат СПА уикенди и пакети за корпоративни клиенти. Сума ти народ ще ни налази. Край с Трите бора.

— С Трите бора ли?

— Е, добре, де! — сопна се Оливие. — С бистрото и пансиона.

Седнаха при другите в кухнята, около бялата пластмасова градинска маса на Рут.

— Идва! — предупреди Габри, след което домакинята сложи по една купа пред всеки гост.

Гамаш огледа съдържанието на своята. Различаваше праскови от компот, бекон, сирене и желирани мечета.

— Всичко, което обичам — усмихна се поетесата. До нея, в гнездо от хавлиени кърпи, лежеше Роза, пъхнала човка под единия ръкав на роклята си.

— Скоч? — предложи домакинята.

— Да, моля. — Гостите протегнаха ръце с празни чаши, но Рут наля по малко уиски във всяка купичка.

След около три века мъчение гостите се разотидоха със залитане в тихата хладна нощ.

— Чао, чао! — помаха поетесата. Гамаш с облекчение чу последната ѝ дума, точно преди вратата да се затръшне зад гърба му: — Нещастници!

---

[1] Градчета в Източен Квебек, Канада. — Б.пр. ↑

[2] Верига универсални магазини в Северна Америка. — Б.пр. ↑

[3] Плоскост от дървени частици — вид пресован дървен материал, използван в масовото производство на мебели. — Б.пр. ↑

[4] „Ако“ от Ръдиард Киплинг, превод Стоян Медникаров. — Б.пр. ↑

[5] Майка и син (фр.). — Б.пр. ↑

[6] Университетът в Монреал (фр.). — Б.пр. ↑

[7] Лаврентийската банка (фр.). — Б.пр. ↑

[8] *Young Men's Christian Association (YMCA)*: Младежка християнска асоциация, основана в Лондон през 1844 г. — Б.пр. ↑

[9] Канадският търговски закон позволява регистрирането на фирми под номер. Обикновено това са нови компании, които още не са установили фирмената си идентичност и нямат бранд, или фиктивни дружества, които се ползват само за извършване на определени търговски операции, но не разполагат със собствени активи. — Б.пр. ↑

[10] Препратка към израза „Спестих от закуски“. — Б.р. ↑

[11] Да се пали свещ до прозореца е стара колониална традиция в Северна Америка — когато някой от семейството е извън дома, като пристигне добра вест или като знак за гостоприемство към замръкнали пътници. — Б.пр. ↑

[12] „Залегни и се покривай“ (*Duck and cover*) е американски образователно пропаганден филм от 1952 г. на тема гражданска отбрана в случай на ядрено нападение, предназначен най-вече за деца. Заглавието на филма може да се преведе буквално и като „Патица с покривало“. — Б.пр. ↑

[13] Игра на думи с името на Оливие. На английски „маслина“ е *olive*. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ЧЕТИРИНАЙСЕТА

Прибраха се в пансиона и завариха Бовоар, който ги чакаше. Или не съвсем. Беше дълбоко заспал на креслото си. До него имаше чиния с трохи и чаша мляко с какао. В камината все още догаряше жарава.

— Да го събудим ли? — попита Оливие. — Изглежда толкова спокоен.

Главата на Жан Ги се беше килнала настрани и от ъгъла на устата му се бе проточила тънка блестяща лига. Дишаше дълбоко и равномерно. На гърдите му седеше плюшеният лъв, който Габри бе спечелил за Оливие на панаира. Младият инспектор леко го придържаше с ръка.

— Като бебче ченге^[1] — промълви Габри.

— Сега се сетих, че Рут ме помоли да му дам това — заяви Оливие и подаде на Гамаш листче хартия. Главният инспектор го прие и тъй като бе отказал предложението им да помогнат, собствениците на пансиона уморено се затътриха нагоре по стълбите. Беше девет часът.

— Жан Ги — прошепна детективът. — Събуди се.

Сниши се и сложи ръка на рамото на по-младия си колега. Бовоар се сепна, изхърка и се събуди, а плюшеният лъв се катурна от гърдите му на пода.

— Какво става?

— Време е да си лягаме.

Младият мъж се понадигна и се намести в креслото.

— Как мина? — попита.

— Никой не умря.

— Това си е направо постижение в Трите бора.

— Оливие каза, че Рут му е дала нещо за теб.

Връчи му листчето. Бовоар разтърка очи, разгърна бележката и я прочете. После поклати глава и я подаде на началника си.

Може би има нещо в това,

което пропускам.

— Какво означава? Да не е заплаха?

Гамаш се намръщи:

— Нямам представа. Защо ще си прави труда да ти пише нещо?

— Ревнувате ли? Може би просто е смахната. — И двамата знаеха, че „може би“ е меко казано. — Като стана въпрос за смахнати, дъщеря ви се обади.

— Ани? — Главният инспектор се разтревожи и инстинктивно посегна към мобилния си телефон, макар да знаеше, че в долината на селото няма покритие.

— Всичко е наред. Искаше да си поприказва с вас за някакъв служебен проблем. Нищо сериозно. Просто иска да напуска.

— По дяволите, сигурно за това е искала да говорим вчера, когато ни се обадиха и ни извикаха тук.

— Е, не се притеснявайте, аз се справих със ситуацията.

— Ако си й казал да върви на майната си, това не се брои за справяне.

Бовоар се разсмя и се наведе да вдигне плюшения лъв.

— Определено има причина тя да е „лъвицата“ във вашето семейство. Свирепа е.

— Наричаме я така, защото е с голямо сърце и е много пламенна.

— И защото е мъжеядка?

— Ако всички качества, които мразиш у нея, бяха черти от характера на мъж, щеше да му се възхищаваш — отбеляза Гамаш. — Дъщеря ми е умна и умее да отстоява позициите си. Казва това, което мисли, и не отстъпва, когато я дразнят. Защо я предизвикваш? Всеки път, когато дойдеш на гости у нас и тя е там, всичко приключва със скандал. Вече започва да ми омръзва.

— Добре, ще се постарая да съм по-сдържан. Но тя е голяма досадница.

— Ти също. Двамата имате много общо. Какъв проблем е имала на работа? — попита главният инспектор и седна на съседното кресло.

— А, искала да поеме някакъв случай, но го дали на друг адвокат, който на всичкото отгоре бил по-неопитен. Поговорих си с

нея. Почти съм сигурен, че няма да отиде и да избие всички в кантората.

— Браво на моето момиче.

— Освен това се отказа от идеята да напуска. Казах ѝ, че ако вземе прибързано решение, може да съжалява.

— Така ли си ѝ казал? — усмихна се Гамаш. Колко нетипично за царя на импулсивността!

— Е, все някой трябваше да ѝ даде разумен съвет — отвърна Бовоар през смях. — Родителите ѝ са ненормални, както можете да се досетите.

— Чувал съм. Благодаря ти.

Съветът наистина бе разумен. Виждаше се, че Жан Ги е убеден в това. Изглеждаше доволен. Арман Гамаш си погледна часовника. Девет и половина. Посегна към телефона на Габри.

Докато главният инспектор разговаряше с дъщеря си, Бовоар разсеяно милваше лъва в скута си.

*Може би има нещо в това,
което пропускам.*

Най-големият страх при разследване на убийство бе тъкмо този. Да не пропуснат нещо. Главен инспектор Гамаш бе събрал великолепен екип. В отдела работеха почти двеста души, внимателно подбрани специалисти, които разследваха престъпления в цялата провинция.

Но екипът, който работеше пряко с главния инспектор, беше най-добрият. Бовоар бе убеден в това.

Самият той беше хрътката. Винаги бе начело и водеше групата.

Полицай Лакост бе ловецът — решителна и методична.

А главният инспектор? Арман Гамаш беше техният изследовател. Отиваше там, където никой друг не смееше, не можеше — или не му стискаше — да пристъпи. В пущинака. Гамаш откриваше бездните, пещерите и зверовете, които се криеха там.

Дълго време Бовоар си мислеше, че началникът му го прави, защото не го е страх от нищо. Но впоследствие осъзна, че главният инспектор също се страхува, и то много. В това беше силата му.

Разпознаваше страха у хората. А страхът преди всичко бе силата, която натискаше ножа, стоварваше юмука. Нанасяше удара по главата.

А младият полицай Моран? Какво даваше той на екипа? Жан Ги трябваше да признае, че бе започнал да харесва младежа. Но не бе сляп за неопитността му. Засега хрътката Бовоар ясно надушваше страха в това разследване.

Идваше от Моран.

Остави Гамаш в дневната да разговаря с дъщеря си по телефона и пое нагоре по стълбите. Докато се изкачваше, си тананикаше една стара песен на „Уийвърс“ и се надяваше, че шефът му не е забелязал как стиска в ръка плюшеното животно.

* * *

На следващата сутрин, когато мосю Беливо пристигна, за да отвори смесения си магазин, един клиент вече го чакаше пред вратата. Полицай Пол Моран стана от пейката на верандата и се представи на възрастния бакалин.

— С какво мога да ви помогна? — попита мосю Беливо, докато отключваше. Рядко се случваше някой от живеещите в Трите бора да има толкова спешна нужда от стоките му, че да го чака пред магазина. Но пък този младеж не беше тукашен.

— Имате ли парафин?

На навъсеното лице на мосю Беливо се появи усмивка:

— Имам всичко.

Пол Моран никога не бе влизал в магазина на бакалина и сега пристъпи вътре и се огледа. По тъмните дървени рафтове видя изрядно подредени консерви. Пред тезгяха имаше чували с кучешка храна и семена за птици. Над рафтовете бяха струпани стари кутии с настолни игри — табла, дама, „Змии и стълби“^[2], „Монополи“. Книги за оцветяване и пъзели бяха наредени на образцови купчинки. На една от стените бяха изложени зърнени храни, брашно, макарони и ядки, а на друга — различни видове боя, гумени ботуши и хранилки за птици.

— Ей там е, до бурканите. Зимнина ли ще си правите? — изкиска се старият бакалин.

— Много ли се търси? — поинтересува се Моран.

— По това време на годината? Често се налага да правя нови зареждания.

— А това? — Младежът взе една метална кутия и я показа на мосю Беливо. — От него колко продавате?

— По няколко бройки. Повечето хора отскачат до магазина на „Канейдиън Тайър“ в Ковънсвил, ако им предстои ремонт, или пък в някой склад за строителни материали. При мен гледам да има по две-три кутии за всеки случай.

— Кога за последно продадохте от тях? — попита младият полицай, докато плащаше покупките си. Не очакваше отговор, но реши все пак да попита.

— През юли.

— Наистина ли? — Моран си каза, че трябва да контролира по-добре изражението си по време на разпит. — Как е възможно да си спомняте?

— Такава ми е работата. С времето човек научава навиците на клиентите си. И когато купят нещо необичайно като това — посочи металната кутия, преди да я прибере в хартиения плик на младежа, — ми прави впечатление. Всъщност купувачите бяха двама. Типично.

Полицай Пол Моран си тръгна от смесения магазин на мосю Беливо с торба покупки и с доста неочаквана информация.

* * *

Полицай Изабел Лакост започна деня си с по-лесния от двата разпита. Натисна бутона и вратата на асансьора се затвори с плъзгане. Качи се на последния етаж на небостъргача, в който се намираха офисите на *Banque Laurentienne* в Монреал. Докато чакаше, младата жена се загледа през прозореца — от едната страна се ширеше пристанището, а от другата се простираше увенчаният с огромен кръст хълм Мон Роял^[3]. В централната част на града бяха скупчени множество великолепни стъклени сгради, които отразяваха лъчите на слънцето и амбициите и постиженията на този забележителен френски град.

Изабел Лакост винаги се изненадваше, че я обзема гордост, когато гледа центъра на Монреал. Архитектите бяха успели да

постигнат прекрасно съчетание между внушителност и чар. Гражданите на града не обръщаха гръб на миналото си. Квебекчани си бяха такива — за добро или за зло.

— *Je vous en prie*^[4] — усмихна се секретарката и посочи вратата, която тъкмо бе отворила.

— *Merci.* — Полицай Лакост влезе в просторен и впечатляващ кабинет. На бюрото седеше слаб, атлетичен мъж на средна възраст. Изправи се, заобиколи писалището и протегна ръка за поздрав. Представи се като Ив Шарпантие.

— Разполагам с част от информацията, за която помолихте — заяви мъжът на изтънчен френски. За Лакост бе голямо удоволствие да говори на своя език с ръководители на компании. Хората от нейното поколение имаха тази възможност. Но бе чувала родителите, бабите и дядовците си да говорят за миналото и познаваше достатъчно историята, за да знае, че само преди трийсет години навярно щеше да води разговора с англоезичен мениджър, който не знае френски. Английският ѝ бе перфектен, но не беше там работата.

Прие предложението за чаша кафе.

— Темата е доста деликатна — призна мосю Шарпантие, когато секретарката му излезе и затвори вратата след себе си. — Не бих искал да си помислите, че Оливие Брюле е престъпник, и със сигурност никога не сме имали намерение да повдигаме обвинения.

— Но?

— Първите няколко години бяхме много доволни от него. За съжаление, най-силно ни впечатляват печалбите, а той се справяше чудесно в това отношение. Бързо се издигна. Хората го харесваха, особено клиентите. Повечето ни служители са лицемерни, но Оливие беше искрен. Отнасяше се уважително към всички, създаваше впечатление на тих и скромнен човек. Беше приятно да се работи с него.

— Но? — повтори Лакост с лека усмивка, като се надяваше, че така ще омекоти настоятелния си тон. Мъжът отвърна на усмивката ѝ.

— Изчезнаха фирмени пари. Няколко милиона. — Мъжът изчака да види реакцията на полицейската служителка, но тя го слушаше, без да променя любезното си изражение. — Започнахме дискретно да разследваме случая. Междувременно изчезнаха още пари. В крайна сметка следите ни отведоха до двама души. Единият беше Оливие. Не можем да повярвам, но след няколко разговора той си призна.

— Възможно ли е да е прикривал колегата си?

— Съмнявам се. Честно казано, другият служител, макар и умен, не беше достатъчно интелигентен, за да измисли такава схема.

— Не се иска много интелигентност, за да си присвоиш незаконно фирмени средства. Всъщност, бих казала, че трябва да си доста глупав.

Мосю Шарпантие се разсмя:

— Съгласен съм, но очевидно не се изразих достатъчно ясно. Парите липсваха от сметката на дружеството, но не бяха просто откраднати. Оливие ни показа какво е направил. Цялата пътека. Явно е следял някакви трансакции в Малайзия, забелязал е възможности за инвестиции, които според него били фантастични, и ги предложил на своя началник. Той обаче не бил съгласен с него. Затова Оливие решил да действа сам, без разрешение. Имал е документите за всичко и е смятал да върне парите в сметките заедно с печалбите. И е бил прав в преценката си — онези три милиона се бяха умножили и станали двайсет.

Този път Лакост реагира. Не каза нищо, но когато видя изражението ѝ, мъжът кимна:

— Именно. Момчето имаше нюх за пари. С какво се занимава сега?

— Уволнихте ли го? — попита полицайката, като пренебрегна въпроса.

— Сам напусна. Не бяхме решили какво да правим с него. Управителите много се двоумяха. Прекият му началник беше бесен и искаше да го провесим от последния етаж на сградата. Обяснихме му, че нямаме такава практика. Вече.

Лакост се разсмя:

— Но някои от вас са искали да го задържат?

— Беше много добър в работата си.

— А именно — да прави пари. Убедени ли сте, че наистина е имал намерение да върне сумата?

— Ето, точно там беше проблемът. Половината от нас му вярваха, останалите — не. В крайна сметка Оливие сам подаде молба за напускане, когато осъзна, че е изгубил доверието ни. А изгубиш ли нечие доверие, лоша работа...

„Лоша работа — помисли си полицай Лакост. — Много лоша.“

Сега Оливие живееше в Трите бора. Но макар да бе избягал от големия град, не бе избягал от самия себе си.

Лоша работа.

Тримата полицаи от *Surete* се събраха около масата във временния щаб.

— Докъде сме? — попита Бовоар, застанал отново пред листовите на стената.

Вместо отговори под вече написаните въпроси бяха добавени два нови:

Къде е извършено убийството?
Защо трупът е бил преместен?

Поклати глава. Навярно бяха тръгнали в грешна посока. Малкото неща, които изглеждаха вероятни в това разследване — като предположението, че оръжието на убийството е било ръжен за камина, не доведоха до нищо.

Не разполагаха с нищо.

— Всъщност знаем много важно обстоятелство — заяви Гамаш. — Човекът не е убит в бистрото.

— Което ще рече, че целият останал свят е възможно местопрестъпление — отбеляза младият инспектор.

— Знаем, че парафинът и „Варатан“-ът имат някаква роля. Наясно сме, че и Оливие е замесен.

— Но дори не знаем името на жертвата. — Бовоар ядосано подчерта съответния въпрос на листа.

Шефът му замълча за момент, после отвърна:

— Наистина не го знаем. Но ще го разберем все някога. Това е пъзел и когато поставим и последното парче на мястото му, ще ни се разкрие цялата картина. Просто трябва да имаме търпение. И да упорстваме. Нужна ни е още информация за останалите заподозрени. Семейство Пара, например.

— Събрах данните, за които помолихте — поизпъчи се полицай Моран. — Хана и Рор Пара са пристигнали тук към средата на

осемдесетте години. Като бежанци. Сега са канадски граждани.

— Напълно законни? — попита Бовоар с леко съжаление в гласа.

— Напълно законни. Имат едно дете — Хавък, на двацет и една години. Семейството е много активно в чешката общност. Помогнали са на още няколко чешки граждани да се преместят в Канада.

— Добре, добре — махна с ръка младият инспектор. — Нещо интересно?

Моран сведе поглед към твърде подробните си записки и се запита какво ли е важно според колегата му.

— Откри ли нещо от миналото им, преди да се преместят тук? — обади се Гамаш.

— Не, сър. Обадих се в Прага, но архивите им от онова време явно не са много добри.

— Така. — Бовоар щракна капачката върху маркера. — Нещо друго?

Полицай Моран постави хартиен плик по средата на заседателната маса.

— Тази сутрин минах през смесения магазин и купих това.

Извади калъп парафинов восък от торбичката и обясни:

— Мосю Беливо каза, че всички купуват парафин, особено по това време на годината.

— Не ни върши работа — намръщи се Бовоар и седна на мястото си.

— Да, но ето това може и да е от полза — продължи Моран и измъкна от плика метална кутия с етикет, на който пишеше „Варатан“.

— Продал е две такива кутии на двама различни клиенти през юли. Една на Габри и една на Марк Жилбер.

— А! Така ли? — Бовоар стана и свали капачката на маркера.

Като всеки гражданин на Монреал полицай Лакост познаваше странния и ексцентричен жилищен комплекс „Хабитат“, построен по случай голямото световно изложение „Експо 67“. Строителството е било авангардно за времето си и все още предизвикваше такива оценки. Сградите, символ на творчеството и въображението, бяха издигнати на Ил де Съор^[5], на брега на река Сейнт Лорънс^[6]. Видеше ли веднъж „Хабитат“, човек не го забравяше никога. Вместо да

проектира сграда със стандартна правоъгълна или квадратна форма, архитектът бе оформил всяка стая като отделен куб. Комплексът приличаше на камара от разхвърляни детски кубчета за игра. Всеки куб бе свързан със съседните: някои оставаха отгоре, други — отдолу, трети — отстрани, а слънчевата светлина преминаваше свободно през пролуките между тях и всички стаи бяха окъпани в светлина. Гледките от всяко помещение бяха великолепни — или към обширната река, или към величествения град.

Лакост никога не бе влизала в някой от апартаментите в „Хабитат“, но това щеше да се промени всеки момент. Жак Брюле, бащата на Оливие, живееше там.

— Заповядайте — покани я, без да се усмихва, мъжът, щом отвори вратата. — Казахте, че искате да говорим за сина ми.

Мосю Брюле бе здрав и набит, с буйна тъмна коса. Изобщо не приличаше на Оливие. Зад него полицайката забеляза блестящ дървен под, камина от тъмносиви каменни плочи и огромни прозорци с изглед към реката. Апартаментът беше обзаведен скъпо и с вкус.

— Дали ще е удобно да седнем?

— Дали ще е удобно да говорите по същество?

Мъжът стоеше на вратата, запречил пътя на посетителката си. Не искаше да я допусне в дома си.

— Както ви казах и по телефона, аз съм от отдел „Убийства“. Разследваме престъпление, извършено в Трите бора.

Мосю Брюле остана равнодушен.

— Селото, в което живее синът ви. — Мъжът кимна кратко и Лакост продължи: — Открехме труп в местното бистро.

Нарочно не уточни кой е собственикът на заведението. Бащата на Оливие чакаше полицайката да се доизкаже и по никакъв начин не показва, че чулото му говори нещо, че е разтревожен или загрижен.

— Бистрот на Оливие — заяви Лакост накрая.

— И какво точно искате от мен?

Не беше необичайно да се натъкнат на разбити семейства, докато разследват убийства, но не бе очаквала да попадне на такова точно тук.

— Бих искала да науча повече за Оливие, за детството и юношеството му, за миналото му, за интересите му.

— Попаднали сте на грешния родител. Трябва да се обърнете към майка му.

— Съжалявам, но разбрах, че е починала.

— Така е.

— По телефона ми казахте, че е учил в „Нотр Дам дьо Сион“. Училището има много добра репутация, но е само до шести клас. А след това?

— Мисля, че продължи в „Лойола“. Или пък в „Бребьоф“. Не си спомням.

— *Pardon?* С майка му разделени ли бяхте?

— Не, никога не бих се развел. — Това беше най-емоционалното му изречение. Явно много повече го разстройваше перспективата за развод, отколкото нечия смърт или дори убийство.

Лакост чакаше. И чакаше. Накрая Жак Брюле проговори:

— Често отсъствах по работа. Бях съсредоточен върху кариерата си.

Но полицай Изабел Лакост, която издирваше убийци и все пак бе наясно в кои училища учат децата ѝ, знаеше, че това не с добро обяснение, нито пък извинение.

— Някога имал ли е проблеми? Участвал ли е в сбивания? Създавал ли е неприятности?

— Оливие? Никога. Беше нормално момче. Прибирал се е с ожулени колене, но нищо по-сериозно.

Лакост се чувстваше, все едно разпитва желиран бонбон или стои пред търговец, който ѝ описва качествата на мебели за трапезария. По време на разговора мосю Брюле едва не нарече сина си „то“, сякаш беше неодушевен предмет.

— Кога за последно се чухте с него? — попита Лакост. Не че беше важно за разпита, но ѝ стана любопитно.

— Нямам представа.

Трябваше да се досети. Младата жена се наклони да си тръгва и докато се отдалечаваше, бащата на Оливие извика след нея:

— Предайте му много поздрави.

Лакост спря пред асансьора, натисна бутона за повикване и погледна едрият мъж, който стоеше на вратата и спираше всичката светлина, с която бе изпълнен апартаментът му.

— Можете да му ги предадете лично. Дори да му отидете на гости. Познавате ли се с Габри?

— Габри?

— Габриел, неговата половинка.

— Габриела? Не, не ми е казал за нея.

Асансьорът дойде и докато влизаше в него, полицайката се зачуди дали мосю Брюле ще успее да намери Трите бора. Запита се какво ли крие този мъж.

Но пък синът му явно също пазеше много тайни.

Беше късно утро, Оливие стоеше пред вратата на бистрото си и се колебаеше дали да отключи. Да пусне хора вътре. Може би тълпата щеше да заглуши гласа, който все още звучеше в главата му. Гласът на Отшелника. И онази ужасна приказка, която свързваше Оливие с по-възрастния мъж. Дори и в смъртта тази връзка бе неразривна.

В полите на пустата планина се появил юноша. Като всички други в околността и той бил чувал историите за лошите деца, които пращали тук като жертвоприношения за умилюстивяване на страховития Планински цар.

Огледал се наоколо в търсене на детски кости, разпилени в прахта, но нямало нищо. Никакъв признак на живот. Или дори на смърт.

Когато се накарал да си тръгва, дочул лека въздишка. Дотогава нищо не помръдвало, но изведнъж подухнал едва доловим ветреца. Младежът го усетил по тила си, усетил хлада върху кожата си и настръхнал. Погледнал надолу към тучната зелена долина, гъстите гори и сламените покриви, и се зачудил защо е сглупил толкова, че да се качи тук. Сам.

— Не! — сякаш му прошепнал вятърът. — Не!

Юношата се обърнал.

— Тръгвай... — чул отново.

— Не тръгвай! — носело се във въздуха като молба.

---

[1] Габри навярно си мисли за *lion cub* — малко лъвче. Английските думи *sor* (ченге) и *cub* (кутре, пале) имат близко звучене. — Б.р. ↑

[2] Древна индийска игра. — Б.пр. ↑

[3] Вулканичен хълм или малка планина, на който е кръстен град Монреал. — Б.пр. ↑

[4] Заповядайте (фр.). — Б.пр. ↑

[5] Островът на монахините (фр.). — Б.пр. ↑

[6] В превод Свети Лаврентий. — Б.р. ↑

ГЛАВА ПЕТНАЙСЕТА

Тримата следователи излязоха от временния щаб заедно, но пътищата им се разделиха на затревения селски площад. Бовоар остави началника си и полицай Моран, които трябваше да разговарят за пореден път с Оливие и Габри, и се насочи към имението „Хадли“.

Инспекторът се чувстваше доста самоуверен. Бяха хванали семейство Жилбер в лъжа. Вчера Доминик го бе уверила, че не са използвали „Варатан“. С голямо удоволствие бе обяснила как са решили да са „еко“. Но сега имаше доказателство, че са купили *половин литър* лак за дърво.

Енергичността в походката на Жан Ги обаче не беше вследствие само на това откритие. Инспекторът изгаряше от любопитство — направо нямаше търпение — да види старото имение „Хадли“ обновено.

Гамаш натисна дръжката на входната врата на бистрото и с изненада установи, че е отключено. По-рано сутринта, докато Габри му сервираше закуската от *rain dore*^[1] с пресни ягоди и банани, кленов сироп и бекон, стопанинът на пансиона бе признал, че не знае кога Оливие ще отвори бистрото.

— Може би никога — въздъхна. — Какво ще стане с нас тогава? Ще се наложи да приемам само гости, които си плащат.

— Добре, че държиш пансион — подхвърли Гамаш.

— Звучи като преимущество, нали? Лошото е, че страдам от безкраен мързел.

И все пак, когато Гамаш и полицай Моран прекрачиха бистрото след съвещанието, Габри вече беше на бара и лъскаше плота. От кухнята се носеше аромат на изтънчена храна.

— Оливие! — извика готвачът, отдалечи се от бара и добави с чуруликащ гласец: — Ето ги и първите ни гости след убийството!

— Ох, за бога, Габри! — дочу се от кухнята и на пода издрънча тенджерата. След няколко секунди собственикът на бистрото изхвърча през летящата двойна врата: — А, вие ли сте...

— Само ние, за съжаление. Трябва да ви зададем няколко въпроса. Имате ли минута?

Оливие ги погледна така, сякаш всеки момент щеше да каже „не“, но си промени мнението и посочи креслата до камината. В нея отново гореше огън. А ръжените бяха върнати по местата им.

Гамаш насочи поглед към полицаи Моран и младежът му отвърна с ококорени от изненада очи. Нали главният инспектор не очакваше той да проведе разпита? Но времето си течеше и никой не казваше нищо. Пол Моран се разрови в паметта си за инструкции. „Не бъди твърде строг. — Това едва ли щеше да е проблем. — Накарай заподозрения да се отпусне.“ Габри му се усмихваше, докато бършеше ръце в престилката си и чакаше. „Дотук добре — помисли си младежът. — Явно номерът с полицаия идиот действа. Де да беше само номер...“

Усмихна се на двамата мъже и продължи да рови трескаво в ума си. Досега беше разпитвал само шофьори, карали с превишена скорост по автомагистрала 10. Едва ли бе необходимо да проверява шофьорската книжка на Габри.

— Във връзка с убийството ли? — попита услужливо готвачът.

— Да, точно така — успя да каже Моран, щом събра кураж. — Макар че не е точно във връзка със самото убийство, а с малка неяснота, която възникна покрай него.

— Моля — изрече Оливие и посочи един стол, — седнете.

— Не е особено важно — допълни младежът, докато всички сядаха. — Просто нещо за уточняване. Питаме се защо сте купили „Варатан“ от мосю Беливо през юли.

— Купили ли сме? — намръщи се Оливие и погледна към Габри.

— Е, аз купих. Нали си спомняш, че трябваше да освежим бара?

— Престани вече! Барът ми харесва такъв, какъвто си е — възрази русокосият мъж, — със състарен ефект.

— Срамота! Състарих се и аз покрай теб. Помниш ли как изглеждаше, когато го купихме? Целият блестеше.

Всички отпразвиха поглед към дългия дървен бар, върху който стояха касовият апарат и бурканите със смесени захарни бонбони,

желирани бобчета и анасонови лулички. Зад бара, по рафтовете, бяха подредени бутилки с алкохол.

— Важна е атмосферата — настоя Оливие. — Всичко тук трябва или да е старо, или да изглежда така. Не казвай нищо! — Вдигна ръка, за да прекъсне Габри, преди да е отговорил, сетне се обърна към полицаите: — Винаги спорим по този въпрос. Когато се нанесохме на това място, то беше железария. Всички характерни и оригинални елементи бяха изкъртени или покрити.

— Гредите бяха скрити под звукоизолиращи плочи за таван — добави готвачът. — Дори камините бяха разрушени и превърнати в складови пространства. Наложих се да наемем зидар, който да ги изгради наново.

— Наистина ли? — впечатли се Гамаш. Камините изглеждаха оригинални. — Но защо ви е трябвал „Варатан“?

— Да, Габри. За какво ни е? — настоя Оливие.

— Ами, щях да сваля боята на бара, да го мина с шкурка и да го лакирам, но...

— Но...?

— Надявах се Стария Мъндин да се съгласи да го ремонтира вместо мен. Той знае какво прави. И не би имал нищо против.

— Забрави. Никой няма да пипне с пръст този бар!

— Къде е кутията, която сте купили от мосю Беливо? — попита младият полицай.

— В мазето у дома.

— Може ли да я видя?

— Щом искате. — Габри погледна Моран, сякаш младежът бе умопобъркан.

Жан Ги Бовоар не можеше да повярва на очите си. Беше му приятно да разглежда имението „Хадли“. Досега Марк и Доминик Жилбер го бяха развели из всичките великолепни спални с камини и плоски телевизори, СПА вани и душеве с пара. Стените на баните бяха от блестящо мозаечно стъкло. Във всяка стая имаше кафемашина.

Очакваха първите си гости.

Сега бяха на долния етаж, в СПА центъра, където осветлението бе приглушено, а цветовете и ароматите — успокояващи. Разопаковани

козметични продукти чакаха да бъдат подредени по рафтове, които още не бяха монтирани. Тази част от имението, макар и недовършена, щеше да е не по-малко разкошна от останалите.

— Имаме още около месец — обясняваше Марк. — Надяваме се да посрещнем първите гости през дългия уикенд на Деня на благодарността. Тъкмо обсъждахме каква реклама да пуснем във вестниците.

— Според мен не трябва да избързваме, но Марк смята, че ще се справим в срок. Повечето персонал е вече нает. Четирима масажисти, инструктор по йога, персонален треньор и рецепционистка. Това са само хората, които ще работят в СПА центъра.

Съпрузите бърбореха въодушевено. Бовоар си каза, че на Инид навярно ще ѝ хареса много тук.

— Колко ще вземате за двойна стая?

— Една нощувка в хотела и една лечебна СПА процедура излизат общо триста дващест и пет долара — отговори Марк. — Цената е за стандартна стая, за настаняване през седмицата, но включва закуска и вечеря.

Нито една от стаите не му се беше сторила стандартна. Но и цената не беше такава. Колко пък можеше да струват тия кремове? Е, би могъл да доведе жена си за годишнината от сватбата. Оливие и Габри щяха да го убият, но пък защо изобщо да разбират? С Инид можеше изобщо да не излизат от хотела. Кой би искал да излиза, ако е настанен в такъв разкош?

— Цената е на човек — допълни собственикът на имението, след което угаси осветлението и отново се изкачиха нагоре по стълбите.

— Моля?

— Триста дващест и пет долара на човек. Без включена туристическа такса — уточни Марк.

Бовоар бе доволен, че е зад домакина си и той не вижда изражението му. Явно само богатите имаха право на лечебни процедури.

До момента обаче инспекторът не бе забелязал и следа от „Варатан“. Оглеждаше подовете, плотовете на масите и вратите и за голяма радост на съпрузите Жилбер не спираше да хвали майсторската работа. Но всъщност най-вече наблюдаваше дали ще долови издайническия блясък. Неестествената лъскавина.

Нищо.

Пред входната врата се поколеба дали да не ги попита направо, но още не искаше да разкрива всичките си карти. Остана да разгледа и двора, като не пропусна да забележи окосените ливади, новите насадени цветя в градините и стройните, красиво подкастрирани корони на дърветата.

Чувството му за ред бе удовлетворено. Така трябваше да изглежда провинцията. Цивилизовано.

Изад ъгъла на къщата се зададе Рор Пара. Буташе ръчна количка и спря, когато видя Бовоар.

— Мога ли да ви помогна с нещо?

Жан Ги се представи и погледна конския тор в количката.

— Май са ви намерили още работа, а? — отбеляза инспекторът и закрачи редом до Пара.

— Харесвам конете. Радвам се, че се завърнаха. Старата госпожа Хадли също имаше коне. Но сетне разтуриха обора, а пътеките в околността обраснаха.

— Чух, че новите собственици са ви поръчали да ги разчистите.

Пара изръмжа:

— Много работа. Но синът ми помага, когато може, а и на мен ми харесва. В гората е спокойно.

— Ако не броим странниците, които бродят наоколо — добави Бовоар и се вгледа в предпазливото изражение на мъжа.

— Какво искате да кажете?

— Ами, споделили сте пред полицай Лакост, че сте забелязали непознат човек да се крие в гората. Но не убития старец. Според вас кой е бил тогава?

— Може да съм се объркал.

— Е, защо говорите така? Не вярвате, че наистина сте се заблудили, нали?

Този път Бовоар се вгледа наистина внимателно в мъжа. Беше потен и мръсен, омазан с тор. Имаше набито и мускулесто тяло. Но тези неща не го правеха глупав. Всъщност Жан Ги бе убеден, че човекът е много умен. Тогава защо го бе излъгал току-що?

— Писна ми хората да ме гледат, все едно съм им казал, че са ме отвлекли извънземни. Онзи се появи само за миг и веднага изчезна. Търсих го, но напразно. Не съм го виждал оттогава.

— Може би си е отишъл.

— Може би.

Продължиха да вървят мълчаливо. Във въздуха се носеха острите миризми на прясно окосено сено и тор.

— Чух, че новите собственици на имението много държат всичко да е екологично чисто. — Бовоар нарочно изрече думите с укорителен тон, все едно претенциите на семейство Жилбер са пълни глупости. Ултрамодерни измишльотини на градски чеда. — Сигурно не ви позволяват да използвате пестициди и синтетични торове.

— Самият аз отказвам да ги използвам. Така им казах. Трябваше да ги науча как да компостират и дори да рециклират отпадъците си. Май не бяха чували за рециклиране. И си носеха покупките в найлонови торбички, представяте ли си?

Бовоар, който също пазаруваше с торбички за еднократна употреба, поклати глава. Пара изсипа конския тор върху една димяща купчина, обърна се към Жан Ги и се изкиска.

— Какво? — попита инспекторът.

— Сега са от еко по-еко. В което няма нищо лошо, разбира се. Де да можеше всички да са като тях.

— Значи ли това, че в ремонта не са използвали никакви токсични вещества, като „Варатан“, например?

Набитият мъж отново се разсмя:

— Искаха, но аз ги разубедих. Казах им за тунговото масло.

Бовоар усети, че надеждите му се изпаряват. Остави Рор Пара край компостера, върна се до къщата и натисна звънеца. Трябваше направо да зададе въпроса. Отвори му мадам Жилбер, майката на Марк.

— Бих искал да поговоря още малко със сина ви, ако нямате нищо против.

— Разбира се, инспекторе. Ще влезете ли?

Дамата беше любезна и приятна. За разлика от сина си. Изпод неговото приятелско и ведро държание от време на време надничаше снизходителност и надутост. Увереност, че той е богат, а останалите не са, което по някакъв начин ги поставяше под нивото му.

— Ще изчакам тук. За нещо дребно е.

След като жената изчезна в къщата, Бовоар остана пред входа да се любува на прясната бяла боя, на полираните мебели, на букета във

вестибюла отсреща. Усещане за ред, покой и гостоприемство. В имението „Хадли“. Не можеше да повярва. Въпреки че Марк Жилбер не страдаше от липса на недостатъци, това постижение трябваше да му се признае. През прозореца на антрето нахлуваше дневна светлина, а дървеният под блестеше.

Блестеше.

---

[1] Пържени филийки (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ШЕСТНАЙСЕТА

Когато мадам Жилбер се върна с Марк, инспектор Бовоар вече бе вдигнал килимчето и разглеждаше внимателно пода на малкото антре.

— Какво има? — попита възрастната жена.

Както бе коленичил, инспекторът вдигна очи и с жест нареди Карол и сина ѝ да останат на място. После отново се приведе.

Подът бе лакиран с „Варатан“. Беше гладък и твърд, а покритието изглеждаше прозрачно и лъскаво. С изключение на едно малко петно. Жан Ги се изправи и отупа панталоните си.

— Имате ли безжичен телефон?

— Ще го донеса — каза Марк веднага.

— По-добре да отиде майка ви, ако не възразява. — Бовоар погледна Карол Жилбер, тя кимна и излезе.

— Какво има? — Мъжът се наведе и се взря в пода.

— Знаете много добре какво, мосю Жилбер. Вчера вашата съпруга заяви, че не сте използвали „Варатан“, че се стараете да щадите околната среда. Но това не е вярно.

Марк се разсмя:

— Прав сте. Наистина тук подът е лакиран с „Варатан“. Но тогава още не знаехме, че има и по-добро средство. После спряхме да го ползваме.

Бовоар се втренчи в собственика на имението. Чу потропване на токчета по дървен под. Карол Жилбер се връщаше с телефона.

— Самият аз използвам „Варатан“ — заяви инспекторът. — Явно не съм толкова еко, колкото вас. Знаем, че изсъхва за около ден. Но докато напълно се втвърди, минава почти седмица. Този под не е лакиран преди месеци. Не сте започнали оттук, нали? Лакът е нанесен през последните няколко дни.

Жилбер вече изглеждаше нервен.

— Вижте, лакирах пода една нощ, докато жените спяха. Миналия петък. Това дюшеме е качествено, но има вероятност да се износи по-бързо от останалите в хотела, затова реших да го мина с „Варатан“. Но

съм лакирал само тук. Никъде другаде. Доминик и мама навярно дори не знаят.

— Не използвате ли тази врата често? Все пак е главният вход.

— Паркираме отстрани и влизаме през вратата на кухнята. Никога през главния вход. Но гостите ни ще използват именно него.

— Ето телефон — каза Карол Жилбер, щом се появи отново.

Бовоар ѝ благодари и позвъни на номера на бистрото.

— Там ли е главен инспектор Гамаш, *s'il vous plait?*^[1] — попита той Оливие.

— *Oui* — чу се след малко плътният глас на началника му.

— Открих нещо. Според мен трябва да дойдете. И донесете комплект за вземане на проби от местопрестъпление, моля.

— Местопрестъпление ли? Какво означава това? — възкликна раздражено Марк.

Но Бовоар вече не отговаряше на въпроси.

Гамаш и Моран пристигнаха след минути и инспекторът им показва лъснатия под. Както и лекото ожулване, което нарушаваше идеално гладката повърхност.

Моран направи няколко снимки, сложи си ръкавици и взе проби с пинсета.

— Ще ги изпратя веднага на лабораторията в Шербрук.

Младият полицай тръгна, а Гамаш и Бовоар се обърнаха отново към семейство Жилбер. Доминик тъкмо се бе прибрала от пазаруване и се бе присъединила към тях.

— Какво има? — попита тя.

Вече бяха в просторния вестибюл, антрето бе оградено с жълта полицейска лента, а килимът му бе навит на руло.

Гамаш изглеждаше строг, нямаше и следа от приветливия мъж.

— Кой е убитият?

Отвърнаха му три смаяни погледа.

— Казахме ви — отговори Карол. — Не знаем.

Главният инспектор кимна бавно:

— Да, така казахте. Заявихте също, че никога не сте виждали човек, който отговаря на описанието, но сте го виждали. Поне един от вас. И той знае точно какво ще разберем, когато излезе резултатът от лабораторията.

Членовете на семейство Жилбер се спогледаха.

— Мъртвецът е бил тук, лежал е на вашия под, лакиран неотдавна с „Варатан“. Лакът още не е бил добре изсъхнал и е полепнал по пуловера на човека. А по вашия под има влакна от същия този пуловер.

— Но това е абсурдно! — възкликна Карол, докато поглеждаше ту Гамаш, ту Бовоар. Тя явно също притежаваше умение да сменя кожата си и сега благата стопанка се бе превърнала в заплашителна жена с гневен и суров поглед. — Напуснете дома ни незабавно.

За голяма изненада на Бовоар, Гамаш се поклони леко, обърна се и понечи да си тръгне. Улови погледа на подчинения си и младият инспектор го разбра. След минути двамата се спускаха надолу по прашния път към Трите бора.

— Браво, Жан Ги. Два пъти претърсвахме имението, но и двата пъти сме пропуснали това.

— Тогава защо си тръгнахме? Трябваше още да сме там и да ги разпитваме.

— Може би. Но времето е на наша страна. Един от тях знае, че вероятно ще имаме доказателство до края на деня. Нека се пържи. Повярвай ми, не им направих услуга, напротив.

Бовоар се замисли и осъзна, че наистина е така.

Точно преди обяд Марк Жилбер се появи във временния щаб.

— Може ли да говоря с вас? — обърна се към Гамаш.

— Можете да говорите пред всички. Вече няма скрито-покрито, нали, мосю Жилбер?

Мъжът се наежи, но се въздържа и седна на стола, който му предложиха. Бовоар даде знак на Моран да се приближи и да си вземе бележника.

— Дойдох по свое желание, както виждате — изтъкна Марк.

— Виждам — потвърди Гамаш.

Марк Жилбер бе дошъл пеша до старата железопътна гара, без да бърза. През цялото време премисляше какво да им каже. Звучеше му добре, докато го казваше на дърветата, скалите и ятото патици, които отлитаха на юг. Сега не беше толкова уверен.

— Вижте, знам, че ще прозвучи нелепо — започна именно с фразата, която си бе обещал да не произнася за нищо на света. Наложих

си да се съсредоточи върху главния инспектор и да не обръща внимание на онази невестулка, асистента му, или на малоумния младеж, който си водеше записки. — Трупът просто си беше там и аз се натъкнах на него. Не можех да заспя, затова станах да се разходя. Бях тръгнал към кухнята да си направя сандвич, но минах покрай антрето на входната врата и го видях проснат на пода.

Втора си се в Гамаш, който го наблюдаваше със спокоен, но заинтригуван поглед. Детективът не го обвиняваше, нито пък гледаше с недоверие. Просто слушаше.

— Беше тъмно, разбира се, затова светнах една лампа и се приближих до него. Помислих си, че може да е пияница, който се е домъкнал от бистрото, видял е къщата и е решил да се разположи като у дома си.

Беше прав, наистина звучеше нелепо. И все пак главният инспектор не каза нищо.

— Щях да се обадя за помощ, но не исках да притеснявам Доминик и майка ми, затова тихо се прокраднах до човека. Тогава видях главата му.

— И разбрахте, че е убит — довърши вместо него Бовоар, който не вярваше на нито дума от казаното дотук.

— Така беше. — Марк погледна младия инспектор с благодарност, но когато забеляза ироничната му усмивка, отново се обърна към Гамаш. — Не можех да повярвам.

— Значи посред нощ в къщата ви отнякъде се появява труп на убит мъж. Не заключвате ли вечер? — попита Бовоар.

— Заключваме, но напоследък получаваме много доставки, а понеже самите ние не използваме често онази врата, явно сме забравили.

— Какво направихте после, мосю Жилбер? — поинтересува се Гамаш. Тонът му бе спокоен и разумен.

Марк отвори уста, затвори я и сведе очи към дланите си. Беше си обещал, когато се стигне до този момент, да не отклонява поглед настрани или надолу. Да не трепва. Но сега направи и трите.

— Помислих малко, после го вдигнах и го замъкнах долу в селото. До бистрото.

Ето на.

— Защо? — попита Гамаш.

— Щях да се обадя в полицията, дори телефонът беше в ръката ми. — Протегна празната си длан, сякаш бе доказателство. — Но се замислих за всичкият труд, който положихме, за да стегнем това име. Бяхме толкова близо, толкова близо. Оставаше ни малко повече от месец до отварянето на хотела, както знаете. Осъзнах, че вестниците ще гръмнат. Кой би дошъл на почивка в хотел със СПА център, ако там е намерен труп?

Въпреки нежеланието си Бовоар трябваше да се съгласи. Особено при тези цени.

— И затова решихте да го захвърлите в бистрото? — попита инспекторът. — Защо?

Жилбер се обърна към него:

— Защото не исках да го оставя в дома на друг човек. А и знаех, че Оливие държи ключ под саксията до входната врата. — Видя скептичните им погледи, но продължи: — Смъкнах мъртвеца долу, оставих го на пода на бистрото и се прибрах у дома. Взех едно килимче от СПА центъра и го преместих в антрето, за да покрив мястото, където намерих трупа. Знаех, че никой няма да забележи липсата, тъй като долу още нищо не е завършено.

— Намирате се в много опасна ситуация — предупреди Гамаш, без да откъсва очи от Марк. — Можем да повдигнем срещу вас обвинения за укриване на доказателства, за оскверняване на труп и за възпрепятстване на полицейско разследване.

— И да ви обвиним в убийство — добави Бовоар.

— Кажете ни цялата истина. Защо занесохте трупа в бистрото? Можете да го захвърлите в гората.

Марк въздъхна. Надяваше се да не му задават този въпрос толкова настоятелно.

— Помислих си го, но в Трите бора идват много деца през ваканцията. Не исках някое от тях да го намери.

— Благородно — отбеляза Гамаш, — но вероятността това да се случи не е голяма, нали? Колко често виждате деца, които си играят в гората покрай имението ви?

— Случвало се е. Вие бихте ли поели такъв риск?

— Бих се обадил в полицията.

Главният инспектор остави тези няколко думи да си свършат работата. Те лишиха Марк Жилбер от всякакви претенции за

възвишени мотиви. Свалиха маската му. Сега той бе просто мъж, който в най-добрия случай бе постъпил безотговорно, а в най-лошия бе извършил убийство.

— Истината — повтори почти шепнешком Гамаш.

— Занесох тялото в бистрото, за да си помислят хората, че човекът е бил убит там. Откакто пристигнахме, Оливие се държи ужасно с нас.

— И вие му подхвърлихте труп за отмъщение? — намеси се Бовоар. Самият той се сецаше за няколко човека, на които би подхвърлил труп. Но никога нямаше да го стори наистина. А този човек не се бе поколебал. Което показваше колко силно мрази Оливие. Рядко срещана и изненадващо силна омраза. И решителност.

Марк Жилбер се втренчи в ръцете си, после през прозореца и зашари с очи по стените на старата гара. Накрая се съсредоточи върху едрия мъж пред себе си.

— Така направих. Не трябваше, знам. — Поклати глава, сякаш се удивяваше на собствената си глупост. След това внезапно вдигна поглед напред настаналото мълчание. Очите му блестяха. — Чакайте малко. Нали не си мислите, че аз съм го убил?

Не казваха нищо.

Жилбер погледна единия инспектор, погледна и другия. Дори погледна малоумния млад служител, който държеше химикалка, готов всеки момент да продължи записките си.

— Защо да го убивам? Дори не знам кой е.

Мълчанието се проточи.

— Наистина. Не бях го виждал до онзи момент.

Накрая Бовоар наруши тишината:

— И все пак го намерихте във вашата къща. Мъртъв. Защо в дома ви е имало труп на непознат?

— Ето, виждате ли? — Жилбер оживено размаха пръст към Бовоар. — Виждате ли? Точно затова не се обадох на ченгетата. Знаех си, че точно така ще кажете. — Стисна главата си с ръце, сякаш за да събере разбърканите си мисли. — Доминик ще ме убие. О, боже! О, господи!

Мъжът отпусна рамене и клюмна, съкрушен от тежестта на постъпката му и от всичко онова, което предстоеше.

Точно тогава телефонът иззвъня. Полицай Моран се пресегна и вдигна слушалката:

— *Surete du Quebec*.

В другия край на линията някой говореше забързано и приглушено.

— *Desole* — отговори младежът, притеснен, че прекъсва разпита. — Не ви разбирам. — Всички го гледаха. Изчерви се и опита да слуша по-внимателно, но все още не разбираше какво му говорят. После схвана и рязко пребледня. — *Un instant*.^[2]

Покри с длан слушалката и обясни:

— Мадам Жилбер е. На територията на имението има някакъв мъж. Видяла го в гората зад къщата. — Отново се заслуша в гласа отсреща. — Казва, че човекът се приближава към къщата. Пита как да постъпи.

Мъжете се изправиха.

— О, боже, сигурно ме е видял да излизам и знае, че са сами — промълви Марк.

Гамаш взе телефона:

— Мадам Жилбер, заключена ли е задната врата? Можете ли да проверите сега? — Изчака отговор. — Добре, къде е мъжът в момента? — Докато слушаше, тръгна към изхода. Инспектор Бовоар и Марк Жилбер го последваха забързано. — Ще дойдем след две минути. Идете със свекърва си на горния етаж и се заключете в някоя баня. Онази, която ми показахте. Да, с балкона. Заключете вратите и дръпнете завесите. Стойте там, докато дойдем да ви вземем.

Бовоар вече бе запалил колата. Началникът му се качи до него, затръшна вратата и подаде телефона на Моран.

— Остани тук — нареди. — Вие също.

— Идвам с вас — настоя Марк и посегна към една от задните врати на автомобила.

— Останете. Трябва да говорите по телефона с жена си и да я успокоявате. Ще ни забавите, мосю!

Тонът на Гамаш бе повелителен и гневен.

Жилбер изтръгна телефона от ръката на Моран, а Бовоар натисна педала на газта. Колата се понесе по каменния мост и нагоре по улица „Мулен“ и спря на няколко метра от имението „Хадли“. Стигнаха за по-малко от минута. Слязоха от колата бързо и безшумно.

— Имате ли оръжие? — прошепна Жан Ги на началника си, докато тичаха приведени към ъгъла на къщата. Гамаш поклати глава отрицателно.

„Не е истина“ — помисли си Бовоар. Понякога му идеше да застреля шефа си.

— Пистолетите са опасни — отвърна главният инспектор.

— И тъкмо затова той — младият детектив кимна към задната част на имението — сигурно е въоръжен.

Гамаш вдигна ръка и Жан Ги замълча. С жестове главният инспектор посочи кой накъде да тръгне и след малко изчезна зад близкия ъгъл на къщата. Бовоар притича покрай входната врата и зави зад отсрещния ъгъл. И двамата тръгнаха към гърба на имението, където Доминик бе видяла непознатия мъж.

Главният инспектор се движеше колкото се може по-безшумно, притиснат плътно до стената. Трябваше да действат бързо. Непознатият бе там поне от пет минути и още никой не го беше спрял. Навярно дори вече бе в къщата. Много неща можеха да се случат за една минута, какво остава за пет.

Заобиколи един храст и стигна до следващия ъгъл на огромната стара постройка. Забеляза движение. Висок мъж. С шапка, ръкавици и спортно яке. Беше много близо до къщата, до задния ѝ вход. Щеше да им е много по-трудно да го хванат, ако влезе. Можеше да се скрие къде ли не и щеше да е още по-близо до двете жени.

Докато възрастният детектив наблюдаваше, мъжът се огледа и тръгна към двукрилата врата.

Гамаш пристъпи напред:

— Стой! — извика. — *Surete du Quebec*.

Мъжът застина на място. Беше с гръб към инспектора и не можеше да види дали той е въоръжен. Но детективът също не виждаше дали непознатият има пистолет.

— Горе ръцете! — нареди.

Натрапникът не помръдна. „Лош знак“ — каза си Гамаш. Подготви се да се хвърли настрана, ако мъжът се извърне и стреля. Но и двамата стояха неподвижно. Тогава непознатият рязко се обърна.

Главният инспектор бе добре обучен и опитен. Усети как времето се забавя и целият свят се свива. В този миг съществуваше единствено

човекът срещу него. Тялото му, ръцете му. И докато мъжът извърташе тялото си, Гамаш видя, че в дясната му ръка има нещо.

Детективът се сниши.

Изведнъж мъжът се оказа проснат на земята, а Бовоар беше отгоре му. Възрастният детектив се втурна напред и притисна ръката на заловения към земята.

— Държеше нещо, видя ли го? — попита настойчиво.

— Взех го — отвърна Жан Ги и Гамаш изправи мъжа на крака.

Инспекторите го погледнаха. Шапката бе паднала от главата му. Стоманеносивата му коса бе разчорлена. Беше висок и слаб като върлина.

— Какво правите, по дяволите? — изръмжа натрапникът.

— Влезли сте незаконно в чужда собственост — заяви Бовоар и подаде на началника си предмета, който бе изтръгнал от ръката на непознатия. Гамаш погледна. Беше пликче. С мюсли. Отпред на опаковката имаше печат.

„Маноар Белшас.“

Възрастният детектив се вгледа по-внимателно в задържания. Струваше му се познат. Мъжът отвърна с гневен и високомерен поглед:

— Как смеете? Знаете ли кой съм?

— Всъщност — отвърна Гамаш — знам.

С едно обаждане до Моран собственикът на имението бе освободен. Марк Жилбер се появи в дома си няколко минути по-късно — задъхан, защото бе взел целия път на бегом. Разбрал бе, че майка му и съпругата му са в безопасност, но с радост се убеди лично в това. Прегърна и целуна двете жени, след което се обърна към Гамаш:

— Къде е? Искам да го видя.

Личеше си, че иска да направи много повече.

— Инспектор Бовоар е с него. В обора са.

— Добре — отвърна Марк и тръгна към вратата.

— Марк, почакай! — Майка му се затича след него. — Може би е най-добре да оставим полицията да се оправя с това.

Карол Жилбер все още изглеждаше уплашена. И с основание, каза си Гамаш, като се сети за мъжа в обора.

— Шегуваш ли се? Този човек ни шпионира от известно време, а може би и не само това.

— Какво имаш предвид?

Мъжът се поколеба.

— Какво криеш от нас? — настоя жена му.

Марк стрелна Гамаш с поглед.

— Мисля, че натрапникът може да е убил онзи старец и да е оставил трупа в къщата. За да ни сплаши. Или е искал да убие някой от семейството. Помислил е бездомника за някого от нас. Не знам. Но първо се появява този труп, а после някакъв се опитва да нахълта в дома ни. Някой се опитва да ни навреди. Искам да разбера защо.

— Чакай, чакай малко — прекъсна Доминик мъжа си и вдигна ръка, за да го накара да замълчи. — Какво искаш да кажеш? Че трупът наистина е бил тук? — Погледна към вестибюла. — В дома ни? — Обърна се към Гамаш: — Вярно ли е? — Накрая пак погледна мъжа си: — Марк?

Той отвори и затвори уста, без да каже нищо. Сетне си пое дълбоко въздух и призна:

— Да, наистина беше тук. Полицайте бяха прави. Една нощ се събудих и го намерих. Изплаших се и постъпих глупаво.

— Занесъл си трупа в бистрото? — Доминик изглеждаше толкова шокирана, сякаш я бе зашлевил любим човек.

Майката на Марк се бе втренчила в него, като че ли се е напикал наред ресторанта на „Шато Фронтенак“^[3]. Направил го бе като малък веднъж и отлично си спомняше това изражение.

Умът му препускаше светкавично из тъмните си кътчета в търсене на човек, върху когото да хвърли вината. Нямаше как той да е виновен. Определено имаше фактори, които жена му не вземаше предвид. Не беше възможно да е постъпил като пълен идиот, както настояваше съпругата му с обвинителен поглед.

Но знаеше, че е точно така.

Доминик се обърна към Гамаш:

— Разрешавам ви да го застреляте.

— *Merci, madame*, но за да го застрелям, ми трябва още нещо. Например пистолет.

— Жалко — въздъхна жената и пак погледна към съпруга си. — Какво те е прихванало?

Марк им каза каква е била логиката му, която в три сутринта е изглеждала толкова очевидна и блестяща.

— Направил си го заради бизнеса ни? — повтори Доминик, когато той завърши разказа си. — Ако подхвърлянето на труповете е част от бизнес плана ни, нещо в него е много сбъркано.

— Е, не беше съвсем планирано — опита да се защити Марк. — Да, направих ужасна грешка, но не трябва ли да си задаваме друг въпрос? — Най-сетне бе открил нещо в онези тъмни кътчета, нещо, което да отклони вниманието от него. — Наистина аз преместих трупа. Но все пак кой го е оставил там?

Явно жените бяха толкова смаяни от признанието му, че въобще не бяха помислили за това. Но Гамаш се бе сетил и бе забелязал още нещо на лакирания под. Освен блясъка и малката грапавина. Нямаше никаква кръв. Бовоар също бе отчел този факт. Дори да бе търкал до припадък, Марк Жилбер нямаше как да почисти всичката кръв. Щяха да останат следи.

А такива нямаше. Само власинки от пуловера на мъртвеца.

Жилбер може и да беше убиецът, но не бе извършил престъплението пред собствената си входна врата. Старецът вече е бил мъртъв, когато тялото му се е озовало тук.

Марк се изправи:

— Именно това е една от причините да настоявам да видя мъжа, който се опита да влезе в къщата. Мисля, че може да има нещо общо с трупа.

Майка му се приближи и го хвана за ръката:

— Наистина смятам, че трябва да оставиш тази работа на полицията. Онзи човек сигурно не е добре психически.

Карол погледна Гамаш умолително, но главният инспектор нямаше намерение да попречи на Марк Жилбер да се изправи срещу натрапника. Напротив, искаше да види как ще протече срещата.

— Елате с мен — кимна детективът на Марк и се обърна към двете жени: — Можете и вие да дойдете, ако желаете.

— Е, аз идвам — обяви Доминик. — Навярно е по-добре ти да останеш тук — посъветва свекърва си.

— И аз ще дойда.

Когато се приближиха към обора, конете пасяха на оградената ливада отвън и вдигнаха глава. Бовоар не ги бе виждал досега и почти

се спъна, както си вървеше. Не му се беше случвало често да е покрай истински коне. Беше гледал коне във филми. Тези животни не приличаха на тях. Но пък и повечето мъже и жени не изглеждаха като Шон Конъри и Джулия Робъртс. Дори и да се вземе предвид естественият подбор обаче, тези същества бяха... ами... особени. Едното дори не приличаше на кон. Странните създания заотстъпваха сковано. Едно от тях се движеше настрана.

Пол Моран, който бе виждал много коне, се обади:

— Хубави крави.

Доминик Жилбер не му обърна внимание. Конете я привличаха. Докато нейният живот и този на близките ѝ внезапно се бе преобърнал, спокойствието на конете ѝ даваше утеха. Както и страданието им, помисли си. Не, не точно страданието, а търпението им. Щом те бяха изтърпели цял живот, изпълнен с болка и малтретиране, и тя можеше да понесе удар като този, който я очакваше в обора. Докато останалите продължиха напред, Доминик спря и се върна до ливадата, стъпи върху една кофа и се надвеси над оградата. Повечето коне все още се страхуваха и стояха надалеч. Но Бръшлян — едра, тромава, грозна и покрита с белези — пристъпи напред. Внимателно побутна с широкото си, плоско чело гърдите на Доминик, сякаш главата ѝ прилягаше точно там. Сякаш тя бе ключът. Когато жената се отдалечи и тръгна да догони останалите, за да се изправи срещу сянката в обора, усети конския мирис по ръцете си. Почувства успокоителния допир между гърдите си.

След като влязоха в сумрачната постройка, бяха нужни няколко минути, за да свикнат очите им с тъмнината. Малко по малко сянката започна да става все по-плътна и придоби човешка форма. Пред тях стоеше висок, слаб и изискан възрастен мъж.

— Оставихте ме да чакам — изрече тъмнината.

Марк не беше толкова добре със зрението, колкото твърдеше, и виждаше само очертанията на фигурата. Но думите и гласът на стареца казваха предостатъчно. Зави му се свят и протегна ръка. Майка му стоеше до него, хвана го и му помогна да се задържи на крака.

— Майко? — прошепна той.

— Всичко е наред, Марк — проговори фигурата отсреща.

Но Марк знаеше, че е тъкмо обратното. Чувал бе слуховете за старото имение „Хадли“ и за зловещите привидения, които го

обитаваха. Харесваше ги, защото благодарение на тях бяха купили къщата безсрамно евтино — никой друг не я искаше.

Но ето че сега нещо мръсно наистина се бе материализирало пред очите им. Имението „Хадли“ бе родило поредния си призрак.

— Татко?

---

[1] Моля (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Един момент (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Луксозен хотел в старата част на град Квебек. — Б.пр. ↑

ГЛАВА СЕДЕМНАЙСЕТА

— Татко?

Марк се взря в черния силует, по-тъмен от мрака в обора. Не можеше да сбърка този дълбок спокоен глас, завинаги жигосан в паметта му, в който прозираше неодобрение и лека усмивка, така че детето, момчето, мъжът не бе наясно какво е отношението на баща му към него. Но винаги бе подозирал.

— Здравей, Марк.

В гласа се долавяше нотка хумор, сякаш ситуацията бе поне малко смешна. Сякаш разтърсващият шок на Марк бе повод за забавление.

Доктор Венсан Жилбер прекрачи извън обора и излезе от света на мъртвите, на дневна светлина.

— Мамо? — обърна се Марк към жената до себе си.

— Съжалявам, Марк. Ела с мен.

Карол задърпа единствения си син навън и го накара да седне на бала сено. Марк почувства неудобното боцкане на остриите стръкове.

— Можеш ли да му донесеш нещо за пиене? — попита възрастната жена снаха си, но Доминик стоеше неподвижно с длан на устата си и изглеждаше почти толкова зашеметена, колкото и съпругът ѝ.

— Марк? — промълви Доминик.

Бовоар погледна Гамаш. Предстоеше им дълъг ден, ако тези хора възнамеряваха само да повтарят имената си.

Доминик се окопоти и тръгна бързо към къщата, дори след малко се затича.

— Съжалявам. Изненадах ли те?

— Разбира се, че го изненада, Венсан — сопна се Керъл. — Как очакваше да реагира?

— Мислех си, че ще е по-радостен.

— Ти никога не мислиш.

Марк изгледа баща си продължително, след което се обърна към майка си:

— Каза ми, че е мъртъв.

— Може да съм преувеличила малко.

— Мъртъв? Излъгала си го, че съм умрял?

Карол се нахвърли с думи върху съпруга си:

— Разбрахме се така да му кажа. Да не те е хванала деменцията?

— Мен? Мен? Имаш ли въобще представа какво се случваше в моя живот, докато ти играеше бридж?

— Да, изостави семейството си...

— Достатъчно — прекъсна ги Гамаш с вдигната ръка. Възрастните съпрузи положиха огромно усилие да се поуспокоят и да му обърнат внимание. — Искам да съм напълно сигурен, че разбирам правилно — обърна се главният инспектор към Марк. — Това баща ви ли е?

Марк Жилбер най-сетне се загледа продължително и внимателно в мъжа, който стоеше до майка му. Беше по-стар и по-слаб. Но все пак бяха минали почти двацет години, откакто бе „изчезнал в Индия“, както бе казала Карол. Няколко години по-късно тя призна, че го е обявила за мъртъв, и попита сина си дали иска да организират възпоменателна церемония.

Марк въобще не се бе замислил. Беше твърде зает и нямаше време да планира помен за човек, който бе отсъствал през целия му живот.

Така бе приключило всичко. Великия — защото баща му се смяташе за такъв, а и така го наричаха — бе забравен. Марк вече не говореше за него, не мислеше за него. Когато се запозна с Доминик и тя се поинтересува дали баща му е „онзи“ Венсан Жилбер, бе признал, че става дума за същия. Но вече бе мъртъв, пропаднал в някоя тъмна яма в Калкута, Бомбай или Мадрас.

— Не е ли светец? — попитала бе Доминик.

— Точно така. Свети Венсан. Който възкресява мъртвите и погребва живите.

Не бе посмяла да пита нищо повече.

— Ето. — Доминик се появи с поднос с чаши и бутилки. Не беше сигурна коя напитка е подходяща за случая. Сред всички управленски

срещи, вечери с клиенти и арбитражи, на които бе присъствала, никога не ѝ се бе случвало нещо подобно. Възкръснал баща. Но не и почитан.

Остави подноса с напитките на един пън и зарови лице в дланите си, за да вдиша острия аромат на коне и да се поотпусне. Свали ръце, но остана нащрек. Инстинктивно надушваше проблемите, а това определено беше проблем.

— Да, баща ми е — потвърди Марк и отново се обърна към майка си. — Значи не е мъртъв?

Гамаш си каза, че въпросът е любопитен. Не „Значи е жив?“, а „Значи не е мъртъв?“. Като че ли имаше разлика.

— Боя се, че не.

— Нали знаете, че съм тук? — обади се доктор Жилбер. — Чувам ви.

Но не изглеждаше смутен от случващото се, а по-скоро развеселен. Гамаш знаеше, че доктор Венсан Жилбер би бил страховит противник. Надяваше се, че този велик мъж — чувал бе, че е такъв — не е злодей.

Карол подаде на Марк чаша вода, взе една за себе си и седна на сламата до сина си.

— С баща ти се споразумяхме преди много време, че бракът ни е приключил. Както знаеш, той замина за Индия.

— Защо ми каза, че е загинал там? — попита Марк. Ако той не бе задал въпроса, Бовоар щеше да го направи. Инспекторът винаги си бе мислил, че семейството му е малко странно. У тях никога не се шепнеше и не се разговаряше с нормален тон. Всичко бе развълнувано и бясно. Повишаваше се тон, крещеше се, викаше се. Всеки се месеше в живота на другите. Беше пълна бъркотия. Копнял бе за мир и спокойствие и ги беше открил в лицето на Инид. Животът с нея бе кротък и улегнал, никога не стигаха твърде далеч, нито пък твърде близо.

Трябваше да ѝ се обади.

Но колкото и странно да бе неговото семейство, не можеше да се сравнява с фамилията Жилбер. Всъщност това бе едно от най-успокояващите неща в работата му. Неговото семейство беше нормално на фона на останалите, в които хората наистина се избиваха взаимно, вместо просто да си мислят да го направят.

— Стори ми се по-лесно — призна Карол. — Смятах, че ще съм по-щастлива като вдовица, отколкото като разведена жена.

— Но защо не помисли и за мен? — възрази Марк.

— Реших, че и за теб ще е по-лесно. Да вярваш, че баща ти е загинал.

— Как можа да си го помислиш?

— Съжалявам. Сгрешила съм — промълви майка му. — Но ти беше на двайсет и пет, а с баща ти не бяхте особено близки. Казах си, че сигурно ще ти е все едно.

— Затова го уби?

Венсан Жилбер, който досега мълчеше, се разсмя:

— Добре казано.

— Млъквай! — срязва го Марк. — След малко е твой ред. — Размърда се върху бодливото сено. Боцкането в задните части му напомни какъв задник е баща му.

— Той беше съгласен, без значение какво говори сега. Нямах да мога да го направя без негово съдействие. В замяна на свободата си прие да бъде мъртъв.

Марк се извърна към баща си:

— Вярно ли е?

Венсан Жилбер вече не изглеждаше толкова царствен и бе някак по-неуверен.

— Не бях на себе си. Не бях добре. Отидох в Индия, за да се преоткрия, и ми се стори, че най-добрият начин да го постигна е да се отрека напълно от стария си живот. Да стана нов човек.

— Значи за теб просто вече не съществувах? — възкликна Марк.
— Какво невероятно семейство! Къде беше?

— В „Маноар Белшас“.

— През последните двайсет години? Живял си в луксозна хижа двайсет години?

— О, не, не. Отсядах там няколко пъти това лято. Донесох ви това. — Посочи пакетчето, което бе на една от полиците в конюшната.
— За теб е — кимна към Доминик и тя отиде да го вземе.

— Мюсли. От „Белшас“. Благодаря ви.

— Мюсли? — попита Марк невярващо. — Връщаш се от оня свят и носиш зърнена закуска?

— Не знаех от какво имате нужда — отвърна баща му. — Разбрах от майка ти, че сте купили имот в този район, затова от време на време идвах да ви наглеждам.

— Рор Пара е забелязал вас в гората — досети се Доминик.

— Рор Пара? Рор? Шегувате ли се? Това да не е онзи трол? Мургавият набит мъж?

— Искаш да кажеш, свестният човек, който помага на сина ти да стегне имота? — поправи го Карол.

— Казвам това, което мисля.

— Стига, спрете и двамата! — Доминик изгледа гневно родителите на Марк. — Дръжте се прилично.

— Защо дойде? — попита Марк накрая.

Венсан Жилбер се поколеба. Седна на близката бала сено.

— Поддържах връзка с майка ти. Тя ми разказа, че си се оженил, че си започнал работа. Изглеждаше, че си щастлив. Но наскоро сподели, че си напуснал и си се преместил да живееш в някакъв пуцинак. Искях да се уверя, че всичко е наред. Не съм мак такъв идиот — промълви Венсан, а красивото му аристократично лице помръкна. — Знам, че това е голям шок за теб. Съжалявам. Не биваше да позволявам на майка ти да постъпва така.

— *Pardon?* — наежи се Карол.

— Може би изобщо нямаше да ти се обадя, но се появи онзи труп, полицаите дойдоха и ми се стори, че имаш нужда от помощта ми.

— Да, какво можеш да ми кажеш за мъртвеца? — попита Марк баща си, но той му отвърна с празен поглед. — Е?

— Какво? Чакай малко. — Венсан Жилбер отмести очи от сина си към Гамаш, който го наблюдаваше с интерес, после обратно. Изсмя се: — Шегувате ли се? Мислите, че имам нещо общо с трупа?

— Имаш ли? — настоя Марк.

— Наистина ли очакваш да ти отговоря? — Дружелюбният джентълмен пред тях не просто настръхна, а направо пламна. Всичко се случи толкова бързо, че Гамаш се стресна от трансформацията. Възпитаният, изтънчен и леко развеселен мъж внезапно избухна с такава мощна ярост, че емоцията го обхвана целия, изля се от него и погълна всички наоколо. Марк бе разбудил чудовището. Или бе забравил, че то се спотайва някъде дълбоко в баща му, или искаше да провери дали все още е там. Получи отговора си. Марк остана

абсолютно неподвижен, а единствената му реакция бе едва доловимо, издайническо разширяване на очите.

Колко много издаваха тези очи на Гамаш. В тях той видя дете, момче, младеж — всичките уплашени. Марк никога не знаеше как ще се държи баща му. Дали днес ще е любящ, добър и нежен? Или ще смъкне кожата от гърба му? С един поглед, с една дума. И ще остави момчето само с голотата и срама му. То ще повярва, че е слабо и мекушаво, глупаво и егоистично. Затова си бе изградило черупка — за да устоява на атаките. Но черупките бяха защита само за крехки и млади души. Гамаш знаеше, че когато човек порасне, те се превръщат в проблем. Защото въпреки че твърдата външна обвивка предпазва от болка, тя също така не допуска навлизането на светлина. И там вътре уплашената душица се превръща в нещо друго, откърмено в тъмнина.

Гамаш погледна Марк любопитно. Мъжът бе пробудил чудовището пред себе си и то, естествено, се бе надигнало и го бе нападнало. Но дали бе събудил и своето вътрешно чудовище? Или това се бе случило по-рано?

Някой бе оставил труп на прага им. Дали беше бащата? Или синът? Или пък друг?

— Аз очаквам да отговорите, мосю — намеси се главният инспектор и срещна твърдия поглед на Венсан Жилбер.

— *Доктор Жилбер* — поправи го възрастният мъж хладно. — Няма да позволя да ме принизявате. Нито вие, нито някой друг. — Погледна отново сина си, а след това детектива.

— *Desole* — поклони се леко Гамаш, без да сваля очи от ядосания мъж.

Извинението като че ли още повече вбеси Жилбер, който осъзна, че единият от двамата им е достатъчно силен да устои на обиди, а другият — не.

— Кажете за трупа — повтори Гамаш, сякаш водеха приятен разговор. Събеседникът му го погледна с ненавист.

С периферното си зрение главният инспектор забеляза коня Марк, който се зададе от ливадата. Изглеждаше като твар, която би яздил демон — кокалест, оцапан с кал и покрит с язви. Едното му око бе полусляпо, а другото шареше бясно. Гамаш предположи, че конят е бил привлечен от нещо, което най-последно му се е сторило познато. Гняв.

Двамата мъже продължиха да се гледат втренчено. Накрая Жилбер изсумтя насмешливо и махна с ръка, сякаш Гамаш и въпросът му бяха нещо незначително. Чудовището се оттегли в пещерата си.

Но конят се приближаваше все повече.

— Не знам нищо за него. Но си казах, че не изглежда добре за репутацията на Марк, затова исках да съм тук, в случай че има нужда от мен.

— Да имам нужда? От какво? — възрази синът. — Да изплашиш всички до смърт? Не можа ли просто да звъннеш на вратата, или да напишеш писмо?

— Нямах представа, че си чак толкова чувствителен. — Небрежно кльвване, малка рана. Влечугото се усмихна и се отдръпна.

Но на Марк му бе дошло до гуша. Протегна се над оградата и ухапа Венсан Жилбер по рамото. Конят Марк.

— Какво, по дяволите? — излая старецът и отскочи настрани, докато притискаше с длан олигавеното си рамо.

— Ще го арестувате ли? — обърна се Марк към Гамаш.

— А вие ще повдигнете ли обвинения?

Мъжът се вгледа в баща си, а после в жалкото създание зад него. Черно, окаяно, може би почти побъркано. Усмихна се:

— Не. Връщай се в гроба, татко. Мама беше права. Така е по-лесно.

Обърна се и тръгна към дома си.

— Ама че семейство — цъкаше с език Бовоар. Вече бяха почти в селото. Полицай Моран се бе върнал във временния щаб, след като оставиха семейство Жилбер да се дъвчат. — Все пак в този случай има някакво равновесие.

— В какъв смисъл? — поинтересува се Гамаш.

Вляво от тях Рут Зардо тъкмо излизаше от дома си, следвана от Роза. Патицата бе облечена с пуловер. Главният инспектор бе написал бележка с благодарности за снощната вечеря и я беше пъхнал в ръждясалата пощенска кутия на поетесата по време на сутрешната си разходка. Сега видя, че тя извади бележката, погледна я и я пъхна в джоба на овехтялата си жилетка.

— Ами, вече имаме един мъртвец и един възкръснал.

Арман Гамаш се усмихна и се запита дали размяната е честна. Рут ги забеляза точно когато Бовоар я зърна.

— Бягайте! — изсъска на началника си младият инспектор. — Аз ще ви прикривам.

— Твърде късно, синко. Патицата ни видя.

И наистина Рут, изглежда, нямаше нищо против да ги подмине, но Роза се приближаваше застрашително с характерното си клатушкане.

— Явно ви харесва — обърна се поетесата към Жан Ги, докато накуцваше зад птицата. — Но пък мозъкът ѝ е патешки.

— Мадам Зардо — поздрави я Гамаш усмихнат, а Бовоар продължи да гледа кръвнишки.

— Чух, че онзи Жилбер е оставил трупа в бистрото на Оливие. Защо не го арестувахте?

— Чули сте? — възкликна младият инспектор изненадано. — Кой ви е казал?

— Кой ли не. Цялото село знае. Е, какво? Ще арестувате ли Марк Жилбер?

— За какво? — попита Жан Ги.

— На първо време за убийство. Да не сте луд?

— Дали съм луд? Аз ли си водя патица, навлечена с пуловер?

— Че какво да я правя? Да я оставя да умре от студ, когато дойде зимата? Що за човек сте вие?

— Аз ли? Като си говорим за луди, каква беше онази бележка, която ми пратихте по Оливие? Дори не си спомням какво точно пишеше, но определено нямаше никакъв смисъл.

— Така ли мислите? — озъби се сбръчканата поетеса.

— *Може би има нещо в това, което пропускам.*

Гамаш цитира посланието, а Рут се извърна към него с хладен поглед:

— Това беше лично съобщение. Не беше за вас.

— Какво означава, мадам?

— Разгадайте си го сами. Това също. — Старицата мушна ръка в другия си джоб и извади внимателно сгънато листче. Подаде го на Бовоар и се отдалечи към бистрото.

Жан Ги погледна свършеното бяло квадратче в дланта си и го стисна в юмрук.

Инспекторите наблюдаваха как Рут и Роза прекосяват затревения селски площад. В другия му край имаше още няколко човека, които тъкмо влизаха в бистрото.

— Ясно е, че е побъркана — заяви Бовоар, когато се отправиха към временния щаб. — Но наистина зададе смислен въпрос. Защо не задържахме никого? Покрай онези двамата, баща и син, можехме да попълваме заповеди за арест цял следобед.

— С каква цел?

— Справедливост.

Гамаш се разсмя:

— Бях забравил за това. Имаш право.

— Сериозно, шефе. Можехме да повдигнем обвинения за какво ли не, от незаконно навлизане в чужд имот до убийство.

— И двамата знаем, че жертвата не е убита в онова фоайе.

— Но Марк Жилбер може да е убил човека другаде.

— И го е прибрал в собствения си дом, а после е решил да го премести в бистрото?

— Може пък бащата да го е направил.

— Защо?

Бовоар се замисли. Не можеше да приеме, че в семейство Жилбер никой не е виновен за нищо. А и убийството май доста им прилягаше. Макар че изглеждаше по-вероятно да се избият един друг.

— Може би е искал да навреди на сина си — предположи Жан Ги. Но това не звучеше правдиво. Спряха на каменния мост на Бела Бела и младият мъж отправи замислен поглед към реката. Слънчевите лъчи блещукаха по водната повърхност и игривите им движения за миг го хипнотизираха. — Възможно е да е точно обратното — започна предпазливо. — Може би Венсан Жилбер е искал да се върне в живота на сина си, но е имал нужда от повод. Теорията звучи малко нелепо, но този човек има огромно ego и не би могъл просто да потропа на вратата и да се извини. Имал е нужда от оправдание. Мога да си го представя как убива скитник. Някого, когото смята за по-низш от себе си. Някого, когото може да използва за целта си.

— За каква цел? — попита Гамаш, също загледан в бистрите води под моста.

Бовоар се обърна към началника си и забеляза слънчевите зайчета, които играеха по лицето му.

— Да се събере отново със сина си. Но е искал да се появи като спасител, а не просто като баща пройдоха, който се връща съсипан при семейството си.

Главният инспектор го погледна с интерес:

— Продължавай.

— Затова е убил скитник, който няма да липсва на никого. Оставил го е в антрето на къщата, където живее синът му, и зачакал фойерверките. Смятал, че ще се притече на помощ и ще застане начело на семейството, когато то има най-голяма нужда от него.

— Но тогава Марк преместил трупа и поводът изчезнал — додаде Гамаш.

— До този момент. Събитията се подредиха интересно. Щом открихме, че трупът наистина е бил в имението „Хадли“, таткото се появи около час по-късно.

Старшият детектив кимна и с присвити очи се вгледа отново в ромолящата вода на реката. Бовоар познаваше началника си добре и знаеше, че сега той предпазливо пристъпва в историята на този случай, внимателно се движи по хлъзгавите камъни и се опитва да открие пътеката, заличена от измамите и времето.

Жан Ги разгъна листчето в дланта си.

*Просто седя, където ме оставиха,
изваяна от камък и самозаблуда,*

— Кой е Венсан Жилбер, шефе? Стори ми се, че го познавате.

— Той е светец.

Бовоар се разсмя, но притихна, когато забеляза сериозното изражение на Гамаш.

— Какво имате предвид?

— Някои хора го смятат за такъв.

— На мен ми се стори като гадняр.

— Това е най-трудното. Да доловиш разликата.

— Вие вярвате ли, че е светец? — попита младият мъж почти боязливо.

Изведнъж Арман Гамаш се усмихна:

— Ще те оставя тук. Какво ще кажеш да се видим в бистрото след половин час за обяд?

Бовоар погледна часовника си. Дванайсет и трийсет и пет.

— Идеално.

Изпрати с поглед началника си, който бавно се върна по моста и се насочи към Трите бора. После младият инспектор отново сведе очи и дочете посланието на Рут:

*че божеството, което за удоволствие убива,
може и да лекува,*

Някой друг също следваше Гамаш с поглед. Оливие се взираше през прозореца на бистрото, докато зад него се носеше весел смях и касата дрънчеше. Заведението бе препълнено. Хора от цялото село, от цялата околност, се бяха стекли тук, за да обядват, да чуят някоя новина или да обменят клюки. Да разберат за последните драматични събития.

Имението „Хадли“ бе произвело поредния труп и го бе изплюло в бистрото. Или по-точно, неговият собственик. Всички подозрения бяха снети от Оливие, позорът бе изтрит.

Навсякъде около него хората обсъждаха и подхвърляха предположения за Марк Жилбер. За неговото психическо състояние и мотивите му. Дали той бе извършил убийството? Но за едно нещо нямаше никакъв спор, никакво съмнение.

С Жилбер бе свършено.

— Кой ще иска да отседне там? — дочу се глас. — Пара каза, че са изсипали цяло състояние, за да стегнат имението „Хадли“, а виж какво се случи.

Всички бяха съгласни. Беше жалко. Беше неизбежно. Новият хотел и неговият СПА център бяха съсипани още преди да отворят. Оливие продължи да гледа през прозореца как Гамаш бавно се приближава към бистрото. Рут изникна до рамото на русокосия мъж и докато той наблюдаваше неумолимия ход на главния инспектор, старицата промърмори:

— Представи си да те преследва това.

Клара и Габри си пробиха път през тълпата и застанаха до тях.

— Какво гледате? — поинтересува се художничката.

— Нищо — отвърна Оливие.

— Него — посочи Рут към Гамаш, който явно бе дълбоко замислен, но не спираше да върви. Не бързаше, но беше непоколебим.

— Навярно е доволен — обади се Габри. — Чух, че Марк Жилбер е убил човека и е донесъл трупа тук, в бистрото. Случаят е приключен.

— Тогава защо Гамаш не го е арестувал? — попита Клара и отпи от бирата си.

— Защото е идиот — изръмжа Рут.

— Всъщност Жилбер казал, че е намерил жертвата в дома си — заяви Клара. — Човекът вече бил мъртъв.

— Да, да. Сякаш подобно нещо се случва ей така, от само себе си — поклати глава Оливие. Останалите решиха да не напомнят, че на него му се беше случило точно така.

Клара и Габри се шмугнаха обратно в тълпата, за да напълнят празните си чаши на бара.

Келнерите пощуряваха от работа. Оливие реши да им даде бонуси. Щеше да ги компенсира за двата пропуснати дни, през които не можаха да си заработят надниците. Вяра. Габри винаги му казваше, че трябва да има вяра и да е спокоен, че нещата ще се подредят.

И те наистина се бяха подредили. Прекрасно.

Рут продължаваше да стои до него и потропваше ритмично с бастун по дървения под. Беше повече от изнервящо. Някак заплашително. Тихо, но неспирно. *Трон, трон, трон, трон.*

— Скок?

Въпросът трябваше да я накара да спре. Но старицата стоеше, опната като струна, и все така издигаше и спускаше ръката, с която държеше бастуна си. *Трон, трон, трон.* Тогава Оливие осъзна какво отмерва поетесата с този постоянен ритъм.

Главен инспектор Гамаш все така вървеше към бистрото. Бавно и неумолимо. С всяка негова стъпка Рут удряше в пода бастуна си.

— Чудя се дали убиецът знае какъв ужас е по петите му — обади се отново поетесата. — Почти ми е жал за него. Сигурно се чувства като в капан.

— Жилбер го е извършил. Гамаш ще го арестува скоро.

Но в синхрон с потропването на бастуна в гърдите на мъжа кънтяха ударите на сърцето му. Виждаше приближаването на Арман Гамаш. Тогава, като по чудо, детективът подмина бистрото. Оливие чу как иззвъня камбанката на входната врата на Мирна.

— Имали сте вълнения в имението „Хадли“.

Мирна наля чаша кафе за Гамаш и се приближи, докато той разглеждаше рафтовете.

— Така е. Кой ви каза?

— Кой ли не. Всички говорят. Марк Жилбер е оставил трупа в бистрото. Но хората не са сигурни дали той е убиецът.

— Какви теории обсъждат?

— Ами... — Книжарката отпи глътка кафе и проследи с поглед Гамаш, който крачеше край подредените книги. — Някои предполагат, че той го е извършил, а после е изхвърлил трупа в бистрото на Оливие, за да му отмъсти. Всички знаем, че двамата не се понасят. Но останалите смятат, че ако Жилбер наистина е имал такива намерения, навярно е щял да убие човека в бистрото. Защо да го убива другаде и после да го мести?

— Вие ми кажете. Нали сте психолог. — Инспекторът се отказа да търси по рафтовете и се обърна към Мирна.

— Бивш.

— Знанията не излизат в пенсия.

— Не мога да пропълзя обратно в рая, а?

Книжарката занесе чашите с кафе на масичката до прозореца и с госта ѝ се разположиха на креслата. Докато отпиваха от горещата напитка, Мирна мълчеше замислено. Накрая проговори:

— Не ми се струва вероятно.

Изглежда, не беше доволна от собствения си отговор.

— Искате ли да убиецът да е Марк Жилбер? — попита главният инспектор.

— Бог ми е свидетел, че е така. Всъщност преди не се бях замисляла, но сега, като се появи тази вероятност, ми се стори, че ще доста... ами... удобно.

— Защото е аутсайдер?

— Извън пределите — кимна Мирна.

— Моля?

— Знаете ли този израз, господин главен инспектор?

— Да, чувал съм го. Означава, че някой е сторил нещо неприемливо. Като убийство, например.

— Нямах това предвид. Знаете ли какъв е произходът на израза?

— каза жената и когато Гамаш поклати глава отрицателно, тя се усмихна. — Ние, книжарите, събираме такива мистериозни факти. Произхожда от Средновековието. Тогава хората строели крепости с дебели каменни стени, издигнати около един кръг. Виждали сте ги, нали?

Гамаш бе посещавал много древни замъци и крепости — или поне руините, останали от тях, но ясно си спомняше пъстрите илюстрации в книжките, които бе чел като дете. Кулите и стрелците на пост, назъбените крепостни стени, масивните дървени порти. Ровът и подвижният мост. А зад стените — вътрешен двор. Когато ги грозяло нападение, селяните винаги се втурвали вътре, мостът се вдигал, портите се залоствали. Всички били в безопасност. Или поне така се надявали.

Мирна разтвори длан и описа с пръст кръг върху нея:

— Наоколо са стените, които защитават. Те са пределите. — Спря пръста си върху меката плът в средата на дланта. — Тук си в безопасност.

— Значи, ако си извън пределите...

— Ти си чужд — довърши Мирна. — Враг.

Тъмнокожата жена бавно сви пръсти. Заради цвета на кожата си много добре знаеше какво е да си „извън пределите“. Прекарала бе целия си живот като аутсайдер, преди да се премести в това село. Сега тя беше във вътрешния кръг. Ред бе на семейство Жилбер да стоят отвън.

Но тук, „вътре“, не ѝ беше толкова удобно, колкото си бе представяла, че ще бъде.

Гамаш отпи глътка кафе и се загледа в събеседничката си. Интересно, явно всички знаеха, че Марк Жилбер е преместил група, но никой не говореше за другия член на семейството, който се бе завърнал от оня свят.

— Какво търсехте преди малко? — попита Мирна.

— Една книга, казва се „Създание“.

— „Създание“ ли? За брат Албер и неговата общност? — Книжарката стана и отиде до рафтовете. — Говорили сме за нея и преди.

Смени посоката и се отправи към вътрешността на книжарницата.

— Да, преди няколко години — потвърди Гамаш, изправи се и тръгна след нея.

— Сетих се. Дадох една на Стария Мъндин и Съпругата, когато се роди Чарлс. Мисля, че тиражът е изчерпан. Жалко. Блестящо четиво.

Вече бяха в отдела за стари книги.

— А, ето я! Останала ми е една. Малко е омачкана, някой е прегъвал ъгълчетата на страниците, но така става с най-хубавите книги.

Мирна подаде тъничкия том на Гамаш:

— Може ли да ви оставя тук? Обещах на Клара да се срещнем и бистро за обяд.

Арман Гамаш се отпусна в креслото до прозореца, през който струеше слънчева светлина, и зачете. За един гадняр, един светец и едно чудо.

Жан Ги Бовоар пристигна в препълненото бистро, поръча си бира на забързания Хавък и започна да си пробива път през тълпата. Хората наоколо разговаряха за панаира и за ужасното съдийство на конните надбягвания тази година — наистина най-лошото досега. Говореха си за времето. Но най-много обсъждаха трупа.

Рор Пара и Стария Мъндин седяха в един ъгъл с още неколцина мъже. Погледнаха към Бовоар и му кимнаха, но не помръднаха от безценните си столове.

Младият инспектор зашари с поглед из салона в търсене на Гамаш, но знаеше, че няма да намери началника си. Разбра, че не е в бистро, още щом прекрачи прага на заведението. След няколко минути успя да се докопа до свободна маса. Не след дълго главният инспектор седна при него.

— Работите ли, шефе? — усмихна се Жан Ги и изтупа няколко бисквитени трохи от ризата на по-възрастния детектив.

— Не спирам. А ти? — Гамаш поръча джинджифилова бира и се съсредоточи напълно върху заместника си.

— Проверих Венсан Жилбер в Гугъл.

— И?

— Открих следното — започна Бовоар и отвори бележника си.
— Венсан Жилбер. Роден в град Квебек през 1934 година в изтъкнато семейство на франкофони. Баща — депутат в парламента, майка от франкофонския елит. Завършва философия в университета „Лавал“, а след това медицина в „Макгил“. Специализира генетика. Прочува се, след като създава вътреутробен тест, с който се установява синдромът на Даун още преди раждането. Това позволява ранна диагностика и възможност за лечение.

Гамаш кимна.

— Но Жилбер прекратява научноизследователската си дейност, заминава за Индия, а когато се връща, вместо да отиде веднага в лабораторията и да довърши проучванията си, се присъединява към брат Албер в „Ла порт“.

Главният инспектор сложи на масата книга и я побутна към Бовоар.

Жан Ги я обърна и се втренчи в задната корица. От нея го гледаше навъсено и високомерно лице. Същото изражение, което бе видял около час по-рано, докато притискаше с колене проснатия по гръб на земята мъж.

— „Създание“ — прочете заглавието и остави книгата.

— Разказва се за времето, което е прекарал в „Ла порт“ — поясни Гамаш.

— Четох за тази болница — отвърна Бовоар — за хора със синдрома на Даун. Жилбер доброволно е поел поста медицински директор, когато се върнал от Индия. После отказал да продължи научноизследователската си дейност. Предполагах, че след като е работил там, ще има още по-голяма мотивация да открие лечение.

Гамаш потупа книгата:

— Трябва да я прочетеш.

Жан Ги се подсмихна иронично:

— Трябва да ми разкажете какво пише в нея.

Главният инспектор замълча, докато си събираше мислите.

— В „Създание“ всъщност не се разказва за „Ла порт“. Нито дори за Венсан Жилбер. Това е книга за арогантността, смирението и смисъла на човешката природа. Прекрасна книга, написана от прекрасен човек.

— Как можете да кажете това за онзи, с когото се срещнахме преди няколко часа? Беше пълно лайно.

Арман Гамаш се засмя:

— Не го отричам. Повечето светци са били такива. Свети Игнатий е имал полицейско досие, свети Жером е бил отвратителен подлец, а свети Августин си е лягал безразборно с всякакви жени. Веднъж дори отправил молитва: „Боже, дай ми целомъдрие, но не веднага!“

Бовоар изсумтя:

— Разпознавам много хора в тези описания. Защо тогава някои са светци, а други си остават обикновени мръсници?

— Не мога да ти отговоря. Това е една от великите мистерии.

— Глупости. Вие дори не ходите на църква. Кажете ми истината. Какво мислите?

Гамаш се приведе към събеседника си:

— Мисля, че за да станеш светец, трябва да си първо човек, а Венсан Жилбер определено е такъв.

— Но има и друго, нали? Виждам, че му се възхищавате.

Гамаш взе в ръце „Създание“ и прокара длан по овехтелите корици. Отправи поглед към другия край на салона, където Стария Мъндин пиеше кола и хапваше франзела със сирене и пастет. Спомни си Чарлс Мъндин, стиснал пръста му с дребната си ръчица. Пълна с доверие, пълна с невинност.

Опита се да си представи свят, в който това не съществува. Доктор Венсан Жилбер със сигурност щеше да спечели Нобелова награда, ако беше продължил с изследванията си. Но вместо това бе прекратил научноизследователската си дейност и така си бе навлякъл презрението на колегите и на по-голямата част от света.

Въпреки всичко „Създание“ не беше извинение. Дори не беше обяснение. Просто беше. Като Чарлс Мъндин.

— Готови ли сте? — Габри изникна до масата им. Дадоха му поръчките си и той тъкмо се канеше да тръгне, когато отнякъде се

появи полицай Моран.

— Ако нямате нищо против...

— Моля — покани го да седне Гамаш.

Габри записа какво желае и младият полицай. Понечи да се отдалечи от масата им, но в същия момент пристигна Изабел Лакост. Едрият готвач прокара длан през косата си.

— Леле! — възкликна Бовоар. — След малко ще започнат да нахлуват хора и от килера.

— Идея си нямате — ухили се Габри и взе поръчката на Лакост. — Това ли е всичко? Случайно да очаквате парада на Кралската канадска конна полиция?

— *C'est tout*^[1], *patron* — увери го Гамаш. — *Merci*. Не знаех, че ще дойдеш — обърна се към Лакост, щом Габри се отдалечи достатъчно, че да не чуе.

— Не планирах да идвам, но исках да разговаряме лично. Видях се с бащата на Оливие и с бившия му шеф в банката.

Изабел понижи глас и разказа какво е научила от директора на *Banque Laurentienne*. След като приключи с доклада, дойде поръчката ѝ — салата от бейби спанак със скариди, манго и кориандър. Но не можа да сдържи завистливия си поглед, когато началникът ѝ получи своята чиния топла, домашно приготвена паста със сос от печурки, чесън и босилек, поръсена с пармезан.

— Значи не е станало ясно дали Оливие е искал да присвои парите, или да ги върне — отбеляза Бовоар, докато гледаше с апетит своя изпечен на дървени въглища стек, и посегна да си вземе от гарнитурата — пържени картофки, нарязани на тънки пръчици.

— Човекът, с когото говорих, бе убеден, че Оливие е направил сделката в полза на банката. Но вероятно са щели да го уволнят, ако не беше напуснал сам.

— Сигурни ли са, че всички пари са били върнати в сметките им? — попита Гамаш.

— Така си мислят, а и поне засега не можем да установим Оливие да има други сметки.

— Значи все още не знаем откъде са се взели парите, с които скупил всички тези имоти — каза Бовоар. — Какво научи от баща му?

Лакост разказа за посещението си в „Хабитат“. Когато привърши, празните им чинии бяха отсервирани и всеки получи меню

с десертите.

— За мен не — усмихна се полицайката на Хавък Пара. Той отвърна на усмивката ѝ и посочи с жест на един от келнерите да почисти и да зареди една от съседните маси.

— Някой иска ли да си поделим профитерол? — попита Жан Ги. Трябваше да разрешат случая скоро, иначе щеше да се наложи да сменя целия си гардероб.

— Аз — обади се Изабел.

Сервираха им еклерчетата, пълнени със сладолед и потопени в топла шоколадова заливка. Гамаш съжали, че не си е поръчал и той. Наблюдаваше като омагьосан, докато Бовоар и Лакост загребваха с лъжици разтапящия се вече сладолед, примесен с парченца еклер и топъл тъмен шоколад.

— Значи бащата на Оливие никога не е идвал тук — обади се младият инспектор, докато бършеше лицето си със салфетка. — Няма никаква представа къде живее и с какво се занимава синът му. Дори не знае, че е гей?

— Едва ли е единственият син, който го е страх да признае пред баща си — сви рамене Лакост.

— Тайни — промърмори Бовоар. — Още тайни.

Гамаш забеляза как изражението на Моран рязко се промени, докато младият полицай гледаше през прозореца. Внезапно разговорите в бистрото секнаха. Главният инспектор проследи погледа на своя подчинен.

Надолу по улица „Мулен“ с тромав тропот на копита се спускаше лос. Когато се приближи, Гамаш скочи на крака. Различи на гърба на животното човешки силует, вкопчил пръсти в огромната шия.

— Ти стой тук и пази вратата — нареди началникът на Пол Моран. — Вие тръгвайте с мен — махна с ръка към другите двама полицаи. Преди някой да успее да реагира, главният инспектор и хората му се втурнаха навън. Докато се появят желаещи да хукнат след тях, полицай Моран вече бе запречил вратата. Дребен, мършав, но решителен. Нямаше да пусне никого.

Всички гледаха през прозорците как създаването препуска в бесен галоп с дългите си тромави крака. Гамаш излезе напред, но животното не намали ход. Ездачът бе изгубил контрол. Главният инспектор разпери ръце, за да прегради пътя му. Скоро полицаите осъзнаха, че

към тях приближава едно от животните на семейство Жилбер. Предполагам кон. Ровеше неистово в прахта с потръпващи в конвулсии копита, забелил от ужас очи. Бовоар и Лакост бяха застанали от двете страни на началника си, също разперили ръце.

От своя пост пред вратата младият полицаи Моран не виждаше какво се случва навън. Виждаше само лицата на клиентите на заведението, докато те наблюдаваха сцената. Бе присъствал на достатъчно пътни катастрофи, за да знае, че когато положението е ужасно, хората пицят. Но когато е най-зле, всички мълчат.

Бистрото тънеше в мълчание.

Тримата полицаи отвън не помръдваха, а конят се носеше право към тях. Когато ги видя, се опита да завие рязко и изцвили като обладано от демон създание. Ездачът се строполи на затревения селски площад, а полицаи Лакост успя да улови юздите, докато конят се дърпаше. Гамаш ѝ помогна и заедно успяха да се преборят с животното и да го укротят.

Инспектор Бовоар вече бе коленичил на тревата, приведен над падналия ездач.

— Добре ли сте? Не мърдайте, останете да лежите неподвижно.

Но както правят повечето хора, когато получат такъв съвет, ездачът се надигна и смъкна каската от главата си. Беше Доминик Жилбер. С оцъкдени и подивели очи като на коня. Гамаш остави Лакост при плашливото животно и бързо се сниши до заместника си.

— Какво стана? — попита.

— В гората — проговори Доминик, докато се мъчеше да си поеме въздух. — Колиба. Надзърнах вътре. Имаше кръв, много кръв.

---

[1] Това е всичко (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ОСЕМНАЙСЕТА

Юношата, който доскоро бил още дете, чул шепота на вятъра. Доловил стенанието, което се носело, и го послушал. Останал. На следващия ден близките му се разтревожили и макар да се страхували, че му се е случило най-лошото, отишли да го търсят. Открили го на склона на ужасната планина. Жив. Сам. Молели го да се прибере с тях у дома, но за тяхно учудване, той отказал.

— Упоен е — казала майка му.

— Прокълнат е — предположила сестра му.

— Омагьосан е! — възкликнал баща му и отстъпил назад.

Но всички те грешали. Всъщност бил съблазнен. От пустата планина. И нейната самота. И от мъничките зелени стръкчета в краката му.

Появили се благодарение на неговото присъствие. Юношата върнал живота на великата планина. Тя имала нужда от него.

И така, момчето останало, а топлината постепенно се завърнала по склоновете и хребетите. Завърнали се и тревата, дърветата и ароматните цветя. Отново имало лисици, зайци и пчели. Там, където момчето стъпвало, избликвали свежи извори, а където сядало, се образували езерца.

Присъствието му означавало живот за планината. Затова тя го обикнала. Момчето също обикнало планината.

С годините ужасните скали се превърнали в красиво и уютно кътче. Разнесла се мълва, че страховитата местност вече била царство на спокойствието, добрината и безопасността. Малко по малко хората започнали да се завръщат по тези места. Сред тях били и роднините на момчето.

Появило се село и Планинския цар, който толкова дълго бил ужасно самотен, станал негов защитник. Всяка нощ, докато селяните спели, момчето, което вече било млад мъж, се изкачвало чак до върха на планината, лягало върху меката постеля от зелен мъх и се заслушвало в гласа, който идел от недрата.

Една нощ, докато лежал в подножието на върха, младежът чул нещо неочаквано. Планинския цар му споделил тайна.

Оливие наблюдаваше нервния кон и падналия ездач заедно с тълпата в бистрото. Полазиха го тръпки и му се прииска да се измъкне, да се разкрещи и да разбута навалищата. Да избяга. И да бяга, да бяга, да бяга... докато вече не го държат краката.

Защото, за разлика от останалите, той знаеше какво означава тази случка.

И въпреки всичко Оливие стоеше неподвижно и наблюдаваше, сякаш все още бе един от тях. Но знаеше, че повече никога няма да бъде.

Арман Гамаш влезе в бистрото и се озърна в тълпата:

— Рор Пара тук ли е още?

— Да — чу се глас от дъното на салона. Хората се размърдаха да сторят път и набитият мъж се появи.

— Мадам Жилбер е попаднала на колиба в гората. Звучи ли ви познато?

Пара се замисли, а всички наоколо мълчаха, сякаш също умуваха. После поклати глава и останалите повториха жеста му:

— Не съм попадал на горска колиба.

Гамаш погледна навън, където Доминик все още се мъчеше да се успокои.

— Чаша вода, ако обичате — помоли детективът и Габри веднага откликна. После главният инспектор се обърна към Пара: — Елате с мен.

След като жената изгълта водата, Гамаш я попита:

— Далече ли е колибата? Може ли да се стигне до нея с АТВ?

Доминик поклати глава:

— Не, гората е твърде гъста.

— Вие как стигнахте дотам? — попита Бовоар.

— Макарони ме отведе. — Жената погали потната шия на коня.

— След случилото се тази сутрин имах нужда от малко време насаме, затова го оседлах и реших да потърся старите пътеки за езда.

— Не сте постъпили много разумно — обади се Пара. — Можехте да се изгубите.

— Изгубих се. Така попаднах на колибата. Поех по една от разчистените от вас пътеки, но тя свършваше донякъде. Нататък бегло се различаваше старата пътека и продължих по нея. Тогава я видях...

Съзнанието на Доминик се изпълни с образи. Тъмната колиба, тъмните петна по пода й. Как скочи на гърба на коня и се опита да намери обратния път, докато се бореше да овладее паниката си. Като на всеки канадец и на нея от ранно детство й бяха повтаряли едно предупреждение — никога да не ходи сама в гората.

— Можете ли да стигнете пак дотам? — попита я Гамаш.

Дали можеше? Жената се замисли и след малко кимна:

— Да.

— Добре. Искате ли да си починете?

— Искам да приключим с това по-бързо.

Главният инспектор кимна и се обърна към Рор Пара:

— Елате с нас, ако обичате.

Докато се изкачваха по хълма, Доминик вървеше начело и водеше за юздите Макарони. До нея крачеше Пара, а двамата инспектори от *Surete* ги следваха. Бовоар прошепна на началника си:

— Ако няма начин да стигнем с АТВ-та, как ще идем дотам?

— Можеш ли да викаш „дий“?

— Знам само „стой“.

Жан Ги се взираше в шефа си, сякаш Гамаш бе предложил нещо непристойно.

— Е, започвай да се упражняваш тогава.

В следващия половин час Рор оседла Бръшлян и Честър. Конят Марк не се виждаше наоколо, но съпругът Марк се появи на входа на обора с каска за езда.

— Идвам с вас.

— Боя се, че не може, мосю Жилбер — поклати глава Гамаш. — Проста математика. Има три коня. Вашата съпруга трябва да се качи на един от тях, а инспектор Бовоар и аз трябва да я придружим.

Жан Ги измери с поглед Честър, който пристъпваше от копито на копито, все едно в главата му свиреше цял джазов оркестър. Младият инспектор никога не бе яздил кон и беше доста сигурен, че и сега няма да го стори.

Потеглиха, като Доминик водеше колоната, Гамаш яздеше зад нея с ролка яркорозова лента в ръка, за да маркира пътеката, а Бовоар се влачеше на опашката, макар че главният инспектор предпочиташе да не го казва на глас, не и с тези думи. Арман Гамаш бе яздил много пъти. Като млади влюбени с Рен-Мари често обикаляха пътеките за езда на хълма Мон Роял. Вземаха си храна за пикник и тръгваха с конете през гората, докато стигнат до полянка. Там връзваха животните и сядаха да хапнат сандвичи и да пийнат охладено вино, докато се наслаждават на гледката на града под тях. Конюшните на Мон Роял отдавна бяха затворени, но все още се случваше Арман и Рен-Мари да излязат някой неделен следобед и да си намерят място за разходка с коне.

Върху гърба на Бръшлян обаче преживяването бе съвсем различно. Главният инспектор сякаш бе в малка лодка наред бурно море. Малко му прилошаваше, докато конят се поклащаше напред-назад. На всеки десетина крачки Гамаш се пресягаше и завързваше розова лента за някой клон. Доминик и Макарони бяха доста напред, а старшият детектив не смееше да погледне зад себе си, но знаеше, че Бовоар все още е там, защото потокът от ругатни не спираше:

— *Merde. Tabarnac.*^[1] Патицата му.

Клоните ги шибаха в лицето, сякаш природата се опитваше да ги напляска.

Бовоар получи указания да натиска с пети надолу и да държи здраво с ръце, но стремената скоро се изплъзнаха от краката му и той продължи да се държи само за сивата грива. След малко успя да пхне стъпала обратно в стремената и тъкмо когато се поизправи, поредният клон изплющя в лицето му. Оттам нататък за него ездата се превърна в непохватна и безславна борба да остане на седлото.

— *Tabarnac. Merde.* Патицата му.

Пътеката се стесни, гората ставаше все по-мрачна и се принудиха да забавят ход. Гамаш съвсем не бе убеден, че все още са на прав път, но вече не можеше да направи нищо по въпроса. Другите двама от екипа, Лакост и Моран, събираха пособията за вземане на проби от местопрестъпление и щяха да пристигнат с АТВ-та, щом Пара успее да изсече пътека. Но това щеше да отнеме известно време.

Колко ли часа щяха да минат, преди Изабел Лакост да осъзнае, че са се изгубили? Един? Три? Колко оставаше до падането на нощта? Можеше ли да се изгубят още по-безнадеждно? В гората вече притъмняваше и захладняваше. Имаха чувството, че яздят от часове. Гамаш погледна часовника си, но в мрака не можа да различи стрелките на циферблата.

Доминик спря и конете, които я следваха, се сбутаха зад нея.

— Стой! — провикна се Бовоар.

Гамаш се пресегна към Жан Ги, хвана юздите на Честър и успокои животното.

— Ето я — прошепна Доминик.

Главният инспектор се наведе на едната страна, после на другата, като се опитваше да види зад дърветата. Накрая слезе от коня, завърза го за един дънер и направи няколко крачки пред Доминик. Все още не виждаше нищо.

— Къде е?

— Ето там — продължи да шепне жената. — Точно до онова слънчево петно.

Между короните на дърветата се процеждаха лъчи дневна светлина и сякаш образуваха колона. Гамаш погледна натам, леко отмести очи и тогава я видя. Колибата.

— Останете тук — нареди на жената и повика с жест Бовоар, който се озърташе и се опитваше да измисли как да слезе. В крайна сметка се наведе, сграбчи ствола на най-близкото дърво и се смъкна странично. Друг кон навярно щеше да се смути, но Честър бе виждал какво ли не и това далеч не бе най-лошото. Пък и май започваше да харесва новия си ездач. Бовоар нито веднъж не го бе ритнал, ударил с камшик или с юмрук. През целия си живот Честър не бе носил на гърба си по-внимателен и мил конник.

Двамата инспектори впериха очи в колибата. Направена бе от дървени трупи. На верандата отпред стоеше самотен люлеещ се стол с

голяма възглавница на седалката. От двете страни на затворената врата имаше по един прозорец. На первазите им бяха подредени саксии, пълни с цъфнали цветя. От едната страна на колибата се издигаше каменен комин, но от него не излизаше пушек.

Зад себе си полицаите чуваха тихото пръхтене на конете и свистенето от махането на опашките им. Долавяха и шумоленето на дребни животинки, които бързаха да се скрият някъде. Гората миришеше на мъх, борови иглички и гнили листа.

Бавно се приближиха към колибата. Стъпиха на верандата. Гамаш плъзна поглед по дъските под краката си. Няколко сухи листа, но нито капка кръв. Кимна на Бовоар и посочи единия от прозорците. Жан Ги тихо се промъкна и застана на указаното място, опрял гръб в стената. Главният инспектор пое другия прозорец и след малко подаде сигнал. Заедно надзърнаха вътре.

Видяха маса, столове, а в дъното — легло. Нямаше никаква светлина, нищо не помръдваше.

— Нищо — промърмори Бовоар.

Гамаш кимна в съгласие. Посегна към дръжката на вратата. Побутна я и с леко проскърцване я откряна едва. Протегна крак и предпазливо отвори по-широко. Погледна вътре.

Колибата се състоеше от една-единствена стая и главният инспектор веднага забеляза, че там няма никого. Прекрачи прага. Бовоар обаче не сваляше ръка от пистолета си. За всеки случай. Беше предпазлив човек. Израснал бе в хаос и затова бе станал такъв.

През прозореца се процеждаше оскъдна светлина и пронизваше праха, който танцуваше на облачета във въздуха. По навик Жан Ги опипа стената в търсене на ключ за осветление, но осъзна, че няма да открие такъв. Все пак намери няколко газени лампи и ги запали. Те огряха леглото, един скрин, няколко лавици с книги, два стола и маса.

Стаята бе празна. Ако не се брои оставеното от мъртвеца. Вещите и кръвта му. На дървения под тъмнееше голямо петно.

Нямаше съмнение, че най-сетне са открили местопрестъплението.

Час по-късно, докато следваше розовите ленти, които главният инспектор бе завързал по пътя си, Рор Пара мина с моторния трион и

отвори просека. Пристигнаха АТВ-тата, а с тях и служителите от отдел „Местопрестъпления“. Инспектор Бовоар правеше снимки, докато Лакост, Моран и останалите им колеги щателно проверяваха за улики.

Рор Пара и Доминик Жилбер се качиха на конете и ги отведоха обратно у дома. На тръгване Честър погледна зад себе си с надеждата да зърне за последно странния човек, който бе забравил да го набие.

Когато трополенето на копита заглъхна в далечината, отново се възцари тишина.

Докато екипът му работеше вътре, Арман Гамаш прецени, че стаичката е твърде тясна за всички, и реши да огледа около колибата. Саксиите на первазите бяха украсени с изящни дърворезби, а в тях цъфтяха весели латинки и различни зелени подправки. Детективът разтъркваше между пръстите си ту едно, ту друго листо. Ухаеха на кориандр, розмарин, босилек и естрагон. Гамаш се обърна към колоната от слънчева светлина, която се спускаше от пролуката в короните на дърветата от едната страна на колибата.

Ограда, направена от преплетени и усукани клони, опасваше правоъгълник с ширина около шест метра и дължина около дванайсет. През дупките в оградата бяха поникнали увивни растения и когато се приближи повече, Гамаш забеляза, че стеблата са натежали от грахови шушулки. Отвори дървената порта и влезе в градината. Зеленчуците бяха насадени в окопани и оплевени лехи, но вече нямаше кой да събере реколтата. Покойният старец бе отглеждал в градината си лехи с домати и картофи, грах и фасул, броколи и моркови. Главният инспектор си отчупи шушулка зелен фасул и я захапа. По средата на пътеката бе оставена лопата и ръчна количка, пълна с пръст. В другия край на градината имаше кът със стол, направен от криви клони и покрит с удобни избелели възглавници. Изглеждаше примамливо и Гамаш си представи как човекът е работел в градината си, а после тихо е сядал на столчето да си почине.

Сведе очи, докато в съзнанието му все още бе образът на стареца, поседнал на възглавниците. Стоял бе там. Може би часове наред. В онова слънчево петно.

Сам.

Гамаш знаеше, че не са много хората, способни на това. Дори и да искаха, дори да се опитваха, повечето не можеха да изтърпят тишината. Започваха да нервничат или да се отегчават. Но детективът

подозираше, че този човек не е бил такъв. Представи си го: седнал там, загледан в градината. Потънал в размисли.

За какво ли бе размишлявал?

— Шефе.

Главният инспектор се извърна и видя как заместникът му се приближава към него.

— Приключихме с първоначалното претърсване.

— Оръжие?

Бовоар поклати глава:

— Но пък намерихме буркани със зимнина, запечатани с парафин. Доста парафин. Мисля, че знаем защо.

Жан Ги се огледа наоколо, явно впечатлен от градината. Редът винаги го впечатляваше.

Гамаш кимна:

— Кой е той?

— Не знам.

Старшият детектив се обърна към младия мъж и го погледна настойчиво:

— Какво имаш предвид? В тази колиба ли е живял мъртвият?

— Така предполагахме. Почти сме сигурни, че е загинал тук. Но не намерихме никакви лични документи. Нищо. Нито снимки, нито свидетелство за раждане, паспорт или шофьорска книжка.

— Писма?

Бовоар отново поклати глава:

— В скрина има дрехи. Стари, захабени, но закърпени и чисти. Впрочем цялата къщичка е чиста и подредена. Пълно е с книги, в момента ги преглеждаме. Някои са надписани с имена, но все различни. Навярно ги е събирал от книжарници за антикварни книги. Намерихме инструменти за дърворезба и стърготини до един от столовете. И стара цигулка. Можем да предположим с какво си е запълвал вечерите.

Във въображението си Гамаш видя мъртвеца, но докато е бил жив. Дори здрав. Представи си го как се прибира, след като е порботил в градината. Как си приготвя непретенциозна вечеря, сяда край огъня и започва да дялка. После, когато се спуска нощта, хваща цигулката и свири. Само за себе си.

Кой ли беше този старец, който толкова е обичал самотата?

— Жилището е доста примитивно — продължи Бовоар. — Изпомпвал е вода, за да напълни умивалника в кухнята. Не съм виждал такова нещо от години. Няма тоалетна, нито баня.

Гамаш и заместникът му се огледаха. Надолу по склона се виеше добре отгъпкана пътека, а в края ѝ откриха външен клозет. На Жан Ги направо му се догади. Главният инспектор отвори вратата и надникна вътре. Огледа набързо тясната дъсчена постройка с дупка на пода и затвори вратата. И тук бе чисто, макар че вече се бяха появили няколко паяжини. Гамаш беше сигурен, че скоро всякакви твари и растения ще превземат пространството, докато клозетът напълно изчезне, погълнат от гората.

— Как се е миел? — попита Бовоар, докато с началника му вървяха обратно към колибата. От патоложката знаеха, че се е грижел за хигиената си, при това редовно.

— Наблизо има река — отвърна Гамаш и спря да се огледа и послуша. Пред него беше колибата, съвършено малко бижу на сред гората. — Чуваш ли я? Може би е Бела Бела, защото продължава в посока към селото.

Жан Ги наистина долови нещо, което странно му заприлича на далечен, приглушен шум от преминаващи коли. Действаше успокояващо. До къщурката забелязаха и резервоар за събиране на дъждовна вода.

— Взехме отпечатъци — съобщи младият инспектор, докато държеше вратата отворена, за да влезе шефът му. — Според нас са от двама души.

Гамаш вдигна вежди. Изглеждаше му, а и имаше усещането, че мястото е обитавано само от един човек. Но очевидно още някой бе открил колибата и нейния стопанин.

Дали щяха най-после да стигнат до първото важно разкритие? Дали убиецът бе оставил отпечатъци?

В къщурката ставаше все по-мрачно. Моран намери още няколко лампи и свещи. Гамаш наблюдаваше, докато екипът работеше. Имаше някаква грация в действията им, която можеше да оцени само друг полицаи, разследващ убийства. Плавни движения, отстъпване настрана, навеждане и изправяне, клякане, повдигане или коленичене. Беше почти прекрасно.

Детективът стоеше наред колибата и попиваше обстановката. Стените бяха от големи цилиндрични трупи. Странно, но прозорците имаха завеси. А в кухнята, на един от первазите, бе подпряна кехлибарена плочка.

Ръчната водна помпа на умивалника бе закрепена за дървения кухненски плот, а на откритите рафтове бяха подредени чинии и чаши. Гамаш забеляза хранителните продукти на плота. Приблужи се до тях и погледна, без да докосва нищо. Хляб, масло, сирене. Нагризани, но не от човек. Чай ориндж пико в отворена кутийка. Бурканче мед. Кутията с прясно мляко бе отворена. Помириса я. Беше прокиснало.

Главният инспектор повика Бовоар с жест.

— Как ти се струва?

— Човекът си е пазарувал.

— Но как? Със сигурност не е стъпвал в бакалницата на мосю Беливо, а и не вярвам да е ходел пеша до Сан Реми. Някой му е носел храна.

— И го е убил? Пийнал е чай с него, а после го е фраснал по главата?

— Може би, може би — промърмори Гамаш и продължи да се оглежда. Газените лампи излъчваха светлина, която нямаше нищо общо с тази от електрическите крушки. Сиянието на лампите бе меко и облян в него, светът сякаш също ставаше по-мек и размит.

Между простичката кухня и дневната имаше печка на дърва. Човекът явно се бе хранил на малката маса с покривка. Отсреща, в стената, бе иззидана камина от речни камъни, от двете ѝ страни бяха разположени два стола с високи облегалки. В другия край на колибата се виждаше месингов креват и скрин.

Леглото бе оправено, а възглавниците изглеждаха меки и пухкави. По стените висяха ковъори^[2], които навярно предпазваха от студените течения както някога в средновековните замъци. Килимчета застилаха чистия под, който бе загрозен от една-единствена, но дълбока следа — тъмно кърваво петно.

Цяла една стена бе заета от етажерки, отрупани с книги. Когато се доблужи, Гамаш забеляза, че нещо стърчи между дървените трупи на стените. Посегна и дръпна.

Държеше в ръка стара доларова банкнота.

Такива не се използват от години, дори от десетилетия. Загледа се по-съсредоточено в стената и видя още стърчащи хартийки. Още банкноти. Някои бяха по два долара. Имаше дори две-три дващетачки.

Това ли беше банковата сметка на човека? Вместо да тъпче дюшека си, той бе натъпкал стените с пари като стар скъперник. След като обиколи цялата стаичка, Гамаш стигна до заключението, че банкнотите са предпазвали от студа. Колибата бе направена от дърво и канадска валута. Тя беше изолацията.

Детективът продължи към камината от речни камъни и се поспря до един от столовете. Онзи, който имаше по-видими вдлъбнатини на седалката и облегалката. Докосна с пръсти износената тапицерия. Когато сведе поглед към масичката отстрани, забеляза инструментите за дърворезба, които бе споменал Бовоар. На единия крак на масата бе опряна цигулка с лък. До инструментите лежеше книга — затворена, но отбелязана с разделител. Дали човекът е четял, когато някой го е прекъснал?

Гамаш пое малкия том в ръце и се усмихна:

— *В къщата си имах три стола: един за усамотяване, два за другаруване, три за общуване* — прочете тихо.

— *Pardon?* — обади се Лакост, която бе приклепнала и оглеждаше под масата.

— Торо. От „Уолдън“^[3]. — Гамаш посочи книгата, която държеше. — Нали знаеш, че е живял в колиба. Подобна на тази навярно.

— Но е имал три стола — усмихна се полицайката. — Нашият човек е имал само два.

„Само два — повтори си наум Гамаш. Но това бе достатъчно и означаваше много. — *Два за другаруване. Дали е имал приятел?*“

— Предполагам, че може да е бил руснак — добави полицайката, като се изправи.

— Защо?

— Там, на рафта до книгите, има няколко икони. — Лакост посочи зад себе си и наистина на подвързаните с кожа томове бяха подпрени руски икони.

Началникът се намръщи и се заоглежда из малката колиба. След няколко мига съвсем се умълча. Почти не помръдваше, само шареше с поглед по околните предмети.

Бовоар се приближи до него:

— Какво има?

Главният инспектор не отговори. Всички в стаята притихнаха. Гамаш отново обхвана с поглед къщурката, защото не можеше да повярва на очите си. Толкова бе изненадан, че стисна очи и пак ги отвори.

— Какво има? — повтори заместникът му.

— Внимавай с това — предупреди Гамаш младия полицай Моран, който бе в кухнята и държеше една от чашите.

— Разбира се — отвърна младежът, но се зачуди защо началникът внезапно бе сметнал за необходимо да каже това.

— Би ли ми я подал, моля?

Моран връчи чашата на Гамаш и той я приближи към една от газените лампи. Меката светлина му показва онова, което очакваше да види, но никога не бе предполагал, че ще докосва. Оловен кристал, ръчно гравирани от незнаен майстор. Не можеше да различи знака на дъното на чашата, а дори да можеше, нямаше да го разбере. Не беше експерт. Но разбираше достатъчно, за да осъзнае, че държи безценна реликва.

Беше извънредно старинно, дори древно стъкло, изработено по технология, която бе забравена от столетия. Главният инспектор внимателно остави чашата и погледна към кухнята. На откритите дървени полици бяха подредени поне още десет чаши с различни размери, но с еднакъв античен произход. Докато хората от екипа му стояха и наблюдаваха, Арман Гамаш обиколи рафтовете, като вземаше и разглеждаше една по една чинии, чаши, лъжици и вилици. После застана пред съседната стена и се взря в окачените на нея ковъори. Наведе се да види по-отблизо килимите, като повдигаше ръбовете им, а накрая, сякаш почти се боеше от това, което ще открие, се спря пред етажерките с книги.

— Какво има, *patron*? — приближи се Бовоар.

— Това не е просто колиба, Жан Ги. А музей. Всеки предмет е безценна антика.

— Шегувате се! — възкликна невярващо Моран и предпазливо остави каната с форма на кон, която бе хванал.

„Кой ли е бил този мъж — зачуди се Гамаш. — Защо е решил да живее далече от всякакви хора?“

Три за общуване.

„Той не е искал да общува. От какво ли се е страхувал?“ Само страхът можеше да прогони някого толкова далече от човешка компания. Дали бе вманиачен на тема оцеляване, както бяха предположили? Гамаш се съмняваше да е така. Предметите в колибата не подсказваха нищо подобно. Нямаше пушки, пистолети или други оръжия. Нямаше списания със статии за апокалипсиса или книжлета, които разкриваха злокобни конспирации.

Човекът бе взел със себе си в гората деликатен оловен кристал.

Главният инспектор се обърна към книгите. Взираше се в тях, без да смее да ги докосне.

— Взехте ли отпечатъци от библиотеката?

— Да — потвърди Моран. — Отворих няколко тома, за да видя дали са надписани, но не намерих нищо полезно. Различни имена във всяка книга. Очевидно са стари.

— Очевидно — прошепна Гамаш на себе си.

Сведе поглед към томчето, което все още държеше, „Уолдън, или Живот в гората“. Отвори на страницата, където бе поставен разделителят, и прочете: „Отидох в гората, защото исках да живея по своя воля, да виждам само същината на живота и да се опитам да извлека всичко от нея, та когато удари часът ми, да не се окаже, че изобщо не съм живял.“

Отгърна на титулната страница и ахна.

Беше първо издание.

---

[1] От квебекската ругатня *tabernacle*, която няма точен превод. Възкликание, подобно на „по дяволите“. — Б.р. ↑

[2] Тъкано или бродирано изделие, предназначено обикновено за окачване на стена. — Б.р. ↑

[3] „Уолдън, или Живот в гората“ от Хенри Дейвид Торо, превод Албена Бакрачева. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ДЕВЕТНАЙСЕТА

— Питър! — Клара почука леко на вратата на ателието му.

Художникът се опита да не изглежда твърде потаен, когато отваря, но накрая се отказа. Съпругата му го познаваше твърде добре и знаеше, че винаги е потаен, когато става въпрос за изкуството му.

— Как върви?

— Горедолу — отвърна той. Едва сдържаше желанието си да затвори вратата и да се заеме отново с рисуване. От сутринта се повтаряше едно и също: вземаше четката, доближаваше я към платното и след малко я отдръпваше. Картината определено не бе завършена. Беше му ужасно неудобно. Какво ли щеше да си помисли Клара? Какво щяха да кажат от галерията? А критиците? Платното не приличаше на нищо, което бе създавал в живота си. Е, не съвсем на нищо. Но определено нямаше общо с творбите, които създаваше като възрастен човек.

Не биваше да позволява на никого да го види.

Щеше да стане за смях.

Очевидно на картината ѝ липсваше яснота, дълбочина, детайлност. Нещата, които неговите клиенти и привърженици бяха свикнали да получават. И да купуват.

Днес бе вземал и оставял четката поне дузина пъти. Никога не му се бе случвало нещо подобно. Често наблюдаваше в недоумение как Клара се терзае в продължение на дни, измъчвана от неувереността си, а накрая изважда някоя посредствена творба. Като „Маршът на щастливите уши“ и поредицата, вдъхновена от крилцата на водните кончета. По подобен начин бе създавала и шедьовъра си „Вагините воини“.

Ето такъв бе резултатът от вдъхновението.

Не. Питър бе свикнал да работи много по-стегнато и дисциплинирано. Планираше всяка следваща творба, рисуваше и скицираше и бе наясно върху какво ще работи месеци напред. Не разчиташе на някакво си мъгляво вдъхновение.

До този момент. Донесъл бе в ателието си цепеница от дървата, приготвени за камината, отсечена така, че отчетливо да се виждат годишните пръстени. Наблюдаваше я отблизо с помощта на лупа, за да нарисова на платното една мъничка, силно увеличена част от повърхността на дървото, докато вече не се разпознава какво е. Обичаше да обяснява на критиците, които среща в препълнените изложбени зали на своите вернисажи, че това е алегория за самия живот. Показва как правим от мухата слон — раздуваме нещо дотолкова, че простите истини стават неразпознаваеми.

Критиците поглъщаха думите му като топъл хляб. Но този път не му се получаваше. Не успяваше да види простата истина. И бе нарисувал ето това.

Когато съпругата му си тръгна, Питър се отпусна на стола пред платното, втренчи се в озадачаващото творение, подпряно на статива, и тихо си заповтаря: „Аз съм блестящ художник, аз съм блестящ художник.“ После прошепна толкова безшумно, че едва долови собствените си думи: „По-добър съм от Клара.“

Оливие стоеше пред своето бистро и се взираше в тъмната гора на хълма. Всъщност село Трите бора бе обградено от гори, но той досега не бе обръщал внимание.

Бяха намерили колибата. Молил се бе това да не се случва, но напразно. За първи път, откакто се премести да живее тук, чувства как тъмната гора го притиска от всички страни като в капан.

— Ако всички тези неща са безценни — кимна Бовоар към вещите в стаичката, — защо убиецът не ги е взел?

— И аз се питам същото — отвърна Гамаш, който се бе настанил удобно на голямото кресло с висока облегалка до камината. — Защо е извършено убийството, Жан Ги? Защо му е притрябвало на някого да убива човек, който явно години наред, дори десетилетия, е живял тихо и спокойно, скрит дълбоко в гората?

— И защо е отнесъл тялото, но е оставил ценностите? — допълни Бовоар и седна на креслото срещу началника си.

— Ами ако тялото е било по-ценно от вещите?

— Тогава защо го е занесъл в имението „Хадли“?

— Ако убиецът бе оставил трупа тук, навярно никога нямаше да го открием — разсъждаваше Гамаш озадачено. — Дори нямаше да разберем, че е извършено убийство.

— Защо е убил човека, ако не е искал съкровищата му? — запита Бовоар.

— Съкровища ли?

— Ами, не са ли точно това? Безценни вещи в дивия пуцинак. Същинско заровено съкровище, само че не в земята, а в гората.

Но убиецът го бе оставил тук. И вместо скъпите предмети бе взел единственото, което е искал от тази колиба. Отнел бе живот.

— Забелязахте ли това? — Бовоар стана и отиде до входната врата. Отвори я и посочи над нея с усмивка.

В горната част на рамката бе изписан номер.

16

— Не ми казвайте, че е получавал поща — изкиска се Жан Ги, докато Гамаш гледаше смаяно.

Цифрите бяха от потъмнял месинг, със зеленикави петна от корозия. Едва се различаваха на фона на тъмното дърво. Главният инспектор поклати глава и погледна часовника си. Наближаваше шест.

След кратко обсъждане взеха решение полицаи Моран да остане в колибата през нощта, за да охранява ценните вещи.

— Ела с мен — каза Гамаш на младия служител. — Ще те закарам до селото, докато останалите довършват задачите си тук. Имаш време да си вземеш малко багаж за през нощта и да си уредиш сателитен телефон.

Младежът се качи на АТВ-то и зае седалката зад началника си. Огледа се за нещо, за което да се хване. Гамаш запали двигателя. Разследванията го бяха отвеждали в малки рибарски селца и в отдалечени, забравени от бога селища. Управлявал бе моторни шейни и лодки, мотоциклети и АТВ-та. Оценяваше удобството им и разбираше, че са необходимост, но никак не ги харесваше. Те раздираха покоя с оглушителния вой на двигателите си и замърсяваха дивата природа с шум и горивни изпарения.

Ако нещо би могло да събуди мъртвите, това бяха тези машини.

Докато се носеха по неравната пътека, Моран осъзна в колко неприятна ситуация е. Пусна седалката и обхвана със слабите си ръце

едрия мъж отпред. Притисна се силно в него, усети допира на непромокаемото яке и силата на жилавото му тяло. Долови и аромат — на сандалово дърво и розова вода.

Младежът седнал, притиснал едната си длан в планината, а другата вдигнал и допрял до бузата си. Не можел да повярва какво му споделил каменният властелин. След малко започнал да се смее тихичко.

Когато чул звука, Планинския цар се озадачил. Не му приличал на ужасените писъци, които надавало всяко същество, дръзнало да се приближи до него.

Заслушал се и скоро разбрал, че звукът е радостен. И заразителен. Самият той започнал да боботи и се спрял едва когато осъзнал, че плаши хората от селото. А той не искал да се страхуват от него. Вече никога нямало да си позволи да изплаши някого или нещо.

Тази нощ каменният властелин спал чудесно.

Но не и момчето. То се въртяло в леглото си цяла нощ и накрая излязло от своята колиба и отправило поглед към върха.

Оттогава младият човек всяка нощ страдал от бремето на споделената тайна. Поболял се, залинял. Родителите и приятелите му шушукали разтревожено. Дори Планинския цар забелязал.

Една нощ, много преди изгрев-слънце, момчето се сепнало и отишло да събуди майка си и баща си.

— Трябва да тръгваме.

— Какво? — промълвила майка му и примигнала сънено.

— Защо? — попитали баща му и сестра му.

— Планинския цар ми разказа за една чудна земя, където хората никога не умират, не се разболяват и не остаряват. Само той знаел за мястото. Но ми довери, че трябва да заминем веднага. Още тази нощ. По тъмно. Трябва да сме бързи.

Събудили и останалите селяни и преди зазоряване всички били готови да потеглят на път. Момчето тръгнало последно. Пристъпило в гората, коленичило и докоснало каменната плът на спящия Планински цар.

— Сбогом! — прошепнало.

Мушнало вързопа под мишница и се стопило в нощта.

Жан Ги Бовоар стоеше пред колибата. Вече се смрачаваше, а той умираше от глад. Бяха приключили с работата и чакаше само полицай Лакост да си събере нещата.

— Трябва да пишкам — каза тя, когато излезе на верандата пред входа. — Някакви предложения къде?

— Ей там има външна тоалетна — посочи колегата ѝ.

— Супер — отвърна полицайката и грабна фенерчето. — Нали така започват филмите на ужасите?

— О, не, вече сме в средата на втората част — подсмихна се Бовоар иронично. Проследи с поглед Лакост, докато тя се отдалечаваше по пътеката към клозета.

Чу се ръмжене — стомахът му изкъркори. Поне се надяваше, че е бил стомахът му. Щеше да е хубаво колкото се може по-скоро да се върнат в цивилизацията. Как бе възможно някой да живее на такова откъснато от света място? Моран трябваше да прекара нощта тук и Жан Ги никак не му завиждаше за задачата.

След няколко минути примигващата светлинка на фенерчето му подсказа, че Лакост се връща.

— Влизал ли си в клозета? — попита го.

— Ти сериозно ли? Началникът погледна вътре, но аз пропуснах. Дори от мисълта за това му се гадеше.

— Значи не си видял какво има там?

— Не ми казвай, че и тоалетната хартия е била от пари.

— Всъщност точно така беше. Банкноти от един и два долара.

— Шегуваш се.

— Ни най-малко. Намерих и още нещо. — Вдигна ръка, в която държеше книга. — Първо издание. С автограф от Е. Б. Уайт. „Паяжината на Шарлот“.

Бовоар я погледна недоумяващо. Нямаше представа за какво говори колежката му.

— Като бях малка, беше любимата ми книжка. Паякът Шарлот?
— опита се да му припомни. — Прасенцето Уилбър?

— Ако не са ги взривили, не съм я чел.

— Що за човек би оставил оригинално издание с автограф във външна тоалетна?

— Що за човек би оставил там пари?

Внезапно на Бовоар силно му се прииска да си тръгне.

— Здравейте, началник! — помаха Габри от дневната. Сгъваше дрешки и ги прибираше в кашон. — Значи така, колиба в гората. Там ли е живял онзи човек? Убитият?

— Така предполагаме — потвърди Гамаш, приближи се и се загледа, докато готвачът сгъваше мъничките пуловери.

— За Роза са. Всички събираме детски дрешки, за да ги дадем на Рут. Това дали е твърде голямо? — Едрият мъж взе момчешко сако и го вдигна. — Било е на Оливие. Твърди, че сам си го е ушил, но аз не му вярвам, макар да пипа много вещо с ръце.

Главният инспектор не обърна внимание на последната забележка.

— Сякаш е големичко. А и не е ли твърде мъжко? Според мен няма да подхожда на Роза.

— Вярно — съгласи се Габри и отдели дрехата в една купчина отстрани. — Но след няколко години може и да стане на Рут.

— Някой някога споменавал ли е за колибата? Старата госпожа Хадли, например?

Готвачът продължи да сгъва и поклати глава:

— Не, никой. — След малко спря и отпусна ръце в скута си. — Чудя се как ли е оцелявал? Дали е ходел пеша чак до Ковънсвил или Сан Реми, за да си набавя храна?

„Още едно нещо, което не знаем“ — помисли си Гамаш, докато се качваше по стълбите. Взе си душ, избърсна се и се обади на жена си. Навън се стъмваше и в далечината се чуваше вой от гората. АТВ-тата се връщаха. Едно се приближаваше към селото, друго — към колибата.

А в дневната на пансиона, на мястото на Габри, стоеше друг човек. На удобното кресло край огъня се бе разположил Венсан Жилбер.

— Ходих в бистрото, но хората там само ми досаждаха, затова дойдох тук, за да досаждам на вас. Опитвам се да оставя сина си на мира. Странно, възкръсването явно вече не се приема толкова добре, колкото някога.

— Нима очаквахте да ви се зарадва?

— Знаете ли, всъщност да. Удивително, нали? На какви самозаблуди сме способни.

Гамаш го погледна въпросително.

— Е, добре, аз съм способен — сопна се Жилбер. Измери детектива с поглед. Висок, добре сложен, със здрава фигура. Може и да имаше четири-пет килограма в повече. Навярно щеше да напълнее още, ако не внимава. И да умре от инфаркт.

Представи си как Арман Гамаш внезапно притиска длан към гърдите си, изцъкля очи, а после ги стиска от болка. Залита, подpira се на стената и се бори да си поеме въздух. А световноизвестният доктор Венсан Жилбер скръства ръце и остава неподвижен, докато началникът на отдел „Убийства“ се свлича на земята. Действаше му утешително да знае, че притежава такава власт над живота и смъртта.

Главният инспектор отвърна на погледа на непреклонния мъж. Пред себе си виждаше същото лице, което гледаше втренчено и гневно от задната корица на онази чудесна книга, „Създание“. Арогантно, предизвикателно, самоуверено.

Но Гамаш бе прочел книгата и знаеше какво се крие зад това лице.

— Тук ли сте отседнали?

Бяха наредили на Жилбер да не напуска района, а пансионът бе единственото място, което приемаше гости.

— Всъщност не. Аз съм първият гост в хотела със СПА център на Марк. Не смятам обаче да се подлагам на процедури. — Беше така добър да се усмихне. Като повечето строги хора и той изглеждаше много различно с усмивка на лице.

Гамаш не успя да скрие изненадата си.

— Да, знам — кимна Жилбер. — Доминик ме покани да остана при тях, но намекна, че няма да е зле да съм...

— Дискретен?

— Невидим. Затова дойдох в селото.

Детективът се настани на един от фотьойлите и попита:

— Защо дойдохте да потърсите сина си точно сега?

На никого не бе убягнала подробността, че Жилбер и трупът се бяха появили по едно и също време. Гамаш си припомни колибата и двата удобни стола край огъня. Дали там са седели двама възрастни мъже в една лятна нощ? Дали са прекарвали времето си в разговори и дискусии? Спорове? Убийство?

Венсан Жилбер сведе поглед към ръцете си. Ръце, с които бе държал сърца. Лекувал бе сърца. Карал ги бе да затуптят отново и ги бе връщал към живота. Сега тези ръце потрепераха. И той почувства болка в гърдите.

Дали беше инфаркт?

Вдигна очи и се вгледа в едрия, стабилен мъж, който го наблюдаваше. Осъзна, че ако наистина получи инфаркт, Гамаш навярно ще му помогне.

Как можеше да обясни времето, прекарано в „Ла порт“, сред мъже и жени със синдрома на Даун? В началото си мислеше, че работата му е просто да се грижи телата им да са здрави.

„Помагай на хората.“

Такава бе заръката на неговия гуру. Жилбер бе живял няколко години в индийски ашрам и гуруто най-накрая го бе забелязал. Почти цяло десетилетие там, а в замяна си тръгна само с три думи.

„Помагай на хората.“

И се зае да прави точно това. Върна се в Квебек и отиде при брат Албер в „Ла порт“. За да помага на хората. Никога не му бе минавало през ума, че те ще му помогнат дори повече. Нима бе възможно тези увредени създания да дадат нещо на великия лечител и философ?

Минаха години, преди да се събуди една сутрин в къщичката си на територията на болница „Ла порт“ и да усети, че нещо се е променило. Докато отиваше да закуси, осъзна, че познава всички по име. И всички разговаряха с него или му се усмигнаха. Или отиваха да му покажат нещо, което са намерили. Охлюв, пръчка, стрък трева.

Банално. Нищо особено. И все пак целият свят се бе преобърнал за една нощ, докато той спеше. Легнал си бе с мисълта, че помага на хората, а се беше събудил с усещането, че самият той е излекуван.

Същия следобед под сянката на кленово дърво бе започнал да пише „Създание“.

— Наблюдавах Марк. Виждах всеки успех, който постигаше в Монреал. Когато продадоха жилището си и купиха имота тук, веднага разпознах симптомите.

— Какви симптоми? — поинтересува се Гамаш.

— На преумора и отчаяние. Исках да помогна.

„Помагай на хората.“

Едва сега започваше да оценява силата на тези три простички думи. И да разбира, че помощта идва под различни форми.

— С какво? — попита детективът.

— Трябваше да се уверя, че е добре — сопна се Жилбер. — Вижте, много са разстроени покрай тази история с трупа. Марк е постъпил глупаво, като го е преместил, но аз познавам сина си. Не е убиец.

— Как можете да сте сигурен?

Докторът го изглежда гневно. Яростта му се бе завърнала с пълна сила. Но Арман Гамаш знаеше много добре какво стои зад тази ярост. Зад всяка ярост.

Страх.

От какво ли се страхуваше Венсан Жилбер?

Отговорът бе очевиден. Страхуваше се, че ще арестуват сина му за убийство. Защото знаеше, че Марк го е извършил. Или беше уверен, че не е.

Минути по-късно един глас разсече врявата в препълненото бистро и прониза главния инспектор, който бе дошъл за чаша червено вино и спокойно място, където да чете книгата си.

— Ах, вие, хитрец такъв!

Много погледи се вдигнаха и потърсиха източника на гласа. Мирна се носеше през салона. Спря до масата на Гамаш и го погледна ядосано. Той се изправи и леко се поклони, като посочи любезно един от столовете.

Жената седна толкова рязко, че столът проскърца.

— Вино?

— Защо не ми казахте за какво ви е? — Книжарката посочи „Създание“, книгата в ръцете на инспектора. Детективът се ухили.

— Тайна.

— И според вас колко време щеше да си остане тайна?

— Достатъчно. Чух, че е идвал тук за питие. Вие запознахте им се с него?

— С Венсан Жилбер? Ако зяпането, пелтеченето и подмазването се броят за запознанство, значи да. Запознахме се.

— Сигурно вече не ви помни.

— Защото е много лесно човек да ме вземе за някой друг, нали? Наистина ли е баща на Марк?

— Наистина.

— Знаете ли, че не ми обърна никакво внимание, когато го заговорих? Погледна ме, сякаш съм нищожество. — На масата се появи още една чаша вино и пълна купичка с кашу. — Слава богу, че му се представих като Клара Мороу.

— Аз също — усмихна се Гамаш. — Може да е заподозрял нещо. Мирна се разсмя и усети как раздражението я напуска.

— От Стария Мъндин чух, че онзи в гората е бил Венсан Жилбер. Скришно е наблюдавал сина си. Вярно ли е?

Инспекторът се почуди дали да каже цялата истина, но явно вече не беше тайна за никого. Кимна утвърдително.

— Но защо ще шпионира собствения си син?

— Не са особено близки.

— Първото хубаво нещо, което чувам за Марк Жилбер — отбеляза Мирна. — И все пак, каква ирония, а? Прочутият доктор Жилбер помага на толкова много деца, но се е отчуждил от своето собствено.

Гамаш отново си спомни за Ани. Дали и той правеше същото? Изслушваше проблемите на другите, но бе глух за собствената си дъщеря? Беше ѝ се обадил предишната вечер, за да го увери, че е добре. Но между „добре“ и „прекрасно“ имаше голяма разлика. Явно нещата се бяха влошили доста, щом бе готова да се вслуша дори в думите на Бовоар.

— *Patron* — поздрави Оливие и подаде по едно меню на Гамаш и на Мирна.

— Аз тръгвам след малко — каза книжарката и му върна менюто.

Оливие се застоя край масата.

— Чух, че сте открили къде е живял убитият. През цялото време е бил в гората?

Точно в този момент пристигнаха Лакост и Бовоар и си поръчаха питиета. Мирна изпи последната глътка вино в чашата си, взе си шепа кашу и стана да си ходи.

— Ще следя много внимателно какви книги си купувате — увери тя детектива.

— Случайно да ви се намира „Уолдън“? — поинтересува се Гамаш.

— Не ми казвайте, че сте открили Торо вдън горите галилейски. Дали не се крие още някой в нашите лесове? Джими Хофа^[1]? Амелия Еърхарт^[2]? Имам една бройка от „Уолдън“, елате довечера и ще ви я дам.

Книжарката си тръгна, а Оливие записа поръчките на полицаите и след малко донесе топли хлебчета, намазани с разтопено монардово масло и пастет. Бовоар извади от чантата си купчина снимки на горската колиба и ги подаде на началника си.

— Проявих ги веднага щом се върнахме — заяви и отхапа от питката. Умираще от глад.

Полицай Лакост също си взе хлебче, отпи глътка вино и се загледа през прозореца. Но през стъклото не се виждаше нищо, само отражения от салона на бистрото. Селяните вечеряха, някои седяха на бара с халба бира или чаша уиски. Други си почиваха край огъня. Никой не им обръщаше внимание. Но две отразени в прозореца очи погледнаха младата жена. Сякаш бяха на призрак, не на човек. Изабел Лакост извърна глава и в същия миг Оливие изчезна в кухнята.

След няколко минути пред Бовоар се появи чиния с *escargots*^[3], залети с чесново масло, колежа му получи купичка грахова супа с мента, а Гамаш — крем супа от карфиол със сирене стилтън и сладко от круши и фурми за гарнитура.

— Ммм — примижа Лакост, щом опита една лъжица. — Прясно-прясно, направо от градината. Твоите също, предполагам — кимна към охлювите на Бовоар. Той се подсмихна, но се зае с порцията си, като топеше хрупкавото хлебче в разтопеното масло с чесън.

Гамаш разглеждаше снимките. След малко ги остави внимателно. Чувстваше се така, сякаш е открил гробницата на фараона

Тутанкамон.

— Ще се обадя на комисар Брюнел — обяви главният инспектор.

— Началникът на „Имуществени престъпления“? — попита Лакост. — Добра идея.

Терез Брюнел бе експерт по кражбите на произведения на изкуството и лична приятелка на Гамаш.

— Направо ще припадне, като види онази колиба — изсмя се Бовоар.

Оливие отсервира празните чинии.

— Как ли се е сдобил с всички тези предмети убитият? — зачуди се старшият детектив. — Как ги е занесъл там?

— И защо? — добави заместникът му.

— Не намерихме никакви лични вещи — напомни Лакост. — Нито една снимка, никакви писма или спестовни книжки. Нито паспорт. Нищичко.

— Не попаднахме и на предмет, който би могъл да е оръжието на убийството — додаде Бовоар. — Изпратихме ръжена и няколко градински инструмента за анализ, но не изглеждаха обещаващо.

— Аз обаче намерих нещо, след като вие си тръгнахте — обяви младата полицайка, сложи торбичка на масата и я отвори. — Беше забутана под леглото, чак до стената. Дори не я видях първия път, когато оглеждах. Взех отпечатъци и проби. Вече са на път към лабораторията.

На масата стоеше парче издялано дърво, оцапано с тъмни петна, навярно от кръв.

Някой бе издълбал една дума в дървената повърхност.

Woe.^[4]

---

[1] Джеймс Ридъл Хофа (род. 1913), американски синдикален лидер и писател, изчезнал безследно през 1975 г. и обявен за мъртъв през 1982 г. — Б.пр. ↑

[2] Амелия Еърхарт (род. 1897), американска авиаторка, една от първите жени пилоти, изчезнала безследно през 1937 г. и обявена за мъртва през 1939 г. — Б.пр. ↑

[3] Охлюви (фр.). — Б.пр. ↑

[4] Беда, неволя (англ.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ДВАЙСЕТА

Полицай Моран обикаляше стаичката на колибата. В едната си ръка стискаше сателитния телефон, а в другата — цепеница. Но не за печката на дърва, която бе запалена и изпълваше помещението с топлина. Нито за камината, в която също гореше огън и излъчваше светлина. А за всеки случай — ако нещо изскочи от сенките в ъглите и го нападне.

Беше запалил всички газени лампи и свещи. Мъртвецът явно ги бе изработил сам от парафина, който бе използвал, за да запечата бурканите със зимнина.

На Моран му липсваше телевизорът. Мобилният телефон. Приятелката му. Майка му. Отново приближи телефона до устата си и може би за стотен път го отдръпна.

Не можеше да се обади на главния инспектор. Какво да му каже? Че се страхува, защото е сам в горска колиба, където е бил убит човек?

Още по-лоша идея бе да звънне на майка си. Тя щеше да намери пътя до къщичката и на сутринта колегите му щяха да го открият в компанията на мама, която му глади ризите и пържи яйца и бекон.

Не, по-скоро би умрял.

Продължи да снове из стаята още известно време, като се спираше за кратко и побутваше някоя вещ, но много, много внимателно. Промъкваше се като Елмър Фъд^[1] и току вземаше някоя чаша или оглеждаше интересни предмети тук и там. Кехлибарената плочка, подпряна на кухненския прозорец, гравирания свещник от сребро. Накрая извади сандвич от кафяв плик и го разопакова от восъчната хартия. Багета с шунка и сирене бри. Никак не беше зле. Взе кутийката кола, отвори я и седна край огъня. Столът бе изключително удобен. Докато хапваше, усети, че се успокоява, и когато стигна до десерта, вече беше на себе си. Посегна към цигулката, подпряна отстрани на масата, но после размисли. Взе случайна книга от рафтовете и я отвори.

Беше от непознат за него автор. Някой си Карър Бел. Започна да чете за момиче на име Джейн и детските ѝ години в Англия. Очите му се напрегнаха на слабата светлина и скоро го налегна умора. Младият полицаи предположи, че е станало време за сън. Сигурен бе, че минава полунощ.

Хвърли поглед към часовника си. Осем и половина.

Протегна ръка, поколеба се, но все пак взе цигулката. Направена бе от тъмна дървесина и докато я държеше, от нея сякаш се излъчваше топлина. Поглади я с длани нежно и внимателно, завъртя я в умелите си ръце, но побърза да я върне на мястото ѝ. Не биваше да я докосва. Зачете се отново в книгата, но след минута-две цигулката пак се озова в ръцете му. Знаеше, че не бива. Опитва се да си забрани, но посегна към лъка от конски косми. Разбра, че няма връщане назад, и се изправи.

Моран нагласи цигулката под брадичката си и плъзна лъка по струните. Звукът бе дълбок, богат и съблазнителен. Младият полицаи не можеше да му устои. Скоро успокоителните тонове на *Colm Quigley*^[2] изпълниха колибата. Почти до ъглите.

Сервираха им основното. Гамаш получи дива кокошка, пълнена с плодове и изпечена на шиш, за Лакост бяха фетучините с разтопено сирене бри, пресни домати и босилек, а за Бовоар — таджин^[3] от агнешко и сини сливи. На масата се появи и плато със зеленчуци на грил, току-що набрани от градината.

Пилешкото на Гамаш бе крехко и ароматно, деликатно овкусено с дижонска горчица и вермут.

— Какво означава това парче дърво? — попита детективът екипа си, докато се хранеха.

— Ами, за разлика от почти всички предмети в колибата, не е антика — обясни Лакост. — Предполагам, че човекът сам го е издялал с инструментите за дърворезба.

Главният инспектор кимна. И той бе стигнал до този извод.

— Но защо *woe*?

— Възможно ли е да се е казал така? — попита Бовоар, но звучеше обезсърчен.

— Мосю *Woe*? — зачуди се Лакост. — Може би това обяснява защо е живеел сам в колиба.

— Защо някой би издялал нещо такова за себе си? — включи се Гамаш и остави вилицата и ножа си. — Не намерихте ли нещо друго в къщичката, което да изглежда издялано?

— Нищо — поклати глава Жан Ги. — Имаше брадви, чукове и триони. Всичките бяха поизносени от употреба. Навярно сам си е построил колибата. Но със сигурност не я е издялал.

Woe, помисли си Гамаш и отново взе вилицата и ножа. Нима отшелникът е бил толкова тъжен?

— Видяхте ли снимките на потока, сър? — попита Изабел.

— Да. Поне разбрахме как убитият е съхранявал хранителните си продукти.

Докато оглеждаше рекичката, полицай Лакост бе открила торба, закрепена между камъните. В нея имаше буркани с нетрайни храни. Потопени в студената вода.

— Все пак няма как сам да си е правил мляко и сирене, а никой не си спомня да го е виждал в местните магазини — намеси се Бовоар. — Така че изводът е един.

— Някой му е носел провизии — довърши вместо него Лакост.

— Всичко наред ли е? — Оливие се появи край масата.

— Да, *patron, merci* — отвърна Гамаш с усмивка.

— Искате ли допълнително майонеза или масло? — Собственикът на бистрото също се усмихна, като се мъчеше да не изглежда налудничаво. Опитваше се да си напомни, че колкото и подправки, топли хлебчета и чаши вино да донесе, нищо няма да се промени. Никога нямаше да спечели благоразположението им.

— *Non, merci* — отговори Лакост и русокосият мъж неохотно се отдалечи.

— Е, имаме отпечатъци от колибата. Утре поне едно нещо ще ни стане ясно — каза Бовоар.

— Мисля, че можем да предположим защо е бил убит сега — заяви Гамаш.

— Пътеките — досети се Изабел. — Рор Пара е разчиствал пътеките за езда за Доминик. Една от тях минава почти до колибата. Достатъчно близо, за да я забележи човек.

— Коего се случи с мадам Жилбер — напомни Бовоар. — Ако вярваме на думите ѝ, не е попадала на къщичката по време на предишна разходка с кон.

— Но конете ги нямаше доскоро — отбеляза Лакост. — Докараха им ги чак в деня след убийството.

— Все пак може да е ходила пеша по старите пътеки — предположи Гамаш. — Подготвяла се е за конете и е искала да прецени къде да прати Рор да разчисти.

— Той може също да е минавал пеша по пътеките — добави Жан Ги. — Или онова момче, синът му. Хавък. Пара беше споменал, че го взима да му помага.

Колегите му се замислиха. Не, не намираха разумна причина някой от двамата мъже да е вървял по старите пътеки за езда, преди да ги разчисти.

— Но защо да убиват самотника? — попита Изабел. — Дори ако приемем, че Доминик Жилбер или някой от семейство Пара го е намерил, не виждам смисъл. Да, може да са го убили заради съкровищата. Но тогава защо не са взели нищо?

— Може и да са — отвърна Бовоар. — Знаем какво сме намерили, но може преди да е имало още.

Сякаш цял тон тухли се стовари върху главата на Гамаш. Защо не се беше сетил по-рано? Толкова бе поразен от намереното в колибата, че дори не му хрумна възможността нещо да е липсвало.

Полицай Моран лежеше под завивките и се опитваше да се намести така, че да му е удобно. Налагаше се да спи в легло, оправено за мъртвец, и чувството бе странно.

Затвори очи. Обърна се на едната страна. После на другата. Отвори очи и се взря в светлината на огъня, който потрепваше в камината. Колибата вече не бе толкова страшна. Дори бе станала почти уютна.

Моран удари възглавницата с юмрук няколко пъти, за да намести перушината в нея, но усети нещо твърдо.

Надигна се в леглото, взе възглавницата и я размачка. Определено вътре имаше и нещо друго, не само пух. Стана, запали една от газените лампи и свали калъфката. Отвътре бе пришит дълбок

джоб. Внимателно пхна ръка до лакътя и заопипва като ветеринар, който преглежда бременна кобила. Напипа с пръсти нещо твърдо и възлесто.

Извади предмета и го вдигна пред газената лампа. Беше изящна дърворезба. Мъже и жени на борда на кораб. Всички гледаха напред, отвъд носа на кораба. Моран се възхити на майсторската изработка. Човекът, който бе създал дърворезбата, умело бе предал вълнението по време на пътешествие. Същото вълнение, което Моран и сестра му изпитваха като деца, когато цялото семейство се отправяше с колата на екскурзия до Абитибѝ^[4] или Гаспе^[5].

Разпозна радостното очакване, изписано на лицата на пътешествениците. Огледа по-внимателно и забеляза, че повечето носят чанти и торби и са на всякаква възраст — от пеленачета до немощни старци. Някои бяха във възторг, други — в очакване, а трети изглеждаха спокойни и доволни.

Всички бяха щастливи. Корабът бе изпълнен с надежда.

Платната, колкото и да бе невероятно, също бяха изработени от дърво, издялано до тънък слой. Моран обърна кораба. На дъното бе надраскано нещо. Приблѝжи го още повече до светлината на лампата.

OWSVI

Дали беше някаква руска дума? Заради иконите полицаѝ Лакост бе предположила, че убитият е руснак. Дали това бе името му? Изписано на тяхната странна азбука?

После му хрумна идея. Върна се до леглото и опипа другата възглавница. И в нея имаше нещо твърдо. Извади го и съзря още една скулптура от дърво, изработена също толкова детайлно. На нея бяха изобразени мъже и жени, струпани на брега на воден басейн и загледани в далечината, към хоризонта. Някои изглеждаха объркани, но повечето сякаш бяха доволни, че са там. В долната част на втората дърворезба също имаше и издълбани букви.

MRKBVYDDO

Моран обърна скулптурата и я постави на масата до първата. Тези творби излъчваха радост и надежда. Привличаха погледа му така, както никое телевизионно предаване не бе успявало да го заинтригува.

Но колкото повече се вираше в тях, толкова по-неловко се чувстваше, сякаш нещо го наблюдаваше. Хвърли поглед към кухнята и набързо се огледа из стаята. Когато отново се извърна към

дърворезбите, с изненада установи, че тревожното усещане идва от тях.

По гърба му полазиха тръпки и младият полицай рязко се обърна към тъмното помещение. За миг съжали, че не е запалил повече лампи. Нещо блещукащо привлече вниманието му. Горе, нависоко. В най-далечния ъгъл на колибата. Дали бяха очи?

Хвана цепеницата, сниши се и пропълзя безшумно напред. Щом се приближи към ъгъла, блещукането придоби по-ясна форма. Идваше от паяжина, която улавяше и отразяваше мекото сияние на лампата. Но в нея имаше нещо необичайно. Когато очите му привикнаха към мрака, косите му настръхнаха.

В паяжината бе вплетена дума.

Woe.

---

[1] Анимационен герой от филмчетата на „Уорнър Бродуей“ — ловецът, който преследва Бъгс Бъни. — Б.пр. ↑

[2] Популярна келтска мелодия на канадската фолк група „Лийхи“. — Б.пр. ↑

[3] Характерно северноафриканско ястие, което се приготвя в керамичен съд, подобен на гювече. — Б.пр. ↑

[4] Езеро в североизточната част на провинция Онтарио, част от което попада в Западен Квебек. — Б.р. ↑

[5] Град с историческо значение за американските франкофони, разположен на едноименния полуостров в Източен Квебек. — Б.р. ↑

ГЛАВА ДВАЙСЕТ И ПЪРВА

На следващата сутрин всички вече бяха около масата, когато пристигна полицай Моран, доста по-разчорлен от обичайното. Колегите му го погледнаха, а Изабел Лакост посочи мястото до себе си, където като по чудо имаше голяма чаша силно *cafe au lait*, порция бъркани яйца с бекон и дебели порязаници препечен хляб с различни сладка — всички те очакваха гладния млад служител.

Моран се нахвърли на храната, докато слушаше докладите на останалите, а после дойде и неговият ред.

Младежът постави двете дървени статуетки на масата и бавно ги побутна към центъра ѝ. Скулптурите бяха толкова одухотворени, че корабът сякаш се носеше сам, с издути от вятъра платна. А хората на брега като че ли с нетърпение очакваха пристигането на кораба.

— Какви са тези статуетки? — поинтересува се Гамаш, стана от стола си и заобиколи масата, за да погледне дърворезбите отблизо.

— Намерих ги снощи. Бяха скрити във възглавниците на леглото. Колегите му изглеждаха смаяни.

— Шегуваш се — отрони Лакост. — Във възглавниците?

— Пришити във вътрешността им. Бяха добре скрити, макар че не съм сигурен дали ги е криел, или ги е пазел от нещо.

— Защо не се обади? — попита Бовоар, откъсна очи от статуетките и се втренчи в Моран.

— Трябваше ли? — Младежът изглеждаше стреснат и зашари с поглед от един колега на друг. — Помислих си, че така или иначе няма да можем да направим нищо до сутринта.

Изгарял бе от нетърпение да се обади и му се беше наложило да упражни огромно усилие на волята, за да не позвъни в пансиона и да събуди всички. Не искаше да се поддава на страха си. Но сега, като гледаше лицата им, осъзна, че е допуснал грешка.

Цял живот се бе страхувал и цял живот страхът бе пречил на правилната му преценка. Надяваше се, че най-после е приключил с това, но явно не беше.

— Следващия път се обади — натърти началникът му и го погледна строго. — Ние сме един екип. Трябва да знаем всичко.

— *Oui, patron.*

— Взе ли отпечатъци? — попита младият инспектор.

Моран кимна и извади плик:

— Ето ги.

Бовоар изтръгна плика от ръката на младия си колега и веднага отиде на компютъра си, за да сканира отпечатъците. Но дори докато стоеше там, погледът му неизменно се връщаше към двете дърворезби.

Гамаш се бе надвесил над масата и ги наблюдаваше през полукръглите си очила.

— Забележителни са.

Радостта на мъничките дървени пътешественици бе осезаема. Главният инспектор коленичи, за да останат статуетките на нивото на очите му. Изглеждаха така, сякаш плават към него. И сякаш бяха двете половинки на едно цяло. Кораб, пълен с хора, който се носеше към брега. И още щастливи мъже и жени, които очакваха пристигането му.

Тогава защо чувстваше някаква тревога? Защо му се искаше да каже на кораба да поеме обратно?

— Отдолу на всяка статуетка има надпис — обади се Моран. Взе едната и показа на началника си какво има предвид. Главният инспектор погледна и я подаде на Лакост. Бовоар взе другата скулптура и забележа поредицата от букви. Изглеждаха като безсмислица, но нямаше как да са. Имаха някакъв смисъл. Трябваше да открият какъв.

— На руски ли е? — попита Моран.

— Не. Руската азбука е кирилица. Това е латиница — отговори Гамаш.

— Какво означава?

Тримата по-опитни полицаи се спогледаха.

— Нямам представа — призна главният инспектор. — Повечето занаятчийски подписват творбите си. Навярно този резбар се е подписвал така.

— Тогава не трябва ли да има еднаква поредица от букви и на двете статуетки? — предположи младежът.

— Така е. В пълно недоумение съм. Може би комисар Брюнел ще знае. Очакваме я да пристигне тази сутрин.

— Открих още нещо снощи — продължи Моран. — Направих снимка. Все още е на фотоапарата ми. Не знам дали ще се вижда добре на екрана му, но...

Младежът включи дигиталната си камера и я подаде на Бовоар, който хвърли един поглед на снимката.

— Много е малка. Нищо не се различава. Ще я сваля.

Продължиха да обсъждат случая, докато младият инспектор прехвърляше снимката от фотоапарата на компютъра си.

— *Tabarnac* — чуха го да прошепва.

— Какво има? — попита Гамаш и се приближи до бюрото. Лакост се присъедини към тях и всички се скупчиха около плоския екран.

На него се виждаше паяжината и вплетената в нея дума.

Woe.

— Какво означава? — Бовоар сякаш зададе въпроса на себе си.

Главният инспектор поклати глава. Как бе възможно паяк да изплете дума? И защо точно тази? Същата дума, която бяха открили върху парче дърво, захвърлено под леглото.

— Това е прасето.

Погледнаха към Лакост.

— *Pardon?* — намръщи се Гамаш.

— Вчера, докато бях във външната тоалетна, попаднах на първото издание на една книга, и то с автограф от автора.

— Да не беше за онова момиче Джейн? — попита Моран и веднага му се прииска да не се беше обаждал. Всички го изгледаха така, сякаш бе казал „това е прасето“. — Намерих една книга в колибата — обясни младият полицаи. — Написана от някакъв тип на име Карър Бел.

Погледът на Лакост бе празен, Гамаш изглеждаше озадачен, а Моран въобще не искаше да знае какво се чете в очите на Бовоар.

— Няма значение. Продължавай.

— Беше „Паяжината на Шарлот“ от Е. Б. Уайт — обясни полицаи Лакост. — Една от любимите ми книжки, когато бях малка.

— На дъщеря ми също — спомни си Гамаш. Бе я чел стотици пъти на малкото си момиче, което се бе преструвало, че не го е страх от тъмното, от затворената врата на килера и от скърцането и стонове на къщата. Четеше ѝ всяка вечер, докато тя се унесе.

Книжката, която най-много я успокояваше и която той бе научил наизуст, беше „Паяжината на Шарлот“.

— *Това е прасето* — повтори главният инспектор и в гърдите му отекна плътен, тътнещ смях. — В романа се разказва за самотно прасенце на име Уилбър, изпратено в кланица. Там то се запознава и се сприятелява с паяка Шарлот, която се опитва да спаси живота му.

— Шарлот влита в паяжината си разни неща за него — обясни Лакост, — например „това е прасето“, за да си помисли стопанинът на фермата, че Уилбър е специален. Книжката от тоалетната беше с подпис от автора.

Гамаш поклати глава. Невероятно.

— Това помогнало ли? — поинтересува се Моран. — Спасява ли се прасенцето?

Бовоар погледна младия си колега насмешливо, с презрение. Но трябваше да признае, че и той искаше да разбере.

— Да, спасява се — потвърди Гамаш. Смръщи вежди. Очевидно в реалния живот паяците не плетат послания в мрежите си. Тогава кой бе изписал това? Защо? И защо точно *вое*?

Изгаряше от нетърпение да се върне в колибата.

— Има и още нещо.

Отново всички насочиха поглед към скромния млад полицаи.

— Става въпрос за външната тоалетна. — Моран се обърна към Лакост. — Забелязахте ли нещо там?

— Искаш да кажеш, друго, освен оригиналните издания с автограф и купчините банкноти, оставени като тоалетна хартия?

— Не вътре. Отвън.

Изабел се замисли, но накрая поклати глава.

— Навярно е било твърде тъмно — предположи полицаи Моран. — Снощи и аз не забелязах. Чак тази сутрин.

— Какво, за бога? — сопна се Бовоар.

— Има пътека. От колибата до клозета, но не свършва там. Продължава. Тръгнах по нея тази сутрин и стигнах дотук.

— До временния щаб ли? — попита младият инспектор.

— Е, не точно. Лъкатушеше между дърветата и излизаше ей там горе.

Младежът махна с ръка към хълма, който се издигаше над селото.

— Маркирах мястото, където свършва пътеката. Мисля, че ще мога да го намеря отново.

— Постъпил си глупаво — намеси се Гамаш. Изглеждаше сериозен, а в гласа му нямаше и помен от топлинота. Моран веднага се изчерви. — Никога, ама никога не тръгвай сам през гората, разбираш ли? Можеше да се изгубиш.

— Но вие щяхте да ме намерите, нали?

Всички знаеха, че е така. Главният инспектор ги беше намерил веднъж, щеше да ги намери отново.

— Поел си ненужен риск. Никога не сваляй гарда. — Възрастният детектив го гледаше настоятелно с тъмнокафявите си очи. — Една грешка може да ти струва живота. Или живота на друг човек. Никога не се отпуская. Отвсякъде дебнат заплахи. От гората и от убиеца, когото преследваме. Никой от тях не би ти простил, ако сгрешиш.

— Да, сър.

— Добре — изправи се Гамаш. Останалите също скочиха на крака. — Трябва да ни покажеш къде излиза пътеката.

Долу в селото Оливие стоеше край прозореца на бистрото и нехаеше за разговорите и смеха на гостите, които бяха изпълнили салона зад него и закусуваха. Видя как Гамаш и хората му тръгват по билото на хълма. Спряха, а сетне обиколиха няколко пъти мястото. Дори от това разстояние видя ядосаните жестове на Бовоар към младия полицаи, който винаги изглеждаше ошашавен.

„Всичко ще бъде наред — повтаряше си собственикът на бистрото. — Всичко ще бъде наред. Само трябва да се усмихвам.“

Спряха да крачат напред-назад. Втренчиха се в гората, а Оливие продължаваше да гледа втренчено към тях.

Внезапно го заля мощна вълна и изтласка от гърдите му дъха, който бе задържал толкова дълго. Отми и усмивката, застинала на лицето му.

Почти изпита облекчение. Почти.

— Ето я — посочи Моран.

Беше завързал колана си за един клон. Преди смяташе, че с хитро решение, но сега търсенето на тънкия кафяв колан в края на гората не изглеждаше чак толкова блестяща идея.

Но го намериха.

Гамаш погледна пътеката. Ако човек знаеше, че е там, щеше да му избодат очите. Почти крещеше: „Ето ме!“ Като онези оптични илюзии, нарочно скрити в някоя картина — откриеш ли ги веднъж, ги виждаш постоянно.

— Ще дойда при вас в колибата, когато успея — обеща главният инспектор. Той и Лакост изпратиха с поглед Бовоар и Моран, които навлязоха в гората. Имаше чувството, че хората му са в безопасност само когато не тръгват сами. Разбираше, че е самозаблуда. Но тя му даваше някакво успокоение. Гледаше след тях, докато се мяркаха сред дърветата. Дори след като изчезнаха, продължи да чака. Едва след като спря да чува стъпките им, пое по пътя надолу към Грите бора.

Питър и Клара Мороу бяха в ателиетата си, когато звънецът на входната врата извънтя. Звукът беше странен, почти с тряскащ. Познатите им никога не звъняха на вратата, просто влизаха и се разполагаха като у дома си. Колко ли пъти Клара и Питър бяха заварвали Рут в дневната си? В десет сутринта старата поетеса се излежаваше на дивана им, вдигнала крака на масичката, четеше книга и пийваше мартини, докато Роза се загнездваше на протрития килим до стопанката си. Домакините често си мислеха, че ще им се наложи да повикат свещеник, за да се отърват от неканените гости.

Неведнъж бяха заварвали и Габри във ваната си.

— Има ли някой вкъщи? — разнесе се напевно дълбок мъжки глас.

— Аз ще отворя — провикна се Клара.

Питър не си направи труда да ѝ отговори. Крачеше из ателието си, обикаляше около творбата, поставена на статива, ту се приближаваше към нея, ту се отдалечаваше. Умът му бе в картината както обикновено, но сърцето му бе другаде. Откакто в селото се бе разнесла мълвата за предателската постъпка на Марк Жилбер, художникът не можеше да спре да мисли за станалото.

Марк наистина му се бе сторил приятен човек. Привличаше го по начина, по който му въздействаха кадмиевото жълто, бледото синьо и Клара. При мисълта, че ще се види с Марк, усещаше вълнение, дори леко замайване. Представяше си как седят на тихо място и отпиват от питиетата си. Разговарят. Излизат на разходка.

Марк Жилбер бе провалил всичко. Да се опита да съсипе Оливие, беше ужасно нещо. Но дълбоко в себе си Питър не можеше да се отърве от чувството, че съсипването на приятелските им отношения бе още по-лошо. Сякаш Марк бе надрал с ръждив пирон нещо прекрасно. И рядко. Поне според Питър.

Сега ненавиждаше Марк Жилбер.

Слабо долови гласа на Клара през вратата на ателието си. Съпругата му казваше нещо, а познат глас ѝ отговаряше.

Арман Гамаш.

Художникът реши да отиде при тях.

— Кафе? — предложи Клара на главния инспектор, след като Питър се появи и мъжете се поздравиха.

— *Non, merci.* Нямам много време. Дойдох по работа.

Убийствена работа, помисли си развеселена домакинята.

— Вчера сте имали натоварен ден — започна Клара, когато седнаха около кухненската маса. — В селото се говори само за това. Не мога да преценя коя е най-шокиращата новина: че Марк Жилбер е преместил трупа, че Венсан Жилбер е тук или че убитият години наред е живял в нашата гора. Наистина ли е живял там?

— Предполагаме, че да, но чакаме окончателно потвърждение. Все още не знаем нищо за самоличността му.

Гамаш наблюдаваше домакините си внимателно. Изглеждаха не по-малко объркани от самия него.

— Не мога да повярвам, че никой не е разбрал за съществуването му. Как е възможно? — чудеше се Клара.

— Смятаме, че някой е разбрал. Носел му е хранителни продукти. Намерихме ги в кухнята.

Съпрузите се спогледаха удивено.

— Един от нас? Кой?

„Един от нас“ — помисли си Гамаш. Три малки думи, но толкова мощни. Те бяха в основата на хиляди атаки, на безброй войни. *Един от*

нас. Думите очертаваха кръг. Затворен. Като граница. Някои бяха вътре, други — отвън.

Семейства, клубове, банди, градове, държави, страни. Едно село. Как го беше казала Мирна? Извън пределите.

Но нещата се простираха отвъд простото усещане за принадлежност към група. Принадлежността бе толкова силна, толкова привлекателна и дълбоко вкоренена в човешките потребности, защото означаваше още нещо — безопасност и преданост. Ако си „един от нас“, ти си защитен.

Гамаш се зачуди дали трябва да се бори тъкмо с това. Освен с преследването на убиеца се налагаше да се справи и със стремежа на онези „вътре“ да предпазят престъпника. Дали мостът над рова бе вдигнат? Дали кръгът бе затворен? Дали жителите на Трите бора защитаваха убиец? Един от тях?

— Защо някой ще му носи храна, щом смята да го убие? — попита Клара.

— Няма логика — съгласи се Питър.

— Освен ако убиецът е отишъл с друга цел, не да убива — предположи Гамаш. — Може би нещо го е провокирало.

— Добре, но ако е избухнал и е убил човека, нямаше ли просто да избяга? Защо да влачи трупа през цялата гора, чак до къщата на семейство Жилбер? — продължи да се чуди художничката.

— Да, наистина, защо? — попита Гамаш. — Имате ли някакви теории?

— Защото е искал трупът да бъде открит — обади се Питър. — А най-близката къща е била тази на Жилбер.

Защо убиецът би искал трупът да бъде открит? Повечето престъпници правеха всичко възможно да прикрият следите си. Защо този бе решил да разгласи стореното?

— Или е искал да намерим тялото — продължи Питър, — или колибата.

— Навярно щяхме да я намерим след няколко дни, така или иначе — отвърна Гамаш. — Рор Пара беше започнал да разчиства пътеките за езда в района.

— Не ви помагаме особено — въздъхна Клара.

Главният инспектор бръкна в чантата си.

— Всъщност дойдох да ви покажа нещо, на което попаднахме, докато претърсвахме колибата. Бих искал да чуя мнението ви.

Детективът извади два вързопа и внимателно ги сложи на масата. Изглеждаха като новородени, загърнати добре за защита от студения свят. Гамаш бавно ги разгърна.

Клара се наведе към тях.

— Вижте лицата им! — Художничката вдигна очи и срещна погледа на инспектора. — Толкова са красиви!

Гостът кимна. Така си беше. Не само чертите им. Радостта и жизнеността им ги правеха толкова привлекателни.

— Ако позволите — посегна Питър и щом получи разрешение от Гамаш, взе в ръце една от статуетките и я обърна. — Написано е нещо, но не го разбирам. Дали е подпис?

— Вероятно е нещо такова — потвърди детективът. — Още не сме разгадали значението на буквите.

Художникът разглеждаше съсредоточено двете дърворезби — кораба и брега.

— Убитият ли ги е направил?

— Така предполагаме.

Макар че останалите находки в колибата бяха толкова ценни, че главният инспектор нямаше да се изненада, ако статуетките се окажеха творби на Микеланджело. Разликата бе, че другите предмети бяха поставени на видно място, а тези бяха скрити от жертвата. Бяха някак различни.

Докато Гамаш наблюдаваше съпрузите Мороу, забеляза, че първо усмивката на Клара се стопи, а после и Питър посърна. В един миг и двамата изглеждаха почти нещастни. Определено им беше неловко. Клара се въртеше на стола си. На художниците им бе отнело доста по-малко време, отколкото на полицаите от *Surete*, да доловят, че нещо не е наред. Детективът не се изненада. Домакините му бяха творци и се предполагаше, че са по-чувствителни.

Дърворезбите излъчваха радост и възторг. Но под повърхността имаше още нещо. Една по-мрачна и минорна нотка.

— Какво има? — попита Гамаш.

— Нещо не е наред тук — промърмори Клара. — Нещо сякаш не се връзва.

— Можете ли да определите какво?

Съпрузите продължиха да се взират в двете творби, сетне се спогледаха. Накрая се обърнаха към Гамаш.

— Съжалявам — каза Питър, — понякога в произведенията на изкуството нещата са на подсъзнателно ниво, дори без творецът да е имал конкретно намерение. Някоя пропорция е леко изместена. Някой цвят не си хармонира добре с останалите.

— Мога да ви кажа едно — намеси се Клара. — Това са прекрасни творби.

— По какво си личи? — попита инспекторът.

— Предизвикват силни емоции. Характерно е за всички велики произведения на изкуството.

Художничката отново се вгледа в дърворезбите. Дали не бяха наситени с прекалено много радост? Това ли беше проблемът? Дали прекалените дози красота, възторг и надежда въздействаха смущаващо?

Помисли малко и си каза, че едва ли е така. Не, имаше нещо друго в тези две творби.

— Което ми напомня — обади се Питър. — Нямах ли среща с Дени Фортен след няколко минути?

— Ох, по дяволите, по дяволите, по дяволите! — трепна Клара и скочи от стола.

— Няма да ви отнемам повече време. — Гамаш стана и се зае да увива статуетките в кърпите.

— Имам идея — каза художничката, щом догони главния инспектор и застана до него на вратата. — Мосю Фортен навярно разбира от скулптура повече от нас. Няма начин да знае по-малко всъщност. Може ли да му покажа едната?

— Добра идея — зарадва се детективът. — Много добра. Къде е срещата ви?

— В бистрото след пет минути.

Гамаш извади единия вързоп от чантата си и го подаде на Клара.

— Чудесно — заяви тя с усмивка, докато вървяха заедно по алеята. — Може просто да му кажа, че аз съм я направила.

— Бихте ли искали да е така?

Клара си спомни ужаса, който се разля в гърдите ѝ, докато гледаше дърворезбите.

— Не — отвърна.

ГЛАВА ДВАЙСЕТ И ВТОРА

Когато Гамаш пристигна във временния щаб, там го очакваше комисар Терез Брюнел, седнала на заседателната маса, която бе отрупана със снимки. Щом детективът влезе, жената се изправи с усмивка:

— Господин главен инспектор — посрещна го с протегната ръка. — Полицай Лакост се погрижи да се почувствам толкова удобно тук, че реших направо да се разположа.

Терез Брюнел беше на пенсионна възраст, но никой в *Surete* не говореше за това. Не защото се страхуваха от очарователната дама, нито пък от тактичност, а защото тя бе незаменима в полицейското управление. Повече от всеки друг.

Появила се бе в отдела по човешки ресурси на квебекската полиция преди две десетилетия. Младият служител, който бил дежурен тогава, си помислил, че това е някаква шега. Пред него стояла изтънчена жена на четиридесет и няколко, облечена с костюм на „Шанел“, която му поискала формуляр за кандидатстване за работа. Той ѝ го дал, като предположил, че дамата навярно смята да сплаши с него син или дъщеря, които са я разочаровали. Но с нарастващо удивление наблюдавал как тя седнала, кръстосала глезени и започнала сама да попълва бланката, а наоколо деликатно се носел ароматът на скъпия ѝ парфюм.

Терез Брюнел работела като директор по придобиване в световноизвестния музей на изящните изкуства в Монреал, но тайната ѝ страст била разрешаването на загадки. Всякакъв вид загадки. Когато децата ѝ заминали в колеж, тя веднага отишла в централата на *Surete* и подала молба да я наемат на работа. Нима имало по-голяма загадка от разрешаването на криминални случаи? И тогава, докато се обучавала в полицейската школа при главен инспектор Арман Гамаш, открила още една загадка и своята нова страст. Човешкият ум.

Сега дамата заемаше по-висока длъжност от някогашния си ментор и управляваше отдела по имуществени престъпления. Вече

минаваше шейсет, но бе изпълнена с енергия както винаги.

Гамаш сърдечно стисна ръката ѝ:

— Комисар Брюнел.

Терез Брюнел и съпругът ѝ Жером често гостуваха у семейство Гамаш за вечеря или обяд, а понякога ги посрещаха като домакини в апартамента си на улица „Лорие“. Но на работа двамата колеги се обръщаха един към друг с „главен инспектор“ и „комисар“.

Детективът се обърна към полицай Лакост, която също се бе изправила, когато го видя да влиза.

— Имаме ли нещо ново?

Тя поклати глава отрицателно:

— Но преди малко им позвъних. Резултатите от лабораторията ще излязат всеки момент.

— *Bon. Merci.* — Главният инспектор кимна на младата жена, която седна пак на компютъра си. После отново се извърна към комисар Брюнел: — Очакваме анализа на пръстовите отпечатьци. Наистина съм много благодарен, че пристигнахте толкова бързо след обаждането ми.

— *C'est un plaisir.*^[1] А и има ли нещо по-увлекателно? — Дамата го поведе към конферентната маса и като се приближи до него, прошепна: — *Voyons*, Арман, това истина ли е?

Посочи снимките, разпръснати по плота.

— Да — прошепна ѝ Гамаш. — Може би ще ни трябва и помощта на Жером.

Жером Брюнел, вече пенсиониран лекар, отдавна споделяше страстта на съпругата си към загадките, но докато нейната склонност бе да разплита мистериите на човешкия ум, него определено го привличаха повече шифрите. Кодовете. Удобният му и леко хаотичен кабинет бе в дома му в Монреал и там той посрещаше отчаяни дипломати и специалисти по сигурност. Понякога разбиваше тайнствени кодове, а друг път ги създаваше.

Беше жизнерадостен и образован мъж.

Гамаш извади едната дървена статуетка от чантата си, разопакова я и я сложи върху плота. Щастливите пътешественици отново заплуваха по заседателната маса.

— Много хубаво — отбеляза Брюнел, сложи си очилата и се наведе по-близо. — Наистина хубаво — промърмори на себе си, докато

разглеждаше творбата, без да я докосва. — Красива изработка. Който и да е авторът, вижда се, че познава дървото и има усет към него. Познава и изкуството.

Дамата отстъпи назад и се вгледа. Гамаш зачака. Както и предполагаше, скоро усмивката ѝ избледня. Брюнел дори леко се отдръпна от статуетката.

За трети път виждаше подобна реакция тази сутрин. Самият той бе изпитал същото. Дърворезбите сякаш задълбаваха и стигаха чак до сърцевината, до онова, което бе скрито най-дълбоко, но го имаше у всеки. Докосваха човешкото у хората. И тогава продължаваха да дълбаят още повече — като зъболекари, докато радостта се превърне в ужас.

След няколко мига изражението на комисар Брюнел се проясни и на лицето ѝ отново се настани обичайната професионална маска. Разследващият полицай замени човека. Приведе се над статуетката, продължи да обикаля около масата, без да докосва нищо. Накрая, когато бе разгледала творбата от всички възможни ъгли, я взе в ръце и като всички преди нея я обърна, за да погледне отдолу.

— OWSVI — прочете. — Само главни букви. Издълбани в дървото, не написани с боя. — Звучеше като патолог, който извършва дисекция и диктува наблюденията си. — Тежка дървесина, може би широколистна. Череша? — Погледна по-отблизо и дори подуши. — Не, шарката не пасва. Кедър? Не, цветът не е такъв, освен ако... — Занесе статуетката до прозореца и я вдигна към слънчевата светлина. Сетне отпусна ръка и се усмихна на Гамаш, като го погледна над очилата си. — Кедър. Червен. Почти със сигурност от Британска Колумбия. Добър избор. Кедърът е практически вечен, особено червената разновидност. Много твърда дървесина, но изненадващо лесно се обработва. Хората от племето хайда на западния бряг използват червения кедър от векове за своите тотемни стълбове.

— Те се извисяват и до днес.

— Щяха да се извисяват, ако повечето не бяха унищожени в края на XIX век от правителството или от църквата. Но все още може да се види един чудесен екземпляр в Музея на цивилизацията в Отава.

И двамата доловиха иронията.

— Е, какво правиш тук? — обърна се Брюнел към скулптурата. — И от какво толкова се страхуваш?

— Защо ѝ говорите така?

Полицай Лакост също вдигна поглед, докато работеше на бюрото си, защото и тя искаше да узнае отговора.

— Не може да не сте усетили същото, Арман. — Обърна се към него по име, което бе знак, че макар да изглеждаше спокойна, всъщност беше озадачена. — Има нещо студено в тази творба. Не ми се иска да кажа „зло“...

Гамаш наклони глава изненадано. Не чуваше често думата „зло“, освен в проповедите на свещениците. Брутално, злобно, жестоко — да. Дори ужасно — разследващите често говореха за ужасни престъпления.

Но никога за „зло“. И все пак Терез Брюнел бе блестящ следовател, майстор в разплитането на загадки и престъпления и негова приятелка, защото предпочиташе лично да се убеди в нещо, вместо да вярва на общоприетото.

— Зло? — обади се Лакост от бюрото си.

Комисар Брюнел погледна младата полицайка:

— Казах, че не ми се иска да го наричам така.

— И все още ли е така? — попита Гамаш.

Брюнел отново взе статуетката в ръце, вдигна я на нивото на очите си и се вгледа в миниатюрните пътници. Всички бяха облечени като за дълъг път: бебетата бяха увити в одеяла, жените носеха вързопи с хляб и сирене, мъжете изглеждаха силни и решителни. Всички се вираха някъде напред, очакваха нещо прекрасно. Изработката бе фина и изящна.

Дамата повъртя дърворезбата в ръце, а после изведнъж я дръпна далеч от себе си, сякаш я бе ухапала по носа.

— Какво има? — възкликна Гамаш.

— Намерих червея — отвърна Брюнел.

Карол Жилбер и синът ѝ почти не мигнаха предишната нощ. Възрастната жена предполагаше, че Доминик също не е спала добре. За Венсан, който бе настанен в малкото помещение до стълбищната площадка, дори и не си помисли. Или по-скоро всеки път, когато мъжът изплуваше в съзнанието ѝ, тя го избутваше обратно в стаичката му и се опитваше да залости вратата.

Зората беше красива и мека. Карол крачеше уморено из кухнята, докато приготвяше кана силно кафе с френската преса, после наметна на раменете си шал от мохер, взе подноса и излезе с него навън. Настани се в тихото вътрешно дворче, което гледаше към градината и обвитите в мъгла поля.

Предидният ден бе като един безкраен критичен епизод, по време на който в главата ѝ кънтеше аларма след аларма. Бяха се обединили като семейство, за да се изправят заедно пред поредица откровения:

Откровението, че бащата на Марк е жив.

Откровението, че Венсан стои пред тях.

Откровението, че жертвата на убийството се е озовала в новия им дом.

И откровението, че Марк е преместил трупа. В бистрото. С цел съзнателно да уязви и може би дори да съсипе Оливие.

След тръгването на главен инспектор Гамаш всички се чувстваха като зашеметени. Бяха твърде замаяни и уморени, за да се хванат за гушата. Марк бе казал пределно ясно как се чувства и после бе отишъл в СПА центъра да измазва, боядисва и кове. Венсан бе проявил благоразумието да се махне от къщата, но се върна късно вечерта. А Доминик се бе натъкнала на онази колиба в гората, когато излезе да пояди най-здравия от четирите съсипани коня.

„Ще звъннат райските камбани“ — изрецитира Керъл наум, докато гледаше животните на мъгливото поле. Пасяха. Страняха дори едно от друго. Чак отгук се виждаха язвите по телата им.

*... с нечуван екот открай време,
щом пасторът обезумее,
а пък миряните му — вразумени.
Щом всички вкупом коленичат,
молитви шепнат пламенни, нетленни
за клетки тигри зад решетки,
за мечки на синджир опитомени.*

— Майко.

Карол се сепна — бе потънала в мисли, но синът ѝ я изтръгна от унеса. Възрастната жена стана на крака. Марк я гледаше с премежен поглед, но беше изкъпан и избръснат. Звучеше студен, далечен. Дватама се взираха един в друг. Дали щяха да примигнат, да седнат, да си наляят кафе и да поговорят за времето? Или за новините? За конете. Дали щяха да се престорят, че бурята не вилнее около тях? И че не са я причинили самите те.

Кой бе постъпил по-зле? Карол, която бе лъгала сина си в продължение на години, че баща му е мъртъв? Или Марк, който бе занесъл трупа на мъртвец в бистрото и с едно действие бе разбил на пух и прах всяка възможност да се впишат в малката общност на селото.

Тя бе опетнила миналото, а той — бъдещето им.

Хубав екип бяха, няма що.

— Съжалявам — промълви Карол и протегна ръце към сина си. Марк мълчаливо се приближи и почти рухна в обятията ѝ. Бе доста повисок от нея, но тя го притисна към себе си и разтри с длани гърба му, докато му шепнеше: — Нищо, нищо.

Седнаха, а на масата между тях имаше поднос с кроасани и бурканче ягодово сладко. Тази сутрин светът изглеждаше много зелен и свеж — от върховете на високите кленови дървета и дъбовете чак до ливадата. Марк наля кафе в чашките, а Карол придърпа наметката от мохер по-плътно около раменете си и се загледа в конете, които пасяха на полето и от време на време вдигаха глава. Оглеждаха се в един ден, който не бяха орисани да доживеят, в един свят, който трябваше да са напуснали преди два дни. Дори и сега, обвити в мъгла, изглеждаха на прага между двата свята.

— Почти приличат на коне — обади се Марк, — ако ги погледнеш с присвити очи.

Карол се извърна към сина си и се засмя. Той кривеше лице, мижеше и се мъчеше да превърне създанията на ливадата във великолепните ловни коне, които бе очаквал.

— Ама наистина, онова кон ли е? — посочи към Честър, който на плахата утринна светлина изглеждаше като камила.

На възрастната жена изведнъж ѝ стана много тъжно, че може да се наложи да напуснат тази къща, прогонени от собствените си постъпки. Градината никога не ѝ се бе струвала по-прекрасна, а с

времето щеше да става още по-хубава. Различните растения щяха да цъфтят, да се преплитат и да зреят заедно.

— Най-много ме притеснява онзи. — Марк посочи най-тъмния кон, който стоеше настрана от останалите. — Гръм.

— Ах, да. — Карол се размърда неловко и погледна. — Относно този кон...

— Нямам нищо против, че захапа татко, но какво ще стане, ако реши да стори същото с някой от гостите ни?

Жената едва сдържа усмивката си. Да види Великия с конски лиги по рамото май беше единственото хубаво нещо в предишния ужасен ден.

— Какво предлагаш? — попита.

— Не знам.

Карол замълча. И двамата знаеха какво има предвид Марк. Ако конят не се научеше на обноси до един месец, трябваше да го пратят обратно в кланицата преди Деня на благодарността.

— *Злочести понита миньорски* — промърмори тя — *и зайци, от ловджии уловени.*

— *Pardon?* — учуди се Марк.

— Името му, въъ... всъщност не е Гръм. Казва се Марк.

— Шегуваш се.

Но никой от тях не се засмя. Мъжът отправи поглед към полето, към злобното, обезумяло животно, което странеше от останалите. Черно петно наскред мъгливата ливада. Като недоразумение. Грешка на природата.

Още един Марк.

По-късно, когато Марк и Доминик излязоха да напазаруват хранителни продукти и строителни материали, Карол намери четири моркова в кухнята и отиде с тях при конете, които в началото я посрещнаха с недоверие. Но първо Бръшлян, после Макарони и накрая Честър колебливо се приближиха към възрастната жена и внимателно поеа морковите от дланта ѝ с устни, сякаш я целуваха.

Остана един.

Възрастната жена ласкаво шепнеше на коня Марк, гукаше му, примамваше го. Молеше го. Стоеше на оградата, привеждаше се напред и протягаше моркова към животното, колкото можеше.

— Моля те — увещаваеше го. — Няма да те нараня.

Но конят не ѝ вярваше.

Карол се върна в къщата, качи се по стълбите и потропа на вратата на малката стаичка.

* * *

Арман Гамаш взе дървената статуетка и се вгледа в хората на борда на кораба.

Беше лесно да я пропусне, но все пак му идеше да се нарита. Сега му изглеждаше толкова очевидна. Малката фигурка близо до кърмата на кораба, точно пред едрата жена с майчински вид и огромна бохча.

Кожата му настръхна, докато изучаваше лицето на мъничкото дървено човече — юноша, почти дете, който гледаше през рамо. Някъде зад едрата жена, зад кърмата на плавателния съд. Докато всички останали бяха отпразвили поглед напред, юношата бе приведен и се вираше натам, откъдето бяха тръгнали.

От изражението на лицето му кръвта на Гамаш се смрази. Проряза го мраз до костите, до мозъка на костите. Мраз скова сърцето му.

Така изглеждаше ужасът. Такова бе усещането. Мъничкото дървено лице беше предавател. И посланието му бе страховито. Внезапно главният инспектор изпита почти неконтролируемо желание да погледне зад себе си, да види дали нещо го дебне. Но вместо това си сложи очилата и се наведе още по-близо.

Юношата стискаше в ръцете си вързоп.

Накрая детективът остави дърворезбата и свали очилата си.

— Разбирам какво искате да кажете.

Комисар Брюнел въздъхна:

— Зло. Самото зло преследва тези пътешественици.

Гамаш бе принуден да се съгласи с мнението ѝ.

— Изглежда ли ви позната? Възможно ли е тази статуетка да е в списъка ви с откраднати произведения на изкуството?

— В него има хиляди предмети — усмихна се възрастната дама.
— Всякакви неща, от картини на Рембранд до гравирани клечки за зъби.

— И мога да се обзаложа, че ги знаете наизуст.

Терез Брюнел се усмихна още по-широко и леко наклони глава. Главният инспектор я познаваше добре.

— В списъка няма нищо подобно. Щеше да ми направи впечатление.

— Може ли да се класифицира като произведение на изкуството?

— Ако искате да знаете дали е с висока стойност, бих казала, че е почти безценно. Ако нещо такова се бе появило на пазара, докато бях в Музея за изящни изкуства, щях веднага да го грабна. И да платя цяло състояние.

— Защо?

Брюнел погледна спокойния едър мъж пред себе си. Изглеждаше като учен. Лесно можеше да си го представи как се носи величествено из коридорите на някой старинен университет, надянал професорска тога и една от онези четириъгълни академични шапки, а по петите му вървят цял рояк жадни за знания студенти. Когато го срещна за първи път като лектор в полицейската школа, беше двайсет години по-млад, но и тогава изглеждаше внушително. Сега авторитетът му прилягаше още повече. Вълнистата тъмна коса на инспектора оредяваше и бе започнала да се прошарва на слепоочията, а килограмите му се увеличаваха. Също като неговото влияние.

Беше я научил на много. Но един от най-ценните му уроци бе, че трябва не просто да гледа, а и да слуша. Както я слушаше самият той сега.

— Онова, което прави една творба изключителна, не са нито цветовете, нито композицията, нито изобразеното на нея. Стойността няма нищо общо с това, което виждаме. Защо някои картини се смятат за шедьоври, а други, които може да са дори по-добре изпълнени, потъват в забрава? Защо някои симфонии остават любими на хората дори стотици години след смъртта на композитора?

Гамаш се замисли. Първо се сети за картина, небрежно поставена на статив, изложена след вечеря преди няколко дни. На лошо осветление и без рамка.

Въпреки това можеше да я гледа цяла вечност.

На платното бе изобразена възрастна жена, тръгнала някъде напред, но извърнала глава назад.

Усетил бе копнежа ѝ. Докато се взираше в портрета, бе изпитал същата болка, която го бе жегнала право в сърцето и докато разглеждаше дърворезбата. Клара не бе нарисувала просто едно лице или дори чувство. Беше създала цял един свят с картината си.

Ето това бе шедьовър.

Изведнъж изпита силно съчувствие към Питър. Дълбоко в себе си се надяваше, че той вече се е отказал да се съревновава с жена си. Клара дори не бе на същото бойно поле.

— Това — посочи комисар Брюнел дърворезбата с перфектно лакиран нокът — ще се помни дълги години след смъртта ни. И дълго след като от това очарователно село не е останало нищо, освен прах.

— Има и още една подобна скулптура — съобщил Гамаш и се наслади на рядко срещаното удоволствие да види изненада, изписана на лицето на Терез Брюнел. — Но преди да ви я покажа, мисля, че е време да отидем в колибата.

Погледна краката ѝ. Беше обута с елегантни нови обувки.

— Донесла съм си ботуши, господин главен инспектор — усмихна се дамата с едва доловим шеговит укор в гласа и бързо закрачи към вратата. — Имало ли е случай да ме заведете някъде, където няма кал?

— Мисля, че измиха „Плас дез ар“^[2] с маркучи преди последната симфония, която слушахме там — отвърна Гамаш и се усмихна през рамо на полицай Лакост, докато двамата с Брюнел излизаха от щаба.

— Имах предвид по работа. Винаги е кално и винаги има труп.

— Е, този път със сигурност е кално, но няма труп.

— Сър! — Лакост изтича до колата и подаде лист с разпечатка. — Предположих, че ще искате да видите това.

Подаде му листа и посочи. Бяха резултати от лабораторен анализ. Щяха да получат още няколко такива до края на деня. Гамаш се усмихна доволно и се обърна към Терез Брюнел:

— Открили са парченца дърво, или по-скоро стърготини, до един от столовете в колибата. По дрехите на жертвата също е имало следи от тях. Според лабораторията дървото е червен кедър. От Британска Колумбия.

— Май намерихме нашия творец — кимна дамата. — Сега ако можеше някак да разберем защо е изобразил толкова много ужас...

„Защо ли, наистина?“ — запита се Гамаш, докато се качваше в колата и потегляше със спътницата си нагоре по улица „Муден“. АТВ-тата ги очакваха и скоро навлязоха дълбоко в горите на Квебек. Един професор и една елегантна специалистка по изящните изкуства. Никой от тях не бе такъв, какъвто изглеждаше, подобно на горската колиба, към която се бяха насочили.

Гамаш спря АТВ-то точно преди последния завой на пътеката. С комисар Брюнел слязоха от машината и продължиха пеша. В сърцето на гората светът бе друг, а детективът искаше да покаже на колежката си атмосферата, в която бе избрала да живее жертвата. Един свят на хладни сенки и разсеяна светлина, тежки и наситени аромати на гниене. Свят на създания, които оставаха невидими, но се чуваше как шумолят, докато се шумгват и се скриват някъде.

Гамаш и Брюнел напълно осъзнаваха, че са чужди тук.

И все пак мястото не ги посрещаше заплашително. Сега не. След дванайсет часа, когато слънцето залезе, всичко щеше да се промени.

— Вече разбирам думите ви — огледа се Брюнел. — Лесно е човек да живее тук и никой да не го намери. Много е спокойно, нали?

В тона ѝ се долавяше почти копнеж.

— Вие способна ли сте да живеете тук? — попита Гамаш.

— Всъщност мисля, че да. Това изненадва ли ви?

Инспекторът замълча, но се усмихна, докато крачеше.

— Не ми трябва много — добави дамата. — Преди имах нужда от какво ли не. Когато бях млада. Пътувания до Париж, хубав апартамент, красиви дрехи. Сега имам всичко това. И съм щастлива.

— Но не защото притежавате всички тези неща — предположи Гамаш.

— С годините усещам, че ми трябва все по-малко. Наистина вярвам, че бих могла да живея тук. Между нас казано, Арман, част от мен копнее за това. А вие?

Той кимна и пред погледа му се появи обикновената малка колиба. Една стаичка.

— *В къщата си имах три стола: един за усамотяване, два за другаруване, три за общуване* — цитира главният инспектор.

— „Уолдън“. А вие колко стола искате?

Гамаш се замисли.

— Два. Нямам нищо против общуването, но ми трябва само един човек.

— Рен-Мари — кимна Терез. — И на мен ми стига Жером.

— Знаете ли, че в колибата намерихме първо издание на „Уолдън“?

Спътницата му ахна:

— *Incroyable*.^[3] Кой ли е бил този човек, Арман? Имате ли представа?

— Никаква.

Детективът спря, Брюнел — също. Проследи погледа му.

Отначало ѝ беше трудно да я види, но постепенно очите ѝ привикнаха и успя да различи обикновената дървена къщурка. Сякаш се бе материализирала специално за тях. И сега ги канеше да влязат.

— Влез — каза той.

Карол Жилбер си пое дълбоко въздух и направи крачка напред, отвъд сигурността, която бе култивирала последните десетилетия. Отвъд тихите обеда със стари приятели, отвъд вечерните игри на бридж и доброволческите смени, отвъд приятните дъждовни следобеди с книга в ръка до прозореца, докато товарните кораби се носеха бавно по течението на река Сейнт Лорънс. Гмурна се отвъд сигурността на кроткия вдовишки живот между укрепените старинни стени на град Квебек, издигнати, за да държат всичко неприятно далеч от нея.

— Здравей, Карол.

Високият строен мъж стоеше спокойно в средата на стаята. Сякаш я бе очаквал. Сърцето ѝ биеше лудо, дланите и стъпалата ѝ бяха студени и изтръпнали. Малко я беше страх, че ще рухне. Не че ще припадне, а че ще изгуби способността си да стои права без чужда помощ.

— Венсан. — Тонът ѝ бе твърд.

Тялото му вече не бе същото. Онова тяло, което Карол познаваше по-добре от всеки друг. Беше се смалило, стопило. Косата му, някога гъста и лъскава, сега бе оредяла и почти напълно побеляла. Очите му

все още бяха кафяви, но ако преди гледаха пронизващо и уверено, сега бяха изпълнени с въпроси.

Мъжът протегна ръка. Сякаш всичко се случваше мъчително бавно. По кожата му имаше петна, които не й изглеждаха познати. Колко пъти бе държала тази ръка през първите години на съвместния им живот и колко бе жадувала по-късно той да я притиска в прегръдките си? Колко се бе взирала в тази ръка, докато той държеше *Le Devoir* и вестникът скриваше лицето му? Единствената й връзка с мъжа, на когото бе подарила сърцето си, бяха дългите, чувствителни пръсти — същите, с които той държеше вестника с ежедневните новини, очевидно по-важни от новините в нейния живот. Тези пръсти бяха свидетелство, че в стаята присъства друг човек, но не съвсем. Не присъстваше съвсем и не беше съвсем човек.

Един прекрасен ден Венсан бе свалил вестника, вгледал се бе в нея с пронизващите си очи и бе заявил, че е нещастен.

Тя се бе разсмяла в отговор.

Сега си спомняше, че смехът ѝ бе искрен израз на радост. Не че приемаше думите му на шега. А защото беше толкова сериозен. Този блестящ човек явно наистина си мислеше, че да си нещастен е катастрофално.

В много отношения всичко бе идеално. Като повечето мъже на неговата възраст и той имаше извънбрачна връзка. Карол знаеше за нея от години. Но връзката му бе с него самия. Обожаваше себе си. Всъщност това бе единственото общо помежду им — обичаха Венсан Жилбер.

Но изведнъж това вече не беше достатъчно. Той искаше повече. И понеже бе велик човек и го осъзнаваше, отговорът не можеше да е някъде наблизо. Трябваше да е скрит в планинска пещера в Индия.

Тъй като беше толкова изключителен, спасението му също трябваше да е необикновено.

Обсъдиха смъртта му по време на закуска. Подобно развитие прилягаше на склонността на Венсан към драматизъм и на нейния стремеж към спокойствие. По ирония на съдбата този разговор бе най-приятният, който бяха водили от години.

Разбира се, бяха допуснали една огромна грешка. Трябваше да кажат на Марк. Но кой да си помисли, че ще го интересува?

Твърде късно — дали не бе преди по-малко от ден? — Карол осъзна, че смъртта на баща му дълбоко е наранила Марк. Не самото умирање. Него бе приел леко. Възкръсването му обаче бе оставило дълбоки следи. Сякаш докато се е измъквал от гроба, Венсан бе издрапал с нокти право през сърцето на сина си.

А сега мъжът ѝ стоеше пред нея — с отслабнало тяло и може би дори ум — и протягаше решително ръка. Канеше я да влезе.

— Трябва да поговорим — заяви Карол.

Венсан отпусна ръка и кимна. Тя зачака да я засипе с укори, да ѝ посочи всички недостатъци и грешки, неизмеримата болка, която му е причинила.

— Съжалявам — отрони Венсан.

Съпругата му кимна:

— Знам, аз също.

Възрастната жена приседна на края на леглото и потупа празното място до себе си. Той го зае. Беше толкова близо, че Карол виждаше бръчките, които тревогата бе издълбала по цялото му лице. Стори ѝ се интересно, че този вид бръчки се появяват само по главата.

— Изглеждаш добре. Как си? — попита я Венсан.

— Искан ми се всичко това да не се бе случвало.

— Включително моето завръщане? — усмихна се той и взе ръката ѝ в своята.

Но вместо да я развълнува, докосването я вкамени. Карол осъзна, че няма доверие на този мъж, който бе излязъл от миналото и изведнъж бе заел място на трапезата им и спеше в дома им.

Беше като Пинокио. Дървена кукла, която се правеше на човек. Лъскава, усмихната и фалшива. Ако го разрежеше, Карол щеше да види пръстените на дървото. Кръгове от измама, сплетни и оправдания. От това бе направен. Нищо не се бе променило.

Този човек бе изтъкан от лъжи, лъжи и още лъжи. А сега бе тук, в техния дом. И внезапно животът им се разпадаше на парчета.

---

[1] За мен е удоволствие (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Център за изкуствата в Монреал. — Б.пр. ↑

[3] Невероятно (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ДВАЙСЕТ И ТРЕТА

— *Bon Dieu.*

Комисар Брюнел нямаше какво друго да каже и повтаряше само тези две думи, докато обикаляше из стаичката на дървената колиба. От време на време се спираше и вземаше някой предмет в ръце. Разширяваше очи, докато се вглеждаше в антиката, а после я връщаше на мястото ѝ. Внимателно. И продължаваше към следващата.

— *Mais, ce n'est pas possible.*^[1] Това е от Кехлибарената стая, сигурна съм — промълви възрастната дама, щом се приближи към оранжевата плочка, облежната на перваза на кухненския прозорец. — *Bon Dieu*, наистина! — прошепна и само дето не се прекръсти.

Известно време главният инспектор само наблюдаваше колежката си. Знаеше, че не я е подготвил добре за това. Опитал се бе да я предупреди, но снимките не можеха да предадат атмосферата на мястото. Разказал ѝ бе за финия порцелан.

За оловния кристал.

За оригиналните издания с автографи от авторите.

За гоблените.

За иконите.

— Това там цигулка ли е? — посочи Брюнел подпряния до фотьойла музикален инструмент, изваян от тъмно и топло дърво.

— Преместена е. — Бовоар се втренчи в най-младия си колега. — Докосвал ли си я снощи?

Моран се изчерви и отвърна с уплашен поглед:

— Малко. Само я взех и...

Комисар Брюнел вдигна цигулката и я заразглежда на светлината, която струеше през прозореца.

— Господин главен инспектор, можете ли да разчетете това?

Подаде му инструмента и посочи някакъв надпис. Докато детективът се взираше в буквите, дамата хвана лъка и се зае да го изучава също толкова старателно.

— Лък на Турт^[2] — почти изсумтя Брюнел и погледна безизразните лица на колегите си. — Оценява се на поне двеста хиляди. — Размаха го пред тях и се обърна към Арман Гамаш: — Какво пише, Страдивари?

— Не мисля. Струва ми се, че пише *Anno 1738* — напрегна очи възрастният следовател, — Карло някой си, *Fese in Cremona*.^[3] — Свали очилата и погледна Терез Брюнел. — Говори ли ви нещо?

Тя се усмихваше, а лъкът все още бе в ръката ѝ.

— Карло Бергонци. Бил е лютиер^[4]. Най-добрият ученик на Страдивари.

— Значи не е от най-скъпите цигулки? — попита Бовоар, който бе чувал за Страдивари, но за този, другия — никога.

— Творчеството на неговия учител се цени повече, но инструмент, създаден от Бергонци, струва поне милион.

— Бергонци? — учуди се Моран.

— Да. Чували ли сте за тези цигулки?

— Не съвсем, но открихме и оригинални нотни листове с музика за цигулка. Към тях беше приложена бележка, в която се споменаваха някой си Бергонци. — Моран отиде до етажерката с книги и започна да ровичка, докато накрая извади купчина нотни листове и картичка. Връчи ги на комисар Брюнел, тя им хвърли един поглед и ги предаде на Гамаш.

— Имате ли представа на какъв език е? — попита дамата. — Не е руски, нито гръцки.

Гамаш се зачете. Картичката бе адресирана до Б, споменаваха се Бергонци, а подписът бе само инициал — Ш. Останалото не се четеше, макар че навярно съдържаше нежни и умилителни думи. Датата бе 8 декември 1950 година.

— Възможно ли е Б да е жертвата?

Главният инспектор поклати глава:

— Има разминаване в датите. По това време едва ли е бил роден. Предполагам, че няма как Б да е съкратено от Бергонци, нали?

— Не, за него е твърде късно. Отдавна е бил мъртъв. Значи трябва да разберем кои са Б и Ш и защо нашият човек е пазел нотите и картичката — заяви Брюнел. Погледна нотните листове и се усмихна. Подаде ги на Гамаш и посочи най-горния ред. Музиката бе композирана от някого с инициали Б. М.

— Така — изрече главният инспектор, като вдигна очи от листовете. — Това е оригинал на музикално произведение, композирано от Б. М. Приложената бележка е била адресирана до Б и в нея се говори за цигулка на Бергонци. Изглежда логично, че Б е свирел на цигулка и е композирал, а някой с инициал Ш му е направил този подарък. — Гамаш кимна към музикалния инструмент. — Е, кой е бил Б. М. и защо неговата композиция и цигулката му са попаднали у жертвата на убийството?

— Става ли за нещо? — обърна се Брюнел към Моран. Гамаш му подаде нотните листове.

Младият полицаи стоеше с леко отворена уста и влажни плътни устни, а изражението му бе по-малоумно от обичайното. Вгледа се в нотите и си затананика. Сетне вдигна поглед.

— Изглежда добре.

— Изсвири я — нареди Гамаш и му връчи цигулката, оценена на поне един милион долара. Моран я прие с неохота. — Свирил си на нея снощи, нали? — попита началникът.

— Какво си направил? — викна Бовоар.

Моран се обърна към него:

— Вече бяхме взели отпечатъци и бяхме направили снимки. Казах си, че няма значение.

— Да не би да си жонглирал с порцелановия сервиз или да си тренирал бейзбол с кристалните чаши? Веществените доказателства не се пипат.

— Съжалявам.

— Изсвири композицията, моля — повтори Гамаш.

Комисар Брюнел подаде почти безценния лък на младежа.

— Това не съм го свирил снощи. Не разбирам от класическа музика.

— Доколкото можеш — настоя главният инспектор.

Полицаи Моран се поколеба, но накрая опря цигулката под брадичката си, изпъчи се и вдигна лъка. Приблужи го към струните от животински черва и го плъзна по тях.

От инструмента се понесоха плътните протяжни тонове на мелодията. Звукът бе толкова богат, че нотите почти видимо изпълниха въздуха. Музиката не бе композирана от Б. М. в толкова бавно темпо, колкото чуваха сега, или поне така предполагаше Гамаш, но полицаи

Моран очевидно се стараеше да следва нотите и това го затрудняваше. И все пак производението звучеше красиво, сложно и изискано. Очевидно Б. М. си разбираше от работата. Главният инспектор затвори очи и си представи как убитият е седял сам в тази стаичка. Зимна вечер. Снегът се трупал навън. На печката е къкрела постна зеленчукова супа, а в камината е бил запален огън, който излъчвал топлина. Къщурката била изпълнена с музика. Тази музика.

Защо точно тя, а не друга?

— Позната ли ви е? — обърна се Гамаш към комисар Брюнел, която слушаше с притворени очи.

Дамата поклати глава и го погледна:

— *Non*, но е много красива. Кой ли е бил Б. М.?

Моран свали цигулката. Изпитваше видимо облекчение, че е приключил.

— Инструментът беше ли настроен, когато свирихте на него снощи, или се наложи да го настройвате? — попита Брюнел.

— Беше настроен. Човекът сигурно е свирил наскоро.

Младият полицаи понечи да върне цигулката на мястото ѝ, но Гамаш го спря.

— Ако снощи не си свирил тази мелодия — посочи нотните листове главният инспектор, — тогава какво?

— Просто една фолклорна песен, на която ме е учил баща ми. Не е кой знае какво. Разбирам, че не трябваше...

Главният инспектор вдигна ръка, за да спре потока от извинения.

— Няма нищо. Просто ни изсвири онова, което си свирил снощи. Забеляза стреснатия поглед на Моран и обясни:

— Това, което чухме току-що, не беше достойна демонстрация за възможностите на тази цигулка, нали? Беше ти трудно да следваш нотите. Искам да знам как е звучал инструментът в ръцете на жертвата.

— Но, сър, аз свиря само на фолклорна цигулка, не на класическа^[5].

— Каква е разликата? — попита Гамаш.

Моран се поколеба, преди да отговори:

— В самите инструменти няма голяма разлика. Но звукът, разбира се, е съвсем друг. Татко винаги е казвал, че класическата цигулка пее, а фолклорната танцува.

— Тогава потанцувай.

Моран се изчерви особено силно, за пореден път втъкна под брадичката си инструмента и застина. После плъзна лъка по струните.

Зазвуча мелодия, която изненада всички. Келтската елегия се изля от лъка, от цигулката, от младия полицай. Изпълни колибата чак до гредите на тавана, почти до всеки ъгъл. Непретенциозната музика се завихри покрай хората като цветове, вкусни ястия и оживени разговори. Загнезди се в гърдите им. Не в ушите, не в ума. А в сърцето. Бавна, тържествена, но и игрива. Изсвирена уверено. Стабилно.

Полицай Моран бе напълно променен. С непохватното си тяло и отпуснати крайници заемаше без усилие идеалната поза за цигулката, сякаш бе създаден с една-единствена цел. Да свири. Да възпроизвежда тази музика. Бе затворил очи. Изглеждаше така, както се чувстваше Гамаш. Изпълнен с радост. С възторг дори. Такава бе силата на тази музика, на този инструмент.

Докато наблюдаваше своя подчинен, главният инспектор внезапно осъзна на какво му напомня Моран.

На музикална нота. Голяма глава, крехко тяло. Младежът бе жива, ходеща нота, която очакваше своя инструмент. Цигулката. И макар видимият шедьовър да бе инструментът, полицай Пол Моран не му отстъпваше по нищо.

След минута младият мъж спря да свири и музиката отшумя, погълната от гредите, от книгите, от гоблените. От хората.

— Беше прекрасно — отрони комисар Брюнел.

Моран й подаде цигулката:

— Казва се *Colm Quigley*. Любимата ми.

Щом пусна изтънчения инструмент, той мигом се превърна в същия върлинест и непохватен млад човек, който бе преди. Но за хората, които го бяха чули да свири, никога повече нямаше да е просто недодялан новак.

— *Merci* — благодари му Гамаш.

Комисар Брюнел остави цигулката.

— Дръж ме в течение, ако откриеш нещо повече по въпроса — заръча главният инспектор и подаде на Моран картичката и нотните листове.

— Да, сър.

Терез Брюнел продължи да разглежда стаичката, като се спираше на всяко съкровище и от време на време промърморваше: *Von Dieu*.

Всяко следващо ѝ се струваше по-удивително от предишното.

Но нищо не можеше да се сравни с изненадата, която очакваше главен инспектор Гамаш. В най-затуления ъгъл на колибата, близо до гредите на тавана. Ако някой от екипа, който претърсваше къщурката предишния ден, я бе видял, щеше да я подмине с мисълта, че това е единственото нормално нещо наоколо. Какво по-естествено от паяжина в горска колиба?

Но се оказа, че тя е най-неестественото.

— *Bon Dieu* — промълви отново комисар Брюнел, като вдигна в ръка чиния, украсена с декоративни жаби. — От колекцията на Екатерина Велика. Изгубена преди стотици години. Невероятно.

Но според Гамаш, ако колежката му искаше да види нещо наистина „невероятно“, трябваше да погледне насам, към паяжината. Бовоар бе включил фенерчето.

Преди да я види на живо, главният инспектор не бе повярвал на очите си. Но ето я — блещукаше почти весело в онзи ъгъл, под рязката изкуствена светлина, и сякаш им се подиграваше.

Woe, шепнеше паяжината.

— *Woe* — отвърна Гамаш шепнешком.

Час по-късно комисар Брюнел откри Арман Гамаш в ъгъла на зеленчуковата градина, поседнал на стола от изкривени клони.

— Приключих с огледа.

Гамаш стана от мястото си и колежката му се отпусна уморено на стола с дълбока въздишка.

— Никога не съм виждала подобно нещо, Арман. Разбивала съм групи за нелегална търговия с крадени произведения на изкуството и съм попадала на удивителни колекции. Спомняте ли си случая „Шарбоно“ миналата година в Леви^[6]?

— Картините на Ван Ейк^[7]?

Дамата кимна, сетне разтърси глава, сякаш за да прочисти ума си.

— Фантастични находки. Купища оригинални скици и дори едно маслено платно, за чието съществуване никой не бе подозирал дотогава.

— Нали имаше и нещо на Тициан?

— *Oui*.

— Искате да кажете, че това място е още по-удивително?

— Не ми се ще да се впускам в лекции, но смея да твърдя, че вие и хората ви не оценявате мащаба на откритието си.

— Можете спокойно да ми изнесете лекция — успокои я Гамаш.
— Затова ви поканих.

Възрастният детектив се усмихна и жената за пореден път си каза, че може би най-рядката находка в цялата ѝ кариера е главен инспектор Гамаш.

— Навярно е добре да се настаните удобно — предложи Брюнел. Детективът си намери дънер, на който поседна като на табуретка. — Случаят „Шарбоно“ беше грандиозен — продължи дамата, — но в много отношения бе напълно прозаичен. Повечето групировки, които се занимават с кражби на произведения на изкуството, както и повечето колекционери, които търгуват на черния пазар, имат една или максимум две сфери, в които се специализират. Тъй като пазарът е толкова тясно профилиран и се въртят огромни суми пари, на крадците им се налага също да са експерти, но само в една или две малки области. Италианска скулптура от седемнайсети век. Фламандски майстори на живописиста. Гръцки антики. Но никога всичко това накуп. Специализират се. Иначе как да разберат дали не крадат фалшификати или копия? Затова и в случая „Шарбоно“ открихме изумителни неща, но всички те, малко или много, бяха от един „род“. *Vous comprenez?*^[8]

— *Oui*. Всички находки са били ренесансови картини, и то предимно на един художник.

— *C'est ca.*^[9] Виждате колко тясно се профилират повечето крадци. Но тук — махна към колибата — има ръчно изработени копринени гоблени, старинен оловен кристал. Знаете ли какво открихме под извезаната покривка? Убитият се е хранил на една от най-изящните инкрустирани маси, които съм виждала. Навярно е на около петстотин години и е дело на истински майстор. Дори покривката е шедьовър. Повечето музеи биха я съхранявали зад стъкло. От лондонския „Виктория и Албърт“ биха платили цяло състояние за нея.

— Може би са платили.

— Смятате, че може да е била открадната оттам? Възможно е. Чака ме много работа.

Брюнел като че ли бе нетърпелива да започне. В същото време май не ѝ се искаше да си тръгва от горската колиба и нейната градина.

— Питам се кой ли е бил? — Жената се пресегна и си отчупи няколко шушулки грах от близката лоза, като подаде една на събеседника си. — *Всички нещастия на човека се дължат на неспособността му да стои тихо в своята стая, усамотен.*

— Паскал. — Гамаш разпозна цитата и осъзна колко е подходящ за случая. — Човекът от колибата е имал такава способност. Но се е обкръжил с много предмети, които са имали какво да кажат. Били са пълни с истории.

— Интересна гледна точка.

— Каква е тази Кехлибарена стая?

— Откъде знаете за нея? — Брюнел се взря изпитателно в колегата си.

— Докато оглеждахте, споменахте за нея.

— Така ли? Вижда се отгук. Оранжевото на кухненския прозорец.

Гамаш погледна в указаната посока и наистина, плочката беше там и сияеше на слабата светлина, която улавяше. Приличаше на голямо дебело парче цветно стъкло. Дамата я погледа хипнотизирано още известно време и накрая откъсна очи:

— Съжалявам. Никога не съм очаквала, че именно аз ще я откроя.

— Какво искате да кажете?

— Кехлибарената стая е създадена в началото на XVIII век в Прусия от Фридрих I. Представлявала огромно помещение, цялото от кехлибар и злато. Художници и майстори работили години наред върху нея, а когато приключили, тя се превърнала в едно от чудесата на света. — Детективът забеляза отнесен поглед на колежката си и предположи, че тя си представя как е изглеждала стаята. — Поръчал я е за съпругата си, София Шарлота. Но няколко години по-късно стаята била подарена на руския император и останала в Санкт Петербург до започването на войната.

— Коя война?

Жената се усмихна:

— Добър въпрос. Втората световна война. Руснаците навярно са я разглобили, когато са осъзнали, че нацистите са на път да превземат

града, но не са успели да я скрият. Германците я открили.

Брюнел замълча.

— Продължавайте — прикани я Гамаш.

— Това е. Не се знае нищо повече. Кехлибарената стая изчезнала. Оттогава историци, иманяри и антиквари не спират да я търсят. Предполага се, че германски войски под командването на Алберт Шпеер^[10] са отнесли стаята. Навярно са я скрили някъде, за да я опазят. Но оттогава никой не я е виждал.

— Какви теории има? — попита главният инспектор.

— Най-популярната е, че Кехлибарената стая е била унищожена по време на съюзническите бомбардировки. Но има и друга. Алберт Шпеер бил много интелигентен мъж и някои вярват, че не бил съвсем нацист. Бил верен на Хитлер, но не вярвал в много от неговите идеали. Шпеер бил интернационалист, образован и изтънчен човек, чийто основен приоритет бил да спаси световните съкровища от унищожение във войната.

— Алберт Шпеер може и да е бил образован — отбеляза Гамаш, — но е бил нацист. Знаел е за концентрационните лагери, за убийствата и е приемал всичко. Участвал е в същите зверства, просто е имал по-добър имидж.

Главният инспектор говореше хладно, погледът му бе твърд.

— Не мога да ви противореча, Арман, даже точно обратното. Просто ви казвам какви са теориите. Според онази, в която главно действащо лице е Шпеер, той скрил Кехлибарената стая далеч от армиите на нацистите и на съюзниците. В Рудните планини.

— Къде?

— Планинска верига между Германия и днешна Чехия.

И двамата потънаха в размисъл. Накрая Гамаш проговори:

— Как така парче от Кехлибарената стая е попаднало тук?

— И къде е останалото от стаята?

Дени Фортен седна срещу Клара Мороу. Беше по-млад, отколкото му се полагаше. На около четиридесет навярно. Неуспял художник, който бе открил в себе си друг, по-голям талант. Разпознаваше таланта на другите.

Можеше да се нарече просветлен егоизъм. Най-хубавият вид, доколкото Клара можеше да прецени. Никой не се превръщаше в мъченик, никой не дължеше нищо на никого. Художничката от Трите бора не хранеше илюзии, че Дени Фортен би седял в бистрото на Оливие с бира „Сан Амбоаз“ в ръка, ако не бе убеден, че може да извлече някаква лична полза от срещата.

А единствената причина Клара да присъства (освен необузданото ѝ его) беше, че тя също искаше нещо от Фортен. Слава и богатство.

Или поне една безплатна бира.

Но преди да се впусне в несравнимо славното битие на известната художничка Клара Мороу, трябваше да направи нещо. Бръкна в чантата си и извади предмет, омотан в кърпа.

— Помолиха ме да ви го покажа. Преди няколко дни тук намериха труп. Жертва на убийство.

— Наистина? Това е доста необичайно, нали?

— Не чак толкова, колкото предполагате. По-странното е, че никой в селото не познава убийтия. Но полицията наскоро попадна на колиба в гората, а в нея откриха това. Главният разследващ ме помоли да ви го покажа. Дали случайно можете да ни кажете нещо за него?

— Улика? — Мъжът се наведе и заинтригувано проследи как Клара разопакова вързопа. След малко съзря миниатюрни мъже и жени на някакъв бряг, отпразвили поглед отвъд дървената шир, към халбата жива бира пред него.

Художничката се вгледа в събеседника си. Той присви очи, надвеси се над дървената скулптура и съсредоточено стисна устни.

— Хубава е. Добра техника, бих казал. Забележителен детайл, всяко лице е различно от другите, има собствен характер. Да, като цяло, смятам, че е приличен пример за резбарско изкуство. Малко примитивен, но какво друго да очакваме от човек, който си е дялкар в гората.

— Наистина ли? — възкликна Клара. — Според мен е много добра работа. Дори отлична.

Галеристът се отпусна назад на стола си и се усмихна. Не снизходително, а така, както приятел се усмихва на друг, по-мил свой другар.

— Може би съм малко суров, но съм виждал безброй такива през кариерата си.

— Такива? Точно като тази скулптура?

— Не, но доста близки. Дърворезби на хора, които ловят риба, пушат лула или яздят кон. Последните са най-ценни. Винаги се намират купувачи за добре изработен кон или куче. Или прасе. Прасетата са хит.

— Полезна информация. Отдолу има надпис — добави Клара, обърна статуетката и я подаде на Фортен.

Той почти примижа, после си сложи очилата, прочете, намръщи се и върна фигурката с думите:

— Чудя се какво ли означава.

— Някакви предположения? — не се отказваше Клара. Искаше да изкопчи някаква информация за Гамаш.

— Почти със сигурност е подпис или някаква номерация. Начин за идентификация. Тази единствена ли е?

— Има още една. На колко я оценявате?

— Трудно е да се каже — отвърна Фортен, като взе отново скулптурата. — Сама по себе си е доста добра. Но все пак не е прасе.

— Жалко.

— Хмм... — замисли се мъжът за момент. — Бих казал двеста, двеста и петдесет долара.

— Само толкова?

— Може и да греша.

Клара виждаше, че събеседникът ѝ се придържа към любезния тон, но вече започва да се отегчава. Уви статуетката в кърпата и я върна в чантата си.

— Така... — наклони се Дени Фортен към нея, а на красивото му лице се изписа заинтригувано изражение. — Нека си говорим за наистина велико изкуство. Как искате да бъдат изложени творбите ви?

— Приготвила съм няколко скици — отговори Клара и му подаде бележника си.

След няколко минути мъжът вдигна глава, интеллигентните му очи сякаш грееха.

— Прекрасно. Харесва ми как сте групирала картините и сте оставила пространство около тях. За да дишат, нали?

Клара кимна. Беше такова облекчение да разговаря с някого, който нямаше нужда от подробни обяснения.

— Особено ми допада, че трите възрастни жени не са една до друга. На пръв поглед е най-логично да са заедно, но вие сте ги разпределила така, че всяка да заема централно място на една от стените.

— Искях да ги обградя с други платна — сподели развълнувано Клара.

— Като последователи, приятели или критици — отвърна Фортен също с вълнение. — Не е ясно какви са намеренията им.

— И как може да се променят — добави художничката и се приведе напред. Беше показала идеите си на Питър, а той ги бе прегледал любезно и се бе изказал окуражително. Но беше ясно, че съпругът ѝ не е разбрал какво е имала предвид. На пръв поглед планът ѝ за подреждане на изложбата навярно изглеждаше небалансиран. Такъв си и беше. Умишлено. Клара искаше, когато хората влязат в залата, да видят картини с доста традиционен вид, но постепенно да осъзнаят, че изобщо не са традиционни.

В тях имаше дълбочина, смисъл, предизвикателство.

Разговорът продължи повече от час. Обмениха идеи за изложбата, обсъдиха тенденциите в съвременното изкуство и вълнуващите млади художници, сред които Клара заемаше челна позиция, както побърза да я увери събеседникът ѝ.

— Мислех да не ви казвам, защото може и да не се получи, но изпратих портфолиото ви на Фицпатрик от МоМА^[11]. Той е мой стар приятел и обеща да дойде на вернисажа...

Клара възкликна изненадано и почти разля бирата си. Фортен се разсмя и вдигна ръка.

— Почакайте, друго исках да ви кажа. Помолих го да разкаже и на свои познати. Доколкото разбрах, е вероятно да дойде Алийн от „Ню Йорк Таймс“...

Галеристът спря за миг, защото му се стори, че Клара всеки момент ще получи инфаркт. Когато тя най-накрая затвори уста, Фортен продължи:

— За наш късмет, Дестин Браун ще бъде в Ню Йорк по същото време и ще подготвя изложба в МоМА. Тя също е проявила интерес.

— Дестин Браун? Ванеса Дестин Браун? Главният куратор на галерия „Тейт“^[12] в Лондон?

Фортен кимна, този път държеше здраво халбата си на масата. Но Клара вече не изглеждаше способна да събори каквото и да е. Сякаш напълно се бе парализирала. Седеше в уютното малко бистро, а светлината на късното лято се процеждаше през декорираните с шпроси прозорци. През тях, зад галериста, виждаше старите къщи, които се сгряваха под слънчевите лъчи. Лехите с рози, клематис и ружи. Виждаше съселяните си, които познаваше по имена, знаеше дори навиците им. Виждаше и трите високи бора, възправени като фарове. Човек не можеше да ги пропусне, макар да бяха обградени от гори. Ако знаеше какво търси и имаше нужда от фар.

Животът скоро щеше да я отведе далеч оттук. От мястото, където бе намерила себе си. Това стабилно селце бе останало непроменено с течение на годините, но помагаше на своите обитатели да се променят. Клара бе пристигнала тук веднага след завършването на колежа по изкуствата. Тогава преливатے от авангардни идеи, обличаше се в различни тонове сиво и виждаше света в черно-бяло. Беше толкова самоуверена. Но тук, в това забутано селце, бе открила цветовете. И нюансите. Видяла ги бе в съселяните си, които щедро ѝ позволиха да рисува вътрешния им свят. Да не ги изобразява като съвършени човешки същества, а като борещи се с живота мъже и жени, всеки със своите недостатъци. Изпълнени със страхове, неувереност и — поне в един случай — с мартини.

Те оставаха гордо изправени. В пущинака. Нейният пристан. Нейните борове.

Изведнъж изпита огромна благодарност към съседите си и към вдъхновението, което ѝ бе дало шанс да ги увековечи.

Притвори очи и се наслади на слънчевите лъчи, които огряваха лицето ѝ.

— Добре ли сте? — попита я Фортен.

Клара отвори очи. Видя го окъпан в светлина, русата му коса сияеше с топли отблясъци, а на лицето му имаше търпелива топла усмивка.

— Знаете ли, може би не трябва да ви го казвам, но преди няколко години никой не искаше да погледне картините ми. Само ми се присмиваха. Беше жестоко. Почти се бях отказала.

— Повечето велики художници са преживели същото — увери я той нежно.

— Почти се провалих в Художествената академия. Не съм го казвала на много хора.

— Още една бира? — попита Габри, докато вземаше празната халба на Фортен.

— За мен не, *merci* — отговори галеристът и отново се обърна към Клара: — Да си остане между нас. Повечето от най-добрите не са завършвали академията. Как е възможно да се изпита и оцени един творец?

— Винаги съм бил добър с тестовете — вметна Габри и взе чашата на Клара. — Не, не. Исках да кажа с тестисите.

Погледна художничката лукаво, врътна се и изчезна.

— Шибан педал — промърмори Фортен и си взе шепа кашу. — Не ви ли се гади от тия?

Клара застина. Погледна галериста, за да се увери, че се е пошегувал. Не се шегуваше. Но беше прав. Изведнъж ѝ прилоша и бе готова да повърне.

---

[1] Но това е невъзможно (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Франсоа Ксавие Турт (1747–1835) — френски майстор на лъкове за струнни инструменти. — Б.пр. ↑

[3] 1738 година; произведено в Кремона (ит. ез.). — Б.пр. ↑

[4] Майстор на струнни музикални инструменти. — Б.пр. ↑

[5] У нас за *fiddle* и *violin* се използва една и съща дума — цигулка. Тъй като в романа се налага разграничаването им, си позволяваме да преведем *fiddle* като „фолклорна цигулка“. — Б.р. ↑

[6] Град в Източен Квебек, Канада. — Б.пр. ↑

[7] Ян ван Ейк (ок. 1390–1441) — фламандски художник. — Б.р.

↑

[8] Разбирате ли? (фр.). — Б.пр. ↑

[9] Точно така (фр.). — Б.пр. ↑

[10] Бертолд Конрад Херман Алберт Шпеер (1905–1981) — германски архитект и политик, известен като Първи архитект на Третия райх. — Б.пр. ↑

[11] Музей на модерното изкуство в Ню Йорк, САЩ. — Б.пр. ↑

[12] Лондонска галерия за модерно и съвременно изкуство. — Б.р. ↑

ГЛАВА ДВАЙСЕТ И ЧЕТВЪРТА

Главен инспектор Гамаш и комисар Брюнел вървяха към колибата, всеки потънал в собствените си мисли.

— Казах ви какво открих — заяви дамата, когато стъпи на верандата, — а сега е ваш ред. Какво си шепнехте с инспектор Бовоар в ъгъла като непослушни ученици?

Малко хора можеха да си позволят да нарекат главен инспектор Гамаш „непослушен ученик“. Той се усмихна. После си спомни онова, което блещукаше и им се присмиваше от ъгъла на колибата.

— Искате ли да ви покажа?

— Не, мисля да се върна в градината и да извадя малко ряпа. Разбира се, че искам! — каза комисар Брюнел през смях. Детективът я поведе към ъгъла, а по пътя погледът ѝ шареше във всички посоки, възрастната жена крадешком оглеждаше всички шедьоври, покрай които минаваха. Накрая се спряха в най-тъмното кътче на колибата.

— Нищо не виждам.

Бовоар се приближи към колегите си и светна с фенерче. Брюнел проследи с поглед лъча — нагоре по стената, чак до гредите на тавана.

— Все още не виждам.

— Виждате — настоя Гамаш.

Докато чакаха, Бовоар си спомни други думи, оставени, за да бъдат намерени. Закачени на вратата на стаята му в пансиона тази сутрин.

Младият инспектор бе попитал Габри дали знае откъде се е взело парчето хартия, закрепено с кабарче за дървената врата, но той го бе погледнал недоумяващо и бе поклатил глава.

Бовоар бе прибрал листчето в джоба и бе събрал кураж да прочете написаното чак след първото си *café au lait* за деня.

*и с мекотата на женското тяло
ще потуши треската ти с език,*

Инспекторът се притесняваше. Но не толкова от мисълта, че откачената стара поетеса е нахлула в пансиона, за да остави послание на вратата му. Нито поради факта че не разбира нито дума. Най-много го тревожеше запетаята накрая.

Означаваше, че има още.

— Съжалявам, наистина не забелязвам нищо. — Гласът на комисар Брюнел върна Бовоар към колибата.

— Виждате ли паяжина? — попита Гамаш.

— Да.

— Значи виждате и това, което искам да ви покажа. Вгледайте се по-внимателно.

Отне един миг, но най-накрая изражението ѝ се проясни. Дамата разшири очи, повдигна вежди учудено и леко наклони глава, сякаш така виждаше по-добре.

— Но там горе има дума, изписана в паяжината! Каква е? *Woe*? Как е възможно? Кой вид паяк може да направи такова нещо? — изрече възрастната жена, макар че явно не очакваше отговор, а нямаше и да получи.

В този момент иззвъня сателитният телефон. Полицай Моран вдигна и след миг подаде слушалката на главния инспектор.

— *Oui, allo* — каза Гамаш и се заслуша за няколко секунди. — Така ли? — Послуша още малко, огледа се из стаята и после пак вдигна очи към паяжината. — *D'accord. Merci*.

Затвори, помисли известно време, след което посегна към подпряната наблизо стълба.

— Искате ли аз да... — кимна Бовоар към стълбата.

— *Ce n'est pas necessaire.*^[1] — Възрастният детектив си пое въздух и започна да се изкачва по съгваемата стълба. На второто стъпало протегна трепереща ръка към заместника си. Жан Ги се приближи и Гамаш вкопчи едрите си пръсти в рамото му. Щом се стабилизира, главният инспектор се протегна нагоре и побутна паяжината с писалка. Бавно, незабележимо за хората, които стояха долу, проточили врат, премести една от нишките.

— *C'est ca* — промърмори.

Слезе заднишком по стълбата и когато стъпи на твърда земя, кимна към ъгъла. Бовоар насочи лъча на фенерчето към паяжината.

— Как го направихте? — удиви се младият инспектор.

Съобщението се бе променило. В паяжината вече не беше изписана думата *woe*. Сега беше *woo*.

— Една от нишките се беше разместила.

— Но как разбрахте? — настоя Бовоар. Всички бяха разгледали старателно паяжината. Беше ясно, че не е изплетена от паяк. Изглежда, бе оформена от нещо като конец, може би найлонова корда за въдица, направена така, че да изглежда като истинска паяжина. Скоро щяха да я свалят и да ѝ направят подробни тестове. Можеха да извлекат много информация от нея, макар че промяната в думата — от *woe* на *woo* — не правеше нещата по-ясни.

— Във временния щаб са пристигнали последните резултати. Анализи на пръстови отпечатъци, за които ще ви кажа след минута, но първо... Спомняте ли си онова парче дърво, което намерихме под леглото?

— На което беше издълбана същата дума, *woe*? — попита Моран, като се приближи към тях.

Гамаш кимна:

— По него имаше кръв. От жертвата според лабораторните анализи. Но когато я почистили, разбрали още нещо. Върху дървото не е била издълбана думата *woe*. Петното кръв е замазало буквите. Когато са го изтрили, отдолу е пишело...

— *Woo* — довърши Бовоар. — Значи сте преценил, че щом на едното място е тази дума, на другото трябва да е същата.

— Струваше си да опитам.

— Май предпочитам *woe*. — Бовоар отново погледна към паяжината. — Поне е истинска дума. Какво означава *woo*?

Всички се замислиха. Ако в този момент някой бе минал покрай колибата и бе надзърнал вътре, щеше да види група възрастни, които почти не помръдват, гледат празно в пространството и от време на време промърморват: *woo*.

— *Woo* — повтори Брюнел. — Не викат ли хората „вуу“, когато освиркват?

— Вууу? Не, казва се „ууу“

— Да не би да наричат така кенгурутата съкратено? — попита Моран.

— Кенгу-ву? По-скоро „ру“ — сопна се Бовоар.

— По дяволите — изрече Брюнел.

— *Woo, woo* — повтаряше си Моран едва чуто. Напомняше му за пронизителното „ту-тууу“ на влаковете, но се молеше да измисли нещо по-добро. Само че колкото повече произнасяше думата, толкова побезсмислена му се струваше. — *Woo* — прошепна отново.

Само Гамаш мълчеше. Слушаше ги, но все се връщаше към другата новина в мислите си. На лицето му се изписа строго изражение, докато се питаше какво друго е станало ясно след изследването на кървавите отпечатаъци от пръсти, свалени от дървото.

* * *

— Не може да остане тук.

Марк пъкна ръце под струята на кухненската мивка.

— И аз не го искам, но поне ако е наоколо, можем да го държим под око — напомни майка му.

Тримата погледнаха през кухненския прозорец. Възрастният мъж седеше на тревата отвън, кръстосал крака по турски, и медитираше.

— Какво искаш да кажеш? Как така „да го държим под око“? — попита Доминик. Свекърът ѝ беше интригуващ човек. Излъчваше отчаяние, но в същото време бе неудържимо магнетичен. Ясно бе, че възрастният доктор някога е бил силна личност, която е упражнявала силно влияние над околните. И се държеше така, сякаш това не се е променило. В него имаше някакво старовремско достойнство, но и лукавост.

Марк хвана сапуна и затърка с него ръцете си чак до лактите — като хирург, който се подготвя за операция. Всъщност старателно отмиваше прах и гипс, с които се бе изцапал, докато нанасяше мазилка.

Работата бе тежка и определено трябваше да я свърши някой друг. Следващият собственик на новия хотел и СПА център. Така или иначе щеше да е необходима нова мазилка, тъй като самият той се справяше доста зле.

— Имам предвид, че около Венсан се случват разни неща — обясни Карол. — Винаги е било така. Той преминава през живота като славен и царствен кораб. Но няма никаква представа какво разрушение оставя подире си.

Може би отстрани не изглеждаше така, но тя постъпваше милосърдно. Спрямо Марк. Всъщност съвсем не бе убедена, че Венсан е нехаел за щетите, които е нанасял. С времето бе стигнала до извода, че мъжът ѝ нарочно е задавал курс „право срещу хората“. Отклонявал се е от пътя си, за да ги смаже и унищожи.

Тя бе играла ролята на негова медицинска сестра, асистентка и момиче за всичко. Станала бе негов свидетел и в крайна сметка се беше превърнала в будната му съвест. Навярно затова я беше намразил. И тя него.

Отново погледнаха мъжа, който спокойно седеше на тревата в градината.

— Нямам нерви да се занимавам с него в момента — отсече Марк и си избърса ръцете.

— Трябва да го приемем у дома — настоя Доминик. — Той ти е баща.

Марк я погледна със смесица от насмешка и тъга:

— Май ти си поредната жертва. На чара му.

— Да не съм някоя наивна ученичка?

Марк внезапно спря. Осъзна, че жена му си е имала работа с най-богатите и манипулативни гадняри в канадските финансови среди. Но доктор Венсан Жилбер беше различен. В него имаше нещо омагьосващо.

— Съжалявам. Всичко това ми идва в повече.

Очаквал бе, че животът в провинцията ще е освежаваща глътка въздух в сравнение с алчността, страха и манипулациите във финансовите кръгове. Но откакто пристигна тук, се натъкна на труп, премести го, съсипа доброто име на семейството пред съселяните и бе обвинен в убийство. Сега се канеше да изрита светец от дома им, а и определено не бе свършил качествено работата с мазилката.

А листата дори още не бяха пожълтели.

Но дотогава сигурно вече щяха да са заминали. Щяха да си потърсят дом другаде с надеждата, че няма пак да се провалят. Прииска му се да се върне при по-малкото зло — познатия свят на бизнеса, където акулите дебнеха зад всеки ъгъл. Тук всичко изглеждаше приятно и спокойно, но всъщност не беше.

Погледна през прозореца за пореден път. Наблизо беше баща му, седнал с кръстосани крака на тревата в градината, а в далечината, на

полето, пасяха два стари измъчени коня, едно подобие на лос и — на значително разстояние от тях — покрито с мръсотия животно, което досега трябваше да е станало храна за кучетата. Когато реши да се премести в провинцията, определено не си представяше нещата така.

— Знаеш ли, Марк е прав — обърна се Карол към снаха си. — Венсан намира път към хората, но винаги е чрез тормоз, обаяние или предизвикване на чувство за вина. Така или иначе, винаги постига своето.

— И какво е то? — поинтересува се Доминик.

Въпросът изглеждаше логичен. Защо тогава им беше толкова трудно да отговорят?

Звънецът на входната врата иззвъня. Тримата се спогледаха. През последните двацет и четири часа бяха започнали да се боят от този звук.

— Аз ще отворя — заяви Доминик и бързо излезе от кухнята. Върна се само след минута, а след нея вървяха Стария Мъндин и едно момченце.

— Предполагам, че познавате сина ми — усмихна се гостът, след като сърдечно поздрави всички. — Хайде, Чарли, как те е учила майка ти? Какво трябва да кажеш на тези мили хора?

Зачакаха, докато момченцето размишляваше, после изведнъж им показа среден пръст.

— Всъщност това го научи от Рут — обясни Стария.

— Прекрасен пример, няма що. Да му предложи ли един скок? — попита Карол.

По красивото мургаво лице на Стария Мъндин се разля усмивка.

— Не, Рут току-що го почерпи едно мартини. Гледаме да не смесваме различните видове алкохол.

Внезапно младият баща се огледа неловко, сложи ръце на раменете на сина си и го притисна към себе си.

— Чух, че е тук. Ако нямате нищо против...

Домакините го погледнаха объркано.

— Против? — попита Доминик.

— Доктор Жилбер. Забелязах го наскоро в гората. Познах го, но не знаех, че е ваш баща.

— Но защо не сте казали на никого? — възрази Доминик.

— Не е моя работа да се меся. Явно искаше да остане незабелязан.

Марк си помисли, че може би все пак тук, на село, всичко е много просто. Той самият усложняваше нещата. Бизнес средата някак си го бе приучила да вярва, че всичко е негова работа, а всъщност не беше.

— Не искам да го притеснявам — продължи Мъндин, — но се чудех дали ще е удобно да се срещнем с него. Да го запозная с Чарли... — Изрече го с видимо усилие, което явно му причиняваше болка. — Препрочитал съм няколко пъти книгата му „Създание“. Баща ви е велик човек. Завиждам ви.

Марк също завиждаше на младия мъж. Как докосваше сина си, как го държеше в прегръдките си. Закриляше го и го обичаше. Бе готов да се унижи в името на детето си.

— В градината е — отвърна.

— Благодаря.

Стария Мъндин се спря на вратата и се обърна:

— Имам инструменти. Може да намина утре да ви помогна. Малко помощ никога не е излишна дори на най-силния мъж.

„И главно, сине мой — ще бъдеш Мъж!“ Защо неговият собствен баща никога не му бе казвал, че малко помощ никога не е излишна?

Марк кимна, осъзнал напълно значимостта на това, което се бе случило току-що. Стария Мъндин бе предложил на семейство Жилбер помощ да изградят своя дом, а не да го напуснат. Защото баща му бе Венсан Жилбер. Проклетиет му баща ги беше спасил.

Мъндин се обърна към Доминик:

— Впрочем, Съпругата каза да ви предам поздрави.

— Моля, предайте много поздрави и от нас — отвърна Доминик и след миг колебание добави: — На Съпругата.

— Разбира се.

Чарли и баща му се отправиха към градината, а домакините ги изпратиха с поглед.

Доктор Венсан Жилбер някак си бе станал център на вниманието.

Докато младият мъж и синът му се приближаваха към него, Венсан Жилбер отвори съвсем леко едното си око и надникна измежду

дългите мигли. Но не към двете фигури, които тихо вървяха към него, а към трите силуета на прозореца.

„Помагай на хората“, така го бяха учили. И смяташе да направи точно това. Но първо трябваше да помогне на себе си.

В бистрото бе тихо. Неколцина селяни седяха на слънчевите масички отвън и се наслаждаваха на кафе, кампари и спокойствие. Оливие стоеше вътре, до прозореца.

— Мили боже, човек би си казал, че виждаш селото за първи път! — обади се Габри иззад бара, докато полираше дървения плот и допълваше бурканите с бонбони, от които често похапваше.

През последните няколко дни винаги намираще Оливие на едно и също място — край издадения прозорец, загледан някъде навън.

— Луличка? — Габри се приближи до партньора си и му подаде анасонова луличка, но той стоеше неподвижно, като омагьосан. Едрият мъж захапа тъмното желе, като започна от поръсения със захарни дражета край, както си му е редът. — Какво те измъчва?

Готвачът проследи погледа на Оливие, но не видя нищо неочаквано. Нищо, което заслужаваше внимание. Само клиентите на верандата, а малко по-нататък — селския площад. На него се мяркаха Рут и Роза, облечена в плетен пуловер.

Оливие присви очи, когато видя птицата. Обърна се към Габри:

— Онзи пуловер да ти изглежда познат?

— Кой?

— С който е патицата, естествено.

Вгледа се внимателно в Габри. Едрият мъж не можеше да лъже. Той дояде анасоновата луличка и си придаде възможно най-объркан вид:

— Нямам представа за какво говориш.

— Пуловерът е от моите, нали?

— Не се излагай, Оливие. Сериозно ли твърдиш, че с патицата носите един номер?

— В момента не, но когато съм бил малък. Къде са ми детските дрехи?

Габри мълчеше и мислено проклинаше Рут, която явно бе извела на разходка Роза, за да се изфука с новия ѝ гардероб. Макар че не беше

чак толкова нов.

— Казах си, че е време да се отървем от тях — призна готвачът. — Рут имаше нужда от пуловери и други топли дрехи, за да не настине Роза през есента и зимата, а аз се сетих за твоите детски дрешки. Така или иначе, за какво са ти? Само заемаха място в мазето.

— Колко ли пък място са заемали? — възрази Оливие. Усещаше, че вътрешно се разпада на парчета, а съдържаността му се стопява. — Как можа? — озъби се на Габри, който се отдръпна ужасен.

— Но ти сам си повдигал темата за изхвърлянето им.

— Аз, аз. Аз да ги изхвърля. Не ти. Нямах право да постъпваш така.

— Съжалявам, нямах представа, че означават толкова много за теб.

— Ами да, важни са ми. Сега какво ще правя?

Русокосият мъж се вгледа в Роза, която се клатушкаше зад Рут. Старицата мърмореше безспирно на патицата. Един бог знаеше какво й казва. Оливие усети как в очите му напират сълзи, а гърлото му се стяга от силната емоция. Нямахше как да си върне дрехите. Вече не. Бяха изгубени. Изгубени завинаги.

— Искаш ли да ги взема обратно? — попита Габри и хвана ръката на партньора си.

Оливие поклати глава. Дори не можеше да си обясни защо е толкова разстроен. Имаше достатъчно много други причини за безпокойство. А и самият той наистина се бе замислял да се отърве от кашона със стари детски дрешки. Не го бе сторил досега само защото го мързеше и не знаеше на кого да ги даде.

Защо не на Роза? В небето прозвуча далечно крякане. Роза и Рут погледнаха нагоре. Над тях прелетяха ято патици, тръгнали на юг.

Внезапна тъга връхлетя Оливие. Край. Всичко си отиваше. Всичко.

Седмици наред селяните пътували през горите. В началото юношата ги подканял да побързат и от време на време хвърлял поглед зад гърба си. Съжалявал, че накарал семейството и приятелите си да тръгнат с него. Щял вече да е далеч напред, ако не били старците и децата. Но

седмиците се точели и се редели ден след ден — всеки мирен и спокоен. Постепенно младежът позабравил тревогите си и дори бил благодарен, че има компания.

Почти спрял да поглежда през рамо. Тогава се появил първият знак.

Било здрач, но здрачът никога не си отивал. Нощта никога не се спускала напълно. Юношата не знаел дали някой друг е забелязал. Все пак имало само едно бледо сияние в далечината. На хоризонта. На следващия ден слънцето изгряло, но не напълно. Небето някак тъмнеело. Но отново само над хоризонта. Сякаш някаква сянка се прокрадвала от другата страна.

Тогава младежът разбрал.

Стиснал здраво вързопа и се втурнал напред, като пътъом подвиквал на всички да побързат. Хората с желание го последвали. Все пак ги очаквали безсмъртие, вечна младост и щастие. Били почти замаяни от радостно вълнение. А той се криел в тази радост.

Нощем светлините в небето започнали да растат. А денем сянката се протягала към пътниците.

— Това ли е? — попитала възрастната леля на момчето, когато изкачили един хълм. — Стигнахме ли?

Пред тях се ширнала вода. Докъдето погледът стигал. А зад тях сянката ставала все по-дълга.

---

[1] Не е необходимо (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ДВАЙСЕТ И ПЕТА

— Оливие!

Склонил бе русата си глава над квитанциите, издадени тази сутрин. Наближаваше обяд и бистротото бе изпълнено с ароматите на чесън, билки и печено пилешко.

Видял ги бе да приближават, дори ги беше чул. Сякаш от самата гора се бе изтръгнал писък. Бяха се появили измежду дърветата със своите АТВ-та и бяха паркирали край имението „Хадли“. Повечето селяни изоставиха за момент заниманията си, за да проследят с поглед как главен инспектор Гамаш и инспектор Бовоар влизат в Трите бора. Разговаряха съсредоточено и никой не смееше да ги обезпокои. Щом ги зърна, Оливие се извърна и влезе по-навътре в бистротото, чак зад бара. Край него младите келнери зареждаха масите, а Хавък Пара пишеше дневното меню на дъската.

Вратата се отвори и русокосият мъж ѝ обърна гръб. Не искаше този момент да идва.

— Оливие! — повика го главният инспектор. — Трябва да поговорим. Насаме, ако обичате.

Собственикът на бистротото се завъртя към следователите и се усмихна, сякаш имаше шанс да ги умилюсти и така да избегне онова, което предстоеше. Възрастният детектив отвърна на жеста, но неговата усмивка така и не стигна до замислените му очи. Оливие отведе инспекторите в стаята отзад, която гледаше към река Бела Бела. Посочи столовете край масата и самият той седна на един от тях.

— С какво мога да ви помогна?

Сърцето му биеше лудо, дланите му бяха студени и изтръпнали. Не си усещаше крайниците и пред очите му танцуваха цветни петна. Почувства се замаян, едва успяваше да си поеме въздух.

— Разкажете ни за човека, който е живял в колибата — започна главен инспектор Гамаш делово. — Мъртвеца. — Скръсти ръце и се настани удобно. Изглеждаше като приятен гост, поканен на вечеря, готов да слуша всякакви истории.

Оливие знаеше, че вече няма измъкване. Осъзнал го бе още в мига, когато зърна трупа на Отшелника на пода на бистрото. Наблюдавал бе как лавината се носи към него и набира скорост. Но не можеше да избяга. Нямахше как да надбяга това, което идваше за него.

— Той беше един от първите ми клиенти, след като с Габри се преместихме в Трите бора.

Сдържани толкова дълго, думите най-сетне изпълзяха от устата му. Гнили. Оливие се изненада, че дъхът му не е зловонен.

Гамаш кимна леко, за да го насърчи да продължи.

— Тогава имахме само антикварен магазин. Все още не бях отворил бистрото. Наехме жилището на горния етаж. Беше ужасно. Натъпкано с всякакви боклуци, мръсно. Някой беше зазидал всички оригинални архитектурни елементи. Но работихме ден и нощ, за да ги възстановим. Мисля, че той се появи едва няколко седмици след нанасянето ни. Не изглеждаше като човека, когото намерихте мъртъв на пода. Още не. Това беше преди години.

Случката сякаш отново бе пред очите на Оливие. Габри беше на горния етаж в новия им апартамент, разкриваше гредите и сваляше мазилката от стените. Отдолу вече личеше великолепната оригинална тухлена зидария. Всяко откритие бе по-вълнуващо от предишното. Но нищо не можеше да се сравни с растящото убеждение, че са открили своя дом. Мястото, където най-накрая ще се установят. В началото бяха толкова нетърпеливи да разопаковат багажа си, че мина известно време, преди да разгледат селото в подробности. Но то само започна да им се разкрива след първите няколко седмици.

— Тепърва започвах бизнеса си и нямах много стока, само няколко неща, събирани през годините. Винаги ми е било мечта да отворя магазин за антики, още от дете. И един ден възможността се появи.

— Не се е появила просто така — изрече Гамаш тихо. — Имало е причина.

Оливие въздъхна. Трябваше да се досети, че детективът ще разбере.

— Напуснал бях работата си в града наскоро. Справях се доста добре с нея, както може би сте чул.

Главният инспектор отново кимна.

Русокосият мъж се усмихна, докато си припомняше онези шеметни дни. Копринени костюми и целогодишни карти за фитнес. Посещения в автосалона на „Мерцедес“, където не се обсъждаха други подробности, освен цвета на автомобила.

И онази стъпка, която го отведе отвъд ръба.

Почувствал се бе унижен. Изпаднал бе в такава депресия, че се страхуваше да не си причини сам нещо. Затова потърси помощ. И там, в чакалнята пред кабинета на психотерапевта, срещна Габри. Едър, бърбърив, суетен и изпълнен с живот.

В първия момент изпита отвращение към него. Габри бе събирателен образ на всичко, което ненавиждаше. Оливие смяташе себе си и приятелите си за гейове. Дискретни, елегантни, цинични.

Габри бе просто педераст. Обикновен. И дебел. В него нямаше нищо дискретно.

Но и нищо жестоко.

С времето започна да разбира колко красив може да е един човек с добро сърце.

Влюби се в Габри. Дълбоко, изцяло и абсолютно недискретно.

Той се съгласи да напусне работата си и да се пренесат заедно извън града. Нямаше значение къде. Качиха се на колата и тръгнаха на юг. След едно възвишение спряха край пътя и най-сетне си признаха, че са се изгубили. Но нямаше как да се изгубят, защото нямаха крайна цел. Поне така заяви Габри с усмивка, докато Оливие се бореше с пътната карта на Квебек. В един момент осъзна, че Габри е отвън, тропа по стъклото му и ръкомаха. Оливие раздражено захвърли картата на задната седалка и излезе от колата.

— Какво? — сопна се на едрия мъж, който гледаше някъде напред. Проследи погледа му. И намери своя дом.

Веднага го усети.

Това място описваха всички приказки, които бе чел като дете, скрит под юргана, докато баща му се надяваше, че е улисан в история за морски битки. Или разглежда снимки на голи момичета. Оливие обаче четеше за села, за къщички и за градини. За комини, от които се вият тънки струйки дим, и за каменни зидове, по-стари и от най-старите жители на селото.

С годините бе забравил всичко това. Спомените изплуваха едва когато видя селото. Тогава си припомни детската си мечта. Да отвори

антикварно магазинче. Скромно и малко, колкото да побере находките му.

— Е, *ma belle*, идваш ли? — протегна ръка Габри към него. Зарязаха колата и тръгнаха пеша по черния път, надолу към село Трите бора.

— Отначало бях разочарован, когато Отшелника влезе...

— Отшелника? — прекъсна го Гамаш.

— Така го наричах.

— Не знаехте ли името му?

— Така и не ми го каза, а и аз не попитах.

Гамаш се обърна към Бовоар. По-младият инспектор го погледна едновременно разочаровано и недоверчиво.

— Продължавайте — подкани възрастният детектив.

— Косата му беше въздълга и изглеждаше опърпан. Нямахше вид на клиент с възможности. Но имах време и си поговорих с него. Дойде пак около седмица по-късно и в следващите няколко месеца продължи да идва ежеседмично. Веднъж ме дръпна настрана и каза, че иска да ми продаде нещо. Разочаровах се. Бях се държал любезно с него, а той искаше да ми пробута някакъв боклук. Доста се подразних. Едва не го изпъдих, но той вече държеше в ръка предмета, който бе готов да продаде.

Оливие си спомни как бе погледнал надолу. В дъното на бистрото осветлението не беше много добро. Предметът не блещукаше, не изглеждаше лъскав. Всъщност в първия момент му се стори доста обикновен. Протегна ръка към него, но Отшелника отдръпна своята. И в същия миг отразената светлина проблесна.

Беше миниатюрен портрет. За да го огледа по-добре Оливие, се преместиха до прозореца.

Картината бе в стара потъмняла рамка. Изглеждаше, сякаш е била нарисувана с един-единствен конски косъм — толкова фини бяха детайлите. На нея бе изобразен мъж в профил с напудрена перука и пицно облекло.

Сърцето на Оливие заби учестено при спомена за антиката.

— Колко искате? — попитал бе.

— Може би някаква храна — помолил бе Отшелника и сделката бе сключена.

Собственикът на бистрото се взря в кафявите очи на Гамаш, но замисленият инспектор не трепна.

— Така започна всичко. Съгласих се да взема портрета и в замяна да му дам няколко плика с хранителни продукти.

— А каква беше реалната стойност на картината?

— Не много висока. — Оливие си спомни колко внимателно бе извадил миниатюрата от рамката, за да прочете старинния надпис на гърба. Портретът бе на полски граф. Имаше и година, 1745. — Продадох я за няколко долара.

Задържа погледа на Гамаш.

— Къде?

— В един от антиквариатите на улица „Нотр Дам“ в Монреал.

Главният инспектор кимна:

— Продължавайте.

— Оттогава Отшелника започна да носи различни неща в магазина ми и да ги разменя за храна. Но с времето ставаше все по-параноичен. Вече не искаше да слиза до селото. Затова ме покани в своята колиба.

— Защо се съгласихте да отидете? Било е голямо неудобство.

Оливие се страхуваше от този въпрос.

— Защото предметите, които ми даваше, се оказаха доста добри. Нищо кой знае какво, но с добро качество. Стана ми любопитно. Когато влязох в колибата за първи път, ми отне няколко минути да осъзная какво притежава Отшелника. Странно, но всеки предмет си беше точно на мястото и пасваше перфектно там. После се загледах по-внимателно. Човекът се хранеше в чинии, които струват десетки, дори стотици хиляди долари. Видяхте ли чашите? — Погледът на Оливие блестеше от възмущение. — *Fantastique*.^[1]

— Някога казвал ли ви е как се е сдобил с всички тези безценни предмети?

— Никога, а и аз не съм питал. Боях се, че може да го уплаша и да спре да се вижда с мен.

— Той беше ли наясно със стойността на притежанията си?

Интересен въпрос, самият Оливие си го беше задавал. Отшелника се отнасяше с фино гравирани сребърни прибори по

същия начин, по който Габри третираше техните, купени от ИКЕА. Не кътеше нищо. Но и не беше небрежен. Бе внимателен човек, в това нямаше съмнение.

— Не съм сигурен — отвърна собственикът на бистрото.

— Значи вие сте му носели хранителни продукти, а той ви е давал почти безценни антики?

Тонът на Гамаш беше неутрален и заинтересован. В него нямаше и капка от обвинението, което можеше и трябваше да съдържа, помисли си Оливие.

— Не ми даваше най-хубавите си неща. Поне в началото. А и аз не просто му носех храна. Помагах му да прекопава зеленчуковите лехи и му давах семена.

— Колко често го посещавахте?

— Веднъж на две седмици.

Главният инспектор се замисли и след малко проговори:

— Защо е избрал да живее в онази колиба, далече от хората?

— Криел се е, предполагам.

— От какво?

Оливие поклати глава:

— Не знам. Опитах се да разбера, но той не даваше и дума да се каже по този въпрос.

— Какво знаете все пак? — Гамаш вече не звучеше толкова търпелив, колкото в началото на разговора. Бовоар вдигна очи от бележника, а Оливие се размърда на стола си.

— Знам, че Отшелника е построил колибата си за няколко месеца. После е пренесъл всичките си вещи в нея сам. — Русокосият мъж изучаваше реакциите на възрастния детектив, очакваше одобрението му, чакаше го да омекне. Гамаш се наклони леко напред и Оливие се впусна отново в разказа си: — Каза ми всичко. Повечето му покъщнина се състояла от дребни предмети. Само креслата и леглото били големи. Всеки можел да пренесе останалото. А и той беше силен.

Гамаш мълчеше. Собственикът на бистрото се сгърчи.

— Истината ви казвам. Никога не ми е обяснявал как се е сдобил с всички тези неща, а и аз се боях да попитам. Но е някак очевидно, нали? Сигурно ги е откраднал. Защо иначе ще се крие?

— Значи сте знаели, че антиките са крадени, но не сте съобщили на никого? — попита главният инспектор. В тона му все още нямаше

критика. — Не сте се обадили на полицията.

— Не. Зная, че е редно, но не го направих.

Бовоар не се усмихна подигравателно. Постъпката на Оливие му се стори напълно естествена и разбираема. Кой на негово място би уведомил полицията? Инспекторът винаги се изненадваше на хора, които намират куфарчета, пълни с пари, и ги предават на властите. Чудеше се на акъла им.

Гамаш пък размишляваше за другата страна на нещата. За предишните собственици на антиките. Великолепната цигулка, безценните кристални чаши, порцелановите чинии, сребърните прибори и инкрустираните дървени мебели. Ако Отшелника се бе скрил в гората, значи някой го бе прогонил там.

— Казвал ли е откъде е? — попита главният инспектор.

— Не. Попитах го веднъж, но не ми отговори.

Гамаш се замисли.

— Как звучеше?

— Моля?

— Гласът му.

— Нормален. Разговаряхме на френски.

— Френски от Квебек или от Франция?

Оливие се поколеба. Гамаш чакаше.

— От Квебек, но...

Детективът не помръдваше, сякаш бе способен да чака цял ден. Цяла седмица. Цял живот.

— Имаше лек акцент. Чешки, струва ми се — добави набързо Оливие.

— Сигурен ли сте?

— Да — изломоти русият мъж. — Убеден съм.

Гамаш видя как Бовоар си отбелязва нещо. Това бе първата следа относно самоличността на убития.

— Защо не ни казахте, че сте познавали Отшелника, когато трупът се появи?

— Трябваше, но си помислих, че е възможно да не откриете колибата.

— Защо сте имали такава надежда?

Оливие се опита да си поеме въздух, но кислородът като че ли не стигаше до дробовете му. Или до мозъка. Бе стиснал студени устни,

очите му пареха. Не им ли каза вече предостатъчно? Но Гамаш все още седеше срещу него и чакаше. В очите му се четеше, че знае отговора, но иска Оливие сам да го произнесе.

— Защото в колибата имаше неща, които исках. За себе си.

Русокосият мъж изглеждаше изцеден, сякаш бе изплюл вътрешностите си. Но Арман Гамаш знаеше, че има още.

— Разкажете ни за дървените статуетки.

Клара мина по пътя откъм старата гара, прекоси реката по моста, стигна до началото на Трите бора и се застоя там, като поглеждаше ту в едната посока, ту в другата.

Какво да прави?

Тъкмо се връщаше от временния полицейски щаб, където бе оставила дървената скулптура.

Шибан педал.

Две думи.

Можеше да се направи, че не ги е чула. Да се престори, че Фортен не ги е казал. Или най-добре да намери някого, който ще я увери, че е постъпила съвсем правилно.

Не направи нищо. Не каза нищо. Просто благодари на Дени Фортен за отделеното време, съгласи се, че всичко е много вълнуващо и че ще се чуват пак, когато изложбата наближи. На раздяла си стиснаха ръцете и се разцелуваха по двете бузи.

А сега Клара стоеше объркана и поглеждаше ту в едната посока, ту в другата. Хрумнало ѝ бе да разкаже на Гамаш, но после се бе отказала. Беше ѝ приятел, но също така бе полицейски инспектор и разследваше много по-ужасно престъпление от няколко лоши думи.

И все пак Клара се чудеше. Дали така започваха повечето убийства? С думи? Някой казваше нещо, което се загнездваше и загнояваше. Пресичаше се. И носеше смърт.

Шибан педал.

А тя не направи нищо.

Художничката се обърна надясно и тръгна към магазините.

— Какви дървени статуетки?

— Като за начало ето тази. — Гамаш постави на масата плаващия кораб, на чийто борд имаше един злочест пътешественик, скрит сред всички усмихнати.

Оливие се втренчи във фигурата.

Бивакували на брега, сгушени един до друг, загледани в океана. Само юношата бил отправил поглед назад. Натам, откъдето идвали.

Светлините в небето вече се виждали непрекъснато. А и било тъмно почти постоянно. Вече нямало граница между деня и нощта. Но селяните били толкова въодушевени и изпълнени с радостно очакване, че сякаш не забелязвали или не ги интересувало.

Като сабя светлината разсичала тъмнината, пронизвала сянката, която тегнела над тях. Почти ги притискала.

Планинския цар се надигнал. Бил сбрал армия от Жлъч и Гняв, водена от Хаос. Яростта им се връзвала в небето и навсякъде търсела един човек, един младеж. Почти дете. И вързопа, който стискал.

Войската напредвала, била все по-близо и по-близо. А селяните стояли на брега, чакали водачът им да ги отведе в обетованата земя. Където не се случвало нищо лошо, нямало болест, нямало старост.

Младежът хукнал да бяга, търсел къде да се скрие. Може би в някоя пещера — искал да се свие някъде, да се смали, да изчезне. И да не издава звук.

— О! — отрони Оливие.

— Какво можете да ми кажете за нея? — попита Гамаш.

Само едно възвишение делило ужасяващата армия от селяните. Оставал им час, дори по-малко.

Оливие отново чу гласа, чу приказката, която изпълваше цялата колиба, дори тъмните ѝ ъгли.

— Вижте! — изкрещял един от селяните и посочил към водата. Младежът се извърнал, убеден, че от океанската шир се задава нов ужас. Но зърнал кораб. С издути платна. Приближавал се бързо към тях.

— Изпратен от боговете — радвала се старата му леля, докато се качвала на борда. Младежът знаел, че наистина е така. Един от боговете се смилил над пътешествениците и изпратил здрав кораб и силен вятър. Бързо се качили на палубата и корабът отплавал веднага. Когато вече били в открито море, юношата се извърнал. В същия миг иззад възвишението се надигнала тъмна форма. Растяла и растяла, ставала все по-висока, около върха ѝ кръжали фуриите, а по пустите ѝ склонове марширували Мъка, Тъга и Лудост. Начело на армията бил Хаос.

Когато планината зърнала мъничкия кораб сред вълните, изпищяла пронизително и воят ѝ издул платната. Корабът зашавал още по-стремително през океана. Щастливите селяни стояли скупчени на носа и търсели с очи земя, очаквали да видят обещания нов свят. Ала юношата, сгушен сред тях, приведен и скрит, гледал назад. Към озлобената планина, която сам създал.

И яростта, която издувала платната.

— Къде я намерихте? — поинтересува се Оливие.

— В колибата — отвърна Гамаш. Взираше се в него изпитателно. Русият мъж стоеше потресен при вида на дървената статуетка. Почти уплашен. — Виждали ли сте я преди?

— Никога.

— А други, подобни на нея?

— Не.

Гамаш му връчи фигурката.

— Странна тема, не мислите ли?

— В какъв смисъл?

— Ами, вижте как всички са весели, дори щастливи. Само той не е. — Детективът постави показалеца си върху главата на една клекнала фигурка.

Оливие погледна по-внимателно и се смръщи:

— Не разбирам нищо от изкуство. Трябва да попитате някой друг.

— Какво дялаше Отшелника?

— Нищо особено. Парчета дърво. Веднъж се опита да ми покаже как се прави, но само се порязвах. Не съм много сръчен.

— Габри не е на същото мнение. Казвал ми е, че сте си шиели сам дрехите.

— Като малък — призна Оливие и се изчерви. — А и бяха пълен боклук.

Гамаш взе скулптурата от ръцете му и продължи:

— Намерихме инструменти за дърворезба в колибата. Изпратихме ги за анализ в лабораторията и скоро ще разберем дали това е издялано с тяхна помощ. Но и двамата вече знаем какъв е отговорът, нали?

Мъжете се гледаха напрегнато.

— Прав сте — разсмя се русокосият. — Бях забравил. Отшелника правеше странни дървени фигурки, но никога не ми е показвал точно тази.

— А какво ви е показвал?

— Не си спомням.

Арман Гамаш рядко си позволяваше да покаже нетърпението си, но инспектор Бовоар не се сдържа. Затвори бележника си рязко и шумно. Звукът издаваше силно недоволство. Но не можеше да предаде напълно раздражението на младия инспектор, причинено от свидетел, който се държеше като шестгодишния му племенник, обвинен в кражба на бисквити. Отричаше всичко. Лъжеше за всичко, дори за банални факти, сякаш не можеше да се спре.

— Опитайте — подкани го Гамаш.

Оливие въздъхна:

— Чувствам се зле от това. Той обичаше да работи с дърво и ме бе помолил да му занеса материал. Имаше много конкретни изисквания. Червен кедър от Британска Колумбия. Стария Мъндин ми намери. Но когато Отшелника започна да ми подарява тези фигурки,

бях доста разочарован. Най-вече защото спря да ми дава от антиките, които държеше в колибата си. Само такива. — Махна с ръка към дървената статуетка.

— Какво правехте с тях?

— Изхвърлях ги.

— Къде?

— В гората. Когато си тръгнах към къщи, ги изхвърлях сред дърветата. Не ми трябваха.

— Но точно тази не ви е давал, нито ви е показвал?

Оливие поклати глава.

Главният инспектор замълча. Защо ли Отшелника бе скрил двете фигурки, които намериха в колибата? Какво ги правеше по-различни? Може би е подозирал, че Оливие е изхвърлял останалите. Навярно е осъзнал, че не може да повери творенията си на своя гост.

— Какво означава това? — Гамаш посочи буквите, издълбани на дъното на кораба.

OWSVI

— Не зная — отвърна русокосият мъж объркан. — На другите нямаше надписи.

— Кажете ми за woо — промълви детективът толкова тихо, че Оливие се запита дали е чул правилно.

Клара се разположи на удобния фотьойл и се загледа как Мирна обслужва мосю Беливо. Старият бакалин бе дошъл да си потърси четиво, но не знаеше какво точно. Поговори си със собственичката на книжарницата и тя му предложи няколко заглавия. Мирна познаваше предпочитанията на съеляните си — и онези, които споделяха на глас, и истинските.

Накрая мосю Беливо си тръгна с биографиите на Сартр и Уейн Грецки^[2]. На излизане се поклони леко на Клара, която отвърна с кимване, както си седеше на фотьойла. Винаги се чудеше как точно да постъпи, когато старецът демонстрираше старомодните си обноски.

Мирна връчи чаша охладена лимонада на художничката и седна на стола срещу нея. Следобедното слънце напичаше през прозореца на книжарницата. На селския площад току притичваше някое куче, което

гонеше топка, хвърлена от стопанина му. Понякога ролите се разменяха.

— Срещата ти с мосю Фортен не беше ли тази сутрин?

Клара кимна.

— Как мина?

— Нормално.

— Имаш нещо на лицето — подхвърли Мирна и вдигна ръка към своето. Клара притеснено заопипва бузите и челото си с пръсти. — А, ето какво било! — възкликна книжарката и се разсмя. — Носът ти е пораснал!

— Много смешно! — намуси се Клара, но нямаше нужда от допълнителна покана. Опита се да запази тона си безгрижен, докато разказваше за срещата.

Когато художничката изброи важните личности, които се очакваше да дойдат на откриването в галерията, Мирна възкликна развълнувано и се хвърли да прегръща приятелката си:

— Можеш ли да повярваш?

— Шибан педал.

— Тъпа курва. Това да не е някаква нова игра? — засмя се Мирна.

— Не се ли обиди от думите ми?

— Заради *шибан педал*? Не.

— Защо?

— Е, ясно ми е, че не го мислиш наистина. Нали?

— Ами ако го мисля?

— Тогава бих се притеснила доста за теб — усмихна се книжарката. — Кажй сега, какво става?

— Докато седяхме в бистрото, Габри дойде да отсервира. Щом си тръгна, Фортен го нарече *шибан педал*.

Мирна си пое дълбоко въздух:

— А ти какво каза?

— Замълчах си.

Книжарката кимна. Сега бе неин ред да замълчи.

— Какво?

— *Woо* — повтори главният инспектор.

— *Woo*? — Оливие изглеждаше учуден, но досега успешно бе имитирал изненада след всеки въпрос от разпита. Бовоар отдавна бе спрял да вярва на думите му.

— Отшелника споменавал ли го е изобщо? — поинтересува се Гамаш.

— Да е споменавал *woo*? — попита собственикът на бистрото. — Дори не разбирам за какво ме питате.

— Да сте забелязвали паяжината в ъгъла на колибата?

— Паяжина? Какво? Никога не съм виждал подобно нещо там. Но, знаете ли, бих се изненадал много, ако наистина е имало. Отшелника поддържаше колибата си безупречно чиста.

— *Propre* — добави Гамаш.

— *Propre* — съгласи се русокосият мъж.

— *Woo*, Оливие. Какво ви говори думата?

— Нищо.

— Но именно тя е издълбана на онова парче дърво, което сте взели от ръката на Отшелника. След като е бил убит.

Беше по-лошо, отколкото Оливие си представяше, а в неговите представи положението беше доста зле. Гамаш като че ли знаеше всичко. Или почти всичко.

„Моля се на господ да не знае абсолютно всичко“ — помисли си.

— Да, взех го — призна собственикът на бистрото, — но не го погледнах. Беше на пода, до ръката му. Когато видях, че е изцапано с кръв, го изпуснах. На него е пишело *woo*?

Главният инспектор кимна и се наклони към него, лактите му бяха на коленете, а силните му длани — леко склучени.

— Вие ли го убихте?

---

[1] Фантастично (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Уейн Грецьки (р. 1961) — популярен бивш канадски хокеист и треньор по хокей. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ДВАЙСЕТ И ШЕСТА

След известно време Мирна проговори. Наведе се към приятелката си, хвана я за ръката и я утеши:

— Постъпила си съвсем нормално.

— Наистина ли? Защото се чувствам отвратително.

— Е, в по-голямата си част животът ти е отвратителен — отбеляза тъмнокожата жена, докато кимаше дълбокомислено. — Затова е съвсем нормално.

— Ха-ха.

— Слушай какво, Фортен ти предлага всичко, за което някога си мечтала, всичко, което желаш.

— И изглеждаше много мил.

— Вероятно е такъв. Сигурна ли си, че не се е пошегувал?

Клара поклати глава.

— Може би самият той е гей — предположи Мирна.

Художничката отново поклати глава:

— И аз си го помислих, но има жена и две деца, а и просто не ми изглежда гей.

Клара и Мирна имаха фино настроени гей-радары. Може и да бъркаха понякога, но все щяха да засекат Фортен. В бистротото обаче бе отчетен само един обект — огромен и ясно забележим. Габри.

— Какво да правя? — попита Клара.

Мирна мълчеше.

— Трябва да говоря с Габри, нали?

— Сигурно ще ти е полезно.

— Може утре.

Когато си тръгваше, художничката се замисли върху думите на Мирна. Фортен ѝ предлагаше всичко, което някога бе желала, и можеше да осъществи единствената ѝ детска мечта — да постигне успех, да стане известна художничка. Триумфът щеше да е още по-сладък след всички тези години, прекарани в пущинака, където бе обект на подигравки и всички я отбягваха.

Сега от нея се искаше само едно — да си замълчи.
Можеше да го направи.

— Не, не съм го убил.

Но докато произнасяше думите, Оливие осъзна колко пагубно ще му се отрази стореното досега. Изрекъл бе толкова лъжи, че постепенно истината бе станала неразпознаваема.

— Беше мъртъв, когато влязох.

Господи, дори в собствените му уши звучеше като поредната лъжа. *Не взех последната бисквита, не счупих чашката от фин костен порцелан, не откраднах парите от портмонето ти. Не съм гей.*

Само лъжи. През целия му живот. През цялото време. Докато не пристигна в Трите бора. За един миг, за няколко славни дни бе живял истински. С Габри. В малкия съсипан апартамент под наем над бившата железария.

Но изведнъж се бе появил Отшелника. Сподирян от лъжи.

— Вижте, казвам ви истината. Беше събота вечер и тук гъмжеше от хора. През дългия уикенд на Деня на труда винаги е лудница. Но до полунощ почти всички клиенти си бяха тръгнали. Тогава дойде Стария Мъндин и донесе столовете и една маса. Когато и той си тръгна, бистрот се опразни. Само Хавък довършваше почистването и подреждането. Затова реших да навестя Отшелника.

— След полунощ? — попита Гамаш.

— Обикновено ходех по това време. За да не види никой.

Главният инспектор, който седеше срещу Оливие, бавно се облегна назад, сякаш се отдръпна. Жестът бе красноречив. Нашепваше, че детективът не вярва на чутото. Собственикът на бистрот се вгледа в този мъж, когото бе смятал за приятел, и почувства как се напруга.

— Не ви ли беше страх от тъмнината?

Гамаш зададе въпроса толкова простичко, че в този миг Оливие осъзна колко е гениален. Инспекторът умееше да се промъква под кожата на хората, да задълбава в плътта, кръвта и костите. И да задава въпроси, които звучат измамно просто.

— Не от тъмнината се боя — отвърна русокосият мъж. И си спомни усещането за свобода, което го обземаше само след залязването на слънцето. В градските паркове, в сумрака на киносалона, в някоя спалня. Насладата, която му доставяше възможността да смъкне външната обвивка и да бъде себе си. Закрилян от нощта.

Не се боеше от тъмнината, а от онова, което можеше да излезе на светло.

— Познавах пътя, а и до колибата се стига само за двадесетина минути пеша.

— Какво видяхте, когато стигнахте?

— Всичко изглеждаше нормално. Прозорецът светеше, фенерът на верандата бе запален.

— Очаквал е някого.

— Очакваше мен. Винаги палеше фенера заради мен. Не ми мина през ум, че може да е станало нещо лошо, докато не отворих вратата и го видях. Разбрах веднага, че е мъртъв, но си помислих, че просто е паднал, получил е удар или инфаркт и си е ударил главата.

— Нямахте ли оръжие наоколо?

— Не, нищо.

Гамаш пак се наклони към него.

Оливие се зачуди дали отново е спечелил доверието му.

— Носехте ли му храна?

Мислите на ресторантьора запрепусаха. След миг той кимна.

— Каква по-точно?

— Обичайното. Сирене, мляко, масло. Малко хляб. И като подарък бях приготвил бурканче мед и чай.

— Какво направихте с тях?

— С продуктите ли? Не знам. Бях в шок. Не си спомням.

— Намерихме ги в кухнята. Отворени.

Двамата мъже се гледаха напрегнато. Гамаш леко присви очи. Изражението му причини почти осезаема болка на Оливие.

Главният инспектор беше ядосан.

— Ходих там два пъти онази нощ — изломоти собственикът на бистрото, забил поглед в масата.

— По-високо, ако обичате — настоя детективът.

— Върнах се в колибата по-късно.

— Крайно време е, Оливие. Кажете ни истината.

Русокосият мъж си поемаше въздух плитко, на пресекулки, сякаш от устата му стърчеше кукичка, бе захвърлен на брега и скоро щяха да го нарежат на филета.

— Първия път, когато го посетих онази нощ, Отшелника все още беше жив. Пихме чай и си поговорихме.

— За какво?

„Хаос иде, стари друже, и нищо не може да го спре. Отне му много време, но вече е тук.“

— Винаги ме разпитваше за хората, които идват в селото. Засипваше ме с въпроси за външния свят.

— За външния свят?

— За всичко наоколо. От години не бе излизал на повече от петнайсет метра от колибата си.

— Продължавайте — подкани го Гамаш. — Какво се случи после?

— Ставаше късно, затова си тръгнах. Искаше да ми даде нещо в замяна на хранителните продукти. Отказах му, но той настояваше. Когато излязох от гората, осъзнах, че съм забравил подаръка, затова тръгнах обратно. — Нямаше нужда да казва за онова нещо в платнената торбичка. — Когато стигнах, вече беше мъртъв.

— Колко време мина, докато се върнете?

— Около половин час. Ходех бързо.

Отново видя трите клона, които се превиха и го удариха, вдъхна аромата на борови иглички и чу грохота в гората. Като препускаща армия, понесла се в стремителен галоп. Казал си бе, че е шумът от собствените му стъпки, усилен от страха и нощта. Но може и да е било друго.

— Видяхте ли нещо? Чухте ли нещо?

— Не.

— Колко беше часът? — попита Гамаш.

— Около два, може би два и половина.

Главният инспектор преплете пръсти.

— Как постъпихте, щом осъзнахте какво се е случило?

Останалата част от историята излезе от Оливие забързано, на един дъх. Когато разбрал, че Отшелника е мъртъв, му хрумнала идея.

Старецът можел да му бъде полезен. Качил тялото в ръчната количка и го откарал през гората, чак до старото имение „Хадли“.

— Отне ми известно време, но успях да го пренеса дотам. Бях решил да го оставя на верандата, само че се опитах да отворя вратата и се оказа, че е отключена. Затова го положих в антрето.

Каза го така, сякаш се е отнесъл внимателно и нежно, но знаеше, че не е вярно. Действията му бяха брутални, грозни и отмъстителни. Оскверняване на труп, оскверняване на приятелство, оскверняване на семейство Жилбер. Но стореното бе най-вече предателство спрямо Габри и живота им в Трите бора.

В стаята бе толкова тихо — почти можеше да повярва, че е сам. Вдигна поглед, а отсреща все още седеше Гамаш и го наблюдаваше.

— Съжالياвам — отрони Оливие. Смъмри се мислено, докато се мъчеше с всички сили да не се превръща в разплакания гей. Но осъзна, че постъпките му са го отвели далеч отвъд клишето и карикатурата.

В този момент Арман Гамаш направи нещо неочаквано. Наведе се толкова напред, че почти докосна Оливие с големите си, уверени ръце, сякаш нямаше нищо лошо в близостта с някой толкова недостоеен. После заговори със спокоен, дълбок глас:

— Ако не сте убили онзи човек, кой може да го е направил? Трябва да ми помогнете.

Само с едно изречение детективът успя да застане редом с Оливие. Мъжът, който стоеше на ръба на света, поне не бе сам.

Гамаш му вярваше.

Клара стоеше пред ателието на Питър. Почти никога не чукаше на затворената врата, почти никога не го смущаваше. Освен при спешни ситуации. Такива рядко се случваха в Трите бора, общо взето бяха неизбежни и с формата на Рут.

Художничката бе обиколила градината няколко пъти, бе влязла в къщата и бе направила няколко обиколки на дневната, а после и на кухнята. Кръговете ѝ бавно се стесняваха и накрая се бе озовала тук. Обичаше Мирна, доверяваше се на Гамаш, обожаваше Габри и Оливие, както и други свои приятели. Но се нуждаеше от Питър.

Почука. Отговори ѝ кратко мълчание, после вратата се отвори.

— Може ли да поговорим?

— Какво има? — Питър излезе забързано и дръпна вратата зад себе си. — Нещо не е наред ли?

— Имах среща с Фортен, както знаеш, и той каза нещо.

Сърцето на Питър спря за миг. И в същия този миг оживя нещо дребнаво. Нещо, което таеше надежда, че Фортен е размислил. Отменил е самостоятелната изложба на Клара. Признал е, че е станала грешка, че всъщност иска да изложи картините на Питър.

Сърцето му биеше за Клара всеки ден, всеки час. Но от време на време се препъваше.

Художникът улови ръцете на съпругата си:

— Какво е казал?

— Нарече Габри „шибан педал“.

Питър зачака да чуе останалото. Как самият той е по-добрият художник. Но Клара само го гледаше мълчаливо.

— Разкажи ми — подкани я. Поведе жена си към един стол и седнаха.

— Всичко вървеше чудесно. Харесаха му идеите ми за разположението на картините в галерията. Каза, че на откриването ще дойде Фицпатрик от МоМА, както и Алийн от „Таймс“. Може би дори Ванеса Дестин Браун, нали я знаеш, от „Тейт“. Можеш ли да повярваш?

Питър не можеше.

— И после какво?

Сякаш се хвърляше отново и отново към стена, от която стърчат шипове.

— Тогава той нарече Габри „шибан педал“ зад гърба му. И каза, че му иде да повърне.

Стената с шипове стана гладка и равна.

— Ти какво каза?

— Нищо.

Питър сведе очи, после погледна Клара.

— Сигурно и аз щях да си замълча.

— Наистина ли? — попита жена му, докато се вглеждаше в изражението му.

— Наистина — усмихна се той и стисна ръцете ѝ. — Дошло ти е изневиделица.

— Бях потресена — призна Клара, обзета от желание да обясни всичко. — Какво да правя сега?

— Какво имаш предвид?

— Ами, дали просто да се направя, че не съм чула, или да кажа нещо на Фортен?

Питър веднага разбра какво е уравнението. Ако съпругата му се противопоставеше на галериста, рискуваше да го разгневи. Всъщност бе почти сигурно, че ще постигне тъкмо това. В най-добрия случай щеше да навреди на отношенията им. Фортен можеше дори да отмени изложбата ѝ.

Ако си замълчеше, щеше да е в безопасност. Но Питър я познаваше. Клара щеше да се поболее от угризения на съвестта. Веднъж пробудена, съвестта можеше да се превърне в нещо ужасно.

Габри откряна вратата и подаде глава.

— *Salut.*^[1] Защо сте толкова сериозни?

Оливие, Гамаш и Бовоар го погледнаха. Никой от тях не се усмихваше.

— Чакайте, чакайте, да не би да разказвате на Оливие за срещата ви с баща му? — попита Габри и седна до партньора си. — Искам да слушам и аз. Какво е казал за мен?

— Не говорехме за бащата на Оливие — отвърна Гамаш. Отсреща собственикът на бистрото го гледаше така, сякаш молеше за услуга, каквато детективът не можеше да му направи. — А за взаимоотношенията му с мъртвеца.

Габри премести погледа си от Гамаш към Оливие, а после към Бовоар. Сетне пак погледна партньора си.

— Какво?

Гамаш и Оливие се спогледаха и накрая русокосият мъж заговори. Разказа на Габри за Отшелника, за посещенията си в колибата и за трупа. Готвачът слушаше мълчаливо. Бовоар за първи път го виждаше да изкарва повече от една минута, без да бърбори. Дори когато Оливие приключи, Габри не се обади. Стоеше така, сякаш никога вече нямаше да проговори.

Но накрая го направи:

— Как може да си толкова глупав?

— Съжалявам. Беше тъпо.

— Повече от тъпо. Не мога да повярвам, че не си ми казвал нищо за тази колиба.

— Трябваше, знам. Но човекът беше много уплашен и потаен. Ти не го познаваше...

— Явно не.

— Ако бях казал на някого и той разбереше, щеше да прекрати срещите ни.

— Ти пък защо толкова си искал да се срещаш с него? Бил е някакъв горски отшелник, за бога. Чакай малко. — Настъпи мълчание, докато Габри си събираше мислите. — Защо си ходел там?

Оливие погледна Гамаш, а той кимна. В крайна сметка всичко щеше да излезе наяве.

— Домът му беше пълен със съкровища, Габри. Направо невероятно! Между дървените трупи по стените бяха напъхани банкноти за изолация. Имаше чаши от оловен кристал и гоблени. Беше фантастично. Всичко, което притежаваше, бе безценно.

— Измисляш си.

— Не. Хранили сме се от порцеланови чинии на Екатерина Велика. За тоалетна хартия използваше доларови банкноти.

— *Sacre.*^[2] Та това звучи като твой мокър сън. Сега вече съм сигурен, че ме занасяш.

— Не, не. Беше невероятно. Понякога, като го посещавах, на раздяла ми подаряваше нещо дребно.

— И ти приемаше? — повиши глас Габри.

— Разбира се, че приемах — сопна се Оливие. — Не съм откраднал нищо, а и тези вещи не му бяха потребни.

— Но сигурно е бил изкуфял. Все едно си крадял от него.

— Много е грозно това, което казваш. Мислиш ли, че бих отмъквал неща от един старец?

— Защо не? Захвърлил си трупа му в имението „Хадли“. Кой знае на какво още си способен.

— Така ли? А ти си света вода ненапита, нали? — отвърна Оливие, но тонът му вече бе студен и жесток. — Според теб как събрахме пари за бистрото? А за пансиона? А? Не се ли запита как от скапан апартамент под наем...

— Аз го стегнах. Вече не беше скапан.

— ... стигнахме дотам, че да отворим бистро и пансион? Как така изведнъж можехме да си го позволим?

— Мислех си, че бизнесът ти с антики върви добре. — Настана кратко мълчание. — Трябваше да ми кажеш — въздъхна накрая Габри и се замисли какво ли друго крие Оливие.

Гамаш и Бовоар си задаваха същия въпрос.

Беше късен следобед и Арман Гамаш се разхождаше в гората. Бовоар бе предложил да тръгне с него, но възрастният детектив бе предпочел да остане насаме с мислите си.

След разговора с Оливие и Габри в бистрото инспекторите се бяха върнали във временния щаб, където ги очакваше полицай Моран.

— Разбрах кой е Б. М. — заявил бе младежът, докато упорито следваше началниците си по петите. Дори не ги остави на мира да си съблекат палтата. — Вижте.

Заведе ги при компютъра си. Гамаш седна на стола, а Бовоар се надвеси над рамото му. На екрана се виждаше черно-бяла официална снимка на мъж, който пуши цигара.

— Името му е Бохуслав Мартину^[3] — поясни Моран. — Композирал е онази мелодия за цигулка, чиито ноти намерихме. Рожденият му ден е бил на осми декември, затова предполагам, че цигулката е била подарък по този случай от съпругата му, Ш. Казвала се е Шарлота.

Докато слушаше, Гамаш се вторачи в един ред от биографията на композитора, която бе намерил младият полицай. Пишеше, че Мартину е бил роден на 8 декември 1890 г. В Бохемия. Днешна Чехия.

— Имали ли са деца? — попита Бовоар. И той бе забелязал връзката.

— Не.

— Сигурен ли си? — Главният инспектор се извъртя на стола и погледна Моран, но младежът само поклати глава в отговор.

— Проверих няколко пъти. Там вече е почти полунощ, но ще се обадя в консерваторията „Мартину“ в Прага за повече информация и ще ги попитам. Но изглежда, че композиторът и жена му не са имали деца.

— Попитай и за цигулката, моля те — заръчал бе Гамаш, преди да се изправи и да си облече палтото. Насочил се бе към колибата и сега вървеше бавно през гората и размишляваше.

Служителката на *Surete*, която охраняваше къщурката, го посрещна на верандата.

— Елате с мен, ако обичате — повика я инспекторът и заведе полицайката при ръчната количка, оставена в близост до зеленчуковата градина. Обясни й, че с нейна помощ е пренесен трупът, и я помоли да вземе проби.

Докато жената се занимаваше със задачата си, той влезе в колибата.

На следващата сутрин щяха да я изпразнят, да отнесат всичко за описване и съхранение. В тъмно подземие. Далеч от човешки ръце и очи.

Но преди това да се случи, Гамаш искаше да погледне къщурката за последен път.

Затвори вратата зад себе си и изчака очите му да привикнат към сумрака в стаичката. Както и при предишните посещения веднага му направи впечатление миризмата. Дърво и пушек от изгорели цепеници. После долови мускусните нотки на кафе и накрая по-сладкия аромат на кориандъра и естрагона от саксиите на прозорците.

Мястото бе спокойно и предразполагаше към почивка. Дори имаше нещо радостно в него. Всяка вещ бе шедьовър, но и сякаш бе у дома си в горската колиба. Отшелника със сигурност е знаел за какво се използва безценната покъщнина — използвал я бе по предназначение. Чаши, чинии, сребърни прибори и вази. Всяко нещо бе влязло в употреба.

Гамаш взе цигулката на Бергонци и докато я държеше внимателно в ръце, седна на стола на Отшелника край камината. „Един за усамотяване, два за другаруване.“

Убитият не бе имал нужда или желание за общуване. Но бе намерил с кого да другарува.

Сега вече знаеха кой е седял в другото удобно кресло. Не Венсан Жилбер, както бе предполагал Гамаш. А Оливие Брюле. Идвал бе като другар на Отшелника, за да му носи семена и основни хранителни продукти и да му прави компания. В замяна старецът бе давал онова, което младият мъж е искал. Съкровища.

Справедлива размяна.

Но дали още някой бе открил Отшелника? Ако не беше така — или ако Гамаш не успееше да намери доказателства в подкрепа на тезата, Оливие Брюле щеше да бъде арестуван и обвинен в убийство. Щяха да го изправят пред съда и навярно да го обявят за виновен.

Инспекторът не можеше да се отърси от мисълта, че пристигането на доктор Венсан Жилбер в селото по същото време, когато е убит старецът, не може да е случайно съвпадение. Не беше ли споменал Оливие, че Отшелника се е притеснявал от странници? Може би Жилбер е бил въпросният странник.

Отпусна глава назад и се замисли. Да предположим, че старецът не се е криел от Венсан Жилбер. А от друг човек с фамилията Жилбер. Все пак Марк бе купил имението „Хадли“. Бе напуснал хубавата си работа в града, за да дойде тук. С Доминик имаха много пари и можеха да си позволят който и да е имот в околността. Защо тогава са купили порутената стара къща? Може би не са искали нея, а околните гори.

Ами семейство Пара? Оливие бе споменал, че Отшелника имал лек акцент. Чешки акцент. А Рор е разчиствал пътеката, която води точно дотук.

Може би той се е натъкнал на колибата. И на съкровищата.

Може би семейство Пара са знаели, че старецът е някъде тук, и са го търсели. Когато Жилбер купил имота, Рор се съгласил да работи за него, за да има възможност да претърсва гората. И да намери Отшелника.

А Хавък? Какви бяха доказателствата против него? По всичко личеше, че е обикновен млад човек. Но колко млади хора избираха да останат тук, в затътената провинция, докато повечето им приятели заминаваха в университет или да градят кариера в града? Сервитьорството не можеше да се нарече кариера. Какво правеше този привлекателен и умен младеж тук?

Арман Гамаш се поизправи. Представи си последната нощ в живота на Отшелника. Бистрото е препълнено. Пристига Стария Мъндин с поправените мебели и после си тръгва. Оливие излиза. Хавък заключава. И забелязва как работодателят му прави нещо неочаквано. Дори странно.

Дали младежът бе видял Оливие да тича към гората, вместо да се прибира към дома си? Дали го бе последвал от любопитство? Право до

колибата. И съкровищата.

Случилото се мина като на лента пред очите на Гамаш. Оливие си тръгва от къщурката, а Хавък се изправя срещу уплашения старец. Настоява да му даде някои от вещите. Отшелника отказва. Може би се опитва да избута младежа навън. Може би Хавък отвърща с удар — грабва най-близкия предмет и размазва черепа на възрастния мъж. Уплашен от стореното, хуква да бяга. Точно преди да се върне Оливие.

Но това далеч не обясняваше всичко.

Гамаш остави цигулката и отправи поглед към паяжината в ъгъла на тавана. Не, подобно убийство не се случваше изневиделица. Тук бе замесено лукавство. И жестокост. Отшелника първо е бил изтезаван, а после убит. Изтезаван от една малка думичка.

Woo.

След няколко минути инспекторът се изправи и започна бавно да обикаля стаята, като току вземаше някоя вещ в ръце. Докосваше неща, които не си бе и помислял, че може да види, камо ли да пипне. Плочката от Кехлибарената стая, през която в кухнята се процеждаше оранжева светлина. Старинната керамика, която Отшелника бе използвал, за да си посади билки. Удивителните лъжици с дръжки от ювелирен емайл, гоблените с копринени конци. И първите издания на куп книги. Една от тях беше на масичката край леглото. Гамаш я взе разсеяно и я погледна.

Авторът бе Карър Бел. Полицай Моран бе споменал тази книга. Отвори я. И тя беше първо издание. Тогава забеляза заглавието ѝ.

„Джейн Еър: Автобиография“. Карър Бел. Това бе псевдоним, използван от...

Отвори книгата още веднъж. Шарлот Бронте. Държеше в ръце първото издание на „Джейн Еър“.

Арман Гамаш стоеше безмълвно насред колибата. Но в стаичката не беше напълно тихо. Чуваше шепот, една прошепната дума, откакто прекрачи прага на горската къщурка за първи път. Повтаряше се отново и отново. В детската книжка от външната тоалетна, в кехлибарената плочка, в цигулката, а сега и в книгата, която държеше. Една дума. Едно име.

Шарлот.

---

[1] Здравейте (фр.). — Б.р. ↑

[2] О, боже (фр.). — Б.р. ↑

[3] Бохуслав Мартину (1890–1959) — чешки композитор на съвременна класическа музика. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ДВАЙСЕТ И СЕДМА

— От лабораторията пристигнаха още резултати — съобщи Изабел Лакост.

След завръщането си от гората главният инспектор бе събрал екипа около заседателната маса и сега полицай Лакост раздаваше разпечатките.

— Паяжината е изплетена от найлонова риболовна корда. Такава може да се купи от много места. Разбира се, по нея няма отпечатъци и нито следа от ДНК. Който я е направил, навярно е използвал хирургически ръкавици. По нея е имало само малко прах и... истинска мрежа от паяк — усмихна се младата жена.

— Прах ли? — попита Гамаш. — Имат ли представа преди колко време е поставена паяжината?

— Не повече от няколко дни. Освен ако Отшелника я е почиствал редовно, което изглежда малко вероятно.

Главният инспектор кимна.

— Е, кой я е сложил там горе? — почуди се Бовоар. — Жертвата? Убиецът?

— Има още нещо — добави Лакост. — В лабораторията са направили още тестове на дървеното woо. Казват, че е изработено преди години.

— От Отшелника ли? — попита Гамаш.

— Все още проверяват.

— Имаме ли още теории за значението на woо?

— Знам за един филмов режисьор, който се казва Джон Ву. От Китай е. Режисирал е „Мисията невъзможна 2“ — заяви Моран с толкова сериозен тон, сякаш съобщаваше на колегите си жизненоважна информация.

— Може да е съкращение. Има организация за автомобилни състезания с такава абревиатура. — Лакост погледна началника си, а той ѝ отвърна с празен поглед. Младата жена бързо сведе очи към

записките си в търсене на нещо по-полезно, което да сподели. — Има и видеоигра с това име.

— О, не, не мога да повярвам, че не се сетих! — възкликна Моран и се обърна към Гамаш. — *Woو* не е името на играта, а на един от героите в нея. Играта е „Кралят на чудовищата“.

— „Кралят на чудовищата“? — Главният инспектор не можеше да си представи, че Отшелника или неговият мъчител е имал предвид видеоигра. — Друго?

— Има и коктейл, който се казва така — продължи Лакост. — Прави се от прасковен шнапс и водка.

— А също така и ку-ку^[1] — намеси се Бовоар. — Това е английски жаргон.

— *Vraiment?*^[2] — учуди се Гамаш. — И какво означава?

— Смахнат — усмихна се Бовоар.

— Има още няколко значения... — понечи да обясни Лакост, но после поклати глава. Не бяха никак близо до отговора.

Главният инспектор разпусна оперативката, отиде до компютъра си и написа в търсачката една дума.

Шарлот.

Габри нарязва домати, чушките и лука. Ряза ли, ряза... Приключи с жълтите джанки и ягодите, червеното цвекло и киселите краставички. После наточи ножа и продължи да реже.

Цял следобед, чак до вечерта.

— Вече можем ли да поговорим? — попита Оливие, застанал на вратата на кухнята. Ароматите му действаха успокояващо, но му се струваха толкова чужди.

Габри стоеше с гръб към вратата и продължаваше да кълца. Посегна към карфиола и нарязва и него.

— Кисели краставички със сос от горчица — каза русокосият мъж и пристъпи в кухнята. — Любимите ми.

Хряс-хряс-хряс и накълцаният карфиол се озова в тенджерата с кипяща вода, за да се бланшира.

— Съжалявам — изрече Оливие.

Габри се премести пред мивката, където се зае да мие лимони, после ги разреза на четвъртинки, натъпка ги в буркан и ги поръси с

едра сол. Изстиска сока на останалите лимони и го изля върху солта.

— Мога ли да помогна с нещо? — попита Оливие и посегна към една от капачките. Но Габри се намести между партньора си и стъклените съдове и се зае да ги затваря сам.

Всички повърхности в кухнята бяха отрупани с пъстри буркани, пълни с конфитюри, желета, туршии и сосове. Изглеждаше сякаш това може да продължи вечно. Габри тихо консервираше всичко, което му попадне пред очите.

Клара отрязва двата края на свежите моркови и хвърли поглед към Питър, който тъкмо пускаше дребните пресни картофи във вряща вода. Днес щяха да си приготвят непретенциозна вечеря от зеленчуци, набрани в градината, с билки и сладко масло. Това беше едно от любимите им ястия в края на лятото.

— Не знам на кого да съчувствам повече, на Оливие или на Габри — каза художничката.

— Аз знам — отвърна Питър, докато почистваше граха от шушулките. — Габри не е направил нищо. Представяш ли си, Оливие е ходел при онзи човек в гората години наред и не е казал на никого! Какво ли друго крие от нас?

— Знаеш ли, че е гей?

— Навярно дори не е обратен, но не ни е казал.

Клара се усмихна иронично:

— Ей това би ядосало Габри страшно много, макар да се сещам за няколко жени, които ще посрещнат новината с радост. — Замълча и застина, вирнала ножа. — Струва ми се, че Оливие се чувства ужасно.

— О, моля ти се. Щеше да продължи по същия начин, ако старецът не беше убит.

— Не е сторил нищо нередно — защити го Клара. — Отшелника му е давал вещите си.

— Така твърди той.

— Какво искаш да кажеш?

— Ами, човекът е мъртъв. Доста удобно, не мислиш ли?

Клара спря да реже морковите:

— Какво имаш предвид?

— Нищо. Просто съм ядосан.

— Защо? Защото го е пазил в тайна?

— Ти не се ли ядоса, като разбра?

— Малко. Но май по-скоро съм удивена. Виж, всички знаем, че Оливие има вкус към хубавите неща.

— Искаш да кажеш, че е алчен и стиснат.

— Удивява ме какво е направил с трупа. Просто не мога да си представя как го е мъкнал през гората и го е изхвърлил на входа на имението „Хадли“ — призна Клара. — Не съм и предполагала, че има толкова сила.

— Аз пък не допусках, че е способен да се разгневи чак толкова — подхвърли Питър.

Клара кимна. И на нея ѝ се струваше невероятно. Чудеше се какво ли още крие приятелят им. Но едно бе ясно — заради всичко това художничката нямаше как да повдигне пред Габри темата за обидата на Дени Фортен. Докато вечеряха, сподели мислите си с Питър.

— И така — каза в заключение, след като почти не докосна храната в чинията си, — не знам какво да правя с Фортен. Дали да отида в Монреал и да говоря с него директно, или просто да забравя за случката?

Съпругът ѝ си взе още едно парче франзела — с мека среда и хрупкава коричка. Размаза маслото равномерно по цялата филийка, като покри методично всеки милиметър, чак до ръбчетата.

Докато го гледаше, на Клара ѝ идеше да се разкреци или да експлодира, или най-малкото да изтръгне шибаната франзела от ръцете му и да я млати в стената, докато от нея остане само мазно петно.

Питър продължаваше да размазва маслото с ножа и да изпилва филийката си до съвършенство.

Какво да ѝ каже? Да спре да мисли по въпроса? Че Фортен не с казал нищо чак толкова ужасно? Определено не си струваше да рискува кариерата си заради станалото. Трябваше просто да го забрави. А и дори Клара да говореше с Фортен, това едва ли щеше да промени мнението му за гейовете. По-вероятно бе разговорът да го настрои срещу нея. А той не ѝ предлагаше просто някаква си малка изложбичка. Щеше да ѝ даде всичко, за което е жадувала. Сбъднатата мечта на всеки творец. Куп важни личности от артистичния свят щяха да са там. Клара щеше да направи успешна кариера.

Дали да ѝ каже да забрави за случилото се, или да я окуражи да говори с Фортен? Заради Габри, Оливие и всичките им обратни приятели. Но най-вече заради самата нея.

И все пак, ако го направеше, галеристът навярно щеше да се вбеси и да отмени изложбата ѝ.

Питър пъкна върха на ножа в една дупчица в хляба, за да извади оттам натрупалото се масло.

Знаеше какво иска да каже, но не бе сигурен дали ще го каже заради себе си или заради Клара.

— Е? — попита го тя и сама чу нетърпението в гласа си. — Е? — повтори някак по-меко. — Какво мислиш?

— А ти какво мислиш?

Клара се вгледа в лицето му.

— Мисля, че трябва просто да забравя за станалото. Ако го каже пак, тогава може да му направя забележка. Сега всички минаваме през трудни моменти.

— Смятам, че си права.

Клара сведе очи към почти пълната си чиния. Забелязала бе колебанието в гласа на Питър. И все пак не беше под въпрос неговото бъдеще.

* * *

Роза изкряха тихичко насън. Рут нежно свали малката вълнена нощница от патицата и Роза разпери криле. После пъкна човката си под едното си крило и отново заспа.

Оливие бе дошъл на гости през деня, целият зачервен и разстроен. Старата поетеса бе разчистила старите броеве на „Ню Йоркър“, струпани на един стол, а посетителят бе седнал в гостната ѝ като бежанец. Рут му бе донесла чаша шери за готвене^[3] и стрък целина, намазан с топено сирене, и бе седнала до него. Седяха така почти час, без да проговорят, докато Роза не влезе в стаята. Патицата се носеше с клатушкащата си походка, облечена със сив вълнен блейзър. Старицата видя как Оливие стисна устни и брадичката му се набръчка. Но от устата му не излезе нито звук. Потекоха обаче сълзи, които оставиха топли следи по красивото му лице.

После ѝ сподели какво се е случило. Разказа ѝ за Гамаш, за колибата, за Отшелника и неговата покъщнина, за преместването на трупа. Призна, че е собственик на бистрото, пекарната и почти всичко останало в Трите бора.

На Рут ѝ беше все едно. Чудеше се само какво може да даде в замяна на тези думи. Трябваше да каже нещо. Нещо подходящо. Да увери Оливие, че го обича. Че и Габри го обича и никога, никога не би го напуснал. Защото любовта никога не си отива.

Представи си как се изправя и отива да седне до приятеля си, хваща го за треперещата ръка и го утешава: „Няма нищо, няма нищо.“

Няма нищо, няма нищо. Нежно го погалва по гърба, докато той се тресе от ридания, изчаква го да си поеме въздух и да се успокои.

Но вместо това възрастната жена си наля още шери и продължи да го гледа гневно.

Сега слънцето бе вече залязло, а Оливие отдавна си беше тръгнал. Рут седеше в кухнята си, на белия пластмасов градински стол пред пластмасовата маса, която бе намерила на бунището. Прилично наквасена, придърпа тетрадката към себе си и докато Роза тихичко крякаше, наметната с малко плетено одеялце, старицата написа:

*Издигна се във въздуха и изоставената земя под нея
въздъхна.*

*Издигна се отвъд телефонните стълбове и
покривите на къщите,*

под които се спотайваха лишените от криле.

*Издигна се, но не забрави да помахва вежливо за
довиждане...*

Поетесата целуна Роза по главата и с накуцване изкачи стълбите към спалнята си.

---

[1] На англ. woo-woo. — Б.р. ↑

[2] Наистина ли? (фр.). — Б.пр. ↑

[3] „Шери“ е вид ликьорно вино с допълнително алкохол. Вариантът за готвене е по-евтин, но не е подходящ за пиене. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ДВАЙСЕТ И ОСМА

Когато слезе долу на следващата сутрин, Клара с изненада установи, че Питър седи в градината и гледа отнесено някъде в далечината. Сложил бе кафеарката на печката. Художничката наля кафе в две чаши и се приближи към него.

— Как спа? — попита го и му подаде едната чаша.

— Не много добре. А ти?

— Горещо-долу. Защо не можа да спиш?

Утринта бе облачна и хладна. За първи път тази година началото на деня подсказваше, че лятото си е отишло и идва есента. Клара обичаше есента. Ярките цветове на листата, огньовете в камините, миризмата на горящи цепеници, която се стелеше из селото. Обичаше да се навлича с няколко пуловера, да седи сгушена на някоя масичка пред бистрото и да отпива от своето *café au lait*.

Питър стисна устни и сведе поглед към краката си, обути в гумени ботуши, които го пазеха от обилната роса.

— Мислех върху твоя въпрос. Как да постъпиш с Фортен.

Клара притихна.

— Слушам те.

Питър бе размишлявал почти цяла нощ. Стана от леглото, слезе долу, закрачи нервно из кухнята и накрая стигна до ателието си. Неговото убежище. Там го посрещнаха познати миризми. На собственото му тяло, на маслени бои и платна. Леко ухаеше и на лимонов пай с целувки, за което той нямаше обяснение. Такава миризма нямаше никъде другаде по света.

Успокояваше го.

Отишъл бе в ателието си през нощта, за да помисли, но и за да спре да мисли. Да изчисти от ума си воя, който се бе надигнал в него като нещо огромно и приближаващо. Накрая, точно преди изгрев, измисли какво да каже на Клара.

— Смятам, че трябва да си поговориш с него.

Ето. Каза го. До него съпругата му мълчеше и стискаше между дланите си топлата чаша кафе.

— Наистина ли?

Питър кимна:

— Съжалявам. Искаш ли да дойда с теб?

— Дори не съм решила още дали ще ходя — срязва го жена му и се отдалечи на няколко крачки.

На Питър му се прииска да я догони, да си вземе думите обратно, да каже, че е сгрешил. Клара трябваше да си стои при него, а не да говори с Фортен. Просто да си направи изложбата.

Какво го прихващаше?

— Прав си — обърна се тя към него със скръбно изражение. — Няма да ми се разсърди, нали?

— Фортен ли? Не. Няма нужда да се карате, просто ще му кажеш как си се почувствала и толкова. Сигурен съм, че ще те разбере.

— Може да му кажа, че навярно ми се е причуло. И че Габри е един от най-добрите ни приятели.

— Именно. Фортен едва ли помни какво е казал.

— Сигурна съм, че няма да ми се разсърди — повтори Клара.

Художничката бавно тръгна към къщата, за да се обади на галериста.

— Дени? Обажда се Клара Мороу. Да, беше ми много приятно. Наистина ли? Смятате, че това е добра цена? Разбира се, ще предам на главния инспектор. Вижте, днес ще бъда в Монреал и си мислех, че може пак да се видим. Имам... някои съображения. — Тя замълча. — Аха. Аха. Звучи чудесно. Дванайсет и половина в „Сантропол“ на улица „Дюлут“. Идеално.

„Каква я забърках?“ — каза си Питър.

Закуската в пансиона беше трагична история: прегорели филийки, омлет като подметка и изпържен до черно бекон. Кафето беше слабо, а млякото изглеждаше вкиснато — точно като Габри. По взаимно мълчаливо съгласие не казаха нищо по въпроса, докато не стигнаха във временния щаб.

— Ох, слава богу! — възкликна полицай Лакост, когато погледът ѝ попадна върху двойните кафета, които бе донесъл полицай Моран. И

поничките с шоколадова глазура. — Никога не съм допускала, че ще предпочета това пред закуската на Габри. — Младата жена отхапа лакомо от меката сладка поничка. — Ако продължава така, ще се наложи да разрешим случая колкото се може по-бързо и да си заминем.

— Интересна мисъл — отбеляза Гамаш и си сложи полукръглите очила за четене.

Бовоар седна пред своя компютър, за да си провери пощата. На монитора беше залепено с тиксо листче, изписано с познат почерк. Той го откъсна, смачка го и го хвърли на пода.

Главният инспектор също гледаше в своя екран. Там бяха резултатите от търсенето в Гугъл на „Шарлот“.

Докато отпиваше от кафето си, детективът зачете за групата „Гуд Шарлът“, писателката Шарлот Бронте, певицата Шарлот Чърч и „Паяжината на Шарлот“, град Шарлот в Северна Каролина, Шарлъттаун на остров Принц Едуард и архипелага Кралица Шарлот на другия край на континента, край бреговете на Британска Колумбия. Разбра, че повечето от тези места носят името на кралица Шарлота.

— Името „Шарлот“ говори ли ви нещо? — попита той хората от екипа си.

След като помислиха известно време, поклатиха глава отрицателно.

— А кралица Шарлота? Била е съпруга на крал Джордж.

— Джордж Трети? Лудият? — попита Моран. Другите двама го погледнаха удивено. Младият полицай се усмихна. — Бях добър по история в училище.

Гамаш си каза, че училищните години на младежа не са били чак толкова отдавна, което също е от значение. Иззвъня телефон и Моран вдигна. Обаждаха се от консерваторията „Мартину“ в Прага. Главният инспектор слушаше разговора, докато не се разнесе втори звън.

Търсеше го комисар Брюнел.

— Като пристигнах в офиса си, ми се стори, че съм в шатрата на Ханибал^[1]. Направо няма къде да стъпя, Арман, тук е пълно с вещите на вашия Отшелник. — Дамата не звучеше недоволено. — Но не се обаждам заради това. С Жером ви каним на обяд у нас. Той иска да ви покаже нещо. А и аз имам новини.

Разбраха се за един часа в апартамента на семейство Брюнел на улица „Лорие“. Веднага щом Гамаш затвори, отново иззвъня телефон.

— Клара Мороу ви търси, сър — съобщи полицай Моран.

— *Bonjour*, Клара.

— *Bonjour*. Само исках да ви кажа, че тази сутрин говорих с Дени Фортен. Всъщност имаме уговорка за обяд днес. Каза, че с намерил купувач за дървените статуетки.

— Така ли? Кой?

— Не попитах, но според него бил готов да плати хиляда долара за двете. Според Фортен цената е добра.

— Интересно. Искате ли да ви закарам до града? Аз също имам среща.

— Да, благодаря ви.

— Ще мина да ви взема след около половин час.

Когато главният инспектор затвори, полицай Моран също бе приключил с разговора си.

— Потвърдиха, че Мартину не е имал деца. А цигулката е изчезнала след смъртта му през — Моран погледна записките си — 1959 година. Казах им, че сме намерили цигулката и оригинални нотни листове. Бяха много развълнувани от новината и казаха, че находките ни струват доста пари. Всъщност според тях дори могат да се смятат за чешко национално съкровище.

Ето, пак тази дума. *Съкровище*.

— Попита ли за съпругата му Шарлот?

— Да. Били са заедно дълго време, но са се оженили чак преди смъртта му. Тя е починала преди няколко години. Няма живи родственици.

Гамаш кимна замислено. След малко отново се обърна към Моран:

— Искам да проучиш чешката общност в региона, най-вече семейство Пара. Разбери каквото можеш за живота им в Чехия. Как са заминали, кого са познавали, кои са роднините им. Всичко.

После главният инспектор отиде при Бовоар:

— Заминавам за Монреал, за да се видя с комисар Брюнел и да проверя някои следи.

— *D'accord*. Веднага щом Моран събере информацията за семейство Пара, ще отида до дома им.

— Не ходи сам.

— Няма.

Главният инспектор се наведе и вдигна от пода смачканото листче хартия, което се търкаляше до бюрото на Бовоар. Разгъна го и прочете:

че насред твоя кошмар,

— *Че насред твоя кошмар* — повтори на глас и подаде листчето на заместника си. — Според теб какво означава?

Жан Ги сви рамене и отвори чекмеджето си. В него се мъдреше купчина от смачкани на топки слова.

— Намирам ги навсякъде. В джоба на палтото си, закачени на вратата на стаята ми сутрин. Последното беше залепено на монитора ми.

Гамаш посегна към чекмеджето и извади случайно листче.

*че божеството, което за удоволствие убива,
може и да лекува,*

— Всичките ли са такива?

Бовоар кимна:

— Кое от кое по-смахнати. Какво да правя с тях? Сигурно просто я е яд, че превзехме щаба на противопожарния отряд. Как мислите, дали мога да издайствам ограничителна заповед?

— Против осемдесетгодишна носителка на наградата на генерал-губернатора, за да спре да ти изпраща стихове?

Формулирано така, не звучеше вероятно.

Възрастният инспектор отново погледна хартиените топчета, които напомняха на зърна от градушка.

— Е, аз тръгвам.

— Благодаря за помощта — извика Бовоар след него.

— *De rien*^[2] — помаха Гамаш и изчезна.

По пътя до Монреал, който обичайно отнемаше около час, Гамаш и Клара разговаряха за хората от Трите бора, за посетителите през лятото и за семейство Жилбер. Според художничката имаше вероятност новите собственици на имението „Хадли“ все пак да останат.

— Онзи ден Стария Мъндин и Чарлс бяха в селото. Стария е силно впечатлен от Венсан Жилбер. Явно е знаел, че се крие в гората, но не е искал да казва на никого.

— Как го е разпознал?

— От корицата на „Същество“ — поясни Клара.

— Разбира се — кимна Гамаш и се престрои, за да се включи към магистралата за Монреал. — Чарлс има синдрома на Даун.

— След като малкият се роди, Мирна даде на родителите му „Същество“. Щом я прочетоха, животът им се промени. Тази книга е преобърнала живота на много хора. Според Мирна доктор Жилбер е велик човек.

— Убеден съм, че и той мисли така.

Клара се разсмя:

— И все пак ми се струва, че не бих искала за родител светец.

Гамаш бе склонен да се съгласи. Повечето светци бяха мъченици. И повличаха надолу със себе си много хора. Продължи да шофира мълчаливо, докато минаваха покрай знаци за Сен Илер, Сен Жан и село на име Анж Жардиан.

— Ако кажа woо, какво ще си помислите? — попита инспекторът.

— Освен очевидното? — погледна го Клара с престорена тревога.

— Думата означава ли нещо за вас?

Детективът се върна към темата и художничката застана нащрек.

— Woо — повтори тя. — Не е ли старовремска дума, която означава „ухажвам“?

— Старовремска дума за „ухажвам“? — разсмя се Гамаш. — Да, разбира се. Но не мисля, че търся това значение.

— Съжалявам, не се сещам за друго.

— Е, едва ли е особено важно. — Вече минаваха по моста „Шамлен“. Инспекторът пое по булевард „Сен Лорен“, зави наляво, после пак наляво и я остави в ресторант „Сантропол“ за обяд.

Клара се заизкачва по стъпалата, но се обърна и се върна до колата. Наведе се над сваленото странично стъкло и попита:

— Ако някой обиди ваш близък, бихте ли го защитили?

Гамаш се замисли.

— Надявам се, че бих.

Художничката кимна и се извърна. Познаваше Гамаш и знаеше, че при него няма „надявам се“.

---

[1] Ханибал Барка (247–183 г. пр.н.е.) — картагенски пълководец и стратег, известен с многобройните победи на армията си над Римската империя. — Б.пр. ↑

[2] Няма за какво (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ДВАЙСЕТ И ДЕВЕТА

След лекия обяд от супа с краставици и подправки, салатата със скариди на грил и резене и десерт от прасковена тарта Гамаш и семейство Брюнел се преместиха в слънчевата дневна на апартамента на втория етаж. По всички стени имаше етажерки с книги. Тук-там бяха разхвърляни *objets trouves*^[1] — чирепи от древни глинени съдове, очукани керамични чаши. В тази стая живееха хора, четяха, разговаряха, размишляваха и се смееха.

— Проучвах предметите от колибата — започна Терез Брюнел.

— И? — Гамаш се наведе, докато седеше на дивана с *demitasse*^[2] еспресо в ръка.

— Засега нищо. Колкото и невероятно да звучи, нито една от антиките не е била обявена за открадната, макар че още не съм приключила. Ще ми отнеме няколко седмици да ги проследя както си трябва.

Арман Гамаш бавно се облегна назад и кръстоса дългите си крака. Ако не са били откраднати, тогава как са попаднали в горската къщурка?

— Каква е другата възможност? — попита.

— Е, може убитият всъщност да е притежавал вещите. Или да ги е задигнал от починали хора, които няма как да подадат оплаквания. Например по време на война. Като Кехлибарената стая.

— Възможно е да са му ги дали — предположи съпругът ѝ Жером.

— Но предметите са изключително ценни! — възрази Терез. — Защо някой би му ги дал просто ей така?

— Направил му е услуга? — предположи мъжът ѝ.

И тримата замълчаха, докато си представяха каква услуга заслужава подобна отплата.

— *Воп*, Арман, искам да ти покажа нещо — обяви Жером и се изправи в пълния си ръст от само метър и шейсет и пет. Беше почти

квадратен, но носеше теглото си с лекота, сякаш тялото му бе изпълнено с мислите, които преливаха от главата му.

Намърда се на дивана до Гамаш. Държеше в ръце двете дървени статуетки.

— Като начало дърворезбите са забележителни. Сякаш ти говорят, съгласен си, нали? Терез ми каза, че имам за задача да разбера какво казват. По-конкретно, да разгадае значението на тези букви.

Жером обърна скулптурите и показа издълбаните поредици от символи.

MRKBVYDDO под хората на брега.

OWSVI под плаващия кораб.

— Това е вид код — обясни Жером, като си сложи очилата и се вгледа по-внимателно в буквите. — Започнах с най-лесния. *Qwerty*. Най-вероятно е да го използва някой аматьор. Знаете ли за него?

— Така са подредени клавишите на пишещата машина. Също и на компютърната клавиатура — отвърна Гамаш. — QWERTY са първите няколко букви на най-горния ред клавиши.

— Най-често хората, които използват кодиране по *Qwerty*, поглеждат клавиатурата и записват буквата, която се намира в съседство с тази, която всъщност имат предвид. Разкодира се много лесно. Но това не е нашият код. Не. — Жером се изправи и Гамаш почти хлътна в пространството, което домакинът освободи. — Изпробвах цял куп шифри, но честно казано, не открих нищо. Съжалявам.

Инспекторът бе възлагал големи надежди, че този майстор на кодовете ще успее да разгадае загадката на Отшелника. Но като много от нещата в този случай, кодът не се даваше лесно.

— Все пак мисля, че се досещам какъв тип е. Шифърът на Цезар.

— Слушам те.

— *Von* — поде Жером, видимо доволен от предизвикателството и от публиката, пред която трябваше да го представи. — Гай Юлий Цезар е бил гений. Той е императорът на любителите на шифри. Блестящ ум. Използвал гръцката азбука, за да изпраца секретни съобщения на войските си във Франция. По-късно усъвършенствал кодовете си. Преминал към латинската азбука, която ползваме и до днес, но отмествал буквите с три. Така че, ако искаш да изпрати думата

kill^[3], шифърът би бил... — Мъжът взе лист хартия и написа цялата латинска азбука.

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y
Z

След това огради в кръгчета четири от буквите.

N L O O

— Виждаш ли?

Гамаш и Терез се надвесиха над разхвърляното му бюро.

— Значи просто е измествал буквите? — попита Гамаш. — Ако кодът под двете статуетки е шифърът на Цезар, не можеш ли да го декодираш по същия начин?

Погледна издълбаната поредица под плаващия кораб.

— Това би означавало... L, T, P, E, няма смисъл да продължавам нататък. Няма никакъв смисъл.

— Не, Цезар е бил умен, а според мен вашият Отшелник — също. Най-малкото е разбирал от кодове. Красотата на шифъра на Цезар е в това, че е почти невъзможно да бъде разбит, защото отместването може да бъде с каквато дължина поискаш. Още по-добре е, когато се използва ключова дума. Такава, каквато подателят и получателят няма как да забравят. Тя се изписва в началото на азбуката, а после започва шифърът. Да кажем, че имаме ключовата дума *Montreal*.

Жером отново взе листа и под първите осем букви на азбуката написа *Montreal*, а после допълни останалите букви до двамайсет и шест, като започна от A.

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y
Z

M O N T R E A L A B C D E F G H I J K L M N O P Q

R

— И така, ако сега искаме да изпратим като съобщение думата *kill*, какъв ще е кодът? — попита домакинът.

Главният инспектор взе молива и огради четири от буквите.

C A D D

— Точно така — засия доктор Брюнел. Инспекторът гледаше като омагьосан. Терез, която бе ставала свидетел на този процес и преди, стоеше малко по-назад и се усмихваше, изпълнена с гордост заради умния си съпруг.

— Трябва ни ключовата дума — обобщи Гамаш и се изправи.

— Това е всичко — разсмя се Жером.

— Е, мисля, че я знам.

Домакинът кимна, придърпа един стол и седна. Отново написа азбуката с четлив почерк.

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y

Z

Моливът му застина над пространството отдолу.

— Шарлот — произнесе Гамаш.

* * *

Клара и Дени Фортен пиеха кафе, без да бързат заникъде. Градината на ресторант „Сантропол“ беше почти празна. За обяд често имаше наплив от хора, предимно млади бохеми от квартал „Плато Мон Роял“, но сега нямаше следа от тях.

Тъкмо бе дошла сметката и Клара знаеше, че трябва да повдигне темата сега или никога.

— Има нещо, за което исках да поговорим.

— За дървените скулптури? Носиш ли ги? — попита Фортен и се наклони към нея.

— Не, все още са у главния инспектор, но му предадох твоята оферта. Проблемът е, че засега трябва да ги задържи като доказателствен материал в разследването.

— Разбира се. Нямаме бърза работа, макар да подозирам, че купувачът може да се откаже след време. Всъщност е направо удивително, че някой прояви интерес към тях.

Клара кимна и си помисли, че може би просто трябва да си тръгнат. Щеше да се прибере в Трите бора, да започне да приготвя списък на гостите, които иска да покани на своя вернисаж, и да забрави за случката. Коментарът на Фортен по адрес на Габри вече бе почти избледнял от паметта ѝ. Все пак не беше станало нищо кой знае какво.

— Е, за какво искаше да говорим? Дали да си купиш къща във френския Прованс или в Тоскана? Какво ще кажеш за яхта?

Художничката не бе сигурна дали галеристът се шегува, но със сигурност не я улесняваше.

— Всъщност е нещо съвсем дребно. Навярно не съм чула правилно, но ми се стори, че вчера, когато дойде в Трите бора, каза нещо за Габри.

Фортен изглеждаше заинтригуван, притеснен и объркан.

— Той ни сервира в бистрото — уточни Клара. — Поднесе ни напитките.

Мъжът срещу нея продължаваше да гледа втренчено. Клара се почувства така, сякаш мозъкът ѝ в миг се е изпарил. След като цяла сутрин си бе повтаряла отново и отново думите, които смяташе да му каже, сега не можеше да си спомни дори собственото си име.

— Е, просто си помислих, че, такава...

Гласът ѝ затихна. Не можеше да го направи. Това навярно е знак, каза си. Знак от бога, че не бива да казва нищо. Че прави от мухата слон.

— Няма значение — усмихна се. — Просто реших, че трябва да ги кажа името му.

„За щастие, Фортен е свикнал да работи с творци, които често са пияни, умопобъркани или надрусани“ — мислеше си Клара. В момента тя навярно изглеждаше, сякаш е и трите неща едновременно. Мъжът сигурно си казваше, че тя е гениална художничка, щом е толкова откачена.

Клара забеляза, че когато Фортен подписа сметката, остави щедър бакшиш.

— Спомних си — заяви галеристът, докато вървяха през ресторанта, облицован в тъмно дърво и изпълнен с аромат на билков чай. — Това беше онзи гейтак.

* * *

VDTK??MMF/X

Взираха се в буквите. Колкото повече ги гледаха, толкова безсмислени им се струваха.

— Някакви други предложения? — попита Жером и вдигна поглед от бюрото.

Гамаш бе в пълно недоумение. Сигурен бе, че ще се получи, че „Шарлот“ е ключът към разгадаването на шифъра. Замисли се за миг, за да си спомни подробности от случая.

— Уоо — изрече детективът. Опитаха.

Нищо.

— Уолдън. — Знаеше, че е като удавник, който се хваща за сламка. Разбира се, пак не излезе нищо.

Нищо, нищо и пак нищо. Какво пропускаше?

— Е, аз ще продължа да търся — обеща домакинът. — Може да не е шифърът на Цезар. Има куп други кодове. — Усмихна се обнадеждаващо и главният инспектор изпита онова, което навярно бяха чувствали пациентите на доктор Брюнел. Новините не бяха добри, но на своя страна имаха човек, който нямаше да се предаде.

— Какво можеш да ми разкажеш за един от колегите си, Венсан Жилбер? — попита Гамаш.

— Не ми е бил никакъв колега — отвърна Жером раздражено. — Не беше ничий колега, доколкото си спомням. Не търпеше глупаци. Забелязвал ли си, че повечето хора с такова отношение смятат всекиго за глупак?

— Толкова ли е зле?

— Жером просто се дразни, защото доктор Жилбер се считаше за господ — намеси се Терез, като се приближи и поседна на облегалката на креслото, което бе заел съпругът ѝ.

— Трудно се работи с такива — отбеляза инспекторът, който също си бе имал работа с няколко божества.

— Не, не — усмихна се Терез. — Жером се дразнеше, защото той е единственият истински бог, а Жилбер отказваше да се преклони пред него.

И тримата се разсмяха, но усмивката на пенсионирания лекар помръкна първа.

— Много опасен човек е този Венсан Жилбер. Мисля, че наистина има божествен комплекс. Мегаломан. Страшно умен. Онази книга, която е написал...

— „Същество“ — вметна Гамаш.

— Да. Била е внимателно обмислена, всяка дума е изчислена така, че да създаде определен ефект. И трябва да призная, че е успял. Повечето хора, които са я чели, му вярват. Че най-малкото е велик човек, а може би дори светец.

— Ти май не си толкова убеден.

Доктор Брюнел изсумтя подигравателно:

— Единственото му чудо е, че успя да убеди всички в светостта си. Кое то си е истински подвиг, като знам какво говедо с всъщност. Дали му вярвам? Не.

— Е, време е за моята новина — прекъсна ги Терез Брюнел и се изправи. — Ела с мен.

Гамаш я последва и остави Жером да си играе с шифъра. Кабинетът ѝ бе затрупан с вестници и списания. Терез седна пред компютъра си, размърда бързо пръсти по клавиатурата и на екрана се появи снимка. На нея се виждаше дърворезба, която изобразяваше корабокрушение.

Инспекторът придърпа един стол и се вгледа.

— Да не би да е...

— Поредната скулптура? *Oui*. — Жената се усмихна като фокусник, който току-що е извадил по особено ефектен начин заек от нищото.

— Отшелника ли я е направил? — Гамаш се извъртя на стола и погледна колежката си. Тя кимна. Детективът отново се взря в екрана. Дърворезбата изглеждаше сложна. От едната страна беше разбитият кораб, после имаше гора, а от другата страна се строеше миниатюрно село. — Дори на снимката изглежда като жива. Виждам мъничките човечета. Дали са същите хора, изобразени и в другите скулптури?

— Предполагам. Но не мога да открия уплашеното момче.

Гамаш претърси с поглед селото, кораба на брега, гората. Нищо. Какво ли го бе сполетяло?

— Трябва да се доберем до тази дърворезба — настоя главният инспектор.

— Намира се в частна колекция в Цюрих. Свързах се с мой познат, собственик на галерия в Швейцария. Много влиятелен човек. Обеща, че ще се опита да помогне.

Арман Гамаш познаваше комисар Брюнел добре и знаеше, че е най-разумно да не я притиска за информация относно връзките ѝ.

— Не само заради момчето — обясни той. — Трябва да разберем какво е написано отдолу.

Като другите статуетки и тази на пръв поглед изобразяваше идилична и мирна сцена. Но нещо дебнеше под повърхността. Някакво безпокойство.

И все пак дървените човечета изглеждаха щастливи.

— Има и още една. Намира се у колекционер в Кейптаун.

Екранът примигна и се появи друга снимка на дърворезба. Заспало или мъртво, едно момче лежеше на склона на планината. Гамаш си сложи очилата, приближи се и присви очи:

— Трудно е да се каже, но предполагам, че е същият юноша.

— И аз — потвърди комисар Брюнел.

— Дали е мъртъв?

— Мина ми през ума, но смятам, че по-скоро не. Забеляваш ли нещо в тази скулптура, Арман?

Главният инспектор се отпусна назад и си пое дълбоко въздух, за да освободи напрежението, което усещаше. Притвори очи, сетне пак ги

отвори. Но не погледна към изображението на монитора. Искаше да го почувства.

След миг вече знаеше, че Терез Брюнел е права. Тази скулптура беше по-различна. Авторът несъмнено бе същият, но един съществен елемент се различаваше.

— Липсва страхът.

Терез кимна:

— Има само покой. Удовлетворение.

— Дори любов — добави Гамаш. Копнееше да държи в ръце статуетката, дори му се искаше да я притежава, макар да знаеше, че е невъзможно. И за пореден път почувства онова леко притегляне на желанието. На ненаситната страст. Знаеше, че никога не би действал под влияние на такива емоции. Но други хора нямаше да се поколебаят. Скулптурата си заслужаваше да я притежаваш. Струваше му се, че това се отнася и за останалите. — Какво научи за тях? — попита.

— Продадени са чрез женевска компания. Познавам я добре. Много дискретна, работи само с избрани клиенти.

— Колко е взел за тях?

— Продали са седем. Първата преди шест години. Купена е за петнайсет хиляди. Цените след това са се покачвали и са стигнали до триста хиляди за последната. Продадена е миналата зима. Моят познат твърди, че по негова преценка би могъл да получи поне половин милион за следващата.

Гамаш ахна удивено:

— Човекът, който ги е продал, сигурно е спечелил стотици хиляди.

— Аукционната къща в Женева взема солидна комисиона, но аз направих едно бързо изчисление. Продавачът трябва да е спечелил около милион и половина.

Мислите на Гамаш запрепусаха. И изведнъж се сблъскаха с един факт. Или по-точно твърдение:

Изхвърлях ги. В гората. Когато си тръгвах към къщи, ги изхвърлях сред дърветата.

Изрекъл го бе Оливие. И за пореден път бе излъгал.

„Глунав, глунав човек“ — помисли си инспекторът. Обърна поглед към екрана на компютъра и към момчето, което лежеше по гръб

върху планинския склон и почти го милваше.

„Възможно ли е“ — запита се детективът.

Дали всъщност Оливие го бе направил? Дали бе убил Отшелника?

Един милион долара бяха силен мотив. Но защо ще убива човека, който му е осигурявал произведенията на изкуството?

Не, имаше още нещо, което Оливие не им беше казал. И ако Гамаш искаше да открие истинския убиец, беше крайно време да научи истината.

* * *

„Ех, защо Габри е шибан педал? — мислеше си Клара. — И гейтак. И защо аз съм такава шибана страхливка?“

— Да, същият — чу се да казва, сякаш бе извън тялото си. Навън се беше стоплило, но художничката се загърна по-плътно с палтото си, докато стояха на тротоара.

— Мога ли да те закарам донякъде? — попита Дени Фортен.

Докъде? Клара не знаеше къде е Гамаш, но имаше номера на мобилния му телефон.

— Ще се оправя, благодаря.

Стиснаха си ръцете.

— Това ще е много важна изложба и за двама ни. Страшно се радвам за теб — каза галеристът приятелски.

— Има още нещо. Габри. Приятел ми е.

Почувства как Фортен отпусна ръка и освободи дланта ѝ. Но все още се усмихваше.

— И не е педал, нито гейтак.

— Не е ли? Изглеждаше ми като обратен.

— Ами, да, обратен е. — Художничката усети, че сама започва да се обърква.

— Какво искаш да кажеш, Клара?

— Нарече го *педал* и *гейтак*.

— Да, и?

— Просто ми се стори, че не е никак мило.

Сега вече се чувстваше като ученичка. Думи като „мило“ не се използваша често в арт средите. Освен като обида.

— Нали не се опитваш да ме цензурираш?

Гласът на Фортен прозвуча като петмез. Клара усещаше как думите му залепват за нея. А погледът му, който само преди няколко мига беше внимателен и грижлив, сега бе твърд. Излъчваше предупреждение.

— Не, просто споделям, че се изненадах и че не ми харесва, когато някой обижда приятелите ми.

— Но той е гейтак и педал. Самата ти го потвърди.

— Казах, че е обратен. — Бузите ѝ пламтяха и навярно бе червена като домати.

— Ох — въздъхна Фортен и поклати глава, — разбирам. — Изглежда я с тъга, сякаш тя беше болна животинка. — Все пак си селско момиче. Прекарала си твърде много време на онова забутано място, Клара. Това е ограничило кръгозора ти. Стараеш се да не кажеш нещо неподходящо, а сега се опитваш и да ми затвориш устата. Политическата коректност е опасно нещо, Клара. Творецът трябва да разбива границите, да бутва стени, да предизвиква, да шокира. Ти не си готова да го правиш, нали?

Художничката стоеше и го гледаше. Не можеше да проумее какво се опитва да ѝ каже.

— Не си, както си и мислех — продължи мъжът. — Аз казвам истината. Понякога звучи стряскащо, но поне е истина. Ти би предпочела нещо красивичко. И мило.

— Обиди един прекрасен човек зад гърба му — отвърна Клара. Чувстваше как сълзите ѝ напират. Сълзи от гняв, но знаеше как изглеждат отстрани. Като слабост.

— Ще трябва да отменя изложбата — заяви Фортен. — Много съм разочарован. Мислех си, че си страхотна, но явно само си се преструвала. Повърхностна. Банална. Не мога да рискувам реномето на галерията си заради някой, който не е готов да поеме творчески рискове.

В неспирния трафик се отвори неочаквана пролука и Дени Фортен побърза да пресече „Сен Юрбен“. Когато стигна до отсрещния тротоар, се извърна и отново поклати глава. Отправи се със забързана крачка към колата си.

* * *

Инспектор Жан Ги Бовоар и полицай Моран се приближаваха към дома на семейство Пара. Бовоар очакваше нещо традиционно. Къща, в която би живял чешки дървар. Алпийска хижа, например. За него всичко бе или квебекско, или „друго“. Чуждо. Всички китайци си приличаха, както и африканците. Южноамериканците, за които почти не мислеше, изглеждаха еднакво, ядяха едни и същи неща и живееха в съвсем еднакви къщи. До една по-неприятни от неговия собствен дом. Англичаните, доколкото ги познаваше, бяха един дол дренки. Ненормалници.

Швейцарци, чехи, германци, норвежци, шведи — всички му се сливаха. Бяха високи, руси, добри спортисти, но пък леко глуповати, живееха в къщи със заострени покриви, прекаляваха с облицовката на стените и пиеха много мляко.

Бовоар намали скоростта и след още няколко завоя паркира пред дома на семейство Пара. Пред погледа му имаше само стъкло. Отразеното слънце блестеше тук-там по огледалната повърхност, на места в нея се оглеждаха небето, облаците, птиците, горите, далечните планини и една малка бяла камбанария. Храмът на Трите бора се открояваше върху фасадата на тази красива сграда, която отразяваше целия околн свят.

— Хващате ме на излизане. Бях тръгнал на работа — заяви Рор, когато им отвори.

Поведе Бовоар и Моран през обляната в светлина къща. Подовете бяха от полиран бетон. Твърд и солиден. Придаваха усещане, че къщата е много сигурна и стабилна, но в същото време тя сякаш се рееше във въздуха.

— *Merde* — прошепна младият инспектор, когато влезе в просторното помещение, което съвместяваше кухня, трапезария и дневна. Три от стените бяха стъклени и създаваха впечатление, че сякаш не съществуват граници между този и онзи свят. Между вътре и вън. Между гора и дом.

Къде другаде да живее един чешки дървар, ако не сред дърветата? В дом, изтъкан от светлина.

Хана Пара стоеше пред мивката и подсушаваше ръцете си, а Хавък отсервираше чиниите от масата след обяда. Ухаеше на супа.

— Не си ли на работа в бистрото? — обърна се Бовоар към младежа.

— Днес имам прозорец между двете смени. Оливие ме попита дали имам против.

— И ти?

— Дали имах против? — Отидоха да седнат край дългата трапезна маса. — Не. Мисля, че е доста напрегнат.

— Що за шеф е? — попита Бовоар и забеляза, че Моран изважда тефтерчето и химикалката си. Инспекторът бе заръчал на по-младия полицай да го направи. Това стряскаше заподозрените, а Жан Ги ги харесваше стреснати.

— Чудесен е, но пък имам само баща ми като база за сравнение.

— Това пък какво трябва да значи? — намеси се Рор.

Бовоар се вгледа в ниския набит мъж. Дали не проявяваше признаци на агресия? Но явно ставаше въпрос за вътрешна шега, която само членовете на семейството разбираха.

— Поне Оливие не ме кара да работя с триони, брадви и мачете.

— Шоколадовата торта и сладоледът на Оливие са много опасни. С брадвата поне знаеш, че трябва да си внимателен.

Бовоар осъзна, че тези думи са много точни, що се отнася до разследването. Онова, което изглеждаше заплашително, не беше толкова. Чудесното на вид също не беше красиво по същество.

— Искам да ви покажа снимка на убития.

— Вече сме я виждали. Полицай Лакост ни я показа — обади се Хана.

— Искам да погледнете още веднъж.

— Защо, инспекторе? — попита жената.

— Вие сте чехи.

— И какво от това?

— Знаем, че сте тук от известно време — продължи Бовоар, като пренебрегна въпросите ѝ. — В околността са имигрирали и много други ваши сънародници.

— В района има сплотена чешка общност — съгласи се Хана.

— И то толкова голяма, че дори имате Чешка асоциация. Срещате се веднъж месечно и си правите колективни вечери, на които

всеки носи някаква храна.

Всичко това и още много Жан Ги бе разбрал от проучванията на полицай Моран.

— Така е — отвърна Рор, докато внимателно наблюдаваше Бовоар и се чудеше накъде бие.

— Вие сте били председател на асоциацията няколко пъти — каза следователят на Рор, а след това се обърна към Хана: — Вие също.

— Не е чак такава чест, инспекторе — усмихна се домакинята. — Редуваме се. На ротационен принцип.

— Може ли да се каже, че познавате всички в местната чешка общност?

Съпрузите се спогледаха предпазливо и кимнаха.

— Значи трябва да познавате и жертвата. Бил е чех. — Бовоар извади снимката от джоба си и я сложи на масата. Но никой не я погледна. Всички от семейството сезираха в него. Изненадани. От това, че знае? Или от факта, че човекът е бил от Чехия?

И двете възможности се струваха вероятни на Жан Ги.

Рор взе снимката и се вгледа в нея. Поклати глава и я подаде на жена си.

— Вече сме я виждали и ще ви кажем същото, което казахме и на полицай Лакост. Не го познаваме. Дори да е бил чех, не е идвал на никоя от сбирките ни. Не се е свързвал с нас. Разбира се, ще трябва да разпитате и останалите.

— Правим го — увери ги Бовоар и пхна снимката в джоба си. — Колегите разговарят с други членове на вашата общност в този момент.

— Това да не е ксенофобия? — попита Хана Пара. Вече не се усмихваше.

— Не, разследване е. Ако жертвата е от чешки произход, нормално е да разпитаме в чешката общност, не смятате ли?

Телефонът иззвъня. Хана се приближи до него и погледна дисплея.

— Ева е. — Вдигна и заговори на френски, като обясни, че при нея е служител на *Surete*; не, тя също не е разпознала човека на снимката. Да, и тя била изненадана, че е чех.

Хитро, помисли си Бовоар. Хана затвори и след миг телефонът отново зазвъня.

— Яна е — каза жената, но този път не отговори.

Разбраха, че телефонът ще звъни цял следобед. Полицаи пристигаха, задаваха въпроси и си тръгваха. А хората от чешката общност се обаждаха един на друг.

Това се струваше някак престъпно на Жан Ги, но младият инспектор неохотно призна сам пред себе си, че и той би постъпил по същия начин.

— Знаете ли Бохуслав Мартину?

— Кого?

Бовоар повтори името и после им показва разпечатката.

— А, *Бохуслав Мартину* — каза Рор с произношение, което бе напълно неразбираемо за следователя. — Той е чешки композитор. Не ми казвайте, че е в списъка ви със заподозрени.

Набитият мъж избухна в смях, но изражението на Хана бе все така хладно, на Хавък — също.

— Някой от местните има ли родствена връзка с него?

— Не, никой — отвърна жената уверено.

Моран бе събрал доста малко информация за семейство Пара. Роднините им в Чехия се изчерпваха с една леля и няколко братовчедя. Когато емигрирали, Хана и Рор били на малко над двацет години. Поискали статут на бежанци в Канада и го получили. Вече имаха канадско гражданство.

Нищо забележително. Никакви връзки с Мартину. Никакви връзки с някой известен или скандален. Нито с *woо*, нито с Шарлот, нито със съкровища. Нищо.

И все пак Бовоар бе уверен, че домакините им знаят много повече, отколкото казват.

Когато полицаите се качиха в колата и отражението им в стъклената фасада започна да се отдалечава, инспекторът се зачуди дали семейство Пара са толкова прозрачни, колкото къщата им.

— Имам един въпрос — каза Гамаш, когато се върнаха обратно в дневната на семейство Брюнел.

Жером вдигна поглед за момент, след което продължи да се мъчи със загадъчния код.

— Питай.

— Дени Фортен...

— От галерия „Фортен“ ли? — прекъсна го комисар Брюнел.

Инспекторът кимна и продължи:

— Пристигна в Трите бора вчера и е видял една от скулптурите. Казал е, че няма никаква стойност.

Терез Брюнел помълча.

— Не съм изненадана. Той е уважаван арт агент. Изключително добър е в откриването на млади таланти. Но скулптурата не е най-силната му страна, макар да работи с едни от най-известните скулптори.

— Но дори аз виждам колко забележителни са тези дърворезби. Защо той ги е подценил?

— Какво искаш да кажеш, Арман? Че е излъгал?

— Възможно ли е?

Терез се замисли.

— Предполагам. Винаги ми се е струвало някак забавно и донякъде полезно как се възприема светът на творците от останалите. Хората извън арт средите сякаш смятат, че там се подвизават арогантни луди художници и купувачи кретени, както и собственици на галерии, които събират тези два типа. Но всъщност това е бизнес като всеки друг и който не го разбира и оценява, загива. В някои случаи залогът е стотици милиони долари. Но ако има нещо по-голямо от купчините пари, това е егото. Ако събереш на едно място огромно богатство и още по-огромен егоцентризъм, ще получиш експлозивна смес. Светът на изкуството е жесток, дори често грозен и агресивен.

Гамаш се сети за Клара и се зачуди дали тя осъзнава всичко това. Зачуди се дали е подготвена за онова, което я очаква извън пределите.

— Не може всички да са такива — обади се главният инспектор.

— Не. Но на това ниво — Терез кимна към статуетките на бюрото — са точно такива. Убит е човек. Ако задълбаем, навярно ще открием и други убийства.

— Заради дърворезбите? — изненада се Гамаш и взе фигурката на кораба.

— Заради парите.

Детективът се вгледа в скулптурата. Знаеше, че парите не са единствената мотивация на хората. Имаше и други видове валута. Завист, гняв, отмъщение. Спря поглед не върху пътешествениците,

които плаваха към светлото си бъдеще, а върху единствения, който се
взираше назад. С ужас. Към мястото, откъдето идваха.

— Все пак имам една добра новина за теб, Арман.

Арман Гамаш остави кораба и погледна комисар Брюнел.

— Намерих твоя *woo*.

---

[1] Намерени предмети; находки (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Букв. половин чаша (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Убий, убивам (англ. ез.). — Б.р. ↑

ГЛАВА ТРИЙСЕТА

— Ето го — посочи Терез.

Бяха пристигнали с колата в центъра на Монреал и сега комисар Брюнел сочеше към една от сградите. Гамаш намали и зад него някой веднага натисна клаксон. В Квебек се считаше едва ли не за престъпление да намаляваш скоростта. Но главният инспектор не ускори, пренебрегна клаксона и се опита да види какво сочи колежката му. Оказа се художествената галерия „Хефел“. Пред нея стоеше бронзова скулптура. Но я подминаха, преди Гамаш да я огледа добре. Прекара следващите двацет минути в търсене на място за паркиране.

— Не може ли просто да спрем успоредно на друга кола? — попита комисар Брюнел.

— Ако искаме да ни обезглавят, може.

Жената изсумтя, но не възрази. Най-накрая паркираха и се върнаха пеша по улица „Шербрук“ до галерия „Хефел“, където се спряха пред бронзовата скулптура. Гамаш я беше виждал и преди, но никога не се бе заглеждал.

Мобилният му телефон завибрира.

— *Pardon* — извини се на колежката си и вдигна.

— Обажда се Клара. Питам се дали скоро ще приключите.

— След няколко минути. Добре ли сте? — поинтересува се Гамаш. Гласът ѝ трепереше, звучеше разстроена.

— Всичко е наред. Къде можем да се срещнем?

— На улица „Шербрук“ съм, точно пред галерия „Хефел“.

— Знам я. Мога да дойда до няколко минути. Нали няма проблем? — Изглежда, нямаше търпение да се махне от града.

— Идеално. Тук съм.

Главният инспектор прибра телефона си и се съсредоточи върху скулптурата. Тихо закрачи около нея, докато Терез Брюнел го наблюдаваше с леко развеселено изражение.

Детективът се взираше в бронзова фигура в почти реален размер, която изобразяваше невзрачна жена на средна възраст, застанала права

до кон. Край нея имаше куче, а на гърба на коня — маймуна. Когато стигна пак до мястото, където го чакаше комисар Брюнел, Гамаш спря.

— Това ли е woо?

— Не, това е Емили Кар. Скулптурата е на Джо Фейфърд и се казва „Емили и приятели“.

Гамаш се усмихна и заклати глава. Разбира се, че беше тя. Сега вече я разпозна. Тази жена — едра, ниска и грозновата — беше една от най-забележителните канадски художнички. Талантлива и с богата фантазия, Емили Кар бе творила предимно в началото на XX век и бе починала отдавна. Но нейните творби ставаха все по-значими и влиятелни.

Детективът се взря в бронзовата жена. Тук изглеждаше по-млада, отколкото на мътните черно-бели снимки, които бе виждал. На тях почти винаги бе с грубовати, почти мъжки черти, сама в гората. Не беше усмихната, не изглеждаше щастлива.

Тук обаче беше щастлива. Може би някакво странно хрумване на скулптора.

— Чудесна е, нали? — обади се комисар Брюнел. — Обикновено Емили Кар изглежда мрачна. Идеята на този творец да я изобрази щастлива е блестяща според мен. Явно се е чувствала така само около животните си. Ненавиждала е хората.

— Каза, че си намерила woо. Къде?

Инспекторът беше разочарован и не вярваше, че комисар Брюнел е права. Нима бе възможно една отдавна починала художничка от другия край на континента да има нещо общо със случая?

Терез Брюнел се приближи до скулптурата и положи ръката си с красиво поддържан маникюр върху маймуната.

— Това е Ву, неотлъчният спътник на Емили Кар.

— Woо е маймуна?

— Обожавала е всички животни, но най-много Ву.

Гамаш скръсти ръце пред гърдите си и се втренчи.

— Интересна теория, но woо от колибата на Отшелника може да означава какво ли не. Какво те наведе на мисълта, че става въпрос за маймуната на Емили Кар?

— Ето това.

Дамата отвори чантата си и подаде на детектива гланцираната брошура, която извади. Тя рекламираше ретроспективна изложба на

творбите на Емили Кар във Ванкувърската художествена галерия. Гамаш погледна снимките на картини, които изобразяваха дивата природа на Западния бряг преди почти половин век. Не можеше да ги сбърка с нищо друго.

Творбите бяха изключителни. Наситени зелени и кафяви краски се преплитаха така, че гората изглеждаше едновременно шеметна и притихнала. Тази гора отдавна вече я нямаше. Изсечена, нарязана на трупи, съсипана. Но все още жива благодарение на четката и дарбата на Емили Кар.

Но не за това бе известна художничката.

Гамаш разлисти брошурата, докато най-накрая ги откри. Картините, които бяха нейна запазена марка. Изобразеното на тях не даваше мира на никоя канадска душа, която го съзреше.

Тотемните стълбове.

Издигнати на брега, край отдалечено рибарско село на племето хайда в Северна Британска Колумбия. Емили Кар ги бе нарисувала там, където хайда са ги поставили.

С изящен пръст Терез Брюнел посочи три думи, изписани с дребен шрифт.

Островите Кралица Шарлота.

Там се намираха.

Шарлот.

Гамаш почувства прилив на вълнение. Дали наистина бяха открили woо?

— Дървените скулптури на Отшелника бяха от червен кедър — припомни колежката му. — Думата woо беше издълбана в същия вид дървесина. Червеният кедър расте на няколко места, но не и тук. Не и в Квебек. Едно от тези места е Британска Колумбия.

— На островите Кралица Шарлота — прошепна инспекторът, все още заплепен от картините, на които бяха нарисувани тотемни стълбове. Прави, високи, внушителни. Все още не бяха съборени под предлог, че са езически, не бяха повалени от мисионери или от правителството.

Единствено платната на Емили Кар показваха тотемите по начина, по който ги бяха създали хората от племето хайда. Художничката никога не бе рисувала хора, само сътвореното от тях.

Дълги и тесни племенни колиби. И високи, устремени към небето тотемни стълбове.

Гамаш не можеше да откъсне очи, изгубен в дивата красота и в приближаващото бедствие.

Тогава обърна поглед към надписа. Селото на хайда. Кралица Шарлота.

И разбра, че Терез е права. *Woo* насочваше към Емили Кар, а тя — към островите Кралица Шарлота. Явно затова имаше толкова много препратки към Шарлот в колибата на Отшелника. „Паяжината на Шарлот“, Шарлот Бронте, Шарлота Мартину, която бе подарила на своя съпруг цигулката. Кехлибарената стая е била създадена за София Шарлота. Всички те го водеха дотук. До островите Кралица Шарлота.

— Вземи я, ако искаш. — Комисар Брюнел посочи брошурата. — В нея има много биографична информация за Емили Кар. Може да ти е от полза.

— *Merci*. — Гамаш затвори брошурата и се вгледа в скулптурата на Кар. Жената, която бе уловила в творчеството си срама на Канада, като бе нарисувала не самия отхвърлен и съкрушен народ, а неговата слава.

Клара бе забила поглед в сивите води на река Сейнт Лорънс, докато минаваха с колата по моста „Шамлен“.

— Как беше обядът? — попита Гамаш, щом излязоха на магистралата в посока Трите бора.

— Ами, можеше да мине и по-добре.

Художничката се люшкеше бясно между противоречиви емоции — от ярост, през вина, до съжаление. Ту се обвиняваше, че не е казала още по-недвусмислено на Дени Фортен що за *merde*^[1] е, ту изгаряше от нетърпение да се прибере у дома, за да му се обади и извини.

Клара беше мазохистичен магнит. Критики, упреци и обвинения хвърчаха във въздуха, но се лепяха само за нея. Сякаш привличаше негативното, може би защото самата тя бе толкова позитивна.

Е, вече ѝ бе дошло до гуша. Изправи рамене. Майната му. Но все пак може би трябваше да се извини и да отстоява убежденията си след изложбата.

Ама че идиотка беше! От къде на къде бе решила, че е добра идея да ядосва собственика на галерията, който ѝ предлага слава и богатство? Признание. Одобрение. Внимание.

По дяволите, какво бе направила? И можеше ли да го поправи? Да беше изчакала до деня след откриването, след излизането на очерците в „Ню Йорк Таймс“ и в лондонския „Таймс“ Тогава гневът му нямаше да може да я съсипе така, както сега.

Както и щеше да се случи.

Чула бе думите му. Видяла бе изражението му. Фортен щеше да я съсипе. Макар че за целта трябваше да има нещо изградено, което да разруши. Не, той можеше да ѝ причини нещо още по-лошо. Да се постарает светът никога да не разбере за Клара Мороу. Никога да не види картините ѝ.

Художничката погледна часовника на автомобилното табло.

Четири без десет. Натовареният трафик от коли, които се изнасяха от града, вече намаляваше. Щяха да стигнат у дома след час. Ако успееш да се върнат преди пет, щеше да се обади в галерията и да помоли за прошка.

А може би щеше да звънне само за да му каже какъв задник е.

Обратният път към къщи беше толкова дълъг.

— Искате ли да поговорим? — обади се Гамаш, след като слязоха от магистралата и се насочиха към Ковънсвил. Пътували бяха половин час в пълно мълчание.

— Не съм съвсем сигурна какво да кажа. Вчера в бистрото Дени Фортен нарече Габри *шибан педал*. Габри не чу, но аз чух и не се застъпих за него. Споделих с Питър и Мирна случката, те ме изслушаха, но общо взето ме оставиха сама да реша. Докато тази сутрин Питър не ми намекна, че ще е по-добре да поговоря с Фортен.

Главният инспектор сви и излезе от главния път. Търговските сгради и къщите започнаха да оредяват, а гората около тях се сгъсти.

— Как реагира Фортен?

— Каза, че ще отмени изложбата.

Гамаш въздъхна:

— Съжалявам, Клара.

Загледа се в нещастното ѝ лице. Беше зареяла поглед през прозореца и му напомняше за дъщеря му Ани преди няколко вечери. Уморена лъвица.

— Как мина вашият ден? — поинтересува се художничката.

Колата вече се клатушкаше по черния път. Използваше се рядко. По него минаваха само хора, които знаеха накъде отиват или напълно се бяха изгубили.

— По мое мнение продуктивно. Бих искал да ви попитам нещо.

— Питайте.

Клара, изглежда, изпита облекчение, че най-последно ще има друго занимание, освен да гледа как часовникът отброява минутите до пет.

— Какво знаете за Емили Кар?

— Е, никога нямаше да предположа, че ще ми зададете този въпрос — усмихна се художничката и замълча, за да си подреди мислите. — Изучавахме я в Художествената академия. Била е огромно вдъхновение за много канадски художници, особено жени. Вдъхновява и мен самата.

— По какъв начин?

— Отишла е в пустошта, където никой друг не е смеел да пристъпи, и то само със статив.

— И с маймунката си.

— Това да не е някакъв евфемизъм, господин главен инспектор?

Гамаш се разсмя:

— Не. Продължете, моля.

— Ами, била е много независима. А творчеството ѝ е претърпяло еволюция. В началото било репрезентативно. Дърветата си били дървета, къщите — къщи. Било почти като фотография. Искала е да запечата племето хайда и неговите селища, преди да бъдат напълно унищожени.

— Доколкото разбирам, е работела предимно на островите Кралица Шарлота.

— Да, много от най-известните ѝ платна са нарисувани там. В един момент осъзнала, че не е достатъчно художникът просто да предава директно онова, което вижда. Затова се отпуснала напълно, отхвърлила всички условности и започнала да рисува не само това, което виждала, но и което чувствала. Присмивали ѝ се. Но по ирония на съдбата именно творбите ѝ от този период са станали най-известни.

Гамаш кимна и си спомни тотемните стълбове на фона на вихъра от наситени горски цветове.

— Забележителна жена.

— Мисля, че всичко е започнало с отровните думи — каза Клара.

— С кое?

— Отровните думи. Тази история е доста известна в артистичните среди. Кар била най-малката от пет сестри и била много близка с баща си. Казват, че имали страхотна връзка. Без каквито и да било намеци за нещо повече от бащинска любов и подкрепа.

— Искате да кажете, че не е имало нищо сексуално.

— Не, просто крепка връзка между баща и дъщеря. Но в късните ѝ юношески години се случило нещо и тя напуснала дома си. Повече не се видяла с баща си и не му проговорила.

— Какво е станало? — поинтересува се Гамаш, докато намаляваше скоростта. Клара забеляза и премести поглед към часовника. Наближаваше пет без пет.

— Никой не знае. Не е споделила с никого, семейството ѝ си мълчало. Но от щастливо и волно дете тя се превърнала в огорчена жена. Много самотна, а и явно никой не търсел компанията ѝ. Чак към края на живота си писала на приятел. В писмото признала, че баща ѝ казал нещо ужасно и непростимо.

— Отровни думи.

— Точно така.

Пристигнаха. Детективът спря пред дома на Клара и двамата постояха мълчаливо в колата няколко мига. Беше пет и пет. Твърде късно. Можеше да опита, но знаеше, че Фортен няма да вдигне телефона.

— Благодаря ви — заяви Гамаш. — Много ми помогнахте.

— Вие също.

— Искан ми се наистина да беше така — усмихна се инспекторът.

Колкото и невероятно да бе, Клара като че ли се чувстваше по-добре. Слезе от колата и вместо да влезе вкъщи, спря по средата на улицата и после бавно тръгна да обикаля селския площад. Вървя, вървя, вървя, докато краят срещна началото и тя се върна там, откъдето бе започнала. Докато вървеше, си мислеше за Емили Кар. И за подигравките, които бе изтърпяла от собственици на галерии, критици и публика, които твърде много се бояха да отидат там, където тя е искала да ги отведе.

По-дълбоко. И още по-дълбоко в дивото.

Накрая Клара се прибра у дома.

Късно през нощта в Цюрих един колекционер взе в ръце странната дървена фигурка, за която бе платил толкова много пари. Бяха го уверили, че е велико произведение на изкуството, както и отлична инвестиция, което бе по-важното.

Първо я сложи в дома си, но жена му го помоли да я премести. Някъде по-далеч. Затова я занесе в частната си галерия. Всеки ден сядаше с чаша коняк в ръка и се любуваше на шедьоврите. Картини на Пикасо, скулптури на Роден и на Хенри Мур^[2].

Но погледът му все се връщаше на веселата малка статуетка, гората и щастливите хора, които строяха село. Отначало му доставяше удоволствие, но вече му се струваше плашеща. Размишляваше дали да не я премести отново. Този път в някой килер.

Когато брокерът му се обади по-рано през деня и попита дали е съгласен да я изпрати обратно в Канада заради някакво полицейско разследване, колекционерът отказа. Все пак скулптурата беше инвестиция. А и нямаше как да го принудят. Не бе извършил нищо нередно, пък и юрисдикцията им не се простираше до Швейцария.

Брокерът обаче му предаде две молби от полицията. Знаеше отговора на първата, но все пак взе статуетката и погледна гладката ѝ основа. Никакви букви, никакъв подпис. Нищо. Но другият им въпрос звучеше нелепо. Все пак се опита. Тъкмо се канеше да върне скулптурата на мястото ѝ и да изпрати имейл, че не е открил нищо, когато нещо светло сред тъмните борове привлече погледа му.

Вгледа се по-отблизо. Там, вдън гората, далеч от селото, намери онова, което търсеха полицаите.

Малка дървена фигурка. Младеж, още почти дете, който се спотайваше между дърветата.

---

[1] Лайно; нищожен човек (фр.). — Б.р. ↑

[2] Хенри Мур (1898–1986) — английски художник и скулптор, модернист. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ТРИЙСЕТ И ПЪРВА

Свечеряваше се. Полицай Лакост си беше тръгнала, а инспектор Бовоар и полицай Моран докладваха как е минал денят им.

— Бяхме у Пара, у Кменикови, у Мацку. Обиколихме цялата чешка общност — заяви Бовоар. — Никакъв резултат. Никой не е познавал Отшелника, не са го виждали преди. Всички бяха чували за онзи цигулар...

— Мартину — вметна Моран.

— ... защото бил известен чешки композитор, но никой не го е познавал.

— Обадох се в института „Мартину“ и проучих миналото на чешките семейства — докладва Моран. — Наистина са бежанци от комунистическия режим, както казват. Нищо повече. Даже май спазват закона повече от останалите граждани. Нямаат никакви връзки с Мартину.

Бовоар поклати глава. Лъжите го дразнеха, но истината като че ли го ядосваше още повече. Особено когато беше неудобна.

— Какво е твоето впечатление? — попита Гамаш младежа, който хвърли поглед към инспектор Бовоар, преди да отговори.

— Мисля, че цигулката и нотите нямаат нищо общо с хората от местната чешка общност.

— Може би си прав — съгласи се възрастният детектив, защото знаеше, че трябва да проверят много празни пещери, преди да намерят убиеца. Може би това бе една от тях. — А семейство Пара? — попита, макар да знаеше какъв отговор ще получи. Ако имаше нещо обещаващо, заместникът му щеше вече да е казал.

— Миналото им е чисто — потвърди Бовоар. — Но...

Гамаш изчака.

— Сториха ми се някак нащрек, сякаш се отбраняваха. Изненадаха се, че убитият е бил от Чехия. Всички бяха изненадани.

— Какво мислиш? — попита началникът му.

Жан Ги уморено прокара ръка по лицето си:

— Не мога да сглобя пъзела, но според мен всички тези неща са свързани.

— Смяташ, че има връзка? — настоя главният инспектор.

— Нима е възможно да няма? Жертвата е от Чехия, нотните листове и безценната цигулка — също, а в околността има голяма чешка общност. Има голяма вероятност двама души от нея да са намерили колибата. Освен ако...

— Да?

Бовоар се приведе и склочи нервно длани върху масата:

— Ами ако грешим? Ако убитият не е бил чех?

— Искаш да кажеш, че Оливие ни е излъгал? — предположи Гамаш.

Заместникът му кимна:

— Излъга ни за всичко останало. Може да го е казал, за да ни отклони от следите, за да прехвърлим подозрението върху някой друг.

— А цигулката и нотите?

— Какво за тях? — Бовоар набираше скорост. — В колибата имаше много други предмети. Може би Моран е прав. — Изрече го с такъв тон, все едно казваше, че някое шимпанзе е право. Със смесица от недоверие и благоговение при вида на чудо. — Може би нотите и цигулката нямат нищо общо със случая. Все пак имаше чинии от Русия, чаши от други места по света. Предметите не доказват нищо. Отшелника може да е бил какъв ли не по народност. Имаме само думата на Оливие, че човекът е бил от Чехия. А той може и да не е излъгал. Възможно е Отшелника да е говорел с акцент, но не чешки, а руски, полски или друг подобен.

Гамаш се облегна и се замисли, после кимна и отново изправи гръб:

— Възможно е. Но дали е вероятно?

Достигнали бяха онази част от разследването, която най-много му харесваше, но и го плашеше повече от всичко. Плашеше го не притиснатият в ъгъла заподозрян, а вероятността да завие наляво, когато е трябвало да поеме по десния път. Боеше се да изключи някоя версия, да се откаже от обещаваща следа. Или да пропусне такава, ако направи прибързано заключение.

Не, сега трябваше да стъпва много внимателно. Като всеки изследовател знаеше, че най-голямата опасност не е да падне в някоя

пропаст, а да се залута безнадеждно. Да се оплете. Да изгуби ориентация в купищата информация.

В крайна сметка отговорът във всяко разследване на убийство бе смайващо прост. Обикновено се оказваше, че през цялото време е бил пред очите им, само че скрит между факти, доказателства, лъжи и заблудите на следователите.

— Нека засега оставим нещата така — предложи главният инспектор, — да не се отказваме от никоя версия. Отшелника може да е бил чех, а може и да не е бил. При всички случаи не може да се отрече това, което намерихме в колибата му.

— Какво ви каза комисар Брюнел? Откраднати ли са били вещите? — попита Бовоар.

— Не е открила нищо такова, но все още проучва находките. Жером Брюнел се зае с буквите, издълбани на дървените статуетки. Според него са закодирани с шифъра на Цезар, вид код с изместване.

Обясни на колегите си принципа на шифъра.

— Значи само трябва да разберем ключовата дума? — попита Жан Ги. — Сигурно е много просто. *Woو*.

— Не, опитахме с нея.

Младият инспектор застана пред големия лист на стената и свали капачката на маркера. Изписа буквите от азбуката. После задържа маркера над листа.

— Ами „цигулка“? — предложи Моран.

Бовоар го удостои с онзи поглед, сякаш гледаше неочаквано умно шимпанзе. На отделен лист хартия написа „цигулка“, а след това „Мартину, Бохуслав“.

— Бохемия — подхвърли Моран.

— Добра идея — похвали го Жан Ги. След малко вече имаха поне дузина възможни ключови думи, а до десет минути бяха изпробвали всичките, но без особен резултат.

Инспекторът потупваше маркера си с известно раздражение и гледаше сърдито азбуката, сякаш тя му беше виновна.

— Е, продължавайте да пробвате — насърчи ги Гамаш. — Комисар Брюнел работи по проследяването на останалите дърворезби.

— Смятате ли, че е убит заради тях? — попита Моран. — Заради дърворезбите?

— Възможно е — кимна старшият детектив. — Какво ли не биха сторили някои хора, за да се доберат до нещо толкова ценно.

— Но колибата не беше претърсвана, когато я намерихме — отбеляза Бовоар. — Ако някой е открил човека, а после къщата му, отишъл е там и го е убил, нямаше ли да обърне всичко с краката нагоре, за да намери дървените скулптури? Едва ли е имал притеснения, че може да го чуят съседите.

— Може би е мислел да направи точно това, но е чул стъпките на Оливие, който се е връщал, и му се е наложило да избяга — предположи Гамаш.

Бовоар кимна. Беше забравил, че Оливие се е връщал. Така звучеше по-логично.

— Което ми напомня — продължи младият инспектор, след като седна, — че пристигнаха резултатите от лабораторията относно инструментите за дърворезба и дървения материал. Според анализа инструментите са използвани за изработване на скулптурите, но думата *woo* не е издълбана с тях. Профилът на издяланите букви не съвпада, техниката на работа — също. Надписът определено е дело на различен човек.

Най-после имаха нещо сигурно и ясно в този случай.

— Но всички скулптури са направени от червен кедър, нали? — Гамаш искаше да чуе потвърждението.

Бовоар кимна:

— Има и по-конкретни изводи, най-вече що се отнася до дървото, на което е издълбано *woo*. Според водното съдържание, насекомите, годишните пръстени и други подобни фактори са успели да преценят мястото, от което е дошла дървесината.

Гамаш се наведе и написа три думи на лист хартия. Плъзна го по масата към Бовоар, който прочете и изсумтя:

— Говорили сте с хората от лабораторията?

— Говорих с комисар Брюнел.

Разказа на колегите си за Емили Кар, за маймуната Ву и за тотемните стълбове на племето хайда, изсечени от червен кедър.

Младият инспектор сведе поглед към написаното от началника му.

„Островите Кралица Шарлота“ — прочете на листа.

Същото бяха казали и от лабораторията. Дървото, което се бе превърнало в *woo*, бе започнало живота си като фиданка преди стотици години на остров от архипелага Кралица Шарлота.

Габри вървеше, почти маршируваше, нагоре по улица „Мулен“. Беше взел решение и искаше да стигне, преди да е размислил, защото мнението му се променяше на всеки пет минути през изминалия следобед.

Разменил бе едва пет думи с Оливие, откакто главният инспектор бе дошъл за разпита и покрай това Габри бе разбрал колко много е криел партньорът му от него. Най-накрая пристигна и се загледа в блестящата фасада на някогашното имение „Хадли“. Сега отпред висеше резбована дървена табела и леко се поклащаше от следобедния ветреца.

Auberge et Spa.^[1]

Буквите бяха изящни, четливи и елегантни. Отдавна му се искаше да поръча на Стария Мъндин точно такава табела за пансиона, но така и не го направи. Над надписа бяха изобразени едно до друго три борови дървета. Символични, запомнящи се, класически.

И тях бе планирал да използва за табелата на пансиона. Поне той беше в самото село. А имението витаеше някъде над Трите бора. Не беше част от него.

Така или иначе, вече беше късно. А и не бе дошъл тук да търси недостатъци. Даже напротив.

Качи се по стълбите до входната врата и осъзна, че и партньорът му е бил там, но е носел труп. Опита се да пропъди картината от ума си. Не искаше да си представя, че неговият нежен, мил и кротък Оливие е сторил нещо толкова отвратително.

Габри позвъни на звънеца и зачака. Разгледа излъсканата месингова дръжка, релефното стъкло и блестящата червена боя на вратата. Приветливо и гостоприемно.

— *Bonjour* — поздрави Доминик, когато отвори вратата. На лицето ѝ бе изписано любезно, но подозрително изражение.

— Мадам Жилбер? Срещали сме се в селото малко след пристигането ви. Казвам се Габриел Дюбо. — Протегна едрата си длан и жената отсреща я стисна.

— Знам кой сте. Вие управлявате онзи прекрасен пансион.

Мъжът знаеше кога му се подмазват, тъй като самият той бе специалист по ласкателствата. Все пак му беше приятно да получава комплименти и никога не ги оспорваше.

— Точно така — усмихна се. — Но той бледнее пред вашето постижение. Смайващо е.

— Искате ли да влезете? — Доминик отстъпи встрани и Габри се озова в просторното антре. Последния път, когато стъпи тук, имението бе развалина, той — също. Но сега беше очевидно, че старото имение „Хадли“ вече го няма. Трагедията, въздишката на хълма, се бе превърнала в усмивка. Топла, елегантна и изискана *auberge*. Място, където самият той би се настанил, за да се поглези. За да избяга.

Замисли се за захабения си пансион. Допреди малко му се струваше удобен, очарователен и гостоприемен, а сега — просто застарял. Като грандама след разцвета на живота си. Кой би искал да отседне у леля, ако може да дойде в хотела със СПА център на готините младежи?

Оливие беше прав. Това бе краят.

Докато се взираше в приветливата и самоуверена Доминик, Габри разбра, че тя не може да се провали. Изглеждаше като жена, родена да бъде успешна, да побеждава.

— Тъкмо бяхме седнали в дневната на по питие. Ще се присъедините ли към нас?

Канеше се да отклони поканата. Дошъл бе да каже на семейство Жилбер само едно нещо и да си тръгне колкото се може по-скоро. Нямахше намерение да им остава на гости. Но домакинята бе решила, че е приел, и вече вървеше към голямата арка.

Въпреки непринудената елегантност на този дом и на тази жена нещо не беше съвсем на място.

Габри изучаваше с поглед Доминик, която се отдалечаваше. Лека копринена блуза, шикозен и скъп свободен панталон, небрежно наметнат шал. И някакво особено ухание. Какво ли беше?

Тогава осъзна. Усмихна се. Гостоприемната дама не носеше „Шанел“, а „Шевал“^[2]. Долавяше се не само аромат на кон, но и настойчива и изтънчена нотка на конски тор.

Настроението му се повдигна. Поне неговият пансион ухаеше на кекчета.

— Това е Габриел Дюбо — обяви Доминик, когато прекрачиха в дневната.

Огънят в камината бе запален, възрастен мъж стоеше пред нея и се взираше в пламъците. Карол Жилбер седеше на едно от креслата, а Марк бе край подноса с напитките. И тримата се обърнаха към Габри.

Главен инспектор Гамаш никога не бе виждал бистрото толкова празно. Седеше на един от фотьойлите край огнището, а Хавък Пара му поднасяше питие.

— Спокойна вечер? — попита детективът, докато младежът поставяше на масата чаша скоч и чиния с квебекски сирена.

— Мъртвило — отвърна Хавък и леко се изчерви. — Но сигурно ще дойдат клиенти.

И двамата знаеха, че няма да дойдат. Беше шест и половина: час пик за коктейли и наплив преди вечеря. Още двама клиенти седяха в обширния салон, а малка ескадрила от келнери бе застинала в очакване. На наплива, който така и нямаше да се състои. Поне тази вечер. А може би и никога повече.

Трите бора бяха простили много на Оливие. Бързо забравиха за трупа и го отдадоха на лош късмет. Дори не обърнаха голямо внимание на факта, че Оливие е познавал Отшелника и е ходил в колибата му. Разбира се, не беше лесно. Но селяните обичаха ресторантьора, а хората, които обичат, са склонни да прощават. Оправдаха го дори за преместването на тялото. Макар да считаха тази постъпка за *grand mal*.
[3]

Но всичко приключи, когато стана ясно, че Оливие тайно е печелил милиони долари на гърба на самотник, който навярно е страдал от деменция. И то години наред. А после тихомълком е изкупил голяма част от сградите в Трите бора. Беше хазяин на Мирна, Сара и мосю Беливо.

Селото се бе превърнало в Оливиевил^[4], а местните негодуваха. Оказваше се, че човекът, когото бяха считали за приятел, в крайна сметка е чужд.

— Тук ли е Оливие?

— В кухнята е. Освободи готвача за вечерта и реши самият той да приготвя храната. Много го бива в това, нали знаете.

Гамаш знаеше, тъй като много пъти се бе наслаждал на ястия, стотвени специално за него. Но също така бе наясно, че в кухнята Оливие можеше да се скрие. Там нямаше да вижда обвинителните и огорчени изражения на своите приятели. Или още по-лошо — празните столове, където някога бяха седели те.

— Бихте ли го помолили да дойде при мен?

— Ще направя всичко възможно.

— Ако обичате — добави главният инспектор и така даде да се разбере, че думите му всъщност не са молба.

След няколко минути собственикът на заведението се появи и седна на стола срещу Гамаш. Нямаше нужда да понижават глас. Бистрото вече бе празно.

Детективът отпи глътка скоч, приведе се към Оливие и се вгледа внимателно в него.

— Какво ви говори името Шарлот?

Русокосият мъж изненадано вдигна вежди:

— Шарлот ли? — Замисли се за миг. — Не познавам Шарлот. Само едно момиче на име Чарли.

— Отшелника споменава ли е някога това име?

— Не е казвал никакви имена.

— За какво си говорехте?

В главата на Оливие отново прозвуча гласът на покойника — не беше дълбок, но бе някак успокоителен.

— Говорехме си за зеленчукови градини, строителство и водопроводи. Учеше се от римляните, древните гърци и първите заселници. Беше много интересно.

За пореден път на Гамаш му се прииска в онази колиба да бе имало трети стол — за него.

— Споменава ли е някога шифъра на Цезар?

Оливие отново придоби объркан вид и след малко поклати глава.

— Ами островите Кралица Шарлота? — продължи инспекторът.

— В Британска Колумбия? Защо да ги споменава?

— Познавате ли някого в Трите бора, който е оттам?

— Хората тук са откъде ли не, но не си спомням някой конкретно да е от Британска Колумбия. Защо?

Детективът извади дървените скулптури и ги сложи на масата. При тази подредба изглеждаше, че корабът се опитва да избяга от

сиренето, а размекнатото сирене се мъчи да го догони.

— Защото те са оттам. Или поне дървесината, от която са резбовани. Червен кедър от архипелага Кралица Шарлота. Нека се върнем в началото — промълви Гамаш тихо. — Разкажете ми какво знаете за тези скулптури.

Оливие изглеждаше безразличен. Следователят познаваше това изражение. Така изглеждаха лъжците, когато ги хванат натясно. Мъчеха се да намерят последния изход, задната вратичка, процепа. Главният инспектор чакаше. Отпи от уискито си и намаза малко сирене на парче превъзходен орехов хляб. Сложи филийката пред русокосия мъж и приготви втора за себе си. Отхапа и продължи да чака.

— Отшелника ги изработваше — изрече монотонно Оливие.

— Това вече го чухме. Казахте ни също, че ви е дал няколко такива скулптури, но вие сте ги изхвърлили в гората.

Гамаш зачака, защото знаеше, че е време останалото да излезе на светло. Погледна през прозореца и забеляза Рут, която бе извела Роза на разходка. По някаква причина патицата бе облечена в мъничък червен шлифер.

— Не ги изхвърлих. Запазих ги — прошепна Оливие и светът извън кръга, осветен от камината, сякаш изчезна. Двамата мъже се озоваха сами в тяхната си малка колиба. — Посещавах Отшелника вече от година, когато ми даде първата.

— Спомняте ли си какво представляваше?

— Хълм с дървета. Или по-скоро планина. И едно момче, полегнало на склона.

— Тази ли беше? — попита Гамаш, извадил снимката, която му бе дала Терез Брюнел.

Ресторантьорът кимна:

— Помня я ясно, защото се изненадах, че Отшелника прави такива скулптури. Колибата му бе претъпкана с прекрасни вещи, но всички те бяха изработени от някой друг.

— Какво направихте с нея?

— Задържах я известно време, но трябваше да я крия, за да не започне Габри да ме разпитва. Тогава си казах, че ще е най-лесно да я продам. Качих я в eBay. Взеха я за хиляда долара. После с мен се свърза някакъв брокер. Каза, че имал купувачи за такива скулптури, ако мога да предложа още. Мислех, че се шегува, но осем месеца по-

късно Отшелника ми подари нова фигурка. Спомних си за онзи човек и се свързах с него.

— Дени Фортен ли беше?

— Галеристът, който ще прави изложбата на Клара? Не. Някакъв тип от Европа. Мога да ви дам координати.

— Ще ни бъдат от полза. Как изглеждаше втората скулптура?

— Обикновена. Простичка. Поне на пръв поглед. Бях леко разочарован. Беше резбовал гора, но ако човек се вгледаше внимателно, под короните на дърветата се виждаха хора, които се движеха в колона.

— Сред тях беше ли и момчето?

— Кое момче?

— Онова, което лежеше на склона на планината.

— Е, не. Това беше друга дърворезба.

— Разбирам — кимна Гамаш и се запита дали се изразява достатъчно ясно. — Но ни се струва вероятно Отшелника да е изобразявал едни и същи герои във всичките си скулптури.

— Онова момче?

— И спътниците му. Имаше ли още нещо?

Оливие се замисли. Имаше. Сянката, която тегнеше над дърветата. Нещо дебнеше точно зад хората. Нещо се бе надигнало. И той знаеше какво.

— Не, нямаше. Само гора и хората в нея. Брокерът беше много развълнуван.

— За колко я продаде?

— Петнайсет хиляди. — Русият мъж се загледа в лицето на Гамаш. Очакваше да види как изражението му се променя от изненада и потрес.

Но детективът не трепна, а Оливие се поздрави мислено, че е казал истината. Беше очевидно, че главният инспектор вече знае отговора на въпроса. Да си откровен, винаги бе кофти игра на късмет. Да лъжеш — също. Ресторантьорът бе стигнал до извода, че е най-добре да смесва двете.

— Колко дърворезби е изработил Отшелника?

— Мислех, че са осем, но сега виждам и тези, които сте намерили вие. С тях стават десет.

— И продадохте всичките осем?

Оливие кимна.

— Казахте ни, че ви е давал други вещи от колибата като отплата за храната, която сте му осигурявали. Какво се случи с тях?

— Занесох ги в различни антикварни магазини на улица „Нотр Дам“ в Монреал. Но когато разбрах, че предметите са с много висока стойност, започнах да работя с частни брокери.

— Кои?

— Не поддържам контакт с тях от години. Трябва да проверя. Бяха от Торонто и Ню Йорк. — Собственикът на бистрото се облегна и обхвана с поглед празния салон. — Май ще е добре да освободя Хавък и останалите за вечерта.

Гамаш не каза нищо.

— Как мислите, дали хората ще започнат да идват пак?

Главният инспектор кимна:

— Огорчени са от постъпката ви.

— От моята? Марк Жилбер направи нещо много по-гадно. Внимавайте с него. Не е такъв, за какъвто се представя.

— И вие не сте, Оливие. Лъгахте ни през цялото време. Може би лъжете и сега. Ще ви задам един въпрос и искам да си помислите добре, преди да ми отговорите.

Русокосият мъж кимна и изправи рамене.

— Отшелника чех ли беше?

Мъжът веднага отвори уста, но Гамаш бързо вдигна ръка, за да го спре:

— Помолих ви да обмислите отговора внимателно. Разсъждавайте. Възможно ли е да сте сгрешили? Може би не е говорел с акцент. — Детективът наблюдаваше събеседника си съсредоточено. — А може и да е имал акцент, но не чешки. Само така сте предположили. Внимавайте как ще отговорите.

Оливие прикова поглед върху едрата стабилна ръка на Гамаш, която инспекторът свали бавно, а после се фокусира върху едрия стабилен мъж.

— Няма грешка. Чувал съм достатъчно много чешки език през годините покрай приятели и съседи. Беше чех.

Тези думи прозвучаха много по-уверено от всичко друго, което Оливие бе казал на Гамаш от началото на разследването. Все пак

детективът се вгледа в слабия мъж отсреща. Изучаваше устата, очите, бръчките на челото, цвета на кожата му. Накрая кимна.

— Ама че студ! — оплака се Рут, плъосна се на креслото до инспектора и успя доста силно да го удари по коляното с калния си бастун. — Извинете — добави и го перна още веднъж.

Старицата нехаеше за разговора, който прекъсваше, и за напрежението между двамата мъже. Погледна Оливие, а после и Гамаш.

— Е, стига с това гейско бърбрене. Можете ли да повярвате какво е направил Оливие с онзи труп? Неговото малоумие засенчва дори вашето. Клони към безкрайност. Да се сблъскаш с него, е почти духовно преживяване. Сирене?

Рут взе последното парче сирене и посегна към уискито на детектива, но той я изпревари. Пристигна Мирна, следвана от Клара и Питър, които разказаха на всички за Дени Фортен. Присъстващите групово изразиха съчувствие към художничката и се съгласиха, че е постъпила правилно. После заедно стигнаха до заключението, че на сутринта трябва да се обади и да се извини на галериста. След това решиха, че е по-добре да не го прави.

— Видях Роза на площада — побърза да смени темата Клара. — Изглежда много елегантно с шлифера.

Зачудила се бе защо вижда патицата с дъждобран, но после реши, че Рут навярно просто приучава Роза да носи връхни дрехи.

Разговорът неизбежно се върна към темата за Оливие и Отшелника — след смъртта и приживе. Рут се наведе и хвана ръката на русокосия мъж:

— Няма нищо, скъпи, всички те знаем, че си алчен. — После погледна Клара. — Теб те знаем, че си бедна, Питър е дребнав, а нашият Клузо — обърна се към Гамаш — е арогантен. А пък ти... — Старицата заговори на Мирна, но след миг се извърна към Оливие и прошепна, но така, че всички да я чуят: — Коя е тази всъщност? Все се навърта наоколо.

— Ти си отвратителна, изкукуруигала, пияна дъртофелница — срязва я книжарката.

— Още не съм пияна.

Довършиха поръчаните питиета и си тръгнаха, но преди това Рут връчи на Гамаш грижливо сгънат и загладен по краищата лист хартия.

— Дайте го на малкото човече, което винаги върви след вас.

Светлокосият собственик на бистрото погледна през прозореца към Роза, която все още седеше на тревата и очакваше Рут. Нямаше и помен от онзи, когото Оливие искаше да види да се задава.

Габри бе преди всичко любопитен да се запознае със светеца. Венсан Жилбер. Мирна изпитваше страхопочитание към него, а тя трудно се впечатляваше от някого до такава степен. Стария Мъндин и Съпругата бяха казали, че неговата книга „Същество“ и работата му в „Ла порт“ са променили живота им. Подразбираше се, че докторът е променил и живота на малкия Чарли.

— *Bonsoir* — нервно поздрави Габри. Хвърли поглед към Венсан Жилбер. Възпитан бе в католическо семейство и беше прекарал безкрайни часове в църкви, на чиито стъклописи бяха изобразени мъченическият живот и славната кончина на светците. И когато се откъсна от църквата, у него остана убеждението, че светците са добри.

— Какво искате? — попита Марк Жилбер. Той, жена му и майка му стояха в полукръг край дивана. Баща му бе по-настрани, като сателит в далечна орбита.

Гостът изчака Венсан Жилбер да успокои сина си, да му обясни, че гостите трябва да се посрещат учтиво. Да го вразуми.

Възрастният мъж мълчеше.

— Е? — подкани Марк.

— Извинявам се, че не дойдох по-рано да се запознаем.

Марк изсумтя:

— Вече идвах от *Welcome Wagon*^[5] и ни доставиха една пратка.

— Марк, моля те — намеси се Доминик. — Той ни е съсед.

— Не по желание. Ако зависеше от него, отдавна да сме се махнали.

Габри не отрече. Вярно беше. Проблемите им започнаха с появата на семейство Жилбер. Но вече се бяха заселили тук и сега той трябваше да каже нещо.

— Дойдох да се извиня — заяви и се изпъна в целия си ръст от метър и осемдесет. — Съжалявам, че не спомогнах да се почувствате добре дошли. Приемете и моите извинения във връзка с трупата.

Да, звучеше толкова неубедително, колкото се опасяваше. Но поне се надяваше да е прозвучал искрено.

— Защо не дойде Оливие? — попита Марк. — Това не е ваше дело. Не трябва вие да се извинявате.

— Марк, моля ти се — настоя Доминик, — не виждаш ли колко му е трудно?

— Не, не виждам. Може би Оливие го е изпратил с надеждата, че ще ни убеди да не го съдим. И да не кажем на всички какъв откачалник е.

— Оливие не е откачалник — възрази Габри. Почувства как търпението му се изчерпва и започва да трепери отвътре. — Той е прекрасен човек. Просто не го познавате.

— По-скоро вие не го познавате, щом смятате, че е прекрасен. Дали един прекрасен човек би изхвърлил труп в къщата на съседа си?

— Вие ми кажете.

Наежиха се един срещу друг.

— Аз не захвърлих тялото в частен дом, където то би могло да изплаши до смърт обитателите. Той постъпи ужасно.

— Оливие бе провокиран. Опита се да завърже приятелство с вас, когато пристигнахте, но вие се опитахте да примамите нашите служители и открихте този огромен хотел със СПА център.

— Десет стаи, това огромно ли е? — попита Доминик.

— В Монреал може би не, но тук е различно. Селото е малко. Отдавна си живеем тук тихо и спокойно. Изведнъж пристигате вие и всичко се преобръща. Дори не се опитахте да се впишете.

— Под „да се впишем“ навярно имате предвид да ви се поклоним и да благодарим, че сте ни позволили да живеем тук! — сопна се Марк.

— Не. По-скоро да покажете уважение към всичко, което сте заварили тук. За което хората са се трудили в продължение на много години.

— Искате да вдигнете подвижния мост, а? — процеди домакинът с отвращение. — Да се заключите зад стените на замъка, а всички други да останат отвън?

— Не е вярно. Повечето жители на Трите бора са дошли отнякъде другаде.

— Но вие приемате само онези, които следват правилата ви. Които са послушни. Дойдохме тук, за да сбъднем мечтата си, а вие не ни го разрешавате. Защо? Защото е в противоречие с вашите мечти. Смятате, че сме заплаха за вас, затова искате да ни изпъдите. Не сте нищо повече от побойници с големи усмивки.

Марк почти бе готов да се изплюе.

Габри удивено се втренчи в него:

— Нали не очаквахте веднага да се зарадваме, че сте дошли? Защо веднага след пристигането си умишлено провокирахте бъдещите си съседи? Може би не искате да сме приятели? Трябвало е да предвидите, че Оливие ще реагира така.

— Как? Като подхвърли труп в нашата къща?

— Това беше ужасно. Вече го казах. Но вие го провокирахте. Всички бяхме провокирани. Искрахме да ви станем приятели, но никак не ни улеснихте.

— Значи какво, готови сте да бъдем приятели, ако се съобразим... с кое? Ако постигнем скромни успехи? Ако посрещаме само по няколко гости и правим по две-три терапии на ден? Може да открием и малък ресторант, ако имаме късмет. Но в никакъв случай да не сме конкуренция на вас и Оливие.

— Точно така — съгласи се гостът.

Марк не намери думи, с които да му отвърне.

— Вижте, защо според вас не правим кроасани? — продължи Габри. — Или пайове? Въобще всякакви печива? Можехме. Обожавам да пека сладкиши. Но когато пристигнахме, вече я имаше пекарната на Сара. Жената е прекарала живота си в селото. Пекарната е била на баба й. Така че ние решихме да открием бистро. Всички кроасани, пайове и хляб купуваме от Сара. Адаптирахме нашите мечти към онези, които вече съществуваха тук. За нас щеше да е по-евтино и по-забавно сами да си приготвяме сладкишите, но не е там въпросът.

— А къде е? — обади се Венсан Жилбер за първи път, откакто гостът бе дошъл.

— Въпросът не е да натрупаме състояние — заяви готвачът и с благодарност се обърна към него. — А да знаем колко е „достатъчно“. Да бъдем щастливи.

Настъпи тишина и Габри мълчаливо благодари на светеца, който даваше възможност на разума отново да се възцари.

— Може би трябва да напомните това на партньора си — отбеляза Венсан Жилбер. — Говорите хубави неща, но живеете другояче. Удобно ви е да обвинявате сина ми. Смятате, че поведението ви е етично, дружеско и любезно, но знаете ли какво е според мен?

Докторът се приближаваше към Габри и колкото по-близо беше, толкова по-огромен изглеждаше, а гостът имаше чувството, че се смалява.

— Егоистично — изсъска Жилбер. — Синът ми прояви търпение. Нае местни хора, откри нови работни места. Тук трябваше да идват хора, за да се подлагат на лечебни процедури, а вие не просто се опитвате да съсипете хотела, а искате и да изкарате Марк виновен за всичко.

Венсан застана до сина си. Най-накрая бе проумял каква е цената на чувството за принадлежност към семейството.

Габри нямаше какво друго да каже, затова си тръгна.

Насочи се обратно към селото, където прозорците на къщите светеха. Над главата му прелетя ято патици, тръгнаха на юг. Отлитаха далеч от смъртоносния студ, който се сгъстяваше и се подготвяше да стегне Канада в прегръдката си. Едрият мъж седна на един пън отстрани на пътя, загледа се в залеза над Трите бора и се замисли за *le temps perdu*.^[6] Почувства се много самотен, останал без вярата в светците като утеха.

На масата пред Бовоар се появи бира, Гамаш вече държеше между дланите си чаша скоч. Инспекторите се настаниха удобно на комфортните столове и се заеха да изучават менюто за вечеря. Бистрото пустееше. Питър, Клара, Мирна и Рут си бяха тръгнали, а Оливие се беше оттеглил в кухнята. Хавък, последният останал келнер, взе поръчките им и се отдалечи, за да си приказват на спокойствие.

Гамаш разчупи малка багета и разказа на заместника си за разговора с Оливие.

— Значи все още твърди, че Отшелника е бил чех. Вярвате ли му?

— Да — отвърна старшият детектив. — Или поне вярвам, че той е убеден в думите си. Имате ли напредък с шифъра на Цезар?

— Не.

Бяха се отказали, когато стигнаха дотам, че изпробваха собствените си имена като ключови думи. И двамата бяха някак облекчени, че нищо не се получи.

— Какво има? — попита Гамаш.

Бовоар се бе облегнал и беше захвърлил ленената си салфетка на масата.

— Просто съм разочарован. Струва ми се, че всеки път, когато отбележим напредък, нещо се обърква още повече. Дори още не знаем кой е убитият.

По-възрастният детектив се усмихна. Често попадаха в подобно затруднено положение. Колкото повече задълбаваха в един случай, толкова повече улики откриваха. В един момент имаха чувството, че са сграбчили нещо виешо и диво, което ги обсипва с улики като крясъци. Гамаш знаеше, че това е воят на нещо уплашено, притиснато в ъгъла. Навлизаха в последния стадий на разследването. Скоро уликите и парченцата от пъзела щяха да престанат да се съпротивляват и щяха да издадат убиеца. Бяха близо.

— Впрочем утре заминавам — обяви главният инспектор, когато Хавък им сервира предястията и бързо се оттегли.

— Пак ли за Монреал? — поинтересува се Бовоар, след като набоде на вилницата си грилован калмар, а Гамаш се зае със своите круши с прошуто.

— Малко по-надалече. Островите Кралица Шарлота.

— Шегувате ли се? В Британска Колумбия? На север, край Аляска? Заради някаква си маймуна на име Ву?

— Е, може и така да се каже...

Младият инспектор набоде препечено парче калмар и го потопи в чеснов сос.

— *Voуons*, не ви ли се струва някак... прекалено?

— Ни най-малко. Името Шарлот се повтаря многократно. — Гамаш започна да брой на пръсти: — Първото издание на романа на Шарлот Бронте, първото издание на „Паяжината на Шарлот“, плочката от Кехлибарената стая, която е била създадена за принцеса на име София Шарлота. Бележката за цигулката, която Отшелника е пазел, е била написана от Шарлот. Опитвах се да разбера какво означават тези повторения, докато не получих отговора днес следобед от комисар

Брюнел. Островите Кралица Шарлота. Там е рисувала художничката Емили Кар. Оттам е и дървесината, от която са резбовани статуетките. Може и да се окаже задънена улица, но би било глупаво да не тръгна по тази следа.

— Ще тръгнете, но кой ви води натам? Вие самият или убиецът? Мисля, че се подвеждате. Според мен убиецът е тук, в Трите бора.

— И аз смятам така, но предполагам, че корените на убийството са някъде на островите Кралица Шарлота.

Бовоар изпухтя раздразнено:

— Вземате някакви улики, които нямат нищо общо, и си ги нагласяте както ви е угодно.

— Какво искаш да кажеш?

По-младият детектив трябваше да внимава къде стъпва. Главният инспектор не беше просто негов началник. Между двамата им имаше връзка, която бе по-дълбока от всяка друга в живота на Бовоар. И той знаеше, че търпението на Арман Гамаш си има граници.

— Струва ми се, че виждате това, което искате. Въобразявате си връзки, които не съществуват.

— Имаш предвид, че не са очевидни.

— Не, имам предвид, че не съществуват. Няма да е краят на света, ако си направите един прибързан извод, но вие скачате от извод на извод и къде ви праща всичко това? На шибания край на света. Сър.

Жан Ги отклони поглед към прозореца и се опита да се успокои. Хавък дойде да отсервира празните чинии и инспекторът изчака келнерът да си тръгне, преди да продължи:

— Знам, че обичате историята, литературата и изкуството. В колибата на Отшелника навярно се чувствате като дете в сладкарница, но ми се струва, че виждате в този случай много повече неща, отколкото има. Мисля, че излишно го усложнявате. Знаете, че бих ви последвал навсякъде, и то не само аз, а всички ние. Само ми задайте посока и тръгвам. Толкова много ви вярвам. Но дори вие можете да допуснете грешка. Винаги сте казвали, че по същество всяко убийство е много просто. Предизвикано е от някаква емоция. Тази емоция е тук, убиецът — също. Имаме много улики, по които да работим, и не ни трябват маймуни, парчета дърво и някакъв забравен от бога остров на майната си, в другия край на страната.

— Свърши ли? — попита Гамаш.

Бовоар изправи рамене и въздъхна дълбоко:

— Май има още.

Главният инспектор се усмихна:

— Съгласен съм с теб, Жан Ги, убиецът е тук. Някой от местните е познавал Отшелника и го е убил. Прав си. Когато махнеш всичките лъскави дрънкулки, по същество нещата са много прости. Имаме човек, сдобил се с антики, които струват цяло състояние. Може би ги е откраднал. Иска да се скрие, затова идва в село, за което никой не е чувал. Но дори това не е достатъчно. Прави следващата крачка и си построява колиба в затънтена гора. Дали се крие от полицията? Може би. От някого или нещо много по-лошо? Предполагам. Но не може да се справи сам. Ако не друго, трябва поне да получава новини. Нуждае се от очи и уши във външния свят. Затова вербува Оливие.

— Защо точно него?

— Рут го каза тази вечер.

— *Още уиски, задник такъв?*

— Това също. Но каза, че Оливие е алчен. Права е. Отшелника е бил същият. Може би е видял себе си в Оливие. Тази алчност. Тази потребност да притежава. Разбрал е, че може да го подчини на волята си, като му обещава все повече и по-хубави антични предмети. Но с годините нещо се променило.

— Полудял е?

— Може би. А може и да се е случило точно обратното. Дошъл е на себе си. Мястото, което построил, за да се укрие, се е превърнало в дом, в убежище. Ти също го усети. Имаше нещо успокояващо, дори утешително в живота, който е водил Отшелника. Съвсем простичък живот. Кой не си мечтае за това в наши дни?

Вечерята пристигна и настроението на Бовоар веднага се подобри, когато сложиха пред него чиния с ароматно телешко по бургундски. Погледна главния инспектор, който се усмихваше, докато се любуваше на своя омар „Термидор“.

— Да, простичкият живот в провинцията — потвърди Жан Ги и вдигна чашата си с червено вино за тост.

Гамаш вдигна своята чаша бяло вино към инспектора, а после зарови вилицата си в сочното месо. Докато се хранеше, си припомни онези няколко минути, след като за първи път прекрачи прага на колибата на Отшелника. Мигът, в който осъзна какво вижда.

Съкровища. И въпреки това всеки предмет явно се използваше по предназначение. Всяко нещо бе там с определена цел — чисто практична или пък за удоволствие, като книгите и цигулката.

Но имаше едно нещо, което сякаш не беше на място. Нямаше практическа стойност.

Гамаш бавно остави вилцата си и се втренчи в далечината, някъде зад гърба на Бовоар. След миг младият инспектор също спря да се храни и се извърна да погледне зад себе си. Там нямаше нищо. Салонът бе все така празен.

— Какво има?

Арман Гамаш вдигна пръст и с този жест деликатно помоли за тишина. Бръкна в джоба до гърдите си, извади писалка и тефтерче и си записа нещо набързо, сякаш се страхуваше да не му избяга. Бовоар се опита да прочете. Когато разбра какво е, го обзе вълнение.

Азбуката.

Тихо наблюдаваше как началникът му изписва буква след буква на следващия ред. Разшири очи от учудване. Как може да е бил толкова глупав? Как не е забелязал нещо, което сега му изглеждаше очевидно?

Под азбуката главен инспектор Гамаш написа: SIXTEEN.

— Шестнайсет. Номерът над вратата — прошепна Жан Ги, сякаш той също се боеше да не подплаши важната улика.

— Как бяха буквите на кода? — попита началникът му припряно. Нямаше търпение да види резултата.

Бовоар заровичка в джоба и извади тефтерчето си.

— MRKBVYDDO под хората на брега и OWSVI под кораба.

Гледаше развълнувано, а Гамаш се зае да декодира посланията на Отшелника.

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y
Z
S I X T E E N A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S

Гамаш произнасяше всяка буква, докато декодираше:

— T, Y, R, I, нещо...

— Тири — промърмори Бовоар. — Тири...

— Нещо, К, К, V. — Възрастният детектив вдигна поглед към колегата си.

— Какво означава? Дали е име? Може би чешко име?

— Или анаграма — предположи Гамаш. — Трябва да разместим буквите.

В продължение на няколко минути правеха опити, като хапваха от ястията си, докато работеха. Накрая главният инспектор остави писалката и поклати глава:

— Помислих си, че съм го разгадал.

— Може би сме на прав път — настоя Бовоар. Още не бе готов да се откаже. Написа набързо още няколко букви, опита и с другия код. Разменяше местата на буквите много пъти, докато накрая се примири с извода, до който бе стигнал и шефът му.

Ключовата дума не беше „шестнайсет“.

— И все пак — каза младият инспектор, докато топеше парче хляб с хрупкава коричка в соса на ястието — не мога да си обясня защо онзи номер стоеше над входната врата.

— Навярно някои неща нямат определена цел — отвърна замислено Гамаш. — Може би такава им е целта.

Но това звучеше прекалено езотерично на Бовоар. Също като логиката на главния инспектор, която щеше да го отведе на островите Кралица Шарлота. Всъщност Жан Ги изобщо не виждаше логика в тези съждения. В най-добрия случай можеше да се окаже, че началникът му е проявил силна интуиция, а в най-лошия — това бяха просто погрешни догадки, вероятно дори манипулирани от убиеца.

Когато чуеше името на странния архипелаг на другия край на страната, младият детектив си представяше единствено гъсти гори, планини и безкрайна сива морска шир. И най-вече мъгла.

Арман Гамаш бе тръгнал право към тази мъгла, и то сам.

— За малко да забравя, Рут Зардо ми даде това.

Гамаш връчи на колегата си сгънат лист хартия. Бовоар го разтвори и прочете на глас:

*нежно ще захване душата ти за врата
и ще те милва, докато потънеш в мрак
и в Рая.*

Поне след „Рая“ имаше точка. Дали най-сетне бяха стигнали до края?

---

[1] Странноприемница и СПА (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Игра на думи с френската дума за „кон“ — *cheval*. — Б.пр. ↑

[3] Голямо зло (фр.). — Б.пр. ↑

[4] Заигравка с името на ресторантьора и френската дума за „град“ — *ville*. — Б.р. ↑

[5] Канадска компания, основана през 1930 г., която помага на наскоро преместили се хора или имигранти да се установят на новото си местоживееене. — Б.пр. ↑

[6] Изгубеното време; отминалите времена (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ТРИЙСЕТ И ВТОРА

Арман Гамаш пристигна на навъсените острови късно следобед. По пътя натам се бе прехвърлял на все по-малки самолети, а в последния се чувстваше, сякаш просто са увили тялото му във фюзелаж и са го запратили във въздуха от пистата на летище „Принц Рупърт“.

Докато мъничкият хидроплан летеше над архипелага в северния край на Британска Колумбия, Гамаш се взираше в пейзажа от планини и гъсти древни гори. Тези острови хилядолетия наред бяха останали скрити под мъгли, непрогледни почти колкото мрака в лесовете им. Бяха останали изолирани. Но не сами. Архипелагът бе същински котел, кипящ от живот — оттам произлизаха и най-едрите черни мечки на света, и най-мъничките сови. Мястото изобилстваше от разнообразни твари. Всъщност край един от островите гарван открил първите хора в гигантска мидена черупка. Според митовете им за сътворението на света така хората от племето хайда се озовали по тези земи и заживели там. През последните десетилетия на архипелага се бяха появили и дървосекачи. Те не бяха част от сътворението. Погледнали отвъд гъстата мъгла и видели пари. Пристигнали на островите Кралица Шарлота преди около век, но не обърнали внимание на чудната природа, защото се интересуваха само от съкровището. Древните гори от червен кедр. Тези дървета били ценени заради тяхното дълголетие — възправяли се високи и стройни, много преди кралица Шарлота да се роди и по-късно да се омъжи за лудия крал. Но вече много от тях бяха повалени от трионите, за да се превърнат в дъски, летви и облицовки. И десет малки дърворезби.

След като хидропланът докосна водната повърхност и плавно спря, пилотът — местна млада жена, помогна на едрият мъж да се измъкне от кабината на мъничкия самолет.

— Добре дошли на Хайда Гуаи^[1] — обяви девойката.

Гамаш се бе събудил рано сутринта в Трите бора и в кухнята се бе натъкнал на сънени Габри, който му приготвяше храна за из път.

Тогава детективът не знаеше нищо за островите, разположени на другия край на Канада. Но по време на продължителните полети от Монреал до Ванкувър, до Принц Рупърт и селото Кралица Шарлота инспекторът бе чел за архипелага и сега фразата му прозвуча позната.

— Благодаря ви, че ме доведохте във вашата родина.

В дълбоките кафяви очи на младата жена, която пилотираше хидроплана, се четеше подозрение, и с основание, помисли си детективът. Пристигането на поредния бял мъж на средна възраст, облечен с костюм, не можеше да е добър знак. Не беше нужно да си от племето хайда, за да го разбереш.

— Вие сигурно сте главен инспектор Гамаш.

Плещест чернокос мъж се приближаваше откъм кея с протегнатата ръка. Кожата му бе с цвета на червения кедър. Здрависаха се.

— Аз съм сержант Миншъл от Кралската канадска конна полиция. Водехме кореспонденция с вас.

Гласът му бе дълбок и звучеше леко напевно. Беше от местното племе хайда.

— *Ah, oui, merci.* Благодаря ви, че дойдохте да ме посрещнете.

Сержантът взе багажа на госта от ръцете на пилота и метна чантата на рамо. Двамата мъже благодариха на девойката, но тя не им обърна внимание. Отправиха се по платформата на кея, нагоре по една рампа и продължиха по пътя. Студът във въздуха щипеше и Гамаш си припомни, че са по-близо до Аляска, отколкото до Ванкувър.

— Разбрах, че няма да останете дълго.

Главният инспектор отправи поглед към океана и се увери, че континента вече го няма. Не че беше изчезнал, просто тук въобще не съществуваше.

— Бих искал да остана за повече време, много е красиво. Но трябва да се връщам.

— Разбирам. Запазих ви стая в хижата. Мисля, че ще ви хареса. Както сигурно знаете, островите Кралица Шарлота нямат многобройно население. Може би около пет хиляди души, като половината са хайда, а другата половина — поколеба се за миг — не са. Идват и доста туристи, но сезонът вече е към своя край.

Бяха забавили крачка и сега спряха. Подминали бяха железарски магазин, кафене и малка сграда със скулптура на русалка отпред. Но пристанището привлече вниманието на Гамаш. Никога през живота си

не бе виждал толкова живописен пейзаж, а бе ходил на невероятно красиви места в Квебек. Трябваше да признае обаче, че никое от тях не можеше да се сравни с тази гледка.

Тук природата бе девствена. Докъдето стигаше погледът, от водите се издигаха планини, покрити с гъста и тъмна гора. Забеляза остров и рибарски лодки. Над главата му се виеха орли.

Слязоха на плажа, покрит със ситни камъчета и мидени черупки, и постояха мълчаливо няколко минути, заслушани в песните на птиците и в тихия плисък на вълните. Вдишваха въздуха, изпълнен с онази неповторима смесица от аромати на водорасли, риба и гора.

— Знаете ли, че от всички места в Канада тук има най-много орлови гнезда? Това е хубав знак, означава късмет.

Не се случваше често офицер от Кралската канадска конна полиция да говори за знаци, освен ако са пътни знаци. Гамаш не се обърна да погледне спътника си — беше твърде захласнат по гледката, но слушаше думите му.

— Има два клана хайда. Орлите и Гарваните. Уредил съм ви срещи със старейшини и от двата клана. Поканиха ви на вечеря.

— Благодаря. Вие ще дойдете ли?

Сержант Миншъл се усмихна:

— Не. Предполагам, че ще ви е по-комфортно без мен. Знаете ли, хайда са много сърдечни хора. Живели са тук необезпокоявани в продължение на хилядолетия. Доскоро.

На Гамаш му се стори интересно, че когато мъжът говори за хайда, казва „те“, а не „ние“. Навярно го правеше само за пред госта, за да изглежда безпристрастен.

— Ще се опитам да не ги смущавам тази вечер.

— Твърде късно е.

Арман Гамаш си взе душ, обръсна се и избърса с длан капчиците влага от повърхността на огледалото. Като че ли мъглите, които тегнеха над древния лес, се бяха промъкнали в стаята му. Вероятно за да го наблюдават. Да се опитат да отгатнат намеренията му.

Изтри малко петно в средата на замъгленото огледало и оттам го погледна един уморен служител на *Surete* на хиляди километри от дома.

Преоблече се с чиста риза и тъмен ежедневен панталон, избра си вратовръзка и седна в единия край на двойното легло, което бе покрито с юрган, видимо ушит на ръка.

Стаята бе скромно обзаведена, чиста и удобна. Но дори да беше пълна с репи, нямаше да има значение. Всеки би обърнал внимание само на едно — гледката. Прозорецът гледаше право към залива. Вечерното небе преливаше в златни, пурпурни и червени краски, трептеше и вибрираше. Като живо. Тук всичко сякаш бе живо.

Детективът се приближи до прозореца и продължи да се любува на залеза, докато завързваше зелената си копринена вратовръзка. На вратата се почука. Отвори, но вместо да види хазяйката или сержант Миншъл, както очакваше, пред него изненадващо стоеше младата жена от самолета.

— Нони, моята прабаба, ме изпрати да ви взема за вечеря.

Девојката не се усмихваше. Всъщност дори изглеждаше извънредно нещастна от възложената ѝ задача. Гамаш облече сиво сако и палто. Излязоха заедно и тръгнаха през спускащия се над селото мрак. В къщите, разположени край пристанището, грееха светлини. Въздухът бе студен и влажен, но свеж. Действаше стимулиращо на главния инспектор и той се почувства по-бодър, отколкото бе цял следобед. Качиха се в стар пикап и тръгнаха към покрайнините на селището.

— Значи сте оттук, от островите Кралица Шарлота?

— От Хайда Гуаи — поправи го девојката.

— Да, разбира се, извинете. От клана на Орлите ли сте?

— Гарваните.

— Аха — промърмори Гамаш и осъзна, че навярно звучи нелепо, но младата жена до него като че ли не се вълнуваше от това. Поинтересно ѝ бе напълно да го пренебрегва.

— Семейството ви сигурно много се радва, че сте пилот.

— Защо?

— Ами, летите.

— Защото съм от Гарваните? Тук всички летят, господин главен инспектор. На мен просто ми е нужна малко повече помощ.

— Отдавна ли сте в авиацията?

Настъпи мълчание. Очевидно въпросът не беше достоен за отговор. Гамаш бе съгласен. Тишината бе по-добрият вариант. Очите

му постепенно привикнаха с нощната тъмнина и докато автомобилът се движеше, детективът успя да различи силуета на планините отвъд залива. След минути пристигнаха в друго село. Младата жена спря пикапа пред обикновена бяла сграда с табела на фасадата. *Общински дом „Скайдгейт“*. Девојката слезе и тръгна към входа, без да провери с поглед дали Гамаш я следва. Или бе сигурна, че е там, или — вероятно — не ѝ пукаше.

Главният инспектор остави зад себе си сумрачното пристанище и влезе след спътничката си в общинския дом. Озова се в опера. Озърна се, за да се увери, че зад гърба му е входната врата и не е минал през някакъв магически портал към друг свят. На три от стените имаше балкони, украсени със сложни орнаменти. Детективът бавно се завъртя във всички посоки и полираното дървено дъшеме на пода леко проскърца под обувките му. Чак след няколко мига осъзна, че е зяпнал. Затвори уста и погледна младата жена до себе си.

— *Mais, c'est extraordinaire.*^[2]

— *Haw'aa.*^[3]

Широки изискани стълбища водеха към балконите, а в другия край на залата бе разположена сцена. На стената в дъното ѝ бе нарисован стенопис.

— Това е село на хайда — кимна девојката към внушителната творба.

— *Incroyable* — прошепна Гамаш. Животът често изненадваше и удивяваше главния инспектор. Рядко го втрещяваше. Но сега бе втрещен.

— Харесва ли ви?

Детективът сведе поглед и забеляза, че се е появила друга жена, доста по-възрастна от придружителката му и от него самия. За разлика от девојката, новодошлата се усмихваше. Идваше ѝ толкова естествено, сякаш за нея бе навик да приема с чувство за хумор всичко, което ѝ поднася животът.

— Много. — Инспекторът протегна ръка и възрастната жена я пое.

— Това е моята нони — обади се девојката.

— Естер — представи се старицата.

— Арман Гамаш — отвърна гостът с лек поклон. — За мен е чест.

— Честта е моя, господин главен инспектор. Заповядайте. — Жената посочи с жест центъра на помещението, където бе разположена дълга маса. От прясно приготвената храна се носеха апетитни аромати. Залата бе изпълнена с хора, които разговаряха помежду си, поздравяваха се, подвикваха. И се смееха.

Гамаш бе очаквал традиционните носии да са задължителни за събранието на старейшините на племето хайда. Но вече се чувстваше неловко, че се е поддал на това клише. Мъжете и жените около него бяха дошли направо от работа с дрехите, с които бяха прекарали целия ден: тениски, дебели пуловери или костюми. Едни работеха в банката, училището или клиниката, други — в смразяващите води на океана. Някои бяха творци. Имаше художници, но най-вече майстори резбари.

— В нашето общество е определяща женската линия на рода, господин главен инспектор — обясни Естер. — Но повечето вождове са мъже. Кое не означава, че жените нямат власт. Тъкмо обратното.

Погледна го с ясните си очи. Думите ѝ бяха неоспорим факт. Не хвалба.

След това старицата се зае да го представи на всички — един по един. Детективът повтаряше имената им и се опитваше да запомни кой кой е, но след шестия човек съвсем се обърка. Накрая Естер го заведе до масата, отрупана с храна.

— Това е Скаай — представи жената дребен старец, който вдигна поглед от чинията си. Очите му бяха млечнобели, слепи. — От клана на Орлите.

— Робърт, ако така ви е по-лесно — изрече човекът. Гласът му бе силен, ръкостискането — още повече. Усмихна се. — Жените от двата клана са ви приготвили пиршество с традиционни за хайда ястия, господин главен инспектор. — Слепецът поведе Гамаш край дългата маса, като се спираше пред всяко блюдо и го назоваваше. — Това е *k'aaw*. Хайвер от херинга върху водорасли. Ето тук има пушена съомга с черен пипер, но ако повече харесвате съомга, пушена на дърва, тя е ей там. Рег я налови тази сутрин. Цял ден я опушва. За вас.

Бавно преминаха по продължението на цялата маса. Топчета от октопод, кюфтенца от рачешко месо, риба камбала. Картофена салата и прясно изпечен хляб, все още топъл. Сокове и вода. Нямаше алкохол.

— Тук си устройваме танцови забави. Повечето сватби също правим тук. И погребенията. Вечеряли сме толкова много пъти в тази

зала. Когато кланът на Орлите е домакин, Гарваните сервират. И обратното, разбира се. Но днес всички сме домакини. А вие сте нашият почетен гост.

Макар да бе посещавал държавни приеми във великолепни дворци, банкети в негова чест и церемонии по награждаване, Гамаш рядко се бе чувствал удостоен с такава чест.

Взе си по малко от всичко и седна. Изненада се, че девойката пилот се настани до него. По време на вечерята говореха всички, но детективът забеляза, че старейшините на хайда повече задават въпроси, отколкото дават отговори. Интересуваха се от неговата работа, от живота и семейството му. Разпитваха го за Квебек. Изглеждаха добре информирани и дълбоко замислени. Бяха любезни, но сдържани.

Когато дойде ред на десерта — торта с пресни горски плодове и бита сметана, Гамаш им разказа за убийството. За Отшелника в колибата, скътана дълбоко в дебрите на гората. Старейшините, които и дотогава слушаха внимателно, притихнаха още повече, докато детективът говореше за човека, който бе живял в компанията на съкровища, но съвсем сам. Човек, чийто живот бе отнет, но имуществото му бе останало непокътнато. Човек без име, обкръжен от предмети с минало, но самият той — с неясен произход и история.

— Как мислите, дали е бил щастлив? — попита Естер. Почти невъзможно бе да се разбере дали тази общност има лидер, избран с гласуване или по взаимно съгласие. Гамаш предположи, че ако съществуваше такъв, то това щеше да е старицата.

Замисли се. Всъщност не си бе задавал този въпрос.

Дали Отшелника е бил щастлив?

— Мисля, че е бил удовлетворен. Водел е простичък и кротък живот. И на мен ми допада такъв.

Девойката пилот се извърна към него и го погледна. До този момент не бе отмествала очи, гледаше само напред.

— Бил е обкръжен от красота — продължи Гамаш. — От време на време е имал и компания. Някой му е носел продуктите, с които старецът не е можел сам да се снабди. Но е бил уплашен.

— Трудно е човек да е едновременно щастлив и уплашен — отбеляза Естер. — Но пък от страха може да се роди кураж.

— А куражът да доведе до мир — добави млад мъж, облечен с костюм.

Изреченото напомни на Гамаш за рибаря, който бе оставил надпис на стената на кръчмата в Бе де Мутон преди няколко години. Той бе срещнал погледа на инспектора от другия край на стаята и се бе усмихнал толкова широко, че на детектива му спря дъхът. После бе надраскал нещо на стената и си бе тръгнал. Гамаш се бе приближил, за да прочете:

*Където има любов, там има кураж,
където има кураж, там има мир,
където има мир, там е и Бог.
А когато Бог е с теб, имаш всичко.*

Инспекторът изрецитира тези думи и в залата настъпи мълчание. Хората от племето хайда бяха добри в мълчанието. Гамаш също.

— Това молитва ли е? — попита накрая Естер.

— Един рибар го написа на стена в селище, наречено Бе де Мутон. Много далече оттук.

— Май не е чак толкова далечно — отбеляза жената.

— Рибар? — усмихна се мъжът с костюма. — Нищо чудно. Всичките са луди.

До него седеше по-възрастен човек с дебел пуловер и го перна шеговито по врата. Двамата се разсмяха.

— Всички сме рибари — обобци Естер и Гамаш имаше чувството, че тя включва и него. Старицата се замисли за момент, после попита: — Какво е обичал вашият Отшелник?

Детективът се зачуди.

— Не знам — отвърна след малко.

— Ако узнаете, може би ще намерите и убиеца. Как можем да ви помогнем?

— В колибата на Отшелника на няколко пъти се натъквахме на думите woо и Шарлот. Те ме насочиха към Емили Кар, а тя ме доведе тук.

— Е, не сте първият — заяви през смях възрастен мъж. Смахът му не звучеше самодоволен или подигравателен. — Картините й от

години насочват хората към Хайда Гуаи.

Трудно бе да се каже дали присъстващите смятаха това за хубаво или лошо.

— Смятам, че Отшелника е идвал на островите Кралица Шарлота преди петнайсет или повече години. Предполагаме, че е бил чех. Навярно е говорел с акцент.

Гамаш извади снимките, направени в моргата. Предупредил бе какво ще покаже, но не се тревожеше. Тези хора се чувстваха еднакво удобно и с живота, и със смъртта. Живееха на място, където границите бяха размити и хора, животни и духове съжителстваха заедно, слепците виждаха и всеки бе надарен със способността да лети.

Докато отпиваха от силния чай, индианците разглеждаха снимките на мъртвеца. Гледаха ги дълго и съсредоточено. Дори девойката пилот обърна подобаващо внимание на фотографиите.

А Гамаш ги наблюдаваше как гледат снимките. Очакваше да долови проблясък в нечий поглед, бегло разпознаване. Потръпване, промяна в ритъма на дишането. С изострени до крайност сетива инспекторът се взираше във всеки един от околните. Но видя само хора, които искат да помогнат.

— Боя се, че ви разочаровахме — изрече Естер, докато Гамаш прибираше снимките в чантата си. — Защо не ни ги изпратихте по имейл?

— О, изпратих ги на сержант Миншъл, а той ги разпространи сред полицейските служители. Но предпочетох да дойда лично. А има и още нещо, което не можех да пусна по имейл. Затова го нося със себе си.

Постави на масата два вързопа и внимателно разтвори първия.

В залата се възцари пълна тишина — не се чуваше тракане на лъжичка в стената на порцеланова чаша, шумолене на фолио при отваряне на капсула сметана, дори дишането сякаш спря. Като че ли още нещо се бе присъединило към тях. Сякаш тишината бе седнала на масата.

Детективът нежно разгърна и втората кърпа. Дървеният кораб заплува по масата, за да застане до своята посестрима, другата дърворезба.

— Има още. Според нас осем.

Дори да бяха чули, не го показаха по никакъв начин. Тогава един мъж на средна възраст с набита фигура се протегна. Застина и хвърли поглед към Гамаш.

— Може ли?

— Ако обичате.

Мъжът взе статуетката и повъртя кораба с издути платна в големите си загрубели длани. Вдигна го на нивото на очите си, за да срещне погледите на мъничките мъже и жени, които се взираха право напред с радост и вълнение.

— Това е Хааваста — прошепна младата жена пилот. — Уил Сомс.

— Уил Сомс ли? — попита Гамаш. Чел бе за него. Един от най-великите живи творци в Канада. Майстореше традиционни за племето хайда дърворезби, които искряха от живот, а колекционери и музеи от цял свят се надпреварваха да ги разграбват. Инспекторът допреди миг предполагаше, че Сомс е самотник. След като бе толкова известен, навярно се криеше от хората. Но сега започваше да разбира, че на архипелага Хайда Гуаи легендите са живи, крачат сред обикновените хора, а понякога дори пият черен чай и хапват сметанова торта с тях.

Сомс взе другата скулптура и я въртя известно време в ръце.

— Червен кедър.

— Оттук — обади се Гамаш.

Творецът обърна кораба и погледна отдолу.

— Това подпис ли е?

— Надявах се вие да ми кажете.

— Просто букви. Но трябва да означават нещо.

— Изглежда е зашифровано. Все още не сме го разгадали.

— Убитият ли ги е направил? — Сомс вдигна дърворезбата и кимна към нея.

— Да.

Индианецът сведе поглед към предмета в ръката си.

— Не мога да ви кажа кой е бил този човек, но едно нещо е ясно. Вашият Отшелник не е бил просто уплашен, а направо обзет от ужас.

---

[1] През 2010 г. архипелагът Кралица Шарлота е преименуван на Хайда Гуаи, или Островите на народа хайда. — Б.пр. ↑

[2] Но това е невероятно (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Благодаря (хайда). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ТРИЙСЕТ И ТРЕТА

На следващата сутрин свежият полъх на студен бриз събуди Гамаш. Ветрецьт нахлуваше през прозореца и носеше аромата на море и крясъците на птици. Детективът се обърна, както лежеше в леглото, придърпа топлата завивка по-плътно около тялото си и се вгледа през прозореца. Предишният ден му се струваше като сън. Събудил се бе в Трите бора, а бе заспал в това село на индианците хайда на брега на океана.

Небето бе ясносиньо и във висините се рееха орли и чайки. Гамаш стана от леглото и побърза да се облече с най-топлите си дрехи. Проклинаше се наум, че е забравил да вземе дълго бельо.

Когато слезе, завари богата закуска от бекон, яйца, препечени филийки и силно кафе.

— Обади се Лавина и каза да сте на кея най-късно в девет, иначе ще тръгне без вас.

Гамаш се озърна да види на кого говори хазяйката.

В стаята нямаше други хора.

— *Moi?*^[1]

— Да, вие. Лавина каза да не закъснявате.

Главният инспектор погледна часовника си. Беше осем и половина, а той нямаше представа коя е Лавина, къде е кеят и защо трябва да ходи там. Изпи още една чаша кафе, качи се в стаята си, за да ползва тоалетната и да си вземе палтото и шапката, после се върна долу и заговори хазяйката.

— Лавина каза ли на кой кей?

— Предполагам, че на онзи, който винаги използва. Няма как да се объркате.

Колко често Гамаш бе чувал това изречение, преди съвсем да се обърка? И все пак вече стоеше на верандата пред входа. Пое си дълбоко въздух, изпълни дробовете си с ободряващ въздух и отправи поглед към крайбрежието. Имаше няколко кея.

Но само на един от тях чакаше хидроплан. А девойката, която го пилотираше, гледаше часовника си. Лавина ли се казваше? Гамаш се смути при мисълта, че така и не я бе попитал за името ѝ.

Отправи се натам и чак когато стъпи върху дървените дъски, забеляза, че младата жена не е сама. Уил Сомс беше с нея.

— Реших, че ще ви е интересно да видите откъде се вземат онези парчета дърво — заяви резбарят и покани детектива да се качи на малкия самолет. — Внучката ми се съгласи да ни закара дотам. Самолетът, с който кацнахте вчера, беше редовен полет. Тази машина е нейна.

— И аз имам внучка — призна Гамаш. Докато хидропланът се отгласкваше от кея и се плъзгаше навътре към залива, инспекторът заопипва около себе си в търсене на колан, като се надяваше да не изглежда твърде паникьосан. — Очакваме и още една. Моята внучка ми рисува картини с пръсти.

Почти допълни, че поне няма вероятност рисуването с пръсти да убие човек, но в последния момент размисли и си каза, че би било твърде нелюбезно.

Хидропланът набра скорост и започна да подскача по леките вълни. Тогава Гамаш забеляза скъсаните брезентови ремъци в кабината, ръждясалите рамки и съдраните възглавници на седалките. Погледна през прозорчето и съжали, че е закусил толкова обилно.

Не след дълго се издигнаха във въздуха, самолетът се наклони наляво, докато набираше височина, и се понесоха над крайбрежието. Летяха четиридесет минути. В мъничката кабина беше толкова шумно, че се налагаше да си крещят. От време на време Сомс се навеждаше към инспектора, посочваше му нещо — например малък залив — и подхвърляше: „Ето там се е появил първият човек в мидена черупка. Това е нашата Райска градина“, или друга подобна реплика. Малко покъсно добавяше: „Вижте там долу. Това е последната девствена гора от червени кедри, която е останала. Последната древна гора.“

Гамаш разглеждаше всичко от птичи поглед. Виждаше реки и заливи, гори и планини, изваяни от ледници. Накрая се снишиха над един залив, обграден от върхове, които бяха обвити в мъгла дори и в този ясен ден. Докато се плъзгаха по водата към тъмната линия на брега, Уил Сомс отново се наведе към детектива и изкрещя: „Добре дошли на Гуаи Хаанас. Светът на чудесата.“

Така и изглеждаше.

Лавина приближи хидроплана до сушата, доколкото бе възможно. На брега се появи мъж, който избута лодка във водата и скочи в нея в последния момент. Когато стигна до вратата на самолета, протегна ръка, за да помогне на главния инспектор да стъпи в клатушкащата се лодка, и се представи:

— Казвам се Джон. Аз съм Пазителя.

Гамаш забеляза, че мъжът е бос, а Лавина и дядо й свалиха обувките и чорапите си, както седяха в лодката, и навиха крачолите си нагоре, докато Джон гребеше. Скоро инспекторът разбра защо. И с лодката не можеше да се стигне до самия бряг. Трябваше да извървят последните два-три метра. Събу обувките и чорапите си, подгъна крачолите на панталона си и прекрачи отвъд борда на лодката. Почти. Щом докосна с палеца на крака си водата, едва не отскочи назад. Лавина и Сомс, които бяха пред него, се усмихнаха.

— Студена е — призна Пазителя.

— Хайде, хайде, принцесо, стисни зъби — присмя се Лавина. На детектива му се стори, че говори Рут Зардо. Дали във всяка група се намираше по някой като старата поетеса?

Гамаш стисна зъби и се добра до брега, краката му посиняха след по-малко от минута във водата. Като стъпваше ловко по камъните, стигна до един пън, седна, изтупа с длани пясъка и парченцата мидени черупки от стъпалата си и си обу чорапите и обувките. Не можеше да си спомни откога не е изпитвал такова облекчение. Всъщност последният път май бе при кацането на хидроплана.

Бе толкова поразен от природата, от Пазителя, от ледената вода, че не бе забелязал какво всъщност има пред него. Но сега ги видя. В тържествен полукръг, издигнати точно там, където започваше гората, се извисяваха тотемните стълбове.

Гамаш усети внезапно свиване в гърдите, замайване.

— Това е Нинстинтс^[2] — прошепна Уил Сомс.

Инспекторът не отговори. Не бе способен. Взираше се във високите стълбове, на които бе резбована митологията на индианците хайда. В нея животни и духове бяха едно. Китове убийци, акули, вълци, мечки, орли и гарвани се взираха в детектива. И още нещо. Зъбати твари с дълги езици и огромни очи. Създания, непознати извън митологията, но съвсем реални тук.

Арман Гамаш имаше чувството, че се намира на самия ръб на спомените.

Някои тотемни стълбове се издигаха прави и високи, но повечето бяха рухнали или килнати настрани.

— Всички сме рибари — обади се Уил. — Естер беше права. Морето храни телата ни, но това храни душите ни. — Разтвори длани в простиъкъ жест към гората.

Джон Пазителя заговори тихо, докато четиримата крачеха сред стълбовете:

— Това е най-голямата колекция от изправени тотемни стълбове в света. Местността е защитена, но невинаги е било така. Някои стълбове са издигнати в чест на специално събитие, а други са погребални. Всеки от тях разказва история. Образите надграждат предишните и са умишлено подредени в определен ред.

— Тук Емили Кар е нарисувала повечето си картини — обади се Гамаш.

— Предположих, че ще искате да видите мястото — каза Сомс.

— *Merci*. Безкрайно съм ви благодарен.

— Това селище е паднало последно. Било е най-изолираното, а може би и най-упоритото — разказа Джон. — Но в крайна сметка и то рухнало. Вълната от болести, алкохол и мисионери го удавила, както сторила с всички останали. Тотемните стълбове били сринати, а традиционните дълги колиби — унищожени. Останало е само това. — Посочи възвишение наскре гората, покрито с мъх. — Било е такава колиба.

Арман Гамаш броди из местността в продължение на час. Джон му разреши да докосва тотемите и детективът се протягаше нависоко, прокарваше уверено голямата си длан по великолепните релефни изображения и се опитваше да усети що за хора са резбовали такива създания върху дървото.

Накрая се приближи до Пазителя, който бе стоял неподвижно на едно място през този един час и само наблюдаваше.

— Тук ме доведе разследване на убийство. Може ли да ви покажа няколко неща?

Джон кимна.

— Първото е снимка на жертвата. Предполагаме, че може да е прекарал известно време на архипелага Хайда Гуаи, макар че навярно

е наричал островите Кралица Шарлота.

— Значи не е бил от племето хайда.

— Не, едва ли. — Гамаш показа снимката на Пазителя.

Мъжът я взе и я разгледа внимателно.

— Съжалявам, не го познавам.

— Било е преди доста време. Петнайсет-двайсет години.

— Бяха тежък период. Тук имаше много хора. По онова време хайда най-сетне успяха да спрат дърводобивните компании, като направиха блокади на пътищата. Може да е бил един от тях, дървосекач.

— Възможно е. Определено изглежда като човек, който се е чувствал комфортно в гората. Построил си е колиба от дървени трупи. Дали някой отгук го е научил как се прави?

— Шегувате ли се?

— Не.

— Може да е бил всеки. Повечето хайда живеем в села, но почти всички имаме колиби в гората. Построили сме си ги сами или сме ги наследили от родителите си.

— Вие в колиба ли живеете?

Дали Джон се замисли?

— Не, имам стая в „Холидей Ин Нинстинтс“ — разсмя се мъжът.

— Да. Построих си собствена колиба преди няколко години. Искате ли да я видите?

— Ако нямате нищо против.

Уил Сомс и внучката му останаха да се разхождат по брега, а Джон поведе Гамаш дълбоко в гората.

— Знаете ли, че някои от тези дървета са на над хиляда години?

— Струва си да бъдат запазени — отвърна Гамаш.

— Не всеки би се съгласил с вас. — Човекът спря и посочи. Пред тях се виждаше колибка наскривена в гората, с веранда и люлеещ се стол на нея.

Точно копие на къщичката на Отшелника.

— Познавахте ли го, Джон? — попита инспекторът и изведнъж осъзна, че е сам в гората с мъж, който изглежда доста силен.

— Убития ли?

Детективът кимна.

Другият мъж отново се усмихна:

— Не. — И пристъпи много близо до Гамаш.

— Вие ли го научихте как да си построи такава колиба?

— Не.

— Показахте ли му как се резбова дърво?

— Не.

— Ако бяхте направили тези неща, щяхте ли да ми кажете?

— Няма причина да се боя от вас. Нямам какво да крия.

— Тогава защо сте тук, съвсем сам?

— А вие? — Гласът на Джон бе като съскане, по-тих и от шепот.

Гамаш разопакова една от дърворезбите. Пазителя се загледа в мъжете и жените на кораба и се отдръпна.

— Направена е от червен кедър. От Хайда Гуаи — поясни инспекторът. — Може би дори от дърво, което е било в тази гора. Убитият е издялал тази статуетка.

— Това нищо не ми говори — отсече Джон, хвърли последен поглед към дърворезбата, обърна се и закричи.

Детективът тръгна след него и стигнаха до плажа, където Уил Сомс чакаше усмихнат.

— Хубаво ли си побъбрихте с Джон?

— Не беше много словоохотлив.

— Той е Пазител, а не Приказливец.

Гамаш се усмихна и понечи да загърне статуетката, но Сомс го спря, докосна ръката му и отново взе дърворезбата, за да я разгледа.

— Казвате, че е оттук. Стара дървесина ли е?

— Не знаем. Учените не могат да определят. Нужна им е по-голяма проба, а за да я вземат, ще се наложи да унищожат дърворезбата. Няма да го позволя.

— Нима струва повече от човешки живот? — попита Сомс и посочи фигурата.

— Малко са нещата, които имат по-висока стойност от човешкия живот, мосю. Но животът, за който говорите, вече е отнет. Надявам се да открия кой е отговорен за това, без да разрушавам творбата на убития.

Отговорът сякаш удовлетвори твореца и той върна статуетката на Гамаш, макар и с неохота.

— Искане ми се да познавах човека, който я е създал. Бил е талантлив.

— Може да е бил дървар. Да е участвал в изсичането на вашите гори.

— Много от роднините ми са били дървари. Случва се. Това не ги прави лоши хора или врагове за цял живот.

— Обучавате ли други творци? — попита инспекторът небрежно.

— Предполагате, че е дошъл тук, за да разговаря с мен? — попита Сомс.

— Предполагам, че е идвал тук. И е резбар.

— Допреди малко беше дървар, сега пък — резбар. Кое от двете е бил, господин главен инспектор?

Думите прозвучаха шеговито, но Гамаш долови и нотка на обвинение в тях. Знаеше, че хвърля въдицата си напосоки. Сомс също го правеше. И Естер. „Всички сме рибари“, бе качала старицата.

Дали бе открил нещо по време на посещението? Вече започваше да се съмнява.

— Обучавате ли някого в дърворезба? — настоя детективът.

Сомс поклати глава:

— Само други хора от племето хайда.

— Отшелника е използвал дървесина оттук. Това изненадва ли ви?

— Ни най-малко. Някои местности са защитени, но не всички. На места изсичането е разрешено. Изискването е след това да се залесят наново. Дърводобивът е добра индустрия, ако се управлява правилно. А и младите дървета са полезни за екосистемата. Бих посъветвал всеки майстор резбар да използва дървесина от червен кедър.

— Трябва да тръгваме. Времето ще се развали скоро — обади се Лавина.

Когато хидропланът се издигна във въздуха, зави и остави зад себе си закътания залив, Гамаш хвърли поглед надолу. Изглеждаше сякаш един от тотемните стълбове е оживял и им маха. Но след миг детективът разпозна в него Джон, който пазеше това призрачно място, но се боеше от малкото парче дърво в ръцете на Гамаш. Джон, който бе избрал да остане извън пределите.

— Беше замесен в конфронтациите с дървосекачите — извиси глас Сомс, за да надвика стария двигател.

— Изглежда като човек, който е добре да е на ваша страна.

— Така си и беше. Имам предвид, че беше на ваша страна. Джон служеше в Кралската конна полиция. Принуден бе да арестува собствената си баба. Още си спомням как я отведе.

— Джон ми е чичо — изкрещя Лавина от пилотската кабина. На Гамаш му отне няколко секунди да навърже фактите. Мълчаливият, сериозен и самотен мъж, с който се бе запознал току-що и който махаше за довиждане на самолета им, бе арестувал Естер.

— А сега е Пазител и охранява последните тотемни стълбове — отбеляза инспекторът.

— Всеки от нас охранява по нещо — заяви Сомс.

Сержант Миншъл бе оставил в хотела бележка и плик за детектива. Докато обядваше с прясна риба и консервирана царевица, Гамаш отвори плика и извади от него снимки, разпечатани от компютъра на сержанта. Имаше и имейл.

Арман,

Проследихме четири от липсващите дърворезби. Остават още две, които не можем да намерим — онази, която Оливие е продал чрез eBay, и една от продадените на търг в Женева. Никой от колекционерите не склони да ни изпрати самата скулптура, но пък пратиха снимки (виж приложените файлове). Никоя от тези дърворезби няма надпис от долната страна.

Жером все още работи по твоя шифър. Без резултат.

Какво мислиш за снимките? Доста са шокиращи, нали?

Проучвам предметите, които открихме в колибата. Засега никой от тях не е обявен за откраднат. Не намирам никаква връзка между тях. Мислех си, че една златна гривна може да е от Чехия, но се оказа от Дакия^[3]. Удивителна находка. По онова време Румъния още не е съществувала.

Но всичко е много странно. Вещите като че ли нямат нищо общо помежду си. Ами ако точно това е ключът? Трябва да помисля още. Опитвам се да не разгласявам

откритията ни, но вече ми звъняха от различни кътчета на света. Информационни агенции, музеи. Нямам представа как се е разчуло, но вече не е тайна. Най-вече за Кехлибарената стая. Какво ли ще стане, когато научат и за останалото?

Разбрах, че си на островите Кралица Шарлота. Късметлия. Ако срещнеш Уил Сомс, кажи му, че обожавам творчеството му. Но той е отшелник, така че се съмнявам да го видиш.

Терез Брюнел

* * *

Гамаш извади снимките и ги заразглежда, докато се хранеше. Когато пристигна паят с кокосов крем, вече бе минал през всичките. Нареди ги ветрилообразно на масата пред себе си. Този път се вгледа съсредоточено.

Настроението се променяше. На едната снимка фигурките товареха каруци и събираха покъщнината си за път. Изглеждаха развълнувани. Освен юношата, който нервно ги подканяше да побързат. Но на следващата фотография като че ли безпокойството сред хората нарастваше. Последните две бяха съвсем различни. На едната селяните вече не пътуваха. Бяха в колиби и къщи. Няколко фигурки надничаха през прозорците. Предпазливо. Не страхливо. Още не. Страхът бе запазен за последната дърворезба, чиято снимка бе изпратила комисар Брюнел. Тя беше и най-голямата скулптура, а фигурите на хората бяха изправени и се взираха. Нагоре. Сякаш гледаха към Гамаш.

Колко странна перспектива. Наблюдателят като че ли ставаше част от творбата. И то не особено приятна част. Детективът се чувстваше така, сякаш той бе причината дървените човечета да са толкова уплашени.

Защото вече бяха уплашени. Как се бе изразил Уил Сомс предишната вечер?

Не просто уплашени, а направо обзети от ужас.

Нещо ужасяващо бе сполетяло хората, изобразени в тези дърворезби. Както и техния създател.

Още по-странното бе, че Гамаш не можеше да открие момчето в последните две статуетки. Помоли хазайката за лупа. Чувстваше се като Шерлок Холмс, когато се надвеси над снимките и взе да ги оглежда през увеличителното стъкло. Но без резултат.

Главният инспектор се отпусна назад на стола си и отпи от чая. Паят с кокосов крем стоеше недокоснат. Ужасът, който бе отнел щастието от дърворезбите, бе развалил и апетита му.

Няколко минути по-късно сержант Миншъл дойде да вземе детектива и заедно тръгнаха през градчето, като се спряха в офиса на „Грийлис Кънстракшън“.

Посрещна ги възрастен мъж със сиви очи, брада и коса, но с все още жизнено и силно тяло:

— С какво мога да бъда полезен?

— Искане да поговорим с вас за някои от работниците, наети от компанията ви през осемдесетте и началото на деветдесетте години — обясни сержантът.

— Шегувате ли се? Знаете ги дървосекачите. Идват и си отиват. Особено пък тогава.

— Защо е било по-особено тогава, мосю? — попита Гамаш.

— Това е главен инспектор Гамаш от *Surete du Quebec*. — Миншъл представи двамата мъже един на друг и те се здрависаха. Детективът остана с впечатление, че Грийли е човек, с когото не е добра идея да се конфронтираш.

— Далеч сте от дома — отбеляза собственикът на фирмата.

— Така е. Но хората тук са много гостоприемни. Какво беше по-особеното по онова време?

— Края на осемдесетте и началото на деветдесетте? Сериозно ли питате? Остров Лайъл нищо ли не ви говори? Пътните блокади, протестите? Имаше хиляди хектари гора, а индианците хайда изведнъж се загрижиха за последиците от изсичането. Не може да не сте чували.

— Чувал съм, но не съм присъствал. Може да ми разкажете какво се е случило.

— Проблемът не беше в хайда. Надъхваха ги онези размирници. Големите еколози. Обикновени терористи, ако питате мен. Привлякоха

на своя страна разни бандити и хлапета, които търсеха внимание. Всичко това нямаше нищо общо с горите. Вижте какво, не сме убивали хора, дори и животни не убивахме. Отсичахме дървета. Които после си порастват отново. А и бяхме най-големият работодател в околността. Но екологите наливаха масло в огъня. Промиваха мозъците на хлапетата хайда с купища глупости.

Сержант Миншъл, който стоеше до инспектора, пристъпваше от крак на крак. Но не каза нищо.

— И все пак средната възраст на арестуваните протестиращи от племето хайда е била седемдесет и шест — подчерта Гамаш. — Старейшините са се изпречили между вас и младите демонстранти.

— Манипулация. Нищо не значи — отсече Грийли. — Нали казахте, че не сте запознат със случая?

— Казах, че не съм присъствал. Четох репортажи, но не съм очевидец. Различно е.

— Дяволски прав сте. Медиите налапаха историята като топъл хляб. Излезе, че ние сме лошите, а просто изсякохме няколкостотин хектара, за които имахме разрешително.

Грийли повиши тон. Раната и яростта не бяха много дълбоко под повърхността.

— Имаше ли насилие? — попита детективът.

— Малко. Не може да се мине без него. Но не започнахме ние. Просто искахме да си вършим работата.

— Значи много хора са идвали и са си отивали в онзи период? Дървосекачи и протестиращи, предполагам.

— Тук гъмжеше от хора. Искате да ви помогна да намерите един определен човек, така ли? — изсумтя Грийли. — Как е името му?

— Не знам — призна Гамаш, без да обръща внимание на подигравателния смях на дървосекача и неговите хора. Показа снимката на убития: — Навярно е говорел с чешки акцент.

Грийли погледна фотографията и я върна.

— Моля, вгледайте се по-внимателно — настоя главният инспектор.

Двамата мъже се вторачиха един в друг и останаха така няколко секунди.

— Може би е по-добре да се взирате в снимката, а не в мен, мосю. — Тонът на детектива беше спокоен, но твърд.

Грийли я взе отново и я огледа по-продължително.

— Не го познавам. Може и да е бил тук, кой знае? А и със сигурност е бил доста по-млад. Честно казано, не ми изглежда като дървар или горски работник. Твърде е дребен.

Най-последно полезна информация. Гамаш хвърли още един поглед към изображението на мъртвия отшелник. По онова време островите Кралица Шарлота са били посещавани от три типа хора — дървосекачи, еколози и творци. Най-вероятно убитият е принадлежал към третата група. Детективът благодари на Грийли и си тръгна.

Щом излезе на улицата, погледна часовника си. Ако успееше да склони Лавина да го откара до Принц Рупърт с хидроплана си, имаше шанс да хване последния полет за Монреал. Но преди това отдели време за още един телефонен разговор.

— Мосю Сомс?

— Да, господин главен инспектор. Да не би да подозирате, че вашият човек е бил еколог терорист?

— *Voуons*, как се досетихте?

Уил Сомс се засмя:

— Как мога да ви бъда полезен?

— Джон ми показа своята колиба в гората. Виждали ли сте я?

— Да.

— Убитият е построил абсолютно същия дом в другия край на страната, в квебекските гори.

От другия край на линията не се чуваше нито звук.

— Мосю Сомс? — Гамаш не беше сигурен дали връзката не е прекъснала.

— Боя се, че едва ли има особено значение. И моята колиба е същата. Всичките са такива, с малки изключения. Съжалявам, че трябва да ви разочаровам.

Гамаш затвори, но изобщо не бе разочарован. Вече знаеше със сигурност едно — Отшелника бе идвал на островите Кралица Шарлота.

Арман Гамаш почти изпусна последния полет от Ванкувър. Вмъкна се на средната седалка, а веднага щом самолетът излетя, човекът пред него пусна облегалката си толкова назад, че почти легна в

скута на детектива. Пътниците от двете му страни си присвоиха подлакътниците и на инспектора не му остана друг избор, освен по време на целия седемчасов полет да слуша момченцето от другата страна на пътеката, което не спря да стреля по войниците в компютърната си игра.

Сложи си полукръглите очила и потъна в биографията на Емили Кар. Четеше за изкуството, за пътуванията ѝ и за онези „отровни думи“. Взираше се в пейзажите от островите Кралица Шарлота, които художничката бе нарисувала, и още повече се впечатляваше от тези силни, поетични образи. Най-дълго време отдели на картините, които показваха Нинстинтс. Запечатала бе духа на мястото преди падението, когато тотемите все още са били прави и високи, а дългите колиби не са били покрити с мъх.

Докато прелитаха над Уинипег, детективът извади снимките на скулптурите, които бе резбовал Отшелника.

Загледа се в тях и пусна мислите си да блуждаят. Някъде на заден план момченцето се бе отдало напълно на заплетената история за войни, атаки и геройства. Гамаш си представи Бовоар в Трите бора, преследван от армия факти и от думите на Рут Зардо. Затвори очи и си позволи да клюмне, докато си мислеше за куплетите, които поетесата изпращаше на залпове, сякаш поезията бе оръжие. Разбира се, беше точно това. Поне за нея.

*нежно ще захване душата ти за врата
и ще те милва, докато потънеш в мрак
и в Рая.*

„Колко красиво“ — помисли си Гамаш, докато се унасяше в неспокойна дрямка. Самолетът на „Еър Канада“ го приближаваше към дома. И точно преди да потъне в сън, изплува още един куплет:

*че божеството, което за удоволствие убива,
може и да лекува,*

Когато прелитаха над Торонто, Гамаш вече знаеше какво е значението на дървените скулптури и какво трябва да направи.

---

[1] *Аз* (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Село на индианците хайда, част от резервата и национален парк „*Гуаи Хаанас*“. — Б.пр. ↑

[3] Антична държава на територията на съвременна Румъния. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ТРИЙСЕТ И ЧЕТВЪРТА

Докато Гамаш се губеше из мъглите на островите Кралица Шарлота, Клара бе потънала в своя собствена мъгла. Бе прекарала цял ден около телефона — приближаваше се все повече до него, а после отскачаше надалеч.

Питър седеше в ателието си и я наблюдаваше. Вече не знаеше на какво се надява: че Клара ще се обади на Фортен или че няма да го направи. Нямахше представа кое е по-добре. И за нея, и за него самия.

Художникът се загледа в картината на статива. Взе четката, потопа я в боя и я приближи към платното. Бе решен да пресъздаде всички детайли, с които хората очакват да са наситени творбите му. Сложността. Пластовете.

Постави само една точка и отстъпи назад.

— О, боже! — въздъхна и се взря в прясното петно върху белия лист.

Клара отново се приближаваше към телефона, този път откъм хладилника. В едната си ръка държеше чаша мляко с какао, а в другата — бисквити „Орео“. Застана пред телефона и прикова поглед в него.

Дали беше непокорна? Инат? Или отстояваше онова, в което вярваше? Героиня или кучка беше? Странно, колко често бе трудно да се направи разлика.

Клара излезе в градината и в продължение на няколко минути плеви без особен ентузиазъм, после си взе душ, преоблече се, целуна Питър за довиждане, качи се в колата си и потегли към Монреал. Към галерия „Фортен“, за да си прибере портфолиото.

Преди да тръгне обратно към къщи, в последния момент реши да се отклони от пътя си, за да посети госпожа Емили Кар. Вгледа се в скулптурата на неугледната ексцентрична жена в компанията на кон, куче и маймуна. На лицето ѝ бе изписана решимост въпреки онези отровни думи.

* * *

Инспектор Бовоар посрещна Гамаш на летище „Трюдо“.

— Някакви вестии от комисар Брюнел? — попита главният инспектор, след като Жан Ги метна куфарчето му на задната седалка.

— Намерила е още една дърворезба. Намира се у някакъв тип в Москва. Не пожела да ни я даде, но все пак е изпратил няколко снимки — заяви Бовоар и подаде плик на началника си. — А вие? Какво открихте?

— Имаш ли представа, че посланията, които ти праща Рут, са част от стихотворение?

— Това ли разбрахте, докато бяхте на островите Кралица Шарлота?

— Индиректно. Пазиш ли ги?

— Онези хартийки? Разбира се, че не. Защо? Важни ли са за случая?

Гамаш въздъхна. Беше изморен. Предстоеше му дълъг път и не можеше да си позволи да се препъне. Не и сега.

— Предполагам, че не са. Но е жалко, че сме ги изгубили.

— Да видим дали ще мислите по същия начин, ако онази откачалка насочи перото си към вас.

— *Нежно ще захване душата ти за врата и ще те милва, докато потънеш в мрак и в Рая* — изрецитира възрастният детектив шепнешком.

— Накъде да карам? — попита Бовоар от шофьорската седалка на автомобила, който се подрусваше по черния път към Трите бора.

— Към бистрото. Трябва пак да си поговорим с Оливие. Проучихте ли финансовото му състояние?

— Има около четири милиона. Милион и половина от продажбите на дърворезбите, малко над милион от антиките, които му е давал Отшелника, а имотите му са на стойност около един милион. До под кривата круша сме — призна мрачно Жан Ги.

Но Гамаш знаеше, че всъщност са много близо. И разбираше, че в такъв момент земята или ще се втвърди, или ще се срине под краката им.

Колата плавно спря пред бистрото. По пътя главният инспектор бе така притихнал на своята седалка, че Бовоар се запита дали не е задрямал. Изглеждаше уморен, а и как да е иначе след дълъг полет с „Еър Канада“? Авиокомпанията, която взема пари за всичко. Жан Ги бе убеден, че скоро ще сложат терминал за кредитни карти до аварийните кислородни маски.

Младият инспектор се извърна и установи, че главата на Гамаш наистина е клюмнала, а очите му — затворени. Не искаше да притеснява началника си, изглеждаше толкова спокоен. Тогава забеляза, че възрастният детектив леко потърква с палец снимката, която държеше в отпуснатата си ръка. Бовоар се вгледа малко по-внимателно. Главният инспектор не бе затворил очи — не напълно.

Присвил бе клепачи и се взираше настойчиво в разпечатката в ръцете си.

На нея се виждаше дърворезба, която изобразяваше планина. Пуста и безлюдна. Сякаш изсечена до голо. Само няколко хилави бора се гушеха в подножието. Имаше нещо тъжно в нея, някаква празнота — това усещаше Гамаш. И все пак произведението ясно се отличаваше от останалите. В него имаше лекота. Присви очи, погледна още по-отблизо и го видя. Онова, което бе помислил за още едно борче в подножието, всъщност бе друго.

Млад човек. Момче, което колебливо пристъпваше в полите на резбованата планина.

А в стъпките му бяха избуяли млади стръкчета трева.

Спомни си за портрета на Рут, нарисуван от Клара. Художничката бе запечатала онзи миг, когато отчаянието се превръща в упование. Тази забележителна дърворезба носеше безнадеждност, но и някакво странно късче надежда. Нямаше нужда Гамаш да гледа по-отблизо, за да разбере, че момчето е същото, което бе видял и в останалите скулптури. Но страхът бе изчезнал. Или може би още не се бе появил?

Откъм селския площад долетя крякането на Роза. Днес патицата беше в бледорозов ансамбъл с пуловер... и с перлена огърлица.

— *Voions* — възропта Бовоар, като кимна към птицата, докато с началника му слизаха от колата. — Можете ли да си представите да слушате това по цял ден?

— Ще видиш, като ти се родят деца — отвърна Гамаш и се спря пред бистрото, за да погледа Роза и Рут.

— И те ли крякат?

— Не, но определено вдигат много шум. И правят разни други неща. Планирате ли деца?

— Може би след време. Инид не гори от желание. — Младият инспектор застана до началника си и двамата се загледаха в притихналото село. Притихнало, ако не се броеше крякането. — Имате ли новини от Даниел?

— Рен-Мари е говорила с тях вчера. Всичко е наред. Бебето трябва да се роди след две седмици. Ще заминем за Париж веднага щом пристигне вестта.

Бовоар кимна:

— Значи Даниел ще има две. А Ани? Тя има ли планове за наследници?

— Не. Мисля, че Дейвид би искал по-голямо семейство, но тя не може да се оправя с деца.

— Виждал съм я с Флоранс. — Жан Ги си спомни как Ани държеше племенницата си на ръце и ѝ пееше. — Обожава я.

— Твърди, че не иска деца. Честно казано, не искаме да я притискаме.

— Най-добре е да не ѝ се месите.

— Не е там работата. Виждали сме каква бъркотия наставаше всеки път, когато тя се опиташе да работи като детегледачка някога. Веднага щом бебето се разплачеше, Ани ни се обаждаше и трябваше да се притичаме на помощ. Изкарахме повече пари от гледане на деца, отколкото тя. И още нещо, Жан Ги... — Гамаш се наведе към по-младия инспектор и понижи глас: — Няма да изпадам в подробности, но, каквото и да става, никога не позволявай на Ани да ми слага памперс.

— И тя ме помоли за същото — отвърна Бовоар и разсмя началника си. След миг усмивката му угасна.

— Е, отиваме ли? — попита главният инспектор и посочи вратата на бистрото.

Четиримата мъже предпочетоха да седнат далеч от прозорците. По-навътре в хладния и тих салон. В двата края на помещението, във всяка от камините, пращеше малък огън. Гамаш си спомни първия път, когато бе прекрачил прага на бистрото и бе зърнал разнородните мебели, фотьойлите, креслата с високи облегалки и уиндзорските столове. Кръглите, квадратните и правоъгълните маси. Каменните огнища и дървените греди на тавана. И етикетите с цени, които висяха от всеки предмет.

Всичко се продаваше. А може би и всеки? Гамаш не вярваше, че това важи за хората, но понякога започваше да се съмнява.

— *Von Dieu*, да не би да не си казвал на баща си за мен? — попита Габри.

— Казвал съм му, че съм с Габриел.

— Баща ви смята, че имате партньорка на име Габриела — намеси се Бовоар.

— *Quoi?*^[1] — повиши тон готвачът и впери ядосан поглед в Оливие. — Мисли ме за жена? Това значи... — Взря се в партньора си невярващо. — Няма представа, че си гей?

— Никога не съм му казвал.

— Може би не с думи, но със сигурност си го показал — заяви Габри и се обърна към Бовоар. — Почти на четирийсет, неженен, търговец на антикварни стоки. За бога, казвал ми е, че другите хлапета са играели на златотърсачи, а той се е интересувал от порцелановите фигурки на „Роял Доултън“. Колко гейско, а? — Отново се извърна към Оливие: — Имал си детска играчка фурна и сам си шиел костюмите си за Хелюин.

— Не съм му казвал, нямам и намерение — сопна се собственикът на бистрото. — Не му влиза в работата.

— Ама че семейство — въздъхна Габри. — Всъщност си пасват идеално. Единият не иска да знае, а другият не иска да си признае.

Но Гамаш знаеше, че „не иска да си признае“ е меко казано. Ставаше въпрос за момченце с много тайни. Което е станало голямо момче с тайни. А после и мъж. Извади плик от чантата си и подреди седем снимки на масата пред Оливие. После разопакова дървените статуетки и също ги сложи на масата.

— В какъв ред са?

— Не си спомням в каква поредност ми ги е давал — отвърна русокосият мъж.

Главният инспектор го изгледа настоятелно и след малко проговори тихо:

— Не ви попитах това. А в какъв ред са. Знаете отговора, нали?

— Нямам представа какво имате предвид. — Оливие изглеждаше объркан.

Тогава Арман Гамаш направи нещо, което Бовоар рядко бе виждал. Стовари огромната си длан толкова рязко върху масата, че малките дървени фигурки подскочиха. Мъжете — също.

— Достатъчно! Стига толкова!

Очевидно не се шегуваше. Лицето му се вкамени и по него, сякаш грубо изсечени от лъжите и тайните, се появиха дълбоки бръчки.

— Имате ли изобщо представа колко сте загазили? — Гласът на детектива бе тих, напрегнат и с усилие излизаше от стегнатото му гърло. — Трябва веднага да спрете да лъжете. Ако има каквато и да е надежда за вас, тя е в истината. Длъжен сте да ни кажете истината. Веднага.

Гамаш разпери пръсти, сложи длан върху снимките и ги бутна към Оливие, който ги гледаше, вцепенен от ужас.

— Не знам — заекна той.

— За бога, Оливие, моля те! — обади се Габри.

От Гамаш струеше гняв. Гняв, яд и страх, че истинският убиец ще се изплъзне, прикрит от лъжите на друг човек. Ресторантьорът и главният инспектор не отместваха очи един от друг. Единият бе прекарал цял живот в погребване на тайни, а другият — в изравянето им.

Партньорите им наблюдаваха, разбираха каква битка се води, но не можеха да помогнат.

— Истината, Оливие — изхриптя детективът.

— Как разбрахте?

— Светът на чудесата. Нинстинтс, на островите Кралица Шарлота. Тотемните стълбове ми казаха.

— Казаха са ви?

— По своя си начин. Всеки образ се гради върху предишния. Всеки разказва своя собствена история и е чудо сам по себе си. Но

когато се гледат като едно цяло, историите се събират в една по-голяма.

Докато слушаше тези думи, Бовоар се замисли за стиховете на Рут. Началникът му бе подсказал, че и при тях е същото. Ако се съберат и подредят в правилната последователност, и те ще се превърнат в история. Плъзна ръка в джоба си и докосна парченцето хартия, което бе намерил пхнато под вратата си тази сутрин.

— Каква история разказват дърворезбите, Оливие? — настоя Гамаш. Всъщност го бе озарило по време на полета, докато слушаше момченцето, което заплиташе сложен сценарий във военната си видеоигра. Беше се замислил за случая, за индианците хайда, за Пазителя, който, тласкан от съвестта си, най-накрая бе намерил покой. В пущинака.

Главният инспектор предполагаше, че същото се е случило и с Отшелника. Отишъл е в гората като алчен човек, който е искал да се скрие. Но е бил разкрит. Преди години. От самия себе си. Затова започнал да използва парите си за изолация и за тоалетна хартия. Използвал оригиналните издания на всички онези романи за познания и компания. Използвал антиките като ежедневна посуда.

И в онзи пущинак намерил свободата и щастието. Покоя.

Но нещо все още му убягвало. Или по-точно, имало нещо, от което все още не можел да се освободи. Свалил от раменете си бремето на вещите, които затрупвали живота му, но останало едно последно бреме. Истината.

Затова решил да я разкаже на някого. На Оливие. Но не можел да разкрие всичко. Затова скрил истината в приказка, в алегория.

— Накара ме да обещавам да не казвам на никого — проговори русокосият мъж. Беше клюмнал, отпуснал ръце в скута си.

— Спазили сте обещанието си. Поне докато е бил жив. Но сега трябва да ни разкажете.

Без да продума, Оливие се пресегна и размести снимките. Поколеба се кратко на две от тях и поне веднъж смени реда им. Накрая на масата пред четиримата мъже лежеше историята на Отшелника.

Оливие зараказва. Слагаше длан върху всяка от снимките, докато говореше. Мекият му, почти хипнотизиращ глас изпълни пространството и Гамаш си представи убития човек отново жив. Видя го как седи в колибата си късно през нощта. От другата страна на

трепкация огън в камината бе единственият му посетител, който слушаше приказката за самонадеяност, наказание, любов. И предателство.

Гамаш се загледа във фигурките на селяните, които, щастливи в невежеството си, напускаха своите домове. А юношата тичаше напред, стиснал малкия вързоп, и ги приканваше да побързат. Към рая — така мислеха те. Но момчето знаеше истината. То бе откраднало съкровището на планината.

Още по-лошо.

Бе откраднало доверието на планината.

Сега всяка фигура, издялана от Отшелника, придобиваше смисъл. Мъже и жени чакаха на брега, защото бяха останали без земя. А приклекналият треперещ младеж бе останал без надежда.

В този момент пристигаше корабът, изпратен от боговете, които завиждат на планината.

Но зад хората продължаваше да дебне неизменно сянката. Заплахата от нещо невидимо, но съвсем истинско. Ужасяващата армия, която Планинския цар бе събрал. В нея маршируваха Ярост и Отмъщение и вещаеха катастрофа. Гняв поддържаше техния плам. Зад тях бе самата планина. Никой не можеше да я спре, никой не смееше да ѝ се противопостави.

Щеше да намери всички селяни, а покрай тях и младежа. Щеше да си върне откраднатото съкровище.

Докато армията напредваше, по пътя ѝ избухваха войни. Глад, наводнения и чума покосяваха хората. Армията носеше опустошение. Хаос бе начело и хаос оставаше след нея.

Бовоар слушаше. С ръка в джоба стискаше последния стих от поемата на Рут и усещаше как листчето се е навлажнило от потта му. Гледаше снимките на дърворезбите и виждаше щастливите в невежеството си селяни, които бавно претърпяваха промяна. Първо само усещаха, че нещо приближава, а после вече знаеха със сигурност.

Инспекторът изпитваше същия ужас като тях.

Най-накрая войните и гладът бяха достигнали до бреговете на Новия свят. Години наред бяха бушували край новия им дом, без да го докоснат. Но после...

Всички погледнаха последната снимка. На нея бяха скупчените селяни — изпосталели, с опърпани, парцаливи дрехи. Гледаха нагоре.

В очите им се четеше ужас.

Гледаха тях.

Гласът на Оливие секна. Историята прекъсна.

— Продължавайте — прошепна Гамаш.

— Това е всичко.

— Ами момчето? — попита Габри. — Вече го няма в скулптурите. Къде е отишло?

— Скрило се дълбоко в гората, защото знаело, че планината ще открие селяните.

— Предало ги е? Собственото си семейство? Приятелите си? — попита Бовоар.

Оливие кимна:

— Но има още нещо.

— Какво?

— Зад планината стояла друга сила, която я тласкала напред. Сила, която ужасявала дори самия каменен властелин.

— По-страшна от Хаос? По-страшна и от смъртта? — попита Габри.

— Най-страшната от всичко.

— Коя била тя? — поинтересува се Гамаш.

— Не зная. Отшелника почина, преди да стигнем до тази част от историята. Но според мен я е запечатал в дърворезба.

— Какво искате да кажете? — попита Бовоар.

— Имаше нещо, скрито в платнена торбичка. Така и не ми го показа. Но забеляза как го гледам. Не можех да се стърпя. Засмиваше се и ми казваше, че един ден ще ми го покаже.

— А когато го намерихте мъртъв? — продължи да разпитва Гамаш.

— Торбичката я нямаше.

— Защо не сте ни го казвали досега? — скастри го Бовоар.

— Защото щеше да се наложи да призная всичко. Че съм го познавал, че съм вземал дърворезбите му и съм ги продавал. По този начин Отшелника се застраховаше, че ще продължавам да ходя при него. Даваше ми съкровището си на порции.

— Като опитен наркодилър, който е зарибявал наркоман — отбеляза Габри без злоба, но и без изненада.

— Като в „Шехерезада“.

Всички се обърнаха към Гамаш.

— Коя? — учуди се готвачът.

— Това е симфонична сюита от Римски-Корсаков. Написана е по „Хиляда и една нощ“.

Тримата мъже го гледаха с недоумение.

— Султанът викал някоя от жените си в спалнята за през нощта, а на сутринта я убивал — обясни главният инспектор. — Докато една нощ избрал Шехерезада. Тя знаела за навика му и разбрала, че е в беда, затова измислила план.

— Да убие султана ли? — предположи Габри.

— Не, нещо по-добро. Всяка вечер му разказвала приказка, но я оставяла недовършена. Ако владетелят искал да разбере края, трябвало да пощади живота ѝ.

— И Отшелника е правел нещо подобно, за да спаси своя живот? — попита Бовоар объркано.

— Предполагам, че да, в известен смисъл — отвърна началникът му. — И той като Планинския цар жадувал за компания, но познавал Оливие достатъчно добре. Знаел, че той ще се връща редовно в колибата само ако получава все по-щедри обещания...

— Не е честно. Изкарвате ме курва. Все едно съм ходел при него само за да му вземам вещите. Помагах му в градината и му носех хранителни продукти. Никак не е малко това, което е получил от мен.

— Така е. Но същото важи и за вас. — Гамаш сплете пръстите на едрите си ръце и впери поглед в Оливие. — Кой беше убитият?

— Накара ме да му обещаю.

— Да, тайните са важни за вас. Разбирам. Били сте добри приятели с Отшелника. Но сега трябва да ни кажете всичко.

— Беше от Чехословакия — проговори Оливие след дълго мълчание. — Казваше се Якоб. Не разбрах фамилното му име. Пристигнал е тук малко след падането на Берлинската стена. Според мен ние нямаме представа какъв хаос е настъпил там. Спомням си, че си мислех колко вълнуващо трябва да е било за всички онези хора. Най-сетне свободни. Но той ми обрисова друга картина. Всички системи, всичко познато рухнало. Царяло пълно беззаконие. Нищо не работело. Телефоните, железниците. Самолетите падали от небето. Казваше, че било ужасно. Но това бил идеалният момент за бягство. За измъкване.

— Донесъл е със себе си всичко, което открихме в колибата?

Оливие кимна:

— С американски пари, или твърда валута, както се изразяваше той, човек можел да уреди всичко. Имал връзки с търговци на антики у нас, затова им продал някои от вещите си и използвал парите, за да подкупи разни чиновници в Чехословакия. Да изнесе собствеността си. Натоварил всичко на контейнеровоз, който пътувал до пристанището на Монреал. После прехвърлил багажа си в контейнер за съхранение и зачакал.

— Какво?

— Да си намери дом.

— Първо заминал за островите Кралица Шарлота, нали? — попита Гамаш. След кратка пауза Оливие кимна. — Но не е останал там — продължи детективът. — Искал е тишина и спокойствие, но тогава избухнали протестите и се стичали хора от всички краища на света. Затова заминал. Върнал се тук, по-близо до съкровищата си. Решил да си намери място за живеене в Квебек. В гората.

Оливие кимна отново.

— Защо в Трите бора? — попита Бовоар.

Русокосият мъж поклати глава:

— Не зная. Попитах го, но той не ми отговори.

— Какво се случило после? — продължи Гамаш.

— Както казах и преди, дошъл тук и започнал да строи колибата си. Когато била готова, изнесъл вещите си от контейнера за съхранение и ги докарал тук. Отнело му известно време, но не бързал.

— Съкровищата, които е изнесъл от Чехословакия, негови ли са били? — попита главният инспектор.

— Не съм питал, нито пък той ми е казал, но мисля, че не. Беше твърде уплашен. Зная, че се криеше от нещо. От някого. Но не знам от кого.

— Имате ли представа колко време ни изгубихте? Боже мой, какво ви беше в главата? — настоя Бовоар.

— Просто се надявах, че ще откриете убиеца и всичко останало няма да излезе наяве.

— Всичко останало? — възкликна младият следовател. — Така ли мислите за това? Като за някакви си незначителни подробности?

Как да открием убиеца, след като непрекъснато ни подвеждахте и заради вас не спряхме да се лутаме?

Гамаш вдигна леко ръка и Бовоар с усилие се отпусна назад и си пое дълбоко въздух.

— Разкажете ни за *woo* — обади се главният инспектор.

Оливиe вдигна глава и го погледна с изтормозен вид. Собственикът на бистрото беше блед и изпит, сякаш за една седмица бе остарял с двайсет години.

— Не споменахте ли, че така се е казвала маймуната на Емили Кар?

— И аз така си мислех, но после разсъждавах още по темата. Според мен тази дума е имала друго значение за убийтия. Нещо много по-лично. Плашещо. Мисля, че е била вплетена в паяжината и издълбана върху онова парче дърво като заплаха. Навярно само жертвата и убиецът са разбирали смисъла.

— Тогава защо питате мен?

— Защото Якоб може да ви е казал. Е, Оливиe? Казвал ли ви е?

Гамаш пронизваше с поглед мъжа срещу себе си, настоятелно дълбаеше в него, за да намери истината.

— Нищо не ми е казал — отговори собственикът на бистрото накрая.

Посрещнаха думите му с недоверие.

Главният инспектор продължи да гледа втренчено — опитваше се с всички сили да проникне отвъд мъглата от лъжи. Дали Оливиe най-после говореше истината?

Гамаш се изправи. Когато стигна до вратата, се извърна и погледна русокосия мъж. Беше изцеден, кух. Нищо не бе останало от него. Или поне така се надяваше детективът. Като че ли всяка лъжа смъкваше късче от кожата на ресторантьора и сега той седеше в бистрото си, разкъсан на парчета.

— Какво се е случило с младежа? — попита старшият детектив.

— Онзи от приказката. Намерила ли го е планината?

— Сигурно. Все пак е мъртъв, нали? — отвърна Оливиe.

---

[1] Какво? (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ТРИЙСЕТ И ПЕТА

Гамаш се върна в пансиона, взе си душ, избърсна се и се преоблече. Хвърли бърз поглед към леглото, оправено с чисти и свежи чаршафи и с топла завивка. Очакваше го. Но детективът пренебрегна този зов, сякаш бе примамлива песен на морска сирена, и не след дълго с Бовоар пресичаха затревения селски площад на път към временния щаб, където ги чакаха Лакост и Моран.

Седнаха около заседателната маса. На нея бяха разположени снимките на дърворезбите и по чаша силно кафе за всеки. Главният инспектор разказа накратко за пътуването си до островите Кралица Шарлота и за последния разпит на Оливие.

— Значи убитият е разказвал история. Чрез скулптурите си — заяви Лакост.

— Да обобщим какво имаме дотук — предложи Бовоар и се приближи към листовете хартия, закачени на стената. — Отшелника бяга от Чехословакия със съкровищата, докато Съветският съюз се разпада. В страната настъпва хаос, затова той успява да подкупи служителите на пристанището, за да изпратят вещите му с кораб до Монреал. Когато самият той пристига, прибира всичко на съхранение.

— Ако е бил бежанец или имигрант, в базата данни щеше да има негови пръстови отпечатъци — обади се полицай Моран.

Лакост се обърна към него. Знаеше, че е млад и неопитен, затова му обясни:

— Из цяла Канада има нелегални имигранти. Някои се крият, други имат фалшиви документи, с които успяват да минат за легални. С малко пари под масата всичко е възможно.

— Значи е успял да се вмъкне незаконно — кимна Моран. — Ами антиките? Откраднати ли са били? Откъде се е сдобил с тях? Как са попаднали у него цигулката и онова нещо от Кехлибарената стая, например?

— Комисар Брюнел твърди, че Кехлибарената стая е изгубена по време на Втората световна война — намеси се Гамаш. — Има много

теории какво се е случило с нея. Според една от тях Алберт Шпеер я е скрил в планината. Някъде между Германия и Чехословакия.

— Така ли? — възкликна Лакост. Умът ѝ заработи на бързи обороти. — Да предположим, че този Якоб я е намерил.

— Ако я беше намерил, цялата щеше да е у него — отбеляза Бовоар. — Да предположим, че някой друг я е открил и е продал плочката на Отшелника.

— Да предположим — добави Моран, — че я е откраднал.

— Да предположим — обобщи Гамаш, — че всички сте прави. Може би някой я е намерил преди десетилетия. И я разделил на части. У едно семейство попаднала онази плочка. Да предположим, че са я поверили на Отшелника, за да я изнесе незабелязано от страната.

— Защо? — попита заинтригувана Лакост.

— За да започнат нов живот — включи се Бовоар. — Не са били първите, които са се сетили да изнесат семейна реликва и да я продадат, за да започнат свой бизнес или да си купят дом в Канада.

— Значи са я дали на Отшелника, за да я изнесе контрабандно — обади се Моран.

— Всичко ли е било на различни хора? — зачуди се Лакост. — Оттук книга, оттам безценна мебел, стъклен съд или сребърен прибор. Ако предположим, че всичките му вещи са принадлежали на различни хора и всеки от тях се е надявал да започне начисто тук, в Канада... Той е изнесъл всичко.

— Това би обяснило защо предметите са толкова разнородни — каза Гамаш. — Не са били в една колекция, а в много.

— Но кой би поверил на някого толкова ценни вещи? — възрази Бовоар.

— Може би не са имали друг избор — отвърна главният инспектор. — Трябвало е да ги изнесат от страната. Ако Отшелника е бил непознат, може би е нямало да му се доверят. Но ако им е бил приятел...

— Като момчето от приказката — припомни Бовоар. — То предало всички, които му вярвали.

И четиримата гледаха пред себе си. Мълчаха. Моран никога не бе предполагал, че убийците се залавят с мълчание. Но беше точно така.

Какво ли се бе случило? Семейства в Прага, в по-малки градове и села, са чакали. Да получат вест. От техния доверен приятел. В кой

момент надеждата им се бе превърнала в отчаяние? А сетне в гняв? В отмъщение?

Дали някой от тях бе успял да замине, да стигне до Новия свят и да намери Отшелника?

— Но защо е дошъл тук? — попита Моран.

— Защо не? — отвърна Бовоар.

— Ами, тук има много чешки имигранти. Ако е носел откраднати вещи, които е завлякъл от хора в Чехословакия, не би ли стоял възможно най-далеч от чешката общност в района?

Обърнаха се към Гамаш, който слушаше и размишляваше. След малко главният инспектор се намести по-напред на стола и придърпа снимките на дърворезбите близо до себе си. Съсредоточи се върху онази, на която щастливи хора строяха ново село в нови земи. Младежът не беше сред тях.

— Може би Оливие не е единственият, който ни лъже — обяви Гамаш и се изправи. — Навярно Отшелника не е бил сам, когато е пристигнал. Имал е съучастници.

— Които все още са в Трите бора — допълни Бовоар.

Обядът бе приключил и Хана Пара вдигаше масата. Приготвила бе питателна супа и къщата ухаеше на майчиния ѝ дом в родното ѝ село в Чехия. На бульон, магданоз, дафинов лист и пресни зеленчуци.

Настоящият ѝ блестящ дом от метал и стъкло беше толкова различен от дървената къщурка, в която бе отраснала. Къщата от детството ѝ бе изпълнена с прекрасни аромати, но сред тях имаше и нотка на страх. Страх, че може да привлекат внимание. Да изпъкнат. Родителите ѝ, лелите ѝ, съседите ѝ живееха скромно и по общоприетите стандарти. Страхът, че някой може да ги сметне за по-различни, бе създал тънка мембрана, която разделяше хората.

Но тук всичко бе наистина прозрачно. В момента, в който пристигнаха в Канада, веднага бе почувствала лекота. Тук хората си гледаха работата и не се бъркаха в чуждата.

Или поне така си мислеше Хана.

Жената застина, вдигнала ръка над мраморния кухненски плот, когато улови с периферното си зрение някакъв отблясък на слънцето. В алеята пред къщата спря автомобил.

Арман Гамаш се дивеше на метално стъкления куб, който се извисяваше пред него. Бе чел доклади за разпитите на семейство Пара, включително описания на дома им, но въпреки това видът на сградата го изненада.

Зданието блестеше под слънчевите лъчи. Не ослепително, а сякаш бе обвито в сияние, което го пренасяше в друг свят, различен от познатия. Свят, изтъкан от светлина.

— Много е красиво — изрече Гамаш, почти останал без дъх.

— Чакайте да видите и отвътре.

— Задължително — кимна главният инспектор и с Бовоар закрачиха през двора.

Хана Пара ги покани в дома си и взе палтата им.

— Господин главен инспектор, за мен е удоволствие.

В гласа ѝ се долавяше лек акцент, но говореше перфектен френски. Личеше си, че не просто е учила езика от необходимост, а наистина го обича. Любовта ѝ прозираше във всяка сричка. Гамаш знаеше, че е невъзможно езикът да се отдели от културата. Без едното другото вехнеше. Любовта към езика свидетелстваше за уважение към културата.

Именно затова главният инспектор владееше толкова добре английски.

— Бихме искали да поговорим и с вашия съпруг и сина ви, ако е възможно.

Говореше любезно, но поради някаква причина именно вежливостта придаваше тежест на думите му.

— Хавък е в гората, но Рор е тук.

— Къде в гората по-точно, мадам? — поинтересува се Бовоар.

Хана като че ли се смути леко:

— Зад къщата. Сече сухи клони за зимата.

— Може ли да го повикате, ако обичате? — настоя младият инспектор. Опитваше се да звучи учтиво, което му придаваше зловец вид.

— Не знаем къде е — долетя глас иззад гърба им.

Полицейските служители се обърнаха и видяха Рор, който стоеше на вратата към антрето. Беше широкоплещест, набит и здрав.

Сложил бе ръце на хълбоците си, разперил встрани лакти. Приличаше на животно под заплаха, което се преструва на по-голямо, отколкото е всъщност.

— Тогава може да си поговорим с вас — заяви Гамаш.

Рор не помръдна.

— Моля, заповядайте в кухнята — обади се Хана. — Там е по-топло.

Поведе гостите навътре в къщата и стрелна Рор с предупредителен поглед, когато мина покрай него.

Кухнята бе изпълнена с естествена топлина от слънчевите лъчи, които нахлуваха в нея.

— *Mais, c'est formidable!*^[1] — възкликна главният инспектор.

През прозорците, които обхващаха цялата стена, се виждаше поляна, след нея гора, а в далечината бе островърхата камбанария на църквата „Свети Тома“ в Трите бора. Създаваше се усещане, че живеят сред природата, че къщата по никакъв начин не нарушава хармонията на околната среда. Беше неочаквано и определено необичайно. Но не изглеждаше чуждо. Даже напротив. Този дом се намиреше точно там, където му е мястото. Беше съвършен.

— *Felicitations*^[2] — обърна се Гамаш към съпрузите Пара. — Великолепно постижение. Навярно години наред сте мечтали за такова жилище.

Рор отпусна ръце и посочи с жест един от столовете край стъклената маса. Главният инспектор седна на него.

— Обсъждахме го известно време. В началото не исках точно това. Представях си нещо по-традиционно.

Гамаш погледна към Хана, която зае стола начело на масата.

— Навярно се е наложило да си послужите с убедителни аргументи — усмихна се детективът.

— Така е — потвърди жената и отвърна на усмивката, но се виждаше, че просто е учтива. В изражението ѝ липсваше топлота или хумор. — Отне ми години. На този парцел имаше дървена къща. Живяхме в нея, докато Хавък стана на около шест. Детето растеше, а аз исках дом, който да чувствам като наш собствен.

— *Je comprends*^[3], но защо точно такъв?

— Не ви ли харесва? — Хана не звучеше отбранително, а просто заинтересовано.

— Напротив. Смятам, че сградата е наистина великолепна. Създава усещане, че си е точно на мястото. Но трябва да признаете, че е малко необикновена. Никой друг няма такава къща.

— Искахме нещо напълно различно от местата, където сме отраснали. Искахме промяна.

— Искахте? И двамата?

— Промених си мнението — отсече Рор. Тонът му бе твърд, а в погледа му се четеше бдителност. — Защо сте тук?

Гамаш кимна и се намести по-напред на стола. Положи големите си длани с разперени пръсти на хладната повърхност на масата и попита:

— Защо синът ви работи при Оливие?

— Парите са му нужни — отвърна Хана.

Детективът кимна:

— Разбирам. Но няма ли да получава повече, ако работи в гората? Или ако се занимава със строителство? Келнерските заплати не са много големи, дори ако броим бакшишите.

— Защо ни задавате този въпрос? — попита жената.

— Бих го задал на него, ако беше тук.

Домакините се спогледаха.

— Хавък прилича на майка си — обади се накрая Рор. — На външен вид е като мен, но характера е взел от нея. Харесва му да общува. Няма нищо против да работи в гората, но предпочита да е сред хора. Бистрото му пасва идеално. Там е щастлив.

Гамаш кимна бавно.

— Хавък работи в бистрото до късно всяка вечер — намеси се Бовоар. — По кое време се прибира?

— Около един, случва се и по-късно, но рядко.

— Случва се, така ли? — попита младият инспектор.

— Да, предполагам — отвърна Рор. — Не съм го чакал.

— Вие обаче навярно сте стояла будна, докато се върне — обърна се следователят към Хана.

— Така е — призна тя. — Но не си спомням някога да се е прибирал след един и половина. Когато клиентите остават до по-късно или ако има празненство, той трябва да почисти, затова се случва да позакъснява в сравнение с обичайното, но никога твърде много.

— Внимавайте, мадам — промълви Гамаш тихо.

— Да внимавам?

— Трябва ни истината.

— Казваме ви истината, господин главен инспектор — настоя Рор.

— Надявам се. Кой беше убитият?

— Защо пак ни питате, господа? — оплака се Хана. — Не го познавахме.

— Казвал се е Якоб — рече Бовоар. — Бил е от Чехия.

— Ясно — изръмжа Рор и чертите му се изкривиха от гняв. — Значи всички чехи се познаваме? Имате ли представа колко обидно звучи това?

Арман Гамаш се наведе към ядосания мъж:

— Не е обидно. Такава е човешката природа. Ако аз отида да живея в Прага, ще се събирам с квебекчаните, които срещна там. Поне в началото. Убитият е пристигнал преди повече от десетилетие и си е построил колиба в гората. В нея е струпал съкровищата си. Знаете ли откъде са се взели?

— Откъде да знаем?

— Предполагаме, че може да ги е откраднал още в Чехословакия.

— И щом ги е взел оттам, ние трябва да знаем за тях, така ли?

— Ако е откраднал тези вещи, как мислите, дали първата му работа щеше да е да дойде на вечерните сбирки на Чешката асоциация? — попита Хана. — Не познаваме този Якоб.

— С какво се занимавахте, преди да дойдете в Канада? — поинтересува се Гамаш.

— Бяхме студенти. Запознахме се в Карловия университет в Прага — обясни Хана. — Аз учех политология, а Рор беше с инженерна специалност.

— Вие сте общински съветник — каза детективът на Хана, а сетне се обърна към Рор: — Но изглежда вие не работите това, за което сте учили. Защо?

Пара замълча, после сведе поглед към едрите си, задебелили длани и зачопли един мазол.

— Дошло ми беше до гуша от хора. Не исках да имам нищо общо с тях. Защо според вас има толкова голяма чешка общност тук, далече от големите градове? Защото ни се гади от това, на което са способни някои хора. Когато други ги подстрекават и насърчават.

Заразяват ги с цинизъм, страх и подозрителност. Със завист и алчност. Обръщат се против своите. Не искам да си имам работа с такива. Дайте ми да си работя кротко в градината или в гората. Хората са ужасни създания. Вие трябва да го разбирате, господин главен инспектор. Виждали сте какво могат да си причинят един на друг.

— Вярно е — призна Гамаш. Млъкна за момент и в тези няколко секунди се събраха всички ужаси, които бе виждал началникът на отдел „Убийства“. — Зная на какво са способни хората. — Усмихна се и заговори тихо. — Виждал съм и зло, но и добро. Бил съм свидетел на жертвоготовност и на прошка в ситуации, в които е невъзможно да виреят такива чувства. Доброто съществува, мосю Пара. Повярвайте ми.

За миг изглеждаше, че Рор Пара е готов да повярва. Вперил бе удивен поглед в главния инспектор, сякаш едрият спокоен мъж го канеше в дом, чийто праг отдавна бе мечтал да прекрачи. Но тогава направи крачка назад.

— Вие сте глупак, господин главен инспектор — изсмя се домакинът подигравателно.

— Щастлив глупак — усмихна се Гамаш. — Та, за какво си говорехме? А, да. За убийства.

— Чия е колата отпред? — долетя младежки глас от антрето и след няколко секунди вратата се затръшна.

Бовоар се изправи. Хана и Рор също станаха и се спогледаха напрегнато. Гамаш тръгна към вратата на кухнята.

— Колата е моя, Хавък. Може ли да поговорим?

— Разбира се.

Младежът влезе в кухнята и свали шапката си. Лицето му беше потно и мръсно, но усмивката му действаше обезоръжаващо.

— Защо сте толкова сериозни? — Внезапно изражението му се промени. — Да не би да е станало друго убийство?

— Това пък откъде ти хрумна? — попита Гамаш, като внимателно наблюдаваше Хавък.

— Ами, всички изглеждате едни такива мрачни. Като че ли е ден за раздаване на бележниците.

— В известен смисъл може и така да се каже. Време е за отчет. — Детективът посочи стола до Рор Пара и синът му го зае. Главният инспектор също седна.

— Ти и Оливие сте останали последни в бистрото миналата събота вечер, нали?

— Правилно. Той си тръгна, а аз заключих.

— И къде отиде Оливие?

— Вкъщи, предполагам. — Изглежда, въпросът се стори забавен на Хавък.

— Знаем, че шефът ти е посещавал Отшелника късно през нощта. Всяка втора събота.

— Така ли?

— Точно така. — Самообладанието на младежа бе някак твърде идеално. Твърде заучено, помисли си Гамаш. — Но още някой е знаел за Отшелника, освен Оливие. Има няколко начина, по които този някой може да е стигнал до Якоб. Единият е ако е тръгнал по обраслите пътеки за езда. Другият — ако е следвал Оливие. До колибата.

Усмивката на Хавък помръкна:

— Да не искате да кажете, че съм проследил Оливие?

Младежът гледаше ту Гамаш, ту родителите си. Взираше се в израженията им.

— Къде беше досега?

— В гората.

Главният инспектор кимна бавно:

— И какво правеше там?

— Сякох дърва.

— Не чухме триона.

— Вече бях отсякъл известно количество и сега само ги подреждах. — Момчето стрелна по-бързо поглед от Гамаш към баща си и обратно.

Възрастният детектив се изправи, направи няколко крачки към вратата на кухнята, наведе се и вдигна нещо от пода. Седна отново на стола си и постави намереното върху излъсканата маса. Беше треска от дървесина. Не. Стърготина. Завита на спирала.

— Как сте успели да си позволите такава къща? — попита Гамаш домакина.

— Какво искате да кажете? — възмути се мъжът.

— Навярно е струвала стотици хиляди долари. Само материалите са на такава стойност. Ако добавим проекта и спецификациите за една толкова необичайна сграда, а после и труда... Казвате, че сте я

построили преди петнайсетина години. Какво е станало тогава, което ви е дало възможност? Откъде сте взели парите?

— Според вас какво се е случило? — наведе се Рор към главния инспектор. — Вие, квебекчаните, сте толкова ограничени. Какво ли се е случило преди толкова много години? Да видим. В Квебек се проведе референдум за суверенитет, в Абитиби пламна огромен горски пожар, в провинцията имаше избори. Нищо друго, което си струва да се спомене.

Стърготината на масата потреперваше, докато думите на ядосания мъж профучаваха край нея.

— Не мога повече — изръмжа Рор. — Господи, как може да не знаете какво се е случило по онова време?

— Чехословакия се е разпаднала — отвърна Гамаш. — Разделила се е на две държави, Чехия и Словакия. Всъщност е станало преди двайсет години, но ефектът се усеща и известно време след това. Едни стени са паднали, а тези тук — обърна се към огромните прозорци — са се издигнали.

— Отново можехме да се видим с близките си — обади се Хана. — Бяхме изоставили толкова много, но пак можехме да си го върнем. Семейството и приятелите.

— Както и произведенията на изкуството, сребърните прибори и наследствените ценности — допълни Бовоар.

— Наистина ли смятате, че тези неща имаха значение? — попита жената. — Бяхме живели без тях достатъчно дълго. Липсваха ни хората, не вещите. Дори не смеехме да се надяваме. Бяха ни мамили преди. През лятото на шейсет и осма. И, разбира се, репортажите в западните вестници се различаваха от онова, което разказваха хората, останали в родината ни. Тук само слушахме колко прекрасно било това, което се случва. Показваха хора, които развяват знамена и пеят. Но братовчедите и лелите ми имаха други истории. Старата система беше ужасна. Корумпирана и жестока. Но поне беше някаква система. Когато се разпадна, не ни остана нищо. Вакуум. Хаос.

Гамаш леко наклони глава настрани, когато чу тази дума. Хаос. Отново.

— Беше ужасяващо. Биеха, убиваха и ограбваха хората, но нямаше полиция, нямаше съд.

— Идеално време за контрабанда — вметна Бовоар.

— Искахме да помогнем на братовчедите си да емигрират, но те решиха да останат — каза Рор.

— А леля, естествено, искаше да остане с тях.

— Естествено — съгласи се главният инспектор. — Щом не сте успели с хората, поне вещите?

След няколко секунди Хана кимна:

— Успяхме да изнесем някои семейни ценности. Майка ми и баща ми ги бяха скрили след войната и ни казаха, че трябва да ги пазим за размяна, за спазаряване, ако работите тръгнат на зло.

— Работите са тръгнали на зло — отбеляза Гамаш.

— Изнесохме ги и ги продадохме. За да можем да построим къщата на мечтите си — обясни домакинята. — Дълго се колебахме дали да постъпим така, но осъзнах, че и двамата ми родители биха ни подкрепили за решението. Онова бяха просто вещи. Домът е от значение.

— Какви бяха вещите? — попита Бовоар.

— Няколко картини, хубави мебели, икони. Къщата ни беше по-необходима от иконите — отвърна Хана.

— На кого ги продадохте?

— Търговец на антики в Ню Йорк. Приятел на приятел. Мога да ви кажа името. Приспадна си малка комисиона, но ни предложи добра цена — обясни Пара.

— Да, моля, бих искал да поговоря с него. Определено сте намерили чудесно приложение на парите. — Главният инспектор се обърна към Рор: — Занимавате ли се с дърводелство?

— Малко.

— А ти? — попита детективът Хавък, но момчето само сви рамене. — Искам да чуя отговор.

— Малко.

Гамаш се пресегна и бавно придвижи дървената стърготина по плота на стъклената маса, докато я избута до младежа. И зачака.

— Бях в гората и дялках — призна Хавък. — Когато приключа с работата, обичам да поседна и да подялкам. Действа ми разтоварващо. Дава ми възможност да помисля. Да се успокоя. Правя играчки и разни дреболийки за Чарлс Мъндин. Стария ме снабдява с парчета дърво. Показа ми как се дялка. Повечето от нещата ми не стават за нищо, просто ги изхвърлям или ги мятam в огъня. Но някои се получават

добре. Тях давам на Чарлс. Защо ви интересува дали се занимавам с резба?

— До убийтия намерихме парче дърво. На него беше издълбана думата *woo*. Не е била дело на Якоб. Смятаме, че убиецът я е издялал.

— Мислите, че Хавък... — Рор не може да довърши изречението.

— Имам заповед за обиск, колегите ще дойдат скоро.

— Какво търсите? — попита Хана и пребледня. — Само инструментите за дърворезба? Можем да ви ги дадем.

— Има и друго, мадам. От колибата на Якоб са изчезнали два предмета. Оръжието, с което е извършено убийството, както и малка платнена торбичка. Тях търсим.

— Не сме ги виждали — каза жената. — Хавък, донеси инструментите си.

Младежът заведе Бовоар в бараката, докато Гамаш чакаше криминалистите, които се появиха няколко минути по-късно. Младият инспектор се върна с инструментите и с още нещо.

Парчета дърво. Червен кедър. Издялан.

Взеха решение Бовоар да ръководи обиска, а Гамаш да се върне във временния щаб. Двамата се спряха пред колата да поговорят.

— Според вас кой от тях го е извършил? — попита по-младият мъж и подаде ключовете на началника си. — Хавък може да е тръгнал след Оливие и да е намерил колибата. Но може да е бил и Рор. Има вероятност да се е натъкнал на колибата, докато е разчиствал пътеките. Разбира се, може да е била и майката. Не е била нужна много сила за убийството. Гняв или адреналин — да, но не и сила. Да предположим, че Якоб е откраднал нещо от семейство Пара, докато са били в Чехословакия, а когато е пристигнал тук, те са го разпознали. И той — тях. Затова е избягал в гората и се е скрил там.

— Може пък Якоб и съпрузите Пара да са действали заедно — предположи Гамаш. — Навярно тримата са убеждавали приятелите и съседите си в Чехословакия да им дадат ценностите си, а после са изчезнали с тях.

— А когато пристигнали тук, Якоб предал партньорите си и избягал в гората. Но Рор намерил колибата му, когато се заел да разчиства пътеките.

Главният инспектор погледна към къщата. Криминалистите започваха методичната си работа. Скоро тайните на семейство Пара щяха да бъдат разкрити.

Гамаш имаше нужда да си събере мислите. Върна ключовете за колата на Бовоар.

— Ще слеза пеша.

— Шегувате ли се? — възкликна Жан Ги, за когото ходенето беше наказание. — Ще вървите няколко километра?

— Добре ще ми се отрази, ще ми се проветри мозъкът. Ще се видим в Трите бора.

С тези думи главният инспектор пое по черния път и помахна на Бовоар за довиждане. В ароматния есенен въздух жужаха няколко оси, но те не представляваха заплаха. Бяха дебели и мързеливи, почти опиянени от сладките сокове на ябълките, крушите и гроздето.

Витаеше особено усещане, сякаш светът всеки момент щеше да започне да се разлага.

Докато Гамаш вървеше бавно, познатите ухания и звуци останаха далеч назад и край него като че ли закрачиха Джон Пазителя, Лавина, която можеше да лети, и онова момченце от самолета на „Еър Канада“. И то летеше, а освен това разказваше истории.

На пръв поглед мотивът за убийството бе съкровището. Но Гамаш знаеше, че не е така. Всъщност мотивацията беше нещо невидимо. С убийствата винаги се оказваше така.

Това убийство бе продиктувано от страх. И лъжите, които страхът раждаше. Но на по-дълбоко ниво всичко се свеждаше до приказките. Легендите, които хората разказваха на света и на самите себе си. Митологията на хайда и тотемите, тази тънка граница между историите и истините. И хората, които падаха в пропастта. Мотивът за убийството беше приказката, която разказваха дърворезбите на Якоб. За Хаос и фуриите, за планината от Отчаяние и Гняв. За предателството. И още нещо. Нещо, от което се страхуваше дори Планината.

А в сърцевината, както вече бе разбрал Гамаш, се криеха отровни думи.

---

[1] Но това е страхотно! (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Честито; поздравления (фр.). — Б.р. ↑

[3] Разбирам (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ТРИЙСЕТ И ШЕСТА

Вече поне два пъти екипи от криминалисти бяха обискирали сградата, но го направиха и трети път. Този път бяха още по-старателни. Проверяха под дюшемето, под стрехите, зад картините. Търсеха ли, търсеха...

И накрая намериха.

Беше зад тухлите, в дъното на огромната каменна камина. Зад огъня, който изглеждаше вечен. Трябваше да го угасят и да извадят тлеещите цепеници. Там служителите на *Surete* първо се натъкнаха на една, после — на две, а накрая на четири свободни тухли. Когато ги магнаха, разкриха малък тайник.

Инспектор Бовоар внимателно пъкна облечена в ръкавица длан в нишата, но успя междувременно да оцапа със сажди ръката и рамото си.

— Намерих нещо — обяви той. Всички се вторачиха в него. Напрегнато го следяха как бавно измъква ръка от тайника. Постави на масата пред главния инспектор сребърен свещник. Менора^[1]. Дори без да разбира много от сребро, Жан Ги осъзнаваше, че находката е забележителна. Свещникът беше с проста форма, изящен и старинен.

Тази менора бе преживяла обсади, погроми, кланета и Холокоста. Нейните собственици я бяха пазили, крили, охранявали, бяха се молили пред нея. Докато една нощ, в гората на Квебек, някой я бе омърсил.

С менората бе убит човек.

— Парафин? — посочи Бовоар петънцата от полупрозрачен материал, полепнали по свещника. Бяха примесени със засъхнала кръв. — Сам си е правил свещите. Затова е имал парафин в колибата си, не само за запечатване на зимнината, но и за свещи.

Началникът му кимна.

Младият инспектор се върна пред огнището и отново провря ръка в черната дупка. Всички наблюдаваха изражението му и накрая

забелязаха онази едва доловима промяна, която показваше изненада. Бе напипал още нещо.

До менората постави малка торбичка от грубо платно. Никой не проговори, докато главният инспектор не зададе въпрос на мъжа, който седеше срещу него.

— Поглеждали ли сте какво има вътре?

— Не.

— Защо?

Отново настъпи дълго мълчание, но Гамаш не искаше да го пришпорва. Вече не бързаше заникъде.

— Нямах време. Просто я грабнах, докато бях в колибата на Отшелника, и я скрих заедно със свещника. Мислех си, че ще мога да я разгледам на сутринта. Но тогава трупът се озова тук и се вдигна много шум.

— Затова ли преди пристигането на полицията запалихте огън в камините, Оливие?

Собственикът на бистрото наведе глава. Всичко свърши. Най-накрая.

— Как разбрахте къде трябва да търсите? — попита.

— В началото не знаех. Но докато седях и наблюдавах поредния обиск, си спомних думите ви, че преди отварянето на бистрото тук е било железария. И се е наложило наново да изградите камините. Те са единствената нова част от помещението, макар да изглеждат старинни. Спомних си и огньовете, които горяха една сутрин, когато времето бе влажно, но не и студено. Първата ви работа, след като намерихте трупа тук, беше да запалите камините. Защо? — Главният инспектор кимна към предметите на масата. — За да се застраховате, че няма да ги намерим.

Арман Гамаш се приведе към Оливие, който седеше от другата страна на масата — извън пределите. Между тях бяха свещникът и платнената торбичка.

— Разкажете ни какво се случи. Този път истината.

Габри, който все още не можеше да се съвземе от шока, седеше до Оливие. В началото, когато криминалистите се появиха за обиск, след като бяха претърсили и къщата на семейство Пара, му беше забавно. Пусна няколко немощни майтапа. Но обискът ставаше все пощателен и на Габри вече не му беше до шеги. Веселостта му премина в

раздразнение, а после се превърна в гняв. Накрая мъжът потъна в потрес.

Но през цялото време не се отдели от партньора си. Седеше до него и сега.

— Беше вече мъртъв, когато го намерих. Признавам си, че взех тези вещи — посочи Оливие предметите на масата, — но не съм го убил.

— Внимавайте, Оливие. Умолявам ви, бъдете много внимателен. — В гласа на Гамаш имаше острота, от която настръхнаха дори служителите на *Surete*.

— Казвам истината.

Оливие стисна очи, сякаш се надяваше, че ако не вижда хората около себе си, значи тях ги няма. Сякаш сребърната менора и мръсната торбичка на масата в неговото бистро щяха да се изпарят. Полицайте нямаше да са ги обградили. Щяха да са сами, той и Габри. На спокойствие.

Накрая отвори очи и срещна погледа на главния инспектор, прикован в него.

— Не съм го извършил аз. Кълна се в бога, не съм.

Обърна се към Габри, който първо само го гледаше втрещено, но после го хвана за ръка и промълви умолително:

— Вижте, познавате Оливие. И аз го познавам. Не е способен на такова нещо.

Русокосият мъж шареше с поглед ту към партньора си, ту към детектива. Трябваше да има начин да се измъкне. Да намери някоя пукнатина, колкото и да е тясна, през която да се промуши.

— Разкажете ми какво се случи — повтори Гамаш.

— Вече ви разказах.

— Отново — настоя главният инспектор.

Оливие вдиша дълбоко:

— Оставих Хавък да затвори и тръгнах към колибата. Стоях там около четирийсет и пет минути, пихме по чаша чай, а когато понечих да си ходя, той пожела да ми подари малка каничка за мляко. Но забравих да я взема. Върнах се в селото, осъзнах какво съм направил и се ядосах. Бях бесен, защото той всеки път ми обещаваше това — смушка с пръст торбичката, — но така и не ми го даде. Само дреболии.

— Каничката е оценена на петдесет хиляди долара. Принадлежала е на Екатерина Велика.

— Но не беше това. — Оливие отново стрелна с очи торбичката. — Когато се върнах, Отшелника беше мъртъв.

— Казахте ни, че торбичката е изчезнала.

— Излъгах. Беше си там.

— Бяхте ли виждали менората преди?

Собственикът на бистрото кимна:

— Той я използваше непрекъснато.

— За молитви?

— За светлина.

— Почти сигурно е, че и тя е безценна. Предполагам, сте го разбрали.

— Смятате, че затова съм я взел? Не, взех я, защото бях оставил отпечатъци по нея. Докосвал съм я стотици пъти, когато съм палил свеци или съм слагал нови.

— Опишете по-подробно — прикани го Гамаш със спокоен и умерен тон.

Докато русокосият мъж говореше, сцената сякаш се разигра пред очите им. Оливие се връща в колибата. Вижда вратата леко открената, през нея се процежда светлина, която огрява верандата. Бутва вратата и вижда Отшелника. И кръвта. Приближава се изумен и взема предмета, който лежи до ръката на стареца. Вижда кръвта по него, изпуска го, но е твърде късно. Предметът се търкулва под леглото и по-късно полицаи Лакост го намира там. *Woo*.

Оливие забелязва и менората, съборена на пода. Покрита с кръв.

Излиза заднишком от стаята, стъпва на верандата и понечва да побегне. Но спира. Пред очите му е ужасяващата гледка. Човекът, когото е познавал и с когото се е сблизил, е починал от насилствена смърт. А зад него дебне тъмната гора и пътеката, която се вие през нея.

И кой е между двата ужаса?

Оливие.

Рухва в люлеещия се стол на верандата и се замисля. Зад гърба му е страшната картина в колибата. Мислите му препускат.

Какво да прави?

Смятал, че проблемът е в пътеката за конна езда. Знаел е за нея от седмици. Откакто семейство Жилбер неочаквано са купили

имението „Хадли“ и още по-неочаквано са решили да разчистят пътеките за езда.

— Сега разбирам защо ги мразеше толкова много — промълви тихо Габри. — Изглеждаше ми, че преувеличаваш. Но не е било само заради конкуренцията на бистрото и пансиона, нали?

— Беше заради пътеките. Бях уплашен и разгневен, че са наели Рор да ги разчисти. Очаквах, че ще намери колибата и тогава всичко ще свърши.

— Какво направихте? — попита Гамаш.

Оливие им разказа.

Докато седял на верандата, сякаш минала цяла вечност, а той мислел ли, мислел. Превъртал в главата си отново и отново цялата ситуация. И накрая стигнал до *coup de grace*.^[2] Решил, че Отшелника може да му направи услуга, и то не само една. Можел да съсипе Марк Жилбер и да спре разчистването на пътеките. С един куршум — два заека.

— Затова го сложих в ръчната количка и го закарах до имението „Хадли“. Знаех, че ако там пак се появи труп, това ще сложи край на бизнеса. Няма хотел и СПА център, няма и пътеки за езда. Рор щеше да спре да работи. Семейство Жилбер щяха да си заминат. Пътеките отново щяха да обраснат.

— И после какво? — попита отново детективът.

Оливие се поколеба.

— Щях да взема каквото поискам от колибата. Всичко щеше да се нареди.

Три души го гледаха втренчено. В нито един от погледите не личеше възхищение.

— О, Оливие... — отрони Габри.

— Какво друго бих могъл да направя? — обърна се русокосият мъж умолително към партньора си. — Не можех да им позволя да открият къщурката.

Имаше ли начин да обясни колко логично, дори гениално, му се бе сторило всичко това в два и половина през нощта. В мрака. На три метра от труп.

— Разбираш ли как изглеждаш отстрани? — изхриптя Габри.

Оливие кимна и сведе глава.

Готвачът се обърна към главен инспектор Гамаш:

— Нямах да постъпи така, ако беше убиецът. И вие не бихте, нали? Щяхте да се постараете да потулите убийството, а не да го разгласявате.

— Какво се случи после? — попита детективът. Не пренебрегваше Габри, но и не искаше да допуска да го отклоняват от курса.

— Върнах ръчната количка, взех тези две неща и си тръгнах.

Погледнах към масата. Най-уличаващите вещи. И най-скъпоценните. Оръжието на убийството и торбичката.

— Донесох ги тук и ги скрих в тайника зад камината.

— Не погледнахте ли в торбичката? — изрече отново Гамаш.

— Мислех си, че ще имам достатъчно време, докато полицията е заета с дома на семейство Жилбер. Но когато Мирна намери трупа тук на следващата сутрин, едва не умрях. Не можех да извадя предметите. Запалих огън в двете камини, за да е сигурно, че няма да потърсите в тях. После в продължение на дни бистрото беше в центъра на вниманието. Тогава вече ми се искаше да се правя, че торбичката и свещникът не съществуват. Искаше ми се нищо от станалото да не се бе случвало.

Думите му бяха посрещнати с мълчание.

Гамаш се облегна и известно време тихо наблюдаваше Оливие.

— Разкажете ми как продължава приказката. Онази, която Отшелника е предал чрез дърворезбите си.

— Не зная как продължава. Няма да зная, докато не я отворим.

Русокосият мъж не откъсваше очи от торбичката.

— Смятам, че все още не е необходимо — отвърна главният инспектор и се намести по-напред на стола си. — Разкажете приказката.

Оливие го погледна слисано:

— Казах ви всичко, което знам. Разказвал ми е историята до момента, в който армията намира селяните.

— И Ужасът приближава. Спомням си. Искам да чуя края.

— Но и аз не знам как свършва.

— Оливие? — Габри се вгледа внимателно в партньора си.

Той срещна погледа му, а после отмести очи към Гамаш:

— Вие знаете ли?

— Да — потвърди детективът.

— Какво знаете? — попита Габри. Обръщаше се ту към главния инспектор, ту към Оливие. — Кажете ми.

— Не е разказвал Отшелника приказката — отвърна следователят.

Габри се втренчи в него недоумяващо, сетне в Оливие. Партньорът му кимна.

— Ти? — прошепна готвачът.

Оливие затвори очи и бистро започна да избледнява. Чу тихото пращане на огнището в колибата на Отшелника. Вдиша мириса на дървените трупи, от които бяха изградени стените, и сладникавия аромат на дим от горящо кленово дърво. Почувства топлината на чашата чай в дланите си, която го бе сгрявала стотици пъти. Видя цигулката, която сияеше от отблясъците на огъня. Срещу него седеше похабен човек, облечен с чисти и закърпени стари дрехи, заобиколен от съкровища. Отшелника се бе привел, очите му проблясваха и в тях напираше страх. Докато слушаше. А Оливие говореше.

Собственикът на бистро отвори очи и се върна в настоящето.

— Отшелника се боеше от нещо, разбрах го още първия път, когато го видях в този салон. С годините ставаше все по-затворен и накрая дори не излизаше от колибата си, не идваше в селото. Разпитваше ме за новини от външния свят. Разказвах му за политическата ситуация, за войните по света и за някои местни събития. Веднъж му споменах за концерт в църквата на Трите бора. Ти щеше да пееш — Оливие погледна към Габри — и той пожела да дойде.

И така, бе стигнал до повратната точка. Изрече ли тези думи, нямаше връщане назад.

— Не можех да го допусна. Не исках да се запознава с никой друг, нито да се сприятелява. Казах на Отшелника, че концертът е бил отменен. Той се поинтересува защо. Не знам какво ме прихвана, но тогава започнах да измислям тази приказка за планината, за селяните и за момчето, което откраднало, избягало и се скрило.

Оливие впери поглед в ръба на масата. Можеше да различи шарката на дървото там, където бе износено до блясък. Хиляди хора го бяха докосвали и търкали с ръце или просто си бяха почивали, отпуснати на него, поколения наред. Както той правеше сега.

— Отшелника бе уплашен от нещо и приказката усилваше страха му. Изпадна в умопомрачение, взе да става все по-чувствителен. Знаех, че ако му разкажа за ужасните неща, които се случват отвъд гората, той ще ми повярва.

Габри се дръпна настрана, за да огледа партньора си от главата до петите:

— Направил си го нарочно? Накарал си го да се страхува от външния свят, за да не смее да излиза? Оливие...

Последната дума излезе с рязко издишване, сякаш бе нещо, което силно вонеше.

— Но има и друго — намеси се Гамаш тихо. — Вашите приказки не само са държали Отшелника като в затвор, а съкровищата му — далеч от други хора. Те са го вдъхновили да изработи дървените статуетки. Какво си помислихте, като видяхте първата?

— Почти я изхвърлих, когато ми я даде. Но после си казах, че е нещо хубаво. Приказките го вдъхновяваха. Помагаха му да се изразява творчески.

— Дърворезби с ходещи планини, чудовища и маршируващи армии... Навярно си докарал кошмари на бедния човечец — отбеляза Габри.

— Какво означава *woo*? — попита главният инспектор.

— Не знам, наистина. Но понякога, докато разказвах приказката, той прошепваше думата. Първо го взех за най-обикновено издишване, но после осъзнах, че е нещо повече. *Woo*.

Оливие повтори думата така, както я бе произнасял Отшелника — шепнешком. Ууу.

— Значи вие сте направили паяжината с вплетените в нея букви, за да наподобите „Паяжината на Шарлот“ — книга, която ви е помолил да му донесете?

— Не. Как бих могъл да я направя? Дори не знам откъде да започна.

— Все пак Габри ни е споделял, че като малък сам сте шиели дрехите си. Ако сте имали желание, сте могли да намерите начин.

— Не — упорстваше Оливие.

— Признахте, че Отшелника ви е научил как се дяла, показал ви е как се правят дърворезби.

— Но въобще не ми се удаваше — отвърна русокосият мъж умолително. Виждаше недоверието, изписано на лицата им.

— Онова не беше майсторска работа. Вие сте издълбали *woo* — настоя Гамаш и се наведе към него. — Преди години. Не е било нужно да знаете какво означава, достатъчно е било, че има значение за Отшелника. И то ужасяващо значение. Запазили сте тази дума, за да я използвате един ден. Така, както държавите пазят най-опасните си оръжия за времето, когато употребата им ще бъде неизбежна. Думата, издълбана в дървото, е била вашето последно оръжие. Вашето Нагасаки. Финалната бомба, която сте хвърлили върху този изтощен, уплашен и обезумял човечец.

— Използвали сте чувството му за вина, усилено от самотата. Предположили сте, че се е сдобил с вещите си, като е откраднал, затова сте измислили приказката за момчето и планината. И тя подействала. Държала го в плен. Но също така го вдъхновила да създаде тези статуетки, които по ирония на съдбата се оказват най-голямото му съкровище.

— Не съм го убил.

— Само си го държал в плен. Как си могъл? — промълви Габри.

Гамаш хвърли поглед към предметите на масата: менората, използвана като оръжие, и платнената торбичка. Причината за убийството. Не можеше да отлага повече. Беше време за неговите собствени отровни думи. Изправи се.

— Оливие Брюле — произнесе главният инспектор с уморен глас и сурово изражение. — Арестуван сте по обвинение в убийство.

---

[1] Свещник за седем свещи, използван като обреден предмет в юдаизма. — Б.пр. ↑

[2] Унищожителен удар; крайно решение (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ТРИЙСЕТ И СЕДМА

Следващия път, когато Арман Гамаш пристигна в Трите бора, земята бе покрита обилно със скреж. Детективът паркира колата си до имението „Хадли“ и пое по пътеката, която щеше да го отведе дълбоко в гората. Окапалите листа на дърветата шумоляха под обувките му. Той се наведе, взе едно листо и за пореден път се удиви на съвършенството на природата, която правеше листата най-красиви към края на живота им.

Спираше се тук и там, но не за да се ориентира — защото знаеше къде отива и как да стигне дотам, а за да се наслади на красотата, която го заобикаляше. Тишината. Меката светлина сега се процеждаше между клоните на дърветата и огряваше земята, която тук рядко виждаше слънце. В гората се носеше наситен, сладък и упойващ аромат. Гамаш вървеше спокойно, без да бърза, и след около час стигна до колибата. Спря на верандата, отново забеляза месинговия номер над вратата и се усмихна.

След това влезе.

Не бе виждал колибата, откакто колегите му снимаха всички съкровища, взеха отпечатъци от тях, описаха ги с каталожни номера и ги изнесоха.

Детективът се спря пред тъмночервеното петно на дъсчения под.

После бавно обходи непретенциозната стаичка. Помисли си, че тук би могъл да се чувства като у дома си, ако не му липсваше едно любимо нещо. Рен-Мари.

Два стола за другаруване.

Докато стоеше мълчаливо, колибата бавно се изпълни с блещукащи старинни скъпоценности и оригинални издания на книги. И с една келтска мелодия, от която всеки би настръхнал. В съзнанието на главния инспектор изплува образът на младия Моран, който успя да превърне класическата цигулка във фолклорна, сякаш обичайно отпуснатите му крайници бяха създадени да държат лъка и инструмента.

После си представи Якоб, Отшелника, сам край огъня, потънал съсредоточено в резбоване на парче дърво. На инкрустираната масичка лежеше томчето на Торо. Цигулката бе подпряна на едрите речни камъни, с които бе облицовано огнището. Човек, който изглеждаше доста по-стар, отколкото беше. Човек, състарен от страха. И от още нещо. Онова, от което дори планината се страхувала.

Спомни си двете статуетки, които Отшелника бе скрил. Някак се различаваха от останалите заради загадъчните кодове, които бяха изписани под всяка от тях. Гамаш наистина бе повярвал, че ключът за разгадаване на шифъра е „Шарлот“. После бе сигурен, че е „шестнайсет“. Това би обяснило странния номер над входната врата.

Но шифърът на Цезар бе останал неразкрит. Мистерия.

Замисли се. Шифърът на Цезар. Как го бе обяснил Жером Брюнел? Как бе постъпил Юлий Цезар със своя първи код? Не бе използвал ключова дума, а число. Бе отместил буквите от азбуката с три.

Детективът се приближи до полицата над камината, бръкна в джоба на самото си и извади тейфтерче и химикалка. Започна да пише. На един ред написа цялата азбука, а после се върна на М и отброи шестнайсет позиции надясно. Това бе ключът. Не думата „шестнайсет“, а числото. 16. Изписа и втория ред.

```

      A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y
Z
      K L M N O P Q R S T U V W X Y Z A B C D E F G H I
J
```

Много внимателно, за да не допусне грешка от бързане, провери съответствията на останалите букви. Отшелника бе издълбал MRKBVYDDO под статуетката с хората на брега. С, Н, А, R... Гамаш се концентрира още повече и си наложи да не бърза. L, O, T, T, E.

Дълга въздишка се изтръгна от гърдите му заедно с думата „Шарлот“.

След това се зае с кода, изписан под дърворезбата, която изобразяваше изпълнените с надежда пътници на кораба. OWSVI.

След няколко мига бе готов и с него.

Емили.

С усмивка си спомни самолетния полет над онези планини, обвити в мъгла и легенди, духове и призраци. Спомни си мястото, забравено от времето, и Джон Пазителя, който не можеше да забрави миналото. И тотемите, увековечени от една невзрачна художничка.

Какво послание бе изпратил Отшелника? Дали бе опитал да остави съобщение или знак, защото е знаел, че е в опасност? Или този шифър бе свързан с нещо много по-лично, както подозираше Гамаш? Нещо, което бе действало утешително на този човек?

Отшелника неслучайно бе запазил тези две статуетки. Неслучайно бе издълбал кодове върху тях. Бе изписал имената „Шарлот“ и „Емили“. И неслучайно бе избрал да изработи дърворезбите от червен кедър от островите Кралица Шарлота.

От какво се нуждаеше един самотник? Якоб бе имал всичко. Храна, вода, книги, музика. Дори хобита и изкуство. Прекрасна градина. Но какво му бе липсвало?

Компания. Общност. Да бъде в пределите. Два стола за другаруване. Тези дърворезби са му правели компания.

Навярно никога нямаше да го докаже, но Гамаш знаеше без никакво съмнение, че Отшелника е ходил на островите Кралица Шарлота, и то най-вероятно веднага след пристигането си в Канада. Там се бе научил да резбова и бе разбрал как се строят колиби от дървени трупи. Там за първи път бе вкусил покоя, преди да го нарушат протестите. Мястото, където човек за пръв път открива покоя, остава завинаги в паметта му — точно като първата любов.

Човекът бе дошъл в тази гора и се бе опитал да пресъздаде живота си на островите. Беше си построил колиба точно като къщичките, които бе виждал на архипелага. Бе избрал да резбова червен кедър, за да го успокоява познатата миризма и усещането от допира на дървесината. А за да има компания, бе издялал фигурки на хора. Щастливи хора.

Освен един.

Тези творения бяха станали негово семейство. Приятели. Беше ги пазил и защитавал. Беше им дал имена. Слагал ги бе под възглавницата си преди сън. А те на свой ред му бяха правили компания в дългите, студени и тъмни нощи, докато старецът се е

ослушвал при всяко пропукване на суха клонка в очакване на нещо много по-ужасно от клане.

В този миг Гамаш чу резкия звук от прекършване на клонка и застина.

— Може ли да вляза?

На верандата стоеше Венсан Жилбер.

— *S'il vous plait.*

Докторът прекрачи прага и двамата мъже се здрависаха.

— Бях у Марк и видях колата ви. Надявам се, че нямате нищо против. Тръгнах след вас.

— Няма проблем.

— Изглеждахте дълбоко замислен преди малко.

— Има много за осмисляне — отвърна детективът с лека усмивка и прибра тefтерчето в джоба на самото си.

— Онова, което направихте, навярно ви е струвало много. Съжалявам, че се е наложило.

Главният инспектор не каза нищо. Постояха мълчаливо в колибата.

— Ще ви оставя — проговори Жилбер накрая и направи крачка към вратата.

Гамаш се поколеба, но тръгна след него с думите:

— Няма нужда. Приключих тук.

Затвори вратата зад себе си, без да поглежда назад, и застана до Венсан Жилбер на верандата.

— Надписах я за вас — каза докторът и му подаде книга с твърди корици. — Преиздадох я след целия медиен шум, който предизвикаха убийството и съдебният процес. Оказа се бестселър.

— *Merci* — благодари следователят, завъртя чисто новия екземпляр на „Същество“ в ръцете си и погледна снимката на автора на задната корица. Нямаше я подигравателната усмивка. Нямаше го смръщеното чело. От корицата гледаше красив и достолепен мъж. От него лъхаше търпение и разбиране. — *Felicitations* — добави.

Жилбер се усмихна и разгъна два алуминиеви градински стола.

— Донесох ги преди малко. Това е едва началото. Марк ми предложи да се нанесе в колибата. Да я направя свой дом.

Детективът седна и кимна:

— Представям си ви тук.

— Далеч от лицемерното общество — усмихна се Жилбер. — Ние, светците, ценим уединението.

— Но все пак сте донесли два стола.

— О, и вие ли знаете онзи цитат? — зарадва се докторът. — *В къщата си имах три стола: един за усамотяване, два за другаруване, три за общуване.*

— Моят любим цитат на Торо също е от „Уолдън“ — призна Гамаш. — *Богатството на човека се измерва с количеството неща, от които може да се откаже.*^[1]

— Във вашата професия не можете да се откажете от много неща, нали?

— Не, но мога да се освободя, когато приключа с тях.

— Тогава защо сте тук?

Детективът помълча известно време, преди да отговори:

— Защото от някои неща човек се освобождава по-трудно.

Венсан Жилбер кимна, но не каза нищо. Докато главният инспектор гледаше някъде в далечината, докторът извади малък термос от раницата си и наля кафе в две чаши.

— Как са Марк и Доминик? — попита Гамаш и отпи от силното кафе.

— Много добре. Посрещнаха първите си гости. Струва ми се, че им харесва. А Доминик е в стихията си.

— Как е конят Марк? — Почти се страхуваше да попита. Когато Венсан бавно поклати глава, опасенията му се потвърдиха. — Ама че кон беше — промърмори следователят.

— Марк нямаше избор, трябваше да се отърве от него.

Детективът си спомни за дивото, полусляпо, почти обезумяло създание. Знаеше, че съдбата му е била определена преди много години.

— Доминик и Марк се чувстват все по-удобно в имението, за което трябва да благодарят най-вече на вас — продължи Жилбер. — Ако не бяхте разрешили случая, щяха да бъдат съсипани. Доколкото разбрах по време на съдебния процес, Оливие умишлено е преместил трупа. Искал е да затворят хотела.

Гамаш не отговори.

— Но, разбира се, не е било само това — упорито дълбаеше в темата докторът. — Предполагам, че е бил алчен.

Главният инспектор все така мълчеше, не искаше да хвърля повече вина върху човека, когото още смяташе за свой приятел. Предпочиташе да остави тези определения на адвокатите, съдиите и съдебните заседатели.

— Гладният дух — изрече Жилбер.

При тези думи Гамаш се извърна на съгваемия стол и се вгледа в достолепния мъж до себе си.

— *Pardon?*

— Гладният дух е вярване на будистите. Едно от състоянията на човека, докато преминава през Колелото на живота. Колкото повече ядеш, толкова повече огладняваш. Смята се, че това е най-ужасната форма на прераждане. Опитваш се да запълниш празнина, която става все по-голяма. Тъпчеш я с храна, с пари или власт. С възхищението на околните. С каквото дойде.

— Гладният дух — повтори инспекторът. — Ужасно.

— Нямате представа — отвърна Жилбер.

— А вие имате ли?

След миг докторът кимна. Вече не изглеждаше толкова величествен. Но беше много по-човечен.

— Трябваше да се откажа от всичко, за да получа онова, което желяех най-силно.

— Какво беше то?

Жилбер дълго размишлява, преди да отвърне:

— Другар.

— Дошли сте в тази горска колиба, за да търсите другар? — усмихна се детективът.

— За да се науча как да бъда добър другар сам на себе си.

Продължиха да седят мълчаливо и след време Жилбер проговори:

— Значи Оливие е убил Отшелника заради съкровищата му?

Гамаш кимна:

— Опасявал се е, че може да ги намери някой друг. Знаел е, че е въпрос на време, когато синът ви се е преместил в имението и Рор Пара започнал да разчиства пътеките.

— Като стана дума за Пара, подозирахте ли и някой от семейството му?

Детективът сведе поглед към горещата чаша кафе, която изпускаше пара и сгряваше големите му длани. Не можеше да разкаже на доктора цялата история. Нямаше как да признае, че Хавък Пара дълго време бе основният заподозрян. Младежът работеше до късно. Имаше вероятност да е проследил Оливие до колибата, след като е затворил бистрото. Макар че инструментите му за дърворезба бяха дали отрицателни резултати при лабораторните тестове, можеше да е използвал други. А и нали Отшелника е бил от Чехия?

Ако не Хавък, може би престъпникът бе баща му Рор, който разчистваше пътеките от растителността и се бе насочил право към колибата. Може би дори се бе натъкнал на нея.

Може би, може би, може би.

Широка пътека от догадки водеше право към семейство Пара.

Но Гамаш предпочете да не казва на Жилбер и още нещо — че и той е бил сред заподозрените, както и синът му, и снаха му. Колибата се намираще на тяхната земя. Защо бяха купили запустялото имение, а не друга къща? Защо почти незабавно бяха наели човек да разчисти пътеките? Това бе едно от първите неща, които бяха направили след нанасянето си.

Защо, защо, защо?

Широка пътека от въпроси водеше право до входната врата на имението „Хадли“.

Всеки от тях бе възможен заподозрян. Но в крайна сметка доказателствата изобличиха Оливие. Пръстовите отпечатьци, оръжието на убийството, платнената торбичка, статуетките. Не бяха намерили инструменти за дърворезба у антикваря, но това не означаваше нищо. Можеше да се е отървал от тях преди години. Но бяха открили найлонова корда в пансиона. Със същия размер и здравина като материала, използван за самоделната паяжина. Защитата на Оливие твърдеше, че кордата е със стандартни параметри и не е никакво доказателство. Габри свидетелства, че я е използвал в градината, за да връзва клоните на храстите.

Това не бе никакво доказателство.

— Но защо е вплел онази дума в мрежата и я е издълбал в парче дърво? — попита Венсан.

— За да изплаши Отшелника и така да го принуди да му даде съкровището от торбичката.

Решението бе потресаващо просто. Пътеката до колибата с всеки изминал ден ставала все по-достъпна. Оливие разбрал, че времето му изтича. Трябвало да склони Отшелника да предаде мистериозната торбичка, преди някой друг да стигне до къщурката му. Защото, станело ли това, мъжът щял да проумее истината: Оливие го е лъгал. Нямало никаква планина. Никаква армия от Ужас и Отчаяние. Никакъв Хаос. Само един малък и алчен търговец на антики, който нямал насита.

Никакви надвиснали кошмари, само гладен дух.

Последната надежда на Оливие да се докопа до торбичката от зебло, която кѳтал Отшелника, била да го накара да повярва, че опасността вече е съвсем близо. За да спаси живота си, Якоб трябвало да се отърве от съкровището. И когато планината го застигнала, щяла да намери само един отшелник, но не и торбичката.

Когато приказката се оказала недостатъчна, за да вдъхне нужната доза страх, когато пътеката до колибата била почти напълно разчистена, Оливие прибягнал до своя напалм, своя горчичен газ^[2], своята летяща бомба. Своята „Енола Гей“^[3].

Окачил паяжината в ѳгъла. Оставил в колибата издяланата в дървото дума *woo*, за да я намери Якоб. Знаел, че когато Отшелника я види, ще... Какво щяло да се случи? Да умре? Може би. Но най-малкото щял да изпадне в паника. Да разбере, че го е настигнало. Онова, от което се криел и бягал. Онова, от което най-много се боял. То го открило. И оставило визитка.

Какво се бе объркало? Дали Отшелника бе пропуснал да забележи паяжината? Дали неговата алчност надминавала дори тази на Оливие? Каквото и да се бе случило, Арман Гамаш знаеше едно със сигурност: търпението на антикваря се бе изчерпало. Нервите му били опънати до крайност, кръвта му кипяла от ярост, той посегнал и сграбчил менората. И нанесъл удара.

Адвокатът бе предпочел дело със съдебни заседатели. Добра стратегия, казал си бе Гамаш. Можеха да убедят заседателите, че обвиняемият е действал при временно умопомрачение. Самият главен инспектор бе настоял да съдят Оливие за непредумишлено убийство и прокурорът се бе съгласил. Детективът знаеше, че Оливие е причинил много ужасни неща на Отшелника, и то напълно съзнателно. Но убийството не бе едно от тях. Да, беше държал Якоб като свой

пленник. Да, беше го манипулирал и се бе възползвал от него. Да, бе довел почти до лудост един емоционално лабилен човек. Но не го бе убил предумишлено. Гамаш вярваше, че престъплението бе накарало самия Оливие да се изненада и отврати от себе си.

Това бе най-точната дефиниция — непредумишлено убийство.

Това бе сторил Оливие. Бе убил човек. Не с онзи последен, ужасяващ удар, а бавно и постепенно. Наплашил бе Отшелника дотолкова, че лицето му се набраздило от дълбоки бръчки на тревога, а сърцето му трепвало всеки път, когато навън пропуквала съчка.

Всичко бе завършило с убийство и самоубийство. Оливие в крайна сметка бе убил и себе си. Бе издялал всичко добро от душата си до такава степен, че ненавистта бе заменила самоуважението. Човекът, в който би могъл да се превърне, бе мъртъв. Погълнал го бе гладният дух.

Онова, което в крайна сметка уличи Оливие, не бяха предположенията, а фактите. Доказателствата. Никой, освен собственика на бистрото, не бе стъпвал в колибата. Неговите отпечатъци бяха намерени върху почти всичко, но най-вече върху оръжието на убийството. Бе познавал Отшелника. Продад бе някои от съкровищата му. Продад бе и дърворезбите. Бе откраднал торбичката от зебло. А накрая оръжието на убийството бе намерено в тайник в бистрото заедно с торбичката. Адвокатът му можеше да приведе какви ли не аргументи, за да докаже несъстоятелността на обвинението, но уликите бяха неоспорими. Главният инспектор не се съмняваше в това.

И макар фактите да бяха достатъчни за прокурора, съдията и съдебните заседатели, те не стигаха на Гамаш. Детективът имаше нужда от повече, за да се убеди. Трябваше му мотив. Той никога не можеше да се докаже, защото не бе видим.

Какво бе способно да накара човек да убие?

Когато си зададе този въпрос, отговорът му помогна да разреши загадката. Докато вървеше към Трите бора, след като бе наредил на хората си за пореден път да обискират дома на семейство Пара, Гамаш бе размишлявал върху случая. Върху уликите. Но и върху злоумишлените намерения зад всичко това.

Бе осъзнал, че всичко, което навеждаше на мисълта, че някой от семейство Пара е извършил престъплението, можеше да се каже и за Оливие. Страх и алчност. Но онова, което наклони везните към

антикваря, бе една малка разлика. Докато семейство Пара показваха алчност в незначителна степен, Оливие бе нейно олицетворение.

Гамаш знаеше, че собственикът на селското бистро се бои от две неща: да бъде разкрит и да бъдат отнети вещите му.

И двата му кошмара щяха да се сбъднат всеки момент. Наближаваха застрашително.

Главният инспектор отпи от кафето си и се замисли за тотемните стълбове в Нинстинтс: гниеци, килнати, повалени. Но дори и такива, продължаваха да разказват своите истории.

Сред онези стълбове у Гамаш се бе зародила идеята, че убийството има връзка с разказването на истории. И ключът за разкриването му бяха дърворезбите на Отшелника. Те не бяха случайни дървени фигурки без връзка помежду си, а общество от фигури. Всяка можеше да се разглежда като самостоятелна творба, но събрани заедно, можеха да разкажат още по-голяма приказка. Като тотемните стълбове.

Оливие бе разказвал приказки, за да контролира и да държи в плен Отшелника. Якоб пък ги бе използвал, за да сътвори своите забележителни скулптури от дърво. А антикварят на свой ред бе забогатял от тези дърворезби, и то повече, отколкото бе мечтал.

Но собственикът на бистрото не бе обърнал внимание на една малка подробност — че приказките му, макар и алегорични, всъщност са истински. По петите му бе планина от страдания. И тя ставаше все по-висока и по-висока с всяка лъжа, с всяка измислена история, която изричаше.

Гладен дух.

Колкото повече забогатяваше Оливие, за толкова повече ламтеше. А най-силно желаше единственото нещо, което Отшелника бе отказал да му даде — съдържанието на платнената торбичка.

Якоб бе пристигнал в Трите бора със своите съкровища, навярно откраднати от приятели и съседи в Чехословакия. Хора, които са му гласували доверие. Когато желязната завеса паднала и те можели да излязат от страната си, започнали да си търсят парите. Настоявали да ги получат. Заплашвали, че ще си ги вземат лично. Може би някои от тях наистина го направили и дошли в Канада да го търсят.

Затова той събрал съкровищата си — техните съкровища — и се скрил заедно с тях в гората. Щял да изчака всичко това да отmine,

хората да се откажат. Да се върнат у дома. Да го оставят на мира.

Тогава щял да продаде ценните вещи. Да си купи частен самолет и луксозни яхти. Къща в Челси, лозя в Бургундия.

Дали това щяло да го направи щастлив? Дали най-сетне щяло да задоволи жаждата му?

„Ако узнаете какво е обичал вашият Отшелник, може би ще намерите и убиеца“ — казала бе на детектива Естер, една от старейшините на племето хайда. Дали Отшелника е обичал парите?

Отначало, може би.

Но нима не бе използвал пари като тоалетна хартия? Нима полицаите не бяха открили дваисетдоларови банкноти, натъпкани между дървените трупи в стените на колибата вместо изолация?

Дали Отшелника е бил влюбен в своите съкровища? Отначало, може би.

Но после бе започнал да ги раздава. За да си купи с тях мляко, сирене и кафе.

И другар.

Когато арестуваха и отведоха Оливие, Гамаш седна с поглед, прикован в торбичката. Какво можеше да е по-ужасно от Хаос, Отчаяние, Война? От какво бягаше дори една планина? Главният инспектор бе мислил дълго върху тези въпроси. Какво преследваше хората до последния им дъх и ги измъчваше най-вече на смъртния им одър? Какво ги гонеше, тероризираше и дори успяваше да накара някои да паднат на колене? Предполагаше, че знае отговора.

Разкаянието.

Разкаяние за изречени неща, за постъпки, извършени и неизвършени. Съжаление, че не са се превърнали в онова, което са можели да бъдат. И за онова, в което са се провалили.

Накрая, след като остана сам, главният инспектор развърза торбичката и надникна в нея. Тогава осъзна, че е грешал. Най-ужасното нещо не беше разкаянието.

Клара Мороу почука на вратата на ателието.

— Готов ли си?

— Готов съм — отвърна Питър и излезе, като бършеше петната маслена боя от ръката си. От известно време накапваше дланите и

пръстите си с бои, за да си помисли Клара, че работи усилено. Всъщност бе завършил картината си преди няколко седмици.

Най-после го бе признал пред себе си. Просто не бе казал на други хора.

— Как изглеждам?

— Страхотно — усмихна се той и посегна да махне троха хляб от косата на съпругата си.

— Пазех си я за обяд.

— Ще те заведа на обяд — обеща Питър и излязоха от къщата. — Ще празнуваме.

Качиха се на колата и потеглиха към Монреал. В онзи ужасен ден, когато бе взела портфолиото си от галерия „Фортен“, Клара се спря пред скулптурата на Емили Кар. На пейката имаше жена, която обядваше, затова художничката поседна в другия край и дълго гледа дребната бронзова фигура. И коня, кучето и маймуната. Ву.

Нищо във вида на Емили Кар не подсказваше, че е една от най-великите художнички в света. Изглеждаше като обикновена жена, която можеш да срещнеш в автобуса. Беше ниска, малко пухкава и доста невзрачна.

— Малко прилича на вас — чу се глас до Клара.

— Така ли? — отвърна художничката, макар да не виждаше нищо ласкаво в изказването.

Жената, която я бе заговорила, бе около шейсетгодишна. Добре облечена. Самоуверена и спокойна. Елегантна.

— Казвам се Терез Брюнел — протегна ръка към нея дамата. Когато забеляза объркването, изписано на лицето на Клара, добави: — Комисар Брюнел. От *Surete du Quebec*.

— Да, разбира се. Простете. Бяхте в Трите бора с Арман Гамаш.

— Това ваши творби ли са? — кимна Брюнел към портфолиото.

— Да, снимки на картините ми.

— Може ли да погледна?

Клара отвори папката и дамата от *Surete* заразглежда фотографиите. Усмихваше се, коментираше и от време на време си поемаше въздух. Но се спря на една от картините. Беше портрет на радостна жена, която се бе обърнала напред, но гледаше през рамо някъде зад себе си.

— Красива е — заяви Терез. — Бих се радвала да се запозная с нея.

Клара не отговори. Просто чакаше. След минута събеседничката ѝ примигна, усмихна се и я погледна.

— Има нещо притеснително. От нея се излъчва божията милост, но е станало нещо току-що, нали?

Художничката продължаваше да мълчи, втренчила поглед в репродукцията на собствената си картина.

Терез Брюнел се загледа още веднъж в портрета. Изведнъж рязко си пое въздух и се обърна към събеседничката си:

— Грехопадението. Боже мой, нарисувала сте грехопадението. Онзи миг. Тя дори не го осъзнава, нали? Не напълно, но долавя нещо — предчувства ужаса, който я грози. Грехопадението.

Терез притихна, докато се взираше в красивата блажена жена. И онова едва забележимо, почти невидимо предусещане.

Клара кимна:

— Да.

След секунди Терез прошепна един въпрос толкова тихо, че художничката не бе сигурна дали дамата е произнесла думите на глас. Може би бе само повей на вятъра.

— От какво се боите?

Клара се колеба дълго, преди да проговори. Не защото не знаеше отговора, а защото никога досега не го бе казвала гласно:

— Боя се, че няма да разпозная рая.

Настъпи мълчание.

— Аз също — призна едва чуто комисар Брюнел.

Написа на листче поредица от цифри и го подаде на художничката:

— Ще проведе един разговор, когато се върна в кабинета си. Това е моят телефон. Обадете ми се днес следобед.

Клара постъпи точно така и за нейно удивление се оказа, че полицейската служителка ѝ е уредила среща с главния куратор на Музея за съвременно изкуство в Монреал, за да му покаже портфолиото си.

Това беше преди няколко седмици. Оттогава се случиха много неща. Главен инспектор Гамаш бе арестувал Оливие за убийство. Всички бяха уверени, че е станала грешка. Но когато започнаха да

излизат най-вече все повече доказателства, ги бе завладяло съмнение. Междувременно Клара бе занесла папката с творбите си в музея. И я бяха поканили на следваща среща.

— Не те викат, за да ти откажат — заяви Питър, докато шофираше с превишена скорост по магистралата. — Никога не съм чувал за галерия, която кани творец на среща, за да го отхвърли. Новините са добри, Клара. Направо страхотни. Това е много по-хубаво от всичко, което можеше да направи Фортен за теб.

Художничката си позволи да допусне, че наистина е така.

А Питър караше и си мислеше за картината на неговия статив. Картината, която вече бе приел за приключена. Същото важеше и за кариерата му. На бялото платно бе изобразил голям черен кръг — почти затворен, но не напълно. Там, където бе прекъснат, бе поставил точки.

Три точки. За безкрайност. За общуване.

В мазето на своя дом Жан Ги Бовоар разглеждаше омачканите листчета хартия. Чуваше как Инид се суети горе, докато приготвя обяд.

През последните седмици слизаше в мазето при всеки удобен случай. Пускаше телевизора на някой спортен канал и седнаше на бюрото си с гръб към екрана. Хипнотизиран от листчетата. Таил бе надежда, че откачената дърта поетеса е написала всичко на цял лист хартия и после го е накъсала на лентички. Ако беше така, щеше полесно да ги сглоби, сякаш са парченца от пъзел. Но не, орфаните ръбове на листчетата не съвпадаха. Трябваше да открие смисъла в думите.

Бовоар бе излъгал началника си. Не го правеше често и не можеше да си обясни защо го бе сторил този път. Казал бе на главния инспектор, че е изхвърлил всички глупави думи, които Рут бе залепила на вратата му, бе пъхнала незабелязано в джоба му или бе връчила на други хора, за да му ги предадат.

Искаше да ги изхвърли, но още по-силно бе желанието му да разбере какво означават. Беше почти безнадеждно. Главният инспектор навярно можеше да разшифрова загадката, но за Бовоар поезията бе огромна глупост. Дори под формата на цяло произведение. Нямаше

начин да се справи със задачата да сглоби цяла поема от хаотични фрагменти.

Но полагаше усилия. В продължение на седмици.

Плъзна едно от листчетата между други две и премести парче хартия най-отгоре.

*Просто седя, където ме оставиха,
изваяна от камък и самозаблуда,
че божеството, което за удоволствие убива,
може и да лекува,*

Надигна бутилката бира.

— Жан Ги-и-и! — призова го напевно жена му. — Обядът е сервиран.

— Идвам.

*че наред твоя кошмар —
последния, ще дойде
добра лъвица с превръзки в уста
и с мекотата на женското тяло*

Инид го повика още веднъж, но той не отговори. Продължи да се визира в стиховете. И тогава пред погледа му попаднаха пухкавите лапички, които висяха от един рафт над бюрото му. На нивото на очите. Плюшеният лъв, който незабелязано бе прибрал от пансиона. Отначало го бе отнесъл в стаята си за компания. Сложил го бе на стола, за да го вижда, докато лежи на леглото. И да си представя, че на мястото му е тя. Подлудяваща, страстна, изпълнена с енергия. Нахлуваше в пустите и тихи кътчета на живота му и ги изпълваше. С живот.

Когато приключиха работата по случая, прибра лъвчето в багажа си и го донесе тук. Където Инид никога не слизаше.

Добрата лъвица. С мека кожа и усмивка. „*Witoweh, a-witoweh*“ — тананикаше си Бовоар под нос, докато четеше последната строфа:

*ще потуши треската ти с език,
нежно ще захване душата ти за врата
и ще те милва, докато потънеш в мрак
и в Рая.*

Час по-късно Арман Гамаш излезе от гората, спусна се по склона и стигна до Трите бора. На прага на бистрото си пое дълбоко въздух, овладя емоциите си и прекрачи вътре.

Трябваша му няколко секунди, за да привикнат очите му със сумрака. Тогава видя Габри зад бара — там, където винаги бе стоял Оливие. Едрият мъж се бе стопил, отслабнал. Изглеждаше съсипан от грижи. Уморен.

— Габри — проговори Гамаш. Двамата стари приятели се гледаха напрегнато.

— Мосю — отвърна Габри. Размести бурканите с разноцветни бонбони, поставени върху излъскания дървен плот, и излезе отпред. Предложи на главния инспектор анасонова луличка.

Минути по-късно в бистрото влезе Мирна и завари Габри и Гамаш да седят кротко пред огнището. Разговаряха. Главите и коленете им почти се докосваха. Между тях стоеше недокосната анасонова луличка.

Когато жената влезе, вдигнаха поглед.

— Извинете — спря се тя на вратата. — Ще дойда по-късно. Само исках да ви покажа нещо.

Книжарката подаде парче хартия на Габри.

— И аз имам такова — отвърна готвачът. — Най-новото стихотворение на Рут. Какво означава според теб?

— Не знам.

Още не можеше да свикне, като идва в бистрото, да я посреща само Габри. Оливие бе в затвора и Мирна не можеше да се отърси от чувството, че на мястото му липсва нещо жизненоважно. Сякаш някой бе отсякъл един от трите бора.

Случващото се бе мъчително. Селото бе разкъсано и потресено. Жителите искаха да подкрепят Оливие и Габри. Арестът ги хвърли в

ужас. Не можеха да повярват. Но знаеха, че главен инспектор Гамаш не би постъпил така, ако не е напълно сигурен.

На всички бе ясно колко много бе струвало на детектива да сложи белезници на свой приятел. Изглеждаше невъзможно да защитиш единия, без да предадеш другия.

Габри се изправи и Гамаш го последва.

— Просто наваксвахме с новините. Знаеш ли, че на главния инспектор му се е родила още една внучка? Зора.

— Честито! — Мирна се приближи и прегърна щастливия дядо.

— Имам нужда от глътка свеж въздух — обяви готвачът. Внезапно бе усетил, че не го свърта на едно място. На вратата се спря и попита: — Идвате ли?

Главният инспектор и Мирна го настигнаха и тримата бавно закрачиха през затревения селски площад. Всички можеха да ги видят. Гамаш и Габри бяха заедно. Раната не бе заздравяла, но и не ставаше по-дълбока.

След малко Габриел спря и погледна детектива право в очите:

— Нали знаете, че Оливие не е извършил престъплението?

— Възхищавам ви се, че продължавате да го подкрепяте.

— Знам, че в него има и тъмни кътчета. Едва ли ще се изненадате, че поне едно от тях ми е любимо.

При тези думи Гамаш се подсмихна.

— Но имам един въпрос, на който искам да ми отговорите — добави Габри.

— *Oui?*

— Ако Оливие е убил Отшелника, защо му е да мести трупа? Защо би го замъкнал до имението „Хадли“, където ще го открият? Защо не го е оставил в колибата или скрил в гората?

Явно готвачът не можеше да се примири, че партньорът му е убил човек.

— По време на делото този въпрос получи отговор — обясни Гамаш търпеливо. — Някой е щял да стигне до колибата съвсем скоро. Рор е разчиствал пътеката, която е щяла да го заведе право там.

Габри кимна неохотно. Мирна наблюдаваше разговора, щеше ѝ се приятелят ѝ най-сетне да приеме неоспоримата истина.

— Знам — продължи готвачът, — но защо го е преместил в имението „Хадли“? Защо не го е занесъл по-навътре в гората, където

животните са щели да се погрижат за останките?

— Защото е осъзнавал, че трупът не е най-уличаващото доказателство против него. А колибата. Години наред там са се трупали следи: пръстови отпечатъци, косми, храна. Няма да е как да изчисти всичко това, поне не веднага. Така че се е опитал да насочи нашето разследване към Марк и имението „Хадли“, за да спре разчистването на пътеките. Смятал е, че ако хотелът на семейство Жилбер фалира, няма да има нужда от горски маршрути за езда.

Гамаш говореше спокойно. В тона му не личеше и следа от нетърпение, макар че имаше пълното основание да се изнервя. Поне за десети път Мирна присъстваше на разговор, в който главният инспектор обясняваше едно и също на Габри, а той продължаваше да не вярва. Дори и в този момент клатеше глава.

— Съжалявам — завърши детективът напълно откровено. — Друго заключение бе невъзможно.

— Оливие не е убиец.

— Съгласен съм. Но е извършил убийство. Непредумишлено. Непреднамерено. Нима не допускате възможността, че е способен да убие от гняв? Години наред се е старал да накара Отшелника да му даде съкровището и се е боял, че може да го изгуби. Убеден ли сте, че това не би накарало Оливие да прибегне до насилие?

Габри се поколеба. Гамаш и Мирна бяха затаили дъх. Страхуваха се да не прогонят плахите наченки на разум, които пърхаха около приятеля им.

— Оливие е невинен — въздъхна готвачът тежко, раздразнено. — Защо му е да мести трупа?

Главният инспектор го гледеше втренчено. Не му достигаха думи. Ако имаше начин да убеди този измъчен човек, щеше да го направи. Опитал бе какво ли не. Чувстваше се зле при мисълта, че Габри ще носи това ненужно бреме — страшната мисъл, че партньорът му е попаднал в затвора несправедливо. Щеше да му е по-леко, ако приеме ужасната истина, вместо да се бори, да се опъва и да се старее да превърне желанието си в реалност.

Готвачът обърна гръб на следователя и тръгна през площада към самия център на селото. Седна на пейката.

— Невероятен човек — промълви Гамаш и с Мирна продължиха да се разхождат.

— Такъв е. Нали го знаете, ще чака цяла вечност. Ще чака Оливие да се върне.

Инспекторът не отвърна и продължи да крачи мълчаливо редом с книжарката.

— Срегнах Венсан Жилбер — проговори най-накрая. — Казва, че Марк и Доминик се чувстват все по-добре тук.

— Да. Оказа се, че когато не се занимава с влачене на трупове из селото, Марк всъщност е доста приятен човек.

— Жалко за коня Марк.

— Е, навярно така е по-щастлив.

Изказването изненада Гамаш, той се извърна и погледна Мирна въпросително:

— Мъртъв?

— Мъртъв ли? Венсан Жилбер го изпрати в „Ла порт“.

Гамаш изсумтя и поклати глава. Ама че задник бе този светец!

Когато минаха покрай бистрото, детективът се замисли за платнената торбичка. Преди всичко тя бе хвърлила вината върху Оливие, когато я откриха в тайника зад камината.

Вратата на Рут се отвори и старата поетеса, загърнатата в износеното си палто, излезе с накуцване. След нея се поклащаше Роза. Но днес патицата не носеше дрехи. Беше само по пера.

Инспекторът толкова бе свикнал да я вижда в различни тоалети, че сега му се стори почти неестествено да не е наконтена. Рут и патицата пресякоха улицата и излязоха на площада. Старицата отвори малък хартиен плик и хвърли малко хляб на Роза, а тя се затича тромаво след трохите, като пляскаше с криле. В небето се чу крякане. Все по-близо и по-близо. Гамаш и Мирна се извърнаха в посоката, от която идваше шумът. Но Рут продължи да гледа пред себе си. Към Роза. Над тях се зададе ято патици, поели на юг за зимата.

Тогава Роза нададе крясък, който прозвуча почти като човешки плач, издигна се във въздуха и полетя. Направи кръг и за един миг всички си помислиха, че ще се върне. Рут протегна ръка нагоре с отворена длан. Подаваше трошици хляб. Или махаше. За сбогом.

А Роза вече я нямаше.

— О, боже! — въздъхна Мирна.

Рут стоеше с гръб към тях и се взираше в небето с протегнатата нагоре ръка. Трохи хляб се посипаха по тревата.

Книжарката извади смачканото листче от джоба си и го подаде на Гамаш.

Издигна се във въздуха и изоставената земя под нея въздъхна.

Издигна се отвъд телефонните стълбове и покривите на къщите,

под които се спотайваха лишените от криле.

Издигна се, по-стройна от врабците, които кръжаха край нея като ликуващ циклон.

Издигна се, но не забрави да помахва вежливо за довиждане...

— Роза — прошепна Мирна. — Рут.

Гамаш гледаше старата поетеса. Вече знаеше кое дебне зад планината. Кое смазва всичко пред себе си. Най-големият страх на Отшелника. И на планината.

Съвестта.

Детективът си спомни как бе развързал грубата платнена торбичка. Когато плъзна ръка в нея, напипа полирано дърво. Статуетката бе семпла. Млад мъж седеше на стол и слушаше. Оливие.

Обърна фигурката и отдолу прочете три букви, издълбани в дървесината. GYY.

Разкодирал ги бе в колибата малко по-рано и дълго бе гледал получената дума.

Woo.

В грубата торбичка от зебло бе скрита дърворезба, дори по-фина от сложните статуетки с много детайли. Тя бе въплъщение на простотата. Посланието ѝ бе изящно и ужасяващо. Скулптурата бе красива, но младият мъж изглеждаше абсолютно празен отвътре. Несъвършенствата му бяха изгладени. Дървото бе твърдо и полирано, светът сякаш се плъзгаше по повърхността му, без да го засяга. Нямаше допир, нямаше и чувства.

Това бе Планинския цар в човешки облик. Недосегаем, но и недостъпен. На Гамаш му идеше да захвърли фигурката вдън гората.

Нека лежи там, където се бе крил Отшелника. За да се спаси от чудовището, което сам бе създал.

Но от Съвестта не можеш да избягаш.

Нито в нова къща и нова кола, нито в пътешествия, нито в медитация или в неистова активност. В деца и добри дела. На пръсти или на колене. В голяма кариера. В малка колиба.

Където и да си, тя винаги ще те застигне. Миналото винаги те застига.

Именно затова е жизненоважно човек да осъзнава действията си в настоящия момент, напомни си Гамаш. Защото настоящето се превръща в минало, а миналото пораства. И все някога се изправя и тръгва след теб.

Намира те. Както бе намерило Отшелника. И Оливие. Инспекторът се взираше в хладното, твърдо, безжизнено съкровище в ръката си.

Кой не би се страхувал от това?

Рут закуцука през затревения площад, стигна до пейката и поседна. С жилеста ръка стискаше яката на синьото палто плътно около шията си. Габри се пресегна, хвана свободната ѝ длан в своята и докато я галеше нежно, мълвеше: „Нищо, нищо...“.

Издигна се, но не забрави да помахва вежливо за довиждане...

---

[1] Хенри Дейвид Торо, „Уолдън, или Живот в гората“, превод Албена Бакрачева. — Б.пр. ↑

[2] Иприт — бойно отровно вещество с кожнообривно действие. — Б.р. ↑

[3] Американският бомбардировач, който пуска атомната бомба над японския град Хиросима в края на Втората световна война. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.